Ant 22a

P-PP.1.47.

Douce = BB VII 57

6

2064

Bibliothec. publ. Basil.
ex legato Doemeliano.

V. d. Doct: Viri judicia de h. libro in 4. 45. pag. 26.

TRAJECTI AD RHENUM,
Ex Officina GUILIELMI a POOLSUM. MDCCIII.

FRIDERICI ADOLFI LAMPE

DE CYMBALIS VETERUM

LIBRI TRES,

In quibus quaecunque ad eorum nomina, differentiam, originem, hiſtoriam, miniſtros, ritus pertinent, elucidantur.

Cum Figuris aeneis.

TRAJECTI AD RHENUM,
Ex Bibliopolae GUILIELMI a POOLSUM,
MDCCIII.

BIBL. PUBL.
BASILEENSIS

MAGNIFICO PLURIMUM
REVERENDO CLARIS-
SIMOQUE VIRO

CORNELIO
HASAEO

ILLUSTRIS CHAUCORUM
S C H O L A E

HOC TEMPORE PRORECTORI
THEOLOGO INCLUTO

PATRONO PARENTIS LOCO
OBSEQUIA ET PROSPERA
O M N I A.

GRaecorum ore receptum eſt: Ἀρχομένȣ ἔργȣ θέμεν θηλαυγὲς πρόσωπον. Iſtud cum mihi quoque propoſitum haberem, non potuit fieri, quin ſuccurrerent merita, quae tibi, Vir Maxime,

xime, quae tuo Collegae Venerando, τῷ νῦν ἐν ἁγίοις, GERARDO MEIERO debebam. Vobis ergo deſtinabam qualemcunque, praecocem certe, hunc ingenii partum. Sed

Ἄλλο θεῶν καὶ πέντε κριτῶν ἐν γούνασι κεῖται.

Turbat ſaepenumero conſilia hominum divina manus. Turbavit jam nunc mea, ex quo conceſſit fatis Vir πολλῶν ἀντάξιος ἄλλων GERARDUS MEIERUS. Quaſi nondum ſat ingemuerim ad obitum Virorum, qui tanti mihi erant, HIERONYMI GUILIELMI SNABELII & paulo poſt JOHANNIS GEORGII GRAEVII. *Quis talia fando Temperet a lacrymis?* Ego ſane ad ictum ter repetitum totus collaberer, niſi te ſolatio meo reliquiſſet eadem dextera, quae caeteros abſtulit. Non poſſum tamen non, quin dolore exulceratum pectus excutiam, atque in ſinum tuum, in quem

quem omnia, effundam. Magno GRAEVIO doctiorem & magis literatum, praefiſcini dixero, noſtra ſuperiorve aetas non habuit. Exſequias bonis literis ire omnes videbamur, qui amabamus literas, ex quo ductus eſt GRAEVIUS. Publici omnium dolores privi mihi facti ſunt, quos ut ſignificem, tua atque aliorum, qui haec legent, intereſſe exiſtumo. Favorem, quem mihi in caeteris, abſenti & non niſi nomine noto, exhibuit, praeter omnem ſpem mihi eveniſſe, grato animo agnoſco. Sed illa nunc non moror. Cum vero a me omnia impetrare potuiſſet, qui maxima me illi debere agnoſcebam, facile ut ſub ejus cura atque cenſura libellum hunc ederem, perſuaſit. Atque utinam ſuperſtitem eum adhucdum voluiſſent Superi! Fors errores, quos a juvenili incogitantia alienos eſſe poſſe haut cenſeo, accuratius emendati eſſent. Quicquid id ſit, vulnus ipſum non adeo profundum fuiſſet, ni nondum obducta fuiſſet cicatrix, a quo de ſtatio-

ne ſua, vocante Deo, diſceſſit SNABELIUS TUUS. Illud cultarum literarum omnium hoſpitium, illam Sirenem Romanam, apim Atticam obiiſſe, triſte erat nuntium omnibus, qui Theologiam & elegantiorem eruditionem aeſtumabant. At vero, quam voluiſſem publice illi viventi hoc conſecrare officii mei teſtimonium, quod jam PIIS MANIBUS deferre cogor. Cumprimis, cum liberali manu tot ex bibliotheca tam lauta mihi adjumenta obtuliſſet atque depromſiſſet. Ad magis praeſentia vocor. Cum extarent innumera Cl. MEIERI in me beneficia, & ſi non numero, certe mole tuis fere paria, decreveram & tibi & junctim illi hunc faetum inſcribere. Sed & hic erravi in computo. Ablatus eſt a rebus humanis Vir, & potens in Scripturis, & omnium antiquitatum peritiſſimus, & mearum rerum admodum ſtudioſus. Bene tamen, quod nondum omni praeſidio mea adoleſcentia deſtituta jaceat. Bene, quod te ſoſpitem adhuc

adhuc & ſuperſtitem bono publico, meoque velit divina providentia. Siquidem, quamdiu, in quo nitar inter res mortales, te habeo, res ſalva mihi eſt. Scio quid tibi, VIR MAXUME, jam debeam, & quid in poſterum, ſi annuet Deus, a te exſpectandum mihi ſit. Patrem amiſi, idque in prima pueritia, a quo poteram recte vivendi, ſtudiiſque operam dandi, monitis ſimul ac exemplis augeri. Quid vero me impedit, quin ex ipſis Parentis μακαρίτυ buſtis, te quaſi alterum Parentem, ſi non naturae lege, affectu ſaltem & meritis, mihi pullulaſſe perhibeam? Quam ſtudia mea perpetua cura rexiſti! quam pietatis ſuccos inſtillare ſemper anniſus es! quam ubique caviſti, ne in devia aut errorum aut vitiorum declinarem! Senſi, ſenſi, quam verus amor, ipſa morte potior ſit, cum agnovi amorem, quem exhibuiſti indeſinenter ei, cujus cum Patre tam arcta tibi interceſſerat neceſſitudo. Hoc ergo, quod felix fauſtumque ſit, tuae in me benevolentiae mo-

 numen-

numentum in publico exſtare volui. Haec exigua licet, certa tamen, meae erga te obſervantiae teſſera eſto. Si quid majus atque ornatius in viribus meis fuiſſet, haec profecto dextera porrexiſſet. At meae iſtud eſt ſortis, quod non

Amplior arboribus pendet vindemia noſtris.

Modico nimis limite clauſas eſſe vires meas noſti. Nec ultra vires a me aliquid deſiderabis. Animus, quo haec ſcribo, tibi pignoris & praemii loco ſufficiet. Materies libelli ea eſt, quae licet puellis magis ac viris conveniat, non tamen injucunda mihi prorſus videtur. Accedit quod antiquitatis ſtudiis, inter graviſſimas pro docenda e cathedra ſcholaſtica atque eccleſiaſtica Theologia curas, haut mediocriter delecteris. Saepius dicentem te audivi: ſi non explanationis, ornamenti ſaltem plurimum inde Divae Theologiae accedere. Atque haec, quae tu commendabas, puncta meae indoli, non potuere non excitare motus

vio-

violentos, & audaciam ſuggerere, cui ſolus par non fuiſſem. Praecipue cum accederent adjumenta per te plurima, quibus, quo carere minus poteram, in abſolvendo opere, eo magis tibi obſtringor. Do ergo tua tibi. Annitor agris fertilibus non eſſe diſſimilis, qui plura reddunt, quam acceperunt. Quod ego tantum de iis dictum volo, quae pertinent ad hoc meum opuſculum. Caetera enim adeo omnem exſuperant numerum, ut me iis vel paria reponere poſſe, incaſſum ſperarem. Perge ita, VIR VENERANDE, de eccleſia, de ſchola, de juventute ſedula, de me bene mereri. Sufficiat tibi integras vires Suprema Majeſtas & dies tuos haut interrupta felicitas continuo comitetur. Ego dum vivus halitus hos artus permeabit, te colam: dum lingua officio ſuo fungetur, de te loquar, dum ſanguis in venis & digitorum articulis calebit, memori calamo tuum nomen depraedicabo. Vale ſoſpes ſub Numinis, in cujus cura es, perenni Auſpicio. Dabam Franequerae d. 11. Maji 1703.

LECTURO S.

DEcreveram cum animo meo prolixius aliquanto praefari. In Muſicam veterum, quam inſtrumentalem vocant, introducere te volebam, omnemque illius rationem quaſi brevi depictam tabella oculis ſubjicere. Nec fors labor inutilis, nec alienus a propoſito fuiſſet. At dabis id exiguo, quo heic loci fruor, otio, quod diſmutaverim mentem & in aliud tempus differam, quo aptius digerere ea, quae ad hanc rem pertinent, poſſim. Iſtud te nunc monitum volo. Egregia haec antiquitatis pars hactenus in magna abdita caligine latuit. Liceat mihi hoc reſpectu ſeculum noſtrum ἄμȣσον nuncupare, in quod quadret iſtud Ariſtophanis:

Ἀλλ' ὦ 'γαθ' ȣδὲ μȣσικὴν ἐπίςαμαι.

Sive laboribus ſuis minus dignam exiſtimarint Viri Celeberrimi materiam, ſive tantum aliis operis tribuerint, ut hujuſce thematis ſubierit oblivio, paucos repperi, qui prolixiores in eo elaborando fuerint. Bartholinus Vir Clariſſimus & rerum antiqua-

rum

rum ut digniſſimus judex ita feliciſſimus amator, poſt Joh. Meurſium Virum ad ſtuporem doctum, inflavit tibias, calamos junxit, tuba & cornu cecinit. Temerarius eſſem, ſi nimis heic mihi arrogarem, ſed deeſſe multa illuſtranda aliis faſſi mecum ſunt Viri harum rerum eruditiſſimi. Alias Muſicae antiquae partes attigere Viri πολλῶν ἀντάξιοι ἄλλων Bern. Bacchinus & Hieronymus Magius. Collegit ille multa de Aegyptiorum ſiſtris docta ſane tantoque Viro digna, nondum omnia. Hic cum nullus pugnem, quin notaverit egregia plurima de tintinnabulis, ſiniſtrae fortunae ludibria ſenſit, & cum eo omnes boni. Cum vero captivus duceretur homo literatiſſimus a militibus, ſi qui unquam & uſquam, barbaris, ne ſic tamen deſtituere voluit orbem eruditum memoria rerum pulcherrimarum, quas cum ſchedis devorarunt tineae. Non potuit autem exaſciatum eſſe illud opuſculum, & ſic quoque admiramur doctrinam optima ſorte, pro peſſima, quae obtigit, digniſſimam. Caeterae quae ſparſae ſunt libris multis Virorum Celeberrimorum obſervationes, nu-

mero ſunt ſane multae, ſed quod ordine haut digeſtae, non ejuſdem utilitatis. Haec ubi praemonui, laudabunt fors unus & alter caetera inſtrumenta ex ordine luci ſuae vindicandi conſilium. Et erit qui in titulum incurrens, novum qualecunque rei antiquariae momentum accedere gaudebit. Sed, ne nimis ſecurus ſit, jubeo. Modeſtius de me cogito, & cogitabunt alii, qui conferent haec cum ipſa ſcriptionis ratione. Adoleſcens quindecim admodum annorum, quodam quaſi genii raptu amare occoepi eam ſtudiorum partem, quam Antiquitates nominamus. Volitabam per omnia, quibus frui ex Virorum Doctiſſimorum, quorum favore & amicitia Bremae quam feliciſſime uſus ſum, bibliothecis dabatur. Biennio ita exacto videbar mihi tempus meum collocaſſe ſatis male, niſi ejus elapſi rationem aliis reddere poſſem. Reddidi qualitercunque, cum ſchediaſma concinnarem hujus ipſius libelli, quem manu, Lector, tenes. Prodiiſſet jam ante biennium, niſi quidam deterruiſſent bibliopolam, ne ante excuderet, quam loca, quae Graece poſue-

ram,

ram, Latine eſſent data. Petitis, ut poteram, morem praebui, ſed neſcio quo fato hac re tantum temporis abierit, & jam demum iſtud teſtari de iis profectibus poſſit, de quibus jam ante biennium teſtari debuerat. Teſtes amici, ipſeque typographus, niſi quod hinc inde quaedam verterim, quaſdam etiam alias animadverſiones ad marginem adjecerim, idem exemplar impreſſum eſſe, quod jam ante biennium & quod excedit, deſcriptum habui. Provectiores annos, plus laboris & judicii, ampliorem lectionem, prolixius otium hi conatus exigunt. Nihil, ut debuit, a me impenſum fateor: & indignatus ſum amicis, qui faetum, in quo mihi ipſi tantopere diſplicebam, a me extorquebant. Id quod jure quodam ſuo agere videbantur, quod eo jam telam produxeram. Excuſabis ergo, Erudite & benevole Lector, quicquid dedecoris & macularum in hoc faetu vides, ſuo parente digno. Si nihil, animum ſcribentis penſa. Nec praecurres, ſi quid apud te poſſum, ſiniſtro praejudicio. Non eo propoſito prodeo in publicum, quo multos ſolere putant,

qui

qui de polygraphorum effreni audacia integros commentarios conſcribunt. Saepe ſane uſu fit, ut ii ipſi, qui ſupra modum librorum numeroſam molem convitiis diſtrahunt, in eo peccent, quod in aliis culpant. Tot ſunt circumſtantiae modique rerum, quibus excuſari poſſunt, quae protruduntur in publicum ſcripta, ut nollem audacius eſſe iſtud authorum genus in cenſendo, ac alii ſunt in ſcribendo. Nam ſane, ut, quae ſunt minoris momenti, per ſe aetatem non ferent, ita tolerari impune poſſunt. Aliorum vero diligentiam his ipſis querimoniis deterreri ſaepe numero conſtat. Neſcio quo pacto accepturi ſint iidem homines hunc libellum. Fors ille me audaciae damnabit, alius cumulabit, quos commiſiſſe videbor, errores, nec deſinet, quaecunque in buccam venerint, ore livido evomere. His enim moribus in orbe literario vivitur frequentiſſime. Indigno prorſus facto, ut qui ab eruditione aliquando haut vulgari ornamenta habeant exquiſitiſſima, iisdem tot maculas liberrimi oris adſpergant. Ego & monentem pati & de erroribus convinci haud difficulter potero.

Nihil enim humani a me alienum exiſtumo, cum ſim homo. Dicam cum Poëta, ex quo hauriri multa poſſunt, quae & delectent & doceant :

Οὗτος μὲν πανάριστος, ὃς αὐτῷ πάντα νοήσει
Φρασσάμενος, τάτ' ἔπειτα καὶ ἐς τέλος ᾖσιν ἀμείνω·
Ἐσθλὸς δ' αὖ κακεῖνος, ὃς εὖ εἰπόντι πίθηται.
Ὃς δέ κε μήτ' αὐτὸς νοέῃ μήτ' ἄλλου ἀκούων
Ἐν θυμῷ βάλληται, ὅδ' αὖτ' ἀχρήϊος ἀνήρ.

Id eſt,

Omnia qui per ſe ſapiat, longe optimus ille eſt,
Multo ante expendens, quaenam ſint optima factu :
Is tamen & frugi eſt, qui paret recta monenti.
At qui nec per ſe ſapiat, neque mente reponat
Ex aliis audita, vir undique inutilis hic eſt.

Idem

Idem ſi ſoluta oratione & Latina dicendum eſſet, non poſſet melius quam verbis T. Livii : Saepe ego audivi, milites, eum primum eſſe virum, qui ipſe conſulat, quid in rem ſit. Secundum, eum qui bene monenti obediat. Qui nec ipſe conſulere, nec alteri parere ſcit, eum extremi ingenii eſſe. *Ego ut prius hominum genus admiror, ita ad imitandum ſecundum animum inducere tento. Tertios vero deteſtor merito cum omnibus bonis, ſimiles ex aſſe aſino Horatiano, qui cum nec viam noſſet, nec duci ſe pateretur, de rupe praeceps actus eſt. Diſcere indies, cum viri etiam magni, ſed de ſe recte, id eſt, modeſte, ſentientes prae ſe ferant, mihi juveni admodum pudori haudquaquam erit. Quin & agnoſcam beneficium & gratus praedicabo, quod, quiſquis amice monuerit, in me contuliſſe ſibi perſuadebit. Et ſtimulus mihi hic erit ad ulteriora, quia ex hoc tanquam ſpecimine, me curae viris illis eſſe, exiſtimabo. Eo ſane lubentius tranſibo ad caeteras Muſicae inſtrumentalis partes illuſtrandas, ſi Deus adſtruxerit*

ca-

conatibus & ſuppetet tempus, quod ita in his colloco, ut tamen Reginae ſcientiarum omnium Theologiae, cujus caſtra ſequor, nihil decedere queat. Nihil eſt praeterea quod moneam, niſi ut faveas, Lector, & rerum tuarum abunde ſatagas.

AD JUVENEM,

doctrina & moribus politiſſimum,

FREDER. ADOLPHUM LAMPADIUM,

Cum exquiſitiſſimam

DE

CYMBALIS

Diſſertationem in publicum ederet.

GRande decus noſtrum, decus ingens Caſtaliarum
LAMPADI, Charitum, ſed mage noſter Amor.
Littera jucundam tibi mittit noſtra ſalutem,
Scripta ubi Cattorum Principis aula nitet.
Haec cum turrigerae continget moenia Bremae,
Moeſtitiam Domini prodet aperta ſui.
Nempe Fides noſtros conjunxerat alma Parentes,
Quae nondum in Natis deſiit eſſe, fides.
Quos fere par aetas, communis meta laborum,
Laudis & ingenuae nectit honeſtus amor.
Cumque ita Lemniacis nos jungant omnia vinclis,
Omnia cur tibi ſunt candida, nigra mihi?

Tu

Tu vero quaenam, dices, tibi ſidera tandem
Omine tam nigro, mi THEODORE, micant?
Quod tua, mi FRATER (nam te ſic diligo, LAMPI,
Ut nequeat Fratrem Frater amare magis)
Quod tua, mi FRATER, non fas ſit ora tueri,
Ora Aganippeis nectare plena favis.
Nec liceat dulces audire & reddere voces,
Et miſcere piis ſeria multa jocis.
Hoc eſt, quod mentem mihi nocte dieque fatigat,
Hinc eſt, qui rodit pectora noſtra, dolor.
Nique quod erigeret, reſtet, mea corda, perirem
Fors deſiderio, mi FREDERICE, tuo.
Nempe tui exſpecto docti monimenta laboris,
Quae ſimul ardentis pignus amoris erunt:
Lectaque mox fient laudum documenta tuarum,
Ingeniique tui, judiciique tui.
O quotiens, noſti, fuerim indignatus, ADOLPHE,
Sic iterum nimius ſcribere mandat amor,
Et quot pene tibi, novi, convitia dixi,
Cum velles longas nectere ſaepe moras?
Ipſa cohors pridem doctorum clara virorum
Hujus erit ſcripti quam ſitibunda tui!
Dudum purpureis parat aurea fama quadrigis
Te vehere ad nitidi tecta ſerena poli.
Ergo, quid, o, differs, conſcendere culmen honorum
Et totiens meritae carpere laudis iter?
Quando, dic, tandem dabitur mihi ſcripta videre,
Scripta polita, tua ſcripta notata manu?
Quando mihi dabitur dulces audire ſuſurros,
Pollice

Pollice quos edent cymbala mota tuo?
Crede mihi, Hercyniae per vaſta ſilentia ſylvae
Illa parant nomen deblaterare tuum.
Utque facem gens docta diu, quam ſpargere Lampas
LAMPADII poterat, vidit & obſtupuit;
Vidit & obſtupuit, ſic audiet atque ſtupebit,
Te tractante iſthac cymbala muta manu.
Audiet & ſonitus mirabitur undique dulces,
Qui colit Eoas, qui colit Heſperios.
Ergo age, quicquid agis coeptoſque abſolve labores,
Quos quis non juvenis, ſed putet eſt ſenis.
Rumpe moras, ſcriptumque habeam fac ocyus, omnem
Quod ferat aetatem, terſa quod auris amet.
Hoc dabit in dubiis nobis ſolatia rebus,
Vivaque erit vultus certaque imago tui.
Saepe legam & decies relegam & cum legero cari
LAMPADII fiam tum memor uſque mei.
Tum quoque caſca mihi & doctis veneranda vetuſtas,
Quae prius ob rugas deſpicienda fuit,
Abdita ſeu tentes Romanae prodere gentis,
Tradere ſeu mores, Graecia docta, tuos:
Sordibus abſterſis, poſito ſquallore ſenectae
Florebit ſtudio mox rediviva tuo.
Quod ſi aperire ſacri quondam myſteria verbi
Quoſque habuit ritus gens recutita ſibi,
Ingenio ſimili, ſimili conere labore,
Quantus erit laudis campus ubique tuae
Inter inocciduas numerabere lampadas Orbis,
Ipſe ſacri ſplendens faxque decuſque chori.

Quin

Quin' & , nec dubita (quid enim dubitare juvabit?)
Clariſonum vaſti Cymbalon Orbis eris.
Cymbalon Orbis eris , non , quod fuit Appion olim,
Ille gregis quondam gloria vana ſui.
Aſt , quod & in Templis & in claris uſque Lycaeis
Supremi reſonet facta ſtupenda Dei :
Interea ſpes atque novi nova gloria ſecli,
Spes patriae , caetus ſpes magis alta pii :
Et mea ſpes, LAMPI, per mille decennia vivas
Salvus, & HASAEI ſis memor uſque tui.
Fors quoque me noſcet, quae te mirabitur, aetas,
Et tua ſuſpiciens nomina , noſtra leget.

Pyladi ſuo Oreſtes ſcribebat
Caſtelli Haſſorum,

THEODORUS de HASE.

A D

AD JUVENEM,

doctrina & moribus politiſſimum,

FREDER. ADOLPHUM LAMPADIUM,

Cum exquiſitiſſimam

DE
CYMBALIS

Diſſertationem in publicum ederet.

QUo Phaebea, precor, ſonuere cacumina plauſu?
Cui Paean ſacra plectra moves, virideſque corollas
Et nova ſerta paras? Comites in vota feruntur
Pieriae, doctoque chorum de vertice ducit
Calliope, gratumque melos per ſidera ſundit
Candida, dum roſeis inſiſtit, Fama, quadrigis.
Noſco laetitiae cauſam: Te concinit iſta,
LAMPADI, veneranda cohors: jam protinus omnis
In TUA, percupidus, praeconia ſurgere Pindus
Geſtit, & innupta praecingere Daphnide frontem.
Felix! o nimium felix! quem digna ſororum
Gratia Theſpiadum Phaebeis inſerit aſtris.

Qua

Qua dignum TE laude feram, FREDERICE? tenelli
Fervorem, & primis ſtipendia facta ſub annis
Proſequar? ad ſeſe mentem praeſentia ducunt.
Maſcula vernanti gravitas reſplendet in ore,
Praevertitque TUOS animi vigor entheus annos
Hinc ſi commeritos liceat praenoſcere Vati
Succeſſus, ſacrae quondam de ponte cathedrae
Doctrinae radios totum ſparſiſſe per orbem,
Et priſci dabitur tenebras diſpellere ſecli.
Jamque TUA lucem ſperat de luce vetuſtas,
Romuleique ſuos, duce TE, Grajique nepotes
Et ritus & ſacra docent: en! trames honorum,
SUAVIS ADOLPHE, patet: docti jam vela theatri
Pandis & ex dubia veteris caligine ſecli
Indubitata TUAE ſtatuis fundamina laudis.
Scilicet Idaeae Berecynthia cymbala Matris,
Semivirumque ſonos, & ſacri plena furoris
Orgia, ruderibus canis & nocte nigranti
Eruis, ac ſubito dias in luminis auras
Ducis & Aoniis nova gaudia coetibus inſers.
Euge! dies optatus adeſt, quo digna laboris
Libamenta TUI vaſtum transſcribis in uſum
Orbis, & inſignem tanto pro munere palmam,
Innumeros Claria plauſus de ſede, reportas.
Inveniunt TUA vota viam: calamoque miniſtro
Ignotos notoſque doces, & pollice docto
Aevi reliquias ſtringis, monumenta futurae
Aetati: jucunda ſibi bellaria Muſae
Heic oblata putant, &, quae TIBI ſumma voluptas,
Utilitas gratos decerpit publica fructus.
Aſpice profuſi meritos ſudoris honores!

Scilicet hoc nigra triſtes fuligine noctes,
Hoc vigiles peperere dies imbutaque ſuccis
Labra Caballinis, & quae TIBI ſemper amica,
Peitho, fuit! Roſeas mox inter LAMPADAS Orbis,
LAMPADI, TIBI fata locum, TIBI certa brabaea
Aſſignant, flictuque TUO reſonantia mundi
Cymbala tranſcendent fines Soliſque meatus,
Et TUA venturis tranſmittent nomina ſeclis.
Macte novo, felix LAMPADI, macte tropaeo!
Semina jacta vides, naſcentis ſemina famae.
Quid? ſi conſimiles tulerit maturius aevum
Flores? ſi pariles meſſis ſuſtollat ariſtas?
Nec dubium: quin ſparſa TUAE veſtigia laudis
Doctorum calamos ſubeant, ac ora virorum:
TU modo, LAMPADI, divino munere, vatis
Secula Cumaeae ſuperes, nec debita deſit
Virtuti Fortuna TUAE! CARISSIME, vive
Et nomen memori ſerva ſub pectore noſtrum!

AMICO. OPTUME. MERITO.

EXIGUUM. HOC. MAXIMI. AMORIS. MONUMENTUM. SACRUM. ESSE. VOLUIT.

CHRISTIANUS. SCHOENE. H. S. BREM.

FRI-

FRIDERICI ADOLFI LAMPE

DE

CYMBALIS

VETERUM

LIBER PRIMUS,

De nominibus & generibus Cymbalorum.

INGENIO, DOCTRINA,

Moribus, Ornatiſſimo, & ad Magna aſſurgenti Juveni,

FRIDERICO ADOLPHO LAMPE,

Doctiſſimi & Pientiſſimi, ſibique, dum viveret, amiciſſimi, Patris γνησίῳ Filio, Auditori ſuo in paucis charo:

Temporibus veterum quanto fuerint in honore,
Ad numeros variis, cymbala, pulſa modis:
Cymbala tinnitus modulamine grata ſonori:
Organa feſtivae cymbala laetitiae:
Plenae thuriferis populo Panchaïae arenis
Inſtrumenta ferae cymbala militiae:
Cymbala turrigerae quondam ſacrata Deorum
Matri: thyrſifero cymbala ſacra Deo:
Et vero quoque ſacra Deo, cum celſa Sionis
Levitae implerent carmine templa pio:
Inveſtigavit generoſo Lampius auſu,
Et docto nobis explicuit calamo.
Lampius ante annos doctrina animoque virili,
Et caſtigatis moribus eximius.

† *Quis*

Quis non miretur, Juvenem tot mente ſagaci
Legiſſe, & tanta ſedulitate, libros?
Quem non delectet variarum copia rerum?
Quem non, tam docta, cymbala, pulſa manu?
Talia qui primis dedit & juvenilibus annis,
Si bona fata ſinent, quid dabit ille ſenex?
Praeſtantes animi dotes, induſtria ſolers,
Et ſanctus verae relligionis amor,
Spem faciunt certam, fore, fiat ut ille ſonorum
Cymbalum, & illuſtris Lampas, in aede Dei:
Perque illum retinens divina encomia laudis,
Luceat & veri clarius Orbe jubar.
Ne mentis ſint vana meae praeſagia, ſaxit,
Cujus id in ſolidum muneris omne, Deus.

HERMANNUS ALEXAMDER
RÖELL,

SS. Theol. D. Ej. & Philoſ. P. P.

FRIDERICI ADOLFI LAMPE

DE

CYMBALIS

VETERUM.

LIBER PRIMUS,

De nominibus & generibus Cymbalorum.

CAPUT PRIMUM.

Cymbalum: Vox Græco-Romana. In etymon inquiſitum. Rejiciuntur tria Etymologici, & aliud Leighii, item quintum Iſidori. Κύπελον. Κύπαλον & *κύμβαλον utrumque recte. Frequens litera μ & pleonaſmus & ellipſis.* Πεποιημένη φωνὴ. *Ballematia. Vallematia.* bal. baller. *Vera origo oſtenditur. Cymbala deſcribuntur.* Rubenius notatur. Nonnus explicatur.

ΚΥΜΒΑΛΟΝ vox apud Graecos nata; quam deinde Romani Graecorum in Italia victores & ſucceſſores una cum multis aliis civitate ſua donarunt. Unde Gloſſaria & Lexicographa antiqua

ſimpliciter *κύμβαλον, cymbalum* explicant. Major de etymo lis inter bonos authores veteres juxta atque recentiores. Etymologicon Sylburgii: Κύμβαλα παρὰ τὸ κῦφος, κύφαλά τινα ὄντα, καὶ κύμβια, τὰ κῦφα ἐκπώματα, διὰ τὸ περιφερῆ εἶναι· κῦφον δὲ τὸ κυρτοειδὲς, καὶ περιφερές· καὶ κύμβαι πλοῖα περιφερῆ παρὰ Ῥωμαίοις. *Cymbala a κῦφος, quia incurva ſunt: & cymbia, incurva pocula, quia rotunda ſunt. Κῦφον autem eſt, quicquid incurvum ſeu gibboſum & rotundum eſt: & cymbae navigia rotunda apud Romanos.* Sed obſervandum, quam parum ſibi in ſententia conſtans, quicunque fuerit Etymologici author. Idem enim alio loco: Κύμβαλον παρὰ τὸ κύπελον· κύπαλον καὶ κύμβαλον, ἢ παρὰ τὸ πεποιημένην φωνὴν ἔχειν. *Cymbalum derivatur a κύπελον. Dicitur enim cybalum & cymbalum, aut quod fictum edit ſonum.* Tres hic diverſæ rationes derivandi. Prima ἀπὸ τοῦ κῦφος a gibboſitate: quod facile poſſet admitti, niſi vocum obſtaret diſſimilitudo. Κύπελον, quod alii κύπελλον proferunt, unde ſecundo loco deducit, poculi quoddam genus eſt ſimile ſcyphis, ut patet ex Euſtath. ad Iliad. *ά.* & Athenaeo Deipnos. non uno loco. Atque hic quod moveret ad calculum adjiciendum, nihil video. Quae enim inter cymbala & pocula

cula ſeu ſcyphos convenientia, niſi ſola rotunditas? Quod autem argumenti loco adducit, ὅτι λέγεται κύϐαλον (quod ſubſtituo pro κύπαλον) καὶ κύμβαλον, nihil heic infert. Ftequentiſſima enim in Hellade literae μ & ellipſis & pleonaſmus. Exempla ſunt ad manum & notarunt ante me viri ſummi Salmaſius & Reineſius. Ita κύβη dicitur & κύμβη: ἀρύϐας & ἀρύμϐας: κυϐέλη καὶ κυμβέλη, Apud Paulum Æginetam lib. VII. cap. II. κακάμϐη eſt pro κάκαϐος: apud Homerum & Catullum τύπανον pro τύμπανον: Apud Nonnum haut ſemel: cum primis Dionyſ. κ'. quamvis in editis legatur τυμπάνων. repugnat enim metro, cum ſic habeat verſus:

> Καὶ κτύπος ἦν τυμπάνων ἐπιδόρπιος —
>
> *Et inter coenam ſecundam pulſabantur tympana*

Apud Tertull. II. ad Nat. c. 12. ex carmine Sibyllino *Jaſetus* & *Jamſetus*. Serenus Sammon c. 7. pro *ſambucus* habet *ſabucus*: Leonides in Epigrammate pro ἄκαμπὲς, ἄκαπὲς: Simonides ἀφορὲς pro ἀμφορὲς: Joh. Gazenſis libro περὶ ἀρχαιολογίας, καππάγια pro καμπάγια. Apud Heſychium, Stephanum, Dionyſium Periegeten & alios pro Θύϐρις, quod eſt *Ti-*

Seld. Arund. Graec. No. VI. Tomaſ. de Donar. c. XXXVII.

beris, legitur Θύμβρις. Suidas pro ἐρύμβου habet ἐρύβου in voce ῥυμβή. In inſcriptione, quam ex Seldeno & Tomaſino excerpſit Reineſius, ita legitur:

ΚΛ. ΛΕΟΝΤΙΟΝ. Μ. ΚΛ. ΑΥΡΗΛΙΑ.
ΚΕΙΟΝΑΣ. ΚΥΜΒΕΛΛΕΙ-ΤΑΣ. ΣΥΝ.
ΣΠΕΙΡΟΚΕΦΑΛΟΙΣ. ΕΙΣ. ΤΟΝ. ΦΟΙΝΕΙΚΩΝΑ. &c.

Latine?

CL. LEONTION. MINAM. Ī. CL. AVRELIA.
COLVMNAS. CYMBELLE-TAS. CVM.
CAPITVLIS. TORTILIBVS. IN. PALMETVM. &c.

Ubi recte pro κυμβελλείτας legendum Reineſius putat κυβελλείτας a Cybelo monte, unde petebatur ſaxi iſtud genus. Eadem ergo ratione κύμβαλον dici poterat & κύβαλον. Tertio putat Etymologici conſcriptor dici κύμβαλον παρὰ τὸ πεποιημένην φωνὴν ἔχειν, quod *fictum quendam ſonum habeat*: quo quid intendat, difficulter quis hariolетur, niſi acutum ſonum, quem litterae κυμ. referunt, quique cum illo cymbalorum convenit, innuat, de quo plura lib. II. c. 7. Sed jam ad alia. Ridicule derivat Iſidorus Orig. lib. III. c. XXI. *Dicta cymbala, quia cum ballematica ſimul percutiun-*

cutiuntur. Ita enim Graeci dicunt, cymbala ballematica. Sequutus tamen eum Ugutio iiſdem fere verbis: *Cimbala acitabula ſunt, quae percuſſa ſonum faciunt, ſic dicta, quod cum ballematica ſimiliter percutiuntur.* Item Joh. de Janua: *Cimbala accitabula ſunt quaedam, quae percuſſa ſe invicem tangunt, & faciunt ſonum: ſic dicta, quod cum ballemacie ſimiliter percutiuntur.* Abſurditatem etymi nemo eſt, qui non videat; quae tamen eo facilius inferioris aevi ſcriptoribus condonanda, quo uſitatior haec dicendi formula. *Ballematia* enim ſeu *Vallematia*, nihil niſi ſaltationis quoddam genus laſcivum, & in quo cymbala erant frequentia. Gloſſae Iſidori: *Vallematia, inhoneſtae cantationes & carmina jocaque turpia.* Concilium Toletanum III. Can. 23. *Quod ballimathiae & turpia cantica prohibenda ſunt a ſanctorum ſolenniis.* Βαλλίζειν certe idem eſſe, quod κύμβαλα κ]υπεῖν, ſuo loco probo. Fluxiſſe inde Gallorum noſtrorum *baller*, quod *ſaltare* innuit, & *bal*, quo ſolennem ſaltationem deſignant, nemo eſſe quod diffitetur. Leighius vir doctus & magni nominis a κύμβη ſeu *cymba* deflectit cymbalum, quo argumento, ſane neſcio. Simpliciſſime & ad veritatem accommodatius faciunt, qui ἀπὸ τῦ κύμβος a cavitate de-

Leigh. Crit. Sacr.

deduci volunt: in qua opinione cum pleroſque eruditos eſſe videam, non ſum hic prolixior. Eſt vero *cymbalum*, ſi ſimpliciter deſcribi velis, *inſtrumentum muſicum, ſemirotundum, cavum, binum & conflictu motum*: quae ſingula libro ſecundo latius exſequar. Vir Clariſſimus Albertus Rubenius & meritis in remp. literariam inſignis, quae majora fuiſſent, niſi praematuro ejus obitu ſpes omnis praeciſa eſſet, apud Nonnum in Dionyſiacis pro cymbalis ſibi videtur aliud quod inſtrumentum legere. Verba haec ſunt libro III.

Ruben. de re veſtiar. II. c. 17.

> Κύμβαλα βομβήεντα συνέκλυπε δίζυγι χαλκῷ,
> Σιμφερετοῖς δονάκεσσιν — —

i.e. ut ipſe interpretatur: *Cymbala bombitantia una ſonum edebant duplici ferro conſertis fiſtulis.* Nihil hic video, quod morari lectorem poſſit: omne punctum in recta interpunctatione & verſione τῦ δονάκεσσιν volvitur. Ita ergo interpretor: *Cymbala bombitantia ſonum edebant duplici ferro: conſertis donacibus.* Δόνακες autem certum genus cymbalorum fuiſſe, c. XV. hujus libri probo

CAPUT SECUNDUM

Κύμβαλον vox πολύσημος. Ἀρδανίαι *ollae, quas aqua plenas collocabant Graeci*

Graeci ante ſores mortuorum, cymbala dictae. Crepidae aereae. Empedocles aereis calceamentis uſus eſt. Conum ſeu apex qui ſolebat eſſe in media galea, itidem cymbala. Πηγαῖα. Tertullianus explicatus. Pamelius notatus, *itemque Salmaſius.*

DEdi etymon & ſimplicem deſcriptionem. Addo jam cognatas & tranſlatitias. Ἀρδάνιαι ſeu ollae, quas collocabant aqua plenas ante fores mortuorum, *cymbala* Doribus vocabantur. Heſych. Lexico: Ἀρδάνιαι, αἱ τῶν κεραμίων γάστραι, ἐν αἷς τὰ βοσκήματα ἐπότιζον, ἃ Δωριεῖς κύμβαλα καλοῦσι. Ταῦτα δὲ πρὸ τῆς αὐλείου θύρας ἐτίθεσαν ὕδατος πλήρη, ἵνα, ὁπότε τις τελευτήσειεν, οἱ πρὸς ἐμφανισμὸν ἐξιόντες περιῤῥαίνωνται. Latine: *Ardaniae, fundi vaſculorum fictilium, in quibus pecudi potum praebebant, quae Dores cymbala vocant. Haec autem ante fores veſtibuli collocabant plena aqua, ut ſi quando quis moreretur, illi, qui in publicum exirent, luſtrarentur.* Habes duos talis cymbali uſus: pecudes potare, egredientes domum feralem luſtrare. Ambos tangit Suidas: hic tamen frequentior. Suidae in Lexico verba hæc ſunt: Ἀρδάνιον· κεράμιον· γάστρα ὅθεν τὰ θρέμματα πίνει, καὶ εἴρηται παρὰ τὸ ἄρδειν·

ἐτίθετο δὲ καὶ πρὸ τῆς θύρας τῶν τετελευτηκότων τοῖς εἰσιοῦσιν καὶ ἐξιοῦσιν, ἵνα περ ῥραίνωνται· ἐχρῶντο δὲ καὶ αἱ γυναῖκες τῷ ἀρδανίῳ αἱ τὴν κρόκην τρίβουσαι ἐπ' αὐτοῦ. *Ardanium, vas figulinum, ventroſum, unde pecudes bibunt. Dictum autem eſt ab ἄρδειν, rigare. Ponebatur autem etiam ante fores defunctorum, ut introeuntes & exeuntes ſe aſpergerent. Utebantur etiam mulieres ardanio, quae ſubtegmen in ipſo tundebant.* Pollux lib. VIII. Onomaſt. c. 7. Καὶ οἱ ἐπὶ τὴν οἰκίαν τοῦ πενθοῦντος ἀφικνούμενοι, ἐξίοντες ἐκαθαίροντο ὕδατι περιῤῥαινόμενοι. Τὸ δὲ ὄστρακον ἐκαλεῖτο ἀρδάνιον, i. e. *Et qui in lugentis domum pervenerant, egredientes aqua luſtrabantur rigati. Vas vero vocabatur ἀρδάνιον.* Ὄστρακα ſimpliciter nominata eſſe talia vaſa, ex Heſychio, Ariſtophane & aliis liquet. Euripides eadem πηγαῖα ex ſententia viri docti appellitat, Alceſte verſ. 98.

Πυλῶν πάροιθεν δ' οὐχ ὁρῶ
Πηγαῖον, ὡς νομίζεται
Γε χέρνιβ' ἐπὶ φθιτῶν πύλαις.
Non enim video ante fores
Vas aquarium, uti receptum moribus
Aquam ante defunctorum fores collocare.

Quamvis Scholiaſtes recte alia omnia doceat: παροξυτόνως τὴν πηγαῖον χέρνιβα,

νιβα, τὴν ὕδατος πηγαίȣ πεπληρωμένην. penacute fontanum vaſculum aqua fontana repletum. De curribus bellicis ſtreperis, ferreiſve, aliquando κύμβαλον uſurpatur. Nonnus Dionyſ. λ' ξ.

> Καὶ σέο κύμβαλον ἅρμα καὶ αὐχμώȣσαν ἱμάσθλην.
>
> *Et tuum cymbalicum currum & ſquallens flagellum.*

Niſi potius ibi ex Gerardi Falkenburgii emendatione legendum ſit κύμβαχον, quod facile permitto. Cum crepidas aereas in antiqua Graecia non omnino infrequentes ſciant viri docti, Tertullianus de Pallio cap. IV. cymbala ſingulari dicendi ratione eas appellat: *Atquin*, Empedoclem innuit, *alius & ſericatus & crepidam aeratus inceſſit: digne quidem, ut bacchantibus indumentis aliquid ſubtinniret, cymbalo inceſſit.* Inepte Pamelius, ut recte ſentit ὁ πάνυ, putat authorem alludere ad cymbala, quae bacchantium indumentis ſubſuebantur. Quis enim authorum antiquorum unquam haec literis prodidit? Neſcivit forſan vir caetera ſatis accuratus, quid eſſent cymbala & quomodo haberi ſolita in ſacris Bacchi. Ipſe Salmaſius aliam cauſam excogitat: *Cymbala*, ait, *ex aere rotunda & cava: ad hanc formam proxime accedebant aereae crepidae.* Neſcio ego, an haec ſatis apte; & alii diſpu-

Cl. Salmaſ. ad 1. Tertull. c.

tent, quae ſimilitudo crepidis cum cymbalis. Verecunde contra tantos manes inſurgo, & dico Tertullianum reſpexiſſe ſonitum, quem edebant crepidae, cum ſolo colliſae, cymbalis ſimilem. Luce hoc meridiana clarius, ſi conſideres illa authoris: *Ut bacchantibus indumentis aliquid ſubtinniret.* Caeterum Empedoclem hoc habitu indutum fuiſſe teſtantur, qui aliquid de eo literis mandarunt. Ælian. Var. Hiſt. lib. XII. Ἐμπεδοκλῆς δὲ ὁ Ἀκραγαντῖνος ἁλουργεῖ ἐχρήσατο καὶ ὑποδήματι χαλκοῖς: *Empedocles Arigentinus purpura utebatur & calceis aeneis.* Heſychius Mileſius de claris viris ex verſione Hadr. Junii: *Empedocles multas puellas populares ſuas indotatas, ex privatis opibus dote addita locupletavit: propterea purpuram ſumſit & aureo ſtrophio uſus fuit: adhaec crepidas aereas induit.* Ex quo loco augurari licet crepidas tales aereas & cymbalicum ſonum referentes puellis quoque in uſu fuiſſe. Quod vel ex Hieronymo patet, qui Ep. 10. ad Furiam: *Non habuit,* inquit, de poenitente illa muliere loquens, Luc. VII. *nec criſpantes mitras, nec ſtridentes calceolos, nec orbes ſtibio fuliginatos, quanto foedior, tanto pulchrior.* Idem de Empedocle affirmant Philoſtratus & Diogenes Laërtius, apud quem notabile eſt, quod memorat *Empedoclem*

a Cerda ad loc. Tertull. Call

pedoclem in ignis crateres ſe injeciſſe, ibique dum fidem cupit facere, famamque adſtruere, quod Deus effectus ſit, ignibus conſumtum eſſe: poſtea, quomodo ſe res haberet, innotuiſſe, una ex illis crepidis vi flammae ex intimis ad exteriora rejecta, quae eadem ad verbum occurrunt apud Suidam. Conum, apex eſt ſive ſummitas galeae. Solinus: *Capite honorato in conum plumis extantibus.* Sil. Italicus l. 2.

> — — *galeamque coruſcis*
> *Subnixam criſtis, vibrant cui vertice coni*
> *Albentes niveae tremulo nutamine pennae.*

Ibidem libro 4.

> — — *niveumque repoſtae*
> *Inſtaurant galeae coni decus* —

Servius: *Galeae eminentia, quam Graeci conum vocant, in qua eminet criſta.* Heſychius: κῶνος περικεφαλαία, καὶ ὁ τῆς πίτυος καρπός. Atque hanc galeae ſummitatem Latini etiam *apicem*, Graeci κύμβαλον vocabant. Illud ſatis notum: hujus teſtes gloſſatores antiqui. Gloſſae Philoxeni: Κύμβαλον, καὶ τὸ ἄκρον τῆς περικεφαλαίας, *Conum.* Aliae, quas *Salmaſ.*
citat Salmaſius: *Conum*, κύμβαχον (pro *Exerc.*
quo recte legendum monet κύμβαλον) *Plin. f.* 385.
καὶ τῆς περικεφαλαίας ἄκρον. Quod non *Id. de*
mirabitur, qui notata Viro eidem alio *Homon.*

Hyl. Iatric. c. 3. loco leget, ubi κῶνον de plurimis rebus rotundis, de nuce pinea, de herba ex ferulaceorum genere ſimiliter umbellata, de ϛροϐίλοις Graecorum, dictum eſſe erudite pro more probat. Κυμϐάλιον meretricinm nomen eſt apud Lucian. Dial. Meretr. Παρῆσαν καὶ ἡ αὐλητρὶς Κυμϐάλιον, καὶ Πυραλλὶς ἐχθρὰ οὖσα ἐμοί· σὺ δὲ τοῦτ' εἰδὼς, τὴν Κυμϐάλιον μὲν οὐ μοι πάνυ ἐμελήσεν, &c. *Aderant & tibicina Cymbalium & Pyrallis quae inimica mihi eſt. Quod cum ſcires, non valde Cymbalium curavi.*

CAPUT TERTIUM

Cymbalum in proverbio. Cymbalum juventutis. Cymbalum mundi. Κύμβαλον ἀλαλάζον. Κύμϐαλον ἀκρότητον. Ἄκρον. *Faſtigium.* Euſtath. Swartius notatus. *Cymbalum refectorii. Campana medii aevi. Symbolum pro Cymbalum: Cymbolum pro Symbolum.* Κυμϐαλικοὶ ναοὶ, *aedes in in Cymbali formam tectae.* Δικύμϐαλα. Τρικύμϐαλα.

DIverſa ex cymbalis proverbia fluxere, quae hic, quotquot occurrere, appono. In Priapejis Virgilii operibus annexis, cujuſcunque ſint illa authoris,

ris, mentio fit *cymbalorum juventutis*:

Ite hinc inanes rhetorum manipli
Inflata rore non Achaico, verba:
Et vos Seliquati, Arquitique, Varoque,
Scholaſticorum vario madens pingui.
Ite hinc inanis cymbalon juventutis.

Nemo heic dubitat, quin intelligantur, quos ignominioſe & ſatyrice ita vocat, rhetores & declamatores. Caſaubonus, vir maximus, & quem nunquam abſque ſingulari veneratione nominandum exiſtimo, Auguſto dictum eſſe *cymbalum juventutis* famoſum quendam grammaticum; ſed fateor, nondum ſuccurrit ex antiquis ſcriptoribus, qui haec tradiderit. Affine eſt huic alterum dicterium Tiberii Caeſaris Appionem Grammaticum *cymbalum mundi* indigitantis, quod Plinius obſervavit Hiſt. Nat. praef. *Apion quidem Grammaticus, hic quem Caeſar Tiberius cymbalum mundi vocabat, quum publicae famae tympanum potius videri poſſet, immortalitate donari a ſe ſcripſit, ad quos aliqua componebat.* Diligenter hoc explicat, literarum pene conclamatarum magnus reſtaurator, Deſ. Eraſmus. Ad imitationem ſane Picum Mirandulanum ita appellitat vir doctiſſimus Stephanus Le Moyne, ſicut Baptiſta Pius *cymbalum juventutis* eſt Joſ. Scaligero & Boxhornio. Affini dicendi ratione

Turneb. Adverſ. lib. 11. *c.* 7.

Caſaub. de Sat. 1. *c.* 6.

Eraſm. Adag. fol. 534.

Moyn. Var. Sacr. 11. *p.* 838.

Scalig.

Lect. Auſon. lib. II. c. 32. Boxhorn. Quaeſt. Roman. 14.

tione D. Paulus 1 Cor. XIII. v. 1. Κύμβαλον ἀλαλάζον nominat hypocritum & ore tantum Chriſtianum: Ἐὰν ταῖς γλώτταις τῶν ἀνθρώπων λαλῶ ϗ τῶν ἀγγέλων, ἀγάπην δὲ μὴ ἔχω, γέγονα χαλκὸς ἠχῶν, ἢ κύμβαλον ἀλαλάζον. In quo eum ſecutum eſſe Septuaginta Interpretes ſuo loco doceo. Expreſſit hanc Pauli mentem eleganter D. Iſidorus Lib. I. Ep. 163. Τὸ γὰρ καλῶς λέγειν κυμβάλῳ παρέοικε· τὸ δὲ χρηστῶς πράττειν ἀγγέλοις συμπέφυκε, i. e. *Pulchre enim loqui, cymbalo aſſimilavit: utile vero facere angelis cognatum fecit.* Et Ep. 62. Λόγος πρὸς ὠφέλειαν τῶν ἀκουόντων γινόμενος, λόγος ἐστιν ἐνδύναμος, ἐνδίκως λόγος καλούμενος ϗ πρὸς Θεὸν ἔχων τὴν μίμησιν· ὁ δὲ πρὸς τέρψιν μόνην, ϗ κρότον τελευτῶν ἦχος ἐστὶ χαλκοῦ τοῖς μεγάλοις ψόφοις τὴν ἀκοὴν ἐνηχῶν· ἢ τοίνυν σεμνότητι τὸν λόγον σου ῥύθμιζε, προτιμῶν τοῦ κόμπου τὸ μέτριον, ἢ γίνωσκε κύμβαλον ὢν τῇ σκηνῇ τῶν θεάτρων ἁρμόδιον. Latine: *Sermo ad utilitatem audientium compoſitus ſermo eſt validus, juſte ſermo dictus & Dei habens imitatationem. Qui vero ad ſolam delectationem & plauſum inſtituitur, ſonus eſt aeris, magno tinnitu auribus obſtrepens. Aut igitur ſermonem tuum cum gravitate conjunge, praeferens ſtrepitui menſuram, aut ſcias, te eſſe cymbalum ſcenae thea-*

theatrorum aptum. Qui magis ſcurrilem garrulitatem alicui opprobare volebant, κύμβαλον eum ἀκρότητον indigitabant: quod falſo vir caetera non indiligens Euſtathius Swartius ab ἄκρον, a *ſummitate* putat derivandum. Operae pretium erit audire ipſum diſſerentem. Julian. Orat. pag. 6. extat hic locus: *Euſtath. Swart. Anal. III. 17.*

„ Νόμος ἐστὶ παλαιὸς παρὰ τοῦ πρώτου
„ φιλοσοφίαν ἀνθρώποις φήναντος οὑτοσὶ
„ κείμενος, ἅπαντας πρὸς τὴν ἀρετὴν καὶ
„ πρὸς τὸ καλὸν βλέποντας ἐπιτηδεύειν
„ ἐν λόγοις, ἐν ἔργοις, ἐν ξυνουσίαις,
„ ἐπὶ πᾶσιν ἁπλῶς τοῖς κατὰ τὸν βίον
„ ἄκροις καὶ μείζοσι τοῦ καλοῦ πάντως
„ ἔφη. Corrigendum ait vir praeſtan-
„ ſtantiſſimus (D. Petavius) τοῖς κατὰ
„ τὸν βίον μικροῖς καὶ μείζοσι. At no-
„ bis τὸ ἄκροις longe dignius viro phi-
„ loſopho & eleganti videtur, qui ἄκρα
„ κατὰ τὸν βίον dixit, ut Virgilius:

— *Summa ſequar faſtigia rerum.*

„ pro tenuiſſimis videlicet & vix tactui
„ obnoxiis. Quo pacto in Gloſſario
„ quoque a Stephano primum publicato
„ ἄκρον *ſummum* exponitur, addendo
„ *cacumen*, *faſtigium.* Apud Graecos
„ ex hac ἄκρου ſignificatione ἀκρότατα
„ κύμβαλα in Proverbium venerunt,
„ pro ineptis velut, atque minutioris
„ ſoni, quam requirebatur. Nec abit,
„ quod dici ſolet, ἄκρῳ τῷ δακτύλῳ

„ ἀ-

„ *ἅψεσθαι, ἐπὶ τῶν οὐκ ἀκριβῶς ἠσκημένων*, ut interpretatur Zenobius. Inde
„ genus quoddam luctae *ἀκροχειρισμὸς*
„ dictum apud Pollucem, videtur enar-
„ randum lib. II. Onomaſt. c. IV. &
„ *ἀκροδακτύλιον*, ut legendum videtur
„ in Gloſſis Graeco-barbaris apud prae-
„ ſtantiſſimum Meurſium noſtrum. Habetis omnem Viri eruditi Criticam, quae quam male hic ceſſerit, doctis viris dijudicandum relinquo. Quod corrigat corrigentem Petavium, abſque ulla id cauſa fieri exiſtimo. Nam, quem argumento adducit Virgilii locum, nihil minus probat, quam quod elicere inde vult Swartius. Ergone *ſumma rerum faſtigia*, ſunt *tenuiſſima*? Quis unquam huic conſentiet? An vero, qui ſummam, i. e. compendium rerum geſtarum nectit, peſſimis & viliſſimis inhaeret, pulcherrima praetermittit? Eadem facilitate jam cadunt caetera, nec Gloſſarium hic quicquam probat, nec adagium Zenobii quadrat, nec caetera ita explicanda. Si quiſquam alius, profuiſſet Suidae locus: *Ἄκρον· ἐπιλίγδην· μεσότητος ἐπίρρημα· ἀντὶ τοῦ ἐπιψαύδην· ὅσον ἐπὶ ψαῦσαι μόνον· καὶ ὅτι ἐν Ἰλιάδι ἅπαξ, καὶ ἐν ὀδυσσείᾳ ἅπαξ.* Vertit AEmilius Portus: *Ἄκρον. in ſumma parte corporis. Strictim. Leviter. Adverbium mediae ſignificationis, pro ἐπιψαύδην, levi tactu, molli attactu.*

tactu. Ita ut tantum corpus attingas, nec altius penetres. Hoc vocabulum ſemel in Iliade, ſemel in Odyſſea reperitur. Maxime inconveniens eſſet, & adverſum antiquae illi Graecorum elegantiae κύμβαλα δυσήχεια dicere ἀκρότατα ſive *ſumma* interpreteris ſive *levia*. Quanto melius ſubſtituo ἀκρότητα, *male crepituntia*, quod deducitur a contrario κροτητὸς, *bene ſonans*. Sic invenies κροτητὰ μέλη apud Sophoclem in Thamyra:

> Ὤιχωκε γὰρ κροτητὰ πηκτίδων μέλη
>
> *Abivere enim bene ſonantia citharum carmina.*

Praeterea ipſum, unde hoc Proverbium fluxit, Athenaei locum intuere, Deipnos. IV. cap. 18. Ὑπὸ τῆς ἐμφύτου γαστριμαργίας, καὶ ἡδυλογίας κολάζους ἀναγινώσκει καὶ μέλη παραυλα, καὶ ἀκρότητα κύμβαλα. *Ob ingenitam voracitatem & ſcurrilem dicacitatem mutilos recitat modos tibiae non congruentes cymbalaque minime ſtrepentia.* Tuam ego, lector, conſcientiam teſtor, quam bene conjungantur μέλη παραυλα *cantus abſque ſonitu* καὶ ἀκρότητα κύμβαλα & *cymbala abſque crepitu.* Apud Latinos hoc ſenſu *cymbala inania* leguntur. Venant. Fortun. de vita S. Mart. lib. 5.

> *Sed fremitus fragilis per inania cymbala tinnit,*

Op-

Oppoſitiſque minis interritus ipſe reſiſtit.

Dedi ſignificationes, quas puriore ſermone recepta cymbala habuere: ad medium me aevum jam verto, ubi campana qua Monachi ciebantur ad refectorium, quaeque appendebatur in clauſtro, cymbalum dicta. Hinc legitur in Chronico Abbatiae S. Trudonis lib. IX. p. 460. *Cymbalum refectorii.* Lanfrancus in Decret. Ordin. S. Ben. cap. I. *Cantata nona exeant, Prior ad percutiendum cymbalum, hebdomadarii, coquinae, & caeteri qui ſervitori ſunt, ad injuncta ſibi officia.* Alibi: *Qua cantata pulſato cymbalo a Priore pergant omnes in refectorium.* Regula S. Benedicti (Bibl. Patr. T. IX. p 658.) *Ad horam vero refectionis poſt expletionem exſpectent in eccleſia pſallentes in choro. Cum audierint cymbalum, ordinate & ſine ullo ſtrepitu feſtinent totis manibus introire refectorium.* Paulo poſt: *Tunc Cellarius ſonet iterum cymbalum tacite.* Udalricus in antiq. Cluniac. Conſuetudin. lib. III. c. 18. *Si forte contigerit, quod ad horam refectionis panis aut aliud quid non ſit coctum; pertinet quoque ad cellerarium, ut auferat malleum, ne cymbalum percuti poſſit.* Ordo antiquus Converſationis Monaſticae cap. II. apud Edm. Martene An. Moh. I. c. 9. *Ad horam vero*

Durand. lib. I. Rat. cap. 4. Car. du Freſne Gloſſ. f. 1331.

vero refectionis poſt expletionem exſpectent in eccleſia pſallentes in choro: cum audierint cymbalum, ordinate & ſine ullo ſtrepitu feſtinent totis manibus introire refectorium. Conſuetudines S. Benigni Divionenſes c. 7. *Quas ipſe cum uno acque de ſociis tacto cymbalo in refectorium defert, finitoque prandio eodem modo reportant.* Citatus Ordo Converſ. Monaſticae alio loco: *Et tunc ſonent cymbalum tacite & dicant:* Fratres, Benedicite *aequa voce & producte.* Ibid. c. 59. *Finitis veſperis pro cymbalo percutitur tabula & in refectorio pro ſcilla, ubi, ſicut in capitulo, quae dicenda ſunt omnia, praeter lectionem, ſub ſilentio dicuntur.* Vita S. Wilhelmi num. 20. *Hora refectionis acceſſit ad cymbalum & percuſſo cymbalo convocavit conventum.* Liber Ordinis S. Victoris MSS. c. 11. *Pertinet ad Cellerarium, ut auferat malleolum, qui pendet ad cymbalum.* Et poena conſtituta erat, ſi quis non ſtatim ſe ſiſteret. Vita Trium S. Alb. Abbatum, quae eſſe in appendice Matthiae Pariſ. *Quod ſi aliquis eorum, quod cymbalum percuſſum fuerit in refectorio, remanſerit; locutorium cum caeteris non ingrediatur, ſed ſolus in eccleſia remaneat, ſilentiumque teneat, dum caeteri loquentur.* Eodem pulſatum eſt ad mortuos, ut indicat Gregor. Magn. l. 1. Dial. c. 9. Vita

S. Leo

S. Leonis apud Ughellum Tom. 8 *In cujus obſequio B. Petri cymbalum a ſemetipſo nullo cogente ſonare coepit.* Interdum corruptum hanc vocem lego & *cymbalo* ſubſtitutum *ſymbolum.* Typicum, quod citat Leo Allatius, c. 40. Ὅτε δὴ ἐπιστῇ ὁ καιρὸς τοῦ ἑσπερινοῦ, κρουομένου τοῦ συμβόλου συναγόμεθα ἐν τῇ ἐκκλητίᾳ. *Cum vero adeſſet tempus veſperae, pulſante ſymbolo congregabamur in eccleſia,* & c 41. Περὶ δὲ ὥραν ἕκτην κρουομένου τοῦ συμβόλου συναγόμεθα ἐν τῷ ναρθήκι: *Circa horam vero ſextam pulſante ſymbolo congregabamur in narthece.* Quanquam non repugno, ſi quis contrarium perſuadere conetur, & per ſymbolum intelligere ſignum campana datum. Liceat tamen mihi ita opinari, quia video τὸ *ſymbolum* & *cymbalum* non infrequenter ab his barbariem olentibus ſcriptoribus commutari invicem. Sic e contrario *cymbola* pro *ſymbola* invenio in Vita S. Heldradi num. 24. *Ob frequentiam itaque populi cuſtodibus per eccleſias deputatis, unus de ipſius monaſterii clientibus ad B. Heldradi Oratorium accedens cymbolam a cuſtode petiit, ſed non impetravit. Inſtinctu igitur diaboli, cuſtode neſciente, cymbolam de altari furtiva temeritate capere praeſumpſit.*

Allat. de templ. Graec. §. 3.

Tandem aedes in cymbali vel tympani ſpeciem tectae κυμβαλικοὶ ναοὶ dice-

dicebantur. Codinus deſcript. S. Sophiae num. 147. Εἶπον δὲ οἱ τεχνῖται, ἵνα γένηται ἐπίπεδος ὁ τρȣ̃λος, καὶ κυμβαλικὸς, καθώς ἐστι νῦν. *Dixerunt vero artifices, ut fieret rotundus trulus & cymbalicus, veluti nunc eſt.* Quae vero duobus vel tribus tricliniis κυμβαλικῶς tectis conſtabant, inde dictae δικύμβαλα, τρικύμβαλα. Ita δικύμβαλον ἐν τρίτῳ νάρθηκι τῆς μεγάλης ἐκκλησίας. *In tertio narthece magnae eccleſiae* memorat VI. Synodus Act. 18. Velut τρικύμβαλον τȣ̃ Τζυκανιστηρίȣ Anonymus Combeſianus in Porphyrog num. 4. Cui addo Codinum in Originibus, quas citat Allatius: Αἱ παλαιαὶ, ait, πύλαι εἰς τὸ τρικύμβαλον τȣ̃ Τζυκανιστηρίȣ ἤρθησαν ἀπὸ τȣ̃ ἐμβόλȣ τȣ̃ Φόρȣ παρὰ βασιλείȣ τȣ̃ μακεδόνος. *Antiqua porta in tricymbalum Tzycaniſterii perfecta erat verſus prominens forum a Baſilio Macedone.*

CAPUT QUARTUM

Κρόταλον. *Recenſentur ſalſae variorum de crotalo opiniones, & refutantur.* Scaligeri, Bulengeri, Brodaei, Magii, Salmaſii, Weitzii ſententiae rejiciuntur. *Siſtrum. Calami rauci.* Virgilii Copae lux. *Tintinnabulum.* Johannes Saresberienſis, Lexicon Graeco-Latinum,

Latinum, Philoxenus, Pomponius Sabinus refutantur. *Trochus.*

CYmbalis ipſis accuratius inſpectis, genera illorum ſingula curatius contemplari operae pretium erit. In illis primum ſibi locum vendicat κρόταλον: crux ſane virorum doctiſſimorum, contra quorum authoritatem inſurgere mihi juveni, quam temerarium eſſet, facile cognoſcerem, niſi haberem ipſam veritatem a meis partibus pugnantem. Vir ſummus & immenſae eruditionis, quo noſtra ſaecula nullum majorem, ſimiles vix unum atque alterum ſpexerunt, Joſ. Juſtus Scaliger crotalum falſo cum ſiſtro confundit, dum illud ab Apulejo illis verbis deſcribi putavit: *Dextra ferebant aeneum crepitaculum: cujus per anguſtam laminam in modum balthei recurvatam trajectae mediae paucae virgulae, criſpante brachio tergeminos ictus, reddebant argutum ſonum.* Mox deinde cum ſcabillis, dum nihil aliud intelligi ab Arnobio lib. 2. *per ſcabillorum concrepationes*, & lib. 7. *per crepitus ſcabillorum* ſtatuit. Utrumque nollem excidiſſet tanto viro; quantum enim ab his ſingulis diſcrepet crotalum, ex ſequenti capite fuſius diſces. Certe ſplendor nominis Scaligeriani multos alios in eundem induxit errorem, qui potius tanti viri authoritati fidem habendam, quam

Scal. ad Cop. Virgil. & Animadv. in Euſeb. p. 158.

quam rem ipſam altius inquirendam cenſuerunt. Nec vidit plura Bulengerus, qui cum recenſuiſſet hanc Scaligeri opinionem, nihil contra affert: ſed ipſe potius fallitur, dum *uſos fuiſſe hoc inſtrumento*, quod nemo veterum authorum prodit, *AEgyptios in Deorum ſolennitatibus* nimis confidenter aſſerit. Unde facile inducor credere, quod ab Ipſo quoque ſiſtrum innuatur. Nam licet ſciam cymbalum in AEgypto in uſu fuiſſe, non tamen id fuerat de crotalo perhibendum, multo minus de Deorum ſolennitatibus, cum in ſolis Iſidis ſacris ſolus Auſonius cymbali mentionem faciat, ut ſuo loco monſtrabitur. Vir omni laude major Claudius Salmaſius recte Scaligerum refutat, ſed mox incogitantius addit: *Crotalum etiam de ſiſtro quidam dixere.* quod ego de recentioribus quibuſdam gloſſatoribus, iiſque minoris fidei facile concedo, de antiquioribus neutiquam. Pergit: *Et neſcio an apud Virgilium, ubi Copa illa Syriſca ſub crotalo latus movere dicitur & ad cubitum calamos raucos excutere, de ſiſtro accipiendum ſit. Calamos raucos fortean vocavit virgulas illas ferreas, quae per laminam ſiſtri mediam, in modum balthei recurvatam, trajiciebantur, quaeque brachio criſpante concuſſae tergeminis ictibus reſonabant & crepitabant.* Itane, Salmaſi,

J. C. Buleng. Anal. de theatr. pag. ult.

Salmaſ. Not. in Vopiſc. p. 292.

maſi, *calamos raucos* laminas ferreas dici putas? Quae vero ferro cum calamis ſeu arundinibus ſimilitudo? Crotala cur heic intelligam, non video quid moretur, quae plerumque ex calamis facta eſſe ſequenti capite doceo. Unde mirari ſubit, qua ratione factum ſit, ut vir ſupra invidiam eruditus Caſpar Barthius ſe non aſſequi hujus verſus ſententiam ingenue fateatur. Adeo non video cauſam cur Johannes Weitzius, in illo ad Copam Virgilianam commentario (ſive potius, quod pace illius viri dixerim, commentariorum centonem: quod enim pars heic Weitziani laboris eſt?) acclamet Salmaſio iſtud triviale: Λεπτὰ διακρίνων πολυΐδμονος ὄργια μύστης. Sed jam ante hos omnes antiquitatum utrarumque peritiſſimus Brodaeus in hoc errore fuit, cui *croatalum eſt inſtrumentum rotundum circulo ligneo factum, cum laminis quibuſdam ex aere rotundis, numiſmatis magnitudine, ſonum ex colliſione reddentibus: id eſt* SISTRUM. Cauſam hujus erroris capite XXIII. hujus libri detegere conabor. Nec defendi poteſt Hieron. Magius, vir ob ſingularem eruditionem meliore fato dignus, qui Crotala cum certa quadam tintinnabulorum ſpecie confundit: *Viſuntur*, inquit, *antiquorum Crotala marmore expreſſa, quae tintinnabula affixa continent.* Ubi gentium Hie-

Barth. Adverſ. lib. XXXIII. *c.* 20: *Weitz. ad Virg. Cap p.* 28.

Brod. Not. ad Anthol. l. 7.

Mag. de Tintin. c. XII.

Hieronyme Magi? Excuſandus tamen meliori jure ob leve hoc ἁμάρτημα μνημονικὸν, qui omnibus adjumentis memoriae deſtitutus, tantum tamen ex ſola memoria depromſit, quantum caeteri ex maximo bibliothecarum ſelectu.

Habes erorres recentiorum, quotquot exigua lectione notare potui. Sed nec antiquiores ſibi ſatis conſtantes in hac materia. Joh. Saresberienſis Policr. lib. VIII. C. 12. *Crotala dicuntur ſonorae ſphaerulae, quae quibuſdam granis interpoſitis pro quantitate ſui & ſpecie metalli varios ſonos edunt.* Cujus quidem inſtrumenti figuram in antiquis picturis mihi occurriſſe non memini, ſed expreſſit tamen feliciter Ferrarius vir doctus Italus. Deſcriptio certe ſuſpecta eſt, veſtigium in vetuſtiore antiquitate nullum. Nec majorem apud me fidem habet Lexicon Graeco-Latinum B. Vulcanii, in quo Κρόταλον *Siſtrum* eſt: nec Gloſſa Philoxeni: Κρόταλον. *Plauſtrum, Tintinnabulum, Crepitaculum.* Errat quoque Scholiaſtes ille Virgilii Pomponius Sabinus ad Copam, qui, *Crotalus*, ait, *eſt annulus ferreus, qui percutitur virga ferrea ad ſonum fiſtulae.* Hanc enim deſcriptionem eſſe trochi, non crotali, quotuſquiſque eſt, qui non videat?

Ferrar. de Flor. cult.

CAPUT QUINTUM

Vera Crotali deſcriptio adducitur. Crotalum fiſſus calamus: interdum e teſta, ligno, aut aere conſici ſolitum. Confunditur cum cymbalo. Sponius notatus. Gruterus vindicatus. *Quomodo differat.* Κρότος: *Plauſus.* Κροταλίζειν.

ANtiquiores Scholiaſtae & quorum fides nobis merito antiquior erit, fere unanimiter, crotalum eſſe inquiunt calamum fiſſum atque ita compoſitum, ut concuſſus manibus ſonum edat. Scholiaſtes Ariſtophanis in Nubibus: Κρόταλον κυρίως ὁ σχιζόμενος κάλαμος ὁ κατασκευαζόμενος ἐπίτηδες, ὥστε ἠχεῖν, εἴ τις αὐτὸν δονοίη ταῖς χερσὶ, καθάπερ κρότον ἀποτελῶν. *Crotalum palmarie fiſſus calamus, praeparatus apte ut ſonet, ſi quis eum verſet manibus, ad efficiendum plauſum.* Fere iiſdem verbis Suidas: Κρόταλον ἰδίως ὁ σχιζόμενος κάλαμος καὶ μετασκευαζόμενος ἐπίτηδες, ὥστε ἠχεῖν, εἴτις αὐτὸν δονοίη ταῖς χερσὶ, καθάπερ κρότον ἀποτελῶν. *Crotalum proprie fiſſus calamus & ſtudioſe comparatus, ut ſonet, ſi quis manu eum pulſet, quaſi plauſum efficiens.* Scholiaſtes item Ruffini: Ἔστι καὶ κάλαμος ἐσχισμένος κροτάλον. *Crotalum vero eſt fiſſus calamns.* Nec tamen infrequens fuit etiam

etiam alia materia, videlicet teſta, lignum, aes. Euſtath. ad Iliad. λ. Ἐκ δὲ τοῦ κροταλίζειν, καὶ κρόταλον, οὗ χρῆσις καὶ παρὰ τῷ κωμικῷ· σκεύη δέ τινα τὰ κρόταλα, ἐξ ὀστράκου τυχὸν, ἢ ξύλου, ἢ χαλκοῦ, ἃ ἐν χερσὶ κρουόμενα θορυβεῖ, i. e. *Ab crotalizare & crotalum, cujus uſus etiam apud comicum. Vaſa vero quaedam ſunt crotala ex teſta, ſive ligno, ſive aere. quae manibus mota ſonum edunt.* Atque hoc eſt inſtrumentum, quanquam aliquantum a cymbalis diverſum, a nullo tamen non cum iisdem commixtum. Unde Sponius in Miſcellaneis citra neceſſitatem Grutero dicam dicit, quod crotala cum cymbalis confuderat: non enim aliter authores. Clare Jo. Saresber. Policrat. lib. 8. c. 12. *Croton Graece pulſus dicitur & inde cymbala ſic dicuntur: vel muſicum notat inſtrumentum, quod in ſono vocem ciconiae imitatur.* Inde factum, ut κροτεῖν & & *crepare* ſaepius de cymbalis diceretur, *tinnire* contra de crotalis: cum tamen in hoc latere palmarium cymbalorum & crotalorum diſcrimen exiſtimem, quod cymbala tinniebant, crotala crepabant, **Die Cymbeln klungen / die Crotala klapperten.** Sed & in eo differebant, quod cymbala bina & majora ambabus manibus: crotala vero quaterna, atque adeo ſingulis manibus bina percuterentur:

Grut. Inſcript. pag. XVII.

 id

id quod clarius fiet, ſi luſtraveris & inter ſe comparaveris tam crotaliſtriarum, quam cymbaliſtriarum ſtatuas, quas infra damus. Etymon manifeſtum a κροτέω *plaudo* & κρόλος *plauſus*, quia ſcilicet erat inſtrumentum in plauſu non infrequens: quin imo in plauſu cymbalicos modos exprimebant, quod ſuo loco doceo. Κροταλίζειν proprie quidem eſſet crotalo uti, quin imo & ipſo cymbalo. Sic Nonnus Dionyſ. xliii. ἐκροτάλιζεν ὁμόζυγα κύμβαλα. Sed tamen frequentiſſime ad plauſum transfertur. Heſychius: Κροταλίζει, κρούει ταῖς χερσίν: Id eſt, *Crotalizei idem eſt, quod pulſat, ſeu plaudit manitu* Nonnus Dionyſiac. ιή.

> Καὶ παλάμῃ κροτάλιζε καὶ εὐρύθμοισι πεδίλοις.
>
> *Et manu plaude & bene modulatis calceis.*

Ex quo loco patet κροταλίζειν etiam de pedibus uſurpatum eſſe, quo ſenſu idem κή

> — — ὁ δὲ κροτάλιζε πεδίλῳ.

Sane & ungula ἵππος ἀνεκροτάλιζε apud eundem libro xli. Euſtath. Iliad. Τὸ δὲ κροταλίζειν ὀνοματοπεποίηται, καθὰ καὶ τὸ κροτεῖν οὗ παράγωγον τὸ κροταλίζειν· ἔστι γὰρ κροτῶ, ἀφ᾽ οὗ κροτίζω, ὡς νεμεσῶ νεμετίζω, καὶ πλεονασμῷ κροταλίζω. *Vocabulum vero* κροταλίζειν *deducitur a* κροτεῖν,

κροτεῖν, *cui quoque ſignificatione convenit: a* κροτῶ *enim ſeu* plaudo *eſt* κροτίζω, *ſicut a* νεμεσῶ νεμεσίζω, *&* *per pleonaſmum* κροταλίζω. Et hoc ſenſu Athenaeus Deipnoſ. x. cap. 11. Ὅσοι οὖν τότε περὶ οὐσίας εὖ ἥκουσι τῶν περιοίκων εὐωχοῦνται· οἱ δὲ λοιποὶ κροταλίζουσι μετὰ χαρᾶς. *Tum quotquot locum eum circumhabitant divites, convivantur, caeteri laeti plaudunt.* Gloſſae tamen: Κροταλίζοντες, *Tintinnaculos* explicant & apud Achillem Tatium de conflictu dentium dicitur lib. II. οἱ δὲ ὀδόντες κενοὶ τῆς θήρας περὶ ἑαυτοὺς ἐκροτάλιζον. *Dentes vero inanes ferae circa ipſos crepitabant.* Qui vero crotalis utuntur lubentes & frequentes, φιλοκρόταλοι dicuntur. Nonnus Dionyſ. ιά.

> Οὐκ ἔτι Βασσαρίδεσσι φιλοκροτάλοισι κελεύεις
>
> *Non amplius incitas Baſſarides amantes crotala.*

Hinc & Cybele ſeu Rhea apud eundem libro viceſimo θεὰ φιλοκρόταλος, *Dea, quae amat crotala,* vocatur. Et ibidem paulo poſt: χεῖρες φιλοκρόταλοι. Idem Dionyſ. κζ. φιλοκρόταλοι γυναῖκες. *Crotalorum amantes mulieres.*

CAPUT SEXTUM

Vocis κρόταλον caeterae ſignificationes. Narciſſus antiquiſſimis κρόταλον. Aliis ſandalia ad imitationem Latinorum, an recte? Coelius notatus. *Proverbialiter ita homo loquax, facundus, & aſtutus.* Caſaubonus memoria lapſus. *Hinc actus orationis patheticae κρόῖος. Ciconia, Crotalus apud Aegyptios. De voce ejus quaedam.* Notatus Solinus. *Avis pia & ſymbolum concordiae.* Petronius explicatus & Juvenalis. Politianus refutatus. Κροτάλια, χρυσεοκρόταλα.

HAbet & haec vox ſingulares ſuas ſignificationes, quas hoc capite expono. Narciſſum antiquiſſimis κρόταλον dictum eſſe ex Eumacho probat Athenaeus Deipnoſ. lib. xv. c. 8. Ἔυμαχος δ᾽ ὁ Κερκυραῖος ἐν ῥιζοτομικῷ καὶ ἀκακαλλίδα φησὶ καλεῖσθαι τὴν νάρκισσον καὶ κρόταλον: *Eumachus vero Cercyraeus in rhizotomico ait narciſſum appellari acacallidem & crotalum.* Caelius Rhodoginus certum quoddam ſandaliorum genus crotala dici teſtatur, qua tamen fultus authoritate neſcio. Sin eſt ita, putem id eadem ratione factum, qua capite ſecundo crepidas Tertulliani ex-

Cael. Rhod. Ant. Lect. XIX. *c.* 4.

expoſui. Magis tamen reor lapſum Rhodiginum, dum confudit duas ſignificationes vocis ἄσκαρος. Cum enim ea & crotalum & ſandalium ſignet, ut alio loco videmus, ſandalium putavit crotalum dici. In proverbio Graecorum nihil uſitatius, quam aſtutos, loquaces, facundos κρόταλα & κροτάλους appellitare. Loquaces, inquam, & garrulos. Euſtath. in Iliad. λ. Ἀπ' αὐτῶν δὲ καὶ ὁ στωμύλος καὶ παρὰ τὸ δέον ἐν λαλιαῖς ὀχληρὸς, εἰς κρόταλον παροιμιάζεται. *Ab illis vero & garrulus & praeter decorum in ſermonibus moleſtus proverbialiter crotalum dicitur.* Iliad. υ. Τῷ δὲ ῥηθέντι ἐπιτετρίπτῳ παρωμοίωται καὶ τὸ παρὰ τῷ κωμικῷ τρίμμα, συγγενὲς ὂν τῷ ἐξ ὀπτῆς λίθου κροτάλῳ. *Quem vero dicunt* ἐπίτριπτον *contritum, ille aſſimilatur a Comico* τρίμματι, *quod ſimile eſt crotalo ex toſto lapide.* Aſtutos & callidos. Ariſtoph. in Nubibus:

> Λέγειν γενήσει τρίμμα, κρόταλον, παιπάλη
>
> *Fies in dicendo tritus, crepitaculum, pollen.*

Scholiaſtes ejus: Καλοῦμεν δὲ καὶ τῶν ἀνθρώπων τοὺς κακεντρεχεῖς καὶ μὴ ἁπλοῦς τρίμματα καὶ πολυτρίμματα, καὶ πολυκρότους καὶ κρόταλα. *Vocamus vero homines ſubdolos & minime ſimplices res tritas, multumque tritas, item multum*

crepitantes & crotala. Ex quo loco explico Heſychii illud : κρόταλον, περίτριμμα, κρότημα. Euripides in Rheſo verſ. 498. de Ulyſſe:

— ἔςι δὲ αἱμυλώτατον
Κρότημ' Ὀδυσσεύς —
— *Eſt autem facundiſſimum*
Crepitaculum Ulyſſes —

& in Cyclope de eodem, verſ. 102.

Σιλ. Χαῖρ' ὦ ξέν', ὅςις δ' εἶ φράσον, πάτραν τε σήν.
Οδ'. Ἴθακος Ὀδυσσευς, γῆς Κεφαλήνων ἄναξ.
Σιλ. Οἶδ' ἄνδρα κρόταλον δριμὺ, Σισύφε γένος.
Sil. Salve hoſpes, quinam autem ſis dicito, & tuam patriam.
Ulyſſ. Ithacus Ulyſſes, Cephaleniae terrae Rex
Sil. Novi virum crepitaculum, (i. e. loquacem) *acre, Siſyphi genus.*

Rationem hujus rei Caſaubonus adducit ex Heſychio : quod κροτεῖν & κρότημα ἐπὶ τῶν δολίων τάσσεται: quem tamen locum fruſtra in Heſychio quaeres, quod ſaepius obvenit in ſcriptis Caſauboni, nimium interdum memoriae indulgentis. Addo demum facundos, & ita Ariſtophanes in Nubibus:

Caſaub. de Sat. lib. I.

Τοῖς ἀνθρώποις τ' εἶναι δόξω
Θρασὺς, εὔγλωττος, τολμηρὸς, ἴτης

Βδε-

Βδελυρὸς ψευδῶν συγκολλήτης,
Εὑρεσιεπὴς, περίτριμμα δικῶν,
Κύρβις, κρόταλον, κίναδος, τρύμη.

Ubi vertit optimus Ariſtophanis interpres Nicod. Friſchl.

Neque me commoveat, ſi me homines
Dicant audacem, linguacem,
Petulantem, praecipitem, impurum,
Nugarum confabricatorem,
Fictorem verborum, rabulam,
Crepitaculum & aſtutam vulpem.

Quo loco Scholiaſtes: Κρόταλον εὔστομος καὶ εὔγλωττος, ὡς τὰ κρόταλα. *Crotalum, loquax & linguax, uti crotala.* Idem alio loco, in Nubibus: Κρόταλος δὲ εὔγλωττος (non ut habent editi ἄγλωττος) εὔστομος· ἡ μεταφορὰ ἐκ τοῦ κροτάλου. *Crotalus vero eſt facundus & loquax. Metaphora deſumta a crotalo.* Scholiaſtes Rufini: Γράφεται καὶ κρόταλος ἀρσενικῶς, ἀντὶ τοῦ εὔστομος καὶ εὔγλωττος, ὡς τὰ κρόταλα. *Scribitur vero crotalus genere maſculino eleganter pro loquaci & linguaci, ſicut crotala.* Suidas: Τρανὸς οὖν ἔσῃ, φησὶ, καὶ τὴν φωνὴν διηρθρωμένος ὥσπερ κρόταλον· ἀντὶ τοῦ εὔγλωττος, εὔστομος. *Perſpicuus igitur, dici ſolet, & voce diſtincta praeditus eris, ut crotalum, pro linguaci & loquaci.* Idem: Κρόταλος ἀρσενικῶς· ἀντὶ εὔγλωττος καὶ εὔστομος, ὡς τὰ κρόταλα· καὶ

ἐν ἐπιγράμματι· καὶ νῦν καλȣ̃μαι θηλυμανής· ἢ νῦν δίσκος ἐμοὶ κρόταλον· ἔςι δὲ καὶ κάλαμος ἐσχισμένος. Vertit AEmilius Portus: *Crotalus genere maſculino: qui linguam bonam & expeditam habet & os valde reſonans & claram vocem, ut crepitacula. Et in epigrammate*: (quod ex duobus ſenariis conſtat, quorum alter eſt mutilus & in poſteriore legendum videtur ὁ νῦν δίσκος, vel ἢ pro καὶ ſumendum) *Et nunc vocor ſeminarum inſanus amator & nunc diſcus eſt mihi crepitaculum, id eſt, crepitaculi loco. Eſt etiam* κρόταλος *vel, ut ante,* κρόταλον, *calamus ſciſſus.* Atque ad hanc dicendi rationem referendum, quando actus orationis patheticae & ſublimis κρότος dicebatur. Schol. Luciani ad Judices: Κρότος μὲν ἐπὶ τῶν ῥητορικῶν καὶ μάλιςα τῶν παθητικῶν ἐν θεάτρῳ καλȣμένων, καὶ τῶν ῥητόρων, ὡς ἦθος αὐτοῖς πεπαῤῥησιασμένως χειρολονȣ́ντων ἐπὶ τοῖς λεγομένοις ὑπ᾽ αὐτῶν, ἐπὶ δὲ τοῖς διαλόγοις τοιȣ̃τον ȣ̓δὲν, ἀλλά τι πρὸς ἔπος τῶν ἀντιλεγόντων γινομένων τῶν λόγων. *Κρότος quidem ſeu plauſus dicitur in eos, qui eleganter & pathetice in theatro loquuntur, & in ipſos rhetores, quorum conſuetudo eſt libere manuum geſtus accommodare ad ea, quae dicunt. At vero nihil tale in dialogis fieri ſolet, ubi tantum moventur manus ad verba ſermonum, quae ſibi in-*

vicem

vicem contraria dicunt. Tzetzes ad Lycophron. Πρώτην ἀράξας νύσσαν] τὴν πρώτην νύσσαν καὶ ἔκβατιν καὶ ἀπαρχὴν, καὶ τὸ προοίμιον ἀράξας, ἐπικροτήσας, κτυπήσας, τουτέστι ῥητορικῇ μεγαλοφωνίᾳ ἀπαρξάμενος τρέχειν τοῖς λόγοις. i. *Primam collidens metam*] *Primam metam & evaſionem & principium & prooemium collidens, complodens, feriens, id eſt, rhetorica magniloquentia incipiens nectere ſermonem.*

Apud AEgyptios ciconia κρόταλος dicebatur. Joannes Saresber. Policrat. lib. 8. c. 12. *Croton muſicum notat inſtrumentum, quod in ſono vocem ciconiae imitatur. Nam ipſa apud AEgyptios crotalus appellatur.* Quo ſane reſpexit Petronius ciconiam crotaliſtriam appellitans:

Ciconia etiam grata peregrina hoſpita
Pietaticultrix, gracilipes, crotaliſtria,
Avis exul hiemis —

Recte enim ibi pro *coraliſtria* ſubſtituere ſummi critici *crotaliſtria*. Κρότος ſcilicet ſeu crepitus ciconiae perquam familiaris. Et eleganter obſervavit Samuel Bochartus *illam ciconiae vocem non prodire ex intimo gutture, ſed fieri ex duabus roſtri partibus ad invicem colliſis crotali inſtar aut crepitaculi.* Hinc Solinus *ſonum*

Turneb. Adverſ. VIII. *cap.* 18.
Paſſerat. in Propert. lib. IV. *eleg.* 9.
Bochart. Hierozoic

Tom. II. lib. II. c. 29. Salmaſ. Exerc. Plin. fol. 615. *quo crepitant, oris potius, quam vocis eſſe ſcripſit.* c. 40. ubi recte notat Salmaſius melius dixiſſe *roſtri potius, quam vocis eſſe. Nam*, ait, ore ſonare *dicuntur etiam, quae lingua vocem edunt. Et* voces *ab* ore, *quae lingua pronunciantur. Sed & ora* canora *paſſim poetae dicunt.* Quicquid id ſit, rem eandem teſtantur & alii ſcriptores. Philoſtratus epiſtola ad Epictetum: Καὶ τὰς πελαργὰς, ἐπειδὰν παριόντας ἡμᾶς κροτῶσιν. *Et Ciconias, cum ad nos praetereuntes crepitant.* Iſidorus: *Ciconiae, quaſi cicaniae, a ſono, quo crepitant, dictae ſunt, quem roſtro quatiente faciunt.* Ovid. de Antigone Metam. VI.

— — *Nec profuit Ilion illi*
Laomedonve pater, ſumptis quin candida pennis
Ipſa ſibi plaudat crepitante ciconia roſtro.

Juven. Sat. I.

Ut colitur pax atque fides, victoria, virtus,
Quaeque ſalutato crepitat concordia nido.

Polit. Miſcell. c. 67. Falſo hic Politianus cenſet, intelligendam cornicem, utpote concordiae ſymbolum: quod ego quidem non diffiteor, ſed aptius longe cum plurimis ciconiam intelligi cenſeo, avem piam & amabilem. D. Ambroſius: *Ciconia avis eſt,*

quae

quae Romano uſu pia vocatur (vel Petronii locum vide) *ob hanc videlicet cauſam, quod ciconiarum pulli parentibus jam ſenio confectis & longa aetate invalidis & opem & alimenta miniſtrant in mutuam recompenſationem.* Et paulo poſt: *Unde in regum ſceptris ſuperne ciconiam figurabant, inferne vero hippopotamum.* Adiri etiam poſſunt, Plin. Hiſt. Nat. x. 23. Solin. Polyhiſt. Ariſtophan. Avibus. AElian. Hiſt. III. 23. x. 16. Horapollo Hieroglyph. II. 55. Orig. contra Celſ. lib. IV. Apoſtolius Proverb. 1141. &c. quos non exſcribo. Quin ipſa quoque concordiae ſymbolum fuit. Jo. Saresberienſis: *Ciconia quoniam avis concordiae eſt, concordiam invenit & concordiam facit.* Stant a me omnes cordatiores Critici, Turnebus, Britannicus, Grangaeus, Autumnus, Merula. Ipſe Scholiaſtes Juvenalis: *Ciconia, quae contra templum Concordiae ex conſilio, roſtri ſonitum fecit. Et ſatyrice nido, non templo. Templum Concordiae vetus, in quo ciconia multa eſt.* Nec opus eſt, ut cum Jacobo Suzio metrum turbemus & ex ejus MSS. pro *concordia, ciconia* legamus.

Turn. l. c. Britann. Grang. Autumn. Merul ad Juven. l. c.

Redeo in viam. Crotalia appellitabant margaritas proceriores, inaurium loco luxui Romanorum inſervientes, quas alii elenchos dicebant. Habes in-

tegrum locum Plinii lib. IX. c. 35. *Et procerioribus ſua gratia eſt: elenchos appellant faſtigiata longitudine, alabaſtrorum figura, in pleniorem orbem deſinentes: hos digitis ſuſpendere, & binos ac ternos auribus, foeminarum gloria eſt: ſubeunt luxuriae ejus nomina & taedia exquiſita perditiore portatu: ſiquidem cum id fecere, crotalia appellitant, ceu ſono quoque gaudeant & colliſu ipſo margaritarum.* Erat etiam armillae genus, quod aureum crotalum ſeu *χρυσεοκρόταλον* appellat epigramma vetus:

> Τὴν χρυσεοκροτάλῳ σειομένην σπατάλῃ
>
> *Quae aureo crotalo delicio ſuo ludit.*

Thomas Bartholinus, vir omni laudi digniſſimus, transfert id ad certum quoddam armillarum genus meris fere circulis conſtans, qui concuſſi crepabant. Ego donec firmiora docear, haec in medio facile relinquo.

Caput Septimum.

Tertia cymbalorum ſpecies κρούματα. Vox πολύσημος. Signat & tibiae flatum, & citharae pulſum, & ſonum arundinis agreſtis. Junius notatur. *Κροῦμα τῆς πορνείας· ἁπλῶς cymbala κρούματα dicta* contra Stephanum aſſeritur. *Κρουματικὴ σοφία. Crumata Hiſpanis familiaria.* Delineantur ex Sponio.

Tertia cymbalorum ſpecies ſunt illa, quae Graeci juxta atque Romani ſcriptores *ἀπὸ τοῦ κρούειν, a pulſando*, *κρούματα* ſeu *κρούσματα* appellant. Quae vox cum non unam ſignificationem habeat, has breviter praemitto. Frequenter pro ipſo flatu & modis *κροῦμα* poni invenio. Plutarch. Sympoſ. 1. cap. 4. *ὥς που καὶ τὸν αὐλὸν ἡρμόσθαι λέγουσι, καὶ κρούματα αὐλήματα καλοῦσιν. Sicut aliquando & tibiam aptari dicunt, & flatus tibiarum crumata vocant.* Julius Pollux Onomaſt. IV. c. 10. *Μέλη δὲ αὐλημάτων, κρούματα, συρίγματα, τερετισμοὶ, τερετίσματα, νίγλαροι. Porro modi tibiarum cantus ſunt, pulſationes, fremitus, ſibilationes, niglari.* Et ſic intelligendus Heſych. Miles. de Vit. Philoſ. in

in Crate: Οἷον Διονυσόδωρόν ποτε τὸν αὐλητὴν φασὶν εἰπεῖν σεμνυνόμενον ἐπὶ τῷ μηδὲν τῶν κρουμάτων αὐτοῦ, μήτ' ἐπὶ τριήρους, μήτ' ἐπὶ κρήνης ἀκηκοέναι, καθάπερ Ἰσμηνίου. Id quod Hadr. Junius non recte vertit: *Dionyſodori tibicinis ſimiles erant, quem gloriatum accepimus, quod ſuos modos ad lyram pulſos nemo unquam inaudiſſet triremi aut apud fontem, quemadmodum Iſmeniae Thebani.* Potuiſſet enim τὸ *ad lyram pulſos* ſecure omittere. Quanquam hoc ſenſu non infrequenter ſumatur. Achill. Tat. Erot. I. Καί τι κρουμάτιον ὑπολιγήνας ὑποψιθυρίζουσι τοῖς δακτύλοις, μετὰ τοῦτο ἤδη τῷ πλήκτρῳ τὰς χορδὰς ἔκρουεν, καὶ ὀλίγον ὅσον κιθαρίσας συνῇδε τοῖς κρούμασι. Themiſtius Orat XVI. Ἀλλ' οὐδὲ τοὺς ὑφάντας ὑπὲρ τῶν ἐρίων, οὐδὲ τοὺς κιθαριστὰς ὑπὲρ τῶν κρουσμάτων. *At vero neque textores propter lanam, neque cithariſtas propter cruſmata ſeu pulſationes lyrarum.* Nazianzen. de Orphei lyra: Πάντα τοῖς κρούμασιν ἕλκουσιν. *Omnia vero lyrarum pulſationibus trahunt.* Et ambas ſignificationes innuit Plato in Minoë: Τίς δὲ κρουμάτων ἐπὶ τὰ μέλη ἀγαθὸς νομεὺς καὶ τὰ ἄξια νεῖμαι, καὶ εἴ τινες νόμοι ὀρθοί εἰσιν; οἱ τοῦ αὐλητοῦ καὶ κιθαριστοῦ. *Ecquis vero bene & juſte leges dabit circa modulationes crumatum ſeu cithararum, & quaenam leges erunt rectae? Illae quas dedit*

dedit tibicen & cithariſtes. Hinc apud Pollucem Onomaſt. IV. 9. ubi enumerantur vocabula ad cithariſtas ſpectantia, eſt: Κρέματα, προσχορδάσματα, πρόσχορδα ἄσματα, &c. *Pulſationes, chordarum tactus, muſicae cantilenae.* In epigrammate quodam Alcaei κρῦμα pro ſono arundinis agreſtis poſitum invenio:

Οὐκ ἔτ' ἀνὰ Φρυγίην πιτυοτρόφον
ὡς ποτε μέλψεις
Κρῦμα διὰ τρητῶν φθεγγόμενος
δονάκων.

Non amplius ſuper Phrygiam piniferam, ſicut antea, cantabis
Inflans cruma per perforatas arundines.

Τὸ δόνακες lubens per κρόταλα explicarem, niſi repugnaret τρητῶν i. e. *perforatorum*, ut explicant Lexicographi, quod mihi de tibia ſeu arundine perforata modulandi ergo rectius dicitur. Qui primis tantum labris Graeca libarunt, facile colligent, quam ridicule verterit Megiſerus:

Amplius haud ternis chordas ſociare cicutis
Pinoſa in Phrygia tu velut ante potes.

Sane hinc ſaepe apud Graecos authores κλύπος adſcribitur tibiis, ut κλύπος αὐλῶ & κλύπος δίζυγος αὐλῶ frequenter apud Nonnum. Clemens Alexandrinus

κρῦμα

κρῦμα τῆς πορνείας pro motu illo & turbine, quem ſacit in animo hominis impuri ſcortatio, poſuit Paedagog. lib. II. c. 6. Ὡς μὴ δύνασθαι ἐξικνεῖσθαι εἰς θραῦσιν τῆς ψυχῆς, τὸ κροῦμα τῆς πορνείας. *Ne poſſit ad vulnerandam animam pervadere pulſatio fornicationis.* Oblitus fere eram monere, quod in epigrammate quodam Anthol. lib. I. κρουματικὴ σοφία inveniatur pro ſcientia citharam pulſandi. Epigramma hoc eſt:

Τὸν σοφὸν ἐν κιθάρῃ τὸν μουσικὸν Ἀνδροτίωνα
Ἤρετό τις τοίην κρουματικὴν σοφίην.

Sapientem Cithariſtam, Muſicum illum Androtionem
Interrogabat quis de illa crumatica ſcientia.

Steph. Theſaur. Ling. Graec.

Errat tamen H. Stephanus, vir illuſtris & de Graecia antiqua optime meritus, qui τὸ κροῦμα generaliter omnem ſonum inſtrumentorum muſicorum deſignare perhibet. Praeter has enim, quas citavi hactenus, vix aliquas praeterea in monumentis Graecorum invenies, excepta illa ſignificatione, qua ἁπλῶς cymbala conſiderantur. Caſſiod. de Muſic. *Organorum*, inquit, *aliud percutitur, aliud intenditur, aliud inflatur. Percutiuntur acetabula aenea vel argentea, unde crumata dicta.* Acetabula vero & cymbala

bala eadem prorſus eſſe deinde probo. Atque hoc ſenſu habes apud Themiſtium Orat. I. Ὅτι τὰ κρέματα μὲν, οἶμαι, καὶ τὰ ὀρχήματα ὠσί τε καὶ ὀφθαλμοῖς δοκιμάζεται. *Puto enim, quod crumata & ſaltationes auribus & oculis dijudicentur.* Et apud Lucianum Nigrino: Ὅστις ἀκούων τέρπεται κρεμάτων τε καὶ τερετισμάτων καὶ διεφθορότων ᾀσμάτων. *Quotuſquiſque audiens delectatur crumatis & pulſationibus perditiſque cantilenis.* Addo Martianum Cap. N. P. lib. II.

— Quid jacente, quid jugata linea
Trigonus recurvet, circuluſque torqueat
Melos probare ac tonos & cruſmata.

Luciani vero interpres Joh. Benedictus abſque cauſa κρέματα loco citato vertit citharae pulſationes, quia iis κρέμασι mox itidem opponuntur οἱ κιθάρᾳ προσᾴδοντες: *cithara canentes.* Inſtrumentum Hiſpanis in uſu, ſi fides Martiali lib. VI. Epigr. 71.

Edere laſcivos ad Baetica crumata geſtus,

Qui accepiſſe a Phoenicibus videntur: nam iis uſurpatum fuiſſe cruma innuit Dio Chryſoſtomus Tharſico I. ἡ τῶν Ἀραδίων νῦν κρατεῖ μουσικὴ κατὰ Φοινίκων κρέματα. *Nunc viget Aradiorum muſica ſecundum crumata Phoenicum.* unde Olympo Phrygi inventionem tribuit Clemens Alex. Strom. I. Κρέματα

δὲ (ἑυρεῖν) Ὄλυμπον ὁμοίω, τὸν Φρύγα. *Crumata vero inven ſſe Olympum quendam Phrygium.* Ingens enim eſt inter Phoenicum & Phrygum muſicam vicinitas. Sed agam de hac re pluribus lib. 11. capite 17. Heic vero ſubjungo crumatum formam, quae hauſta eſt ex Sponio Miſcellan. Sect. 1. Art. VI. f. 21. & Leonardi Auguſtini Gemmis.

CAPUT OCTAVUM.

De Heſychii loco quodam anquiſitum. Διπλῆ *inter ſaltationes Tragicas. Item figura trianguli. Quomodo* κρῦμα? Νίγλαροι. Gualterus & Divus notatus. Κρῦμα *recentioribus Graecis conflictio campanarum, ex ligno vel ferro in eccleſia.* Cruma, Crumena.

OBſcurus & difficilis eſt Heſychii locus: Διπλῆ, ὀρχήσεως εἶδος, ἢ κρύματος: *Diple, ſaltationis genus aut* κρύματος. prius manifeſtum. Diplen enim inter ſaltationes Tragicas numerat Pollux l. 4. c. 14. Καὶ μὲν τραγικῆς ὀρχήσεως τὰ σχήματα σίμη, χειροκαλαθίσκος, χεὶρ καταπλαινὴς, ξύλε παράληψις, διπλή. *Praeterea Tragicae ſaltationis figurae ſima, chirocalathiſcus, manus obliqua, ligni prehenſio, diple.* Ro-

Rodolphus Gualtherus aliter interſtinguens hunc locum ita legit: *ξύλȣ παράληψις διπλῆ*, & vertit, *duplex ligni prehenſio.* Sed malim heic facere cum Meurſio, cum διπλῆν ſingulare ſaltationis genus fuiſſe conſtet. Et ſic explicabis Ariſtophanem in Theſmophor.

Ἔξαιρε δὲ προθύμως.
Διπλῆν χαίρειν χορείας.

Andreas Divus vertit:

Extolle autem promte
Duplicibus manibus (*duplici gratia choreas*)

Ubi ipſum ſaltationis genus, quod heic innuitur, non exprimitur. Rectius ergo ita:

Effer autem promte
Diplen, ut geſtiant choreae.

De altero ambiguum magis, & nemo, quod ſciam, qui explicet. Ego, ſi meo judicio ſtet ſententia, exiſtimem eſſe, aut inſtrumentum muſicum in διπλῇ uſitatum, aut crotali quandam ſpeciem triangularem, cujus mentionem alicubi facit Coelius Rhodiginus, licet authorem non laudet. Videtur hoc ex ipſo Ariſtophane patere, cum loco citato ſtatim ſubjungit: *Παίσωμεν ὦ γυναῖκες*, &c. *Ferianus, o mulieres.* quod non inepte de crumatum aut ſimilis inſtrumenti conflictione intelligere licet. Διπλῆν ſane notam eſſe in comoediis atque tragoediis figuram triangularem

gularem obliquam ſine baſi, ſciunt, qui Ariſtoph. Scholiaſt. & Hephaeſtionem περὶ μέτρων legerunt. Magis dubium videtur, ad quam κρουμάτων ſpeciem transſcribendum ſit inſtrumentum muſicum, quod νίγλαρος vocatur, & de quo Suidas: Νίγλαροι, τὰ τερετίσματα, καὶ περίεργα κρούματα· κροῦμα δέ ἐστι, καὶ μέλος μουσικὸν παρακελευστικὸν, ὁ νίγλαρος. *Niglari ſunt cicadarum cantus & laſcivi ſeu inanes crumatum ſtrepitus. Niglaros vero eſt cruma & modulamen muſicum incitatorium.* Nulla enim neceſſitas eſt, cur praeciſe ad citharas hic reſpici putemus, qualiter fecit AEmilius Portus eruditiſſimus Suidae interpres, dum vertit: *Niglari vocantur cicadarum cantus & citharae laſcivi ſtrepitus, nimiumque procaces ſoni, vel cantus, qui cithara pulſata feriunt aures. Niglaros autem eſt etiam muſicum modulamen incitandi vim habens, ad ſaltationem & choreas agitandas impellens.* Hauſit & deſcripſit haec Suidas, ut infinita alia, ex Scholiaſte Ariſtophanis, apud quem ejuſdem inſtrumenti mentio fit in Acharnenſibus. Fors commune eſt vocabulum, cum & ad tibias transferatur loco Pollucis ſupra cit. Jam pergo ad caetera.

Κροῦμα ſeu κροῦσμα recentioribus Graecis eſt ſigni ſeu campanae pulſatio in eccleſia, quae cum ex ligno vel ferro eſſet, malleo

malleo concuti ſolebat. Cyrillus Scythopolitanus in vita MSS. S. Sabae c. xlII. Ἐν μιᾷ νυκτὶ ἀναςὰς ὁ ἅγιος πρὸ τῆς τȣ͂ κρȣ́ματος ὥρας. *In quadam nocte ſurgens ſanctus ille ante horam pulſu campanae indicatam.* Vita S. Niconis: Καὶ τῷ τȣ͂ ξύλȣ κρȣ́μαλι πᾶσαν συγκαλέσας τὴν ἀδελφότηλα. *Et convocans omnem fraternitatem (omne collegium) pulſatione ligni.* Author vitae Athanaſii Geleſii: Καὶ τῷ τῶν μεσονυκλίων ὕμνων τȣ͂ ξύλȣ κρȣ́ματι πρῶτος πάντων ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ εὑρίσκελο. *Et cum pulſatione ligni excitarentur ad hymnos media nocte canendos, primus omnium in eccleſia inventus eſt.* Ibidem: Ἕως ἂν οἱ νεωκόροι τῷ συνήθει τȣ͂ ξύλȣ κρȣ́ματι τȣ̀ς μονάχȣς πρὸς τȣ̀ς μεσονυκλικȣ̀ς ὕμνȣς συνήθροισαν. *Donec aeditimi conſueta ligni pulſatioue monachos ad hymnos media nocte canendos congregabant.* Addi hic poſſunt vita Nicolai Studitae p. 499. Martyrium SS. xx. Patrum Sabaitarum num. 12. Ordo Monaſterii Caſulorum, atque alii hujus aevi ſcriptores, quos in hoc argumento citat vir illuſtris & ſingularis eruditionis Carolus du Freſne. Quod Jo. de Janua Gloſſator infimae Latinitatis *cruma*, *crumena* explicet, huc non pertinet.

Du Freſne Gloſſar. Graec. T. 1. 758.

CAPUT

CAPUT NONUM.

Πλαταγὴ quarto cymbalum: ex aere vel buxo fieri ſolitum. Corrigitur Portus & Aretinus. *Platagidorus.* Plautus explicatus. Πλαταγεῖν. Πλαταγωνεῖν. *Crepitaculum Archytae.*

AD cymbala ſeu magis ad crotala, ſi fides antiquis authoribus, referenda eſt Platage, ſive ut Graeci pronunciant, πλαταγή Rei teſtes Suidas: Πλαταγή· εἶδος ὀργάνε ἦχον καὶ ψόφον ἀποτελοῦντος· ὁ δὲ πλαταγὴν χαλκευτάμενος, ἐπλατάγει. *Platage, ſpecies organi ſonitum atque crepitum perficientis. Cum vero quis platagen ex aere fabricaret,* πλαταγεῖν *dicebatur.* Ubi male interſtinguit AEmilius Portus, ὁ δὲ πλαταγὴν χ. ε. & vertit: *Ut platage fabricata, eaque pulſata ſtrepitum edebat.* Exiſtimare videtur vir erudítiſſimus, Suidae mentem eſſe, citatis his authoris alicujus incerti verbis adſtruere ſignificationem τοῦ πλαταγή. Id cur fiat, nulla equidem ſuccurrit ratio. Innuit Archytam, qui inventor platages dicitur, quod patet ex loco ejuſdem Suidae, quem mox citamus, ubi eadem ad verbum repetuntur. Etymologicon Sylburgii: Πλαταγή· κρόταλόν

ἐςι χαλκοῦν. Ἀπολλώνιος· Χαλκείην πλαταγὴν ἐνὶ χερσὶ τινάσσων Δουπεῖ. *Platage eſt crotalum aeneum. Apollonius: AEneam platagen in manibus movens verberat.* Habes ex his iiſdem locis, materiam platages, aes ſcilicet. Invenio tamen & buxum. Epigramma Leonidae:

Εὔφημόν τοι σφαῖραν, εὐκρόταλόν τε Φιλοκλῆς
Ἑρμείῃ ταύτην πυξινέην πλαταγήν.

Philocles ſphaeram elegantis ſoni & bene tinnientem
Illam buxeam platagen aptat.

Herculi ſacra erat. Antipater Sidonius in ſimulacrum Bacchi & Herculis:

Ἀμφοῖν δὲ ςῆλαι, συντέρμονες, εἴκελα δὲ ὅπλα
Νεβρὶς, λεοντῆ· κύμβαλα δὲ, πλαταγή.

Ambobus vero contiguae columnae & arma ſimilia,
Illi nebris, huic leonina pellis: illi cymbala, huic platage.

Addo ſimul authorem crepitaculi Archytam. Ariſtot. de Republ. lib. VIII. c.6. Ἅμα δὲ καὶ δεῖ τοὺς παῖδας ἔχειν τινὰ διατριβήν· καὶ τὴν Ἀρχύτου πλαταγὴν οἴεσθαι γενέσθαι καλῶς· ἣν διδόασι τοῖς παιδίοις, ὅπως χρώμενοι ταύτῃ, μηδὲν καταγνύωσι τῶν κατὰ τὴν οἰκίαν· οὐ γὰρ δύναται τὸ νέον ἡσυχάζειν· αὕτη μὲν οὖν

ἐστι τοῖς νηπίοις ἁρμόττουσα τῶν παιδίων· ἡ δὲ παιδεία πλαταγὴ τοῖς μείζοσι τῶν νέων. Latine : *Simulque pueros oportet aliquod vitae traducendae atque occupandae genus habere : & Archytae crepitaculum praeclare eſſe comparatum exiſtimare, quod pueris dare ſolent, ut, dum hoc utuntur, nihil eorum, quae domi ſunt, perfringant. Quod enim puerile & juvenile eſt, quieſcere non poteſt. Atque hoc quidem ludicrum pueris infantibus convenit: diſciplina vero pueris grandioribus crepitaculum eſt.* Duo praeterea ex hoc loco noto. Primo lapſus eſt Aretinus vir pro ſuo aevo ſatis doctus, qui defunctorie ſatis πλαταγὴν *tabellam* vertit. Deinde diſcis puerorum hoc inſtrumentum proprium fuiſſe, quod alias latius exſequor. Redeo jam ad Archytam: nam cum multos Archytas referat antiquorum hiſtoria, intelligo tamen ſtricte heic illum Tarentinum, virum in inventis mechanicis juxta atque mathematicis feliciſſimum. Illius enim eſt columba lignea volans, licet Diogenes Laërtius teſtis, alium quoque fuiſſe, qui conſcripſiſſet librum de machina. Haec in tranſitu. Natum inde adagium, & *crepitaculum Archytae*, pro homine garrulo & inficeto dici coeptum, qualem Eupolis deſcribebat:

Λαλεῖν ἄριστος, κἀδυνατώτατος λέγειν.

Garrire

Garrire doctus & bona impotens lo-
qui.

enim recte explicat paroemiam Deſ. Eraſm. Adag. f. 275.
ıſmus: & addere potuiſſet locum Plau-
ı Curculione Sc. *Quoi homini Dii ſunt,*
leno Cappadox, ad militem:

Therapontigone, platagidore: ſalve,
ſalvus quom advenis
In Epidaurum. hic hodie apud me
nunquam diliges ſalem.

enim recte reſtituunt feliciores Cri-
, ex eo quod habebant depravatio-
codices: *Therapontigonoplatagidore.*
rapontigonus enim nomen militis glo-
erat: quem recte & facete nominat
ταγιδῶρον, i. e. *Strepitum, qualis*
latages, edentem. Suidas in Lexi-
Καὶ παροιμία, Ἀρχύτε πλαταγὴ,
Ἀρχύτας πλαταγὴν ἔυρεν· ἥ τις ἐςὶν
ὀργάνε, ἦχον ἢ ψόφον ἀποτελεῦν-
ὁ δὲ πλαταγὴν χαλκευτάμενος ἐπλα-
. *Et proverbium, Archytae platage*
repitaculum, quia Archytas platagen
nit, quae eſt ſpecies organi, ſonum
ſtrepitum efficientis. Ille vero crepi-
um fabricans, πλαταγεῖν *dicebatur.*
agas vero concutere πλαταγεῖν &
ταγωνεῖν antiquis Graecis erat. He-
ius: Πλαταγεῖν, κροτεῖν. Idem:
ταγωνήτας, ἀποληκυθίσας, καὶ ψο-
. Hinc ἐπιπλαταγεῖν nutrix Dio-
apud Nonnum dicitur Dionyſ. θ'

ἐςι τοῖς νηπίοις ἁρμόττȣσα τῶν πα
ἡ δὲ παιδεία πλαταγὴ τοῖς μείζο
νέων. Latine : *Simulque pueros*
aliquod vitae traducendae atque
pandae genus habere : & Archyt
pitaculum praeclare eſſe comparatu
ſtimare , quod pueris dare ſolent
dum hoc utuntur , nihil eorum , qu
mi ſunt , perfringant. Quod enim
& juvenile eſt , quieſcere non
Atque hoc quidem ludicrum pue
fantibus convenit : diſciplina vero
grandioribus crepitaculum eſt. Du
terea ex hoc loco noto. Primo
eſt Aretinus vir pro ſuo aevo ſatis
qui defunctorie ſatis πλαταγὴν ta
vertit. Deinde diſcis puerorum h
ſtrumentum proprium fuiſſe , quo
latius exſequor. Redeo jam ad
tam: nam cum multos Archytas
antiquorum hiſtoria, intelligo tam
cte heic illum Tarentinum , virum
ventis mechanicis juxta atque mat
ticis feliciſſimum. Illius enim eſt
ba lignea volans, licet Diogenes L
teſtis , alium quoque fuiſſe , qui
pſiſſet librum de machina. Haec in
itu. Natum inde adagium , &
culum Archytae , pro homine
lo & inficeto dici coeptum , quale
polis deſcribebat:

Λαλεῖν ἄριςος κἀδυνατώτατος

C

Garrire doctus & bona impotens lo-
qui.

Ita enim recte explicat paroemiam Deſ. Eraſmus: & addere potuiſſet locum Plauti in Curculione Sc. *Quoi homini Dii ſunt*, ubi leno Cappadox, ad militem:

Erasm. Adag. f. 275.

Therapontigone, platagidore: ſalve,
ſalvus quom advenis
In Epidaurum. hic hodie apud me
nunquam diliges ſalem.

Ita enim recte reſtituunt feliciores Critici, ex eo quod habebant depravatiores codices: *Therapontigonoplatagidore*. Therapontigonus enim nomen militis glorioſi erat: quem recte & facete nominat πλαταγιδῶρον, i. e. *Strepitum, qualis eſt platages, edentem.* Suidas in Lexico: Καὶ παροιμία, Ἀρχύτου πλαταγὴ, ὅτι Ἀρχύτας πλαταγὴν εὗρεν· ἥ τις ἐστὶν εἶδος ὀργάνου, ἦχον ἢ ψόφον ἀποτελοῦντος· ὁ δὲ πλαταγὴν χαλκευσάμενος ἐπλατάγει. *Et proverbium, Archytae platage ſeu crepitaculum, quia Archytas platagen invenit, quae eſt ſpecies organi, ſonum aut ſtrepitum efficientis. Ille vero crepitaculum fabricans,* πλαταγεῖν *dicebatur.* Platagas vero concutere πλαταγεῖν & πλαταγωνεῖν antiquis Graecis erat. Heſychius: Πλαταγεῖν, κροτεῖν. Idem: Πλαταγωνήσας, ἀπολῃκυθίσας, καὶ ψοφήσας. Hinc ἐπιπλαταγεῖν nutrix Dionyſii apud Nonnum dicitur Dionyſ. θ'

— ἐπεπλατάγησε δὲ Βάκχῳ
Κύμβαλα — —
— *Concuſſit vero Baccho cymbala*

Et alius Dionyſ. ιά

Χερσὶ συνεπλατάγησε πολύκροτος —
Multiſonus platagonizavit ſimul manibus.

Idem. ή

Κύμβαλον εἰ πλατάγησε —
Si cymbalum concutiatur —

Ut alia loca ſatis frequentia apud eundem authorem heic omittam. Interdum tamen ſimpliciter plauſum denotat, velut apud eundem λζ'.

Χεῖρας ἐπεπλατάγησεν ἐπικλάγξας ὑμεναῖος.
Manus comploſit ſimul clangens Hymenaeus.

CAPUT DECIMUM

Πλαταγώνιον *quintum Cymbalorum genus. Significat omnem rem latam. Proprie eſt crepitus papaveris & anemones foliis editus, ad divinandum de amantum affectibus.* Scholiaſtes Theocriti correctus. Πλατυγίζειν. Theocriti lectio adſerta contra Coelium.]

DIminutivum platages *platagonium,* itidem ſpecies certa crotali, quae infantibus

bus in cunis ſopiendis adhibita eſt.
iius: Ἐπλαταγησεν· ἐψόφησεν·
ὸ πλαταγώνιον παίγνιον ξύλινον,
ῦσιν. *Eplatageſen, i.e. ſtrepitum*
: Inde platagonium ludicrum li-
, quo ſtrepunt. Julius Pollux O-
t. l. IX. Τὸ δὲ πλαταγώνιον οἱ ἐ-
, ἢ ἐρῶσαι ἔπαιζον· καλεῖται μὲν
ω καὶ τὸ κρόταλον, καὶ τὸ σεῖ-
ῷ καταβαυκαλῦσιν αἱ τίτθαι ψυ-
ῦσαι τὰ δυσυπνῦντα τῶν παιδίων.
onium vero amantes & amaſiae
. Vocatur autem ita & crotalum
rum, quo utuntur nutrices, dum
nfantes cupiunt, qui difficiles con-
ur. Quod praemittit author:
γώνιον οἱ ἐρῶντες ἢ ἐρῶσαι ἔπαι-
ive id ita intelligas, quaſi crotalis
καὶ ἐρῶσαι luſiſſent puerilibus:
fuere platagonia. Certus reſpi-
ter Graecos ritus, quo per papa-
anemones herbae folia periclita-
, ecquid amaſiis amantibuſve ſuis
grati, eſſetque affectus mutuus.
m pollici imponentes ea & indici,
llidebant. Quod ſi percrepuiſſent
orem concepiſſent, amari ſe au-
ntur; ſin minus, ut fruſtrati in-
bant. Diverſa ſane hoc affirmant
im loca: producam aliqua. Ety-
con: Πλαταγώνιον· τὸ μηδέν· κυ-
τὸ τῆς μήκωνος φύλλον, καὶ τὸ
 τῆς

— ἐπεπλατάγησε δὲ Βάκχῳ
Κύμβαλα — —
— *Concuſſit vero Baccho cymb*

Et alius Dionyſ. ιά

Χερσὶ συνεπλατάγησε πολύκρ
Multiſonus platagonizavit ſim
nibus.

Idem. ή

Κύμβαλον εἰ πλατάγησε —
Si cymbalum concutiatur —

Ut alia loca ſatis frequentia apud e authorem heic omittam. Interd men ſimpliciter plauſum denotat apud eundem λζ'.

Χεῖρας ἐπεπλατάγησεν ἐπικ
ὑμεναῖος.
Manus comploſit ſimul clange
menaeus.

CAPUT DECIMU

Πλαταγώνιον *quintum Cymbalorum* *Significat omnem rem latam.* *eſt crepitus papaveris & anem* *liis editus, ad divinandum d* *tum affectibus.* Scholiaſtes T correctus. Πλατυγίζειν. Thec ctio adſerta contra Coelium.]

DIminutivum platages *plata* itidem ſpecies certa crotal in

infantibus in cunis ſopiendis adhibita eſt. Heſychius: Ἐπλαταγησεν· ἐψόφησεν· ἔνθεν τὸ πλαταγώνιον παίγνιον ξύλινον, ᾧ ψοφοῦσιν. *Eplatageſen, i.e. ſtrepitum edidit: Inde platagonium ludicrum ligneum, quo ſtrepunt.* Julius Pollux Onomaſt. l. IX. Τὸ δὲ πλαταγώνιον οἱ ἐρῶντες, ἢ ἐρῶσαι ἔπαιζον· καλεῖται μὲν γὰρ οὕτω καὶ τὸ κρόταλον, καὶ τὸ σεῖστρον, ᾧ καταβαυκαλοῦσιν αἱ τίτθαι ψυχαγωγοῦσαι τὰ δυσυπνοῦντα τῶν παιδίων. *Platagonium vero amantes & amaſiae ludunt. Vocatur autem ita & crotalum & ſiſtrum, quo utuntur nutrices, dum lenire infantes cupiunt, qui difficiles conſopiuntur.* Quod praemittit author: πλαταγώνιον οἱ ἐρῶντες ἢ ἐρῶσαι ἔπαιζον, cave id ita intelligas, quaſi crotalis ἐρῶντες καὶ ἐρῶσαι luſiſſent puerilibus: nam id fuere platagonia. Certus reſpicitur inter Graecos ritus, quo per papaveris & anemones herbae folia periclitabantur, ecquid amaſiis amantibuſve ſuis forent grati, eſſetque affectus mutuus. Siquidem pollici imponentes ea & indici, mox collidebant. Quod ſi percrepuiſſent aut ruborem concepiſſent, amari ſe augurabantur; ſin minus, ut fruſtrati ingemiſcebant. Diverſa ſane hoc affirmant authorum loca: producam aliqua. Etymologicon: Πλαταγώνιον· τὸ μηδέν· κυρίως δὲ τὸ τῆς μήκωνος φύλλον, καὶ τὸ

τῆς.

τῆς ἀνεμώνης, ἀπὸ τοῦ πλατάσσειν ἤγουν ἠχεῖν· καταχρηστικῶς ὡτινοῦν πλάτος ἔχοντι, ὅθεν καὶ ἡ πλαταγή· ἐσημειοῦντο δὲ ἀπ᾽ αὐτοῦ, τὴν τῶν ἐρωμένων στοργὴν, τιθέντες ἐπί τε τοῦ ἀντίχειρος καὶ τοῦ λιχανοῦ, καὶ ἀντικόπτοντες· καὶ εἰ μὲν ἤχησεν ἐστέργοντο· εἰ δὲ μὴ, τὸ ἀνάπαλιν. *Platagonium aliquando nihil ſignificat, ſed emphatice folia papaveris & anemones, a ſonitu quem edunt. Catachreſtice vero iſtud, quod latitudinem habet, ut & platage. Amantium vero mutuum affectum ex eo divinabant, imponentes pollici & digito indici. Ita concutiebant, & ſi ſonus ederetur, redamari ſe putabant; ſi vero non, contrarium ſibi perſuadebant.* Antequam transgrediaris ad caetera, tanquam ἐν παρόδῳ notabis duas inſuper ſignificationes. Τὸ πλαταγώνιον γὰρ σημειοῦται καὶ τὸ μηδὲν, καὶ τὸ πλάτος ἔχον. *Platagonium*, inquam, *ſignificat & nihil & rem latitudinem habentem.* Ubi prima ſignatio proverbialiter intelligenda eſt, & commode dici poteſt de re, quae nihil niſi inanem ſtrepitum habeat. Jam pergo. Schol. Theocriti ad Ἐιδύλλ. ιά. Ἐρυθρὰ πλαταγώνια· τὰ τῆς μήκωνος φύλλα φησὶ, καὶ τὰ τῆς ἀνεμώνης, ἀπὸ τοῦ πλάτσειν ὅ ἐστι ψοφεῖν· τιθέντες γὰρ αὐτὰ κατὰ τὸν ἀντίχειρα, καὶ τὸν λιχανὸν δάκτυλον, τύπτουσι τῇ ἑτέρᾳ χειρὶ καὶ οὕτω

ση-

ιοῦνται ὑπὸ τῶν ἐρωμένων· ὥσπερ καὶ τοῦ τῆς πλαταγῶνος ψόφου, εἰ ἀ-ως ἐπικρουσθείη. Platagonia rubra, veris folia appellabant & anemones, a verbo πλάσσειν, quod ſignificat, quod ſonare. Namque imponen-a pollici & digito indici, percutiunt altera, atque ita divinant de ama-uis, ſicut etiam (contrarium & ſi-um quid) ex platagonis ſono, ſi non ſonuerit. Suidas Lexico: Πλατα-ον· τὸ μηδέν· κυρίως δὲ τὸ τῆς μή-; φύλλον καὶ τὸ τῆς ἀνεμώνης, ἀπὸ πλατάσσειν, ἤγουν ἠχεῖν· καταχρηστι-δὲ, ἅτινι οὖν πλάτος ἔχοντι, ὅθεν καὶ ταγή· ἐσημειοῦντο δὲ ἀπ' αὐτοῦ τὴν ἐρωμένων στοργὴν, τιθέντες ἐπί τε τοῦ χειρος, καὶ τοῦ λιχανοῦ, καὶ ἀντικό-τες· καὶ εἰ μὲν ἤχησεν, ἐστέργοντο· εἰ ἡ, τὸ ἀνάπαλιν. *Platagonium, nihil. rie vero papaveris folium & anemo-a verbo πλατάσσειν, ſonum edere. chreſtice vero ſeu abuſive de qualibet titudinem habente. Unde & ipſa ge dicta. Ex eo autem mutuum ſiorum amorem divinabant, id pollici ndici imponentes & adverſum per-ntes. Si enim reſonuiſſet, amaban-ſi vero non, contrarium conjicie-.* Allidebantur vero haec folia non m manibus ſed etiam cubitis. Theo-s Eidyll. III.

 Ἔγνων

τῆς ἀνεμώνης, ἀπὸ τοῦ πλατάσσειν ἤγ
ἠχεῖν· καταχρηστικῶς ᾧτινοῦν πλάτος
ἔχοντι, ὅθεν καὶ ἡ πλαταγή· ἐσημειοῦντ
δὲ ἀπ᾽ αὐτοῦ, τὴν τῶν ἐρωμένων στοργὴν
τιθέντες ἐπί τε τοῦ ἀντίχειρος καὶ τοῦ λι
χανοῦ, καὶ ἀντικόπτοντες· καὶ εἰ μὲν ἤ
χησεν ἐστέργοντο· εἰ δὲ μὴ, τὸ ἀνάπα
λιν. *Platagonium aliquando nihil ſigni
ficat, ſed emphatice folia papaveris &
anemones, a ſonitu quem edunt. Cata
chreſtice vero iſtud, quod latitudinen
habet, ut & platage. Amantium ver
mutuum affectum ex eo divinabant, im
ponentes pollici & digito indici. Ita con
cutiebant, & ſi ſonus ederetur, redamar
ſe putabant; ſi vero non, contrarium ſib
perſuadebant.* Antequam transgrediari
ad caetera, tanquam ἐν παρόδῳ notabi
duas inſuper ſignificationes. Τὸ πλατα
γώνιον γὰρ σημειοῦται καὶ τὸ μηδὲν, καὶ
τὸ πλάτος ἔχον. *Platagonium*, inquam
*ſignificat & nihil & rem latitudinen
habentem.* Ubi prima ſignatio prover
bialiter intelligenda eſt, & commode dic
poteſt de re, quae nihil niſi inanen
ſtrepitum habeat. Jam pergo. Schol
Theocriti ad Εἰδύλλ. ιά. Ἐρυθρὰ πλα
ταγώνια· τὰ τῆς μήκωνος φύλλα φησὶ
καὶ τὰ τῆς ἀνεμώνης, ἀπὸ τοῦ πλάσσει
ὅ ἐστι ψοφεῖν· τιθέντες γὰρ αὐτὰ κατὰ
τὸν ἀντίχειρα, καὶ τὸν λιχανὸν δάκτυ
λον, τύπτουσι τῇ ἑτέρᾳ χειρὶ καὶ οὕτα

στη

σημειοῦνται ὑπὸ τῶν ἐρωμένων· ὥσπερ καὶ ἀπὸ τοῦ τῆς πλαταγῶνος ψόφου, εἰ ἀψόφως ἐπικρουσθείη. *Platagonia rubra, papaveris folia appellabant & anemones, dicta a verbo* πλάσσειν*, quod ſignificat idem, quod ſonare. Namque imponentes ea pollici & digito indici, percutiunt manu altera, atque ita divinant de amaſiis ſuis, ſicut etiam (contrarium & ſiniſtrum quid) ex platagonis ſono, ſi non rite ſonuerit.* Suidas Lexico: Πλαταγώνιον· τὸ μηδέν· κυρίως δὲ τὸ τῆς μήκωνος φύλλον καὶ τὸ τῆς ἀνεμώνης, ἀπὸ τοῦ πλατάσσειν, ἤγουν ἠχεῖν· καταχρηστικῶς δὲ, ἅτινι οὖν πλάτος ἔχοντι, ὅθεν καὶ πλαταγή· ἐσημειοῦντο δὲ ἀπ' αὐτοῦ τὴν τῶν ἐρωμένων στοργὴν, τιθέντες ἐπί τε τοῦ ἀντίχειρος, καὶ τοῦ λιχανοῦ, καὶ ἀντικόπτοντες· καὶ εἰ μὲν ἤχησεν, ἐστέργοντο· εἰ δὲ μὴ, τὸ ἀνάπαλιν. *Platagonium, nihil. Proprie vero papaveris folium & anemones, a verbo* πλατάσσειν*, ſonum edere. Catachreſtice vero ſeu abuſive de qualibet re latitudinem habente. Unde & ipſa platage dicta. Ex eo autem mutuum amaſiorum amorem divinabant, id pollici & indici imponentes & adverſum percutientes. Si enim reſonuiſſet, amabantur; ſi vero non, contrarium conjiciebant.* Allidebantur vero haec folia non tantum manibus ſed etiam cubitis. Theocritus Eidyll. III.

Ἔγνων πρὰν, ὅκά μευ μεμναμένω, εἰ φιλέεις με,
Οὐδὲ τὸ τηλέφιλον ποτεμάξατο τὸ πλατάγημα,
Ἀλλ' ἄυτως ἁπαλῷ ποτὶ πάχεϊ ἐξεμαράνθη.

Latine:

Intellexi nuper, cum quaererem, an me amares,
Telephilon alliſum non edidit ſonum,
Sed fruſtra in tenero cubito exaruit.

Duo ad hunc locum obſervanda mihi commentatorum incuria reliquit. Primo falſo Scholiaſtes, cum aperte πάχεϊ, i. e. *cubito* in verbis Theocriti eſt, hunc locum ita περιφράζει: Ὁ νοῦς, πρὸ ὀλίγου· ὅτε σημεῖον θέλοντός μου λαβεῖν εἰ φιλεῖς, τὸ φύλλον, δι' οὗ ἡ φιλία δηλοῦται, ὑπὸ τῶν χειρῶν πληττόμενον, οὐκ ἀφῆκε τὸν ψόφον. *Mens Theocriti paucis haec eſt, quod cum ſignum capere vellem, an me amares, folium, quo amor manifeſtatur, manibus concuſſum nullum emiſit ſonum.* Hac enim ratione non probaretur exinde, quod nos elicere volumus, nempe cubitis alliſa telephila. Deinde ſecundum verſum male ita a Coelio Rhodogino lectum puto:

Οὐδὲ τὸ τηλέφυλλον ποτιμαξάμενον πλατάγησεν.

Coel. Rhod. Ant. Lect. XIX. 4. Quanquam Scholiaſtes teſtatur etiam longe

ge ante lectum ita eſſe hunc locum.
Cauſa, cur ita ſentiam, haec eſt, quod
probaverim capite antecedente πλαταγεῖν
idem eſſe quod *platagas concrepare.*
Addo, quod apud Ariſtophanis enarra-
tores in Equitibus non πλαταγεῖν, ſed
πλατυγίζειν ſignet peculiariter τὸ ἐπι-
τιθέναι πλαταγώνιον τῇ ἀριστερᾷ χειρὶ,
καὶ παίειν τῇ δεξιᾷ, καὶ ἦχον ἀποτε-
λεῖν. *Siniſtrae platagonium imponere,
moxque dextra impacta ſonum elicere.*
Ipſis quoque humeris eliſus hac ratione
ſonus. Scholiaſtes Theocr. l. c. Ὀυ μό-
νον δὲ ἐπὶ τὰς χεῖρας τὸ τηλέφιλον, ἀλ-
λὰ καὶ ἐπὶ τὸν ὦμον τιθέντες, ἔσθ' ὅτε
καὶ νῦν τὸν πῆχυν, ἐπεπειρῶντο τοῦ ψό-
φου. Ἄλλως· τινὲς τῶν ἐρωτικῶν τὸ τη-
λέφιλον ἐπὶ τὸν ὦμον τιθέντες, ἢ τὸν
καρπὸν, ἐπικρούουσι, καὶ ἐὰν μὲν ἐρυ-
θρὸν γένηται καλοῦντες αὐτὸ ῥόδιον, νο-
μίζουσιν ἀγαπᾶσθαι ὑπὸ τῶν ἐρωμένων·
τοῦ χρώματος δ' ἐμπρησθέντος, ἢ ἑλκω-
θέντος, μισεῖσθαι. *Telephillum vero
non ſolum manui, ſed & humeris impo-
nentes, ſicut & in praeſentia cubito, at-
tendebant ad ſonum. Sive, quidam aman-
tium telephillum aut alium fructum hu-
meris imponentes, ſonum eliciunt, & ſi
rubrum fiat, roſeum appellantes, exiſtimant
ſe amari ab amaſiis ſuis; quod ſi igneum
haberet colorem, & comminueretur, ex-
oſos ſe eſſe.* Omnium exſertiſſime de

ſingulis Julius Pollux Onomaſt. IX. c. 7. ubi ſuperius deſierat: Ἀλλὰ καὶ τὰ τοῦ τηλεφύλλου καλουμένου φύλλα ἐπὶ τοὺς πρώτους δύο τῆς λαιᾶς δακτύλους εἰς κύκλον ἐμβληθέντας ἐπιθέντες, τῷ κοίλῳ τῆς ἑτέρας χειρὸς ἐπικρούσαντες, εἰ κτύπον ποιήσειεν εὔκροτον, ὑποσχισθὲν τῇ πληγῇ τὸ φύλλον, μεμνῆσθαι τοὺς ἐρωμένους αὐτῶν ὑπελάμβανον. Καὶ μὴν καὶ τὸ κρίνον διπλοῦν, ὂν καὶ διάκενον ἔνδοθεν ἐκφυσήσαντες, ὡς ὑποπλήσει πνεύματος, πρὸς τὰ μέτωπα ῥηγνύντες ἐσημαίνοντο τὰ παραπλήσια τῷ κτύπῳ. Ἔτι τοίνυν τὸ σπέρμα τῶν μήλων, ὅπερ ἔγκειται τοῖς μήλοις ἔνδοθεν ἄκροις, τοῖς πρώτοις τῆς δεξιᾶς δύο δακτύλοις συμπιέζοντες (W. Siberus legit συμπαίζοντες) ἔτι διάβροχον καὶ ὀλισθηρὸν ὄν, εἰ πρὸς ὕψος πηδήσειεν, ἐσημαίνοντο τούτῳ τὴν εὔνοιαν τῶν παρὰ τῶν παιδικῶν. Vertit Gualtherus: *Sed & papaveris & telephylli dicti folia primis duobus ſiniſtrae manus digitis in circulum flexis imponentes & vola alterius manus percutientes, ſi ruptum hoc ictu folium ſonum clarum ederet, eos, quos amabant, ſui meminiſſe exiſtimabant. Inſuper & lilium duplex exiſtens, & vacuum interius inflantes, ut ſpiritu impleretur, in fronte rumpentes ſono ſimilia judicabant. Praeterea & malorum ſemen, quod malis ſummis ineſt, primis dextrae manus digitis humi-*

dum

dum adhuc exiſtens & lubricum comprimentes: ſi in altum exiliret, hoc judicabant amicorum benevolentiam. Anemones autem uſus in hoc ritu eo nomine adeo creber videtur, quod ex ſanguine Adonis nata proditur, vel ex lacrumis Veneris exſtinctum eum lugentis. Unde & Ἀδωνιὰς dictus flos ille. Abſolvam hanc rem, ſi prius monuero, ſimpliciter quoque papaveris folia, abſque reſpectu ad hunc ritum, πλαταγώνια audire. Unus omnium Theocritus, quoniam in eo potiſſimum hoc capite verſati fuimus, Idyll. XI.

— ἔφερον δέ τοι ἢ κρίνα λευκὰ
Ἢ μάκων' ἁπαλὰν ἐρυθρὰ πλαταγώνι' ἔχοισαν.

Verto:

— Adferrem vero tibi vel alba lilia
Vel papaver tenerum, quod rubra folia habet.

CAPUT UNDECIMUM.

Sexto loco inter Cymbala referuntur ὀξύβαφα. An acetabula? *Conficiebantur ex pluribus metallis in unum confuſis ad ampliorem ſonum. Inventor Diocles Athenaeus.* Attinguntur caeterae ſignificationes. *Vaſa quaedam variis uſibus apta: ad embamma continendum: ad mel: ad bibendum: ad luſum cottabi.* Ὀξίδες & *κήθεια ſeu κηθάρια* idem. Ὀξύβαφον *tractus Conſtantinopolitanus ad violaceam tincturam.*

SEquuntur ordine, quem nobis ipſi fiximus, cum prima tractationis hujus rudimenta vulgaremus, Graecorum ὀξύβαφα quae Gloſſatores probatae fidei unanimi conſenſu *acetabula* interpretantur. Id quod non male fieri exiſtimo, licet Graecorum illa, ut erat gens in componendis verbis multa & ampla, pateant magis ſignificationum numero. Ad cymbala referri debere nemo dubitat. Ὀστράκινα ſeu *teſtacea* frequenter erant, ut patet ex loco Suidae quem mox adſcribemus. Interdum conficiebant ex differentibus metallis, aere, ferro, ligno, ut ſonorum diſſenſu harmoniam effi-

efficerent. Suidas : Ἄλλως χαλκὸς ἤχει, καὶ ἄλλως σίδηρος, καὶ ἄλλως μόλυβδος, καὶ ξύλον· διὸ καὶ τὰ ὀξύβαφα εἰώθασιν ἐκ διαφόρου κατασκευάζειν ὕλης, ἵνα τῇ διαφορᾷ τῶν ἀπηχήσεων τὴν ἁρμονίαν ἀποτελέσωσιν. *Aliter aes ſonat & aliter ferrum, aliter item plumbum atque lignum. Quapropter & oxybapha cenſentur ex differenti materia facta, ut ſonorum diſſenſu harmoniam perficerent.* Interdum pulſabantur : quod ego ita factum puto, ut altera manu aeneum, altera ligneum oxybaphum teneretur, quae conflicta creparent. Inventor rei Diocles Athenaeus. Ambo docet idem Suidas : Φασὶν, ait, Διοκλέα τὸν Ἀθηναῖον εὑρεῖν τὴν ἐν τοῖς ὀξυβάφοις ἁρμονίαν ὀστρακίνοις ἀγγείοις ἅπερ ἔκρουσεν ξυλυφίῳ. *Inquiunt Dioclem Athenienſem inveniſſe oxybaphorum harmoniam ſeu teſtaceorum vaſorum, quae percutiebat ligulo.* Idem in Ξυλυφίων· Οἷον ἐπὶ τῶν ἁπλῶν ξυλυφίων, ὅταν κάμψαντες ἀφῶμεν αὐτά· ὅτι Διοκλῆς ὁ Ἀθηναῖος, πρῶτος εὗρε τὴν ἐν τοῖς ὀξυβάφοις (falſo legitur ὀξυγράφοις) ἁρμονίαν ἐν ὀστρακίνοις ἀγγείοις, ἅπερ ἔκρουον ἐν ξυλυφίῳ. *Parvorum lignorum, quemadmodum in ſimplicibus lignis fieri ſolet, cum ea inflexa dimittimus. Diocles Athenienſis primus invenit harmoniam in oxybaphis ſeu teſtaceis vaſis, quae ligno pulſabant.*

ſabant. Ex quo ſimul diſcimus, lignum huic uſui adhibitum ξυλύφιον appellitari ſolitum. Videtur effaeminatum in Muſica oxybaphorum uſum implicite traducere Clem. Alexandr. Paedagog. II. c. 3. Κλιντῆρες δὲ ἀργυροὶ, καὶ λεκάναι, καὶ ὀξύβαφα, καὶ πανακίσκοι, καὶ τρύβλια· πρὸς ἐπὶ τούτοις σκεύη ἀργυρᾶ τε καὶ χρυσᾶ, τὰ μὲν εἰς διακονίαν τροφῆς, τὰ δὲ καὶ εἰς ἄλλας τινὰς αἰσχύνομαι καὶ λέγειν, χρείας. *Sellae autem argenteae, pelves & acetabula, ſcutellae & catini, & praeterea vaſa aurea & argentea, nonnulla quidem ad ciborum miniſterium, alia vero ad alios uſus, quos me pudet dicere.* Extra Muſicam oxybaphum vas erat domeſticum quoddam. Heſychius: Ὀξύβαφον· τὸ σκεῦος οὕτω λέγεται. *Oxybaphum vas aliquod dicitur.* Id vero variis uſibus adhibebatur. Illuſtro breviter paecipuos. Acetum iis aſſervabatur, quod ipſa quoque nominis vis declarat. Athen. Deipnoſ. XI. c. 13. Ὀξύβαφον· ἡ μὲν κοινὴ συνήθεια οὕτως καλεῖ τὸ ὄξους δεκτικὸν σκεῦος. *Oxybaphum vulgari conſuetudine vas dicitur, quod acetum continet.* Idem lib. II. c. 26. Λεκτέον δὲ ὀξύβαφον διὰ τοῦ υ, ὀξὺ γὰρ διὰ τὸ υ, καὶ τὸ δεχόμενον αὐτὸ ἀγγεῖον ὀξύβαφον. *Dicitur autem oxybaphum per y, cum* ὀξὺ *ſeu acetum ſcribatur per y & oxybaphum ſit vas acetarium.* Embammata con-

continebantur. Julius Pollux VI. 13. Τὰ δὲ τῶν ἡδυσμάτων ἀγγεῖα, ὀξίδας μὲν, εἰς ἃς καὶ τὸ ὄξος· ἐμβάφια δὲ καὶ τὰ λεκάρια καὶ λεκάνια καὶ τρύβλια καὶ ὀξύβαφα, ἐν οἷς τὰ ἡδύσματα ἢ βρώματα. *Condimentorum autem vaſa acetabula quidem, quibus acetum ineſt. Intinctoria vero lecaria* (in editis male legitur κελάρια) *pelves, catini & acetabula, in quibus condimenta & cibi.* Idem lib. x. c. 13. Ἐμβάφια, λεκάρια, τρυβλία, ὀξύβαφα, ὀξυβάφια· οὐ γὰρ μόνον ἐπὶ τῶν κοτταβικῶν εἴρηται ὀξύβαφα, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τῶν εἰς τῶν ἐδωδίμων χρείαν, ὡς ἐν ὄρνισιν Ἀριστοφάνης·

> Ὀξύβαφον ἐντευθενὶ πρόσθες λαβὼν,
> ἢ τρυβλίον

κἂν ταῖς Φρυνίχου μούσαις, κἂν ὀξυβάφων τρεῖς χοίνικας ἢ δύ' ἀλεύρων. *Intinctoria, lebetes, catini, acetabula: non enim de cottaborum ludo ſolummodo acetabula dicta ſunt, ſed etiam de illis, quae eduliorum neceſſitati ſerviunt. Ut Ariſtophanes in Avibus: Acetabulum huic appone capiens, aut catinum. & in Phrynichi Muſis: Et in acetabulis choenices tres aut duos farinae.* Lucillius in epigrammate:

> Τὸν μέγαν ἐζήτουν Εὐμήκιον· ὃς δ' ἐκάθευδε

Mi-

Μικρῷ ὑπ' ὀξυβάφῳ τὰς χεῖρας ἐκτανύσας.

Magnum Eumecium quaerebant, ille vero dormiebat.

Extenſis manibus ſub parvo oxybapho

Scholiaſtes ad hunc locum κύμβον interpretatur ex Nicandro: Ὀξυβάφῳ· τουτέστι, τρυβλίῳ, ὅπερ Νίκανδρος κύμβον καλεῖ --- ἔνθα καλοῦσας Σπέρμαθ' ὅσον κύμβοιο τραπεζήεντος ἕλεσθαι. *Oxybapho, id eſt, catino, quale Nicander cymbium appellat: ibi poſcens ſemina, quantum quidem cymbio menſario contineri poteſt.* Archeſtratus apud Athenaeum lib. II. cap. 23.

Βολβῶν καὶ καυλῶν χαίρειν λέγω ὀξυβάφοισι

Ταῖς τ' ἄλλαισι παροψίσι πάσαις —

Bulborum & caulium valere jubeo oxybapha,

Aliaſque omnes paroſpides.

Poculi loco erat. Ex Cratino probat idem Athenaeus lib. XI. c. 13. Ἔστι δὲ ὄνομα ποτηρίου, οὗ μνημονεύει Κράτινος μὲν ἐν Πυτίνῃ οὕτως.

Πῶς ἄν τις αὐτὸν ἀποπαύσειε τοῦ λίαν πότου,

Ἐγᾦδα· συντρίψω γὰρ αὐτοῦ τοὺς χόας,

Καὶ τοὺς καδίσκους συγκεραυνώσω σποδῶν,

Καὶ

Καὶ τ' ἄλλα πάντ' ἀγγεῖα τὰ περὶ τὸν πότον,
Κ᾽οὐδ' ὀξύβαφον οἰνηρὸν ἔτι κεκτήσεται.

Eſt vero & poculi nomen, cujus meminit Cratinus in Pytine:

Quo pacto a nimio potu cohiberi queat,
Optime novi: ejus congios obteram,
Cadiſcos admixtis ſordibus inquinabo,
Aliaque item vaſa omnia, quibus ille potat:
Ut ne vinarium quidem oxybaphum ille contineat.

Julius Pollux x. c. 19. *Ὥσπερ καὶ τὸ παρὰ τῷ Κρατίνῳ οἰνηρὸν ὀξύβαφον: Ut apud Cratinum in Pytina vinarium acetabulum.* Nicander apud Scholiaſtem Lucillii:

Σπέρματα μεσωθὲν δὲ κάδου βάθος ὀξυβάφοιο.

Profunditas poculi, quod dicitur oxybaphum, repleta erat ſeminibus.

Ameipſias in Cottabo ludentibus:

Ἡ Μαμία φέρ' ὀξύβαφα καὶ κανθάρους.

Mamia fert oxybapha & cantharos.

Id vero poculi genus utplurimum fictile fuit. Athenaeus loco citato: *Ὅτι δέ ἐστι τὸ ὀξύβαφον εἶδος κύλικος μικρᾶς κεραμέας, σαφῶς παρίστησιν Ἀντιφάνης ἐν Μυσίδι διὰ τούτων,* &c. Vide locum ipſum, aliquanto prolixiorem. Quem adſcribo

ſcribo Latine ex verſione Jac. Dalechampii: *Oxybaphum porro fictile ac exiguum poculum eſſe in Myſtide Antiphanes his verbis aperte declarat: Anus vinoſa inducitur magnum calicem laudans & ob parvitatem contemnens alterum. Huic quidam cum dixiſſet: A. Tibi ego perſuadebo. Etenim alliciet, o Dii boni, utcunque te figura calicis, digna certe gloria & celebritate feſti hujus diei: haud ita dudum nos quidem ex oxybaphiis bibebamus fictilibus. B. Hujus, o fili, multa & fauſta Dii opifici tribuant, qui ejuſmodi fecit, tutius ut ſtet, & obſervata in ejus partibus commenſus proportione ac congruentia ſit venuſtius. In Babyloniis Ariſtophanis, cum Bacchus ait de oratoribus, qui Athenis populari multitudini ſerviebant, abſenti ſibi dicam eos impegiſſe, oxybapha duo petentes, oxybaphum intelligere debemus poculum. Non enim aliud putandum, quod judicio poſcebant, quam pocula. Apud eundem in iis, qui cottabo ludunt, oxybaphum appoſitum, in quod latagas effundebant, aliud nihil eſt, quam patulum & latius poculum. Meminit & oxybaphi poculi Eubulus in Mylothride: Bibebat etiam praeter modum ex oxybapho novo.* Antiphanes apud Pollucem:

— — Ἄρτι γὰρ
Ἐξ ὀξυβαφίων κεραμέων ἐπίνομεν.

Nuper

– – *Nuper vero*
Ex oxybaphis fictilibus bibimus.

Mel item in ſimile vas indebant. Alexis:

Δίπυρον παραθήσεις ᾠὸν ἐπιτετμημένον,
Πυὸν, μέλιτος ὀξύβαφον.
Recoctum appones ovum inciſum,
Coloſtrum, mel in oxybapho.

Cottabum denique cum oxybaphis ludebant. Scholiaſtes Ariſtophanis in Pace: Διττὸς ὁ τρόπος τῶν κοττάβων· ὧν ὁ μὲν ἕτερος, τοιοῦτος· Ἵστασαν ξύλον τι λυχνίῳ παραπλήσιον ἐν μέσῳ, καὶ ἐπ᾽ ἐκείνου ᾖρθη τὸ ἀγγεῖον ὅμοιον ὀξυβάφῳ, εἰς ὃ τὸ καταλειπόμενον ἐν τῷ ποτηρίῳ ἠκόντιζον. *Duplex cottaborum modus eſt, quorum alter talis. Statuebant lignum aliquod prope candelabrum in medio, & ſuper id collocabatur vaſculum ſimile oxybapho ſeu acetabulo, in quod conjiciebant, reliquum, quod erat in poculo.* Atque haec Cottabi ſpecies κυρίως dicebatur κότταβος δι᾽ ὀξυβάφων. Scholiaſtes Luciani: Ὁ δὲ δι᾽ ὀξυβάφων τοιοῦτος· ἀγγεῖον τῷ λουτριδίῳ ἐοικὸς πλῆρες ὕδατος ἐτίθετο· ὀξυβάφων κενῶν ἐπιπλεόντων, ἅπερ ἦν καταδύειν ταῖς ἀπὸ τῶν στομάτων προϊούσαις λάταξιν ὁ ἀγών· πλάστιγγας δὲ, τὸ ὑποκείμενον ἄνω τὸ μικρὸν, τὸ πινακίσκιον λέγει· ἐὰν δὲ μόνον τύχῃ αὐτῆς ἐπὶ τὴν μάνιν πεσεῖται. *Ludus vero cottaborum per oxybapha talis eſt.*

Va-

Vaſculum aliquod ſimile ei quod λȣτρίδιον vocant (ſeu quod ad lavandum adhiberi ſolet). *plenum aqua ponebatur. Certamen in eo ſitum erat, ut niterentur ſubmergere oxybapha vacua, ut implerentur ex aereis phialis, quas λάτακας vocabant.* (v. Suidam.) Πλάστιγγας *vero vocat lancem paulo ſuperius ſitam. Si vero illam ſolam contigerit, incidit in Manen ſtatuam.* Ὀξυβάφων in ludo Cottabo meminit & Julius Pollux Onomaſt. VI. 19. Τὸ δὲ χάλκειον ἐπεπλήρωτο μὲν ὕδατος, ἐπεπόλαζε δ' αὐτῷ σφαῖρα καὶ μάνης καὶ τρεῖς μυρίναι, καὶ τρία ὀξύβαφα. *Pelvis porro aqua implebatur, cui globus innatabat, lanx, Manes ſtatua, tres myrti & tria acetabula.* V. & Jo. Tzetzem Chiliad. Hiſt. 85. Non addo plura loca: res enim eſt, quam nec pueri ignorant. Ὀξίδες idem ſignabant. Schol. Ariſtophanis Equitibus: Ὀξίδες, ἃ καλȣ͂μεν ὀξυβάφια. *Oxides, quae oxybaphia nuncupamus.* Itemque κήθεια ſeu κηθάρια, quod didici ex eodem Scholiaſte in Veſpis, & Heſychio. In nova Roma, quam Conſtantinus Magnus de ſe dici voluit, locus erat ſeu tractus quidam, qui ὀξύβαφον dicebatur, ubi violacea tinctura fiebat. Probat id ex Codino Orig. n. 110. & Balſamone ad Can. 60. du Freſne, quam rem, cum minus ad propoſitum faciat, haut difficulter praetermitti-

Du Freſn. Gloſſ. Graec. T. I. p. 1048

mittimus, atque ad ſequentia nos accingimus:

CAPUT DUODECIMUM.

Κοτύλην, ſcilicet, ſeptimam nobis cymbalorum ſpeciem. Addo ſignificationes vocis reliquas. Omnis cavitas. Poculum certum. Menſura Latinis Hemina. ἡμιξέςιον. Ἐιρεσιώνη. Cavitas manuum. Ludus ἐν κοτύλῃ. Acetabulum. Coxae. Polypi acetabula. Humeri cavitas, &c. Scripſit de cotylis Demophon. Euſtathius leviter correctus.

COtylen ad cymbala recte refero. Ita enim probatae fidei authores. Adducit Aeſchylum Athenaeus Deipnoſ. lib.XI. Καὶ τὰ κύμβαλα δ' Αἰσχύλος ἐν Ἠδωνοῖς κοτύλας εἴρηκεν.

Ὁ δὲ χαλκοδέτοις κοτύλαις ὀτλοβεῖ.

Et cymbala quidem Aeſchylus in Hedonis cotylas appellavit.

Ille vero aereis cotylis ſtrepit.

Eadem authoritate in probando nititur Euſtath in Iliad χ'. Ἔςι ἰςέον καὶ ὅτι παράγωγον κοτύλης κοτυλίσκη τε καὶ κοτυλίσκιον· οὗ μνεία παρὰ Ἀριςοφάνει ἐν τῷ, κοτυλίσκιον τὸ χεῖλος ἀποκεκρουσμένον· καὶ ὅτι Αἰσχύλος καὶ τὰ κύμβαλα κοτύλας φησίν· οἷον· χαλκοδέτοις

κο-

κοτύλαις ὀτοβεῖ. Τὸ δὲ ἐπέσχε τί σημαίνει, δεδήλωται καὶ ἐν λιταῖς. Sciendum eſt, quod cotyles diminutiva ſint cotyliſce & cotyliſcium. cujus mentio apud Ariſtophanem in illo, cotyliſcium littus a mari pulſatum. Nec minus notatu dignum, quod Aeſchylus & cymbala cotylas vocet. Quid vero ἐπέσχε hinc ſignificet, manifeſtatur in lapidibus. Variae & elegantes hujus vocis ſignificationes ſunt, pauciſque, quod ſciam, attactae, quas breviter addere, non ingratum duxi. Primo omnis cavitas, cotyle. Athenaeus Deipnos. XI. cap. 8. Πᾶν δὲ τὸ κοῖλον κοτύλην, φησὶν (Apollodorum citaverat) ἐκάλουν οἱ παλαιοὶ, ὡς καὶ τὸ τῶν χειρῶν κοῖλον. *Nam quicquid cavum eſt, inquit, cotylum veteres appellaverant, ut manus cavum.* Etymologicon: Πᾶν τὸ κοῖλον κοτύλην ἔλεγον. *Omne cavum cotylem nominabant.* Deinde poculum quoque aliquod certum. Athenaeus loco cit. Σιληνὸς καὶ Κλείταρχος, ἔτι τε Ζηνόδοτος.

Πάντη δ' ἀμφὶ νέκυν κοτυλήρρυτον
ἔρρεεν αἷμα

καὶ

Πολλὰ μεταξὺ πέλει κοτύλης καὶ
χείλεος ἄκρου.

Σιμάριστος δὲ τὸ λευκὸν ποτήριον οὕτως καλεῖσθαι. Διόδωρος δὲ τὸν ποιητὴν πύργον καὶ κοτύλην· ὃ κύλικα μὲν οὐκ εἶναι,

ὐ γὰρ ἔχειν ὦτα· παραπλήσιον δ' ὑπάρχειν λουτηρίῳ βαθεῖ· ποτηρίου δὲ εἶδος εἶναι· μνημονεύει δ' αὐτοῦ Κράτης ἐν Παιδείαις καὶ Ἑρμίππος ἐν Θεοῖς. *Silenus & Clitarchus, etiam Zenodotus:*

Undique circa defunctum ſanguis fluebat tam multus, ut cotylis hauriri poſſet.

ac rurſum:

Multa cadunt inter cotylam ſupremaque labra.

Simariſtus album poculum ſic vocari tradit. Diodorus cenſet, quod nonnulli Cotylum vocant, a poeta dictum fuiſſe Cotylen, hoc verſu:

Si quis panis fruſtum & cotylen porrexerit.

Calicemque id non eſſe, quoniam auribus caret; eſſe tamen poſſe id, quod Aetoli & Jonum quidam cotylum nominant, ſimilem quidem ſupra memoratis, ſed auritum ex una parte. Hujus meminit Crates in Luſibus & Hermippus in Diis. Et paulo poſt: Ἀπολλόδωρος δὲ ποτηρίου τι γένος ὑψηλὸν καὶ ἔγκοιλον (φασί.) Dionyſius Sinopenſis in ſervatrice:

Ὅσα δ' ἐστὶν εἴδη θηρικλείων τῶν καλῶν
Γύαλα, δικότυλοι, τρικότυλοι, δεῖνος, μέγας
Χωρῶν μετρητήν —

Quot

Quot vero pulchrorum genera ſunt Thericleorum,
O mulier, dicotyla, tricotyla, ingens, Dinus,
Qui metretam capiat –

Ariſtophanes in Pluto:

Ἆρ᾽ ἐςὶν ἡ καπηλὶς ἡ ᾽κ τῶν γειτόνων
Ἡ ταῖς κοτύλαις ἀεί με διαλυμαίνεται.

Quod ſi haec foret iſta de faedis mulierculis
Quae in hac cauponatur vicinia, & ſuis
Cotylis iniquis ſemper imponit mihi.

Ibidem:

Καὶ πρίν σε κοτύλας ἐκπιεῖν οἴνου δέκα,
Ὁ Πλοῦτος ὦ δέσποιν᾽ ἀνεςήκει βλέπων.

Et priuſquam cotylas vini decem ebiberes,
O domina, Plutus videns reſurrexit.

Etymologicon: λέγεται κοτύλη καὶ εἶδος ποτηρίου. *Dicitur & cotyle genus poculi.* Adde Euſtath in Iliad. ε' & χ'. Muſonius Philoſophus cap. 3. *Cotylen tenuiſſimum poculum appellari ait Simariſtus.* Menſurae quaedam ſpecies cotyle audiebat. Ex Thucydide probat Athenaeus loco citato: Ἀθηναῖοι δὲ μέτρον τι καλοῦσι κοτύλην. Θουκυδίδης· Ἐδίδοσαν μὲν αὐτῷ ἑκάςῳ ἐπὶ ὀκτὼ μῆνας κοτύλην ὕδατος

-ος καὶ δύο κοτύλας σίτȣ. *Menſu-* *quandam Athenienſes cotylam nomi-* . *Thucydides: Eorum ſingulis in* *menſes aquae dederunt cotylam, tri-* *vero cotylas duas.* Ariſtophanes -κγῶνι·

Ὁ δὲ ἀλφίτων πριάμενος τρεῖς χοί-
νικας
Κοτύλης δεȣ̃σας εἴκοσ' ἀπολογίζε-
ται.

Mercatus ille farinae tres ſemodios
Una cotyla minus, domi rationem
ſubducit.

-archus de defect. oracul. Τίς δ' ἀ-
-ται πρὸς χόα ἢ κοτύλην ὕδατος τὸ
ἡλίȣ μέγεθος μετρȣ́μενον; *Quis vero*
-nebit ad choam & cotylem aquariam
-entem magnitudinem ſolis? Etymo-
-con: Κυρίως δὲ τὸ ὁπωσȣ̃ν μέτρον κο-
-ν ἔλεγον οἱ ἀρχαῖοι, διὰ τὴν κοι-
-τα. *Proprie vero certam aliquam*
-ſuram cotylen nominarunt veteres, ob
-tatem. Martialis Epigram. 8. lib.
1.

Beſſalem ad ſcutulam ſexto perveni-
mus anno:
Poſt hunc in cotyla raſa ſelibra
data eſt.

-ath. Iliad. έ. Κοῖλα γὰρ καὶ ἡ
-α τὸ ἰσχίον κοτύλη καὶ τὸ ἀγγεῖον
-ȣ̃ ἀρνύμεθα. Tu lege, nam verba ul-
-a aliquantum corrupta: τὸ ἀγγεῖον

Quot vero pulchrorum genera ſu
Thericleorum ,
O mulier , dicotyla , tricotyla , ingen
Dinus ,
Qui metretam capiat –

Ariſtophanes in Pluto:

Ἆρ' ἐςὶν ἡ καπηλὶς ἡ 'κ τῶν γειτόνε
Ἡ ταῖς κοτύλαις ἀεί με διαλυμαίν
ται.
Quod ſi haec foret iſta de faedis mu
lierculis
Quae in hac cauponatur vicinia, &
ſuis
Cotylis iniquis ſemper imponit mihi.

Ibidem:

Καὶ πρίν σε κοτύλας ἐκπιεῖν οἴν
δέκα,
Ὁ Πλᾶτος ὦ δέσποιν' ἀνεςήκει βλ
πων.
Et priuſquam cotylas vini decem eb
beres ,
O domina, Plutus videns reſurrexi

Etymologicon: λέγεται κοτύλη καὶ ε-
δος ποτηρίȣ. *Dicitur & cotyle gen*
poculi. Adde Euſtath in Iliad. έ & χ
Muſonius Philoſophus cap. 3. *Cotyle*
tenuiſſimum poculum appellari ait Sim
riſtus. Menſurae quaedam ſpecies coty
audiebat. Ex Thucydide probat Ath
naeus loco citato: Ἀθηναῖοι δὲ μέτρον
καλȣ̃σι κοτύλην. Θȣκυδίδης· Ἐδίδοσ
μὲν αὐτῷ ἑκάςῳ ἐπὶ ὀκτὼ μῆνας κοτύλ
ὕδατ

ὕδατος καὶ δύο κοτύλας σίτου. *Menſuram quandam Athenienſes cotylam nominant. Thucydides: Eorum ſingulis in octo menſes aquae dederunt cotylam, tritici vero cotylas duas.* Ariſtophanes Προαγῶνι·

> Ὁ δὲ ἀλφίτων πριάμενος τρεῖς χοίνικας
> Κοτύλης δεούσας εἴκοσ' ἀπολογίζεται.
> *Mercatus ille farinae tres ſemodios*
> *Una cotyla minus, domi rationem ſubducit.*

Plutarchus de defect. oracul. Τίς δ' ἀνέξεται πρὸς χόα καὶ κοτύλην ὕδατος τὸ τοῦ ἡλίου μέγεθος μετρούμενον; *Quis vero ſuſtinebit ad choam & cotylem aquariam metientem magnitudinem ſolis?* Etymologicon: Κυρίως δὲ τὸ ὁποσοῦν μέτρον κοτύλην ἔλεγον οἱ ἀρχαῖοι, διὰ τὴν κοιλότητα. *Proprie vero certam aliquam menſuram cotylen nominarunt veteres, ob cavitatem.* Martialis Epigram. 8. lib. VIII.

> *Beſſalem ad ſcutulam ſexto pervenimus anno:*
> *Poſt hunc in cotyla raſa ſelibra data eſt.*

Euſtath. Iliad. ε'. Κοῖλα γὰρ καὶ ἡ κατὰ τὸ ἰσχίον κοτύλη καὶ τὸ ἀγγεῖον δι' οὗ ἀρυόμεθα. Tu lege, nam verba ultima aliquantum corrupta: τὸ ἀγγεῖον

δι' ȣ̃ ἀρνύμεθα. *Vaſculum, quo metimur.* Et mox: Δῆλον δ' ὅτι κοτύλη καὶ μέτρȣ τί εἶδός ἐστιν ȣ̓ μεγάλȣ, ἀλλά τινος βραχέος. *Manifeſtum vero, quod cotyle etiam menſurae aliquod ſit genus non adeo magnae, ſed exiguae.* Themiſt. Orat. I. Ἀλλὰ τὸν ἐκ μαγείρȣ τυχὸν ἴσως ἢ ἀρτοκόπȣ, ἐντεϑραμμένην χοινικίοις τε καὶ κοτύλαις. Orat. IV. Ὅτι τȣ̃ νέκταρ@ ὄδωδε τὸ πόμα ἐκεῖνο, καὶ ἡ κοτύλη πολυχανδεστέρα. Plutarchus Συμποσ. προβλ. α. Ὅπως μὴ κοτύλῃ μηδὲ κυάθοις τὸ ἴσον, ἀλλὰ καιρȣ̃ τινι μέτρῳ καὶ σώματος δυνάμει τὸ οἰκεῖον ἑκάστῳ καὶ πρόσφορον ἀπονείμηται. *Ne hemina & acetabulis aequalitas aeſtimetur, ſed modo quodam opportunitatis & vi corporum ſua unicuique vini portio attribuatur.* Alexis in mercenariis apud Athenaeum Deipnoſ. XI. c. 10. Εἶτ' ἐν τετρακότυλον ἐπεσόβει κώθωνά μοι. *Cothonem quatuor cotylarum mihi obtendebat.* Nicon in citharoedo ibid. c. 12.

Μάνην δὲ εἶχε κεραμεȣ̃ν ἁδρὸν
Χωρȣ̃ντα κοτύλας πέντ' ἴσως ἐδεξάμην.
Fictilem manen amplum habebat, qui propemodum
Cotylas decem capiebat, eum non recuſavi.

Sexcentos poſſem adducere hujuſcemodi locos, ſi aut rei neceſſitas id flagitaret, aut

nſtituti ratio pateretur. Heminam
nuniter interpretes vertunt. Recte.
n. loco citato: Διόδωρος δὲ ἐν Ἰτα-
ς Γλώτταις καὶ Ἡράκλειτος, ὥς
Πάμφιλος, τὴν κοτύλην καλεῖσθαι
μίναν, παρατιθέμενος Ἐπιχάρμου·
πιεῖν ὕδωρ διπλάσιον χλιαρὸν ἡμί-
ύο· καὶ Σώφρων· κατάστρεψον τέκνον
μίναν. *Diodorus vero in linguis I-*
ς, & Heraclitus, ut Pamphilus ait,
nt, cotylen etiam vocari heminam,
hoc loco Epiclarmi: Et aquae du-
bibere ad heminas duas. & Sophron:
nam ſubverte, o fili. Omitto alia
loco hoc addi poſſent, & noto tan-
κοτύλην etiam ἡμιξέστιον Graecos
naſſe. Scholiaſtes Ariſtophanis in
: Κοτύλη δὲ εἶδος μέτρου, ὃ νῦν κα-
ι ἡμιξέστιον. *Cotyle vero ſpecies*
rae, quae nunc dicitur ſemiſextium.
ulo ante: Κοτύλη δέ ἐστι εἶδος μέ-
ὃ λέγομεν ἡμεῖς ἡμιξέστιον. *Cotyle*
ſt ſpecies menſurae, quam nos ſe-
tium appellamus. Talis cotyla ra-
ιρεσιώναις, quos portare in Tharge-
Pyanepſiis ſolebant, appendebatur.
res eſt. Sufficiet unus Scholiaſtes A-
hanis: Εἰρεσιώνη, ait, δὲ θαλλὸς ἐ-
ἢ δάφνης ἐξ ἐρίων καὶ θαλλοῦ συμ-
εγμένος, ἔχων ἄρτον ἐξηρτημένον
οτύλην. *Eireſione vero ramus eſt*
aut lauri ex lana & ramo conliga-
D 2 *tus,*

δι' ȣ̃ ἀρυύμεθα. Vaſculum , quo me
mur. Et mox : Δῆλον δ' ὅτι κοτύ
καὶ μέτρȣ τί εἶδός ἐϛιν ȣ̓ μεγάλȣ , ἀλ
τινος βραχέος. *Manifeſtum vero, quod*
tyle etiam menſurae aliquod ſit genus n
adeo magnae , ſed exiguae. Themiſt. C
rat. I. Ἀλλὰ τὸν ἐκ μαγείρȣ τυχὸν ἴσ
ἢ ἀρτοκόπȣ, ἐντεθραμμένην χοινικίοις
καὶ κοτύλαις. Orat. IV. Ὅτι τȣ̃ νέκτ
ρ☉ ὄδωδε τὸ πόμα ἐκεῖνο, καὶ ἡ κ
τύλη πολυχανδεϛέρα. Plutarchus Συ
ποσ. προβλ. α. Ὅπως μὴ κοτύλῃ μ
δὲ κυάθοις τὸ ἴσον, ἀλλὰ καιρȣ̃ τ
μέτρῳ καὶ σώματος δυνάμει τὸ οἰκεῖον
κάϛῳ καὶ πρόσφορον ἀπονέμηται. *I*
hemina & acetabulis aequalitas aeſtim
tur, ſed modo quodam opportunitatis &
vi corporum ſua unicuique vini port
attribuatur. Alexis in mercenariis apu
Athenaeum Deipnoſ. XI. c. 10. Εἶτ'
τετρακότυλον ἐπεσόβει κώθωνά μοι. *Coth*
nem quatuor cotylarum mihi obtendeba
Nicon in citharoedo ibid. c. 12.

> Μάνην δὲ εἶχε κεραμεȣ̃ν ἁδρὸν
> Χωρȣ̃ντα κοτύλας πέντ' ἔσως ἐδεξα
> μην.
> *Fictilem manen amplum habebat, q*
> *propemodum*
> *Cotylas decem capiebat, eum non r*
> *cuſavi.*

Sexcentos poſſem adducere hujuſcemo
locos, ſi aut rei neceſſitas id flagitare
au

aut inſtituti ratio pateretur. Heminam communiter interpretes vertunt. Recte. Athen. loco citato: Διόδωρος δὲ ἐν Ἰταλικαῖς Γλώσσαις καὶ Ἡράκλειτος, ὥς φησι Πάμφιλος, τὴν κοτύλην καλεῖσθαι καὶ ἡμίναν, παρατιθέμενος Ἐπιχάρμου· καὶ πιεῖν ὕδωρ διπλάσιον χλιαρὸν ἡμίνας δύο· καὶ Σώφρων· κατάστρεψον τέκνον τὰν ἡμίναν. *Diodorus vero in linguis Italicis, & Heraclitus, ut Pamphilus ait, tradunt, cotylen etiam vocari heminam, citato hoc loco Epiclarmi: Et aquae duplum bibere ad heminas duas. & Sophron: Heminam ſubverte, o fili.* Omitto alia quae loco hoc addi poſſent, & noto tantum κοτύλην etiam ἡμιξέστιον Graecos nominaſſe. Scholiaſtes Ariſtophanis in Pluto: Κοτύλη δὲ εἶδος μέτρου, ὃ νῦν καλεῖται ἡμιξέστιον. *Cotyle vero ſpecies menſurae, quae nunc dicitur ſemiſextium.* Et paulo ante: Κοτύλη δέ ἐστι εἶδος μέτρου, ὃ λέγομεν ἡμεῖς ἡμιξέστιον. *Cotyle vero eſt ſpecies menſurae, quam nos ſemiſextium appellamus.* Talis cotyla ramis Εἰρεσιώναις, quos portare in Thargeliis & Pyanepſiis ſolebant, appendebatur. Nota res eſt. Sufficiet unus Scholiaſtes Ariſtophanis: Εἰρεσιώνη, ait, δὲ θαλλὸς ἐλαίας ἢ δάφνης ἐξ ἐρίων καὶ θαλλοῦ συμπεπλεγμένος, ἔχων ἄρτον ἐξηρτημένον καὶ κοτύλην. *Eireſione vero ramus eſt oleae aut lauri ex lana & ramo conligatus,*

tus, habens panem & cotylen. Cotyla quoque cavitas manus. Κοτύλη τὸ κοῖλον τῆς χειρὸς, inquit Euſtathius ad Iliad. 10. Idem affirmat ad lib. 5. Iliad. & Pollux lib. IX. c. 7. & Etymol. in κοτύλη. Hinc ludus erat apud Atticos ἀγκοτύλη ſeu ἐν κοτύλῃ. Res trita & quam jam diu explicarunt Graeciae ludibundae ſcriptores. Conſule Heſychium in Ἀγκοτύλη & Ἐφεδρίζειν. Euſtath. Iliad. ε΄. & χ΄. Tarrhaeum in Proverb. Zenob. Cent. III. Proverb. 60. Pollucem IX. cap. 7. Athen. loc. cit. Julianum in Miſopogone, & ſexcentos alios. Reliquas cotyles ſignificationes pertexo breviter. Acetabulum. Diphilus:

Δειπνεῖ τε καταδὺς, πῶς δοκεῖς; Λακωνικῶς.
Ὄξους δὲ κοτύλην, πάξ.

Et convivando ſubmergens, quid videtur? Laconice.
Aceti vero cotylen ſeu acetabulum. Papae.

Alexis:

— Τέτταρας κοτύλας,
Ἀναγκάσας με μεστὰς αὐτοῦ σπάσαι,
Ὄξους Δεκελεικοῦ, δι᾽ ἀγορᾶς μέσης ἀγεῖς.

— *Quatuor cotylas*
Cogens eum trahere impletas
Aceto per forum medium ducis.

Coxa. Homerus Iliad. ε΄.

Τῷ

Τῷ βάλεν Αἰνείαο κατ' ἰσχίον, ἔνθά τε μηρὸς
Ἰσχίῳ ἐνςρέφεται, κοτύλην δέ τέ μιν καλέουσι·
Θλάσσε δέ οἱ κοτύλην —
Eo percuſſit Aeneae coxendicem, ubi femur
In coxa vertitur, acetabulum autem ipſum vocant:
Contudit autem ipſi acetabulum. — Euſtathius loco citato: Ἡ δὲ τοῦ ἰσχίου κοτύλη, καθ' ὁμοιότητα λέγεται τοῦ σκεύους τῆς κοτύλης· κοῖλα γὰρ καὶ ἡ κατὰ τὸ ἰσχίον κοτύλη, καὶ τὸ ἀγγεῖον δι' οὗ ἀρυόμεθα. *Coxendicis vero cotyle ſeu cavitas dicitur ob ſimilitudinem, quae ei intercedit cum vaſculo, quod cotyle dicitur. Cava enim eſt coxendicis cotyle, quemadmodum vaſculum illud, quo metimur.* Etymologicon: Κοτύλη, ὁ γλουτὸς, ὅπου ἐγκλίνεται ἡ κεφαλὴ τοῦ μηροῦ, παρὰ τὴν κοιλότητα τὴν ἐν αὐτῇ τῇ κοτύλῃ γενομένην. *Cotyle, clunes: ubi curvatur pars ſuperior femoris, propter cavitatem, quae eſt in illa parte, quam cotylen appellamus.* Cavitas humerorum. Euſtathius ibidem: Ὅτι δὲ οὐ μηροῦ μόνον, ἀλλὰ καὶ ὤμου κοτύλη λέγεται τὸ κατ' αὐτὴν κοῖλον τῆς ὠμοπλάτης, λέγουσιν οἱ παλαιοί. *Antiqui tradunt, quod cotyle non tantum dicatur de ſemore, ſed & de humero, ubi cavitas*

tas ſcapulae ſub humero intelligitur. Hinc pars illa vulgariter ὠμοκοτύλη. Pollux Onom. II. c. 4. Ἀπὸ δὲ ὤμȣ ὄνομα, καὶ ἡ ἐξωμὶς, καὶ ἡ ἐξωμιδοποιΐα· ὅπȣ δὲ ἐνερείδεται τȣτὶ τὸ ἄρθρον, ἐντύπωσις καλεῖται, ἢ ὠμοκοτύλη. *Nomina vero ab humero ſunt, exomis & exomidopoeia. Ubi vero articulus huic inſigitur, humeri vertebra vocatur & acetabulum.* Acetabula Polypi, quae alias cotyledones. Lucian. Dial. Mar. Με. ἀλλὰ τὸν μὲν πολύπȣν εἶδον, ἃ πάσχει δὲ, ἡδέως ἂν μάθοιμι παρὰ σȣ̃. Πρω. ὁποίᾳ ἂν πέτρᾳ προσελθὼν ἁρμόσῃ τὰς κοτύλας, &c. ἐκείνῃ ὅμοιον ἀπεργάζεται ἑαυτόν. *Men. At polypum quidem vidi, quae vero accidant illi, libenter ex te cognoverim. Prot. Cuicunque ſaxo acetabula ſua accedens applicuerit & cirramentis affixus adhaeſerit, illi ſeipſum ſimilem efficit.* Hae notiores notiones. Tractatum ſingularem de cotyla ſcripſit quidam Demophon. Ephippus in Similibus:

Διονυσίȣ δὲ δράματ' ἐκμαθεῖν δέοι,
Καὶ Δημοφῶντος ἅτ' ἐποίησεν εἰς
κοτύλην.

Dionyſii fabulas oportet ediſcere,
Ac Demophontis quas edidit de cotyla
orationes.

CAPUT DECIMUM TERTIUM.

Octavum locum occupat ῥύμβος. Lectio Apollonii adſerta. Scholiaſtes ejus vindicatus. Etymologicon & Scholiaſtes Alcaei rejecti. Δῖνος *vas rotundum, ſimillimum cymbalo.* Phurnutus correctus.

PΥμβον cymbalum eſſe & in ſacris magnae Matris a Phrygibus adhibitum diſco ex Apollon. Argonauticῶν 1. v. 1139.

Ῥύμβῳ καὶ τυμπάνῳ Ῥείην Φρύγες ἱλάσκονται.

Rhymbo & tympano Rheam Phryges placant.

Abeunt hic in diverſa commentatores. Alcaei Scholiaſtes omnino ſubſtituendum ῥόμβῳ putat. Habetis verba: Ἀπολλόδωρός φησι γὰρ, ῥόμβῳ καὶ τυμπάνῳ Φρύγες ἱλάσκονται. Ῥόμβος δ' ἐστὶ τροχίσκος ὃν στρέφουσι ἱμᾶσι τύπτοντες, καὶ οὕτω κτύπον ἀποτελοῦσι. *Apollodorus enim dicit: Rhombo & tympano Phryges placant. Rhombus vero eſt ſpecies trochi, quem circumagunt, loris verberantes eum, & ita ſtrepitum elicientes.* Moderatius agit Etymologicon, dum ῥύμβος quidem retinet, ſed tamen dupliciter ῥύμβος

& ῥόμβος legi poſſe putat: Ῥύμβῳ καὶ τυπάνῳ Ῥέην Φρύγες ἱλάσκονται, μυστικῷ σανιδίῳ ὃ στρέφουσιν εἰς τὸν ἀέρα, καὶ ἦχον ἐμποιοῦσι· ῥύμβος δὲ καὶ ῥόμβος διχῶς λέγεται· ἔστι δὲ τροχίσκος, ὃν τύπτοντες ἱμᾶσι καὶ στρέφοντες ποιοῦσι περιδονεῖσθαι καὶ ψόφον ἀποτελεῖν, ῥύμβον δὲ αὐτὸν Εὔπολις εἶπε· καλεῖται δὲ καὶ βρυτήρ. *Rhymbo & tympano* (pro quo *typanum* recte aliquando legi ex cap. I. hujus libri patet) *Rheam Phryges placant, id eſt, myſtica quadam tabella* (quae potuit habere ſimilitudinem platages) *quam circumagunt in aëre, & ſonum faciunt. Rhymbus vero & rhombus legitur dupliciter. Si poſteriori modo legas, intelligenda eſt ſpecies trochi, quem loris verberantes & circumagentes faciunt concuti & ſtrepitum reddere. Rhymbi vero mentio etiam eſt apud Eupolin. Ille idem etiam Bryter dicitur.* Fateor, habet in adſertione duplicis hujus lectionis authorem Euſtathium, licet non citet, qui ita in Odyſſ. ά: Τροχίσκον δηλοῖ τὸν καὶ ῥόμβον καλούμενον, ὃν τύπτοντες ἱμᾶσι καὶ στρέφοντες, ἐποίουν δινεῖσθαι καὶ ψόφον ἀποτελεῖν. Εὔπολις δέ φασι, ῥύμβον αὐτὸν εἶπε διὰ τοῦ ὐψιλοῦ. *Innuit trochiſcum, qui etiam rhombus appellatur, quem verberantes loris & circumagentes, concutiunt atque eliciunt ſonum. Eupolis vero, ut ajunt, Rhymbum*

bum eum vocavit per ypſilon. Ego vero, ſi nihil aliud, quod obgererem, haberem, hoc poſſem dicere, quam facile in lectione tam propinqua Euſtathius falli poſſit: nam ex eo ſua, ut infinita alia, deſcripſit Etymologici author. Adhaec Alcaei epigrammatum enarrator de diverſa hac legendi ratione ne hilum quidem. Haec, inquam, dicerem, ſi argumentis aliis deſtitutus eſſem, quae jam produco potiora, validioraque. Primo a me ſtat ipſe Apollonii Scholiaſtes loco citato: Ὅθεν, inquit, *καὶ Φρύγες κομβάλοις καὶ τυμπάνοις τὴν Ῥέαν ἱλάσκονται. Quod & Phryges cymbalis tympaniſque Rheam colunt.* Deinde obſerva mecum perpetuum illum loquendi apud Graecos & Romanos genium, qui ubique fere cymbala atque tympana conjungit. Non poſſum non hic aliqua loca, quo magis pateſcat rei veritas, adponere. Catullus de Berecynthia & Aty, v. 21.

Ubi cymbalum ſonat vox, ubi tympana reboant.

Claudianus lib. I. in Eutrop. v. 278. ſeq.

Rauca Celenaeos ad tympana diſce furores,
Cymbala ferre licet —

Ovidius Faſtor. lib. IV.

Cymbala pro galeis, pro ſcutis tympana pulſant.

 Auſon.

Auſon. Ep. xxv.

Cymbala dant flictu ſonitum, dant pulpita ſaltu
Icta pedum, tentis reboant cava tympana tergis.

Statius Thebaid. lib. IV.

Aeraque, tympanaque & biforem reticere tumultum
Imperat —

Ovidius artis Amat. lib. I.

— Sonuerunt cymbala toto
Littore & attonita tympana pulſa manu.

Valer. Flaccus Argonaut. lib. II.

— Vocat aeraque circum
Tympanaque —

Homerus in hymnis:

Ἡ κροτάλων, τυπάνων ἰαχὴ σύν τε τρόμ☉ αὐλῶν
Ἔυαδεν —

Fremitus cymbalorum & tympanorum, ſimulque tremor tibiarum
Complacuit. —

Diogenes Tragicus:

Τυμπάνοισι καὶ βομβοῖσι καὶ χαλκοκτύπων
Βόμβοις βρεμούσας ἀντὶ χερσὶ κυμβάλων.

Cum bombizantibus tympanis & aeriſonorum
Bombis fremens conflictis manibus cymbalorum.

Euripi-

Euripides Cyclope verſ. 203.

*Κρόταλα χαλκȣ̃, τυμπάνων τ' ἀ-
ράγματα.*

*Crotala aerea & tympanorum ſtre-
pitus.*

Oppianus Cyneget. IV.

*Τύμπανα δ' ἐκτύπεον, καὶ κύμβαλα
χερσὶ κρόταινον.*

*Tympana vero pulſarunt & cymbala
manibus concrepuerunt.*

Non cumulo plura, quanquam poſſem: Mera autem attuli poëtarum teſtimonia, quo minus exiſtimes metri cauſa in Apollonio hanc mutationem factam. Pergo jam. Tertii mihi argumenti loco eſt, quod Heſychio in Lexico: Ῥύμβος, δῖνος ſit. Δῖνος autem vas tam ſimile cymbalo, ut non magis ovum ovo. Ariſtophanis Enarrator in Veſpis: Δῖνος δέ ἐστιν ἀγγεῖόν τι κεράμειον βάσιν ȣ̓κ ἔχον, ἀλλὰ στρογγύλον κάτω. *Dinus vero eſt vaſculum teſtaceum, quod baſin non habet, ſed rotundum & concavatum infra eſt.* Imo omne rotundum. Thomas Magiſter dictionibus Atticis: Δῖνος ἡ κύκλῳ στροφή· ἀφ' ȣ̃ καὶ τὸ κύκλῳ στρεφόμενον σῶμα, δῖνος· οἷον, ὁ ȣ̓ρανὸς καὶ τὸ κυκλικὸν μέν τοι σῶμα· ȣ̓ μὲν δὲ καὶ στρεφόμενον κύκλῳ. Δῖνος λέγεται, διὰ τὸ κυκλοτερῆ ὡς αὐτὸς εἶναι πάντως τὰ στρεφόμενα κύκλῳ. *Dinus circumrotatio in gyrum, ab eo & corpus gyratum ita*

 di-

dicitur, quale eſt coelum. Gyratum ſeu rotundum inquam corpus, non vero, quod in gyrum vertitur, dinus vocatur, quia rotundiora, ut dinus ſunt, quae in gyrum circumaguntur. Nihil in hoc loco magis urgeo, quam illud: ὀ μὲν δὲ καὶ ϛρεφόμενον κύκλῳ ſcilicet δῖνος καλεῖται, i. e. *non vero, quod in gyrum vertitur, δῖνος vocatur*, cum tamen ipſe gyrus & vaſa gyrata ita appellentur. Niſi fallor, fuere, qui haec confunderent, & propterea hoc loco a Thoma refutantur. Quid ſi dicerem idem cum ῥύμβῳ factum, quod cum δίνῳ idem eſſe docuit te Heſychius? Eadem fere iiſdem verbis habet Moſchopulus: δῖνος, ἡ κύκλῳ συστροφή· ἀπὸ τϗτϗ καὶ τὸ κύκλῳ ϛρεφόμενον σῶμα δῖνος, οἷον ϗρανὸς, ΚΑΙ ΤΟ ΚΥΚΛΙΚΟΝ ΜΕΝ ΣΩΜΑ, ΟΥ ΔΕ ΣΤΡΕΦΟΜΕΝΟΝ. Οὕτω λέγεται διὰ τὸ κυκλικὸς τὰ ἄλλα ϛρέφεσθαι ἐν αὐτῷ. *Dinus, circumrotatio in gyrum. ab eo & corpus gyratum ita dicitur, quale eſt coelum. Gyratum ſeu rotundum inquam, non vero, quod in gyrum circumagitur. dicitur vero ita, quia ipſum & rotundum & alia in eo circumrotantur.* Ex his ſimul eadem opera deduci poteſt cauſa, cur ſolitum ſit apud authores κύμβαλα δινεύειν de motu & flictu cymbalorum dicere. Nonnus Dionyſ. θ'.

Κύμ-

Κύμβαλα δινεῦντα, περίκροτα —
Cymbala rotata, circumcrepitantia —
ϐ'. κύμβαλα δινεῦντα βαρύβρομα:
a cymbala graviſonantia. Et λ'. ἐν
υδοιμοῖς κύμβαλα δινεῦσιν, in tu-
u vero cymbala movent. Tandem &
mo ſigo loco, non meminiſſe me
iam legiſſe apud Phrygas in ſacris Be-
nthiae matris trochos ſeu ῥόμβους uſi-
fuiſſe. Jam puto perſuaſi & evici
ον ad cymbala recte referri. Ex quo
amento correctus ab amico quodam
nuti locus de Nat. Deorum cap. 30.
ὁ τῶν ῥόπτρων ψόφος, καὶ τῶν τυμ-
ων, ἃ παραλαμβάνουσιν εἰς τὰ ὄργια
ς. Quod recte vertit Tigurinus in-
is Conr. Clauſerus: *Cymbalorum &*
anorum adhibetur ſonus, quae ad
randa orgia afferunt. Ille vero pro
ρων ſubſtituit ῥύμβων. Id quod ego
acilius fieri poſſe exiſtimo, quia Tho- *Th. Gale Not. ad Phurn. p.* 216.
Gale teſtis legi in MSS. ῥόμβων. At
neſcit juvenis optimus ῥόπτρα ea-
ratione inter cymbala locum habere.
rea, quod in tranſitu addo, erraſſe
uidam puto, qui ῥύμβην vocem τῷ
βος affinem ἀπὸ τοῦ ῥόμβος voluit de-
re. Ita in Lexico: Ῥυμβήν· τοῦτο δὲ
τῆς κινήσεως τοῦ ῥόμβου. *Rhymbe*
n eſt quod rhombe, deductumque id
a circumactione rhombi.

dicitur, quale eſt coelum. Gyratum ſe rotundum inquam corpus, non vero, quo in gyrum vertitur, dinus vocatur, qu rotundiora, ut dinus ſunt, quae in g rum circumaguntur. Nihil in hoc loc magis urgeo, quam illud: ὃ μὲν δὲ κα ϛρεφόμενον κύκλῳ ſcilicet δῖνος καλεῖται i.e. *non vero, quod in gyrum vertitur δῖνος vocatur*, cum tamen ipſe gyrus & vaſa gyrata ita appellentur. Niſi fallor fuere, qui haec confunderent, & pro pterea hoc loco a Thoma refutantur Quid ſi dicerem idem cum ῥύμβῳ fa ctum, quod cum δίνῳ idem eſſe docu te Heſychius? Eadem fere iiſdem verbi habet Moſchopulus: δῖνος, ἡ κύκλῳ συσ τροφή· ἀπὸ τούτου καὶ τὸ κύκλῳ ϛρε φόμενον σῶμα δῖνος, οἷον οὐρανὸς, ΚΑ ΤΟ ΚΥΚΛΙΚΟΝ ΜΕΝ ΣΩΜΑ ΟΥ ΔΕ ΣΤΡΕΦΟΜΕΝΟΝ. Οὕτω λέγεται διὰ τὸ κυκλικὸς τὰ ἄλλα ϛρέ φεσθαι ἐν αὐτῷ. *Dinus, circumrotatio in gyrum. ab eo & corpus gyratum ita dicitur, quale eſt coelum. Gyratum ſeu rotundum inquam, non vero, quod in gyrum circumagitur. dicitur vero ita, quia ipſum & rotundum & alia in eo circumrotantur.* Ex his ſimul eadem o- pera deduci poteſt cauſa, cur ſolitum ſit apud authores κύμβαλα δινεύειν de motu & flictu cymbalorum dicere. Nonnus Dionyſ. θ'.

Κύμ-

Κύμβαλα δινεῦντα, περίκροτα —
Cymbala rotata, circumcrepitantia —
Et κθ'. *κύμβαλα δινεῦσα βαρύβρομα: rotata cymbala graviſonantia.* Et λ'. *ἐν δὲ κυδοιμοῖς κύμβαλα δινεῦσιν, in tumultu vero cymbala movent.* Tandem & extremo figo loco, non meminiſſe me unquam legiſſe apud Phrygas in ſacris Berecynthiae matris trochos ſeu ῥόμβους uſitatos fuiſſe. Jam puto perſuaſi & evici ῥύμβον ad cymbala recte referri. Ex quo fundamento correctus ab amico quodam Phurnuti locus de Nat. Deorum cap. 30. *Καὶ ὁ τῶν ῥόπτρων ψόφος, καὶ τῶν τυμπάνων, ἃ παραλαμβάνουσιν εἰς τὰ ὄργια αὐτοῦ.* Quod recte vertit Tigurinus inclytus Conr. Clauſerus: *Cymbalorum & tympanorum adhibetur ſonus, quae ad celebranda orgia afferunt.* Ille vero pro ῥόπτρων ſubſtituit ῥύμβων. Id quod ego eo facilius fieri poſſe exiſtimo, quia Thomas Gale teſtis legi in MSS. ῥόμβων. At vero neſcit juvenis optimus ῥόπτρα eadem ratione inter cymbala locum habere. Interea, quod in tranſitu addo, erraſſe & Suidam puto, qui ῥύμβην vocem τῷ ῥύμβος affinem ἀπὸ τοῦ ῥόμβος voluit derivare. Ita in Lexico: Ῥυμβήν· τοῦτο δὲ ἀπὸ τῆς κινήσεως τοῦ ῥόμβου. *Rhymbe idem eſt quod rhombe, deductumque id eſt a circumactione rhombi.*

Th. Gale Not. ad Phurn. p. 216.

CAPUT DECIMUM QUARTUM.

Nono loco produco κρέμϐαλα. Teſtacea plerumque: interdum deaurata aenea. In ſaltationibus muliercularum & ſacris Dianae frequentia. Κρεμϐαλίζειν. *Decimum cymbalorum nomen.* Δίζυγα. χαλκὸν *eſſe probatur.* Heſychius leviter correctus.

Κρέμϐαλα ad cymbala referri debere ex mentione ejus apud probatos authores facile innoteſcit. Muſon. Philoſophus c. VII. *Crembala muſicum eſt inſtrumentum, quod digitis plectitur, unde* κρεμϐαλίζειν *eſt eo perſonare.* Athen. Deipnoſoph. XIV. cap. 9. Ἦν γὰρ δή τινα, καὶ χωρὶς τῶν ἐμφυσωμένων καὶ χορδαῖς διειλημμένων ἕτερα, ψόφου μόνου παρασκευαστικὰ, καθάπερ τὰ κρέμϐαλα. *Quin & alia diverſa ſunt, tum ab iis, quae animantur afflatu, tum ab iis, per quae protenduntur fides, crepitu ſolum obſtrepentia, veluti crembala.* Haec autem inſtrumenta maxime in ſaltationibus & cantilenis muliercularum in uſu fuiſſe ex Dicaearcho docere pergit Athenaeus: Περὶ ὧν φησὶ Δικαίαρχος, ἐν τοῖς περὶ τοῦ τῆς Ἑλλάδος βίου ἐπιχωριάσαι, φάσκων ποτὲ καθ' ὑπερϐολὴν εἰς τὸ προσορχεῖσθαι

χεῖσθαί τε καὶ προσᾴδειν ταῖς γυναιξὶ ὄργανα τινὰ ποιὰ, ὧν ὅτε τὶς ἅπτοιτο τοῖς δακτύλοις ποιεῖν λιγυρὸν ψόφον. *De illis Dicaearchus in libro de Graeciae ritibus ait: Popularia ſupra, quam credat aliquis, inſtrumenta fuiſſe quaedam ſaltationibus & cantilenis foeminarum accommodata, quibus digitis ſuavis ederetur ſtrepitus.* Materia crembalorum utplurimum teſtae, conchylia, & ſane ſimilis fuit. Hermippus ibidem: Λεπάδας δὲ πετρῶν ἀποκόπτοντες κρεμβαλίζουσι. *Lepadas vero petris abſcindunt & crembala pulſant.* Heſychius: κρεμβαλιάζειν, κογχύλια καὶ ὀστᾶ ἅμα συγκροτοῦντας ἄρρυθμον (ita enim recte ſubſtituitur pro eo quod erat in editis ἐρισμόν) τινα ἦχον ἀποτελεῖν τοὺς ὀρχουμένους. *Crembala pulſare, conclylia & oſſicula concuciendo in ſaltationibus muſicum quendam ſonum perficere.* Mentio tamen fit crembalorum aereorum & ad majorem ornatum deauratorum in ſacris Dianae. Athenaeus loco citato: Δηλοῦσθαι δ' ἐν τῷ τῆς Ἀρτέμιδος ᾄσματι, οὗ ἐστὶν ἀρχὴ, Ἄρτεμι σοί με τὶ φρὴν ἐφ' ἥμερον ὕμνον ἱέναι τὲ, ὅθεν ᾀδέ τις ἀλλὰ χρυσοφανία κρέμβαλα χαλκοπάραυα χερσίν. *Significari ea in Cantico Dianae, cujus hoc eſt initium: Diana, unde venit in mentem tibi, ad dulcem me ſomnum dimittere? Deinde poſtea: Canebat alius habens*

bens in manibus crembala aenea deaurata. Pergit jam: Ἕρμιππος δ' ἐν Θεοῖς τὸ τύτοις κρύειν κρεμβαλίζειν εἴρηκεν. *Hermippus vero in Diis* κρεμβαλίζειν *dixit crembala pulſare.* Locum jam ſupra exſcripſimus, & poterat idem colligi ex Heſychii & Muſonii Philoſophi citatis. Plura in hanc rem & de hujus generis cymbalis verba facere mens eſt, ubi capite XIX. hujus libri de teſtis diſſeremus. Nunc vero monemus decimo loco periphraſticam illam magis quam ſynonymam dicendi rationem notari poſſe, qua crotala circumſcribebant δίζυγα χαλκόν. Quod recte omnino ita factum puto, cum crotalum virgulas vel laminas aeneas, arundineaſve, quae manibus verſatae concutiebantur & inter ſe collidebantur, ut ſonum ex ipſo colliſu redderent, proprie dici jam ſupra probavi. Notavi jam Capite primo locum ex Nonno, qui non tantum de crotalis ſed etiam de cymbalis recte ita dici manifeſto declarat. Adduco nunc inſuper alios, qui & ad cymbala, & ad crotala apte referuntur. Nonnus Dionyſ. θ':

— ἐπεπλατάγησε δὲ Βάκχῳ
Κύμβαλα δινεύυσα περίκροτα δίζυγι
χαλκῷ

— *Concuſſerunt vero Baccho*
Cymbala circumrotata ſonantia duplici aere.

Nec

ubito, quin idem deſignetur Ibid.

*ζυγιν ἐσμαράγησε μέλος χαλκό-
κροτον ἠχώ.*

*epuit duplici melo, quod aeneum
ſonitum habebat.*

ιή.

*ὴ κεφαλὴν ἐλέλιζε μετήλυδα δί-
ζυγι χαλκῷ.*

*adveniens quaſſabat caput cum
duplici aere.*

*ύμβαλα δινεῦσα βαρύβρομα δίζυ-
ζυγι χαλκῷ.*

*mbala rotata grave-ſonantia du-
plici aere.*

is eundem Dionyſ. 7. verſ. 333. Ejuſ- *Salmaſ. Not. ad Vopiſc. p. 492.*
Nonni eſt.

*- χεῖρα δὲ δισσὴν
ηλύιων ἐλέλιζεν ἀμοιβάδα δίζυγι
χαλκῷ,
ια γυνὴ παίζουσα χοροίτυπος —*

eſt Claudiani in verſibus *ἀνεκδότοις*, Salmaſio citatis *εἰς κροταλιστρίαν*.

*ιαχλὰς εὐκροτάλοισιν ἀνοιάζουσα
χορείαις
ίζυγα παλλομένοισι τινάγμασι
χαλκὸν ἀράσσει.*

bens in manibus crembala aenea dea
ta. Pergit jam: Ἕρμιππος δ᾽ ἐν Θ
τὸ τύτοις κρύειν κρεμβαλίζειν εἴρ
Hermippus vero in Diis κρεμβαλίζειν
xit crembala pulſare. Locum jam ſu
exſcripſimus, & poterat idem collig
Heſychii & Muſonii Philoſophi cit
Plura in hanc rem & de hujus gen
cymbalis verba facere mens eſt, ubi
pite XIX. hujus libri de teſtis differen
Nunc vero monemus decimo loco p
phraſticam illam magis quam ſyno
mam dicendi rationem notari poſſe,
crotala circumſcribebant δίζυγα χ
κόν. Quod recte omnino ita factum
to, cum crotalum virgulas vel lami
aeneas, arundineaſve, quae mani
verſatae concutiebantur & inter ſe c
lidebantur, ut ſonum ex ipſo colliſu r
derent, proprie dici jam ſupra prol
vi. Notavi jam Capite primo locum
Nonno, qui non tantum de crotalis f
etiam de cymbalis recte ita dici manife
declarat. Adduco nunc inſuper alic
qui & ad cymbala, & ad crotala ap
referuntur. Nonnus Dionyſ. θ′:

— ἐπεπλατάγησε δὲ Βάκχῳ
Κύμβαλα δινεύουσα περίκροτα δίζυ
χαλκῷ
— *Concuſſerunt vero Baccho*
Cymbala circumrotata ſonantia d
plici aere.

N

Nec dubito, quin idem deſignetur Ibid. ιέ.

*Δίζυγες ἐσμαράγησε μέλος χαλκό-
κροτον ἠχώ.*

*Crepuit duplici melo, quod aeneum
ſonitum habebat.*

Idem ιή.

*Καὶ κεφαλὴν ἐλέλιζε μετήλυδα δί-
ζυγι χαλκῷ.*

*Et adveniens quaſſabat caput cum
duplici aere.*

Et κθ'.

*Κύμβαλα δινεῦσα βαρύβρομα δίζυ-
ζυγι χαλκῷ.*

*Cymbala rotata grave-ſonantia du-
plici aere.*

Vide ſis eundem Dionyſ. 7. verſ. 333. Ejuſdem Nonni eſt. *Salmaſ. Not. ad Vopiſc. p. 492.*

*— χεῖρα δὲ δισσὴν
Θηλύων ἐλέλιζεν ἀμοιβάδα δίζυγι
χαλκῷ,
Οἷα γυνὴ παίζουσα χοροίτυπος —*

Alter eſt Claudiani in verſibus ἀνεκδότοις, ſed a Salmaſio citatis εἰς κροταλιστρίαν.

*Μαχλὰς εὐκροτάλοισιν ἀνοιάζουσα
χορείαις
Δίζυγα παλλομένοισι τινάγμασι
χαλκὸν ἀράσσει.*

CAPUT DECIMUM QUINTUM.

Adduntur quinque alia cymbalorum apud Graecos genera. Βακύλλιον. Martinius notatur. Ῥόπτρα. Λεκίδες. *an* Λεκανίδες. Δόναξ. *Arundo.* Στρόμβος. *Crepitaculum, quo utebantur antiqui paſtores ad cogendum pecus.* Nicomachus emendatus.

CONjicio in hoc caput, quicquid cymbalorum in Graecia reſtitat. Βακύλλια medium aevum pro cymbalis agnoſcit. Heſychius: κύμβαλον, βακύλλιον, βακὺλιον, εἶδος ὀργάνȣ μȣσικȣ͂. *Cymbalum bacyllium dicitur; eſt vero id ſpecies organi Muſici.* Suidas: βακύλιον, κύμβαλον. Id quod etiam confirmatur authoritate Lexici MSS. a du Freſne citato. Vir omni laude major & noſtrae urbis gloria magnus Martinius βακύλλιον, *baculum, fuſtem, tympanum* explicat. De prioribus non diſcepto, ſed qua ratione *tympanum* interpretetur, nondum video. Vocem hanc in authore antiquae fidei atque gravitatis nunquam inveni, unde libuit ſuſpicari, num etiam ad cymbala referrem. Si quis objiciat authoritatem ſcriptorum quos citavimus, ei author ſim, ut in mentem revocet, quae capi-

te

[.]io dicta a nobis ſunt: ſcilicet, [.]λα medii aevi ſcriptoribus eſſe [.]nas, malleo percuti ſolitas. Quid [.]leos βακύλλια dictos eſſe exiſtima- Deinde inverſam ſignificationem, [.]d de integro dici fas erat, parti [.]tum eſſe? Sed relinquo hujus rei [.]m doctioribus. Ῥόπτρον apud [.]graphos varias habet ſignificatio- Sunt qui clavam, incurvum li- , fuſtem, exponunt. Alii pro enſe, [.]n pro membro virili dictum no- Plutarcho eſt oſtii annulus. He- & Euſtathio paxillus in majoribus [.]s aut retibus venaticis. Nemo [.]ſciam, inter crepitacula poſuit. At ego, cum ſaepiſſime hac ſignifi- [.]e apud Nonnum inveniatur, ex loca evidentiora excerpo. Lib. [.]I.

[.]υ τότε ῥόπτρα φέρουσα καὶ εὔϊα
κύμβαλα Ῥείης.

[.]on tum rhoptra ferens & evia Rheae
cymbala.

[.]LV.

[.]ύμβαλα δ' αἰθύσσουσα καὶ εὐπή-
ληκα βοείην,
[.]υδαίνω Διὸς ἦχα, καὶ οὐ Πενθῆα γε-
ραίρω.
[.]ύδιά μοι δότε ῥόπτρα —

[C]ymbala vero ſplendentia & orna-
tum galea bovina

Jovis

CAPUT DECIMUM QUINTU

Adduntur quinque alia cymbaloru Graecos genera. Βακύλλιον. Μ *notatur.* Ῥόπτρα. Λεκίδες. α κανίδες. Δόναξ. *Arundo.* Στ *Crepitaculum, quo utebantur pastores ad cogendum pecus.* N chus emendatus.

COnjicio in hoc caput, quicquic balorum in Graecia reſtitat. λια medium aevum pro cymbalis ſcit. Heſychius: κύμβαλον, βακτ βακύλιον, εἶδος ὀργάνου μουσικοῦ. C *lum bacyllium dicitur; eſt vero id organi Muſici.* Suidas: βακύλιον, κ λον. Id quod etiam confirmatur ritate Lexici MSS. a du Freſne Vir omni laude major & noſtrae gloria magnus Martinius βακύλλιο *culum, fuſtem, tympanum* explicat prioribus non diſcepto, ſed qua r *tympanum* interpretetur, nondum Vocem hanc in authore antiquae atque gravitatis nunquam inveni, libuit ſuſpicari, num etiam ad cyn referrem. Si quis objiciat authori ſcriptorum quos citavimus, ei a ſim, ut in mentem revocet, quae

te tertio dicta a nobis ſunt: ſcilicet, κύμβαλα medii aevi ſcriptoribus eſſe campanas, malleo percuti ſolitas. Quid ſi malleos βακύλλια dictos eſſe exiſtimarem? Deinde inverſam ſignificationem, & quod de integro dici fas erat, parti attributum eſſe? Sed relinquo hujus rei judicium doctioribus. Ῥόπτρον apud Lexicographos varias habet ſignificationes. Sunt qui clavam, incurvum lignum, fuſtem, exponunt. Alii pro enſe, quidam pro membro virili dictum notant. Plutarcho eſt oſtii annulus. Heſychio & Euſtathio paxillus in majoribus laqueis aut retibus venaticis. Nemo quod ſciam, inter crepitacula poſuit. At pono ego, cum ſaepiſſime hac ſignificatione apud Nonnum inveniatur, ex quo loca evidentiora excerpo. Lib. XXXII.

Οὐ τότε ῥόπτρα φέρουσα καὶ εὔια κύμβαλα Ῥείης.

Non tum rhoptra ferens & evia Rheae cymbala.

Lib. XLV.

Κύμβαλα δ' αἰθύσσουσα καὶ εὐπήληκα βοείην,
Κυδαίνω Διὸς ἦχα, καὶ οὐ Πενθῆα γεραίρω.
Λύδιά μοι δότε ῥόπτρα —

Cymbala vero ſplendentia & ornatum galea bovina

Jovis

Jovis filium, non vero Penthea depraedico.
Date mihi rhoptra Lydia.

Lib. XLVII.

Σείσατε χάλκεα ῥόπτρα ϗ εὔϊα τύμπανα Ῥείης.
Concutite aenea rhoptra & evia tympana Rheae.

Et mox: Ῥόπτρα μὲν ἐπλατάγησεν: *Rhoptra ſicut platagen concrepuit.* Sufficiant haec ex quamplurimis aliis. Conſtat enim hinc abunde, Rhoptrum fuiſſe inſtrumentum aeneum in Bacchi & Cybeles ſacris frequentiſſimum, quod confligebātur uti cymbala, in Lydia cumprimis. Quae ſane κρίτηρια ejuſce ſunt modi, ut ſecure rhoptra inter cymbalorum ſpecies collocemus. Quibus omnibus accedit, quod iiſdem attribuatur δίζυγος χαλκὸς, quod nomen cymbalorum eſſe modo probavi lib. XIV. verſ. 337. Memini me λεκίδες cymbalis addidiſſe, quod jam emendo λεκανίδες: ita enim & inuſitata alias in Nicomacho vox ſuſtolletur, & major ſplendor opinioni meae accedet. Ille Harmonices Manualis libro I. haec habet: Ἐπιβάθρᾳ τε ταύτῃ χρώμενος, ϗ οἷον ἀνεξαπατήτῳ γνώμονι εἰς ποικίλα ὄργανα λοιπὸν τὴν πεῖραν ἐξέτεινε. Λεκίδων (λεκανίδων) τε κρȣ́σιν,

καὶ αὐλοὺς, καὶ σύριγγας, καὶ
α, καὶ τρύγωνα, καὶ τὰ παρα-
Ponte vero illo uſus & quaſi
i gnomone in multifaria organa
experientiam extendit. Leci-
lictum & tibias & fiſtulas &
da & trigona & ſimilia. At-
ector: nam quamvis argumen-
: pro me ſunt, lateant, facile
ruuntur. Primo te doceat τὸ
ox cymbalicae conflictioni pro-
ntum, ut certum quoque cym-
genus inde κρούματα vocaverint.
io eos, qui dicunt eundem vo-
e & chordis frequentem, imo
itatiorem. Non poteſt hic tale
muſicum intelligi, quod facile
i, qui λεκανίδων alias ſignifica-
ntemplabitur, ex quibus unum
x Phavorino adduco, qui nihil
quod non ex vetuſtioribus ex-
& has λεκανίδας ὀξυβάφων ſimi-
ſtatur, verbo tenus ita Suidam
s: Λεκάνια δὲ καὶ λεκανίδας τὰ
τῶν ὀξυβάφων καὶ ἐκπέταλα.
vero & lecanides majora ſunt
inter oxybaphorum genera &
Hinc poſtquam tractaverat de
s, ſtatim ſubjungit λεκίδες Ju-
ux Onomaſtici lib. x. cap. 23.
ας δὲ, inquit, Ἐπιχάρμιος εἴ-
Νιόβης γάμῳ, λεκίδα καὶ ἐμ-
βάφια

Jovis filium, non vero Pent
praedico.
Date mihi rhoptra Lydia.

Lib. XLVII.

Σείσατε χάλκεα ῥόπτρα κ ἔνϊ
πανα Ῥείης.
Concutite aenea rhoptra & ev
pana Rheae.

Et mox: Ῥοπτρα μὲν ἐπλατά *Rhoptra ſicut platagen concrepuit.* ficiant haec ex quamplurimis aliis. ſtat enim hinc abunde, Rhoptrum inſtrumentum aeneum in Bacchi & beles ſacris frequentiſſimum, quo fligebatur uti cymbala, in Lydia primis. Quae ſane κρίτηρια ejuſc modi, ut ſecure rhoptra inter cyn rum ſpecies collocemus. Quibus bus accedit, quod iiſdem attribuat ζυγος χαλκὸς, quod nomen cym rum eſſe modo probavi lib. XIV. ver Memini me λεκίδες cymbalis add quod jam emendo λεκανίδες: ita & inuſitata alias in Nicomacho vo tolletur, & major ſplendor op meae accedet. Ille Harmonices M lis libro I. haec habet: Ἐπιϐάθε ταύτῃ χρώμενος, κ οἷον ἀνεξαπο γνώμονι εἰς ποικίλα ὄργανα λοιπὸ πεῖραν ἐξέτεινε. Λεκίδων (λεκανίδω

κε

κρῦσιν, καὶ αὐλοὺς, καὶ σύριγγας, καὶ μονόχορδα, καὶ τρύγωνα, καὶ τὰ παραπλήσια. *Ponte vero illo uſus & quaſi infallibili gnomone in multifaria organa reliquam experientiam extendit. Lecidum conflictum & tibias & fiſtulas & monochorda & trigona & ſimilia.* Attende, Lector: nam quamvis argumenta, quae pro me ſunt, lateant, facile tamen eruuntur. Primo te doceat τὸ κροῦσις vox cymbalicae conflictioni propria in tantum, ut certum quoque cymbalorum genus inde κρούματα vocaverint. Nec audio eos, qui dicunt eundem vocem lyrae & chordis frequentem, imo forſan uſitatiorem. Non poteſt hic tale organum muſicum intelligi, quod facile patebit ei, qui λεκανίδων alias ſignificationes contemplabitur, ex quibus unum tantum ex Phavorino adduco, qui nihil ſcripſit, quod non ex vetuſtioribus exſcripſit, & has λεκανίδας ὀξυβάφων ſimiles eſſe teſtatur, verbo tenus ita Suidam exſcribens: Λεκάνια δὲ καὶ λεκανίδας τὰ μείζονα τῶν ὀξυβάφων καὶ ἐκπέταλα. *Lecania vero & lecanides majora ſunt vaſcula inter oxybaphorum genera & ampla.* Hinc poſtquam tractaverat de oxybaphis, ſtatim ſubjungit λεκίδες Julius Pollux Onomaſtici lib. x. cap. 23. καὶ λεκίδας δὲ, inquit, Ἐπιχάρμιος εἴρηκεν ἐν Νιόβης γάμῳ, λεκίδα καὶ ἐμβάφια

βάφια δύο: *Lecides vero Epicharmius dixit in Niobes Nuptiis: Lecidem & duo intinctoria.* Collocaverat hoc vaſculorum genus jam ante inter vaſa ad menſam ejuſque inſtructionem pertinentia: Τοῖς δ' ἀγγείοις πϱοταριθμητέον λεκάνας, λεκανίδας, λεκανίσκους, κάναστρα, μαζονομεῖα. *Vaſculis vero adnumerare oportet, pelves, lecanides, lecaniſcos; cophinos, paropſides.*

Et ita intellige Teleclidem apud Athenaeum VI. 19.

> Ὡς τ' ἀφθονία, τὴν ἔνθεσιν ἢ νάρδον ἁπαλὴν καταπίνειν
> Λεκανίσι —
> *Nardique recentis tanta copia, ut ad ſingulas buccas liceret*
> *Plenis devorare pelvibus —*

Tertio in ipſum te verborum nexum duco, qui cum varia inſtrumentorum genera recenſeat, non facile hic aliud organum intelliget, quam aliquod pulſatorium, caeteris generibus ordine ſequentibus.

Δόναξ proprie denotat ſonum ſeu ſtrepitum arundinis vento conflictae, fiſtulaeque inde factae. Schol. Ariſtophanis in Ranis: Δόνακος δὲ τοῦ λεπτοκαλάμου μέλος ἀποτελοῦντος τῇ τοῦ ἀνέμου συγκρούσει. *Donacis vero exigui calami melos efficientis transverberatione venti.* Depingit Ovidius Met. I.

Motos

lotos in arundine ventos
ſſe ſonum tenuem ſimilemque
querenti.
Dionyſ. ά.
ν δονάκων γὰρ ἀναίνεται ἔμπνοον
ἠχώ.
um donacum enim laudatur in-
ſpirata reſonantia.
ί.
ινοῖς δονάκεσσι μελίζετο θῆλυς
αήτης.
s donacibus ſeu arundinibus mo-
dulabatur ſoemineum flatum.
θ'.
πὲρ ποταμοῖο δὲ γείτων
τενὴς σύριξε δόναξ δεδονημένος
αὔραις.
ans fluvium vero vicina
ibat tenuis arundo commota ab
auris.
δ'.
όνακες γὰρ ἐπ' ἀλλήλοισι δὲ
θέντες
έρην εὔυδρον ἐλαφρίζουσιν ὀπώ-
ρην·
όνακας φλέξειας –
nimvero arundines componentes
nt veſtrum humidum autumnum.
dines non arides.
oſſarium : Δόναξ , *harundo &*
Iliad. κ'. Δόνακες δὲ , εἶδος κα-
επ]οι καλαμίσκοι , οὓς οἱ μεθ'
Ὁμη-

βάφια δύο : Lecides vero Epichar
dixit in Niobes Nuptiis : Lecidem &
intinctoria. Collocaverat hoc vaſ
rum genus jam ante inter vaſa ad
ſam ejuſque inſtructionem pertine
Τοῖς δ' ἀγγείοις πϱοταριθμητέον λ
νας, λεκανίδας, λεκανίσκους, κάνα
μαζονομεῖα. *Vaſculis vero adnum*
oportet, pelves, lecanides, lecaniſcos
phinos, paropſides.

Et ita intellige Teleclidem apud A
naeum VI. 19.

> Ὥς τ' ἀφθονία, τὴν ἔνθεσιν ἢ νε
> ἁπαλὴν καταπίνειν
> Λεκανίσι —
> *Nardique recentis tanta copia, u*
> *ſingulas buccas liceret*
> *Plenis devorare pelvibus* —

Tertio in ipſum te verborum nexum
co, qui cum varia inſtrumentorum
nera recenſeat, non facile hic aliud
ganum intelliget, quam aliquod p
torium, caeteris generibus ordine
quentibus.

Δόναξ proprie denotat ſonum ſeu
pitum arundinis vento conflictae,
laeque inde factae. Schol. Ariſtoph
in Ranis : Δόνακος δὲ τοῦ λεπτοκαλ
μέλος ἀποτελοῦντος τῇ τοῦ ἀνέμου συγ
σει. *Donacis vero exigui calami r*
efficientis transverberatione venti.
pingit Ovidius Met. I.

— Motos in arundine ventos
Effeciſſe ſonum tenuem ſimilemque querenti.

Nonnus Dionyſ. ά.

Ἐμῶν δονάκων γὰρ ἀναίνεται ἔμπνοον ἠχώ.

Meorum donacum enim laudatur inſpirata reſonantia.

Ibidem ϛ'.

Εἰαρινοῖς δονάκεσσι μελίζετο θῆλυς ἀήτης.

Vernis donacibus ſeu arundinibus modulabatur ſoemineum flatum.

Ibidem ιθ'.

— ὑπὲρ ποταμοῖο δὲ γείτων
Ὀξυτενὴς σύριξε δόναξ δεδονημένος αὔραις.

— trans fluvium vero vicina
Sibilabat tenuis arundo commota ab auris.

Ibidem κδ'.

— δόνακες γὰρ ἐπ' ἀλλήλοισι δὲ θέντες
Ὑμετέρην ἐυύδρον ἐλαφρίζουσιν ὀπώρην·
Μὴ δόνακας φλέξειας —

— Enimvero arundines componentes
Elevant veſtrum humidum autumnum.
Arundines non arides.

Hinc Gloſſarium : Δόναξ, *harundo* & Euſtath. Iliad. κ'. Δόνακες δὲ, εἶδος καλάμου· λεπτοὶ καλαμίσκοι, οὓς οἱ μεθ' Ὁμη-

Ὅμηρον καλοῦσι δονάκια παρὰ τὸ ῥᾳον δονεῖσθαι· δι' οὓς καὶ ποταμὸς τοῦ ἐν τοῖς ἑξῆς δονάκους· δῆλον δὲ ὡς οἱ δόνακες καλάμων μὲν λεπτότεροί εἰσιν. *Donaces vero ſpecies arundinis. Graciles arundines, quas Homerum ſequentes donacia appellant, propter motum facilem. Unde in ſequentibus fluvius eſt donaces ferens. Conſtat vero donaces arundines graciliores eſſe.* Quia vero ex fiſſa arundine ſaepius κρόταλα fieri probavi loco ſuo, hinc ipſa κρόταλα ita nominare haud verita eſt antiquitas. Iſtud praeter Pollucem clare teſtatur citatus jam alias Nonni locus Dionyſ. γ'.

Κύμβαλα βομβήεντα συνέκλυπε δίζυγι χαλκῷ
Συμφερετοῖς δονάκεσσιν —
Cymbala bombilantia ſonum ſimul edebant aere duplici
Conſertis donacibus —

Idem Dionyſ. ιά.

Καὶ δονάκων συνέχευεν ὅλον μελος —
Et donacum confundit ſeu immiſcuit totum melos.

Idem libro I. eleganter:

Σῶν δ' ὀλίγων δονάκων ἐχέτω κλύπον οὔτιδα. οὓς γὰρ
Ου πλήκτους καλάμους καλάμοις στοιχηδὸν ἑλίσσω.
Ἀλλὰ κυλινδομένας νεφέλας νεφέλῃσι συνάπτων

'Ου-

ιίοις πατάγοισιν ὁμόζυγα δῦ-
πον ἰάλλω.

m vero exiguorum donacum ſo-
ium tibi habeto : nam nullius
retii
rtos calamos ad modulos cum
alamis non confligo.
nvolutas nubes cum nubibus con-
endere faciens
ibus fragoribus parem ſonitum
mitto.
m paulo poſt, τερψινόους δόνα-
litat ſeu *animum delectantes*
idem ις΄.
υγυροῖς δονάκεσσι γαμήλιον ἦ-
ον ἀράσσων.

eperis donacibus nuptialem ſo-
um pulſando eliciens.
XLVII.
δυμον κελάδημα δόναξ ἐλίγαι-
ν Ἀχαρνεὺς
μενος παλάμῃσιν —
licem ſtrepitum donax Achar-
nſis edidit
tus manibus —
crepitacula, quibus utebantur
tores ad cogenda pecora. Ob-
Plutarcho Συμποσ. Προβλ.
Ὡς γὰρ τὰ θρέμματα λόγου
ιητι διάνοιαν ἔχοντος σιγμοῖς
E δὲ

"Ομηρον καλȣ̃σι δονάκια παρὰ δονεῖσθαι· δι' ȣ̃ς καὶ ποταμός π. ἑξῆς δονάκȣς· δῆλον δὲ ὡς οἱ δό λάμων μὲν λεπ]ότεροί εἰσιν. Do ro ſpecies arundinis. Graciles ar quas Homerum ſequentes donac lant, propter motum facilem. ſequentibus fluvius eſt donace Conſtat vero donaces arundines res eſſe. Quia vero ex fiſſa arun pius κρόταλα fieri probavi lo hinc ipſa κρόταλα ita nominare rita eſt antiquitas. Iſtud praete cem clare teſtatur citatus jam al ni locus Dionyſ. γ'.

> Κύμβαλα βομβήεντα συνέκ
> ζυγι χαλκῷ
> Συμφερετοῖς δονάκεσσιν —
> *Cymbala bombilantia ſonum*
> *edebant aere duplici*
> *Conſertis donacibus —*

Idem Dionyſ. ιά.

> Καὶ δονάκων συνέχευεν ὅλον
> *Et donacum confundit ſeu in*
> *totum melos.*

Idem libro 1. eleganter:

> Σῶν δ' ὀλίγων δονάκων ἐχέ]α
> ȣ̓τιδα, ȣ̃ς γὰρ
> 'Ου πλɜκτȣ̀ς καλάμȣς καλάμ
> χηδὸν ἑλίσσω.
> 'Αλλὰ κυλινδομένας νεφέλας
> σι συνάπτων

Οὐρανίοις πατάγοισιν ὁμόζυγα δοῦπον ἰάλλω.

Id eſt,

Tuorum vero exiguorum donacum ſonum tibi habeto: nam nullius pretii

Et tortos calamos ad modulos cum calamis non confligo.

Sed convolutas nubes cum nubibus contendere faciens

Coeleſtibus fragoribus parem ſonitum emitto.

Hos eoſdem paulo poſt, τερψινόους δόνακας appellitat ſeu *animum delectantes donaces*. Idem ις´.

Καὶ λιγυροῖς δονάκεσσι γαμήλιον ἦχον ἀράσσων.

Id eſt,

Et ſtreperis donacibus nuptialem ſonum pulſando eliciens.

Idem libr. XLVII.

Καὶ δίδυμον κελάδημα δόναξ ἐλίγαινεν Ἀχαρνεὺς

Θλιβόμενος παλάμῃσιν —

Et duplicem ſtrepitum donax Acharnenſis edidit

Conflictus manibus —

Στρόμβοι crepitacula, quibus utebantur antiqui paſtores ad cogenda pecora. Obſervavi ex Plutarcho Συμποσ. Προβλ. lib. VII. Ὡς γὰρ τὰ θρέμματα λόγου μὲν οὐ συνίητι διάνοιαν ἔχοντος σιγμοῖς

δὲ καὶ ποππυσμοῖς ἀμελέσιν, ἢ σύριγξι καὶ ςρόμβοις ἐγείρεσι καὶ κατευνάζεσι. Et putabam referri debere ad genus quoddam crotalorum teſtaceorum, eo potiſſimum argumento, quod Ariſtoteli alicubi *ςρόμβος concha* eſt. Sed erravi, ingenue fateor: melius feciſſem, ſi omnino omiſiſſem. Quis tamen ab hac aetate ſolidum in omnibus judicium deſiderabit, quod raro viris, etiam Illuſtribus, contingit? Στρόμβοι nihil diverſi a ῥόμβοις genus quoddam ſiſtri ſeu turbinem denotantibus habent. Lexicon Graeco-Lat. Στρόμβος, *turbo*. Euſtath. Iliad. ξ. Στρόμβον δὲ τινὲς μὲν, ἄτρακτον νοῦσιν ἀπὸ τοῦ ςροβεῖσθαι καὶ δινούμενον περιφέρεσθαι. ἕτεροι δὲ τὴν παιζομένην βέμβικα, ἣ καὶ ςρίβαν βούλονται λέγειν οἱ ἰδιωτίζοντες· ἄλλοι, τὸν ῥόμβον· τινὲς δὲ λίθον ςρογγύλον. *Strombum vero quidam colum eſſe exiſtumant, quod torqueatur & motus circumagatur: alii trochum, quo ludi ſolet, quem quidam etiam cum vulgo loquentes ſtribam dici volunt: alii rhombus: alii lapis rotundus explicant.* Deſcripſit haec ad verbum Phavorinus in Lexico. Ego plura non addo, utpote in re & trita & a loco aliena.

DECIMUM SEXTUM.

Graecis ad Romana & deci-
inter cymbala acetabula no-
. Ὀξυϐάφοις *ſimilia. Alii*
ebant praeſtigiatores. Ψηφο-
Ψηφολόγοι. Κληροπαῖκται.
ται. *Acetabularii. Vaſa ad*
eſtinata. Menſurae ſpecies.
ım. Acetallum.

, quicquid in Graecia cym-
n potui invenire, & jam ad
converto. Heic primo or-
oterunt Acetabula, inſtru-
a vel argentea, ſuavemque
nitum reddentia. Iſidorus
. *Acetabula aenea & ar-*
alia, quae metallico rigore
unt cum ſuavitate tinnitum.
lib. IV. Epiſt. ad Symma-
acetabulorum tinnitus? Quid
ni referam varia percuſſione
? Alii adhuc uſui praeſtigia-
ebant haec ipſa acetabula.
ritate ac dexteritate manuum
acetabulis, quae in menſa *Buleng. de*
, efficiebant, ut quos cal- *Theatr. L.*
o acetabulo conditos putes, 35.
reperias. Hunc morem in-
E 2 nuit

δὲ καὶ ποππυσμοῖς ἀμελέσιν, ἢ
καὶ ϛρόμβοις ἐγείρεσι καὶ καλεν
Et putabam referri debere ad genu
dam crotalorum teſtaceorum, ec
ſimum argumento, quod Ariſtot
cubi ϛρόμβος *concha* eſt. Sed err
genue fateor: melius feciſſem, ſi c
omiſiſſem. Quis tamen ab hac
ſolidum in omnibus judicium deſi
quod raro viris, etiam Illuſtribu
tingit? Στρόμβοι nihil diverſi a
genus quoddam ſiſtri ſeu turbin
notantibus habent. Lexicon Grae
Στρόμβος, *turbo.* Euſtath. Iliad. ξ.
βον δὲ τινὲς μὲν, ἄτρακτον νοῦσιν
ϛροβεῖσθαι καὶ δινέμενον περιφ
ἕτεροι δὲ τὴν παιζομένην βέμβι
καὶ ϛρίβαν βέλονται λέγειν οἱ
ζοντες· ἄλλοι, τὸν ῥόμβον· τινὲς
θον ϛρογγύλον. *Strombum vero*
colum eſſe exiſtumant, quod tor
& motus circumagatur: alii tr
quo ludi ſolet, quem quidam et
vulgo loquentes ſtribam dici volu
rhombus: alii lapis rotundus ex
Deſcripſit haec ad verbum Phavo
Lexico. Ego plura non addo,
in re & trita & a loco aliena.

CAPUT DECIMUM SEXTUM.

Tranſitur a Graecis ad Romana & decimo ſexto inter cymbala acetabula nominantur. Ὀξυβάφοις ſimilia. Alii uſui adhibebant praeſtigiatores. Ψηφοπαῖκται. Ψηφολόγοι. Κληροπαῖκται. Ψηφοκλέπται. Acetabularii. Vaſa ad acetum deſtinata. Menſurae ſpecies. Acetaforium. Acetallum.

ABſolvi, quicquid in Graecia cymbalorum potui invenire, & jam ad Latium me converto. Heic primo ordine locari poterunt Acetabula, inſtrumenta aenea vel argentea, ſuavemque concuſſa tinnitum reddentia. Iſidorus Orig. lib. 3. *Acetabula aenea & argentea, vel alia, quae metallico rigore percuſſa reddunt cum ſuavitate tinnitum.* Caſſiodorus lib. IV. Epiſt. ad Symmachum: *Quid acetabulorum tinnitus? Quid dulciſſimi ſoni referam varia percuſſione modulamen?* Alii adhuc uſui praeſtigiatores adhibebant haec ipſa acetabula. Nempe celeritate ac dexteritate manuum e pluribus acetabulis, quae in menſa exponebant, efficiebant, ut quos calculos ſub uno acetabulo conditos putes, ſub altero reperias. Hunc morem in- *Buleng. de Theatr. l. 1. 35.*

 nuit

nuit Seneca Epiſt. XLV. *Qui interrogatur an cornua habeat, non eſt tam ſtultus, ut frontem ſuam tentet: nec rurſus tam ineptus aut hebes, ut non habere ſe neſciat, quod tu illi ſubtiliſſima collectione perſuaſeris. Sic iſta ſine noxa decipiunt, quomodo praeſtigiatorum acetabula & calculi, in quibus fallacia ipſa delectat.* Hauſit Seneca comparationem dialecticae cum fallaci illo ludo ex Arceſilao, ut putat Muretus. Is enim dicebat, τοὺς διαλεκτικοὺς ἐοικέναι τοῖς ψηφοπαίκταις, οἵτινες χαριέντως παραλογίζονται. *Dialecticos ſimiles eſſe praeſtigiatoribus, qui gratioſe argumentando fallunt.* Stobaeus λόγῳ π΄. Qui vero hoc praeſtigiarum genus exercebant a Graecis ψηφοπαῖκται, ψηφολόγοι, κληροπαίκται, ψηφοκλέπται, dicebantur. Atque hos interpretes, inducti, ut puto, illo Senecae loco, communiter *Acetabularios* nominabant. Sextus Empiricus: Καθάπερ οἱ ψηφοπαῖκται τὰς τῶν θεωμένων ὄψεις δι' ὀξυχειρίαν κλέπτουσι, οὕτως οἱ ῥήτορες διὰ πανουργίαν τὰς τῶν δικαστῶν διανοίας ἀμαυρώσαντες τῷ νόμῳ συγκλέπτουσι. Vertunt: *Sicuti acetabularii ſpectantium oculos agilitate manuum ſuffurantur ac illudunt, ita & rhetores ſuis cavillationibus judicum animis tenebras offundentes ſuffurantur legi calculos ſuos.* Athenaeus lib. I, cap. 15. Θεοδώρου

Muret. Not. ad Sen. Ep. p. m. 190.

ρου

οκλέπῖȣ ἐν τῷ θεάτρῳ χαλκῆν
ἀνέθηκαν, ψῆφον κρατȣ͂σαν. In-
: *Theodori acetabularii in theatro*
ſimulacrum populi decreto dedi-
Suidas: Ψηφολόγοι εἰσὶν οἱ ψη-
ῖαι· ψηφολογικοὶ γȣ͂ν οἱ πλα-
κ᾽ ἀπαῖῶντες, ὥσπερ οἱ ψηφο-
τȣ̀ς ὀφθαλμȣ̀ς τῷ τάχει τῆς
-εως τῶν ψήφων ἀπαῖῶντες συναρ-
. Latine: *Pſephologi ſunt ace-*
ii. Pſephologi, qui decipiunt
quemadmodum acetabularii ocu-
eritate tranſpoſitionis calculorum
tes ſuffurantur. Artemidorus lib.
ap. 6. Ψηφοπαικῖεῖν παραλογι-
καὶ ψευδόμενον διὰ τὸ πολλὰς
κλέπῖειν, καὶ ταύτας ἄλλοτε ἄλ-
κνύειν, ȣ̓ κατά τινα ἁπλȣ͂ν λό-
λλὰ πανȣ́ργως, i. e. *Acetabula-*
gere paralogiſmis utentem & men-
, eo quod multos calculos ſuffu-
& jam hunc, jam illum oſten-
on ſecundum unum aliquem ſim-
ſermonem, ſed ſubdole. Innuit
idem author lib. I. Ναύταις,
ῖς, καὶ θαυματοποιοῖς μὴ ἔχειν
ῖρας ȣ̓κ ἀγαθὸν, ἐπεὶ μὴ ἄνευ
ȣ̓κ οἷοί τέ εἰσι ἐργάζεσθαι. *Nau-*
ltatores & praeſtigiatores videre
nibus, nefas. Sine manibus enim
ſua exercere prorſus nequeunt.
nim θαυματοποιȣ̀ς pro ψηφολό-

E 3 γοις

nuit Seneca Epiſt. XLV. *Qui interrog an cornua habeat, non eſt tam ſtu ut frontem ſuam tentet: nec rurſus ineptus aut hebes, ut non habere ſe ſciat, quod tu illi ſubtiliſſima collect perſuaſeris. Sic iſta ſine noxa decipi quomodo praeſtigiatorum acetabula calculi, in quibus fallacia ipſa dele* Hauſit Seneca comparationem dialect cum fallaci illo ludo ex Arceſilao putat Muretus. Is enim dicebat, διαλεκτικοὺς ἐοικέναι τοῖς ψηφοπαίκ οἵτινες χαριέντως παραλογίζονται. *lecticos ſimiles eſſe praeſtigiatoribus, gratioſe argumentando fallunt.* Stob λόγῳ π′. Qui vero hoc praeſtigia genus exercebant a Graecis ψηφοπ ται, ψηφολόγοι, κληροπαίκται, φοκλέπται, dicebantur. Atque ho terpretes, inducti, ut puto, illo S cae loco, communiter *Acetabulario* minabant. Sextus Empiricus: Καθ οἱ ψηφοπαῖκται τὰς τῶν θεωμένο ψεις δι' ὀξυχειρίαν κλέπτουσι, οὕτω ῥήτορες διὰ πανουργίαν τὰς τῶν δικα διανοίας ἀμαυρώσαντες τῷ νόμῳ συγ πτουσι. Vertunt: *Sicuti acetabu ſpectantium oculos agilitate manuum furantur ac illudunt, ita & rhe ſuis cavillationibus judicum animis bras offundentes ſuffurantur legi cal ſuos.* Athenaeus lib. 1. cap. 15. Θε

Muret. Not. ad Sen. Ep. p. m. 190.

ρυ ψηφοκλέπτυ ἐν τῷ θεάτρῳ χαλκῆν εἰκόνα ἀνέθηκαν, ψῆφον κρατῦσαν. Interpres: *Theodori acetabularii in theatro aereum ſimulacrum populi decreto dedicarunt.* Suidas: Ψηφολόγοι εἰσὶν οἱ ψηφοπαῖκται· ψηφολογικοὶ γῦν οἱ πλανῶντες, καὶ ἀπατῶντες, ὥσπερ οἱ ψηφοπαῖκται τὺς ὀφθαλμὺς τῷ τάχει τῆς μεταθέσεως τῶν ψήφων ἀπατῶντες συναρπάζυσι. Latine: *Pſephologi ſunt acetabularii. Pſephologi, qui decipiunt plani, quemadmodum acetabularii oculos celeritate tranſpoſitionis calculorum decipientes ſuffurantur.* Artemidorus lib. III. cap. 6. Ψηφοπαικτεῖν παραλογιζόμενον καὶ ψευδόμενον διὰ τὸ πολλὰς ψήφυς κλέπτειν, καὶ ταύτας ἄλλοτε ἄλλας δεικνύειν, ὐ κατά τινα ἁπλῦν λόγον, ἀλλὰ πανύργως, i. e. *Acetabularium agere paralogiſmis utentem & mentientem, eo quod multos calculos ſuffuretur, & jam hunc, jam illum oſtendat, non ſecundum unum aliquem ſimplicem ſermonem, ſed ſubdole.* Innuit eoſdem idem author lib. I. Ναύταις, ὀρχηςαῖς, καὶ θαυματοποιοῖς μὴ ἔχειν τὰς χεῖρας ὐκ ἀγαθὸν, ἐπεὶ μὴ ἄνευ τύτων ὐκ οἷοί τέ εἰσι ἐργάζεσθαι. *Nautas, ſaltatores & praeſtigiatores videre ſine manibus, nefas. Sine manibus enim artificia ſua exercere prorſus nequeunt.* Heic enim θαυματοποιὺς pro ψηφολό-

γοις poſitos ex mente Bulengeri eſt, & rationem addit, quod manibus acetabula verſent ψηφολόγοι, cum caeteri θαυματοποιοὶ ore, pede, reliquoque corpore frequentius utantur. Clarius eoſdem innuit Gregorius Nazianz. in Athanaſium: Ἀλλὰ ταυτὸν ἦν ψήφοις τε παίζειν τὴν ὄψιν κλεπτούσαις τῷ τάχει τῆς μεταθέσεως, ἢ καταρχεῖσθαι τῶν θεάτρων παντοίοις καὶ ἀνδρογύνοις λογίσμασι, καὶ περὶ Θεοῦ λέγειν τι, καὶ ἀκούειν καινότερον. *Sed idem erat calculis ludere decipientibus oculos celeritate tranſpoſitionis, aut omni genere effoeminatarum rationum inſultare auditoribus & de Deo aliquid novum dicere & audire.* Crederem hos Acetabularios eadem acetabula, quae ad has praeſtigias adhibebant, etiam ſimul loco cymbalorum habuiſſe. Argumentum hoc eſt. Athenaeus lib. XII. & alii cum eo κυβιστητὰς, νευροσπαστὰς, ψηφοπαίκτας, i.e. *Circulatores, machinatores, acetabularios* eodem loco ponunt. Circulatores autem iidem ſunt, qui agyrtae. Gloſſae veteres: *Circulator*, ὀχλαγωγὸς, ἀγύρτης. Agyrtae autem ii erant, qui matris Deum ſimulacrum circumferebant, & cum cymbalis atque crotalis circumſtrepentes victum mendicabant, unde & μητραγύρται nominabantur, ut ſuo loco doceo. Sed diſpiciant de hac

re

i docti. Proprie acetabula ſunt
aceto continendo deſtinata, quod
nominis vis non obſcure decla-
W. Brito in Vocabulario: *Ace-
um, vel acetarium vas eſt aceti.
in Exod. c. 37. ubi ſit mentio de
ulis, dicit Gloſſa, quibut acetum
tur, ſed quod nunquam vel raro
it de oblatione aceti. ſic dicit Ma-
in Hiſt. Quidam dicunt acetabula,
ſcilicet fundebantur a Sacerdote,
debebant offerri, ut viderent, u-
accepta, id eſt, idonea eſſent, an*
Ugutio: *Acetarium & dicitur a-
ulum & acetaſorium, quod ferat
m, & appendat duodecim dragmas.*
amentum S. Remigii apud Flodoar-
lib. I. cap. 18. *Acetabulum argen-
pondo centum ſiclorum.* Apitius
I. c. §. *Nullus oxyzomus. Hei a-
ulum majorem ſatis modice, liqua-
acetabulum minorem, piperis ſcru-
ſex, petroſelinum, porri ſaſcicu-*
Deſignat etiam menſuram, quae
plectitur quartam heminae partem,
drachmas quindecim. Epiſt. Plinio
ripta ap. Marcellum ad xx. *Libris
ei adjiciantur tres librae lini, ſemi-
coriandri ſelibra, ſalis acetabulum.
unum liquaminis acetabulum aquae
m mittas.* Plin. lib. XVIII. H. N.
7. *Quocunque autem genere praepa-*

γοις poſitos ex mente Bulengeri eſt,
rationem addit, quod manibus acetabu
verſent ψηφολόγοι, cum caeteri θα
ματοποιοὶ ore, pede, reliquoque co
pore frequentius utantur. Clarius e
dem innuit Gregorius Nazianz. in Ath
naſium: Ἀλλὰ ταυτὸν ἦν ψήφοις
παίζειν τὴν ὄψιν κλεπτέσαις τῷ τάχ
τῆς μεταθέσεως, ἢ κατορχεῖσθαι τ
θεάτρων παντοίοις καὶ ἀνδρογύνοις λ
γίσμασι, καὶ περὶ θεοῦ λέγειν τι, κ
ἀκούειν καινότερον. *Sed idem erat cal
lis ludere decipientibus oculos celerita
tranſpoſitionis, aut omni genere effoem
natarum rationum inſultare auditorii
& de Deo aliquid novum dicere & a
dire.* Crederem hos Acetabularios e
dem acetabula, quae ad has praeſtig
adhibebant, etiam ſimul loco cymbal
rum habuiſſe. Argumentum hoc e
Athenaeus lib. XII. & alii cum eo κυ
ϛητὰς, νευροσπαϛὰς, ψηφοπαίκτας, i.
*Circulatores, machinatores, acetabu
rios* eodem loco ponunt. Circulato
autem iidem ſunt, qui agyrtae. Gl
ſae veteres: *Circulator*, ὀχλαγωγὸ
ἀγύρτης. Agyrtae autem ii erant, c
matris Deum ſimulacrum circumfe
bant, & cum cymbalis atque crota
circumſtrepentes victum mendicaban
unde & μητραγυρται nominabantur,
ſuo loco doceo. Sed diſpiciant de h

re viri docti. Proprie acetabula ſunt vaſa aceto continendo deſtinata, quod ipſa nominis vis non obſcure declarat. W. Brito in Vocabulario: *Acetabulum, vel acetarium vas eſt aceti. Unde in Exod. c. 37. ubi fit mentio de acetabulis, dicit Gloſſa, quibut acetum ferebatur, ſed quod nunquam vel raro occurrit de oblatione aceti. ſic dicit Magiſter in Hiſt. Quidam dicunt acetabula, ubi ſcilicet fundebantur a Sacerdote, quae debebant offerri, ut viderent, utrum accepta, id eſt, idonea eſſent, an non.* Ugutio: *Acetarium & dicitur acetabulum & acetaſorium, quod ferat acetum, & appendat duodecim dragmas.* Teſtamentum S. Remigii apud Flodoardum lib. I. cap. 18. *Acetabulum argenteum pondo centum ſiclorum.* Apitius lib. VI. c. §. *Nullus oxyzomus. Hei acetabulum majorem ſatis modice, liquaminis acetabulum minorem, piperis ſcrupulos ſex, petroſelinum, porri faſciculum.* Deſignat etiam menſuram, quae complectitur quartam heminae partem, ſeu drachmas quindecim. Epiſt. Plinio adſcripta ap. Marcellum ad XX. *Libris hordei adjiciantur tres librae lini, ſeminis coriandri ſelibra, ſalis acetabulum. Ad unum liquaminis acetabulum aquae ſeptem mittas.* Plin. lib. XVIII. H. N. cap. 7. *Quocunque autem genere praepa-*

rata vicenis hordei libris, ternas ſeminis lini & coriandri ſelibra, ſaliſque acetabulum torrentes ante omnia miſcent in mola. Et clariſſime lib. XXI. *Cum acetabuli menſura dicitur, ſignificat heminae quartam partem, id eſt, drachmas quindecim.* Item Priſcianus carmine de Cyatho:

Bis quinque hunc faciunt drachmae, ſi appendere tentes:
Oxybaphus fiet, ſi quinque addantur ad illas.

Acetabula enim idem Latinis, quod ὀξύϐαφα Graecis, ut jam ante monui. Gloſſae: *Acetabulum*, Ὀξυϐάφιον. Lexicon Graeco-Latinum: Ὀξύϐαφον, *Acetabulum.* Addere potes Celſum de re Med. lib. V. c. 18. atque alios, quos paſſim & cumulatim invenies apud rei menſurariae ſcriptores.

CAPUT

CAPUT DECIMUM SEPTIMUM.

Decimo ſeptimo teſtae etiam cymbalorum uſum habebant. Has in plauſibus imitabantur, an his plauſus? Utebantur iis, quibus meliorum copia non erat. Tales teſtas a pueris ori indi & inflari ſolitas λοπάδας vocabant.

ACetabulis jungo teſtas, genus cymbalorum ſane non infrequens apud Romanos: Juven. Sat. XI.

— Audiat ille
Teſtarum crepitus cum verbis, nudum olido ſtans
Fornice mancipium quibus abſtinet —

Scholiaſtes loco citato, licet miſere luxatus: *Teſtis nam antea percutiebant ſaltantibus pantomimis quidam ** huc non erat ut meſocori percuterent manibus.* Columella lib. x. cap. 7. *Teſtarum plerumque vulgo jacentium ſonitu terreatur fugiens juventus.* Longe antiquior teſtarum uſus in Graecia fuit. Nam jam Ariſtophanis in ſcriptis invenitur harum mentio. Ranis v. 2. 49.

— Ποῦ 'στιν ἡ τοῖς ὀστράκοις
Αὕτη κροτοῦσα; —

Ubi eſt illa teſtulis crepitans? Ariſtoteles H. N. lib. IX. Διὸ καὶ κροτοῦντές φα-

σιν ἀθροίζειν αὐτὰς εἰς τὸ σμῆνος ὀστράκοις τε καὶ ψόφοις. *Quapropter ajunt* (de apibus loquitur Philoſophus) *eas crepitu convocari in alveare, teſtarum & plauſuum.* Athenaeus Deipnoſoph. XIV. c. 9. Δίδυμος δέ φησιν εἰωθέναι τινὰς ἀντὶ τῆς λύρας κογχύλια καὶ ὄστρακα συγκρούοντας, εὔρυθμον ἦχον τινὰ ἀποτελεῖν τοῖς ὀρχουμένοις, καθάπερ καὶ Ἀριστοφάνης ἐν βατράχοις φάναι. *Didymus vero inquit, quoſdam ſolitos lyrae vice conchis & teſtis comploſis numerorum ſonum ſaltantibus excitare, ut teſtatur & in Ranis Ariſtophanes.* Heſychius: Κρεμβαλιάζειν, κογχύλια καὶ ὀστᾶ ἅμα συγκροτοῦντας ἄῤῥυθμόν τινα ἦχον ἀποτελεῖν τοὺς ὀρχουμένους. *Crembala pulſare, id eſt, conchylia & oſſicula concrepando in ſaltationibus muſicum quendam ſonum efficere.* Quae totidem verbis repetit Phavorinus. Vides ex his omnibus ſaltantes cumprimis uſurpaſſe haec cymbala. Et quid ſi Gaditanae? Quid ſi dicam a crumatis Hiſpanicis non longe abeſſe? In quam rem inductus ſum authoritate Juvenalis, qui citato loco teſtarum crepitum cum Gaditanarum tripudiis immediate conjungit. Habes ipſa verba integra:

Forſitan exſpectes, ut Gaditana canoro
Incipiat prurire choro, plauſuque probatae

Ad

Ad terram tremulo deſcendant clune
puellae,
Irritamentum Veneris languentis &
acres
Divitis urticae: major tamen iſta vo-
luptas
Alterius ſexus. Magis illa extendi-
tur & mox
Auribus atque oculis concepta urina
movetur.
Non capit has nugas humilis domus: audiat ille
Teſtarum crepitus —

Liberum tamen de hac re cuique ſit judicium. Certe a vulgaribus tantum mulierculis uſurpabantur, ſiquidem parvi pretii & tenuioribus modo adhibitae, pſaltriis cum primis, quibus lyrae & ſimilium organorum copia non erat. Enarrator Ariſtophanis: Ἀπορίᾳ λύρας ὄστρακα τινὲς λαμβάνοντες ἦχον μὲν ἀπετέλουν, ἄσημον δέ. *Quoſdam in defectu lyrae oſtracis ſeu teſtis ſumtis efficere ſonum, ſed ignobilem & obſcurum.* Idem ex Didymo: Δίδυμος δὲ προστίθησιν, ὅτι εἰώθασιν ἀντὶ λύρας κογχύλια καὶ ὄστρακα κρούοντες εὔρυθμόν τινα ἦχον ἀποτελεῖν τοῖς ὀρχουμένοις. *Didymus vero ſcriptum reliquit, quod conſuetudo ſit loco lyrarum conchylia & teſtas pulſando a ſaltantibus muſicum quendam effici ſonum.* Has in plauſibus imitabantur, non vero his

plauſus, ut quondam putavimus. Suetonius Neron. §. 20. *Adoleſcentulos equeſtris ordinis undique elegit, qui diviſi in factiones plauſuum genera condiſcerent (bombos & imbrices & teſtas vocabant) operamque navarent cantanti ſibi.* Ariſtaenetus lib. 1. Epiſt. 10. Ἡ δεξιὰ τοῖς δακτύλοις ὑπεσταλμένοις, ὑποκειμένην τὴν ἀριστερὰν ἔπληττεν εἰς τὸ κοῖλον, ἵνα ὦσιν αἱ χεῖρες εὔφωνοι συμπληττόμεναι τρόπον κυμβάλων *Dextera contractis digitis cavitatem ſiniſtrae manus ſubjectae ferit, ut manus ſint conſonae, imitantes modum cymbalorum.* Corippus lib. 2. talem ritum plauſuum deſcribit:

Emittunt dextras pariter, pariterque remittunt,
Ingeminantque cavos dulci modulamine plauſus.

Plin. lib. 2. Epiſt. 14. *Pudet referre, quae quam fracta pronuntiatione dicantur; quibus quam teneris clamoribus excipiantur. Plauſus tantum ac potius cymbala & tympana illis canticis deſunt.* Quanquam hic locus & aliter explicetur. Philoſtrat. Icon. lib. 1. in icone Comi: Μιμεῖται τινα ἡ γραφὴ καὶ κρότον, οὗ μάλιστα δεῖται ὁ Κῶμος· καὶ ἡ δεξιὰ τοῖς δακτύλοις ὑπεσταλμένοις, ὑποκειμένην τὴν ἀριστερὰν πλήττει ἐς τὸ κοῖλον, ἵν' ὦσιν αἱ χεῖρες ξύμφωνοι, πληττόμεναι

ναὶ τρόπῳ κυμβάλων. *Plauſum etiam quendam imitatur, pictura, cujus maxime indiget Comus. Nam dextera contractis digitis ſubjectam ſiniſtram ad cavum plectit; ut manus cymbalorum more percuſſae conſonae fiant.* Talis plauſus dicitur *compoſitus* Tacito Annal. XVI. *Et plebs quidem urbis hiſtrionum quoque geſtus juvare ſolita perſonabat certis modis plauſuque compoſito.* Quem cum Pompejus in ſomno lugubriorem audiviſſe ſibi videretur, malum iſtud ei omen fuit. Florus IV. c. 2. *Dux ipſe & nocturna imagine theatri ſui audiens plauſum in modum planctus circumſonare, & mane cum pullo, nefas! apud principia conſpectus eſt.* Teſtarum item quoddam genus erat, quod λεπάδας nominabant, ſimile his de quibus dicimus. Has pueri ori indere, inflare & ſonum tibiis ſimilem elicere inde ſolebant. Athen. lib. III. cap. 9. de his λεπάσι verba faciens: Τὰ παιδάρια, inquit, δὲ ἡνίκ' ἂν εἰς τὸ ϛόμα λάβωσιν, αὐλεῖν ἐν ταύταις καὶ παίζειν, καθάπερ καὶ παρ' ἡμῖν τὰ σπερμολόγα τῶν παιδαρίων ταῖς καλουμέναις Τελλίναις. *Puellulos enim inditis ori lapidibus ſonare & laſcivire, quemadmodum & apud nos dicaculi & procaciores adoleſcentuli conchis, quas Tellinas vocant.* Et citat in hanc rem Sopatrem Phlyacographum, qui

 in

in ſabula Enbulotheombroto ita ſcripſerat:

> Ἀλλ᾽ ἴσχε· τελλίνης γὰρ ἐξαίφνης, μέ τις
> Ἀκοὰς μελῳδὸς ἦχος εἰς ἡμᾶς ἔβη.
> *At reſiſte: nam e Tellina repente quidam*
> *Aures ſuavis venit ad meas ſonus.*

CAPUT DECIMUM OCTAVUM.

Imbrices decimum octavum locum occupant. Cymbala lapidea, quorum ſonitum plaudentes exprimebant. Plauſus imitabantur organa muſica, tibias & cumprimis cymbala.

IMbrices invenio in uno Suetonii loco, quem ſuperiore capite citavi ex Neronis §. 20. *Qui diviſi in factiones plauſuum genera condiſcerent* (*bombos & imbrices & teſtas vocabant.*) Ne mirare lector, quod ex hoc loco, ex quo, qui minus attente tuetur, quidvis aliud potius faciat, imbrices cymbalis vindicare aggrediar. Si nihil aliud haberem, quod dicerem, ita tecum agerem. Probarem in plauſibus nihil frequentius fuiſſe, quam imitationem organorum muſicorum, quod cum ex aliis, tum ex hoc loco maniſeſtiſſimum eſt. Uti enim teſtas jam

ſupra

ſupra cymbala eſſe evici, ita bombi certe ad tibias referendi, quod nemo, qui Graecas literas vel primis labris deguſtàvit, inficias ibit. Praecipue cymbalicam imitationem hic plurimum valuiſſe aſſererem, quod vel ipſum crotali etymon a *κροτέω plaudo* omnino deducendum innuit. Dicerem, ubi caetera hic duo plauſuum genera inſtrumenta muſica imitantur, ſolos imbrices fruſtra excipi, hos vero ad nullam Muſices partem commodius quam ad crumaticam referri poſſe. Denique authoritate virorum Clariſſimorum, atque inter illos τȣ̃ πάνυ Iſaaci Caſauboni Viri incomparabilis & cujus nomen ipſum tacita quadam veneratione amplector, me involverem. Sed reſtant alia, eaque potiora & validiora. Lapides ſcilicet & abſciſſa ſaxis fruſtula cymbalorum in modum in omni Graecia uſitata reperio. Hermippus Comicus apud Athenaeum: λεπάδας δὲ πετρῶν ἀποκόπτοντες κρεμβαλίζȣσι. *Petrarum vero lepades abſcindentes crembala pulſant.* Ariſtophanes in Nephelis:

Caſaub. ad Suet. loc. cit.

— Σφ. εἶτα δὴ τί κερδανῶ;
Σω. λέγειν γενήσει, τρίμμα, κρόταλον, παιπάλη.

Vertit Friſchlin:

— *Sed lucri quidnam hinc auferam?*

Fies

Fies in dicendo tritus, crepitaculum,
Pollen. —

Et clarius hanc rem explicans Scholiaſtes ejus: Ταῦτα δὲ λέγων λίθους συγκρούει ἄνωθεν αὐτοῦ· τρίμμα οὖν εἶπε διὰ τὸ τρίβεσθαι τοὺς λίθους· κρόταλον δὲ διὰ τὸ κρούεσθαι αὐτόν· παιπάλη δὲ διὰ τὴν τραχύτητα· ἔτι παίπαλα καλοῦμεν τὰ δύσβατα· ἄλλως· ταῦτα λέγων ἅμα ὁ Σωκράτης εἰς τὰ θύματα παρατρίβων ὀρεινοὺς λίθους καὶ κρούων πρὸς ἀλλήλους συναγαγὼν τὰ ἀπὸ τούτων τραύματα, βάλλει τὸν πρεσβύτην, καθάπερ τὰ ἱερεῖα οἱ ταῖς οὐλαῖς θύοντες. *Illa vero dicens lapides confligit ſuper ipſum.* τρίμμα *ergo dixit ab attritu lapidum. crotalum vero, quia confligitur. Pollen vero ob aſperitatem. ſolent enim ita appellari difficilia. Aliter: Illa dicens Socrates, ſimul conterens in ſacrificia montanos lapides & confligens, colligenſque lapidum particulas conjicit in ſenem, quemadmodum ſolent, qui ſacrificant mola ſalſa.* Itemque Euſtathius in Iliad. ύ commentario: Τῷ δὲ ῥηθέντι ἐπιτρίπτῳ, παρωμοίωται καὶ τὸ παρὰ τῷ κωμικῷ τρίμμα συγγενὲς ὂν τῷ ἐξ ὀπτῆς λίθου κροτάλῳ. *Quod vero dicat attritus, iſtud convenit cum illo Comici* τρίμμα, *quod coincidit cum crotalo facto ex toſto lapide.* Addo Suidam, ex quo ſua quoque Ariſtophanis Scholiaſtes: Τρίμμα δι' ἀρωμάτων πό-

μα

μα· ταῦ|α λέγων ὁ Σωκράτης, ὥσπερ εἰς τὰ θύματα λίθες παρατρίβων πυρίνες καὶ κρέων πρὸς ἀλλήλες, συναγαγὼν τῷ τέτων θραύματι, βάλλει τόν πρεσβύ|ην αὐ|οῖς, καθάπερ τὰ ἱερεῖα ταῖς ὀλαῖς οἱ θύοντες· καὶ διὰ τῦτο παίζει τοῖς ὀνόματι. Τρίμμα μὲν αὐτὸν ἔσεσθαι λέγων παρὰ τὸ τρίβειν καὶ θίγειν πρὸς ἀλλήλες τὲς λίθες· κρόταλον δὲ παρὰ τὸ προσκρέειν τὲς λίθες ἑαυτοῖς· παιπάλην δὲ διὰ τὴν ἐκ τέτων ἐκπίπ|εσαν λατύπην· καλῦμεν δὲ, τῶν ἀνθρώπων τὲς κακεντρεχεῖς καὶ μὴ ἁπλῦς περιτρίμματα, καὶ πολυκρότες, ϗ κρό|αλα· ὅθεν ϗ τὸν πρῶτον ςίχον Ὀδυσσείας ὕτως ἀξιῦσι γράφειν τινές· ἄνδρα μοι ἔννεπε μῦσα πολύκροτον. Docta eſt Aemilii Porti in hunc locum paraphraſis, quam propterea integram addo. „ Τρίμμα. Intritum. Potus ex aromatibus con-
„ fectus. *Item homo in rebus tritus, exer-*
„ *citatus ac veterator. Ariſtoph. in Nu-*
„ *bibus pag.* 74. *v.* 2. *Schol. annot* 1. &
„ 2. *item in Avibus pag.* 385. *v.* 4. So-
„ crates *autem* haec dicens tanquam ad
„ victimas *immolandas* montanos lapi-
„ des atterens & inter ſe collidens,
„ fragmentis inde collectis ſenem *Stre-*
„ *pſiadem* ferit, quemadmodum illi, qui
„ ſacrificium faciunt, victimas mola
„ ſalſa *feriunt aſpergentes. l.* λίθες ὀ-
„ ρεινὲς & συναγαγὼν τὰ ἀπὸ τέτων
θραύσματα.

„ *θραύσματα. Sic enim in Schol. recte.*
„ Et propterea nominibus jocatur, dum
„ ipſum τρίμμα quidem fore dicit, *hoc*
„ *eſt, dicendi peritum & in dicendi*
„ *facultate verſatum, exercitatum, ac*
„ *in ea quodammodo tritum & attri-*
„ *tum, alludens* ad verbum τρίβειν,
„ &c. Quod lapides terantur & tan-
„ gantur, dum inter ſe colliduntur, *qua-*
„ *ſi ſubindicaret, illum iſtorum lapidum*
„ *inſtar colliſum ac attritum iri.* κρόταλον
„ vero *vocat. i. crotalum ſive crepi-*
„ *taculum*, quod lapides inter ſe colliſi,
„ ſonum ac ſtrepitum edant, *quem ſo-*
„ *ac ſtrepitum loquens imitaretur Stre-*
„ *pſiades, eloquens factus.* Παιπάλην
„ vero i. *tenuiſſimum farinae florem,*
„ *vel tenuiſſimum pulverem* propter te-
„ nuiſſima fruſta ex his *lapidibus colli-*
„ *ſis* excidentia. Vocamus autem ho-
„ mines ad vitioſitatem pronos & *aſtu-*
„ *tos & malitioſos* neque ſimplices πε-
„ τρίμματα, quaſi dicas undique trita
„ ingenia i. *quae in omni calliditatis*
„ *ac fraudis genere ſunt exercitata* &
„ πολυκρότους i. multiſtrepos, ſive val-
„ de ſtrepentes, vel multicrepos &
„ κρόταλα crepitacla. Quamobrem etiam
„ quidam primum Odyſſeae verſum ita
„ ſcribendum cenſent: Ἄνδρα μοι ἔννε-
„ πε Μοῦσα πολύκροτον i. Virum mihi
„ dic Muſa multicrepum. Hactenus Ae-
milius.

milius Portus. Ni ſallor, quanquam ſomnians, huc alludere videtur Propertius lib. III. Eleg. 2.

Dixerat, & plectro ſedem mihi
monſtrat eburno,
Quae nova manſuro ſemita facta
ſolo eſt.
Hic erat affixis viridis ſpelunca la-
pillis,
Pendebantque cavis tympana pu-
micibus.

Tonus autem, quem lapidea haec cymbala edidere, videtur dictus fuiſſe κόναβος. Euſtathius. Iliad. σ'. Ὁ δὲ κόναβος καὶ τὸ κοναβίζειν καὶ κοναβεῖν, διφορεῖται γὰρ καὶ αὐτὸ, ἦχός ἐστι ξύλων ξηρῶν πεπληγότων· ἢ μᾶλλον κοινότερον εἰπεῖν, ἦχος σωμάτων ξηρῶν. Non moratur, quod prius dicat ξύλων ξηρῶν: nam deinde quoque addit, σωμάτων ξηρῶν· ξηρὸν vero etiam lapidum epitheton eſſe, idque minutorum docent Lexicographi.

CAPUT DECIMUM NONUM.

Ultima duo cymbalorum genera addita. Crepitacula, cymbala infantum. Vox tamen latior. Naulia. An Naublia? Ovidii lectio adſeritur. Ναῦλαι.

CRepitacula, ſeu *crepitacilla* ſunt crotala infantum, quae a *crepitu* ſuo *crepun-*

crepundia quoque dicebantur. Gloſſarium: *Crepitaculum, ποδοψόφιον, κρόταλον.* Teſtimonia rei ampliora hauriet qui caput decimum ſextum libri ultimi conſulet, ubi *πλατάγωνια* & crepitacula ſiſtendo infantium ploratui uſitata enarramus. Latioris tamen ſignificationis haec vox fuit, unde & ſiſtra ita appellata apud Martialem invenies lib. XIV. Epigr. 54.

— Crepitaculum
Si quis plorator collo tibi vernula pendet,
Haec quatiat tenera garrula ſiſtra manu.

Ultimo loco do Naulia, ſed vindicanda prius nobis, utpote ab aliis in dubium vocata, ab aliis omnino ex cymbalorum numero extruſa. Qui memorat ea, quod ſciam, ſolus eſt Ovidius de arte amandi l. 3.

Diſce etiam duplici genialia Naulia palma
Vertere, conveniunt dulcibus illa jocis.

Pignor. de Serv. p. 167. Valde haec implicita videntur Pignorio, & ut illi placet dicere, *egent aliquo Alexandro, qui non gladio diſſecet, ſed explicet calamo & diſſolvat.* Tentavit Vir praeclarus, Theologus Dordracenus. Nimis tamen violento, ut exiſtimo, conamine non tantum non ſecuit hunc modum, ſed ex implicato implicatiorem

red-

reddidit. Subſtituit pro *Naulio*, *Nablium*, ſeu νάβλαν inſtrumentum a Judaeis ad Graecos tranſlatum, & cujus toties meminit in ſcriptis Athenaeus. Sed aut valde a ſcopo aberro, aut ille caecutit, qui hic non aliquod genus cymbalorum deſcribi videt. Primo *duplicem palmam* & exinde duplex organum agnoſce. Stat. Thebaid. VIII.

— Gemina aera ſonant

Ovid. Faſtor. IV.

Aeraque tinnitus aere repulſa dabant.

Ita vero *verti* ſcribit, id eſt, *variis modis jactari, ſuſque deque ferri.* Martialis de cymbaliſta Gaditano:

Qui movet in varios brachia volſa modos.

Et oſtendunt clarius ſtatuae, quas alibi proponimus. Denique *conveniunt dulcibus illa jocis* & ludis meretriciis, quod nemo negat & nos alibi probamus. Si recte ſentio horum organorum motrices Ναύλας Graecia nominavit. Videtur ex Philemone probare Julius Pollux Onomaſt. IV. 9. Ἀλλὰ μὲν καὶ ναύλας μνημονεύει Φιλήμων.

Ἔδει παρεῖναι, Παρμένων, αὐλητρίδ' ἢ
Ναύλαν τιν' —

Caeterum & Naulae meminit Philemon:

Ad-

Adeſſe hic, Parmeno, oportebat tibicinam aut
Naulam quandam. —

CAPUT VIGECIMUM.

Καλύβη *an cymbalum*? Negatur contra Scaligerum, laudatur Salmaſius. *Calybae pergulae ſunt, quales in meritoriis tabernis ſtruebantur: aediculae item in interiore templorum parte, in quibus Deorum erant ſimulacra & pulvinaria.* Καλυβίτης, θαλαμήπολος. *Tandem & tuguria* καλύβαι *ſunt.*

KΑλύβας cymbala eſſe putavit vir omni laude major, & cui parem vix unum aut alterum, majorem neminem videre noſtra ſaecula, Joſephus Scaliger, ad locum illum Copae ſeu Virgilianae ſeu cujuſvis alium:

Sunt topia & calybae, cyathi, roſa, tibia, chordae,
Et trichila umbroſis frigida arundinibus.

„ Καλύβη, inquit, eſt ſonus ſive cre-
„ pitus crumatum. In lib. 3. Antholog.
„ cap. εἰς γυναῖκας: ἡ καλύβη καὶ δοῦ-
„ πος ἐνέπρεπεν. Καλύβη, τὰ κρούμα-
„ τα vel κρούσματα. Et in ſequenti e-
„ pigrammate:

„ Ἡ

„ Ἡ κροτάλοις ὀρχηςρὶς ἀρίςιον, ἢ παρὰ πεύκαις
„ Καὶ καλύβῃ πλοκάμους ῥίψαν ἐπιςαμένη.

„ Hoc nomen penitus in Gallia retine-„ tur. Nam *Calybarium* in omni Gal-„ lico idiomate eſt crepitus aeris aut va-„ ſorum aereorum rudi aenea aut radio „ percuſſorum. Haec Scaliger. Poſſem jam ſecurus ſuperſedere meo in refutando labori, quem Vir Incomparabilis & de tanto grege fere ſolus cum Magno Scaligero committendus, docte Jupiter! & ſufficienter refutavit. Faciam tamen hac vice ejus argumenta mea, tum quia Commentaria ejus in Hiſtorias Auguſtas non niſi in doctorum manibus verſantur, tum ne videar interrupiſſe aliquatenus ſeriem operis hujus, quo minus perfectum ſit, & videbo praeterea, ſi quid in hac cauſa notatum mihi eſt. Habes verba Viri Illuſtris: Male vir ſummus, ita „ ut pejus non potuerit, *calybam* hoc „ eſt καλύβην in eodem Copae carmine „ exponendum cenſet de ſono vel cre-„ pitu aereorum vaſorum baculo ferreo „ pulſatorum, quod vulgo in Gallia *ca-„ ribarium* appellamus. Ipſe antem *ca-„ lybarium* putat appellatum a *calyba*, „ quae vox ſonum & tinnitum aeris „ percuſſi ſignificat. Sed quis author „ unquam vel Graecus vel Latinus, hanc

Salmaſ in Vopiſc. p. 492. 493.

„ ſi-

„ ſignificationem voci καλύϐη attribuit?
„ Quis *calybam* in eo ſenſu ac notione
„ uſurpavit? Sane aliter accipi debet in
„ hoc ipſo poëmate de Copa. Sic enim
„ verſus ille ſcribitur in antiquis mem-
„ branis:

„ *Sunt topia & calybae, cyathi, roſa, tibia, chordae,*
„ *Et trichila umbroſis frigida arundinibus.*

In editis namque, inter quos & meus codex Baſileae 1586. impreſſus, ita legebatur: *Sunt cuppae, calices, cyathi, roſa, tibia, chordae, Triclina umbriferis frigida arundinibus.* „ Sed pergit: Co-
„ pa ut tranſeuntes alliciat ad diverten-
„ dum in ſuam tabernam, omnia taber-
„ nae bona & delicias enumerat. Sunt
„ heic, inquit, in mea taberna topia,
„ calybae, cyathi, roſae, tibiae, bar-
„ biti, citharaeque & trichilae ſive por-
„ ticus virides & alia multa, quae ibi-
„ dem memorantur, bibentibus accom-
„ moda, & iis, qui genio volunt indul-
„ gere. Ibi calybae nihil aliud ſunt,
„ quam quod ſemper omnis Graecia no-
„ mine καλυϐῶν intellexit, pergulae
„ nempe & attegiae, quales in meri-
„ toriis tabernis vulgo fieri ſolebant,
„ in quibus ganeones potarent. Hujuſ-
„ modi καλυϐῶν, quae in diverſoriis ad
„ hunc uſum ſtruebantur, meminit Har-

„ meno-

, menopulus lib. II. Tit. IV. Περὶ κα-
, πηλείας· μὴ ἐξιέναι δὲ τῷ τὸν οἶκον
, ποιοῦντι ἐν νέῳ καλύβην ποιεῖν ἢ στι-
, βάδας, ἢ ψιάθια πρὸς τὸ τοῖς πίνειν
, ἐθέλουσι διδόναι ἐν τῇ Ῥώμῃ ἢ τῇ
, ἀγορᾷ, ἀλλὰ μόνον ἔσω ἐν τῷ οἴκῳ
, τὴν τοῦ καπηλείου χρῆσιν ποιεῖν. At
, in Graeco epigrammate aut vox κα-
, λύβη mutanda eſt aut aliter exponen-
, da. ſic autem legendum videtur:

,, Ἡ Κυβέλη καὶ δοῦπος ἐνέπρεπεν, ἡ φιλοπαίγμων
,, Στωμυλίη, μήτηρ ἣν ἐφίλησε θεῶν.

Sic enim & in ſequente Epigrammate:

,, Ἡ κροτάλοις ὀρχηστρὶς Ἀρίστιον, ἡ περὶ πεύκαις
,, Καὶ Κυβέλῃ πλοκάμους ῥίψαι ἐπισταμένη.

, Utrumque enim epigramma de mu-
, lieribus ſcriptum eſt Cybeles mini-
, ſtris, quae in ejus honorem caput
, jactabant, & cum crotalis atque cym-
, balis ſaltabant. Quod ſi utrobique le-
, gimus καλύβη, ut in priore epigram-
, mate ſcriptum exhibent etiam vetu-
, ſtiſſimae membranae, quas vidimus,
, καλύβη non erat ſonitus crumatum,
, ut cenſebat vir ſummus, ſed παστὰς,
, & θάλαμος matris Deum, circa quam
, ſaltabant hujuſcemodi mulieres mini-
, ſtrae & θαλαμηπόλοι Cybeles cum

 ,, tym-

„ ſignificationem voci καλύβη attrib
„ Quis *calybam* in eo ſenſu ac noti
„ uſurpavit? Sane aliter accipi debe
„ hoc ipſo poëmate de Copa. Sic e
„ verſus ille ſcribitur in antiquis m
„ branis:

„ *Sunt topia & calybae, cyathi, r*
tibia, chordae,
„ *Et trichila umbroſis frigida a*
dinibus.

In editis namque, inter quos & m
codex Baſileae 1586. impreſſus, ita
gebatur: *Sunt cuppae, calices, cya*
roſa, tibia, chordae, Triclma umbri
frigida arundinibus. „ Sed pergit:
„ pa ut tranſeuntes alliciat ad diver
„ dum in ſuam tabernam, omnia ta
„ nae bona & delicias enumerat. S
„ heic, inquit, in mea taberna to
„ calybae, cyathi, roſae, tibiae,
„ biti, citharaeque & trichilae ſive
„ ticus virides & alia multa, quae
„ dem memorantur, bibentibus acc
„ moda, & iis, qui genio volunt in
„ gere. Ibi calybae nihil aliud ſ
„ quam quod ſemper omnis Graecia
„ mine καλυβῶν intellexit, perg
„ nempe & attegiae, quales in m
„ toriis tabernis vulgo fieri ſoleb
„ in quibus ganeones potarent. H
„ modi καλυβῶν, quae in diverſori
„ hunc uſum ſtruebantur, meminit

„ m

,, menopulus lib. II. Tit. IV. Περὶ καπηλείας· μὴ ἐξιέναι δὲ τῷ τὸν οἶκον
,, ποιοῦντι ἐν νέου καλύβην ποιεῖν ἢ στιβάδας, ἢ ψιάθια πρὸς τὸ τοῖς πίνειν
,, ἐθέλουσι διδόναι ἐν τῇ Ῥώμῃ ἢ τῇ ἀγορᾷ, ἀλλὰ μόνον ἔσω ἐν τῷ οἴκῳ
,, τὴν τοῦ καπηλείου χρῆσιν ποιεῖν. At
,, in Graeco epigrammate aut vox καλύβη mutanda eſt aut aliter exponen-
,, da. ſic autem legendum videtur:

,, Ἡ Κυβέλη καὶ δοῦπος ἐνέπρεπεν, ἣ φιλοπαίγμων
,, Στωμυλίη, μήτηρ ἣν ἐφίλησε θεῶν.

,, Sic enim & in ſequente Epigrammate:

,, Ἡ κροτάλοις ὀρχηστρὶς Ἀρίστιον, ἡ περὶ πεύκαις
,, Καὶ Κυβέλῃ πλοκάμους ῥίψαι ἐπισταμένη.

,, Utrumque enim epigramma de mu-
,, lieribus ſcriptum eſt Cybeles mini-
,, ſtris, quae in ejus honorem caput
,, jactabant, & cum crotalis atque cym-
,, balis ſaltabant. Quod ſi utrobique le-
,, gimus καλύβη, ut in priore epigram-
,, mate ſcriptum exhibent etiam vetu-
,, ſtiſſimae membranae, quas vidimus,
,, καλύβη non erat ſonitus crumatum,
,, ut cenſebat vir ſummus, ſed παστὰς,
,, & θάλαμος matris Deum, circa quam
,, ſaltabant hujuſcemodi mulieres mini-
,, ſtrae & θαλαμηπόλοι Cybeles cum

„ tympanis & crotalis, caputque ja-
„ ctabant bacchabundae. Epigramma
„ Graecum:

„ Ἀχρυλίς ἡ Φρυγίη θαλαμήπολος ἡ περὶ πεύκας
„ Πολλάκι τὰς ἱερὰς χευαμένη πλοκάμους.

„ Καλύβη igitur idem quod παςὰς & θάλαμος. Hefychius: Καλύβη, σκηνὴ, παςάς· κάλυβος, παςός· Καλύβαι oeci erant in interiore ac ſecretiore ſacratioreque templorum parte, in quibus Deorum pulvinaria & ſimulacra. Unuſquiſque Deorum ſuam καλύβαν habebat, & in ea ſuum pulvinar & ſimulacrum: θάλαμον etiam dicebant, unde θαλαμηπόλος Dei miniſter, qui & πρόπολος. Sic ergo accipienda καλύβη in Graeco illo epigrammate, quod paulo ante adduximus de *calyba* & thalamo matris Deum. Ita etiam καλύβη accipi debet in hoc oraculo:

Ad verbum repetiit Phavorin. in Lexico.

„ Εἴπατε τῷ βασιλῆϊ, χαμαὶ πέσε δαίδαλος αὐλά
„ Οὐκέτι Φοῖβος ἔχει καλύβαν, ὀ μάντιδα δάφνην,
„ Οὐ παγὰν λαλέουσαν, ἀπέσβετο καὶ λάλον ὕδωρ.

„ Templum Apollinis Delphici cecidiſſe ac penitus everſum eſſe, nec Phoebum amplius ſuam καλύβην habere, hoc

hoc oraculo ſignificabatur, quod aliquando Oribaſio redditum eſt, quem Julianus miſerat ad Apollinem Delphicum conſulendum. Ὁ καλυβίτης, i. e. θαλαμηπόλος, non autem κεραμικτοποιός. Hinc Gallum matris Deum ſacerdotem, calybitam vocat author Copae:

,, *Huc Calybita veni, veſter jam ſudat aſellus,*
,, *Parce illi, veſtrum delicium eſt aſinus.*

eus & alii codices hic *Alybita* legent, vetuſtiores etiam *Alibide*, & interpretes explicabant: *Alybidum nomen quod Sileni proprium eſſe.* Weitzius , Turnebum jam ante errorem hunc utaſſe. Sed labitur forte memoria, nc enim hactenus in Adverſariis ejus ſtra quaeſivi. Sed audiamus, qua rane explicet Salmaſius: ,, *Calybita* eſt idem quod θαλαμηπόλος ὁ περὶ τὴν καλύβην τῆς Κυβέλας ἀναστρεφόμενος, ὁ τῆς καλύβης ἐπιμελούμενος, quaſi dicas cubicularium matris Deum. Nam & pulvinaria & lectos ſuos in illis thalamis ſtructos & ſtratos habuiſſe veterum Numina & notiſſimum eſt, & alibi pluribus oſtendam *Calybitam* igitur malim in illo verſu Gallum matris Deum Cybeles aut Syriae Deae θαλαμηπόλον interpretari, quam

 taber-

„ tympanis & crotalis, caputque ja-
„ ctabant bacchabundae. Epigramma
„ Graecum:

„ Ἀχρυλίς ἡ Φρυγίη θαλαμήπολος ἡ περὶ πεύκας
„ Πολλάκι τοὺς ἱεροὺς χευαμένη πλοκάμους.

Ad verbum repetiit Phavorin. in Lexico.

„ Καλύβη igitur idem quod παστὰς &
„ θάλαμος. Heſychius: Καλύβη, σκη-
„ νή, παστάς· κάλυβος, παστός· Καλύ-
„ βαι oeci erant in interiore ac ſecre-
„ tiore ſacratioreque templorum parte,
„ in quibus Deorum pulvinaria & ſi-
„ mulacra. Unuſquiſque Deorum ſuam
„ καλύβαν habebat, & in ea ſuum pulvi-
„ nar & ſimulacrum: θάλαμον etiam di
„ cebant, unde θαλαμηπόλος Dei mi
„ niſter, qui & πρόπολος. Sic ergo ac
„ cipienda καλύβη in Graeco illo epi
„ grammate, quod paulo ante adduxi
„ mus de *calyba* & thalamo matri
„ Deum. Ita etiam καλύβη accipi de
„ bet in hoc oraculo:

„ Εἴπατε τῷ βασιλῆϊ, χαμαὶ πέσ δαίδαλος αὐλά
„ Οὐκέτι Φοῖβος ἔχει καλύβαν, ο μάντιδα δάφνην,
„ Οὐ παγὰν λαλέουσαν, ἀπέσβετ καὶ λάλον ὕδωρ.

„ Templum Apollinis Delphici cecidiſſ
„ ac penitus everſum eſſe, nec Phoe
„ bum amplius ſuam καλύβην habere

ho

„ hoc oraculo ſignificabatur, quod ali-
„ quando Oribaſio redditum eſt, quem
„ Julianus miſerat ad Apollinem Del-
„ phicum conſulendum. Ὁ καλυβίτης,
„ i. e. θαλαμηπόλος, non autem κρου-
„ ματοποιός. Hinc Gallum matris Deum
„ ſacerdotem, calybitam vocat author
„ Copae:

„ *Huc Calybita veni, veſter jam ſudat aſellus,*
„ *Parce illi, veſtrum delicium eſt aſinus.*

Meus & alii codices hic *Alybita* legebant, vetuſtiores etiam *Alibide*, & interpretes explicabant: *Alybidum nomen aliquod Sileni proprium eſſe.* Weitzius ait, Turnebum jam ante errorem hunc refutaſſe. Sed labitur forte memoria, hunc enim hactenus in Adverſariis ejus fruſtra quaeſivi. Sed audiamus, qua ratione explicet Salmaſius: „ *Calybita*
„ eſt idem quod θαλαμηπόλος ὁ περὶ
„ τὴν καλύβην τῆς Κυβέλας ἀναστρεφό-
„ μενος, ὁ τῆς καλύβης ἐπιμελούμενος,
„ quaſi dicas cubicularium matris Deum.
„ Nam & pulvinaria & lectos ſuos in
„ illis thalamis ſtructos & ſtratos ha-
„ buiſſe veterum Numina & notiſſimum
„ eſt, & alibi pluribus oſtendam *Ca-*
„ *lybitam* igitur malim in illo verſu Gal-
„ lum matris Deum Cybeles aut Syriae
„ Deae θαλαμηπόλον interpretari, quam

 taber-

„ tabernarium, qui calybas merito„ riarum tabernarum frequentet. Etſi „ ſciam in tabernis & ganeis plurimum „ olim verſari ſolitos hujuſmodi ſemi„ viros Cybeles Syriae Deae ſacerdo„ tes atque adminiſtros. Καλύβας quoque Caſas & Tuguria ſeu Mapalia paſtorum deſignare ex Gloſſis viri Illuſtris Caroli Labbaei notavi: Καλύβη, *Caſa, Tugurium, Pergula.* Aliae: Καλύβαι, *Mappalia, Magalia.* Aliae: Καλύβαι ἀφρῶν, *Magalia & Mapalia.* Aliae: Καλύβιον, *Caſula, Tugurium.* Hinc apud Achill. Tat. lib. IV. Εἰσὶ δὲ τῶν νήσων τινὲς καλύβας ἔχοντες: *Inſularum quaedam tuguria habent.* Qui idem lib. V. καλύβην pro cubiculo nautico ſumit: Ἰδία δὲ ἐμοὶ καὶ τῇ Μελίτῃ καλύβη τις ἦν ἐπὶ τοῦ σκάφους περιπεφραγμένη. *Erat vero mihi & Melitae ſingulare cubiculum in navicula adſignatum.*

CAPUT VIGESIMUM PRIMUM.

Σῆϛρον an cymbalum? Heſychius rejicitur. Locus Eſaiae examinatur. Bochartus, Huetius refutantur. *Ἄσκαρος an crotalum?* Polluci contra Heſychium & Rhodiginum calculus additur. *An Pelyx & Spadix huc transſcribi poſſint?* Negatur.

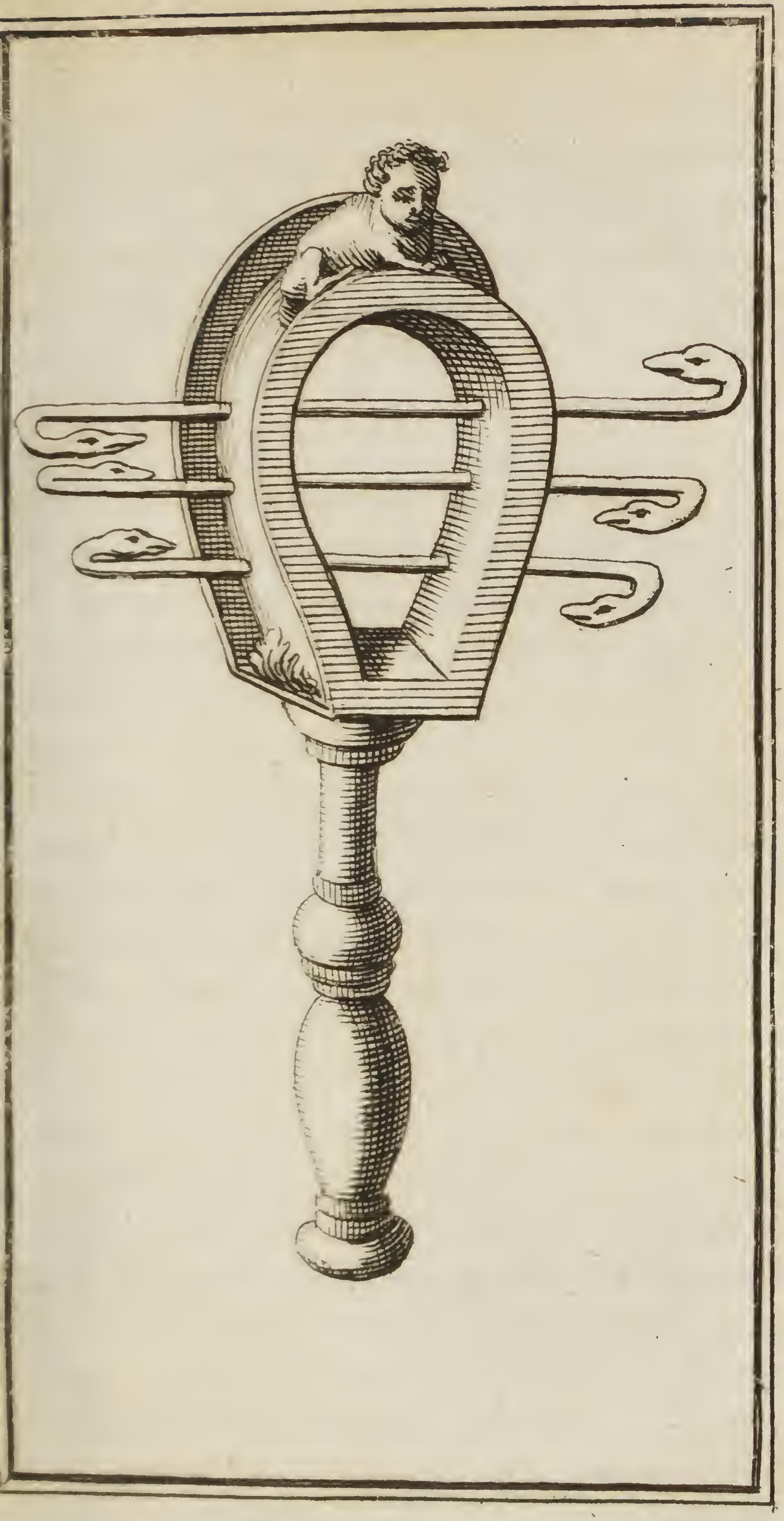
SIſtro ſeu σήϛρῳ inter cymbala locum dat Heſychius in Lexico: Σῆϛρα κόσκινα, ἢ κύμβαλα. Secuti ſunt authoritatem viri antiqui, non pauci recentiorum, quorum principem puto Valerianum Hieroglyphicorum ſcriptorem. Inconſulte omnino, quod nemo diffitetur, qui formam legit ſiſtri graphice ab antiquiſſimis ſcriptoribus depictam. Cui ſcilicet non dictus Hylas praeclara ſiſtrorum apud Apulejum & Plutarchum libro de Iſide & Oſiride deſcriptio? His addi poſſunt Virgilii enarratores ad 8. Aen. & Statii in Sylvis de Hercule Sorent. Dicam breviter. *Siſtrum erat crepitaculum oblongum ex curvatis laminis in modum balthei conſtans, per quas tranſibant duae treſve virgulae ferreae, quae cum moveretur ſiſtrum, ſonorum edebant ſtrepitum.* Qui dubitat de veritate, adeat nummos & veteres picturas nullibi non

Pier. Hierogl. XLVIII. *c.* 6.

obvias apud Caſalium, Pignorium, Triſtanum, Choulium, Cuperum & infitos alios. Unum addo ex ſolo Pignorio frequentiſſimum exemplar, quo cum reliqua fere omnia conveniunt. Putant tamen deſendi poſſe cum magno Bocharto, non pauci ſiſtra inter cymbala, & fundaminis loco adducunt locum Jeſaiae Prophetiae capite XVIII. v. 1. הוי ארץ צלצל כנפים אשר מעבר לנהרי כוש Latine: *Vae terrae umbroſae oris, quae ſecundum flumina Aethiopiae.* Ita optimi interpretes, ſed non ex ſententia laudati Bocharti. Illi enim צלצל כנפים *ſunt cymbala orarum.* Fruſtra ut opinor, cumprimis quia eadem per ſiſtra explicare contendit, quod nollem excidiſſet viro incomparabili & Theologo vere literato. Nec enim potuit ignorare ſiſtra aliter longe a cymbalis differre quam ſolo margine, quem ferrea lamina conſtituebat. Deme hunc marginem, ecquid remanebit niſi virgulae duae treſve oblongae, ut paulo ante ſatis explanavi. Sed videamus etiam in caeteris ita explicandi difficultatem. Non jam moror interpretum diſſenſiones, quae ipſae ſunt diverſiſſimae. Iſtud tantum dico, non Aegyptum, ſed Aethiopiam hic innui, in qua cymbala pulſata eſſe nemo unquam authorum dixit. *Secundum flumina Aethiopiae*, vertit cum Junio Tremellius. Et capite ſequenti

Bochart. Phaleg. lib. IV. c. 2.

proxime

proxime Spiritus Sanctus vae dicit terris Aegypti, non hoc. Unde illius quoque inſcriptio eſt τοῖς ό: Ὅρασις Αἰγύπτου. Iidem tamen ſoli ſunt, qui videntur aliquid pro Aegypto in hoc verſu intelligenda attuliſſe. Vertunt enim ita: Ὀυαὶ γῆς πλοίων πτέρυγες, ἐπέκεινα ποταμῶν Αἰθιοπίας. Nam iſtud ἐπέκεινα per *cis* redditur, ut auſus eſt ſtatuere vir caetera doctus, plane contra genium linguae Graecae. Ἐπέκεινα enim omnium authorum conſenſu *ultra*, nequaquam vero *cis* reddendum eſt. Sic invenies eſſe, ſi conferes loca Herodiani l. 2. Οἵτε ἐπέκεινα Τίγριδος καὶ Ἐυφράτου σατράπαι. *Et Satrapae trans Tigridem atque Euphratem.* Arrianus libro 6. Κατὰ τὰ ἐπέκεινα τοῦ κόλπου ἐς τοὺς Σκύθας. *Trans illum ſinum apud Scythas.* Iſocrates: Ἐν τοῖς ἐπέκεινα χρόνοις. *In ſuperioribus temporibus.* Sed etiamſi id eſſet, quis tamen cum Hebraico textu id convenire contenderet, quod cum res ipſa negat tum τοῖς ἑβδομήκοντα nihil novi eſt? Liberalis tamen ſum, concedo Bocharto haec omnia, unum tamen mihi poſco, nempe ut convincat me de ipſa rei veritate, & doceat, qua ratione *ſiſtra* ſint *cymbala orarum* ſive cymbala cum oris. Sed ſatis in illo campo deſudavimus. Alia ratione tentat Magnus Huetius hunc locum cymbalis vindicare, at- *Huet. Dem. Ev Prop. IV. c. 10. § 4.*

que in hanc rem ita diſſerit: „ Iſis „ Mariae perinde ut Sephorae effigies „ & Iſiaci ſiſtra gerunt, atque hujus in- „ ſtrumenti nota etiam Aegyptus ipſa „ deſignatur. Quamobrem Iſaias eam „ appellat: *Terram cymbali alarum.* „ Cymbalum alarum Hebraice צלצל „ כנפים ſignificat cymbalum alatum, ut „ avis alae, avem alatam; arbor fructus, „ arborem fructiferam; corpus mortis „ hujus, corpus hoc mortale; urbs muri, „ urbem muro cinctam; vas electionis, „ vas electum; caro peccati, carnem pec- „ cato obnoxiam; odor ſuavitatis, odo- „ rem ſuavem; Spiritus promiſſionis, „ Spiritum promiſſum; verbum verita- „ tis, verbum verum, & apud Plautum „ Sarapis ſementium, Sarapidem ſemen- „ tinum, & ſcelus pueri puerum ſcele- „ ſtum, & deliciae pueri, ſuaviſſimum „ puerum, & cibus perennitatis cibum „ perennem; forma amaenitatis, for- „ mam amaenam, apud Manilium & „ Martialem pectus amicitiae, pectus „ amicum, &c. Cymbalum autem ala- „ tum eſt ſiſtrum, cujus appellationis „ cauſam ſcire licet ex nummis & mar- „ moribus, quae ſiſtri formam exhi- „ bent. Siſtrum formae eſſe in lateri- „ bus rotundae in ſummitatibus acutae. „ Ex utroque latere eminent crepitacu- „ lorum quorundam capita, tanquam

„ alae.

„ alae. Manubrium caudae; ſummitas
„ oppoſita roſtri figuram gerit: totum-
„ que ſiſtrum avis ſpeciem quandam re-
„ fert. Inde Minutius Felix appellat:
„ *Ad hirundinem ſiſtrum*, h. e. ſiſtrum
„ hirundinum ſeu hirundinis forma. Pa-
„ ri locutione dixit: *Ad vindemiam fe-*
„ *rias*, h. e. ferias vindemiales. Haec ille: quae quamvis videantur admodum probabilia, calculum tamen iis addere nondum a me impetrare poſſum, quod ſiſtra & cymbala inſtrumenta ſint & forma & ſono & utendi ritu diverſiſſima. Formam ex adjecta imaguncula judicare licuerit, quae in nummis, lapidibus, &c. ſaepiſſime obviam fit. Sonus inamoenus, ſtridens magis quam tinniens. Utendi ritus praecipue in ſacris Aegyptiorum: in alias regiones ſero venerunt. Sed de his ab aliis alio loco dicitur. Aliud certamen ſubeundum. Iſtud mihi movet vir ad ſui aevi modulum praeclare doctus Ludovicus Caelius Rhodiginus, novum aliquod cymbalorum genus, ἀσκάρους ſuggerens. Non ſum avarus, & quae ad me non pertinent, nunquam mihi vindicabo, quod commune hominum vitium eſſe ſolet. Ille vero ne ſine ductore peccaſſe & erraſſe exiſtimetur, voluit longe ante eum jam perſuadere Heſychius, cui: Ἄσκαρος γένος ὑποδημάτων ἢ σανδαλίων· οἱ δὲ κρόταλα.

 λα.

λα. Bene. An quis praeterea? Lepidus ejus deſcriptos Phavorinus neutiquam id omiſit, ſed corrupte apud eum pro ἄσκαρος legitur ἄσαροι. Error profectus eſt ex ſoni ſimilitudine, quae erat inter crotala & aſcara. Aſcaron autem ipſum citharae quoddam genus fuit. Muſonius Philoſophus de luxu Graecorum: *Pſithyra Libycum eſt inventum, maximeque Troglodytarum, cujus facies triangularis viſebatur. Hanc nonnulli nihil ab Aſcaro differre exiſtimant. Hoc autem erat quadranguli & cubitali forma diſtentas habens chordas, quae circumvolutae ſonum edebant crotali ſimilem.* Quam rem hauſit ex Julio Polluce Onomaſt. IV. 9. Ἔνιοι δὲ τὴν ψιθύραν τὴν αὐτὴν εἶναι τῷ ἀσκάρῳ ὀνομαζομένῳ νομίζουσι· τὸ δὲ ἦν πλινθεῖον πηχυαῖον, ᾧ δὸν δεειλκυσμένα πινία ἃ περιστρεφόμενα ἦχον ἐποίει κροτάλῳ παραπλήσιον. *Nonnulli vero pſithyram idem, quod aſcarum eſſe autumant. Hoc autem erat quadrangulus cubitalis, quo pertractis chordis cantatur, quae circumvolutae ſonitum reddebant crepitaculo ſimilem.*

Pelycem & Spadicem ne quis inter cymbala referat moneo. Muſonius Philoſophus: *Pelyx quoque non ſolum galeae eſt conus, ſed & Muſicum inſtrumentum.* Similitudo nihil facit. Et quanquam Lexicographi communiter ad ὄργανα

γανα κρȣμαƖικὰ referant, ſciendum eſt, ſub eorum nomine longe frequentius inſtrumenta plectro quam flictu mota intelligi. En Spadicem apud eundem Muſonium inter mera citharae genera: *Scindaphos quoque inter Muſicorum organa numeratur, nec non & Pariambos, Clenſiambos, Lyrophoenicion, Spadix, Phorminges, Trigona, Chelys, Cithara.* De utriſque clarus teſtis Pollux Onomaſtici loco citato, quem evolves.

CAPUT VIGESIMUM SECUNDUM.

Scabilla *an cymbala? Improprie.* Explicatus Auguſtinus. Κρόταλον *vox latioris ſenſus. Tympana an cymbala?* Ridentur Pomponius Sabinus, Anton. Auguſtinus & alii, qui aſſerere id auſi ſunt.

NEc Graeci tantum mendaciis ſuis cymbalorum auxere numerum, ſed Romani quoque nimium hic liberales fuerunt. Scabellis cymbala aut ſi mavis ſcabella cymbalis conjungit Auguſtinus lib. IV. de Muſica: *Quaero ex te, utrum poſſint copulati ſibi pedes, quos copulari oportet, perpetuum quendam numerum creare, ubi nullus finis appareat: veluti cum ſymphoniaci ſcabella & cymbala pe-*

dibus feriant, certis quidem numeris & his qui ſibi cum aurium voluptate junguntur, ſed tamen tenore perpetuo. Tranſlate & improprie ita dici puto. Conſidera formam ſcabillorum & res clara erit. Scabilla erant ſoleae ligneae & ferreae ex parte anteriore ita fiſſae, ut motu pedum concuterentur, qualia videri poſſunt in ſtatua Rubenii, quam infra damus. Organum tibicinibus itemque ſymphoniacis in ſcena frequens, quod Graeci κρουπέζια appellabant. Sed nolo ego hic plura cumulare, cum accurato commentario haec inſtrumenta ſuo loco illuſtraverit magnus Salmaſius.

Salmaſ. in Vopiſc. f. 301. ſeq.

Iſtud tantum addo non diſſentire ab illo Auguſtini diverſas gloſſas, quas eodem loco in medium profert laudatus Salmaſius: Ποδοψόφιον *crepitaculum*, & excerpta ex antiquis gloſſis: *crotalum* ποδῶν ψόφος. Eodem transducit notatum jam Heſychii locum: Ἄσκαρος, γένος ὑποδημάτων ἢ σανδαλίων· οἱ δὲ τὰ κρόταλα. Elegans de ſtrepitu calceorum obſervatio eſt, quam acceptam referimus

Saubert. Palaeſt. p. 147. 148.

Viro Incomparabili J. Sauberto. Judaei, quo facilius puellas domi retinerent, injiciebant utrique pedi non procul a calceo compedes, ſeu annulos & armillas connexas catenulis exiguo intervallo, quae inter eundum colliſae gratum formabant ſonum. Mentio fit earum Jeſ. III. 16. & 18.

18. Ubi hunc morem abominatur Deus & minatur ſe aboliturum, quoniam ex auro argentove ingenti luxu conflari ſolebant, quod ideo fieri potuit, ut puellae eo melius admoveri ſibi has catenulas paterentur, quas ad luxum & ornatum pertinere perſuadebantur. Caeterum re vera ea fini dabantur, ne vinculis his impeditae diſcurrerent longius, ſed ut catenularum perpetuo tinnitu audiretur ſemper, quo tenderent, ipſaeque adeo exire aedibus non poſſent, quin paterfamilias aut domeſtici reſciſcerent. Abarbanel. וברגליהן תעכסנה שהיו מביאות ברגליהן עכסים כדי שבתנועתן יהיו נשמעות או שהיו נושאות תכשיטין ברגליהן ובתנועתן יגיעו רגל ברגלו וישמע קול נגינות התכשיטין ההן: *Et in pedibus ſuis tinniebant) quoniam induerunt pedibus ſuis compedes, ut, cum moverentur, audirentur. Aut quoniam geſtarunt in pedibus ſuis ornamenta: ut, cum moverentur & pes pedem attingeret, exaudiretur ſonus pulſationum ornamentorum iſtorum.* Comment. in l. c. Jeſ. fol. 10. col. 3. D. Kimchi in libro Schoraſchim fol. 43. col. 370. וברגליהן תעכסנה תקשקשנה בעכסים שברגליהם והוא חלי שמקשקש שנושאות הנשים ברגליהם: *Et in pedibus ſuis tinniebant) ſonum alicujus campanae edebant per compedes pedibus ſuis injectas: Hoc enim fuit monile*

 inſtar

inſtar tintinnabuli reſonans : quod geſtarunt mulieres in pedibus ſuis. Moſes Majemonides aliam cauſam injectorum iſtiuſmodi compedum ſuperaddit : כבלים עכסים בצורת האצעדה והיו מטילין ביניהם שלשלאות והיו מתקשטין באלו הכבלים הבתולות: כדי שלא יפסיעו פסיעה נסיה ויגיע היזק בבתוליהן : *Kefalim idem ſunt, quod Achaſim forma alicujus armillae. Inter illa geſtabant catenulas. Iis autem compedibus ornabant ſe virgines, eo ne graderentur paſſus majores & obveniret detrimentum virginitati ipſarum.* Comm. ad Maſſ. Schabbas cap. 6. Idem in Jad. Hachaſaka Hilcos Schabbas cap. 19. ולא בכבלים שיוצאין בהן הבנות ברגליהן כדי שלא יפסיעו פסיעה גסה שלא יפסידו בתוליהן : *Nec in compedibus in quibus egrediuntur filiae, geſtantes eas in pedibus, ne gradiantur paſſus magnos & noceant virginitati ſuae.* Catenulas illas aureas fuiſſe tradunt Gemariſtae ad cit. Miſchnam. Vid. Thoſaphos ib.

Quis crederet eo ignorantiae dicam an negligentiae progreſſos eſſe quoſdam authores caetera non malos, ut cum cymbalis tympana confuderint ? Pomponius Sabinus vetus Virgilii Gloſſator : *Cymbala, Tympana, quae adhibebantur in ſacris Matris Deum*, interpretatus eſt. Quae, malum, iſthaec incogitantia ? Quis ſanus Scriptor hoc tradidit.

didit. Quis homo vel mediocriter doctus hoc concedet? Obloquuntur graviſſimae virorum doctiſſimorum authoritates. Reclamant lapides & marmora. Contraria omnia perſuadent gemmae, nummique. Adeo prorſus mirum, eſſe in hac arena, quos fama eruditionis in coelo doctorum illuſtria ſidera fecit. Non traham longam nominum catervam, ſed, quod contra invidiam ſecurius duco, unum hic do hominem peregrinum, aſt haud mediocriter doctum, Hiſpanum, Antonium Auguſtinum. Ille, ut ſunt dialogi illius numiſmatici erudita elegantia ubique refertiſſimi, in eo tamen graviter lapſus eſt, quod in illam ipſam noſtram cenſuram incurrat. Citat enim nummum quendam Severi Aug. & Antonini Caracallae cum crotalo, in quo ego nihil video, quod aliquam cum eo ſimilitudinem habeat, ſed potius matrem Deum Cybelen cum leone ſuo, dextra vero tympanum tenentem, ut frequentiſſime nummis veterum depicta conſpicitur.

CAPUT VIGESIMUM TERTIUM.

Chrottae an crotala? Poſſent videri, ſed melius, ſi credamus teſtudinis quoddam genus eſſe. Crotte. *Nacariae an huc referendae?* Refutantur Academici Cruſcani. *Campanae ſunt medii aevi, malleo moveri ſolitae.*

CHrottarum mentio eſt apud Venant. Honor. VII. 8.

Romanuſque lyra plaudat tibi, barbarus harpa,
Graecus Achilliaca, Chrotta Britanna canat.

Brouw. doctis ad Venant. Not. p. 182.

Chriſtophorus Brouwerus aliquid affinitatis *chrottam* in nomine cum *crotalo* habere putat, ſed potuiſſet praeterea afferre in ipſo Beda Britannico ſcriptore ſatis vetuſto cymbalorum mentionem fieri, quod me monuit Vir omni laude major, patronus meus longe optimus, in quo priſci veſtigia recti & mores videas ductos meliore metallo GERHARDUS MEIERUS. Exiſtimem tamen magis cum eodem Browero teſtudinem ab eo ſignificari, quae nomen ab eo animante gerit, cujus ſignum imitatur. Et manet in Francico juxta Germanicoque ſermone, ut teſtudines *crotten* appellitent.

tent. Vide plura pro ſtabilienda hac ſententia loco citato.

Nacarias, *naccheras*, *naclaria*, *nacaras* ultimo loco addo; quae inſtrumenta cum tympanis & cymbalis confundunt Academici Cruſcani: *Nacchera, ſtromento ſimile al tamburo, che ſi ſuona a cavallo, tympanum, Seneſe dicono anco nacchera ad un certo cerchio o triangolo di ferro, che ſi percuote con una verghetta di ferro, Latine crotalum.* Duplici vero nomine peccant, tum quod cymbala ſeu crotala & tympana eodem loco habeant, quod jam ſupra exploſum eſt, tum quod cum utriſque noſtras nacarias confundant, quod jam tribus verbis rejicimus. Rectius Dominicus Macrus Melitenſis, doctus quidam Italus, Joh. Meurſius, Junius atque alii tympana ſimpliciter eſſe voluere. Mea ſententia genus campanulae eſt medii aevi, quales habebant ferreas vel ligneas & baculo moveri ſolitas. Scriptor certe infimi aevi in Cod. MS. Regio, quem citat du Freſne: *Quidam ſambuco jocabant, gravatos dulciter recreantes, quidam naclaria baculabant, magnum ſonum edentes. Baculare* autem iis ſcriptoribus eſt *baculo caedere*, quod abunde in hoc verbo probat laudatus author. Frequenter tamen & *anacarae* dicebantur. Sic in Vita S. Ludovici: *Tympanis anacaris & aliis ſimilibus inſtrumentis horri-*

Macrus in Hierolex. fol. 33. Meurſius in Gloſſar. p. 26.

horribiliter reſonabant. Et Curopalates refert, quod *ante prandium per civitatem progrediebatur Graecus Imperator cum tubis & anacaris, ut populus ad recurſum moneretur: ſed haec ſigna in poſtmeridiano egreſſu non dabantur, ne quis ebrius & incompoſitus & temere ad Imperatorem accederet.* Hinc ἀνακαρισαὶ ipſi tympaniſtae dicebantur. Codinus de Offic. Aulae Conſtantinop. ἑτοιμασθέντος οὖν καὶ καβαλλικεύοντος τοῦ βασιλέως, οἱ ἀνακαρισαὶ κρούουσι τὰ ἀνάκαρα. Apud Nicetam in Manuele Comneno lib. v. & Iſaacio Angelo lib. I. invenies ἀνακαράδαι pro anacararum pulſationibus. Adhaec Turcis familiares nacarae, unde Franci hauſere, ut authores frequenter teſtantur. Quam vero campanarum illud genus infimis Graecis atque Saracenis familiare, notum etiam illis, qui nondum aere lavantur.

FINIS LIBRI PRIMI.

FRIDE-

FRIDERICI ADOLFI LAMPE

DE

CYMBALIS

VETERUM.

LIBER SECUNDUS,

Materiam, Formam atque Hiſtoriam eorum ediſſerens.

FRIDERICI ADOLFI LAMPE
DE
CYMBALIS
VETERUM.

LIBER SECUNDUS,

Materiam, formam atque hiſtoriam eorum ediſſerens.

CAPUT PRIMUM.

Forma cymbalorum ſemirotunda. Aſſimilatur acetabulis, cotyledonis foliis, coxendicibus, labris. Cava eadem erant ſphaerarum inſtar.

EXtricatis ita variis cymbalorum ſpeciebus ipſa nobis cymbala propius inſpicienda ſunt. Forma eorum nemini, cui literae unquam cordi fuerunt, ignota eſſe poteſt. Quantum enim tum ex deſcriptione bonorum authorum, tum monumentorum fide colligere atque aſſequi licet, ſemirotunda ſphaerarum inſtar erant, ita ut, cum bina eſ-

ſent, conjuncta rotundum quid prorſus formarent. Inde intelligendum iſtud Propertii lib. 4. c. 7.

Qua numeroſa fides, quaque aera rotunda Cybelles
Mitratiſque ſonant Lydia plectra choris.

Et Rubenio recte *non aliud ſunt cymbala antiquorum, quam ſemirotundi quidam pelves, quos concutiebant.* Poſſunt heic conferri marmora & reliqua antiqui aevi cimelia, quae paſſim citamus: ex quibus Pignorius, Tillius atque alii ſua excerpſerunt. Quae ſane forma fecit, ut plurimi authores inde occaſionem ſumerent, cum foliis rotundis, quales ſunt cotyledonis & coxendicis, itemque labris atque acetabulis comparandi cymbala. Idque eo magis, quia hae res non tantum rotundae, ſed etiam ad inſtar cymbalorum concavae ſunt. Hanc enim formam non tantum veteres picturae atque ſculpturae, ſed ſemper authores antiqui docent. Catullus de Berecynt. & Aty v. 29.

Ruben. de re veſt. II. cap. 17.

Leve tympanum remugit, cava cymbala concrepant.

Lucretius lib. II.

Tympana tenta tonant palmis & cymbala circum
Concava, rauciſonoque mirantur cornua cantu,
Et Phrygio ſtimulat numero cava tibia mentes.

Ovi-

Ovidius lib. IV. Metamorph.

Concavaque aera ſonant, longoque foramine buxus.

Silius Italicus lib. XVII.

Circum arguta-cavis tinnitibus aera, ſimulque
Certabant rauco reſonantia tympana pulſu.

Rationem hujus formae ex Salluſtio Philoſopho, quem Allatius ediderat, petendam Pignorius docet, ſed quia liber eſt rarus quique in meas manus atque oculos nondum incidit, aliorum induſtriae illum inquirendum relinquimus. Interea ſpeciem quandam rationis ex ſententia antiquorum videbimus lib. III. c. 4. ad cujus capitis finem Lectorem remittimus. Atque illa quidem ut eſt ex mythologia veterum petita, ita phyſicam docet Plutarchus Sympoſ. lib. VIII. quaeſt. 3. Ὁρᾷς γὰρ ὅτι καὶ τῶν ἀγγείων τὰ κενὰ πληττόμενα, μᾶλλον ὑπακούει πληγαῖς, καὶ τὸν ἦχον ἀποτείνει μακρὰν, πολλάκις δὲ καὶ κύκλῳ περιφερόμενον διαδίδωσι πολύ· τὸ δὲ ἀγγεῖον ἐμπλησθὲν, ἢ στερεοῦ σώματος, ἢ τινος ὑγροῦ παντάπασι γίνεται κωφὸν καὶ ἄνηχον, ὁδὸν οὐκ ἐχούσης οὐδὲ χώραν ᾗ δίεισι τῆς φωνῆς. *Vides enim vaſa quoque inania, ſi pulſentur, facilius ſonitum reddere, ac longe reſonare, ſaepe etiam in orbem ſonitum didere magnum.*

gnum. Vas autem, quod impletum eſt ſive ſolido, ſive humido corpore, mutum omnino eſt, voce ſpatium non habente & viam, qua exeat.

CAPUT SECUNDUM.

Cymbala ſimilia acetabulis: cotyledoni. Cotyledon herba folium habens concavum, diverſa ab umbilico Veneris. Umbilicus orbis, libri, ſcuti, pomi. Fere eadem cum coxendice. Polypi acetabula itidem cotyledones. Πλόκαμοι. *Mediae eccleſiae Patres labiis cymbala compararunt.*

HIs ita intellectis facilius explicabuntur comparationes, quas inter cymbala & res non diſſimilis formae authores inſtituerunt. Iſidorus Orig. l. 3. c. 21. cum acetabulis comparavit cymbala, de qua re videantur, quae libro primo ad declaranda illa attulimus. Dioſcorides cotyledonibus ſimiles fuiſſe innuit, indeque ipſos cotyledones κυμβάλια appellitavit. Ita enim ait libro IV. Κοτυληδὼν οἱ δὲ σκυτάλιον, ἄλλοι δὲ κυμβάλιον, φύλλον ἔχει ὥσπερ ὀξύβαφον περιφερὲς, λεληθότως κοῖλον. *Cotyledonem quidam ſcytalium, alii vero & cymbalium appellitant, & habet haec herba*

herba folium ad inſtar oxybaphi rotundum & latenter cavum. Pro σκυτάλιον cum illuſtri Salmaſio σκυτάριον ſcribendum existimo, i. e. parvum ſcutum, cujus formam optime etiam reddit folium cotyledonis. Clarius Scribonius Largus Comp. LV. *Item mentaſtrum, vel radicem κοτυληδόνος, quae herba folia ſimilia cymbalis habet.* Ut vero ad oculum pateſcat ſimilitudo inter iſtius generis cotyledones & cymbala, adjunximus herbam, cujus folia circa radicem omnino cymbalis ſimillima ſunt, quam cotyledonem alii, alii cymbalium, itemque umbilicum veneris nuncupant, naſcentem in univerſa fere Hetruria, ſaxis & pervetuſtis murorum parietibus. Latini enim hanc herbam umbilicum veneris vulgo vocaverunt, & exiſtimarunt vocatam eam ita hanc potiſſimum ob cauſam, quod circumacta in orbem folia concavitatem umbilici molli deſcenſu referant. ... ex ſententia Claudii Salmaſii τῦ πάντ..., quam meam quoque facio, falluntur. Umbilicum veteres de figura tantum extuberante & in rotundo eminente dixere, non de concava & ſubſidente. Sic umbilicus orbis. Priapejis:

Pallas Cecropias tuetur arces,
Delphos Pythius orbis umbilicum,
Creten Delia, Cynthioſque colles.

De quo Coelius Rhodiginus prolixius vi-

Salmaſ. Exerc. Plin. f. 496.

V. Caroli Cluſium Hiſtor. Stirp. Hiſpan. lib. II. c. 26. Andr. Matthiol. Comment. in Dioſcor. lib. IV. c. 88.

Coel. Rhodig. Ant. Lect. XV. 20. deri poteſt. Umbilicus libri. Martialis L. v. Epigr. ult.

Jam pervenimus uſque ad umbilicos

Idem alibi:

Nigris pagina crevit umbilicis.

Addatur Stat. Sylv. v. Horat. Epod. Epigr. de libris Heracliti. Umbilicus ſcuti. Quippe ὀμφάλους ἀσπίδος interpretatur Euſtathius βούλλας τινὰς, *quae ornatus gratia adderentur in meditullio.* Hinc apud Homerum ἀσπίδες ὀμφαλόεσσαι: *ſcuta umbilicata.* Umbilicus pomi eſt apud Palladium. Sed οὐδὲν πρὸς ἔπος ταῦτα. Si quis plura de umbilico veneris a cymbaliis, ſeu mavis cotyledonibus differente deſiderat, adeat Salmaſium, portentum iſtud eruditionis, loco laudato. Alias cotyledones ſignificant quoque Polypi acetabula, ſeu concavas partes in Polypi cirris, quas πλοκάμους etiam Graeci dicunt. Scholiaſtes Oppiani: Κοτυληδόνες, πλόκαμοι, αἱ περὶ τοὺς πλοκάμους φολίδες. Et ipſe Oppianus. Halieut. 2.

Cl. Salmaſ. l. c. p. 496. 497.

Ὡς καὶ πουλύποδος κοτυλήδονες οὐ κατὰ κόσμον
Πλαζόμεναι κενεῇσι παλαισμοσύναις μογέουσιν.

Sicut & acetabula polypodum neutiquam ad ornatum
Facta, inanes luctas juvant.

Et paulo poſt:

Σὺν

Σὺν δὲ οἱ ἀκραίης κοτυληδόσι θέρμὸν ἐρείδει
Αὐλὸν ἐπισφίγγων ςόματ☉ μέσον —

que hi ſunt quos ex Ritterſhuſii ſen-
ia *flagella* nominat Ovidius Me-
. IV.

Utve ſub aequoribus deprenſum polypus hoſtem
Continet ex omni demiſſis parte flagellis.

ſchopulus: Κοτυληδόνες κυρίως τὰ πλοκάμοις συγκείμενα κοιλώματα, ὧν τῶν πετρῶν συλλαμβάνονται. *Cotyledones proprie ſunt cavitates cirris nae, quibus ad ſcopulos ſe adfigunt.* oliaſtes Luciani: Κοτυληδόνες αἱ τοῦ ύποδος πλεκτάναι. *Cotyledones cirri pi.* Athenaeus Deipnoſoph. VII. 19. ρεῖ δ' Ἀριστοτέλης τὸν πολύποδα ἔπόδας ὀκτὼ, &c. ἔχειν δὲ καὶ κοηδόνας δύο, αἷς τὴν τροφὴν προάθαι. *Narrat vero Ariſtoteles poly- habere pedes octo, &c habere vero m duos cotyledones ad capiendum ci- aptos.* Tandem patribus non tan- antiquioris eccleſiae, ſed recentiori- etiam, placuit cymbala cum labiis nparare. Clemens Alexandr. Paedag. 4. Αἰνεῖτε αὐτὸν ἐν κυμβάλοις ἀλαμοῦ· κύμβαλον τοῦ στόματος τὴν γλῶτλέγει, ἣ τοῖς κρουομένοις ἐπηχεῖ

Coel. Rhodig. Ant. Lect. xv. 20. deri poteſt. Umbilicus libri. Martialis L. v. Epigr. ult.

Jam pervenimus uſque ad umbilicos

Idem alibi:

Nigris pagina crevit umbilicis.

Addatur Stat. Sylv. v. Horat. Epod. Epigr. de libris Heracliti. Umbilicus ſcuti. Quippe ὀμφάλους ἀσπίδος interpretatur Euſtathius βούλλας τινὰς, *quae ornatus gratia adderentur in meditullio.* Hinc apud Homerum ἀσπίδες ὀμφαλόεσσαι *ſcuta umbilicata.* Umbilicus pomi eſt apud Palladium. Sed οὐδὲν πρὸς ἔπος ταῦτα. Si quis plura de umbilico veneris a cymbaliis, ſeu mavis cotyledonibus differente deſiderat, adeat Salmaſium, portentum iſtud eruditionis, loco laudato. *Cl. Salmaſ. l. c. p.* 496, 497. Alias cotyledones ſignificant quoque Polypi acetabula, ſeu concavas partes in Polypi cirris, quas πλοκάμους etiam Graeci dicunt. Scholiaſtes Oppiani: Κοτυληδόνες, πλόκαμοι, αἱ περὶ τοὺς πλοκάμους φολίδες. Et ipſe Oppianus. Halieut. 2.

Ὡς καὶ πουλύποδος κοτυληδόνες
κατὰ κόσμον
Πλαζόμεναι κενεῇτι παλαισμοσύνα
μογέουσιν.

Sicut & acetabula polypodum neut
quam ad ornatum
Facta, inanes luctas juvant.

Et paulo poſt:

Σ

Σὺν δὲ οἱ ἀκραίης κοτυληδόσι θέρμὸν ἐρείδει
Αὐλὸν ἐπισφίγγων ϛόματ☉ μέσον —

Atque hi ſunt quos ex Ritterſhuſii ſententia *flagella* nominat Ovidius Metam. IV.

Utve ſub aequoribus deprenſum polypus hoſtem
Continet ex omni demiſſis parte flagellis.

Muſchopulus: Κοτυληδόνες κυρίως τὰ τοῖς πλοκάμοις συγκείμενα κοιλώματα, δι' ὧν τῶν πετρῶν συλλαμβάνονται. *Cotyledones proprie ſunt cavitates cirris vicinae, quibus ad ſcopulos ſe adfigunt.* Scholiaſtes Luciani: Κοτυληδόνες αἱ τοῦ πολύποδος πλεκτάναι. *Cotyledones cirri polypi.* Athenaeus Deipnoſoph. VII. 19. Ἱστορεῖ δ' Ἀριστοτέλης τὸν πολύποδα ἔχειν πόδας ὀκτὼ, &c. ἔχειν δὲ καὶ κοτυληδόνας δύο, αἷς τὴν τροφὴν προάγεται. *Narrat vero Ariſtoteles polypum habere pedes octo, &c habere vero etiam duos cotyledones ad capiendum cibum aptos.* Tandem patribus non tantum antiquioris eccleſiae, ſed recentioribus etiam, placuit cymbala cum labiis comparare. Clemens Alexandr. Paedag. II. 4. Αἰνεῖτε αὐτὸν ἐν κυμβάλοις ἀλαλαγμοῦ· κύμβαλον τοῦ ϛόματος τὴν γλῶτταν λέγει, ἡ τοῖς κρουομένοις ἐπηχεῖ

χείλεσι. Laudate eum cymbalis reſonantibus. Cymbalum oris linguam indigitat, quae colliſa cum labris ſonum edit. Prudentius. Περὶ ϛεφάνων.

Si mandet idem faucium ſic fiſtulas
Spirare flatu concinentes conſono,
Ut verba in ipſis explicent meatibus,
Vel exitu oris cymbalis profarier
Nunc preſſa parte labra, nunc hiantia.

Auguſtinus Enarrat. in Pſalm. 150. *Cymbala invicem ſe tangunt, ut bene ſonent: ideo a quibuſdam labiis noſtris comparata ſunt.* Iſidorus Peluſiota lib. I. Epiſt. 457. Αἰνεῖτε αὐτὸν ἐν κυμβάλοις εὐήχοις, τοῖς χείλεσι, δι' ὧν τὰ ἐναρμόνια τῆς ψαλμῳδίας πλέκεται μέλη. *Laudate eum cymbalis bene ſonantibus, labris ſcilicet, quibus aptantur harmonici pſalmodiae cantus.* In quo prorſus Clementem Alex. atque Auguſtinum ſecutus eſt. Claudet hunc ordinem Venant. Fortun. de Vita S. Mart. lib. IV.

Ipſe patris nomen geniale requirit alumnae,
Mox reſoluta movet faucis lyra inutile plectrum,
Atque inſueta canit camerati concha palati,
Dente reliſa cavo producens verba fritillo,
Reſponditque patris nomen pia filia dulce.

Huc

Huc pertinet locus Alcuini Epiſtol. 1. *Memor eſto ſemper, quod guttur tuum tuba Dei debet eſſe & lingua tua omnibus praeco ſalutis.* Salomon Epiſcopus, cujus poëmata edidit Caniſius Antiquar. Lect. Tom. 1.

Cymbala labrorum concede, ut recta loquantur.

CAPUT TERTIUM.

Ediſſeruntur manubria cymbalorum diverſa, alia acuminata, cava alia, quaedam in formam crucis.

INfra juſtos limites hoc caput cludetur. Manubria cymbalorum ex ſolis marmoribus lucem mutuantur, quam fruſtra ab authorum diligentia deſiderabis. Ea autem mihi occurrerunt hactenus triplicia. Primum genus eorum fuit, quae in convexitate acuminabantur, atque ita tota manu comprehenſa concutiebantur. Genus boc manubriorum ſatis incommodum viſum mihi eſt, quia nempe obfuiſſe cenſeo ſummae in fligendis cymbalis celeritati atque agilitati. Commodiora illa, quae anſata erant atque ita ſolo pollice contineri poterant. Unde etiam factum puto, ut frequentiſſima occurrant in monumentis veneran-

dae antiquitatis. Hae autem anſae ex qua materia fuerint, non ſatis liquet deſtituto apertis rei veſtigiis. Puto tamen verecunde, ex eadem confectas, qua cymbala ipſa. Tertium iterum genus minus commodum, quin imo minus uſitatum erat. Conſtabant nempe illic manubria ex forma quadam conſimili cruci. Nempe apud ipſos gentiles ſingulare hoc fuit, quod Gretſerus, Lipſius atque alii crucis commentatores omnino adnotandum putarunt, ut plurimis in rebus, praeſertim ſacris, aliquid relligioſum ſubeſſe cruci exiſtimarent, quam propterea ſat frequenter imagine expreſſerunt. Nolo heic prolixus eſſe in iis, quae ab aliis obſervata ſcio. Cymbalorum certe, quod ſciam, cruce ornatorum nemo recordatur. Haec vero exhibet Pignórius in initiis Matris Deum atque Attidis, quae ex elegantiſſima aerea manu explanavit, idemque teſtatur, eadem figura etiam Romae in veteri ara marmorea apud Caeſios delineari. Vir ſummus monuit me, meminiſſe ſe, in Genoveſae Cimeliarchio ſtatuam quandam ſimilia cymbala pulſantem exhiberi.

C A-

P. 150.

CAPUT QUARTUM.

Materia cymbalorum. Ut plurimum aes. Hujus rei cauſa triplex. Deaurabantur interdum. Inveniuntur etiam ex orichalco.

MAteriam cymbalorum aes fuiſſe adeo eſt notum, ut ulteriori explicatione ne indigeret quidem. Ex nulla re hoc clarius illuſtrabitur, quam ex eo, quod communi nomine cymbala AERA paſſim & frequentiſſime appellitentur. Ex ſexcentis pauca appono. Virgil. Aeneid. 3.

Hinc mater cultrix Cybele, Corybantiaque aera,
Idaeumque nemus: hinc fida ſilentia ſacris.

Silius Italicus 17.

Circum arguta cavis tinnitibus aera, ſimulque
Certabant rauco reſonantia tympana pulſu.

Martialis Epigr. 202. L. XIV.

Aera Celenaeos lugentia matris amores
Eſuriens Gallus vendere ſaepe ſolet.

Claudianus de R. P. v. 209.

Non buxus, non aera ſonant. —

Ovid. Faſtor. 4.

— *Me ſonus aeris acuti Terret.*

Sufficiant haec de tanta copia. Ipſos quoque Judaeos aereis cymbalis uſos fuiſſe ſacrae nos paginae docent. 1 Chron. xv. 19. Ita οἱ ἑβδομήκοντα: Αἱμὰν, Ἀσὰφ, καὶ Αἰθὰν ἐν κυμβάλοις χαλκοῖς τοῦ ἀκουσθῆναι ποιῆσαι. Aes aliquando Corinthium, quod ex auro, argento atque aere miſcebatur, adhibitum, & hinc Seneca Medea:

Precioſa ſonent aera Corinthi.

Hujus inſtituti cauſam triplicem agnoſco. Primo procul dubio eſt, aeris prae omnibus reliquis metallis apud vetuſtiſſimas gentes frequentia. Non ſum neſcius, infra me monere ex conflictu ferri primam originem duci Muſicorum inſtrumentorum, adeoque & cymbalorum. Sed tollet hunc nodum ratio ſecunda, quam inde necto, quia elegantiſſimus illius conflicti atque pulſati eſt ſonitus, longeque raucum quid atque inamoenum ſonante ferro jucundior. Notatu dignus in hanc rem eſt locus Plutarchi Sympoſ. Lib. VIII. Χαλκῷ δὲ κινουμένῳ μὲν οὐδὲν μέτεστιν, ὁμαλῷ δὲ πνεύματι καὶ λείῳ κεκραμένος εὔπληκτός ἐστι καὶ ἠχώδης· εἰ δὲ δεῖ τῇ ὄψει τεκμαίρεσθαι, φαίνεται μᾶλλον ὁ σίδηρος ἔχων τι σαθρὸν καὶ πολύκενον, καὶ τενθρηνῶδες· ἐστι δὲ κακόφωνος σφόδρα, καὶ

τῶν

τῶν μεταλλικῶν κȣφότατος. *Aes inane nihil in ſe habet: ſed aequabili laevique temperatum ſpiritu facile pulſatur ac reſonat. Quod ſi viſu ratiocinandum eſt, ferrum potius videtur aliquid habere fungoſum & inanitate multa patens, atque inſtar ſavorum capſulae excavatum: & tamen admodum male ſonat, omniumque metallorum eſt mutiſſimum.* Auro antea praetulerat eadem quaeſt. 3. lib. VIII. Ἀυτῶν δὲ τῶν σωμάτων χρυσὸς μὲν καὶ λίθος ὑπὸ πληρότητος ἰσχνόφωνα καὶ δυσηχῆ καὶ ταχὺ καταςβέννυσι τȣ̀ς φθόγγȣς ἐν ἀυτοῖς· εὔφωνος δὲ καὶ λάλος ὁ χαλκὸς, ᾗ πολύκενος καὶ ὄγκον ἐλαφρὸς καὶ λεπτὸς ȣ̓ πολλοῖς συντεθλιμμένος ἐπαλλήλοις σώματιν, ἀλλὰ φθόγγον ἔχων τὸ τῆς ἐπιεικȣ̃ς καὶ ἀναφȣ̃ς μεμιγμένον ȣ̓σίας, ἣ ταῖς τε ἄλλαις κινήσεσιν ἐυπορίαν δίδωσι, τήν τε φωνὴν ἐυμενῶς ὑπολαμβάνȣσα παραπέμπει. Μέχρις ἀναψάμενός τις ὥσπερ ἐν ὁδῷ καταλάβῃ καὶ τυφλώσῃ τὸ κενόν· ἐνταῦθα δὲ ἔςη καὶ ἀπεπαύσατο τȣ̃ πρόσω χωρεῖν, διὰ τὴν ἀντίπραξιν. *De ipſis vero corporibus aurum & lapis ob denſitatem exiles ſonos obſcurosque edunt, voceſque in iis celeriter exſtinguuntur. Aes vocale eſt & ſonorum, quia multum habet vacui & mole eſt levi atque tenui, non ex multis & continentibus compactum corporibus, ſed abunde ha-*

bens admixtum ſubſtantiae cedentis & non cum alia conſertae. Quae cum aliorum motuum copiam facit, tum vocem facile excipiens transmittit, donec aliquid veluti in via occurrens inani obſtructo eam hebetet: ubi jam ſubſiſtens deſinat porro ire propter obturationem. Tertiam infra lib. III. c. undecimo prolixius diduco, quia nempe aeri medicatum quid atque divinum ineſſe ex fide antiquorum fuit. Cum autem cymbalorum in ſacris gentilium maximus eſſet uſus, plurima vero ſacrorum inſtrumenta aerea eſſent, inde valde congruum videbatur receptae ſuperſtitioni aes in formam cymbalorum cogere. Haec tamen cymbala ad majorem luxum atque ſplendorem interdum deaurabantur. Athenaeus Deipnos. XIV. c. 6. quem locum etiam alias citavimus: Δηλοῦσθαι δ' ἐν τῷ τῆς Ἀρτέμιδος ᾄσματι, οὗ ἐστὶν ἀρχὴ, Ἄρτεμι σοί με τὶ φρὴν ἐφ' ἥμερον ὕμνον ἵεναι τὲ ὅθεν ἇδέ τις, ἀλλὰ χρυσοφανία κρέμβαλα χαλκοπάραα χερσίν. *Significari vero in cantico Dianae, cujus eſt initium: Diana unde tibi venit in mentem ad dulcem me ſomnum dimittere? deinde poſtea: Cantabat alius habens in manibus Crembala aenea deaurata.* Aliquando vero poliebantur tantum, ut ſplenderent. Hinc αἰθύσσουσα nominantur apud Nonnum Dionyſ. lib. XLV.

Κύμβαλα

Κύμβαλα δ' αἰθύσσοντα, καὶ εὐπήληκα βοείην
Κυδαίνω Διὸς υἷα, καὶ οὐ Πενθῆα γεραίρω.

Cymbala vero radiantia & ornatum galea bovina
Depraedico Jovis filium : Pentheum vero non decoro.

Ex orichalco cymbala quoque eſſe confecta teſtatur proverbium illud : Ὀρειχάλκου λαλὰ κύμβαλα.

CAPUT QUINTUM.

Motio cymbalorum. Conflictus, flictus. *Fligere idem quod concutere. Conflictus fiebat celeriter.* Duae opiniones refutantur. *Mos in Perſia.* Caſtalionis ſententia rejicitur. *Cymbala bina.* Iſidorus vindicatur.

PErgo. Qui Muſicum quendam ſonum atque concinnum cymbalis efficere volebant, ea, cum eſſent bina, in concavitate ſecum invicem confligebant. Lux hinc Statio Thebaid. VIII. verſ. 221

— *Gemina aera ſonant, Idaeaque terga*
Et moderata ſonum vario ſpiramine buxus.

Gemina nempe, ut confligantur. Clarius hoc teſtantur Ovidius Faſtor. IV.

Ibunt ſemimares & inania tympana tundent,
Aeraque tinnitus aere repulſa dabunt.

Itemque Auſonius Epiſt. XXV.

Cymbala dant flictu ſonitum: dant pulpita ſaltu
Icta pedum. —

Clariſſime Iſidorus lib. 2. Orig. *Cymbala acetabula quaedam ſunt, quae percuſſa invicem ſe tangunt & ſonum faciunt.* Et Amularius Fortunatus III. c. 3. *Cymbala invicem tam tanguntur, ut ſonent, ideo a quibusdam labiis noſtris comparata ſunt.* Addi poteſt Joh. de Janua deſcriptio, quam alias citamus: *Cimbala accitabula ſunt quaedam, quae percuſſa ſe invicem tangunt & faciunt ſonum.* Hinc δίκτυπος ἠχὼ cymbalorum apud Nonnum, i. e. duplex ſonus, ſeu ſonus qui ex concuſſis duobus cymbalis oritur. Ita ille l. 27,

— φιλοκροτάλων δὲ γυναικῶν
Χερσὶν ἀμοιβαίῃσιν ἀράσσετο δίκτυπος ἠχώ
— *Mulierum vero crotala amantium*
Alternantibus manibus eliciebatur duplex ſonus.

Alternabant vero ita manus, ut cymbala, quae jam inferiora a ſuperioribus pulſabantur,

tur, verſo mox ordine ſuperiora confligerentur cum inferioribus. Eadem eſt cauſa, cur in duali inveniamus cymbala apud Arrianum reb. Indicis: Κυμβάλοιν τῷ κυμβαλίζοντι πρὸς τοῖν σκελοῖν τοῖσιν ἔμπροσθεν προτετηρημένοιν. *Duobus cymbalis cymbalizanti ad anterius crus alligatis.* Et Nonnus lib. v.

> Χειρὶ πολυκροτάλῳ διδυμάονα δοῦπον ἀράσσων.
>
> *Manu ſtrepera duplicem ſonum edens.*

Haec autem concuſſio *flictus* ab Auſonio dicitur, quia fligere idem eſt quod concutere, quanquam id antiquioris notae ſit & recentioribus vix uſurpetur. Lucretius lib. II.

> — *Nam cita ſuperne*
> *Obvia cum flixere, fit, ut diverſa repente*
> *Diſſiliant.* —

Livius Aegyſto:

> *Ipſe in terram ſaucius fligit cadens.*

Accius ἐπὶ ναυτὶ μάχῃ.

> *Nec perdoleſcit fligi ſocios, morte campos contegi.*

Idem in Aegyſto:

> *Heu cujatis ſtipem funditus fligi ſolet.*

Verbum quoque hoc in Arnobio reſtituit Meurſius, cui hanc obſervationem acceptum referimus. Ille enim adverſ. Gent. lib. IV. ita: *Et ſub ipſo furti atque operis nomine* (aut ſecundum illius ſen-

Meurſ. Crit. Arnob. IV. c. 7.

tentiam, *momine*) *ſacrilegos poenis convenientibus ſtigant.* Conflictus autem ille fiebat celeriter, unde Agathias loco alias citato habet ταχὰ κύμβαλα, *cymbala velocia*, & Nonnus τροχαλὰ κυμβάλων τινάγματα, *celeres cymbalorum quaſſationes.* Idemque libro XLVIII.

Καὶ ταχὰ κύμβαλα δῶκε. —

Et dedit velocia cymbala. —

Puto jam unumquemque haud difficulter deprehendere, errare eos, qui ſcribunt, cymbala antiquorum haud abſimilia fuiſſe cymbalo Italico aut Hiſpanico hodierno,
Cajetan. ad 1 Cor. 13. *quod*, ex delineatione Cajetani, *inſtrumentum eſt, quo puellae utuntur choreas ducentes, geſtando ſiniſtra manu cymbalum & dextra percutiendo illud: ejus ſonus proprie eſt tinnitus multorum circulorum aereorum, qui in circumferentia lignea cymbali filis ferreis ſuſtentantur. Simul enim tota illa circulorum multitudo tinnitus emittit, percuſſa pergamena cymbali planitie.* Falluntur & ei, qui putant cymbala ſonum edidiſſe malleolo partem convexam pulſante & concavam ad aerem allidente: nec enim malleolo percutiebantur cymbala, ſed inter ſe collidebantur, ut praeter ſupra citata evidentiſſime ex Gregorio Nyſſeno conjicitur, qui c. 9. in Pſalmos: Τοῦτο γὰρ ἡ τοῦ κυμβάλου πρὸς κύμβαλον ἐνδείκνυται σύνοδος. Aes Dodonaeum, ſi fides authoribus

thoribus, tali modo concutiebatur, itemque campanae medii aevi, quas σήμανθρα, *Symandros*, *Agioſidyros*, &c. nominabant, quod alias jam monuimus, nequaquam vero cymbala. Inclinare autem ad hanc opinionem videtur Vir Illuſtris Joſephus Caſtalio, quando haec refert ex ore Philippi Pigafettae Vicentini, quem eo nomine laudat, quod perluſtrato fere toto terrarum orbe in ambiguo reliquerit, pluſne temporis in peregrinationibus crebris, an in libris Latinis Graeciſque legendis ſcribendiſque conſumſerit. *Idem*, ait, *quoque mihi dixit, cymbalum in Perſia catenulis ex bacilio pendentibus ſolere pulſari, moremque eſſe ibidem, equos non calcaribus ſodi, ſed catenularum ſonitu incitari atque impelli. In dextera igitur Idaeae* (Cybeles cujus marmor citato capite explicat) *creditur eſſe tale quid: nam duae quaſi catenulae pendere videntur ex faſciculo ad cymbalum admoto, ſi ad baculi ſimilitudinem accederet. Inclinat animus, ut credam eſſe ſpicarum faſciculum, cujuſmodi vidi eſſe in manu Cybeles*, &c. Vellem addidiſſet Vir Maximus marmoris, quod explicat, delineationem, quo clarius, hallucinatum eum eſſe, probare ego poſſem. Nunc tantum ſimpliciter affirmo: eam, quam deſcribit Caſtalio, cymbali cujuſcunque formam eſſe ulla ratione non poſſe.

Caſtal. Obſervat. IX. c.10.

poſſe. Eum tamen, hanc non communium, ſed certae cujuſdam cymbalorum ſpeciei eſſe formam, crediſiſſe, vel inde adducor, ut ſentiam, quia mox alio errore fallitur ad tradendum de cymbalis binis alterum tantum vere cymbalum fuiſſe, alterum inſtrumentum aliquanto diverſum, quod acetabulum nominatum putat. En verba: *Acitabulum autem quo cymbalum pulſabatur, erat fere alterum cymbalum, ſive lanx concava ex aere; utrumque a concavitate ſic dictum.* Et paucis intermiſſis: *Quod autem duo haec ex aere concava inſtrumenta concuterentur, Iſidori verba illa oſtendunt: Cymbala & acitabula quaedam ſunt, quae percuſſa invicem ſe tangunt & ſonum faciunt.* Haec Caſtalio. Quis unquam author haec tradidit? Quod veteris aevi monumentum teſtatum reliquit? Nec repugnat Iſidori auctoritas. Dele prius &: ſenſus integer erit. Quin imo ſerva, nec tamen probabis mihi magis hanc deſcriptionem quadrare ad ambo ſimul, quam ad ſingula. Prius tamen volunt ſummi Critici & praeferunt editiones accuratiores.

Caſtal. l. c.

CAPUT

CAPUT SEXTUM.

Reliqua vocabula ad cymbalorum confli-ctionem pertinentia explicantur. Cym-baliſſare. Crepare. Κϱοτεῖν. Κρούειν. *Praecipuae hujus vocis ſignationes bre-viter perſtringuntur.* Κρούγειν. Βαλλί-ζειν. *Ballare. Bal. Pulſare. Quatere.* Ἐπηχεῖν. Τινάσσειν. Βϱεμεῖν.

REcenſenda mihi in praeſentia caete-ra vocabula, quae de hoc inſtru-mento in uſu ſunt, Proximum & quod ipſis cymbalis originem ſuam debet, eſt cymbaliſſare, quod invenitur apud Caſ-ſium Heminam lib. 3. *Mulier cantabat tibiis Phrygiis & altera cymbaliſſabat.* Expreſſum id eſt ex Graeco κυμβαλί-ζειν, quod extat in Luciano, Arriano & aliis, unde ἀνακυμβαλιάζειν, ſed ſen-ſu aliquantum diverſo apud Homerum Iliad. π′.

— ὑπὸ δ' ἄξοσι φῶτες ἔπιπτον
Πρηνέες ἐξ ὀχέων· δίφϱοι δ' ἀνεκυμ-
βαλίαζον.

— Sub axibus vero viri cadebant
Proni e curribus : currus autem ſub-
vertebantur.

Eadem crepabant atque concrepabant; qui confligebant. Catullus Epigr. LXIII.

Leve.

Leve tympanum remugit, cava cymbala recrepant.

Propert. lib. III. & 17.

Hic ubi mortales dextra cum quaereret urbes
Cymbala Thebano concrepuere Deo.

Rectius pro *cum quaereret*, legendum eſſe puto: *conquireret*. Sic enim ſublata erit ταυτολογία τȣ̃ *cum* & *ubi*. Martial. lib. XI. Epigr. 17.

Et Tarteſſiaca concrepat aera manu.

Stat. Theb. l. 5.

Tergaque & aera Dei motas crepuere per auras.

Catachreſtice Venantius Honorius *Concrepari hymnos canendo* dicit. Ita enim lib. I. Eleg. 18.

Hymnum canendo concrepet
Quicquid Deo non invidet,
Laus ejus eſt, qui praeſulem
De mortis ore retrahit.

Nempe idem alio loco, ut ſupra monuimus, cymbala labiis comparaverat, unde apte heic ad os transfert, quod alias cymbalorum eſt. Imitati autem Latini ſunt Graecos, qui eodem ſenſu κροτεῖν, quod redditur *crepare*, in uſu habent. Duo ſufficiant ex multis. Primum Luciani, qui Pſeudom: Ἐι φανείη τις αὐλητὴν, ἢ τυμπανιστὴν, ἢ κυμβάλοις κροτȣ̃ντα. *Si conſpexerit aliquis tibicinem, aut tympaniſtam, aut quendam cymbalis*

repantem. Alterum Oppiani Cy-
. IV.

— Καὶ κύμβαλα χέρσὶ κρόταινον.

— *Et cymbala manibus concrepuere.*

n cum κροτεῖν proprium ſit crotalo-
, quod poſthabita authorum fide,
tamen multiplex heic eſt, vel ſola
nologiae ratio docet, minus incom-
e ad ipſa cymbala transfertur, cum
ala ſint cymbalorum ſpecies, quod
primo evicimus. Κρέειν cum vox
ολύσημο, quod vel derivatum ejus
ια docere potuit, de cymbalis tamen
iatim bis adhibuit Clemens Alexan-
us. Primo libro II. 4. Κύμβαλον
ματος τὴν γλῶτταν λέγει, ἣ τοῖς
μένοις ἐπηχεῖ χείλεσι. *Cymbalum
linguam appellat, quae pulſatis la-
reſonat.* Deinde Stromatum VI.
βαλων ἐυρύθμως κρουομένων ἦχον ἐξα-
θαι. Ita & Arrianus rebus Indicis:
βάλοισιν ἐν κύκλῳ κρέοντές τε καὶ
δοντες. *Cymbala gyratim verberan-
& ſuccinentes.* Communiter reſpon-
oci Latinae *pulſare.* Lexicon Grae-
atinum: Κρέω, *Ferio*, *Percutio*,
. Deinde frequentiſſime uſurpatur
ctu chordarum lyrae ſive citharae.
dentius Philoſophus Harmon. In-
. Σύμφωνοι δὲ ὧν ἅμα κρουομένων, ἢ
ομένων ἀεὶ τὸ μέλος τοῦ βαρυτέρου
τὸ ὀξὺ, καὶ ὀξυτέρου πρὸς τὸ βαρὺ
τὸ

Leve tympanum remugit, cava cym-
bala recrepant.

Propert. lib. III. & 17.

Hic ubi mortales dextra cum quaere-
ret urbes
Cymbala Thebano concrepuere De

Rectius pro *cum quaereret*, legendu eſſe puto: *conquireret*. Sic enim ſubla erit ταυ]υλογία τȣ̃ *cum* & *ubi*. Martia lib. XI. Epigr. 17.

Et Tarteſſiaca concrepat aera manu

Stat. Theb. l. 5.

Tergaque & aera Dei motas crepue
per auras.

Catachreſtice Venantius Honorius *Co crepari hymnos canendo* dicit. Ita eni lib. I. Eleg. 18.

Hymnum canendo concrepet
Quicquid Deo non invidet,
Laus ejus eſt, qui praeſulem
De mortis ore retrahit.

Nempe idem alio loco, ut ſupra mon mus, cymbala labiis comparaverat, ur apte heic ad os transfert, quod al cymbalorum eſt. Imitati autem La ſunt Graecos, qui eodem ſenſu κρο]ε quod redditur *crepare*, in uſu habe Duo ſufficiant ex multis. Primum l ciani, qui Pſeudom: Ἐι φανείη τις λητὴν, ἢ τυμπανιςὴν, ἢ κυμβάλοις κ τȣ̃ντα. *Si conſpexerit aliquis tibicin aut tympaniſtam, aut quendam cym*

lis crepantem. Alterum Oppiani Cyneg. IV.

— Καὶ κύμβαλα χέρσὶ κρόταινον.

— *Et cymbala manibus concrepuere.*

Nam cum κροτεῖν proprium ſit crotalorum, quod poſthabita authorum fide, quae tamen multiplex heic eſt, vel ſola etymologiae ratio docet, minus incommode ad ipſa cymbala transfertur, cum crotala ſint cymbalorum ſpecies, quod libro primo evicimus. Κρέειν cum vox ſit πολύσημος, quod vel derivatum ejus κρεῦμα docere potuit, de cymbalis tamen ſpeciatim bis adhibuit Clemens Alexandrinus. Primo libro II. 4. Κύμβαλον τοῦ σώματος τὴν γλῶτταν λέγει, ἡ τοῖς κρουομένοις ἐπηχεῖ χείλεσι. *Cymbalum oris linguam appellat, quae pulſatis labris reſonat.* Deinde Stromatum VI. Κυμβάλων ἐυρύθμως κρουομένων ἦχον ἐξακούεσθαι. Ita & Arrianus rebus Indicis: Κυμβάλοισιν ἐν κύκλῳ κρούοντές τε καὶ ἐπᾴδοντες. *Cymbala gyratim verberantes & ſuccinentes.* Communiter reſpondet voci Latinae *pulſare.* Lexicon Graeco-Latinum: Κρούω, *Ferio*, *Percutio*, *Pulſo.* Deinde frequentiſſime uſurpatur de tactu chordarum lyrae ſive citharae. Gaudentius Philoſophus Harmon. Introd. Σύμφωνοι δὲ ὧν ἅμα κρουομένων, ἢ αὐλουμένων ἀεὶ τὸ μέλος τοῦ βαρυτέρου πρὸς τὸ ὀξὺ, καὶ ὀξυτέρου πρὸς τὸ βαρὺ

τὸ

τὸ αὐτὸ ᾖ. Nicomachus Harmon. Manud. lib. I. Ἐπὶ τῶν ὀργάνων ἐντατῶν τε καὶ ἐμπνευςῶν καὶ κρουςῶν ποιούμεθα τὸν λόγον, κατὰ μίμησιν τῆς ἡμετέρας συντελεσθέντων. Plutarch. de diſcr. adul. & am. Κἂν διαπειρώμενος κρούσῃς σαθρὸν ἔκ τινος προφάσεως ὑπηχεῖ καὶ ἀγεννές. Lucian. Necyomantia: Ταχὺ δέ μου κρούσαντος τὴν λύραν, παραχρῆμα ἐκοιμήθη ὑπὸ τοῦ μέλους. *Me vero celeriter pulſante lyram, illico obdormivit ſub cantico.* Nec aliter accipio iſtud in Abdicato: Τὴν δὲ μὲν τὴν ἁρμονίαν κροῦε, τὴν δὲ μή. *Hanc vero harmoniam pulſa, hanc vero non.* Oceanum exhaurire tentarem, ſi, quae occurrunt, omnia cumulare vellem. Strictim ergo atque breviter abſolvam reliqua. *Pulſare januam* ſive κρούειν τὴν θύραν invenio apud Phrynichum: Κροῦσαι τὴν θύραν. Ἴσως μέν που παραβεβιάσθαι ἡ χρῆσις· ἄμεινον δὲ τὸ κόπτειν τὴν θύραν. Κροῦσαι τὴν θύραν *idem eſt ac pulſare januam: aequaliter enim huc uſus tranſtulit, quanquam melius dicatur* κόπτειν *ſeu ferire januam.* Clavorum conflictus notari poteſt in proverbio apud Lucianum Philopſeude: Καὶ ἥλῳ φασὶν ἐκκρούεις τὸν ἧλον. *Et clavo, quod ajunt, clavum trudis.* Apud Arrianum eſt κρούειν τοῖς ποσὶ τὴν γῆν ſive *pedibus terram pulſare.* In Polybio lib. XVI. Πρύμναν κρούειν, *puppim pellere*

pellere eſt paulatim retrocedere puppim pellendo ſive remis premendo, non autem proram ipſam antevertendo, ut explicant Lexicographi. Julius Pollux Onomaſt. lib. I. c. 9. Τὸ δὲ εἰς φυγὴν, πρύμναν κρούσασθαι. *De fuga autem dicimus, puppim ferire.* Eandem phraſin ſed paſſive habet Thucid. lib. I. Euripidi κρούειν χεῖρας quod eſt *colliſis manibus ſtrepitum facere, plaudere*, dictum eſt. Metaphoricus alius verbi uſus eſt notatus Suidae Lexico: Κρουσιδημῶν· καταχρούων τῇ βοῇ· ἢ τὸν δῆμον ἀπατῶν καὶ παρακρουόμενος τῇ βοῇ· ἔστι δὲ παρακρουόμενον, ὃ λέγεται ἐπὶ τῶν τοῖς μέτροις παραλογιζομένων. *Cruſidemon idem eſt quod clamore quaſi pulſans ſeu populum vociferatione fallens. Eſt enim eorum, qui menſuram pulſantes aliquem fallunt.* Recte Portus bina hic lectionis ſphalmata notavit & pro βοῇ ſubſtituit βουλῇ ex Scholiaſte Ariſtophanis, qui vocem ei adhibitam in Equitibus ita interpretatus eſt. Deinde legendum exiſtumat ἔστι γὰρ παρακρουστομένων μέτρον, &c. aut παρακρουομένων per praeſens, quod ex ſequenti παραλογιζομένων recte colligit. Κρούειν quoque textorum erat. Hinc veſtes *cruſtae* dicebantur, quae bene percuſſae erant. Codex Theodoſ. lib. XI. de Scenicis: *His quoque veſtibus noverint abſtinendum, quas Graeco nomine Latini cruſtas vo-*

vocant, in quibus alio admixtus colori puri rubor muricis inardeſcit. Haec κρȣςὰ & κεκρȣσμένα ἱμάτια Juvenalis nominat veſtes

Bene percuſſas textoris pectine Galli.

Heſychius: Σπαθατὸν τὸ ὀρθὸν ὕφος σπάθῃ κεκρȣσμένον, ȣ̓ κτενί. Idem: Σπάθημα, πύκνωμα ἀπὸ τῶν ἐν ταῖς σπάθαις κατακρȣόντων τὰ ὕφη. Ad ſequius aevum deſcendo. Ibi, ut κρȣ͂μα ſonus campanarum apud Graecos erat, ſic κρȣ́ειν, quod a quibuſdam corruptioribus κρȣ́γειν profertur, pulſare iſtas ſaepiſſime ſignificat. Theodorus Petreorum epiſcopus in vita S. Theodori Archimandritae: Μοναχοί τινες ἐκ τȣ͂ οἰκείȣ θεασάμενοι μοναςηρίȣ, οἵ τινες τȣ͂ Σευήρȣ ματαιόφρονος ἐνόσȣν αἵρεσιν, πρὸς κνίσμα καὶ ἔριν τῶν μακαρίων ἐκείνων ἀνδρῶν ἀναιδῶς τῷ ξύλῳ ἔκρȣον. Et infra: Ουπω γὰρ ἦν δευτέρα τῆς ἡμέρας ὥρα, τȣ͂ οἰκείȣ προκύψας θαλάμȣ κρȣ́ειν τὸ ξύλον ἐκέλευσε τῷ τὴν πνευματικὴν ταύτην ἐπιτετραμμένῳ Λειτȣργίαν. Nicephorus Blemmydes in vita S. Pauli Latrenſis: Προστάττει δὲ πρὸ τῆς ὥρας τὸ τῶν μοναχῶν ἀθροίσιμον κρȣσθῆναι ξύλον, καὶ τὴν ἱερὰν γενέσθαι μυςαγωγίαν. Euchologium: Ὑπέρχεται ὁ κανδηλάπτης, καὶ κρȣ́ει τὰς βαρέας ἐπὶ τὸν σιδηρȣ͂ν, ποιῶν ςάσεις τρεῖς καὶ ȣ̔́τω συνάγονται πάντες οἱ ἀδελφοί. Aliud Euchologium: Εἶτα κρȣ́σαντες

σαντες τὸ σιδηρȣ̃ν. Typicum: Ἐι δὲ τὸν ὄρθρον κρȣ́ει ὁ κανδηλάπ]ης τὰς βαρέας πρῶτον σχολαιότερον ἄχρι τῶν ν'. Item: Καὶ ἑτοιμάσας τὸ θυμιατὸν ἐξέρχεται, καὶ κρȣ́ει τὸ σιδηρȣ̃ν Notavit hoc jam ante ſaepius laudatus Car. du Freſne, ex quo haec excerpſi. Sed e diverticulo in viam aliquando redeundum eſt.

Scriptores Graeci mediae atque inferioris memoriae cymbala movere βαλλίζειν appellant. Suidas: βαλλίζειν, τὰ κύμβαλα κ]ȣπεῖν, καὶ πρὸς τὸν ἐκεῖνον ἦχον ὀρχεῖσθαι. Gloſſarium MSS. a Freſnio citatum: βαλλίζειν ἀντὶ τȣ̃ κύμβαλα κ]υπεῖν. Ita intelligendum hoc verbum apud Theophanem anno I. Valentis de Maſſalianis Haeret. ȣ̃τοι ψάλλοντες βαλλίζȣσιν (interpretor *cum cymbalis ſaltant*: Quandoque enim βαλλίζειν ſimpliciter dictum pro ſaltando, unde in Gloſſis Graeco-Latinis, quas Voſſius in Etymologico citat, legitur: βαλλίζω, *ſalto*) τὰ παρὰ τȣ̃ Δαβὶδ παχεώς ἐκλαμβάνοντες καὶ ἀνοήτως. Concil. Laodicen. Can. 53. Ὀυ δεῖ Χριςιανȣ̀ς εἰς γάμȣς ἀπερχομένȣς βαλλίζειν ἢ ὀρχεῖσθαι. Vita S. Simeonis: *Ne choreas cum cymbalis ducant aut ſaltent in nuptiis.* Athenaeus extremo L. VIII. Deipnoſoph: Καί τινος εἰπόντος ὅτι βαλλίζȣσιν οἱ κατὰ τὴν πόλιν ἀπαιτὲς τῇ Θεῷ, ᾧ λῷςε, ὁ Ὀυλπιανὸς ἔφη, καί τις Ἑλλήνων τȣ̃το βαλ-

λισμὸν

λιτμὸν ἐκάλεσεν. *Et cum quidam diceret, quod omnes circa urbem Deae ballizent, inquit Ulpianus, ridens, o Optime, ecquis vero Graecorum iſtud balliſmum nuncupavit?* Benedictus Levita lib. VI. c. 193. *Illas vero ballationes & ſaltationes, canticaque turpia & luxurioſa & illa luſa diabolica non faciat.* Quae verba coincidunt cum iis, quae reperiuntur in Capitulis Karoli M. lib. VI. c. 19. Vopiſcus in Aureliano: *Adeo ut etiam balliſtea pueri & ſaltatiunculas in Aurelianum tales componerent.* Romana Synodus ſub Lothario c. 31. *Ne balando & turpia verba decantando choros teneant & ducant.* Revertor in Latium antiquum. Frequenter ibi cymbala PULSARI dicebantur. Gallus Eleg. IV.

Cymbala multiplices edere pulſa ſonos.

Ovidius Faſtor. IV.

Cymbala pro galeis, pro ſcutis tympana pulſant.

Lucret. lib. II.

— *In numerum pulſarunt aeribus aera.*

Tibullus lib. I.

Illa tua toties aera repulſa manu.

Ovid. Metamorph. III.

— *Aerane tantum*
Aere repulſa valent? —

Statius Achill. II.

Quater

— quater aera Rheae, quater Evia pulſant
Terga manu —

QUATI & QUASSARI. Virgil. Georg. l. IV.

— Matris quate cymbala circum.

Claudian. VI. conſ. Honor.

— Cybeleia quaſſans
Hyblaeus procul aera ſenex —

TUNDI. Propert. lib. III.

Tundet ad Idaeos cymbala rauca ſonos.

Apud Graecos cymbaliſtae dicebantur ΚΤΥΠΕΙΝ & ΕΠΙΚΤΥΠΕΙΝ. Prius ex diverſis authorum teſtimoniis, quae paſſim citamus & heic repetere prolixum foret, ſatis notum atque manifeſtum erit. Poſterius invenio apud Clementem Alexandr. ad Gent. Τύμπανόν τε ἐπικτυποῦντα καὶ κύμβαλον. *Qui confligit cymbala & tympana.* Sic Lucianus Deor. Dial. Ἐπιβομβεῖ τῷ τυμπάνῳ καὶ ἐπικτυπεῖ τῷ κυμβάλῳ. *Sonat tympano & crepat cymbalo.* Συγκτυπεῖν eſt apud Nonnum Dionyſ. ά.

Καὶ τροχαλοῖς κροτέοντα τινάγματι σύνθροον ἠχώ
Κύμβαλα βομβήεντα συνέκτυπε δίζυγι χαλκῷ
Συμφερτοῖς δονάκεσσιν —

Et citatis quaſſationibus aequalem eliciens ſonum
Conflixit ſtrepitantia cymbala duplici aere
Conſertis donacibus —

ΤΙΝΑΣΣΕΙΝ. Agathias in Baccham:
— Τάχα κύμβαλα χερσὶ τινάξαι.

Nonnus Dionyſ. μ΄.
Μὴ Φρύγα Κῶμον ἴδω, μὴ κύμβαλα χερσὶ τινάξω.
Non video comum Phrygium nec cymbala manibus movebo

ΒΡΕΜΕΙΝ. Diogenes Tragicus:
— — χαλκοκλύπων
Βόμβοις βρεμούσας ἀντὶ χερσὶ κυμβάλων.

CAPUT SEPTIMUM.

De ſono cymbalorum. Communiter tinnitus dictus. Variae hujus vocis ſignationes adducuntur. Sonare. Grutillare. Ἀλαλάζειν. Ἠχεῖν. Tinnitus ille varios ſonos exprimebat, qui recitantur ex Etymologico. De cymbalo Peireſcii. Cymbalis concini ſolitum.

CYmbala ita conflicta ſingularem ſonum eumque acutum atque argutum edebant. Ovid. IV. Faſt.
— Me ſonus aeris acuti

Terret

Terret & horrendo lotos adunca ſono.

Simpliciter ille ſonus TINNITUS & cymbala TINNIRE dicebantur. Ovid. XIV. Metamorph.

— Tinnitibus aëra pulſi
Aeris & inflati complevit murmure buxi.

Arnobius loco, quem alias plenius citamus: *Etiamne aeris tinnitibus, quaſſationibus cymbalorum? Etiamne tympanis &c.* Seneca Natur. Quaeſt. II. c. 29. *Vides enim, quanto vocaliora ſint vacua, quam plena, quanto intenta, quam remiſſa. Ita tympana & cymbala ſonant: quia illa repugnantem ex ulteriore parte ſpiritum pulſant, haec ad ipſum aërem acta, niſi concavo non tinniunt.* Martianus Capella lib. II. *Sed ecce magno tympani crepitu, crotalorumque tinnitu universa reſultant.* Silius Italicus lib. XVII.

Circum arguta cavis tinnitibus aera —

Catullus Argonaut.

Plangebant aliae proceris tympana palmis,
Aut tereti tenues tinnitus aere ciebant.

In genere tinnitum omne fere aes vel ferrum & inſtrumenta ex his metallis confecta edere exiſtimabantur. Gloſſae Graeco-Lat. Ἦχος ἐπὶ χαλκοῦ καὶ σιδήρου, *tinnulus, tinnitus.* Lexicon Latino-

tino-Graecum vetus : *Tinnitus*, ἦχος χαλκώματος, βόμβος. Τρύφων. Gloſſae aliae: *Tinnitus*, βόμβος. Ammianus de Ariſtotele: *Ille namque aenea concha ſuppoſita bracchio extra cubile protenſo pilam tenebat argenteam, ut cum nervorum rigorem ſopor laxaſſet infuſus, geſtaminis lapſi tinnitus abrumperet ſomnium.* Hinc omnibus aeneis inſtrumentis communis tinnitus. Siſtris. Apulej. Metamorph. XI. *Hi capillum deraſi funditus vertice praenitentes: magnae religionis terrena ſidera aereis & argenteis, imo vero aureis etiam ſiſtris argutum tinnitum conſtrepentes.* Ovidius de Ponto I. Eleg. I.

Jactantem Pharia tinnula ſiſtra manu.

Dodonaeo lebeti. Auſon. Epiſt. XXV.

Nec Dodonaei ceſſat tinnitus aheni,
In numerum quotiens radiis ferientibus ictae
Reſpondent dociles moderato verbere pelves.

Lituis. Silius Ital. XIII.

Is trepido lituum tinnitu ſtare neganti
Imperitans violenter equo —

Galeis gladio verberatis ſive alio quocunque modo inter ſe concuſſis. Prudent. Pſychomach.

Aerea

erea ſed coćto caſſis formata me-
tallo
innitum percuſſa refert —
ierus Ligurini lib. IV.
on jam miſſilibus telis ferroque vo-
lanti,
d gladiis pugnare libet: tinnire ſo-
noros
lus audires galeas —
lib. VII.
- Tinnire cavas mucronis ab ićtu
udires galeas —
s. Ovid. Metamorph. V.
uem ratus Aſtyages etiamnum vi-
vere, longo
nſe ferit: ſonuit tinnitibus enſis a-
cutis.
nabulis. Venant. Honor. lib. II.
e veniente ſacer cauſas patefecit o-
pertas,
Tinnitum incipiens jam quaſi furta
loqui.
pe tintinnabulis adeo proprius hic
fuit, ut vel inde nomen traxerint.
iis. Idem paulo poſt:
um ſolidarentur, non ſic ſtrepuere
catenae,
Ceu tinniverunt, cum crepuere ferae.
tamen proprie hic *tinnitus* refer-
l tibias. Apul. Floridor. lib. I.
us duas tibias uno ſpiritu animavit,
laevis & dextris foraminibus a-

 cuto

tino-Graecum vetus : *Tinnitus* , ἦ
χαλκώματος, βόμβος. Τρύφων. G
ſae aliae: *Tinnitus*, βόμβος. Ammi
de Ariſtotele: *Ille namque aenea co*
ſuppoſita bracchio extra cubile pro
pilam tenebat argenteam , ut cum n
rum rigorem ſopor laxaſſet infuſus
ſtaminis lapſi tinnitus abrumperet ſo
um. Hinc omnibus aeneis inſtrum
communis tinnitus. Siſtris. Apulej.
tamorph. XI. *Hi capillum deraſi fr*
tus vertice praenitentes : magnae rel
nis terrena ſidera aereis & argen
imo vero aureis etiam ſiſtris argutum
nitum conſtrepentes. Ovidius de Pon
Eleg. I.

Jactantem Pharia tinnula
manu.

Dodonaeo lebeti. Auſon. Epiſt. XXV

Nec Dodonaei ceſſat tinnitus ahe
In numerum quotiens radiis feri
bus ictae
Reſpondent dociles moderato ve
pelves.

Lituis. Silius Ital. XIII.

Is trepido lituum tinnitu ſtare
ganti
Imperitans violenter equo —

Galeis gladio verberatis ſive alio
cunque modo inter ſe concuſſis.
dent. Pſychomach.

Aerea ſed cocto caſſis formata metallo
Tinnitum percuſſa refert —

Guntherus Ligurini lib. IV.

Non jam miſſilibus telis ferroque volanti,
Sed gladiis pugnare libet: tinnire ſonoros
Ictus audires galeas —

Idem lib. VII.

— Tinnire cavas mucronis ab ictu
Audires galeas —

Gladiis. Ovid. Metamorph. V.

Quem ratus Aſtyages etiamnum vivere, longo
Enſe ferit: ſonuit tinnitibus enſis acutis.

Tintinnabulis. Venant. Honor. lib. II.

Te veniente ſacer cauſas patefecit opertas,
Tinnitum incipiens jam quaſi furta loqui.

Nempe tintinnabulis adeo proprius hic ſonus fuit, ut vel inde nomen traxerint. Catenis. Idem paulo poſt:

Cum ſolidarentur, non ſic ſtrepuere catenae,
Ceu tinniverunt, cum crepuere ferae.

Minus tamen proprie hic *tinnitus* refertur ad tibias. Apul. Floridor. lib. I. *Primus duas tibias uno ſpiritu animavit, primus laevis & dextris foraminibus acuto*

cuto tinnitu & gravi bombo concentum muſicum miſcuit. Idem Metamorph. x. *Pone tergum tibicen hormum canebat bellicoſum, & permiſcens bombis gravibus tinnitus acutos in modum tubae ſaltationis agilis vigorem ſuſcitabat.* Ad Tympana. Ughutio: *Tympanum quoddam inſtrumentum muſicum vel pellis, vel corium, vel ligno ex una parte contentum, vel contextum; & dicitur ſic quod tinniat, vel dicitur ſic a tinton, quod eſt medium, quia eſt medium.* Etymon enim hoc ridiculum & nauci prorſus eſt. Ad vocem denique humanam. Suetonius in Nerone cap. 20. *Si paululum ſubbibiſſet, aliquid ſufferti tinniturum ſe Graeco ſermone promiſit.* Catull. Epithal. Juliae & & Mallii:

Excituſquo hilari die
Nuptialia concinens
Voce carmina tinnula,
Pelle humum pedibus, manu
Piceam quate taédam.

Plautus Caſina Act. II. Scen. 3.

Ohe: jam uxor ſatis es: comprime te, jam nimiam tinnis.

Idem Pſeud. Act. III. Sc. 2.

Moleſtus ne ſis: nimium jam tinnis.

Idem Paenulo:

Canora ſic voce ſua tinnire temperent.

Tinnitus vero aurium & mantia inde inſtituta itidem veteres haut latuit. Legimus

mus hujus rei indicium apud Metellum Quirinal. Eclog. IX.

Neſcio, quid cauſae? reſonat tinnitus ab aure
De fama triſti nunquam requieſcere noſtî.

Quod addi poteſt ad ea, quae congeſſit Bulengerus de Ominib. c. 2.

Sed redeo ex ambagibus. Cymbala etiam ſimpliciter tantum SONARE dicebantur. Catull. de Berec. & Aty: *Ubi cymbalum ſonat vox*: de quo loco deinde. Terentius Varro: *Sonitum aeris intonamus*. Claudian. R. P. lib. I.

Non buxus, non aera ſonant —

Ovid. IV. Metamorph.

— Tinnulaque aera ſonant —

Idem Art. Aman. lib. I.

— Sonuerunt cymbala toto
Littore —

Stat. Thebaid VIII.

— Gemina aera ſonant Idaeaque terga.

Ammianus Marcellinus XVIII. *Fumo pelluntur & turbulento ſonitu cymbalorum.* Potuiſſet etiam ad cymbala vel aptius crotala verbum GRUTILLARE referri, quod lego ciconiae tributum apud Caeſarium Miracul. x. c. 58. *Ciconiae eum crebrius grutillando circumvolantes omnes in admirationem verterunt.* Nempe, quod vult illuſtris Voſſius, *dicitur* *Voſſ. IV. de Vit. Serm. c. 9.*

de ciconiis roſtro crepitantibus: Ex voce crotalus, quaſi crotillare. Graecis ἀλαλάζειν cymbala dicuntur, cujus rei teſtis illuſtriſſimus Paulus eſſe poteſt, qui πρὸς Κορ. Α΄. κεφ. ιγ΄: Ἐὰν ταῖς γλώσσαις τῶν ἀνθρώπων λαλῶ καὶ τῶν ἀγγέλων, ἀγάπην δὲ μὴ ἔχω, γέγονα χαλκὸς ἠχῶν, ἢ κύμβαλον ἀλαλάζον. *Si linguis angelorum loquor & hominum, amorem vero non habeo, aes ſonans & cymbalum tinniens ſum.* Poſt eum Iſidorus Peluſiota lib. 1. Epiſt. 108. Λόγου δὲ τοῦ ζῶντός σοι δεῖ, οὗ ὁ χηρεύων κύμβαλον ἀλαλάζον ἐστίν. Quanquam apud profanos authores rara aut nulla in illo ſenſu adhibitae hujus vocis reperias veſtigia, ſimili tamen & propinquo interdum adhibentur. Sic apud Nonnum & Euripidem tympanis ἀλαλαγμὸν adſcriptum deprehendas. Hic in Cyclope v. 65.

Ου τυμπάνων ἀλαλαγμοὶ
Κρήναισι παρ᾽ ὑδροχύτοις.
Non tympanorum ſtrepitus
Ad fontes aquifluos.

Quanquam apud eundem pro laeto virorum clamore invenias. Supplic. v. 719.

Ἐγὼ δὲ ἀνηλάλαξα κἀνορχησάμην.
Ego autem exclamavi & ſaltavi.

Strepitus ſane Corybantum, miniſtrorum Bacchi & ſimilium, quibus in uſu cymbala, frequentiſſime ἀλαλαγμὸς eſt apud Nonnum in Dionyſiacis. Sic lib. α΄.

Μυστι-

Μυϛιπόλων ἀλαλαγμὸν ἐμιμήσαντο καβείρων.

Imitabantur ſtrepitum ſacerdotum cabirorum.

Ibidem θ'.

Φρικαλέαι δ' ἀλάλαζον –

Horrendum vero ſtrepitum edebant –

Ibidem ιϐ'.

Βακχείοις ἀλάλαζον ὁμογλώσσου μέλος ἠχοῦς.

Bacchantibus clamarunt melos aequalis ſoni.

Idem ιδ'. Σατύρων ἀλάλαγμα & Βάκχη δ' ἀμφαλάλαζε. Ibidem ιή. Ἀμφίπολοι δ' ἀλάλαζον, *Miniſtri vero ſtrepebant.* Ibidem κ'. Σειληνοὶ δ' ἀλάλαζον. *Sileni vero ſtrepebant.* & ἀλάλαγμα χορείης, *ſtrepitus chori Bacchici.* Ibidem κά.

Ἀμφιπαγὴς ἀλάλαζεν, ἀπειλείων Διονύσῳ.

Undequaque firmus clamavit, jactans ſe Baccho.

Plurima alia, quae apud eundem Nonnum reperiuntur loca, lubens praetereo. Satis enim ex his, quod docere volui, conſtat. Aliquando tamen & ſtrepitum bellicum notat. Nonnus ιέ.

Καὶ πτολέμων ἀλάλαγμα λιπὼν καὶ θήριον ἠχώ.

Et bellorum reliquens ſtrepitum & Martium ſonum.

Et ιζ'. Ἰνδοῖς Ἄρης ἀλάλαζε, *Mars In-*

dus ſtrepuit. Et κὴ ὑγρὸς Ἄρης ἀλάλαζεν, *Mars humidus ſtrepuit.*

Plane contrarium & triſtem virorum ejulatum oppoſitum mulierum ὀλολυγμῷ hoc vocabulo exprimit Achilles Tatius Erot. III. Ἐῤῥόχθει τὸ κῦμα, ἐπάφλαζε τὸ πνεῦμα, ὀλολυγμὸς γυναικῶν, ἀλαλαγμὸς ἀνδρῶν. Atque ut iſtud ἀλαλάζειν convenire mihi videtur cum Latinorum *tinnire*, ſic eorum *ſonare* τῷ ἠχεῖν apte reſpondet Atque hoc quidem ſatis frequenter de cymbalis uſurpatur. Ex multis pauca addo. Clemens Alex. ad Gentes: Τύμπανόν τε ἐπικτυπῦντα, καὶ κύμβαλον ἐπηχῦντα. Athenaeus Deipnoſ. VIII. c. 16. Ἐγένετο κατὰ πᾶσαν πόλιν αὐλῶν βόμβος καὶ κυμβάλων ἦχος. Clemens Paedagog. II. c. 4. Κυμβάλοις καὶ τυμπάνοις ἐξηχῦμενοι. Strom. VI. Κυμβάλων εὐρύθμως κρυομένων ἦχον ἐξακῦεσθαι. Ariſtot. Mirabil. Ἐξακῦεσθαι γὰρ τυμπάνων καὶ κυμβάλων ἦχον, γέλωτά τε μετὰ θορύβυ καὶ κροτάλων ἐναργῶς. Sufficiunt haec. Tinnitus autem ſeu ſonitus ille & elegans erat & varios modos ſeu nomos exprimebat. Vel ſolus id Gallus probabit Eleg. IV.

Cymbala multiplices edere pulſa ſonos.

Hos autem multiplices cymbalorum ſonos ab interitu aliquantum vindicavit ſcriptor Etymologici, qui ita ait: Κύμβαλον

παρὰ

παρὰ τοῦ κύπελον, κύπαλον καὶ κύμβαλον· ἢ παρὰ τὸ πεποιημένην φωνὴν ἔχειν· κύμβαλον γὰρ ἐκ πεποιημένης φωνῆς εἴληπται· αἱ δὲ πεποιημέναι φωναὶ αὗται· κυμ, καρ, κεν, ρε, κρι, κε, τρι, χθα. Singularem ſoni praeſtantiam habuit cymbalum illud, quod cimeliarchium Viri immanis eruditionis & ad ſingulare Reipublicae literariae emolumentum nati, Nicolai de Peiresk, ornavit. Colligi id poteſt, ex deſcriptione, quam exhibuit Petrus Borellus in auctario ad Gaſſendi vitam Peireskii, quae p. 285. his verbis abſolvitur: *Non praetereundum a me viſum cymbalum aeneum mirae elegantiae ex eodem Muſaeo prodiens: forma erat globoſa inſtar mali aurantii, intus cava & duabus portionibus, quaſi cupulis diſtincta, e quarum imo alia cupula emergebat priori non in oris, ſed in puncto contactus ſolummodo adhaerens, quae primulis parallelis a vertice deorſum deductis, quaſi totidem foraminibus pervia, ſi vel leviori manu concuteretur, Harmonicum ſonum ad horae ſeſquiquadrantem continuatum, & ex aëre repercuſſo Echum multiplicem emitteret.* Cymbala movi: tinnitum dedi: modos muſicos ſervavi: nihil reſtat, niſi ut ſuccinatur. Iſtud enim a priſcis factum eſſe authores teſtantur. Praecipue Dionyſ. Halicarnaſſ. περὶ Δημοσθ. δεινότητος. Καὶ διαρ-

ῥεῖ διὰ τῆς ἀκοῆς ἡδέως πως καὶ ἀσπαστῶς, οὐδὲν ἧττον, ἢ τὰ δι᾽ ᾠδῆς καὶ ὀργάνου μουσωθέντα κρούματα καὶ μέλη. Quanquam heic ſatis apte lyrae citharaeve pulſus ſubintelligi poteſt. Clarius Plinius lib. 11. c. 14. *Plauſus tantum ac potius ſola cymbala & tympana iſtis canticis deſunt.*

CAPUT OCTAVUM.

Cymbalorum antiquitas vetuſtiſſima. Quo quid obſcurius apud vetuſtos authores, eo antiquius. Idaei Dactyli invenerunt cymbala. Cymbala ferreis vel aereis Muſicorum inſtrumentis omnibus antiquiora ſunt. Muſica & aes ab Idaeis Dactylis inventa. Horum nomina & aetas. Rejiciuntur nimis provehentes & nimis abbreviantes aetatem eorum.

AD hiſtoriam cymbalorum venio, rem, ſi quae alia, intricatiſſimam. Si extremam cymbalorum aetatem a me quis requiret, lubens affirmo me neſcire. At vero ingens mihi ad vetuſtatem ſummam probandam eſt argumentum authorum profundum ſilentium. Nempe memoriam ſcriptorum plerumque anticipant, quae memorata ab iis non ſunt. An ante diluvium fuerint cymbala, iſtud ego

ego juxta cum ignariſſimis ſcio. Quando poſt diluvium coeperint, ne id quidem. Fas tamen mihi in tantis tenebris indagare aliquantillam conjecturis lucem. Cur antiquitate praevalere cymbala inter multa alia inſtrumenta exiſtumem, tria ſunt, quae me movent. Primum ita puto. Caeterorum inſtrumentorum Muſicorum paſſim inventores memorantur: ubi de cymbalis quaeres, βολβοὺς ζητεῖς. Ita tibiarum authorem alii Apollinem, Marſyam alii, quidam Hyagrum quendam aut Olympum Phrygem faciunt. Lyram jam Mercurius, jam Phoebus invenit; cymbalum quis? neſcitur. Scilicet omnem antiquitatem ſcriptis aſſervatam longe antevertit. Deinde a conflictu & tinnitu aeris omnem principio muſicam profectam eſſe affirmat Solinus Polyhiſt. c. XI. *Studium muſicum inde coeptum, cum Idaei Dactyli modulos CREPITU & TINNITU AERIS deprehenſos in verſificum ordinem tranſtuliſſent.* Nec deeſt huic traditioni ratio: ſaltem apud animum ſuum quis conſideret, non potuiſſe faciliorem Muſicorum modorum inventioni occaſionem naſci, quam agnito, qui metallis concuſſis ineſt, ſono. Jam vero, ſi ex colliſione aeris ſive ferri (nam utrumque potuit fieri, quia utriuſque Idaei Dactyli authores fuere, ut mox probo.)

antiquitas primo adducta eſt ad Muſicam inſtrumentalem excolendam, non potuit hominum ſolertum ingenio quicquam prius occurrere, quam cymbala: horum quippe motus proxime accedit ad rudem illam & ſimplicem aeris ferrive colliſionem. Iſtud fere affirmarem omnibus inſtrumentis Muſicis, quae ferro vel aere conſtant, vetuſtiora eſſe cymbala. Tertio loco conjecturas meas roborabit aliquanto praeciſior inquiſitio in tempus ipſum. Liceat mihi iſtud protendere in aetatem Idaeorum Dactylorum. Hoc ut credam, haec me movent. Primo Iſidorus ex priſcis procul dubio commentatoribus affirmat Orig. lib. XIV. cap. 6. *Studium Muſicum ab Idaeis Dactylis coeptum.* Deinde & Solini ſuperior traditio huc facit, qui dicit *Idaeos Dactylos TINNITUM & CREPITUM AERIS primos deprehendiſſe.* Ubi imprimis notandum, quod *tinnitus* & *crepitus* a Solino poſitum ſit, quia nempe propria haec cymbalis & ad eorum ſonum exprimendum apta vocabula. Accedit quod non tantum tinnitum atque crepitum aeris & ferri, ſed ipſum etiam aes & ferrum Idaei Dactyli detexerint. Teſte enim Diodoro Siculo lib. V. *Idaei Dactyli in Creta ignis uſum aeriſque ac ferri invenerunt in Berecyntho Antiſaptaereorum regione* καὶ τὴν ἐργασίαν

γατίαν, δι' ἧς κατασκευάζεται, (notandum) *ejuſque conflandi rationem.* Addo Clementem Alexandr. Strom. I. Κέλμις τε αὖ καὶ Δαμναμεὺς οἱ τῶν Ἰδαίων Δάκτυλοι πρῶτοι σίδηρον εὗρον ἐν Κύπρῳ· ὁ δὲ ἄλλος Ἰδαῖος εὗρε χαλκῦ κρᾶσιν. *Celmis ſane & Damaneus Idaeorum Dactylorum primi invenerunt ferrum in Cypro, alter vero mixturam aeris.* Alius ille qui aeris fabricam invenit, fallor, an ille Acmon dictus eſt? Hunc enim iſtis duobus addit Schol. Apollonii ex Phoronidis auctore:

> Κέλμις, Δαμναμενεύς τε μέγας καὶ
> ὑπέρβιος Ἄκμων.
>
> *Celmis & magnus Damaneus & an-*
> *noſus Acmon.*

Quanquam in horum nominibus valde varient authores: Strabo enim lib. x. quatuor numerat, quos nominat: *Salaminum, Damnameneum* (corrupte enim legitur Δαμναμέα, ut & ſuperius apud Clementem ex ſententia Marshami) *Herculem, Acmonem.* Apud Pauſaniam quinque ſunt: *Hercules, Paeoneus, Epimedes, Jaſius & Idas.* Eodem teſte lib. v. *Alii centum numerant, alii decem* τοῖς ἐν ταῖς χερσὶ δακτύλοις ἰσαρίθμους. Sed redeamus ad propoſitum. Clemens quoque Alexandrinus pro nobis facit, quando inter multa alia horum inventa etiam Muſicam collocat. En

Marsh. Can. Chron. p. 257.

En locum ejus lib. cit. *Τινὲς δὲ μυθικώτερον τῶν Ἰδαίων καλȣμένων Δακτύλων σοφȣ̀ς τινὰς πρώτȣς γενέσθαι λέγȣσιν, εἰς ȣ̃ς ἥτε τῶν Ἐφεσίων λεγομένων γραμμάτων, καὶ ἡ τῶν κατὰ μȣσικὴν ἕυρεσις ῥυθμῶν ἀναφέρεται· δἰ ἣν αἰτίαν οἱ παρὰ τοῖς μȣσικοῖς δάκτυλοι τὴν προσηγορίαν εἰλήφασι.* *Magis vero fabuloſe quidam exiſtumant Idaeos, quos Dactylos nominant, primos fuiſſe ſapientes, quibus & literarum quas Epheſias nominant, & Muſicorum rhythmorum inventio accepta refertur, ob quam cauſam dactyli apud Muſicos appellari ſolent.* Ac jam quidem aliquibus conjecturis me firmaſſe puto, potuiſſe cymbala ab Idaeis Dactylis inventa eſſe. Horum jam antiquitas cymbalorum vetuſtatem probat; quae nec nimium producenda nec nimium mutilanda. Inter illos ſaepius citatus ille Clemens eſt, qui tradit eſſe *ἀπὸ τȣ̃ κατακλυσμȣ̃ ἐπὶ τὸν Ἴδης ἐμπρησμὸν καὶ τὴν ἕυρεσιν τȣ̃ σιδήρȣ καὶ Ἰδαίȣς Δακτύλȣς ἔτη ἑβδομήκοντα τρία, ὥς φησιν Θράσυλλος.* Ingentes hoc habet difficultates, ita ut neſciam, qui viro alias ſatis erudito in mentem haec venire potuerint. Qui Idaeos Dactylos aequales faciunt Joſuae, magno pugnant argumentorum colore. Idaeos Dactylos cum Minoë e Phrygia conceſſiſſe in Cretam ex Epochis marmoreis Arundellianis,

lianis, atque aliis auctoritatibus monent. Minos vero, inquiunt, Joſuae aequalis fuit. Idem Baccho atque Herculi coaetaneus dicitur, ſub quibus latuere Joſuae facta. His ego oppono: Primo Idaeos Dactylos cum Minoë in Cretam non potuiſſe proficiſci, quia Minos tum indigena erat, tum ab aliis non e Phrygia in Cretam, ſed contra e Creta in Aſiam narratur profectus. Sed & Idaeos Dactylos non Minoëm, at Jovis, quem Minois patrem tradunt, matrem Idaeam comitatos fuiſſe credo. Deinde ſi Minos Baccho coaevus fuit, non potuit gaudere ſatellitio Idaeorum Dactylorum: hi enim utriſque anteriores. Jam vero, quo illuſtriorem cymbalis antiquitatem vindicem, haec ſingula contra adverſarios ſequenti capite probanda mihi video.

CAPUT NONUM.

Idaei Dactyli Joſuae aetate vetuſtiores. Minos non profectus e Phrygia, ſed e Creta in Aſiam. Lux Stephano, Tacito, Homero, Joſuae XI. 22. Huetius ſaepius, ſemel Nat. Comes notatur. *Minos profugus. Gazam non aedificavit. Jupiter Cretenſis primus in Aſia non cultus. Mannas. Cretagenes.*

MAre hic ineo tam confuſum & tam intricatum, ut ſaepe mecum verear, ne lector tot apinis atque tricis implicatus nauſeam gignat, cujus tamen judicium & patientiam heic inprimis exoramus. Ut communem Chronologorum ſententiam de Idaeis Dactylis ad Joſuae aetatem deducendis vacillare faciam (quod ita ad cymbala mea pertinet, ut annis Idaeorum Dactylorum conſtitutis de vetuſtate cymbalorum quoque certum aliquid me tradere poſſe putem) haec mihi latius firmanda erunt:

1. *Minos erat indigena.*
2. *Non e Phrygia in Cretam, ſed e Creta in Aſiam profectus eſſe videtur.*

Ergo Idaei Dactyli non potuere eſſe ejus comites.

3. *Idaei*

3. *Idaei Dactyli comitati ſunt Idaeam matrem Jovis ſecundi in Cretam.*

4. *Jupiter ſecundus videtur eſſe frater Minois.*

Ergo Idaei Dactyli antiquiores Minoë.

5. *Idaei Dactyli Baccho antiquiores ſunt.*

Ergo etiam Minoë & Joſua.

1. Minoëm fuiſſe indigenam probatiſſimae authoritates docent. Adſtipulari huic opinioni videtur Homerus Iliad. 13. v. 450.

(Ζεὺς) πρῶτος Μίνωα τέκε Κρήτῃ ἐπίȣρον.

Jupiter primus in Creta genuit regem Minoêm.

Jovem autem Cretenſium regem Minois patrem fuiſſe corollario quarto doceo. Atque hujus ego authoritatem Epochis illis Marmoreis antiquiorem duco, quanquam illae ita: Ἀφ' ȣ̃ Μίνως πρ.. βα... λωνίαν (ſupplevit Marshamus: πρῶτος βασιλεὺς Ἀπολλωνίαν) ὤκισε καὶ σίδηρος ηὑρέθη ἐν τῇ Ἴδῃ, εὑρόντων τῶν Ἰδαίων Δακτύλων Κέλμιος καὶ ...... λεύοντος (lege βασιλεύοντος ſive ἀρχεύοντος) Ἀθηνῶν Πανδίονος.

Marsh. Can. Chron. p. 252.

II. Quod quis objiciat Platonem in Gorgia dicentem: Ἐγὼ μὲν ȣ̃ν ταῦτα ἐγνωκὼς πρότερος ἢ ὑμεῖς, ἐποιησάμην δικαστὰς υἱεῖς, δύω μὲν ἐκ τῆς Ἀσίας, Μίνω

Μίνω τε καὶ Ῥαδάμανθυν, ἕνα δὲ ἐκ τῆς Εὐρώπης, Αἰακόν. Iſtud nempe de uxoribus Jovis iſto cognomine inſignitis accipiendum eſt. Quod ſi id nolles, ne ita quidem haereremus, quia Minos non exiguum temporis in Aſia haeſit; quin imo urbem ex ſuo nomine Minoa, quam deinde Gazam appellarunt, exſtruxit. Audi haec omnia clare atque perſpicue docentem Stephanum in Gaza: Γάζα πόλις Φοινίκης πρὸ τῆς Αἰγύπτου· ἐκλήθη δὲ καὶ Μίνωα, ὅτι Μίνως σὺν τοῖς ἀδελφοῖς Αἰακῷ καὶ Ῥαδαμάνθει ἰὼν, ἐξ αὐτοῦ ταύτην ἐκάλεσεν. Ἔνθεν καὶ τὸ τοῦ Κρηθαίου Διὸς παρ' αὐτοῖς εἶναι, ὃ καὶ καθ' ἡμᾶς. Ἐκάλουν Μαρνὰν, ἑρμηνευόμενον Κρηταγενῆ. Addo verſionem, quia ſingulari paraphraſi locus hic indiget: *Gaza urbs Phoeniciae apud Aegyptum, quae & Minoa vocata eſt, quia Minos cum Aeaco & Rhadamantho fratribus eo profectus illam de ſuo nomine vocavit. Hinc & apud eos eſt idem Jovis Cretenſis cultus, qui & apud nos: illi Marnan vocant, Cretagenen Graeci.* Nota jam:

MINOA VOCATA. Hieronymus non ipſam Gazam, ſed oppidum non procul ab ea ita appellari ſcribit: *Medemana in tribu Juda, cujus meminit Eſaias, & nunc eſt Minois oppidum juxta civitatem Gazam.*

EO

EO PROFECTUS. Certe valde hoc veriſimile eſt, cum variae hujus itineris potuerint eſſe cauſae, e quibus ſpecioſiſſimas has duas eſſe exiſtumo. Primo certum exiſtimo Idaeam matrem, Phrygiam illam, uxorem fuiſſe Jovis primi & Cretenſis, & ante eam Europam Agenoris filiam. Jam vero continuandae cum Aſiaticis regnis ſibi affinitate conjunctis neceſſitudinis gratia, legationis loco hos ſuos ſive filios ſive famulos (nam utrumque memoria proditum eſt) mittere in Aſiam potuit. Deinde cur potiſſimum in Phoenicia ſibi commorandum Minos duxerit, nemini ignotum eſſe poteſt, non dico qui Europam Phoenicem Minoi matrem fuiſſe fatetur, ſed qui ad Hebraeorum & Aegyptiorum ſapientiam hauriendam omnes reliquarum gentium ſapientes ab omni aetate confluxiſſe novit. Ideo mihi in confinio Aegypti atque Phoeniciae ſedem fixiſſe Minos creditur, tum, quia in Cananitide ardua flagrabant bella, tum ut utrorumque placita inter ſe comparans perfectiorem inde philoſophiam ſibi atque ſuis (quos ad cultiora ingenia bonis inſtitutis revocare forſan jam tum meditabatur) comparare poſſet. Ita intelligo locum Taciti Hiſt. v. c. 2. *Judaeos Creta profugos noviſſima Libyae inſediſſe* (tota enim Africa olim Lybia audiebat, & Gaza ubi con-

conſediſſe Minoem credo, atque in confini pago aliquo cum frequenter diverteretur, eum inde nomen traxiſſe) *argumentum e nomine peti; inclytum in Creta Idam montem, accolas Idaeos, aucto in barbarum cognomento, Judaeos vocitari.* Nec enim cum Clariſſimo Huetio hic facio, qui Minois, Idaeorumque nomen omnino ſuſtollit. Tantum ſimilitudinem nominis feſelliſſe Tacitum puto, qui Judaeos ex Creta profectos affirmat, cum Idaeos deberet. Nec inde ſtatim liquet Idaeos Cretenſes cum Judaeis exoticos ſcriptores confudiſſe. Quod vero Tacitus *profugos* eos dicat, in eo facile aſſentior & priorem de legationibus ſuſceptis conjecturam lubens damno. Attendat modo Lector, atque omnia expedita inveniet, magiſque jam hiſtoriam, quam fabulas olentia. Idaea conjux fuit Jovis primi, & ut puto ſecunda, poſtquam Minos, Rhadamanthus & Aeacus ex Europa atque Aſia jam ſuſcepti antea erant. Illa cum Jovem ſecundum enixa eſſet, videtur difficilis novercae in priores illos vices egiſſe, ambitione ducta pro proprio filio regnum acquirendi. Pater ut paci domeſticae conſuleret, filios primi conjugii exulatum miſit, qui hoc cumprimis loco conſederunt, tum quia averſabantur Phrygas novercae cognatos, tum ſapientiae, ut dixi, amore. Poſt

Huet. Dem. Ev. Propoſ. IV

mor-

mortem vero patris rediere in Cretam, matremque cum filio inde ejecere, relictis, qui in Phoenicia jam aſſueverant, popularibus. Nec adeo difficilis ſum, ut omnem fidem Diodoro Siculo negem, hiſtorico probato & magnae authoritatis, expeditionis ſocios Moſi adjungenti. Iſtud adhuc addo, putare me Minoëm, cum juſſu patris in exilium cum fratribus ſe conferret, novennalem fuiſſe. Haurio hoc ex traditione Homeri, quo teſtante novem annos cum Jove egit Minos. Ita ille Odyſſ. τ'.

> Τοῖσι δ' ἐνὶ Κνωσσὸς μεγάλη πόλις, ἔνθα τε Μίνως
> Ἐννέωρος βασίλευε Διὸς μεγάλȣ ὀαριστής.

Praeter neceſſitatem vertit Huetius:

> *Apud eos erat Cnoſſus magna urbs, ubi Minos*
> *Regnabat, qui nono quolibet anno cum Jove magno confabulabatur.*

Quam enim ille ex Platone affert ſententiam, eam iterum pro lubitu ſuo vertit. Recte tamen monet ἐννέωρος conjungendum eſſe cum ὀαριστὴς, quod non obſervavit Natalis Comes ita reddens:

> *Has inter Gnoſſus praeclara urbs, ipſeque Minos*
> *Diſcipulus Jovis: hic nonum regnavit in annum.*

Liceat mihi nunc ita vertere:

Illis

Illis vero Cnoſſus erat magna urbs, & in ea Minos
Regnabat auditor Jovis per novem annos.

Quae enim pertinent ad antrum Jovis, in quo cum eo congreſſus eſt Minos, ea huc non faciunt & aliter explicari debent. Ad rem praeſentem venio. Quia ergo per novennium illud Jovis patris inſtitutione uſus eſt, poſt abſolutum idem exulaſſe firmiter mihi perſuadeo.

DE SUO NOMINE VOCAVIT. Poteſt hoc factum eſſe: de exſtructione enim ejus per Minoëm facta valde dubito. Nec fruſtra. Temporibus enim Joſuae Gaza jam ſtetit & hoc nomen habuit. Teſtatur hoc cap. v. verſ. 22. Ὀυ κατελείφθη τῶν Ἐνακὶμ ἀπὸ τῶν ὑιῶν Ἰσραὴλ, ἀλλὰ πλὴν ἐν Γάζῃ καὶ ἐν Γὲθ, καὶ ἐν Ἀσελδὼ κατελείφθη. Duo ex hoc loco noto: primo, quod dixi, Gazam jam temporibus Joſuae fuiſſe. illum enim ſui libri authorem eſſe, ſatis evidenter magnus Huetius demonſtravit. Deinde, quod Gazae cumprimis pepercerit Joſua, fallor, an ob foedus, quod cum Cretenſibus icit Joſua, cum eo bellantibus & Gazam incolentibus?

JOVIS CRETENSIS CULTUS. De ſecundo concedo, de primo non item. Nec enim Minos attulit cultum Jovis in Aſiam, ſed ipſa Idaea mater. Rem

ita

ita contigiſſe cenſeo. Jove primo mortuo, rediit Minos ab exilio, & matrem Idaeam ejecit cum recenter nato Jove ſecundo, cui quidem inſidias ſtruxit, ſed cum dolo Idaeorum Dactylorum tegeretur, ſalvus evaſit. Hic a Corybantibus in Phrygia exceptus & cum matre ſua inſtar Dei cultus eſt. Probabo hoc ſuo loco.

MARNAN VOCANT. Recte: nam Marnas *κύριος ἀνθρώπων*. An vero hoc facit aliquid ad perſuadendum ex Cretâ hujus Jovis cultum manaſſe; nequaquam. Vel etymon ſpecta, Syrorum eſt, ut eleganter docuit Bochartus: nam Huetii nimis longe eſt petitum.

CRETAGENEN GRAECI. Hoc nullo pacto in Jovem primum quadrat, aliquo in ſecundum. Jupiter primus, quem caeteri Aſterium nominant, filius Tectami fuit, *qui cum Doribus & Pelasgis* (tradit Diodorus) *in Cretam trajiciens, ibi regnavit.* Non poterat Cres dici, qui ex aliena provincia venerat & diripuerat Cretam, multo minus Κρηταγενής. At filium ejus recte ita vocarunt. ille enim & in Creta natus & patre Cretenſium rege: quanquam de Creta nihil habebat, niſi quod in ea natus eſſet.

Satis jam conſtare puto & Minoëm

indigenam fuiſſe, id eſt, in Creta natum, & e Creta in Aſiam, non e Phrygia in Cretam profectum eſſe. Ergo Idaei Dactyli non potuere eſſe ejus e Phrygia comites.

CAPUT DECIMUM.

Pergo probare Idaeos Dactylos fuiſſe Joſua vetuſtiores & Minoë ejus compari. Comites fuere Idaeae, & Phryges, non Cretenſes. Strabo exploditur. *Lapis Idaeus Dactylus. An Curetes Idaeorum Dactylorum filii.* Diodorus explicatus. *Minos Jovis primi filius, ſecundi frater.*

DUobus aliis argumentis docere pergo Minoëm atque Joſuam Idaeis Dactylis cymbalorumque inventione poſteriores fuiſſe. Idaei Dactyli comitati ſunt Idaeam Phrygiam uxorem Jovis primi, matrem ſecundi, novercam Minois in Cretam. Non ego haec affirmo, quaſi revera ita geſta ſint: nimium enim tribuerem mihi, ſi id facerem; ſed tamen conjectare mihi certis rerum argumentis deſtituto, lucem tamen aliquam in tantis tenebris captanti licebit. Primo ego affirmo hiſtoriam illam fabulis tot coopertam, de Jove ejus matre & patre

Saturno

, melius extricari non poſſe. Ju-
tus eſt in Creta : hoc vero non
niſi & mater ejus, quam Phry-
am Berecynthiam ingenti con-
thores tradunt, ibidem fuerit.
ſt ex rege Cretae, quem Aſte-
i, alii Jovem Cretenſem vocant.
ero cum Satutno confundere fa-
uere fabularum priſci aucupes.
ſacrificia humana ei immolata
us obſervati, qui Saturni ſacra
it. Idaeam deinde Phrygiam in
profectionem ſuſcepiſſe authores
. Vel ſolus Strabo ſufficit, qui
hujus aperte mentionem facit :
ſubintellige λέγουσι) Τελχίνων
ἐννέα ὄντων, τοὺς Ῥέᾳ συνακο-
λας εἰς Κρήτην, καὶ τὸν Δία
θήσαντας Κουρῆτας ὀνομασθῆναι.
autem hujus cauſam nuptias cum
etenſi fuiſſe conjicio, quia ma-
im hoc ſimiliter memoratur. Ste-
Οἱ μὲν φασιν, ἀπὸ τοῦ Κόρης
, καὶ Κρήτην κατὰ συγκοπήν· οἱ
Κρητὸς, τοῦ Διὸς καὶ Ἰδαίας
παιδός· οἱ δὲ ἀπὸ Κρήτης, &c.
ugium Jovis cum Idaea nympha,
natum ex hoc matrimonio Cre-
vero conceſſo, Idaeam cum
etenſi nuptias junxiſſe, nondum
daeos Dactylos comites ei ad-
Heic ego ita argumentor : Cum

indigenam fuiſſe, id eſt, in Creta nat & e Creta in Aſiam, non e Phrygi Cretam profectum eſſe. Ergo I Dactyli non potuere eſſe ejus e Phr comites.

CAPUT DECIMUM.

Pergo probare Idaeos Dactylos fuiſſe ſua vetuſtiores & Minoë ejus com Comites fuere Idaeae, & Phryges Cretenſes. Strabo exploditur. *I Idaeus Dactylus. An Curetes Id rum Dactylorum filii.* Diodorus plicatus. *Minos Jovis primi filius cundi frater.*

DUobus aliis argumentis docere go Minoëm atque Joſuam I Dactylis cymbalorumque invention ſteriores fuiſſe. Idaei Dactyli co ſunt Idaeam Phrygiam uxorem Jovi mi, matrem ſecundi, novercam M in Cretam. Non ego haec affirmo, revera ita geſta ſint: nimium enim buerem mihi, ſi id facerem; ſed t conjectare mihi certis rerum argum deſtituto, lucem tamen aliquam in tis tenebris captanti licebit. Primo affirmo hiſtoriam illam fabulis to opertam, de Jove ejus matre &

Sa

Saturno, melius extricari non poſſe. Jupiter natus eſt in Creta: hoc vero non potuit, niſi & mater ejus, quam Phrygiam illam Berecynthiam ingenti conſenſu authores tradunt, ibidem fuerit. Natus eſt ex rege Cretae, quem Aſterium alii, alii Jovem Creteníem vocant. Illum vero cum Satutno confundere facile potuere fabularum priſci aucupes. Nam & ſacrificia humana ei immolata & alii ritus obſervati, qui Saturni ſacra arguerent. Idaeam deinde Phrygiam in Cretam profectionem ſuſcepiſſe authores teſtantur. Vel ſolus Strabo ſufficit, qui itineris hujus aperte mentionem facit: Οἱ δὲ (ſubintellige λέγουσι) Τελχίνων ἐν Ῥόδῳ ἐννέα ὄντων, τοὺς Ῥέᾳ συνακολουθήσαντας εἰς Κρήτην, καὶ τὸν Δία κουροτροφήσαντας Κούρητας ὀνομασθῆναι. Itineris autem hujus cauſam nuptias cum Jove Cretenſi fuiſſe conjicio, quia matrimonium hoc ſimiliter memoratur. Stephanus: Οἱ μὲν φασιν, ἀπὸ τοῦ Κόρης Κορήτην, καὶ Κρήτην κατὰ συγκοπήν· οἱ δὲ ἀπὸ Κρητὸς, τοῦ Διὸς καὶ Ἰδαίας νύμφης παιδός· οἱ δὲ ἀπὸ Κρήτης, &c. En conjugium Jovis cum Idaea nympha, en prognatum ex hoc matrimonio Creten. At vero conceſſo, Idaeam cum Jove Cretenſi nuptias junxiſſe, nondum liquet Idaeos Dactylos comites ei adfuiſſe. Heic ego ita argumentor: Cum

authorum fides Idaeos Dactylos jam in Phrygia, jam in Creta ſtatuat, neceſſarium eſt, illos utroque in loco fuiſſe. Deinde Idaei Dactyli, qui cum Corybantibus aut iidem, aut certe vel patres vel anteceſſores fuere, recte ſatellites primorum Regum atque Reginarum Phrygiae habentur. De Corybantibus unanimis conſenſus authorum; quam vero hi cum Idaeis Dactylis iidem, ex ſequentibus perſpicue eluceſcet. Solus jam ſufficiet Diomedes Grammaticus l. 3. *Dactylus a tractu digitorum dictus; vel ab Idaeis Dactylis, quos Curetas ſive Corybantes Poëtae appellabant.* At vero Strabo hic remoratur lib. x. inquiens: Ὑπονοοῦσι δὲ, τῶν Ἰδαίων Δακτύλων ἐκγόνους εἶναι τούς τε Κουρῆτας καὶ τοὺς Κορύβαντας· τοὺς γοῦν πρώτους γεννηθέντας ἐν Κρήτῃ ἑκατὸν ἄνδρας, Ἰδαίους Δακτύλους κληθῆναι· τούτων δ' ἀπογόνους, φασὶ, Κουρῆτας ἐννέα γενέσθαι· τούτων δ' ἕκαστον δέκα παῖδας τεκνῶσαι, τοὺς Ἰδαίους καλουμένους Δακτύλους. At vero quam intricata haec omnia. Dactyli Idaei in Creta nati. Hi Curetas & Corybantas genuere, ii iterum Dactylos Idaeos. Profecto Strabonis apud me exigua fides in his rebus: adeo ſuſpecta & contradictoria omnia. Quid falſius quam Curetas & Corybantes eoſdem fuiſſe, quod ex ſequentibus facillime patebit. Deinde

quis dixit Straboni Idaeos Dactyreta natos, quos potiori jure in colloco, quod & ipſum nomen quod ego procul dubio ab Idaea derivo. [Moneo in parentheſi, actyli dicti ſint, non adeo con- Quidam enim dixere quinque imero & totidem habuiſſe ſoro- dactyli pedis inventionem iis ad-. Mihi ſane non diſplicent, qui a robore trahendum nomen, nblematice per digitos repraeſen- Erant quippe quaſi robur Phrytris, quae & Idaea dicitur & uns Ida tam Phrygiae quam Cretae Juxta montem Cretae Idam auides inveniebantur *coloris ferrei ino pollici ſimiles* teſtibus Solino inio XXXVII. 10. *Idaeus Dactylus* Iſid. Orig. l. XIV. c. 5. Cauſa facile r: Ἦν τὸ σχῆμα δακτύλῳ ἀνδρὸς τῷ ἀντίχειρι, Pſellus inquit l. de oceo hoc ἐν παρόδῳ, ne quis haec confundat aut Idaeos Dactylos ab dibus, contrave dictos putet. Ad em jam redeo. Quia ferire nos videbimus, quid oggeramus. Ita ν δὲ τοῖς Κρητικοῖς λόγοις, οἱ Διὸς τροφεῖς λέγονται, καὶ φύ-ῖς Κρήτην ἐκ Φρυγίας μεταςες ὑπὸ τῆς Ῥέας. *In Creticis rmonibus Curetes altores Jovis*

authorum fides Idaeos Dactylos ja
Phrygia , jam in Creta ſtatuat, ne
rium eſt , illos utroque in loco f
Deinde Idaei Dactyli , qui cum C
bantibus aut iidem, aut certe vel p
vel anteceſſores fuere , recte ſate
primorum Regum atque Regin
Phrygiae habentur. De Corybar
unanimis conſenſus authorum ; c
vero hi cum Idaeis Dactylis iidem
ſequentibus perſpicue eluceſcet.
jam ſufficiet Diomedes Grammati
3. *Dactylus a tractu digitorum di*
vel ab Idaeis Dactylis , quos Cureta
Corybantes Poëtae appellabant. At
Strabo hic remoratur lib. x. inqui
Ὑπονοοῦσι δὲ , τῶν Ἰδαίων Δακτύλα
γόνους εἶναι τούς τε Κουρῆτας καὶ
Κορύβαντας· τοὺς γοῦν πρώτους γενηθ
ἐν Κρήτῃ ἑκατὸν ἄνδρας, Ἰδαίους Δ
λους κληθῆναι· τούτων δ' ἀπογόνους
σὶ , Κουρῆτας ἐννέα γενέσθαι· τούτ
ἕκαστον δέκα παῖδας τεκνῶσαι , τ
δαίους καλουμένους Δακτύλους. At
quam intricata haec omnia. Dact
daei in Creta nati. Hi Curetas &
rybantas genuere, ii iterum Dacty
daeos. Profecto Strabonis apud m
gua fides in his rebus : adeo ſuſpe
contradictoria omnia. Quid falſius
Curetas & Corybantes eoſdem f
quod ex ſequentibus facillime pa

D

Deinde quis dixit Straboni Idaeos Dactylos in Creta natos, quos potiori jure in Phrygia colloco, quod & ipſum nomen docet, quod ego procul dubio ab Idaea Phrygia derivo. [Moneo in parentheſi, unde Dactyli dicti ſint, non adeo convenire. Quidam enim dixere quinque fuiſſe numero & totidem habuiſſe ſorores, alii dactyli pedis inventionem iis adſcribunt. Mihi ſane non diſplicent, qui putant a robore trahendum nomen, quod emblematice per digitos repraeſentatur.] Erant quippe quaſi robur Phrygiae matris, quae & Idaea dicitur & unde mons Ida tam Phrygiae quam Cretae dicitur. Juxta montem Cretae Idam autem lapides inveniebantur *coloris ferrei & humano pollici ſimiles* teſtibus Solino c.2. & Plinio XXXVII. 10. *Idaeus Dactylus dicitur.* Iſid. Orig. l. XIV. c. 5. Cauſa facile divinatur: Ἦν τὸ σχῆμα δακτύλῳ ἀνδρὸς ἐμφερὴς τῷ ἀντίχειρι, Pſellus inquit l. de Lap. Doceo hoc ἐν παρόδῳ, ne quis haec inter ſe confundat aut Idaeos Dactylos ab iſtis lapidibus, contrave dictos putet. Ad Strabonem jam redeo. Quia ferire nos pergit, videbimus, quid oggeramus. Ita ille: Ἐν δὲ τοῖς Κρητικοῖς λόγοις, οἱ Κουρῆτες Διὸς τροφεῖς λέγονται, καὶ φύλακες εἰς Κρήτην ἐκ Φρυγίας μεταπεμφθέντες ὑπὸ τῆς Ῥέας. *In Creticis vero ſermonibus Curetes altores Jovis*

dicuntur & cuſtodes ex Phrygia in Cretam a Rhea miſſi. Quam vero contradictoria item omnia? Affirmaverat priore loco Dactylos Idaeos Cretenſes eſſe, horum filios fecerat Curetes, eoſdem jam Phryges conſtituit. Curetes antiquiſſimi ſunt Cretae indigenae & Cretae nomen dedere, ut infra probo: falſo ergo Phrygiae comites addiderunt. Potuiſſent in legatione a Jove Cretenſi ad Idaeam ſponſam miſſi eſſe & ſtipaſſe eam, ſed non convenit vox μεταπεμφθέντες. Non ſum neſcius Curetas a quibuſdam Idaeorum Dactylorum filios cenſeri, inter quos Diodorus lib. III. Μετὰ δὲ τοὺς Ἰδαίους Δακτύλους ἱστοροῦσι γενέσθαι Κουρῆτας ἐννέα· τούτους δ' οἱ μὲν μυθολογοῦσι γεγονέναι γηγενεῖς, οἱ δ' ἀπογόνους τῶν Ἰδαίων Δακτύλων. *Ab Idaeis vero Dactylis commemorant genitos Curetas novem: illos vero quidam terrigenas & terra genitos fabulantur, quidam vero poſteros Idaeorum Dactylorum,* At vero ille locus tantum abeſt, ut evertat meam theſin, ut potius praeclare muniat atque ornet. Conceſſo, quod tamen mox aliter evincam, Diodorum ita ſenſiſſe, an hoc mirum in tantis tenebris, cumprimis ubi cura educationis Idaeos Dactylos Curetum parentes potuit facere. Penſentur enim circumſtantiae. Cres Curetum ſeu pater ſeu frater

Jovis

Cretenſis ex Idaea filius erat. Hu-
itutionem nemini ſecurius deman-
Idaea, quam Idaeis ſuis Dactylis
udentibus, rerumque inventione
itia praeclaris. Sed ne hoc qui-
ılt Diodorus: potius recenſet di-
de ortu Curetum ſententias, quos
igenas (γηγενεῖς) alii filios I-
m Dactylorum faciebant. Diſtin-
ı Vir Doctiſſimus, quia ſciebat,
ſſe ſimul indigenas & ſimul Idaeo-
actylorum filios eſſe, qui nuper
hea e Phrygia venientes in his re-
ıs conſederant.

Jupiter ſecundus videtur eſſe fra-
nois. Qui antecedentia adhibito
onem judicio & attentione perle-
cillime deprehendet, apte omnia
cohaerere hac theſi conſtituta. Mi-
is filius fuit Cretenſis nempe, quod
ſepulchro ejus conſtat, de quo ita
ıſtes Callimachi: Ἐν Κρήτῃ ἐπὶ
φῳ τοῦ Μίνωος ἐπεγέγραπτο, ΜΙ-
Σ ΤΟΥ ΔΙΟΣ ΤΑΦΟΣ. Τῷ
δὲ τὸ ΤΟΥ ΜΙΝΩΟΣ ἀπηλείφθη,
εριλειφθῆναι ΔΙΟΣ ΤΑΦΟΣ.
ῦτου οὖν ἔχειν λέγουσι Κρῆτες τὸν
τοῦ Διός. Non vero ex Idaea, ſed
ropa, in quo conſentiunt fabula-
li fabricatores, Phaenicis Agenoris
Huic mortuae ſuperinducta eſt
ia Idaea Jovis ſecundi, cujus cul-

dicuntur & cuſtodes ex Phrygia in Cr
tam a Rhea miſſi. Quam vero contr
dictoria item omnia? Affirmaverat pri
re loco Dactylos Idaeos Cretenſes eſſe
horum filios fecerat Curetes, eoſde
jam Phryges conſtituit. Curetes an
quiſſimi ſunt Cretae indigenae & Cret
nomen dedere, ut infra probo: fal
ergo Phrygiae comites addiderunt. P
tuiſſent in legatione a Jove Cretenſi a
Idaeam ſponſam miſſi eſſe & ſtipaſ
eam, ſed non convenit vox μεταπεμ
φθέντες. Non ſum neſcius Curetas a qu
buſdam Idaeorum Dactylorum filios cen
ſeri, inter quos Diodorus lib. III. M
τὰ δὲ τοὺς Ἰδαίους Δακτύλους ἱστοροῦσι γ
νέσθαι Κουρῆτας ἐννέα· τούτους δ' οἱ μ
μυθολογοῦσι γεγονέναι γηγενεῖς, οἱ
ἀπογόνους τῶν Ἰδαίων Δακτύλων. *A*
Idaeis vero Dactylis commemorant gen
tos Curetas novem: illos vero quidam te
rigenas & terra genitos fabulantur, qu
dam vero poſteros Idaeorum Dactylorum
At vero ille locus tantum abeſt, ut eve
tat meam theſin, ut potius praeclar
muniat atque ornet. Conceſſo, quo
tamen mox aliter evincam, Diodorum
ita ſenſiſſe, an hoc mirum in tantis te
nebris, cumprimis ubi cura education
Idaeos Dactylos Curetum parentes po
tuit facere. Penſentur enim circumſtan
tiae. Cres Curetum ſeu pater ſeu frate

Jov

Jovis Cretenſis ex Idaea filius erat. Hujus inſtitutionem nemini ſecurius demandabat Idaea, quam Idaeis ſuis Dactylis viris prudentibus, rerumque inventione & notitia praeclaris. Sed ne hoc quidem vult Diodorus: potius recenſet diverſas de ortu Curetum ſententias, quos alii indigenas (γηγενεῖς) alii filios Idaeorum Dactylorum faciebant. Diſtinguit ita Vir Doctiſſimus, quia ſciebat, non poſſe ſimul indigenas & ſimul Idaeorum Dactylorum filios eſſe, qui nuper cum Rhea e Phrygia venientes in his regionibus conſederant.

IV. Jupiter ſecundus videtur eſſe frater Minois. Qui antecedentia adhibito in rationem judicio & attentione perlegit, facillime deprehendet, apte omnia inter ſe cohaerere hac theſi conſtituta. Minos Jovis filius fuit Cretenſis nempe, quod vel ex ſepulchro ejus conſtat, de quo ita Scholiaſtes Callimachi: Ἐν Κρήτῃ ἐπὶ τῷ τάφῳ τοῦ Μίνωος ἐπεγέγραπτο, ΜΙΝΩΟΣ ΤΟΥ ΔΙΟΣ ΤΑΦΟΣ. Τῷ χρόνῳ δὲ τὸ ΤΟΥ ΜΙΝΩΟΣ ἀπηλείφθη, ὥστε περιλειφθῆναι ΔΙΟΣ ΤΑΦΟΣ. Ἐκ τούτου οὖν ἔχειν λέγουσι Κρῆτες τὸν τάφον τοῦ Διός. Non vero ex Idaea, ſed ex Europa, in quo conſentiunt fabularum illi fabricatores, Phaenicis Agenoris filia. Huic mortuae ſuperinducta eſt Phrygia Idaea Jovis ſecundi, cujus cul-

tus in Phrygia tanta frequentia deinde eſt obſervatus. Ab illius rixis Minos exul, ut ante diximus, in Phaeniciam ivit. Poſſem heic continuare fabularum ſeriem, aliaſque adnectere & eadem ratione ſibi invicem conciliare, ſi id agerem. Sed ſatis pro theſi mea roboranda hoc fuit:

Idaei Dactyli ſatellites & optimates fuere Idaeae, quae peperit Jovem fratrem Minois. Ergo aetate aliqua vetuſtiores ſunt Minoë, qui novennalis in exilium conceſſit.

CAPUT UNDECIMUM.

Idaei Dactyli Baccho ſunt antiquiores. Bacchus idem cum Jove Phrygio. Amborum hiſtoria cum Moſis rebus geſtis confuſa.

ULtimum argumentum examino. An Idaei Dactyli Baccho antiquiores ſunt? Videtur; atque de Baccho videamus. Conjecturae baſis in eo conſiſtit, ut probemus Jovem & Bacchum eundem fuiſſe, Jovem nempe Phrygium. Strictim hoc loco iſtud faciendum, quia commode & neceſſario retractabitur haec materia libro tertio. Idem utrique cultus, eadem ſacra. Cymbala, tympana utrique, niſi quod obſcurior ejus mentio in ſacris Jovis, cujus ſcilicet Numen pro reverentia matris ibi non potuit ita ſan-

ctum haberi, ubi cum matre, quam ubi ſolum adorabatur. Furibundi homines & heic & illic. Sabazius uterque erat. Corybantes & hujus & illius miniſtri. De Jove clarum: de Baccho teſtis Nonnus; quem vide ſis Dionyſ. lib. IX. verſ. 161. Hinc Bacchum Rheae cultum per orbem circumtuliſſe teſtatur Tzetzes, utpote qui idem erat cum Jove filio Rheae. En verba ejus in Lycophronem p. m. 51. Διόνυσος ὁ καὶ Διὸς καὶ Σεμέλης παῖς ἐν Φρυγίᾳ ὑπὸ τῆς Ῥέας τυχὼν καθαρμοῦ, καὶ λαβὼν πᾶσαν παρὰ τῆς θεᾶς τὴν διασκευὴν ἀνὰ πᾶσαν ἐφέρετο τὴν γῆν. *Dionyſus filius Jovis ex Semele in Phrygia Rheae initiatus omnem hujus Deae apparatum per omnem terram circumtulit.* Hinc eodem affirmante alio loco p. m. 154. Κατά τινας ὁ Ζεὺς ἐν Θήβαις ἐτέχθη· καὶ τὰς μακάρων νήσους ἐν Θήβαις φασὶν εἶναι· καὶ τὴν μὲν Διὸς γέννησιν, οἱ μὴ εἰδότες τίς ἐστιν ὁ Ζεὺς, οἱ μὲν ἐν Κρήτῃ, οἱ δὲ ἐν Ἀρκαδίᾳ, ὁ δὲ Λυκόφρων ἐν Θήβαις τῆς Βοιωτίας φησίν. *Secundum quosdam Jupiter Thebis natus eſt, ubi & beatorum inſulas collocant. Atque eorum quidem, qui, quid per Jovem intelligendum ſit, haut ſciunt, alii ejus generationem iu Creta, alii in Arcadia, noſter vero Lycophron Thebis accidiſſe ait.* Thebis autem generatum eſſe Bacchum ex plurimorum traditione eſt.

Jam vero animo advorte Bacchi cum Moſe convenientiam, eruditiſſimis viris fere ad nauſeam memoratam. Non poſſum tamen, quin illuſtriſſima hujus rei documenta in brevi quaſi tabella comprehendam. In arcam uterque aeream concluſus & in profluentem abjectus, quod cum cum obſervas, recurrere te volo ad latitantem Jovem ſecundum prae inſidiis patris Saturni ſive Jovis primi, qui Minoi ereptum iri regnum verebatur. Huic Moſi nomen, illi Miſi. Cornua tribuuntur utrique, quin & Jovi Ammoni, cum Jovum multitudines alterius cum alterius cultu confunderent. Leges tulit uterque duplici tabulae inſcriptas. Serpens in Orgiis Bacchi & Jovis Sabaziorum, quia ſerpentem aeneum erexit in deſerto Moſes. Bacchus γιγαντολέτης & Jupiter devicit Titanas & Moſes filios Enacim. Bacchus vindicavit patriam in libertatem atque ἐλεύθερος inde cognominatus eſt. Idem cognomen Jovi, quia Moſes populares ſuos Aegyptiaca ſervitute exemit, Bacchus Cretica. Comatus & criſpatus inducitur Bacchus, ob Adonidem & Attidem, ſub quibus latuit Jupiter, ſimulque propter radios quibus Moſis vertex cingebatur. Τελετάρχης dicitur Bacchus, id eſt, rituum ſacrorum auctor, quia antiquiſſimus Deorum cultus, quatenus in librorum memoria aſſervatus

:ſt a Corybantibus Idaeae matris at-
Jovis cultoribus cepit originem &
Iſraeliticae religionis politiaeque ad
ntatem Dei inſtructae primus inſti-
r Moſes fuit. Bacchi demeſſa fuiſſe
enda, in ciſtam condita, atque a
iris in Thuſciam delata, cur finge-
veteres, cauſae fuit tum Attidis, ſub
Jupiter latebat, exciſio, tum iſtud,
l legitur in Exodo: *Tulit illico Se-
a acutiſſimam petram & circumcidit
utium filii ſui, tetigitque pedes ejus
it: Sponſus ſanguinum tu mihi es.
miſit eum, poſtquam dixerat, Spon-
nguinum ob circumciſionem.* Jupiter
acchus ambo inſtrumentis Muſicis
alorumque & tympanorum ſtre-
us culti ſunt ob hymnos a Moſe &
am recitatos. Plutarchus Sabba-
meram eſſe *βακχείαν* ſive Bacchi
itatem tradit, quia Bacchus & Ju-
cognomine *Σαβαζίυ* inſigniti erant.
ho atque Jovi vaticinia & oracula
untur, quia munus vaticinandi Mo-
us conceſſerat. Juvenes & ſenes,
ati & imberbes utrique depingun-
ob viridem Moſis ſenectutem. I-
um Bacchi atque Jovis ſepulchrum,
nec Moſis cadaver unquam in-
am eſt. Nolo ego plura, quia quae
ſunt, ſufficiunt ad probandum,
s Dactylos Baccho, & propterea

Jam vero animo advorte Bacchi cu
Moſe convenientiam, eruditiſſimis vi
fere ad nauſeam memoratam. Non p
ſum tamen, quin illuſtriſſima hujus
documenta in brevi quaſi tabella co
prehendam. In arcam uterque aerea
concluſus & in profluentem abjectu
quod cum cum obſervas, recurrere te vo
ad latitantem Jovem ſecundum prae i
ſidiis patris Saturni ſive Jovis primi, q
Minoi ereptum iri regnum verebatu
Huic Moſi nomen, illi Miſi. Corn
tribuuntur utrique, quin & Jovi Amm
ni, cum Jovum multitudines alterius cu
alterius cultu confunderent. Leges t
lit uterque duplici tabulae inſcriptas. Se
pens in Orgiis Bacchi & Jovis Sabazi
rum, quia ſerpentem aeneum erexit
deſerto Moſes. Bacchus γιγαντολέτ
& Jupiter devicit Titanas & Moſes
lios Enacim. Bacchus vindicavit patria
in libertatem atque ἐλεύθερ☉ inde c
gnominatus eſt. Idem cognomen Jo
quia Moſes populares ſuos Aegyptia
ſervitute exemit, Bacchus Cretica. C
matus & criſpatus inducitur Bacchus, c
Adonidem & Attidem, ſub quibus lat
Jupiter, ſimulque propter radios quibu
Moſis vertex cingebatur. Τελετάρχης d
citur Bacchus, id eſt, rituum ſacrorum a
thor, quia antiquiſſimus Deorum cultu
quatenus in librorum memoria aſſerva-
tu

tus eſt a Corybantibus Idaeae matris atque Jovis cultoribus cepit originem & quia Iſraeliticae religionis politiaeque ad voluntatem Dei inſtructae primus inſtitutor Moſes fuit. Bacchi demeſſa fuiſſe pudenda, in ciſtam condita, atque a Cabiris in Thuſciam delata, cur fingerent veteres, cauſae fuit tum Attidis, ſub quo Jupiter latebat, exciſio, tum iſtud, quod legitur in Exodo: *Tulit illico Sephora acutiſſimam petram & circumcidit praeputium filii ſui, tetigitque pedes ejus & ait: Sponſus ſanguinum tu mihi es. Et dimiſit eum, poſtquam dixerat, Sponſus ſanguinum ob circumciſionem.* Jupiter & Bacchus ambo inſtrumentis Muſicis cymbalorumque & tympanorum ſtrepitibus culti ſunt ob hymnos a Moſe & Mirjam recitatos. Plutarchus Sabbathum meram eſſe βακχείαν ſive Bacchi feſtivitatem tradit, quia Bacchus & Jupiter cognomine Σαβαζίυ inſigniti erant. Baccho atque Jovi vaticinia & oracula tribuuntur, quia munus vaticinandi Moſi Deus conceſſerat. Juvenes & ſenes, barbati & imberbes utrique depinguntur, ob viridem Moſis ſenectutem. Ignotum Bacchi atque Jovis ſepulchrum, quia nec Moſis cadaver unquam inventum eſt. Nolo ego plura, quia quae dicta ſunt, ſufficiunt ad probandum, Idaeos Dactylos Baccho, & propterea

Moſis quoque temporibus antiquiores fuiſſe.

Caput Duodecimum.

Taciti locus repetitur & exponitur. *Corybantes tympanorum inventores. Mirjam uſa tympanis. Ante exodum Iſraëlitarum in uſu fuere cymbala.*

CUmulabo jam caetera argumenta, queis conſtare puto ultra aetatem Joſuae cymbala provehenda eſſe. Atque heic primo repeto ſuperius citatum Taciti locum Hiſtor. v. cap. 2. *Judaeos Creta profugos noviſſima Libyae inſediſſe. argumentum e nomine peti; inclytum in Creta Idam montem, accolas Idaeos, aucto in barbarum cognomento, Judaeos vocitari.* Pro *Judaeos Idaeos* heic intelligendos jam ſupra monui: Profectionem hanc temporibus Joſuae ſub Minoe factam ibidem monſtravi. Notabis vero, quod jam tum Cretenſes Idaei ſint dicti, quae res probat Idaeam cum Dactylis jam in Creta ita conſueviſſe, ut locus & incolae inde nomen traxerint. Cum vero praeterea expoſitum ſit Idaeos hos Dactylos cymbalorum eſſe inventores, neceſſario ſequitur ante tempora hujus exilii, atque ita ſimul ante expugnationem terrae Canaan

, cymbala eſſe inventa. Unum ad-
rgumentum addo, in quo ſubſiſtam.
panorum Corybantas authores fa-
. Ne prolixus ſim, unum tantum
bidem produco in Bacchis:

Ω θαλάμευμα Κουρήτων
Ζάθεοί τε Κρῆτες
Διογενέτορες ἔναυλοι,
Τρικόρυθές τ' ἐν ἄντροις,
Βυρσότονον κύκλωμα τόδε
Μοὶ Κορύβαντες εὗρον.

O contubernium Curetum
Et divini Cretenſes
Jove geniti incolae,
Triplicemque galeam geſtantes in antris,
Hunc (tympani) rotundum orbem, intentum corio
Invenerunt mihi Corybantes.

panorum autem jam mentio fit in
Iſraelitarum ex Aegypto. Ἐξόδου
. ιέ. Λαβοῦσα δὲ Μαριὰμ ἡ προφῆτις
ελφὴ Ἀαρὼν τὸ τύμπανον ἐν τῇ χει-
τῆς, καὶ ἐξῆλθοσαν πᾶσαι αἱ γυναῖ-
πίσω αὐτῆς μετὰ τυμπάνων καὶ χο-
Jam vero Corybantes Idaeorum
ylorum fere ſunt coaetanei, Strabo
poſteros. Ergo jam tum cymbala
nta fuere.

Moſis quoque temporibus antiquio
fuiſſe.

CAPUT DUODECIMUM.

Taciti locus repetitur & exponitur. C
*rybantes tympanorum inventores. M
jam uſa tympanis. Ante exod
Iſraëlitarum in uſu fuere cymbala.*

CUmulabo jam caetera argument
queis conſtare puto ultra aetate
Joſuae cymbala provehenda eſſe. Atq
heic primo repeto ſuperius citatum T
citi locum Hiſtor. v. cap. 2. *Judae
Creta profugos noviſſima Libyae inſedi
argumentum e nomine peti; inclytum
Creta Idam montem, accolas Idaeos, a
cto in barbarum cognomento, Judaeos v
citari.* Pro *Judaeos Idaeos* heic intel
gendos jam ſupra monui: Profectione
hanc temporibus Joſuae ſub Minoe facta
ibidem monſtravi. Notabis vero, qu
jam tum Cretenſes Idaei ſint dicti, qu
res probat Idaeam cum Dactylis jam i
Creta ita conſueviſſe, ut locus & incol
inde nomen traxerint. Cum vero pra
terea expoſitum ſit Idaeos hos Dactyl
cymbalorum eſſe inventores, neceſſari
ſequitur ante tempora hujus exilii, atqu
ita ſimul ante expugnationem terrae Ca
naa

naan, cymbala eſſe inventa. Unum adhuc argumentum addo, in quo ſubſiſtam. Tympanorum Corybantas authores faciunt. Ne prolixus ſim, unum tantum Euripidem produco in Bacchis:

Ὦ θαλάμευμα Κουρήτων
Ζάθεοί τε Κρῆτες
Διογενέτορες ἔναυλοι,
Τρικόρυθές τ' ἐν ἄντροις,
Βυρσότονον κύκλωμα τόδε
Μοὶ Κορύβαντες εὗρον.

O contubernium Curetum
Et divini Cretenſes
Jove geniti incolae,
Triplicemque galeam geſtantes in antris,
Hunc (tympani) rotundum orbem, intentum corio
Invenerunt mihi Corybantes.

Tympanorum autem jam mentio fit in exitu Iſraelitarum ex Aegypto. Ἐξόδου Κεφ. ιέ. Λαβοῦσα δὲ Μαριὰμ ἡ προφῆτις ἡ ἀδελφὴ Ἀαρὼν τὸ τύμπανον ἐν τῇ χειρὶ αὐτῆς, καὶ ἐξήλθοσαν πᾶσαι αἱ γυναῖκες ὀπίσω αὐτῆς μετὰ τυμπάνων καὶ χορῶν. Jam vero Corybantes Idaeorum Dactylorum fere ſunt coaetanei, Strabo facit poſteros. Ergo jam tum cymbala inventa fuere.

CAPUT DECIMUM TERTIUM.

Cymbala adhibuere Corybantes, Curetes, Cabiri, Telchines, Samothraces. Interpres Strabonis correctus. *Praecipue Corybantibus cymbalorum motio adſcribitur, pro qua tamen alii Pyrricham ſaltationem ſubſtituunt.*

EXplicito antiquiſſimo cymbalorum ritu merito attingo eum, qui antiquiſſimo proximus fuit. Ille vero erat Corybantum, Cabirorum atque Telchinum. Strabo audiendus libro x. Οἱ παραδιδόντες τὰ Κρητικὰ καὶ τὰ Φρύγια ἱερουργίαις τισὶν ἐμπεπλεγμένοι, ταῖς μὲν μυστικαῖς, ταῖς δ᾽ ἄλλως περί τε τὴν τοῦ Διὸς παιδοτροφίαν τὴν ἐν τῇ Κρήτῃ καὶ τοὺς τῆς μητρὸς τῶν θεῶν ὀργιασμοὺς ἐν τῇ Φρυγίᾳ καὶ τοῖς περὶ τὴν Ἴδην τὴν Τρωικὴν τόποις. Τοσαύτη δ᾽ ἐστὶν ἐν τοῖς λόγοις τούτοις ποικιλία τῶν μὲν τοὺς αὐτοὺς τοῖς Κουρῆσι τοὺς Κορύβαντας καὶ Καβείρους καὶ Ἰδαίους Δακτύλους καὶ Τελχῖνας ἀποφαινόντων. τῶν δὲ, συγγενεῖς ἀλλήλων καὶ μικράς τινας αὐτῶν πρὸς ἀλλήλους διαφορὰς διαστελλόντων· ὡς δὲ τύπῳ εἰπεῖν, καὶ κατὰ τὸ πλέον, ἅπαντας ἐνθουσιαστικούς τινας, καὶ βακχικοὺς καὶ ἐνοπλίῳ κινήσει, μετὰ θορύβου καὶ ψόφου κυμβάλων καὶ τυμπάνων καὶ ὅπλων,

ἔτι

υλȣ̃ καὶ βοῆς ἐκπλήττειν τȣ̀ς κα-
ἱερȣργίας ἐν σχήματι διακόνων
τὰ ἱερὰ τρόπον τινὰ κοινοποιεῖσθαι·
τε καὶ τῶν Σαμοθρακῶν καὶ τὰ ἐν
καὶ ἄλλα πλείω διὰ τὸ τȣ̀ς προ-
λέγεσθαι τȣ̀ς αὐτȣ̀ς. *Qui Cre-
es tradunt, Phrygiaſque, ii qui-
ſacris miniſteriis implicant Cure-
arcanis, tum alias Jovis in Creta
one puerili & Matris Deum ſa-
in Phrygia ac locis circa Idam Tro-
ntem. Ingens eſt diverſitas iſta-
rrationum: alii eoſdem cum Cure-
nunt Corybantas, Cabiros, Idaeos
os, Telchines: alii cognatos inter
exilibus diſtinctos differentiis. Ut
na dicam: ab omnibus furore quo-
livino correpti & bacchantes de-
tur, qui armata ſaltatione cum
u & ſtrepitu, tintinabulis (κυμ-
) tympanis, armis, tibia & cla-
in ſacrificiis perterreant homines
lminiſtrorum ſpecie. Atque haec
quodammodo communia pleraque
cenſentur cum Samothraciis, Le-
aliiſque compluribus; ideo quod
omnium famuli perhibentur.* Ad-
rſionem, ut pateſceret interpre-
or, qui κύμβαλα tintinnabula red-
Peſſime. Samothracum & Curetum
nit Stat. 2. Achill.

Jam-

CAPUT DECIMUM TERTIUM

Cymbala adhibuere Corybantes, Cur- Cabiri, Telchines, Samothraces. terpres Strabonis correctus. *Præ- pue Corybantibus cymbalorum motio ſcribitur, pro qua tamen alii P- cham ſaltationem ſubſtituunt.*

EXplicito antiquiſſimo cymbalor- ritu merito attingo eum, qui antiq- ſimo proximus fuit. Ille vero erat C- rybantum, Cabirorum atque Telc- num. Strabo audiendus libro x. Οἱ π- ραδιδόντες τὰ Κρητικὰ καὶ τὰ Φρύγια ὀργίαις τισὶν ἐμπεπλεγμένοι, ταῖς μυστικαῖς, ταῖς δ᾽ ἄλλως περί τε τὴν Διὸς παιδοτροφίαν τὴν ἐν τῇ Κρήτῃ τοὺς τῆς μητρὸς τῶν θεῶν ὀργιασμοὺς τῇ Φρυγίᾳ καὶ τοῖς περὶ τὴν Ἴδην Τρωικὴν τόποις. Τοσαύτη δ᾽ ἐστὶν ἐν τ- λόγοις τούτοις ποικιλία τῶν μὲν τοὺς α- τοὺς τοῖς Κουρῆσι τοὺς Κορύβαντας, κ- Καβείρους καὶ Ἰδαίους Δακτύλους καὶ Τε- χῖνας ἀποφανόντων. τῶν δὲ, συγγεν- ἀλλήλων καὶ μικράς τινας αὐτῶν πρ- ἀλλήλους διαφορὰς διαστελλόντων· ὡς τύπῳ εἰπεῖν, καὶ κατὰ τὸ πλέον, ἅπα- τας ἐνθουσιαστικούς τινας, καὶ βακχικοὺς ἐνοπλίῳ κινήσει, μετὰ θορύβου καὶ ψ- φου κυμβάλων καὶ τυμπάνων καὶ ὅπλων

ἐ-

ἔτι δ' αὐλοῦ καὶ βοῆς ἐκπλήττειν τοὺς κατὰ τὰς ἱερουργίας ἐν σχήματι διακόνων τε καὶ τὰ ἱερὰ τρόπον τινὰ κοινοποιεῖσθαι· ταῦτά τε καὶ τῶν Σαμοθρακῶν καὶ τὰ ἐν Λήμνῳ καὶ ἄλλα πλείω διὰ τὸ τοὺς προπόλους λέγεσθαι τοὺς αὐτούς. *Qui Crétenſes res tradunt, Phrygiaſque, ii quibuſdam ſacris miniſteriis implicant Curetes cum arcanis, tum alias Jovis in Creta educatione puerili & Matris Deum ſacrificiis in Phrygia ac locis circa Idam Trojae montem. Ingens eſt diverſitas iſtarum narrationum: alii eoſdem cum Curetibus ponunt Corybantas, Cabiros, Idaeos Dactylos, Telchines: alii cognatos inter ſe & exilibus diſtinctos differentiis. Ut in ſumma dicam: ab omnibus furore quodam divino correpti & bacchantes deſcribuntur, qui armata ſaltatione cum tumultu & ſtrepitu, tintinabulis* (κυμβάλων) *tympanis, armis, tibia & clamore in ſacrificiis perterreant homines ſub adminiſtrorum ſpecie. Atque haec ſacra quodammodo communia pleraque habere cenſentur cum Samothraciis, Lemniis aliiſque compluribus; ideo quod iidem omnium famuli perhibentur.* Addidi verſionem, ut pateſceret interpretis error, qui κύμβαλα tintinnabula reddidit. Peſſime. Samothracum & Curetum meminit Stat. 2. Achill.

Jam-

Jamque movent greſſus: thyaſis Iſmenia buxus
Signa dedit. quater aera Rheae, quater Evia pulſant
Terga manu, varioſque quater legere recurſus.
Tunc thyrſos pariterque levant, pariterque reponunt,
Multiplicantque gradum, modo quo Curetes in actu,
Quoque pii Samothraces erant —

Praecipue tamen Corybantas hoc opus habuit, cymbalorum, inquam, conflictus, quod paucis teſtimoniis evincam & & caetera in Libri tertii locum, qui de cymbalis in cultu Cybeles agit, diſferam. D. Clemens recognit. ad Jacob. fratrem Domini I. 10. interprete Rufino: *Saturnus in conjugium acceperat Rheam, & cum reſponſo quodam commonitus eſſet, quod qui ex ipſo naſceretur fortior ipſo futurus eſſet, regnoque eum depelleret, omnes, qui ei naſcerentur, filios devorare inſtituit. Huic ergo primus naſcitur filius, quem Aiden appellarunt, qui apud nos Orcus nominatur, quem pro cauſis, quibus ſupra diximus, adſumtum devorat pater. Poſt hunc ſecundum genuit, quem Neptunum dicunt, quemque ſimili modo devoravit. Noviſſimum genuit eum, quem Jovem appellant, ſed hunc mater miſerans Rhea, per artem devora-*

ri ſubtrahit patri, & primo qui-
e vagitus pueri innoteſceret, Cory-
quoſdam fecit cymbala percutere,
repente ſonitu vagitus non audire-
fantis. Lucian. Deor. Dial. Οἱ κο-
τες δὲ ὁ μὲν αὐτῶν τέμνεται ξίφει
ῆχυν· ὁ δὲ ἐπιβομβεῖ τῷ τυμπάνῳ·
ικλυπεῖ τῷ κυμβάλῳ, καὶ ὅλως
Θ καὶ μανία, τὰ ἐν τῇ Ἴδῃ ἅπαν-
. Corybantum vero alter ſecat gla-
mur, alter vero ſtrepit tympano aut
cymbalo, & prorſus praeter tumul-
& furorem in Ida nihil eſt. Ter-
Apolog. cap. XXV. Sed non ſtatim
Iupiter Cretam ſuam Romanis fa-
concuti ſineret, oblitus antrum il-
daeum & aera Corybantia & ju-
ſſimum illum nutricis ſuae odorem.
quam non negem ſub aere Cory-
o heic quoque poſſe intelligi con-
m clypeorum & armorum in Pyr-
ſaltatione adhibeti ſolitum. Hos
clypeos multi pro cymbalis ſubſti-
. Adiri poſſunt Diod. Sic. l. V.
. Halicarn. VII. Plin. VII. cap. 56.
nus Dionyſ. lib. IX. Schol. Ariſtoph.
alii. Solum heic addo Ovidium,
o progreditur, ut cymbala ſequiori
pro galeis & clypeis eorumque con-
ſubſtituta cenſere videatur, cui ta-
heic parva fides. En verba IV. Fa-

Pars

Jamque movent greſſus: thyaſis
nia buxus
Signa dedit. quater aera Rheae,
ter Evia pulſant
Terga manu, varioſque quater le
recurſus.
Tunc thyrſos pariterque levant, p
terque reponunt,
Multiplicantque gradum, modo
Curetes in actu,
Quoque pii Samothraces erant —

Praecipue tamen Corybantas hoc c habuit, cymbalorum, inquam, con ctus, quod paucis teſtimoniis evincam & caetera in Libri tertii locum, de cymbalis in cultu Cybeles agit, feram. D. Clemens recognit. ad Jac fratrem Domini I. 10. interprete Rufi *Saturnus in conjugium acceperat Rhea & cum reſponſo quodam commonitus ſet, quod qui ex ipſo naſceretur fort ipſo futurus eſſet, regnoque eum depe ret, omnes, qui ei naſcerentur, fi devorare inſtituit. Huic ergo primus n ſcitur filius, quem Aiden appellarun qui apud nos Orcus nominatur, quem caufis, quibus ſupra diximus, adſu tum devorat pater. Poſt hunc ſecund genuit, quem Neptunum dicunt, que que ſimili modo devoravit. Noviſſim genuit eum, quem Jovem appellant, ſ hunc mater miſerans Rhea, per artem a*

vor

vorātori ſubtrahit patri, & primo quidem ne vagitus pueri innoteſceret, Corybantas quoſdam fecit cymbala percutere, ut obſtrepente ſonitu vagitus non audiretur infantis. Lucian. Deor. Dial. Οἱ κορύβαντες δὲ ὁ μὲν αὐτῶν τέμνεται ξίφει τὸν πῆχυν· ὁ δὲ ἐπιβομβεῖ τῷ τυμπάνῳ ἢ ἐπικτυπεῖ τῷ κυμβάλῳ, καὶ ὅλως θόρυβος καὶ μανία, τὰ ἐν τῇ Ἴδῃ ἅπαντα ἐστι. *Corybantum vero alter ſecat gladio femur, alter vero ſtrepit tympano aut crepat cymbalo, & prorſus praeter tumultum & furorem in Ida nihil eſt.* Tertull. Apolog. cap. XXV. *Sed non ſtatim & Jupiter Cretam ſuam Romanis faſcibus concuti ſineret, oblitus antrum illud Idaeum & aera Corybantia & jucundiſſimum illum nutricis ſuae odorem.* Quanquam non negem ſub aere Corybantio heic quoque poſſe intelligi conflictum clypeorum & armorum in Pyrricha ſaltatione adhiberi ſolitum. Hos enim clypeos multi pro cymbalis ſubſtituunt. Adiri poſſunt Diod. Sic. l. V. Dion. Halicarn. VII. Plin. VII. cap. 56. Nonnus Dionyſ. lib. IX. Schol. Ariſtoph. atque alii. Solum heic addo Ovidium, qui eo progreditur, ut cymbala ſequiori aevo pro galeis & clypeis eorumque conflictu ſubſtituta cenſere videatur, cui tamen heic parva fides. En verba IV. Faſtor:

Pars

Pars clypeos ſudibus, galeas pars tundit inanes:
Hoc Curetes habet, hoc Corybantes opus.
Res latuit patrem: priſcique imitamina facti
Aera Deae comites raucaque terga movent.
Cymbala pro galeis, pro ſcutis tympana pulſant:
Tibia dat Phrygios, ut dedit ante, modos.

CAPUT DECIMUM QUARTUM.

Corybantes Phryges ſunt. In Phrygia eorum cultus. Anactotele ſtae. Curetes Cretenſes a Pelaſgis & Chalcide orti. Ἐτεοκρῆτες. Voſſius notatur. *Creta a Curetibus dicta. Curetes abiere in Phrygiam. Telchines Rhodii ſunt: inde comitantur Idaeam in Cretam: redeunt Cyprum.*

CORybantes, Curetes, Telchines, Samothraces, Curetes cymbalorum motores ſuperiore capite conſtitui. Horum tractationem antequam dimittam, breviter exponendum cenſeo diſcrimen inter illos, quos tanto impetu optimi etiam authores confuderunt, quia hoc quoque faciet ad accuratiorem notitiam hiſto-

-iae cymbalicae. Primo Coryban-
:que Curetes a ſe invicem dividam,
quia hos facillime antiqui ſcriptores
idere, tum quia magna inter eoſ-
conjunctio eſt, quae confundere
rem minus ſedulum haud difficulter
t. Clariſſime diſcrimen Lucianus
tavit, qui περὶ ὀρχήσεως ita: Πρῶ-
δέ φασι Ῥέαν ἡσθεῖσαν τῇ τέχνῃ ἐν
ίᾳ μὲν τοὺς Κορύβαντας, ἐν Κρή-
δὲ τοὺς Κουρῆτας ὀρχεῖσθαι κελεῦ-
*Primum autem dicunt Rheam hac delectatam, in Phrygia quidem Cory-
as, in Creta vero Curetas ſaltare
ſe.* En Corybantas Phryges, en
tas Cretes. Diſcrimen hoc excel-
us erit, ubi aliis quoque argumen-
atriam ſuam reddidero. Et primo
em de Corybantibus conſentiunt me-
lumina eruditionis in noſtris ſeculis,
ius, Bochartus, Spencerus, Grae-
, quibus omnibus fuere viri fortes
tellites primorum Regum Phrygiae.
liaſtes Luciani: Οἱ γὰρ Κορύβαν-
δαίμονές εἰσι περὶ τὴν Ῥέαν. Et
zetzes ad Lycophronem exprimit:
ρύβαντες, οἵτινές εἰσι δαίμονες, περὶ
Ῥέαν ἱδρύσαντο. *Corybantes daemo-
qui Rheae miniſtri ſunt.* Quin etiam
diſtinguit a Curetibus & diverſos
que parentes deſignat: Οἱ μὲν κου-
ς, Δαναΐδος νύμφης Κρήσσης καὶ Ἀ-
πόλλωνος

Pars clypeos ſudibus, galeas pars tu-
dit inanes:
Hoc Curetes habet, hoc Corybant
opus.
Res latuit patrem: priſcique imitam
na facti
Aera Deae comites raucaque terg
movent.
Cymbala pro galeis, pro ſcutis tymp
na pulſant:
Tibia dat Phrygios, ut dedit ant
modos.

CAPUT DECIMUM QUARTUM.

Corybantes Phryges ſunt. In Phrygia e- rum cultus. Anactoteleſtae. Curet- Cretenſes a Pelaſgis & Chalcide ort- Ἐτεοκρῆτες. Voſſius notatur. *Cret- a Curetibus dicta. Curetes abiere i- Phrygiam. Telchines Rhodii ſunt: in- de comitantur Idaeam in Cretam: re- eunt Cyprum.*

CORybantes, Curetes, Telchines Samothraces, Curetes cymbalorum motores ſuperiore capite conſtitui. Ho- rum tractationem antequam dimittam breviter exponendum cenſeo diſcrimen inter illos, quos tanto impetu optim- etiam authores confuderunt, quia ho- quoque faciet ad accuratiorem notitiam hiſto-

hiſtoriae cymbalicae. Primo Corybantes atque Curetes a ſe invicem dividam, tum quia hos facillime antiqui ſcriptores confudere, tum quia magna inter eoſdem conjunctio eſt, quae confundere lectorem minus ſedulum haud difficulter poteſt. Clariſſime diſcrimen Lucianus adnotavit, qui περὶ ὀρχήσεως ita: Πρῶτον δέ φασι Ῥέαν ἡσθεῖσαν τῇ τέχνῃ ἐν Φρυγίᾳ μὲν τοὺς Κορύβαντας, ἐν Κρήτῃ δὲ τοὺς Κουρῆτας ὀρχεῖσθαι κελεῦσαι. *Primum autem dicunt Rheam hac arte delectatam, in Phrygia quidem Corybantas, in Creta vero Curetas ſaltare juſſiſſe.* En Corybantas Phryges, en Curetas Cretes. Diſcrimen hoc excellentius erit, ubi aliis quoque argumentis patriam ſuam reddidero. Et primo quidem de Corybantibus conſentiunt mecum lumina eruditionis in noſtris ſeculis, Voſſius, Bochartus, Spencerus, Graevius, quibus omnibus fuere viri fortes & ſatellites primorum Regum Phrygiae. Scholiaſtes Luciani: Οἱ γὰρ Κορύβαντες δαίμονές εἰσι περὶ τὴν Ῥέαν. Et ut Tzetzes ad Lycophronem exprimit: Οἱ κορύβαντες, οἵτινές εἰσι δαίμονες, περὶ τὴν Ῥέαν ἱδρύσαντο. *Corybantes daemones, qui Rheae miniſtri ſunt.* Quin etiam mox diſtinguit a Curetibus & diverſos utriſque parentes deſignat: Οἱ μὲν κούρητες, Δαναΐδος νύμφης Κρήσσης καὶ Ἀπόλλονος

πόλλωνος παῖδες, οἱ δὲ κορύβαντες Θαλείας καὶ Ἀπόλλωνος. Curetes filii ſunt Danaïdis nymphae Cretenſis & Apollinis, ſed Corybantes Thaliae & Apollinis. Quanquam vero in adſignandis parentibus nos non habeat conſentientes, habet tamen, quod Curetas & Cretenſes origine & diſtinctos a Corybantibus agnoſcit. Sed ad rem. Rhea erat Idaea illa regina Phrygiae, antea Cretae: intelligendum enim eſt factum eſſe poſt reditum Rheae in Phrygiam. Quod vero Nonnus ſcribat Corybantes in Creta fuiſſe Dionyſ. l. VIII.

> Ἀλλ' ὅτε Δικταίης Κορυβαντίδος
> ὑψόθι πέτρης
> Γείτονος Ἀμνισσοῖο λεχώϊον ἔδρακεν
> ὕδωρ.

& cum eo conſentiat Euſeb. Chron. Οἱ Κούρητες καὶ Κορύβαντες Κνωσσὸν ᾤκισαν, ut alios taceam, id de Idaeis Dactylis interpretari poſſumus, quos itidem Phrygas & non longe diverſos a Corybantibus fuiſſe jam ſaepe monuimus. Accedit Corybantas inſignibus honoribus & divinis affectos fuiſſe in Phrygia, neutiquam vero in Creta. Clemens Alex. ad Gentes: Ταῦτα οἱ Φρύγες τελίσκουσιν Ἄττιδι καὶ Κυβέλῃ καὶ Κορύβασιν. Ubi in tranſitu moneo inter nuptiales a Poſidippo numerari Deos apud Athen. Deipnoſ. IX. 5.

Δια-

Διακονοῦμεν νῦν γάμους, τὸ θῦμα βοῦς.
Ὁ διδοὺς ἐπιφανής· ἐπιφανὴς ὁ λαμβάνων.
Τούτων γυναῖκες ἱέρειαι· τῇ θεᾷ
Κορύβαντες. —

In nuptiarum epulis nunc miniſtramus: ſacrum qui facit
Et boves ſuppeditat, illuſtris ac ſplendidus eſt,
Clarus & qui convivio accipitur.
Horum uxores deae ſacerdotes,
Corybantes Dii, &c. —

Et ſacerdotes eorum dici Anactoteleſtas, qui ſolebant apium cum totis radicibus in menſa apponere, quia putabant ex Corybantico ſanguine enatum apium. Iterum audi Clem. Alex. adv. Gent. Οἱ δὲ ἱερεῖς οἱ τῶνδε, οὓς ἀνακτοτελέστας, οἷς μέλον καλεῖν, καλοῦσι, προσεπιτερατεύονται τῇ συμφορᾷ ὁλόριζον ἀπαγορεύοντες σέλινον ἐπὶ τραπέζης τιθέναι· οἴονται γὰρ δὴ, ἐκ τοῦ αἵματος τοῦ κορυβαντικοῦ τὸ σέλινον ἐκπεφυκέναι. *Horum autem ſacerdotes, quos Anactoteleſtas vocant ii, quibus vocare curae eſt, ad calamitatem quaedam monſtra afferunt, prohibentes, apium cum totis radicibus in menſa apponere: putant enim ex Corybantico, qui effluxit ſauguine, enatum eſſe apium.* Ad verbum Euſebius

Praep.

Praep. Evang. 11. cap. 3. Ad Curetas tranſeo Cretae vindicandos. Ac illuſtris quidem Voſſius, ut conciliaret tot diſſona authorum teſtimonia, tria genera Curetum formavit: *Curetes*, inquit, *unde dicti ſint, non convenit. Cujus cauſa eſt, quod triplices ſint Curetes; Aetolici, Phrygii, Cretici. Aetolici inhabitarunt, &c. quae huc non pertinent.* Sed pace Viri Incomparabilis tres hae ſpecies adcuratius a me conſideratae non amplius tres, ſed una tantum ſpecies eſt. Prima Curetum origo a Pelaſgis eſt, docuit id ſupra Diodorus. Pelasgi autem Chalcidi Euboeae propinqui, quin imo cognati variis ultro citroque deductis coloniis. Chalcidi inquam: haec enim cum Aetolorum ſit opus, huic primum genus Curetum adſcribunt, quod ipſe quoque Voſſius fatetur. Tectamus ergo Jovis primi pater, avus Curetum, cum Cretenſibus coaluit, ſervato tamen aliquo diſcrimine. Nempe cum deinde a Curetibus inſula Creta & incolae Cretenſes dicerentur, antiquiſſimae Cretae habitatores nomen Eteocretum ſervarunt. Diodorus Siculus lib. v. Οἱ μὲν γὰρ τὴν Κρήτην κατοικοῦντές φασιν ἀρχαιοτάτους παρ' αὐτοῖς γενέσθαι τοὺς ὀνομαζομένους Ἐτεοκρῆτας αὐτόχθονας. Marcianus de Creta:

Voſſ. de Idolol. 11. c. 53.

Ἀρχαιοτάτους ἔχει δὲ τοὺς οἰκήτορας,

Τοὺς

ὶς δὴ παρ' αὐτοῖς Ἐτεοκρῆτας λε-
γομένȣς.
hius ad Il. ϐ'. Ἐτεόκρητες οἱ ἀληθῶς
θεῖς Κρῆτες, ἰθαγενεῖς, γνήσιοι τῆς
· λεχθέντες Ἐτεόκρητες, ὡς πρὸς τȣ̀ς
δας. Habitabant hi inſulae partem
lem & Praeſon urbem. Strabo :
νότιον (Σταφύλος κατέχειν φη-
ʼΕτεοκρῆτας· ὧν εἶναι πολίχνιον Πραῖ-
πȣ τὸ τȣ̃ Δικταίȣ Διὸς ἱερόν. Sed
ad Curetas, quos cum Aetolos fe-
ilius Cretenſes conſtituo. Univerſa
inſula ab his & horum fratre max-
Creta dicta eſt. Stephanus : Οἱ μὲν
, ἀπὸ τȣ̃ Κόρης Κορήτην, ταὶ
ν κατὰ συγκοπήν· οἱ δὲ ἀπὸ Κρη-
ῖ Διὸς καὶ Ἰδαίας νύμφης παιδός.
Orig. XIV. cap. 6. *Creta dicta a*
quodam indigena, quem ajunt u-
Curetarum fuiſſe, a quibus Jupiter
ſconditus eſt & enutritus : quod
ges de Jove ſecundo. Euſebius
hilus in Chronico : Κατὰ τȣ́τȣς
χρόνȣς ἐβασίλευσε Κρής τις αὐτό-
ὂν ἕνα λέγȣσι τῶν Κȣρήτων, παρ'
ὺς κρυφθεὶς ἀνετράφη, καὶ Κρή-
τυράννησεν· ἐξ αὐτȣ̃ τȣ̃ Κρητὸς ἡ
ὀνομάσθη Κρήτη. Marcianus in
geſi :
ʼυτῶν Ἔφορος εἴρηκεν εἶναι φησί τε
ἐπώνυμον τὴν νῆσον ἀπὸ Κρητός τι-
νος.

Τȣ̃

Praep. Evang. 11. cap. 3. Ad Cu
tranſeo Cretae vindicandos. Ac ill
Voſſ. de Idolol. 11. *c.* 53. quidem Voſſius, ut conciliaret tot
na authorum teſtimonia, tria genera
retum formavit: *Curetes*, inquit,
dicti ſint, non convenit. Cujus cauſa
quod triplices ſint Curetes; Aeto
Phrygii, Cretici. Aetolici inhabitar
&c. quae huc non pertinent. Sed
Viri Incomparabilis tres hae ſpecies
curatius a me conſideratae non am
tres, ſed una tantum ſpecies eſt. P
Curetum origo a Pelaſgis eſt, docu
ſupra Diodorus. Pelasgi autem Cha
Euboeae propinqui, quin imo cog
variis ultro citroque deductis colo
Chalcidi inquam: haec enim cum A
lorum ſit opus, huic primum genus
retum adſcribunt, quod ipſe quoque V
ſius fatetur. Tectamus ergo Jovis pr
pater, avus Curetum, cum Cretenſ
coaluit, ſervato tamen aliquo diſcrim.
Nempe cum deinde a Curetibus in
Creta & incolae Cretenſes dicerent
antiquiſſimae Cretae habitatores nor
Eteocretum ſervarunt. Diodorus Si
lus lib. v. Οἱ μὲν γὰρ τὴν Κρήτην
]οικοῦντές φασιν ἀρχαιοτάτους παρ'
τοῖς γενέσθαι τοὺς ὀνομαζομένους Ἐ]εοκ
τας αὐτόχθονας. Marcianus de Creta

'Αρχαιοτάτους ἔχει δὲ τοὺς οἰκή
ρας,

T

Τοὺς δὴ παρ' αὐτοῖς Ἐτεοκρῆτας λεγομένους.

Euſtathius ad Il. β'. Ἐτεόκρητες οἱ ἀληθῶς ἢ ἀληθεῖς Κρῆτες, ἰθαγενεῖς, γνήσιοι τῆς χώρας· λεχθέντες Ἐτεόκρητες, ὡς πρὸς τοὺς ἐπήλυδας. Habitabant hi inſulae partem auſtralem & Praeſon urbem. Strabo: Τὸ δὲ νότιον (Σταφύλος κατέχειν φησὶν) Ἐτεοκρῆτας· ὧν εἶναι πολίχνιον Πραῖσον, ὅπου τὸ τοῦ Δικταίου Διὸς ἱερόν. Sed redeo ad Curetas, quos cum Aetolos feci, facilius Cretenſes conſtituo. Univerſa enim inſula ab his & horum fratre maxſumo Creta dicta eſt. Stephanus: Οἱ μὲν φασιν, ἀπὸ τοῦ Κόρης Κορήτην, καὶ Κρήτην κατὰ συγκοπήν· οἱ δὲ ἀπὸ Κρητὸς τοῦ Διὸς καὶ Ἰδαίας νύμφης παιδός. Iſidor. Orig. XIV. cap. 6. *Creta dicta a Crete quodam indigena, quem ajunt unum Curetarum fuiſſe, a quibus Jupiter ibi abſconditus eſt & enutritus*: quod intelliges de Jove ſecundo. Euſebius Pamphilus in Chronico: Κατὰ τούτους τοὺς χρόνους ἐβασίλευσε Κρής τις αὐτόχθων, ὃν ἕνα λέγουσι τῶν Κουρήτων, παρ' οἷς Ζεὺς κρυφθεὶς ἀνετράφη, καὶ Κρήτης ἐτυράννησεν· ἐξ αὐτοῦ τοῦ Κρητὸς ἡ νῆσος ὀνομάσθη Κρήτη. Marcianus in Periegeſi:

Αὐτῶν Ἔφορος εἴρηκεν εἶναι φησί τε
Ἐπώνυμον τὴν νῆσον ἀπὸ Κρητός τινος

Τοῦ

Τȣ͂ δὲ γενομένȣ βασιλέως αὐτόχθονος. Cedrenus. Ἡ δὲ Κρήτη ἀπὸ Κρητός τινος ἄρξοντος ἐκεῖσε ὠνόμασαι. Honorius de Imag. Mundi lib. I. cap. 28. *Creta a Crete rege dicitur, Hecatompolis a centum urbibus dicta.* Florentius Wigorn. Chron. c. XVII. *Apud Cretam regnavit primo Cres indigena, unde Creta nuncupata: quemque ajunt unum Curetarum fuiſſe, a quibus Jupiter eſt abſconditus & enutritus.* Mart. Capell. de N. Ph. VI. *Cretae numen ſuum conceſſit Curetum rex Cretes, a quo Creta primo, mox Curetis nuncupata.* Quanquam ego haut exiſtumem Creten fuiſſe nomen uni & natu maximo fratri proprium. Dictus & ille Cures, ut caeteri, ſed a ſequente aevo vox corrupta eſt. Fatebitur id mecum, qui penſaverit Cretae vetuſtum nomen Cretin fuiſſe, adeoque eam a quodam Curete, non Crete nomen traxiſſe. Rem declarat Plinius Hiſt. Nat. IV. cap. 12. *Malleotes Crates primum Aeriam dictam tradit & deinde Curetin.* Cum Plinio facit ejus contractor Solinus Polyh. cap. 17. *Crates Aeriam prius dictam tradit, mox Curetim.* Cum quo conferri poteſt proxime citatus Capellae locus, quum non mediocriter in hac cauſa hallucinatus ibi ſit. Adhaec Curetas Jovis Cretenſis filios fuiſſe, non Stephanus tantum, ſed & Diodorus Siculus clare teſtatur l. III. Τὸν δὲ

προγε-

ενέςερον (Δία) δυνασεύοντα τῆς ρημένης νήσȣ (Κρήτης) δέκα παῖ-γενῆσαι τȣ̀ς ὀνομασθέντας Κȣ́ρητας. ule hos Nembroti filios facit Gotfri-Viterbienſis Chron. Parte III.

)btinuit natos Nembrot patria va-
riatos:
Cres puer ex fratrum numero primus
reputatur,
Cujus & in primis inſula Creta
fuit.
'res rex primus erat, cujus fuit
inſula Cretae.

orte ea re in errorem inductus eſt, ſub perſona Nimrodi Saturnum la-multi credidere, qui fuit Jupiter nſis. Dedi Curetas Aetolos & Cre-s, addo Phrygas. Satis eſſet, ſi em cum Idaeis Dactylis confuſos, e Phrygia profectos ſupra probavi. raeterea exiſtumo hos quidem poſt ectum Jovem Cretenſem patrem regnum tenuiſſe, ſed deinde a ë fratre expulſos una cum matre in giam conceſſiſſe. Ab hac fuga fa-, ut nulli Rheae honores in Creta erentur. Scepſius apud Strabonem *Φησὶ δὲ πάλιν ὁ Σκήψιος, ἐν ρήτῃ τὰς τῆς Ῥέας τιμὰς μὴ νομί-ι, μηδὲ ἐπιχωριάζειν.* Multos ta-adhuc reliquiſſe videntur ſuae cauſae

K ſa-

Τȣ̃ δὲ γενομένȣ βασιλέως αὐτόχ
Cedrenus. Ἡ δὲ Κρήτη ἀπὸ Κρητ
ν⸗ ἄρξοντος ἐκεῖσε ὠνόμασαι. Hon
de Imag. Mundi lib. I. cap. 28. *Cr*
Crete rege dicitur, Hecatompolis
tum urbibus dicta. Florentius Wi
Chron. c. XVII. *Apud Cretam reg*
primo Cres indigena, unde Creta n
pata: quemque ajunt unum Cure
fuiſſe, a quibus Jupiter eſt abſcondit
enutritus. Mart. Capell. de N. P
Cretae numen ſuum conceſſit Cur
rex Cretes, a quo Creta primo, mo
retis nuncupata. Quanquam ego
exiſtumem Creten fuiſſe nomen u
natu maximo fratri proprium. Dict
ille Cures, ut caeteri, ſed a ſequente
vox corrupta eſt. Fatebitur id mecum
penſaverit Cretae vetuſtum nomen C
fuiſſe, adeoque eam a quodam Curete
Crete nomen traxiſſe. Rem declara
nius Hiſt. Nat. IV. cap. 12. *Mal*
Crates primum Aeriam dictam trad
deinde Curetin. Cum Plinio facit
contractor Solinus Polyh. cap. 17.
tes Aeriam prius dictam tradit,
Curetim. Cum quo conferri poteſt
xime citatus Capellae locus, quum
mediocriter in hac cauſa hallucinat
ſit. Adhaec Curetas Jovis Cretenſis
fuiſſe, non Stephanus tantum, ſed &
dorus Siculus clare teſtatur l. III. T

πε

προγενέςερον (Δία) δυνασεύοντα τῆς προειρημένης νήσȣ (Κρήτης) δέκα παῖδας γεννῆσαι τȣ̀ς ὀνομασθέντας Κȣ́ρητας. Ridicule hos Nembroti filios facit Gotfridus Viterbienſis Chron. Parte III.

Obtinuit natos Nembrot patria variatos:
Cres puer ex fratrum numero primus reputatur,
Cujus & in primis inſula Creta fuit.
Cres rex primus erat, cujus fuit inſula Cretae.

Niſi forte ea re in errorem inductus eſt, quod ſub perſona Nimrodi Saturnum latere multi credidere, qui fuit Jupiter Cretenſis. Dedi Curetas Aetolos & Cretenſes, addo Phrygas. Satis eſſet, ſi dicerem cum Idaeis Dactylis confuſos, quos e Phrygia profectos ſupra probavi. Sed praeterea exiſtumo hos quidem poſt interfectum Jovem Cretenſem patrem ſuum regnum tenuiſſe, ſed deinde a Minoë fratre expulſos una cum matre in Phrygiam conceſſiſſe. Ab hac fuga factum, ut nulli Rheae honores in Creta exhiberentur. Scepſius apud Strabonem lib. x. Φησὶ δὲ πάλιν ὁ Σκήψιος, ἐν τῇ Κρήτῃ τὰς τῆς Ῥέας τιμὰς μὴ νομίζεσθαι, μηδὲ ἐπιχωριάζειν. Multos tamen adhuc reliquiſſe videntur ſuae cauſae

faventiores, qui exſpectata occaſione diverſis temporibus Curetas in Phrygiam ſecuti ſunt. Huc refero varias in Phrygiam ex Creta ductas colonias, inter quas illuſtriores ſunt una Dardani & altera Teucri. Utramque memorat Meſſala Corvinus lib. de Aug. Prog. *Dardanum, Jove & Electra progenitum, Deorum monitu ab Italia, &, ut aliis placet, e Creta inſula, patrios deſerentem lares, multitudine gentium ad hanc Phrygiam deveniſſe ferunt, urbem condidiſſe, &c.* Notabile eſt autem, quod Clemens Alexandrinus referat hunc Dardanum myſteria matris Deum vulgaſſe. Haec prima: ſequitur immediate altera: *Hoc regnante de Creta cum manu electiſſimorum juvenum forte novi regni fama concitum Teucrum ad Phrygiam patriis ſedibus expulſum dicitur conveniſſe, &c.* Hujus quoque coloniae mentionem facit Virgil. Aen. III.

Creta Jovis magni medio jacet inſula ponto,
Mons Idaeus ubi & gentis cunabula noſtrae:
Centum urbes habitant magnas, uberrima regna,
Maximus unde pater, ſi rîte audita recordor,
Teucrus Rhetaeas primum eſt advectus ad oras

Opta-

ptavitque locum regno —
:rantur cum his, quae habent Iſ.
:es in Lycoph. I. Caſſandr. Scho.
Homeri ad Iliad. ά. Strabo l. XIII.
ıs ad Virgil. l. c. Euſtath. ad Iliad. ά.
ı. Hiſtor. Animal. XII. 5.
:erum & Corybantum diſcrimen,
o, jam patet. Ab utriſque iterum
i Telchines. Horum originem nec
ygia nec in Creta quaeres. Rho-
ere & antiquiſſimi inſulae Rhodi
e. Diodorus Siculus lib. V. Τὴν
ον, τὴν ὀνομαζομένην Ῥόδον πρῶ-
:τῴκησαν οἱ προσαγορευόμενοι Τελ-
Huc conceſſerant ex Peloponne-
x quo ejecti erant. Euſeb. Can.
ι. Τελχῖνες ἐκπέσοντες Πελοπον-
Ῥόδον ᾤκησαν νῆσον, τὴν καλȣμέ-
φιȣσαν. Hieronymus: *Telchines*
Rhodum condiderunt, quae prius
ſa vocabatur. quae Marianus Sco-
ıron. lib. I. exſcripſit totidem ver-
Oroſius lib. I. cap. 7. *Telchines*
m inſulam, quae Ophiuſa antea
tur, quaſi tuta poſſeſſione cepe-
Atque ab his Telchinibus inſulae
ı aliquando Telchinis. Strabo lib.
Ἐκαλεῖτο δὲ ἡ Ῥόδος πρότερον
σα, καὶ Σταδία, εἶτα Τελχι-
:ὸ τῶν οἰκησάντων Τελχίνων τὴν
Euſtathius ad Iliad. ί: Ἱστορεῖ-
καὶ ἡ Ῥόδος ἀπ᾽ αὐτῶν Τελχι-

faventiores, qui exſpectata occaſione verſis temporibus Curetas in Phrygia ſecuti ſunt. Huc refero varias in Phr giam ex Creta ductas colonias, int quas illuſtriores ſunt una Dardani & tera Teucri. Utramque memorat Meſſa Corvinus lib. de Aug. Prog. *Dardanu Jove & Electra progenitum, Deor monitu ab Italia, &, ut aliis placet Creta inſula, patrios deſerentem lare multitudine gentium ad hanc Phrygia devenisse ferunt, urbem condidiſſe, &* Notabile eſt autem, quod Clemens lexandrinus referat hunc Dardanum m ſteria matris Deum vulgaſſe. Haec p ma: ſequitur immediate altera: *Hoc gnante de Creta cum manu electiſſimor juvenum forte novi regni fama concit Teucrum ad Phrygiam patriis ſedi expulſum dicitur conveniſſe, &c.* Hu quoque coloniae mentionem facit Vir Aen. III.

Creta Jovis magni medio jacet inſ
ponto,
Mons Idaeus ubi & gentis cunab
noſtrae:
Centum urbes habitant magnas, ub
rima regna,
Maximus unde pater, ſi rîte aud
recordor,
Teucrus Rhetaeas primum eſt ad
ctus ad oras

O

Optavitque locum regno —

Conferantur cum his, quae habent Iſ. Tzetzes in Lycoph. 1. Caſſandr. Scholiaſt. Homeri ad Iliad. ά. Strabo l. XIII. Servius ad Virgil. l. c. Euſtath. ad Iliad. ά. Aelian. Hiſtor. Animal. XII. 5.

Curetum & Corybantum diſcrimen, ut puto, jam patet. Ab utriſque iterum diverſi Telchines. Horum originem nec in Phrygia nec in Creta quaeres. Rhodii fuere & antiquiſſimi inſulae Rhodi incolae. Diodorus Siculus lib. v. Τὴν δὲ νῆσον, τὴν ὀνομαζομένην Ῥόδον πρῶτοι κατῴκησαν οἱ προσαγορευόμενοι Τελχῖνες. Huc conceſſerant ex Peloponneſo, ex quo ejecti erant. Euſeb. Can. Chron. Τελχῖνες ἐκπέσοντες Πελοποννήσου Ῥόδον ᾤκησαν νῆσον, τὴν καλουμένην Ὄφιουσαν. Hieronymus: *Telchines victi Rhodum condiderunt, quae prius Ophiuſa vocabatur.* quae Marianus Scotus Chron. lib. 1. exſcripſit totidem verbis. Oroſius lib. 1. cap. 7. *Telchines Rhodum inſulam, quae Ophiuſa antea vocabatur, quaſi tuta poſſeſſione ceperunt.* Atque ab his Telchinibus inſulae nomen aliquando Telchinis. Strabo lib. XIV. Ἐκαλεῖτο δὲ ἡ Ῥόδος πρότερον Ὀφίουσα, καὶ Σταδία, εἶτα Τελχινὶς ἀπὸ τῶν οἰκησάντων Τελχίνων τὴν νῆσον. Euſtathius ad Iliad. ί: Ἱστορεῖται δὲ καὶ ἡ Ῥόδος ἀπ᾽ αὐτῶν Τελχι-

νία καλεῖσθαι. Clarum mihi, Lector, diſcrimen inter Telchinas atque Corybantas fateris, ſed neſcis, unde confuſi ſint invicem a Strabone. Ipſe vix ſcio, niſi ex ipſo Strabone, qui narrat Rheam in Cretam cum Idaeis Dactylis ſecutos eſſe, & Curetas appellatos. En verba: Οἱ δὲ (λέγουσι) Τελχίνων ἐν Ῥόδῳ ἐννέα ὄντων, τοὺς Ῥέᾳ συνακολουθήσαντας εἰς Κρήτην, καὶ τὸν Δία κουροτροφήσαντας Κουρῆτας ὀνομασθῆναι. Quod ſi verum eſt, non amplius miror, Telchines & Curetes in unum nomen coaluiſſe. Fallor? an hinc Nicolaus Damaſcenus auſus eſt tradere, originem eos ex Creta ducere? Ita enim fragmentum ejus apud Stobaeum, Serm. XXXVIII. Τελχῖνες ἄνθρωποι ὀνομαζόμενοι τὸ ἀνέκαθεν Κρῆτες. E Creta abiiſſe vult idem: Οἰκήσαντες δὲ καὶ ἐν Κύπρῳ; &c. Et aperte Strabo lib. XIV. Ἐλθεῖν δὲ (τοὺς Τελχῖνας) ἐκ Κρήτης εἰς Κύπρον.

PUT DECIMUM QUINTUM.

cum Corybantibus falſo commixti. rum Zerynthium. Samothraces e- filii Sydyx : origine Phoenices. ſae confuſionis. Etymon : Cabir. *magni. Διόσκεροι. Dii Samothra- ion Dactyli Idaei. Digiti Samo- cii : iidem cum Cabiris.* Cicero igitur, notatur, explicatur.

iros cum Curetibus, Idaeis Da- lis, Telchinibus, Corybantibus it Strabo : cum Corybantibus multi faciunt hoc omnes, qui Corybanti- rum Zerynthium aut Samothracen adſcribunt. Nonnus Dionyſiac. 1. verſ. 400. in Samothraciae de- ne:

ὶ ζαθέην Ζήρυνθον ἀκοιμήτων Κο-
ρυβάντων,
μα φατιζομένης Περσηΐδος —

oluit error Nonni interpreti, un- υβάντων *Cabirorum* vertit :

amque tenent vigiles Zerinthus ſa-
cra Cabiri,
nde celebris opus Perſeidis. —

in Ἀλλ' ἔτις de Samothracia : ἐκεῖτε καὶ τὰ τῶν Κορυβάντων ι καὶ τὰ τῆς Ἑκάτης, καὶ τὸ Ζή- ντρον, ᾗ κύνας ἔθυον. *Illic enim*

 erant

νία καλεῖσθαι. Clarum mihi, Lect
diſcrimen inter Telchinas atque C
bantas fateris, ſed neſcis, unde cor
ſint invicem a Strabone. Ipſe vix 1
niſi ex ipſo Strabone, qui narrat Rh
in Cretam cum Idaeis Dactylis ſec
eſſe, & Curetas appellatos. En ve
Οἱ δὲ (λέγουσι) Τελχίνων ἐν Ῥόδῳ
νέα ὄντων, τοὺς Ῥέᾳ συνακολουθήσα
εἰς Κρήτην, καὶ τὸν Δία κουροτροφή
τας Κουρῆτας ὀνομασθῆναι. Quod ſi
rum eſt, non amplius miror, Te
nes & Curetes in unum nomen coa
ſe. Fallor? an hinc Nicolaus Da
ſcenus auſus eſt tradere, originem eo
Creta ducere? Ita enim fragmen
ejus apud Stobaeum, Serm. XXXV
Τελχῖνες ἄνθρωποι ὀνομαζόμενοι τὸ
καθεν Κρῆτες. E Creta abiiſſe vu
dem: Οἰκήσαντες δὲ καὶ ἐν Κύπρῳ;
Et aperte Strabo lib. XIV. Ἐλθεῖ
(τοὺς Τελχῖνας) ἐκ Κρήτης εἰς Κύπρ

CAPUT DECIMUM QUINTUM.

Cabiri cum Corybantibus falſo commixti. Antrum Zerynthium. Samothraces erant filii Sydyx: origine Phoenices. Cauſae confuſionis. Etymon: Cabir. *Dii magni.* Διόσκουροι. *Dii Samothraces non Dactyli Idaei. Digiti Samothracii: iidem cum Cabiris.* Cicero corrigitur, notatur, explicatur.

CAbiros cum Curetibus, Idaeis Dactylis, Telchinibus, Corybantibus confudit Strabo: cum Corybantibus multi alii. Faciunt hoc omnes, qui Corybantibus antrum Zerynthium aut Samothracen inſulam adſcribunt. Nonnus Dionyſiac. lib. XIII. verſ. 400. in Samothraciae deſcriptione:

Καὶ ζαθέην Ζήρυνθον ἀκοιμήτων Κορυβάντων,
Κτίσμα φατιζομένης Περσηΐδος —

Ubi ſuboluit error Nonni interpreti, unde Κορυβάντων *Cabirorum* vertit:

Quamque tenent vigiles Zerinthus ſacra Cabiri,
Grande celebris opus Perſeidis. —

Suidas in Ἀλλ' ἔιτις de Samothracia: Ἦν δὲ ἐκεῖσε καὶ τὰ τῶν Κορυβάντων μυστήρια καὶ τὰ τῆς Ἑκάτης, καὶ τὸ Ζήρυντον ἄντρον, ᾗ κύνας ἔθυον. *Illic enim*

erant Corybantum & Hecates myſteria: & Zerinthum antrum, ubi canes immolabant. Quae eadem repetita occurrunt ad verbum in voce Σαμοθρᾴκη. Ariſtophanis Scholiaſtes in pace: Οἱ ἐν κινδύνοις γενόμενοι ἐπεκαλοῦντο τούτους τοὺς δαίμονας τοὺς ἐν Σαμοθράκῃ, τούς τε Κορύβαντας καὶ τὴν Ἑκάτην· ἐξ ἧς καὶ διαβόητον ἦν τὸ Ζήρυνθον, ἔνθα ταύτῃ ὠργιάζον καὶ ἐλευθεροῦντο. *Qui vero verſantur in periculis, invocabant illos Daemonas in Samothracia, Corybantes & Hecaten. Unde & celebratum eſt Zerinthum, in quo iſti initiabantur & liberabantur.* V. & Tzetzem ad Lycophronem loco non uno. Utraque enim & Zerinthus & Samothrace fuere Cabirorum ſedes, non Corybantum. Res haec per ſe eſt nota, & videri poſſunt prolixe Diodorus & Apollonii Scholiaſtes in primum Argonauticωn & Plutarchus in Alexandro & Suidas in Σαμοθράκη. Confudit eoſdem Clemens Alexandrinus adv. Gentes, inquiens: Καβείρους δὲ τοὺς Κορύβαντας καλοῦντες, καὶ τελευτὴν καβειρικὴν καταγγέλλουσιν· αὐτὼ γὰρ δὴ τούτω τὼ ἀδελφοκτόνω τὴν κίστην ἀνελομένω, ἐν ᾗ τὸ τοῦ Διονύσου αἰδοῖον ἀπέκειτο, & quae ſequuntur. At vero diverſos longe Cabiros fuiſſe, & authores in confundendis iis minus accurate animum adhibuiſſe, diverſa ſedes, diverſa aetas, diverſa

. origo docent. De ſede nemo du-
›it, cui ex ſuperioribus noſtris per-
ım erit, Corybantas in Phrygia fuiſ-
Aetatem longe vetuſtiorem eſſe illi
ʒbantum, vel id probat, quod Mer-
ıs non tantum inter eos referatur,
eorum etiam adminiſter (*Camillus*)
eatur. Deinde filii fuere Sydyc, qui
ter explicatur, & longe Jove Cre-
i antiquior fuiſſe videtur. Ita enim
:honiathon apud Euſebium Praep.
ng. lib. I. Οἱ ἑπ]ὰ Συδὲκ παῖδες
'ειροι. *Cabiri ſeptem filii Sydec.*
e ſane res optumos Chronologos
movit, in ſeculum a Diluvio proxi-
n collocandi eos. Vel Marshamum *Marsh.*
qui praeclare de his omnibus. Ori- *Can.*
m feliciſſime detexit Vir incompa- *Chron.*
lis Sam. Bochartus. *Nempe*, ut ver- *Sec. I.*
› hoc moneam *myſteria Cabirorum* *Bochart. de*
ex Phrygia profecta, nec a Cabiris *Phoenic.*
ygiae montibus (liceat mihi hic uti *Colon. lib.*
one Huetii, valde in rem praeſen- *I. c. 12.*
accommodata) *quod tradit Apol-* *Huet.*
i Scholiaſtes, vel potius Scholiaſtae *Dem. E-*
udita haec enim & optima Scholia *vang.*
illi, Tarrhaei, Sophoclei & Theonis, *Prop. IV.*
'iſſimorum Grammaticorum eſſe docet *p. 169.*
›liaſtes Ariſtophanis:) ſed e Phoeni-
Beryti enim cultos fuiſſe diſcimus
Sanchoniathone & Damaſcio. Adeo
›, quod ajunt, coelo diſtant Cabiri

erant Corybantum & Hecates myſteria & Zerinthum antrum, ubi canes immolabant. Quae eadem repetita occurrunt ad verbum in voce Σαμοθράκη. Ariſtophanis Scholiaſtes in pace: Οἱ ἐν κινδύνοις γενόμενοι ἐπεκαλοῦντο τούτους τοὺς δαίμονας τοὺς ἐν Σαμοθράκῃ, τούς τε Κορύβαντας καὶ τὴν Ἑκάτην· ἐξ ἧς καὶ διαβόητον ἦν τὸ Ζήρυνθον, ἔνθα ταύτῃ ὠργιάζον καὶ ἐλευθεροῦντο. *Qui vero verſantur in periculis, invocabant illos Daemonas in Samothracia, Corybantes & Hecaten. Unde & celebratum eſt Zerinthum, in quo iſti initiabantur & liberabantur.* V. & Tzetzem ad Lycophronem loco non uno. Utraque enim & Zerinthus & Samothrace fuere Cabirorum ſedes, non Corybantum. Res haec per ſe eſt nota, & videri poſſunt prolixe Diodorus & Apollonii Scholiaſtes in primum Argonauticωn & Plutarchus in Alexandro & Suidas in Σαμοθράκη. Confudit eoſdem Clemens Alexandrinus ad Gentes, inquiens: Καβείρους δὲ τοὺς Κορύβαντας καλοῦντες, καὶ τελευτὴν καβειρικὴν καταγγέλλουσιν· αὐτῷ γὰρ δὴ τούτω τῷ ἀδελφοκτόνω τὴν κίστην ἀνελομένω ἐν ᾗ τὸ τοῦ Διονύσου αἰδοῖον ἀπέκειτο, & quae ſequuntur. At vero diverſos longe Cabiros fuiſſe, & authores in confundendis iis minus accurate animum adhibuiſſe, diverſa ſedes, diverſa aetas, di-

verſ

verſa origo docent. De ſede nemo dubitabit, cui ex ſuperioribus noſtris perſuaſum erit, Corybantas in Phrygia fuiſſe. Aetatem longe vetuſtiorem eſſe illi Corybantum, vel id probat, quod Mercurius non tantum inter eos referatur, ſed eorum etiam adminiſter (*Camillus*) cenſeatur. Deinde filii fuere Sydyc, qui Jupiter explicatur, & longe Jove Cretenſi antiquior fuiſſe videtur. Ita enim Sanchoniathon apud Euſebium Praep. Evang. lib. 1. *Οἱ ἑπτὰ Συδὲκ παῖδες Κάβειροι.* *Cabiri ſeptem filii Sydec.* Quae ſane res optumos Chronologos commovit, in ſeculum a Diluvio proximum collocandi eos. Vel Marshamum adi, qui praeclare de his omnibus. Originem feliciſſime detexit Vir incomparabilis Sam. Bochartus. *Nempe*, ut verbulo hoc moneam *myſteria Cabirorum non ex Phrygia profecta*, *nec a Cabiris Phrygiae montibus* (liceat mihi hic uti dictione Huetii, valde in rem praeſentem accommodata) *quod tradit Apollonii Scholiaſtes*, *vel potius Scholiaſtae* (*erudita haec enim & optima Scholia Lucilli*, *Tarrhaei*, *Sophoclei & Theonis*, *doctiſſimorum Grammaticorum eſſe docet Scholiaſtes Ariſtophanis:*) *ſed e Phoenicia. Beryti enim cultos fuiſſe diſcimus ex Sanchoniathone & Damaſcio.* Adeo toto, quod ajunt, coelo diſtant Cabiri

Marsh. Can. Chron. Sec. 1.
Bochart. de Phoenic. Colon. lib. 1. c. 12.
Huet. Dem. Evang. Prop. IV. p. 169.

& Corybantes. Confuſionis tamen hujus variae excuſationes necti poſſunt. Primo confinia locorum, qualia σφάλματα mille & mille occurrunt ſcripta antiquorum volventi. Deinde falſa etymologiae deductio, quia credebatur dictos Cabiros a Cabiro Berecynthiae monte in Phrygia, cum tamen virorum maximorum diligentia obſervatum non nunc primo ſit, deducendum nomen Cabirorum ex Ebraeorum כבר, quod apud Judaeos atque Arabas ſignificat *magnus fuit, potens fuit*. Fallor? an hoc jam Varroni ſuboluit, cui de R. R. lib. IV. *In Augurum libris Divi potes ſunt, in Samothrace* θεοὶ δυνατοί. Tertio interceſſit Phrygibus cum ſacris Samothracum aliqua communio, quod tum ipſi ritus & orgiorum eadem celebritas probant, tum Aeneae religio, qui hos in Italiam ſecum duxit. Aeneas enim Phryx fuit & intelligunt de his Diis verſus Maronianos III. Aen. IV.

> — *Feror exul in altum*
> *Cum ſociis, natoque, penatibus & magnis Dîs.*

Hos enim & Dardanus e Samothracia raptos in Phrygiam attuliſſe fertur, & praeter Varronem patrocinatur huic opinioni marmor apud Gruterum, in quo ΘΕΟΙ ΔΙΟΣΚΟΥΡΟΙ ΚΑΒΕΙ-

POI. & aliud apud eundem: CASTORI ET POLUCI DIIS MAGNIS. Tandem ΔΙΟΣΚΟΥΡΟΙ proprium Cabirorum nomen, tam ad Corybantes quam ad Cabiros ſpectare videbatur. Κȣ̃ροι enim Jovis, id eſt, *pueri* ſeu *famuli*, quali ſignatione haec vox frequenter apud probatos authores occurrit, κατ᾽ ἐξοχὴν Corybantes quoque appellari poterant.

Agmen jam claudunt Dii Samothraces, quorum orgia ſuggeſſit Eetion. Clem. Alex. ad Gent. Ὄλλοιτο ȣ̃ν ὁ τῆς δὲ ἄρξας ἀπάτης ἀνθρώποις· εἴτε ὁ Δάρδανος ὁ μητρὸς Θεῶν καταδείξας τὰ μυστήρια· εἴτε Ἑετίων ὁ τὰ Σαμοθρακῶν ὄργια καὶ τελετὰς ὑποστησάμενος. *At male pereat, quiſque tantae vecordiae hominum generi author fuit, ſeu Dardanus, qui Matris Deum myſteria docuit, ſeu Eetion qui Samothracum orgia cum eorum initiis protulit.* Eadem ex Clemente τῷ θαυμασίῳ, ut ille quidem nominat, repetiit Euſeb. Praeparat. Evang. lib. 11. c. 3. Arnobius hos Digitos Samothracios vocat & cum Idaeis Dactylis confundit. Ita enim lib. 111. ubi de Laribus agit: *In diverſis Nigidius ſcriptis modo lectorum, domuumque cuſtodes, modo Curetas illos, qui occultaſſe perhibentur Jovis aeribus aliquando vagitum, modo digitos Samothracios, quos quinque indicant Graeci*

Idaeos Dactylos nuncupari. Ita enim ſcriptum exhibere optimum exemplar Regiae bibliothecae, ubi vulgaribus editionibus legitur *Indigetes Samothracios*, teſtis omni fide major Celeberrimus Salmaſius: idemque miratur, ex tot commentatoribus, qui libro illo uſi ſunt, manibuſque & oculis diu tractaverunt, neminem unum id animadvertiſſe. Ego vero illi correctioni utrumque pollicem addo, & aut Dactylos Idaeos ad horum, aut hos ad illorum exemplar ita dictos auguror. Nempe ut ii Phrygiae montiſque Idae robur ac decus, ſic hi Samothraciae, quod per digitos adumbrari jam ſupra monui. Idem Arnobius eodem libro teſtatur, quoſdam antiquorum hos Samothraces cum Curetibus confudiſſe: *Aut ſi*, ait, *Curetas pro Laribus invocaro, quos Digitos Samothracios pars veſtrorum aſſeverat authorum.* At vero qui vel nomen audiunt, facile divinant, Samothracas hos & a caeteris longe diverſos fuiſſe, & cum Cabiris plane eoſdem. Hoc vero inter alia perſpicue quoque probat apud Reineſium inſcriptio Beneventana, hujus argumenti:

Salmaſ. Exerc. Plin. f. 46.

Reineſ. Syntagm. Inſcr. p. 72.

PATRI AMMONI ET HERCULI
FRATRI ET MINERVAE PALLA-
DIAE ET JOVI OLYMPIO ET
SAMOTHRACIB CABIRIS

ET

ET INDICO SOLI ATQ. APOLLINI DELPHICO.

Corrigendus hac occaſione Cicero, tum ex ſententia Salmaſii, tum quia ejus quoque duplex error notatu dignus eſt. Ita autem ille de Nat. Deor. lib. III. *Ex eo igitur* (de Jove locutus eſt) *& Lyſito eſt is Hercules, quem concertaviſſe cum Apolline de tripode accepimus: alter traditur Nilo natus, Aegyptius, quem ajunt Phrygias literas conſcripſiſſe. Tertius eſt ex Idaeis indigenis, cui inferias afferunt.* Pro *Idaeis indigenis* ſubſtituo *Idaeis digitis*, quanquam aliae quoque editiones *Idaeis Dactylis* legant. Quicquid ſit, duplici nomine erravit Cicero. Primo dum confundit *digitos Idaeos* cum *digitis Samothraciis.* Nam inter eos nullus Hercules. Deinde, quod tertium hunc Herculem faciat, qui, ſi calculum adcurate collocabis, ſecundus erit, non tertius. Quod vero dicit ei inferias allatas, id tibi intelligendum eſt de orgiis in antro Zerynthio non Herculi adeo, quam quidem Proſerpinae (quae itidem inter Cabiros ſive Deos Samothracios erat) perſolutis atque frequentatis.

CAPUT DECIMUM SEXTUM.

Galli Corybantum ſucceſſores. Gallorum etymon. Archigalli. Gallae. Gallorum cymbala. Galli vere ſe exſecabant ad Phrygios modos, inter quos cymbala. Nempe hi modi furorem inducebant, qui frequens eis erat. Stipes Gallis cum cymbalis petita.

CORybantum in Phrygia officium ſequentibus temporibus occuparunt Galli. Etymon hujus vocis ridicule deſcribunt, qui dicunt ad ſacerdotium hoc Idaeae matris aſſumtos eſſe natione Gallos. Defenditur tamen quod mireris ab Hieronymo in Oſeae cap. IV. & Forcatulo lib. V. de Gallorum imperio & philoſophia, meritoque impugnatur a Laur. Valla & G. J. Voſſio viris ſummis. Longe veroſimilius decertant, qui Gallorum nomen deducunt ſive a flumine Phrygiae ex mente Feſti & Ovidii, ſive a viro, cui nomen Gallo eſt, & qui aut primus aut primarius forte Cybeles ſacerdos fuerat. Veſtigia hujus etymi deprehenduntur apud Stephanum, qui refert: Τὸν Γάλλον, καὶ τὸν Ἄττιν ἀποκόψαι τὰ αἰδοῖα, καὶ τὸν μὲν Γάλλον ἐλθεῖν ἐπὶ τὸν Τυρίαν ποταμὸν, καὶ οἰκῆσαι, καὶ τὸν ποταμὸν Γάλλον καλέσαι· ἀπὸ ἐκείνου γὰρ

τοῦ

τὰς τεμνομένους τὰ αἰδοῖα Γάλλους καλοῦσι. Illis autem Gallis Berecynthiae Cybeles, ſeu mavis Idaeae matris ſacerdotibus, cum varii ritus miri atque peregrini, tum cymbala quoque uſitata erant, derivato a Corybantibus, quorum vices explebant, exemplo. Hi in duos diviſi ordines erant: alii enim aliis praefecti erant & alii ab aliis regebantur. Hos Gallos, illos Archigallos appellitabant. De Archigallis notabis locum Tertulliani Apologetico cap. XXV. *Itaque maieſtatis ſuae in urbem collatae grande documentum noſtra etiam aetate propoſuit, cum M. Aurelio apud Syrmium Reipublicae exemto die* XVI. *Calendarum Aprilium Archigallus ille ſanctiſſimus die* IX. *Calendarum earundem, quo ſanguine impurum lacertos quoque caſtrando libabat pro ſalute Imperatoris Marci jam intercepti ſolita atque imperia mandavit.* Veteres quoque inſcriptiones apud Gruterum frequenter: JULIANI ARCHIGALLI. & alia: C. CAMERIUS CRESCENS ARCHIGALLUS MATRIS DEUM MAGNAE IDAEAE ET ATTIS POPULI ROMANI VIVUS SIBI FECIT. Tertullianus de reſurrect: Carnis cap. 16. *Et tamen calicem non dico venerarium, in quo mors aliqua ructarit, ſed frictricis & archigalli vel*

 gla-

gladiatoris vel carnificis ſpiritu infectum. Adde ſis Julium Firmicum Matheſ. lib. 3. Gallos per contemtum ob exſecta virilia quoque Gallas nominabant, cujus rei teſtis tibi poterit eſſe Triumviratus amorum Antiſtes Catullus Epigr. 63.

Agite ita ad alta Gallae, Cybeles nemora ſimul,
Simul ite Dindymenae dominae vaga pecora,
Aliena quae petentes velut exules loca
Rapidum ſalum tuliſtis truculentaque pelagi
Et corpus eviraſtis veneris nimio odio:

Et paulo poſt:

Rapidae ducem ſequuntur Gallae pede propero.

Utriſque vero conflicta cymbala. De Archigallis intelligendus eſt Juvenalis Sat. IX.

— Meliuſne hic ruſticus infans
Cum matre & caculis & concluſore catello
Cymbala pulſantis legatum fiet amici.

Diſerte enim Scholiaſtes ad locum citatum: Cymbala pulſantis] *Archigalli cymbala percutientis* De minoribus vero Gallis Epigramma Graecum Anthologiae libro 11.

Γάλλον Ἀρισαγόρης ὠρχήσατο. τοὺς δὲ φιλόπλους

Ti-

Τιμενίδας ὁ καμὼν πόλλα δίηλθον ἐγώ.
Χῶ μὲν τιμηθεὶς ἀπεπέμπετο· τὴν δὲ τάλαιναν
Ὑρνηθὼ κροτάλων εἰς ψόφον ἐξέβαλεν.

Eodem trahendus Plinii locus Epiſt. XIV. lib. 2. *Pudet referre quae, quam fracta pronunciatione dicantur, quibus, quam teneris clamoribus excipiantur. Plauſus tantum ac potius cymbala & tympana illis canticis deſunt.* Similiter Terentius Varro:

Tibi tympana haut inani ſonitu, Dea tonimus,
Sonitum aeris intonamus tibi nos ſemiviri,
Teretem comam volantem Galli tibi jacimus.

Gallos in honorem evirati Attidis ſe exſecuiſſe nec iis ignotum, qui nondum aere lavantur. Nec quis putet haec metaphorice intelligenda eſſe de cohibito tantum appetitu venereo & aeterno Cybeles cultui devota caſtitate. Si tot & tanti ethnicorum authorum cumuli nondum te movent, at audi ſaltem authorem Chriſtianum Prudentium:

Aſt hic metenda dedicat genitalia
Numen reciſo mitigans ab inguine:
Offert pudendum ſemivir donum Deae:

Illam revulſa maſculini ſeminis
Vena effluenti paſcit auctam ſanguine.

Adde Auguſtinum de Civit. Dei lib. VII. cap. 26. idem rotunde confitentem. Nazianz. adv. Julianum atque alios. Hae autem exſectiones ad Phrygios modos fiebant. Authores hujus rei Martial. Epigr. 55. lib. XI.

Alba minus ſaevis lacerantur bracchia cultris,
Cum furit ad Phrygios enthea turba modos.

Ovidius in Ibin:

Attonituſque ſeces, ut quos Cybeleïa mater
Incitat ad Phrygios, vilia membra, modos.

Tibullus lib. I. Eleg. 4.

Et ter centenas erroribus expleat urbes,
Et ſecet ad Phrygios vilia membra modos.

Propertius lib. II. Eleg. 21.

Cur aliquis ſacris laniat ſua bracchia cultris
Et Phrygis inſanos caeditur ad numeros.

Modi quidem hi Phrygii maximam partem tibiis canti ſunt, ſed tamen aliquando cymbalorum ſonitum acceſſiſſe docet idem Propertius lib. III. Eleg. 16.

Vertice

Vertice turrigero juſta & Dea magna Cybelle
Tundet ad Idaeos cymbala rauca modos.

Unde forſan non inepte auguror cymbala quoque pulſata eſſe in exſectionibus Gallorum. Hos vero modos addebant, quia eorum ſono in furorem agi & dolorum oblíviſci Gallos exiſtimabant. Lucretius lib. 11.

Et Phrygio ſtimulat numero cava tibia mentes.

Furores autem tales enthuſiaſtici in mutilatione Gallorum, non tantum neceſſarii, ſed etiam alias in cultu matris Deum frequentes erant. Hinc ita furentes *gallare* dicebantur. Plinius: *Halicaccabi radicem bibunt, qui vaticinari, gallanteſque furere ad confirmandas ſuſpiciones aſpici ſe volunt.* Varro apud Nonium: *Quum illo venio, video gallorum frequentiam in templo, qui dum eſſet coenae hora, jamque adlatam apponeret aedilis ſigno eſui, Deam gallantes vario detinebant ſtudio.* Idem Varro Eumenidibus:

Nam quae venuſtas hic adeſt gallantibus?
Quae caſta veſtis. —

Non *gallatibus*, ut eſt in Aldina editione. Nonius: *Gallari, ut bacchari.* Unum

num adhuc ritum de Gallis noto in rem praeſentem facientem. Stipem publice a populo exigebant Galli. Auguſtinus de Civit. Dei lib. VII. cap. 26. *De mollibus eidem Matri magnae, contra omnem virorum mulierumque verecundiam conſecratis, qui uſque in heſternum diem madidis capillis, facie dealbata, fluentibus membris, inceſſu foemineo, per plateas vicoſque Carthaginis etiam a populis, unde turpiter viverent, exigebant.* Cicero de Legib. II. *Stipem ſuſtulimus niſi eam, quam ad paucos dies propriam Idaeae matris excipimus. Implet enim ſuperſtitione animos & exhaurit domos.* Hi vero mendicantes cymbala pulſabant, de quo ritu infra prolixius ago, ubi ſtipem petentium cymbala libro tertio explico.

CAPUT DECIMUM SEPTIMUM.

E Phrygia in Phoeniciam tranſiere cymbala, quorum antiquiſſimus inter Cabiros uſus. Cymbala apud Judaeos an a Phoenicibus. De ſacerdotibus cymbaliſtis, filiis Aſaph. Praefecti cymbalorum. Sonus cymbalorum Hieroſolymitanorum auditus Hierochunti. Boeoti a Phoenicibus cymbala accepere. Bacchus & Attis ſeu Adonis iidem. Indorum cymbala.

POſtquam ultimae antiquitatis Labyrintho, neſcio an ſatis feliciter extricatus ſum, expeditius nunc iter ago. Coepi a Creta, in Phrygiam navigavi, Samothracen vidi, redii in Aſiam. Transfero jam pedem in Phoeniciam, in qua cymbala fuiſſe Dio Chryſoſtomus Tharſico 1. Ἡ τῶν Ἀραδίων νῦν κρατεῖ μουσικὴ κατὰ Φοινίκων κρούματα. Nec ſine fundamento hoc traditum quis credet. Cabiros enim in Phoenicia frequentaſſe orgia ſua evidentia authorum teſtimonia docent, quod inter nomina, quae Bochartus univerſa elegantiſſime ex Phoenicum lingua deducit, Sanchoniathon affirmat apud Euſebium. Praep. lib. 1. Καὶ ἐπὶ τούτοις ὁ Κρόνος Βύβλον μὲν τὴν πόλιν θεᾷ Βααλτίδι, τῇ καὶ Διώνῃ δίδωσι;

δίδωσι; Βηρυτὸν δὲ Ποσειδῶνι, καὶ Καβήροις. *Deinde Saturnus Byblum urbem Deae Baaltidi, quae etiam Dione vocabatur, Neptuno autem & Cabiris Berytum dono dedit.* Ubi quod de Saturno affirmatur, veriſimilius ad uxorem Saturni Rheam ex Creta profugam transferri poſſe videtur. Et Damaſcius apud Photium: Ὁ ἐν Βηρυτῷ Ἀσκλήπιος οὐκ ἔστιν Ἕλλην, οὐδὲ Αἰγύπτιος, ἀλλά τις ἐπιχώριος Φοίνιξ. Σαδύκῳ γὰρ ἐγένοντο παῖδες, οὓς Διοσκόρους ἑρμηνεύουσι καὶ Καβείρους. Ὄγδοος δὲ ἐγένετο ἐπὶ τούτοις ὁ Ἔσμανος, ὃν Ἀσκλήπιον ἑρμηνεύουσιν. Berytus autem Phoeniciae urbs. Nam cum multa habuerint Corybantes cum Cabirorum ſacris communia, facile quoque ab illis cymbalorum motum diſcere poterant. At vero major jam exſurgit labor, cum conſtet apud Judaeos fuiſſe cymbala, unde ii acceperint, an a Phoenicibus, an vero ab Aegyptiis. Nam ab alterutris accepiſſe mihi fixum atque indubitatum eſt. Atque jam olim frigide ſatis objectum mihi eſt iſtud Deut. c. VII: quo omne commercium cum rebus gentilium acerrime prohibetur. Poſſem heic infinita alia inducere mandata quidem, ſed non ſervata populo illi pertinaci. Poſſem inducere tot vaſa templi, quorum neceſſitas ea jam ante tabernaculum & templum fuiſſe perſuadet. Sed in ſolis

lis inſtrumentis Muſicis haereo. Tibiarum jam ante diluvium cognitus eſt uſus. Hae indubie proxime poſt diluvium inter ethnicorum nationes continuatae ſunt. At vero eaedem in ſacris Judaeorum adhibebantur. Tympana ex Aegypto ſecum tulit Mirjam, quae tudit canens de pereunte in aquis Pharaone. Ab Aegyptiis accepiſſe dicerem cymbala, ſi minimum extaret monumentum, quod in Aegypto antiquitus cymbala fuiſſe teſtetur. Nec video hiſtorias populorum & gentium conſiderans nexum conſuetudinis inter Phrygas & Aegyptios. Deinde etiam cogito, ſi fluxiſſent ex Aegypto cymbala, eorum manifeſtam mentionem in Exodo, ubi Mirjam τύμπανα κτυπῶν inducitur, exſtituram. Perpetuo namque fere uſu receptum ſacris atque profanis authoribus eſt, cymbala cum tympanis conjungere. Verecunde ergo a Phoenicibus accepiſſe cymbalorum uſum Judaeos affirmo, Certe traditioni Rabbinorum, qui (ut eſt in Erachin Babylon.) teſtes *cum mortario aeneo & fiſtula etiam cymbalum in templo ſecundo aſſervatnm eſſe a Moſis uſque temporibus*, quid tribuendum ſit, ſatis limatiores vident, quia nugarum ſtupidae hujus gentis, quibus ſcripta eorum, non dicam ſcatent, ſed conſtant, nec modus eſt nec finis. Quid abſurdius quam quod

de

de hoc cymbalo atque aliis rebus legitur in Tamid. cap. 3. §. 8. *Ab Hieroſolyma Hierichuntem uſque fuiſſe audita: aperturam grandioris Januuae templi, ſonitum Magrephae, ſtrepitum ſpharae ligneae labri aenei, quam fecit filius Katini, vocem Gabinii praeconis, ſonum Tibiae, flictum Cymbali, Cantum, Clangorem Tubae, &, ut quidam volunt, vocem Pontificis Maximi die expiationis.* Ecquid his mendaciis monſtroſius, quae tamen & his ſimilia infelicibus eorum fabricatoribus utramque paginam faciunt? Debeo haec loca Juveni ingentis ſpei, qui elegantem nuper *de ſuffitu Hebraeorum* diſputationem publicavit. Sed pergo ad alia magis in rem praeſentem factura. Cymbala apud Judaeos fuiſſe nemo dubitat, cum tot loca Scripturae id clare doceant. Apud hos jam certis ſacerdotibus ex tribu Levi Muſica cymbalica demandata fuit. 1 Chron. XV. 16. Καὶ εἶπε Δαυὶδ τοῖς ἄρχουσι τῶν Λευιτῶν, Στήσατε τοὺς ἀδελφοὺς αὐτῶν τοὺς ψαλτῳδοὺς ἐν ὀργάνοις, νάβλαις, κινύραις, καὶ κυμβάλοις τοῦ φωνῆσαι ὕψος ἐν φωνῇ εὐφροσύνης. Junius: *Edixit quoque David principibus Levitarum, ut inſtituerent agnatos ipſorum Muſicos cum inſtrumentis muſicis, nabliis, cithariſque ac cymbalis, reſonaturos extollendo vocem cum laetitia.* Hanc inſtitutionem

Regis

Regis prudentiſſimi atque ſanctiſſimi, Davidis, ita expleverunt, ut cum alii aliis, tum Aeman, Aſiaph & Aethan pſalmodiae cymbalicae praeponerentur. Ibid verſu 19. Καὶ οἱ ψαλτῳδοὶ Αἰμὰν, Ἀσὰφ καὶ Αἰθὰν ἐν κυμβάλοις χαλκοῖς τοῦ ἀκουσθῆναι ποιῆσαι. Iunius: *At Muſici quidem iſti Heman Aſaph & Ethan cymbalis chalybeis reſonabant.* Idem munus ad filios eorum derivatum eſt & rite conſervatum temporibus Salomonis. Evidens teſtimonium 2 Chronic. v. verſ. 12. Καὶ οἱ Λευῖται οἱ ψαλτῳδοὶ πάντες τοῖς υἱοῖς Ἀσὰφ, τῷ Αἰμὰν, τῷ Ἰδιθοὺν καὶ τοῖς υἱοῖς αὐτοῦ, καὶ τοῖς ἀδελφοῖς αὐτοῦ τῶν ἐνδεδυσμένων στολὰς βυσσίνας ἐν κυμβάλοις καὶ ἐν κινύραις, ἑστηκότες κατέναντι τοῦ θυσιαστηρίου, καὶ μετ' αὐτῶν ἱερεῖς ἑκατὸν εἴκοσι σαλπίζοντες ταῖς σάλπιγξι. Junius: *Similiter Levitae muſici omnes ex Aſapho, ex Aemane, ex Jeduthune, tam filii eorum, quam cognati eorum, induti byſſo cum cymbalis & cum nabliis ac citharis adſtabant ad orientem altari & cum illis ſacerdotes ad centum viginti, clangentes tubis.* Notare ex hoc loco ſimul ſedem potes, in qua collocabantur antiquitus apud Hebraeos cymbaliſtae, nempe ſecundum Interpretes ὁ. κατέναντι τοῦ θυσιαστηρίου, ſive *ſecundum orientem altari.* Locum hunc erudite & ſatis apte explicavit Vir eruditus & Theologus in-

com

comparabilis facileque ſummus Salomon van Till, cui plura addere eſſet lauream in Capitolium ferre &, quod inquit ille,

Till. Muſ. Hebraa. lib. III. p. 400.

— *mel Ariſtaeo, vel Baccho vina Falerno,*
Triptolemo fruges, poma dare Alcinoo.

Iidem autem filii Aſaph recepere id jus cymbala pulſandi poſt captivitatem Babylonicam. Eſdra cap. 3. Καὶ ἔστησαν οἱ ἱερεῖς ἐστολισμένοι ἐν σάλπιγξι καὶ οἱ Λευῖται υἱοὶ Ἀσὰφ ἐν κυμβάλοις. Junius: *Conſtituerunt Sacerdotes indutos cum tubis, & Levitas, poſteros Aſaphi cum cymbalis ad laudandum Jehovam.* Cumque hi κυμβαλοκρούσται Judaeorum numero indies creſcerent, iis omnibus unus eſt praefectus praepoſitus, qui numerabatur inter quindecim illos praefectos, qui ſinguli ſub ſua directione excellens quoddam officium gubernabant, ut eſt in Schekalim cap. 3. *Ben Bavi flagellationi praerat, Ben Arſa Cymbalo, Hogrus Ben Levi cantoribus, Familia Garmo piſturae panum propoſitionum, &c.*

Poſtquam in Phoenicia cymbala detexi, eccui mirum erit, qui in Graecia, Hiſpania, Italia eadem invenerit, quae regiones nihil niſi tot Phoenicum coloniae fuerunt, in quas cum populis mores quoque eorum influxere. Ut a Boeotis exordiar: nam horum cum Phoenicibus

bus coalitio in tempora fere Corybantum incidit, Cadmus Tyro Phoeniciae profugus, Joſua in Canaanitide belligerante Thebas, quas condidit, cymbalicum Deorum cultum attulit. Fallor? an inde ab Hygino perhibetur cap. 274. *Cadmum Agenoris filium aes Thebis primum inventum condidiſſe.* Ille idem Bacchi cultum primus Graecos docuit, qui in Aſia ſub nomine Attidis vel Adonidis adorabatur. Bacchum enim eundem cum Attide fuiſſe praeter ſupra citata probat Clem. Alexandr. Adv. Gent. Δι' ἣν αἰτίαν ἐκ ἀπεικότως τὸν Διόνυσόν τινες Ἄτlιν προσαγορεύεσθαι θέλεσιν, αἰδοίων ἐστερημένον. Cui addes Plutarch. Συμπ. προβλ. δ'. Τὸν δὲ Ἄδωνιν, ἐχ ἕτερον, ἀλλὰ Διόνυσον εἶναι νομίζεσι· καὶ πολλὰ τῶν τελεμένων ἑκατέρω περὶ τὰς ἑορτὰς βεβαιοῖ τὸν λόγον. *Putant Adonidem & Bacchum eundem eſſe, & magna utrorumque feſtorum ſimilitas id firmat.* Ad extremos Indos penetramus. His cymbala in uſu fuiſſe ex Arriano conſtat. Ita ille rerum Indicarum lib. p.m. 173. Καὶ Θεὲς σέβειν ὅτι ἐδίδαξε Διόνυσος ἄλλες τε καὶ μάλιστα ἑαυτὸν, κυμβαλίζοντας καὶ τυμπανίζοντας· καὶ ὄρχησιν δὲ ἐκδιδάξαι τὴν σατυρικὴν, τὸν κόρδακα παρ' Ἕλλησι καλέμενον· καὶ κομᾷν Ἰνδὲς τῷ Θεῷ, μιτρηφορέειν τε ἀναδεῖξαι, καὶ μύρων ἀλοιφὰς ἐκδιδάξαι· ὥστε καὶ εἰς Ἀλέξαν-

δρον ἔτι ὑπὸ κυμβάλων τε καὶ τυμπάνων ἐς τὰς μάχας Ἰνδοὺς καθίσασθαι. Vertit Vulcanius: *Cultum cum aliorum Deorum, tum ſui ipſius Dionyſus docuit, quem tympanorum & cymbalorum pulſu fieri juſſit. Saltationem etiam Satyricam induxit, quam Graeci cordaca vocant. Ad haec comam Deo nutrire, mitram gerere, unguentiſque uti oſtendit: adeo ut ad Alexandri uſque tempora cum cymbalis & tympanis praelia inierint.* Et Strabo Geogr. lib. xv. Τῶν ἄλλων ἄοινον λεγόντων τὴν Ἰνδικὴν, ὥς τε μὴ δ' αὐλὸν εἶναι κατὰ τὸν Ἀνάχαρσιν, μή τ' ἄλλο τῶν μουσικῶν ὀργάνων μηδὲν, πλὴν κυμβάλων καὶ τυμπάνων καὶ κροτάλων, ἃ τοὺς θαυματοποιοὺς κεκτῆσθαι. *Cum caeteri Indiam carere vino dicant, adeo ut nec ibi tibia ſit, ut Anacharſis inquit, nec ullum aliud muſicum inſtrumentum, praeter cymbala & tympana & crotala, quibus uti praeſtigiatores ſolent.*

CAPUT DECIMUM OCTAVUM.

Cymbala in caetera Graecia. Κυμβαλιςαὶ. Κεϛοταφιςαὶ. Κρȣματοποιοί. Athenaeus vindicatus. *Argivorum cymbala. Athenienſium. Erato cymbaliſtria inter Muſas: rebus meretriciis praepoſita. Aliis cithariſtria, &c. Meretrices cymbaliſtriae, interdum tamen honeſtiores mulierculae.*

QUanquam non inficiandum ſit Thebis in Bacchico illo cultu frequentiſſima fuiſſe cymbala, non tamen eadem in caetera Graecia hoſpita atque peregrina erant. Atque illic eorum motores ſimpliciter κυμβαλιςαὶ nuncupabantur. Lexicon Graeco-Latinum: Κυμβαλιςής. *Cymbaliſta, qui cymbala pulſat.* Vox haec deinde Latinitate donata eſt, & occurrit apud Apul. de Deo Socrat. *Numina barbara ſtrepitu cymbaliſtarum & tympaniſtarum gaudent.* Atque talis cymbaliſtae ex Protagoride Cyziceno mentionem facit Athenaeus Deipnoſ. IV.23. Παντὸς δὲ ὀργάνȣ κατάμιτον ἥπτα κροτάλων ὑποφανȣ̃ (melius placet ex MSS. ἡδυφώνȣ τε, in qua emendatione mecum facit clariſſimus Caſaubonus) πανδόρȣ τῷτε ἡδεῖ μοναύλῳ τὰς ἡδίςας ἁρμονίας ἀναμινυρίζει. *Omnium*

vero inſtrumentorum fides pulſat, crotalaque, dulciſonumque pandurum, & jam monaulo ſuaviſſimos concentus ſummiſſa voce meditatur & cantillat. Quanquam hic locus proprie referendus ſit ad κροταλιστὰς, quorum itidem mentio apud antiquos. Gloſſae Graeco-Latinae: Κροταφιστὴς, *perculſor.* ubi lubens corrigo: Κροταλιστὴς, *percuſſor.* Iidem aliquando appellitabantur κρουματοποιοὶ, ut eſt in illo Athenaei Deipnos. VIII. c. 4. Πόθεν δ' ὑμῖν, ὦ σοφώτατοι, ἐπῆλθε καὶ ὁ ὀψολόγος Δωρίων, ὡς καὶ συγγραφεύς τις γενόμενος, ὃν ἐγὼ κρουματοποιὸν οἶδα ὀνομαζόμενον καὶ φίλιχθυν, συγγραφέα δὲ οὔ. *Unde vero, o ſapientiſſimi, venit vobis in mentem obſoniorum ſcriptor Dorion, quaſi ſcripta quaedam ille memoriae tradiderit, quem ſcio nominatum fuiſſe* κρουματοποιὸν *&* φίλιχθυν, *minime vero ſcriptorem.* Male enim hic, ut recte Caſaubonus notavit, ab aliquibus legitur χρωματοποιόν. Idem enim hic vocabulum κρουματοποιὸς combinatum ſignificat, quod diviſum apud Plutarchum lib. de Muſica κρουμάτων ποιητὴς, & Dorion quoque, de quo apud Athenaeum ſermo, κρουματοποιὸς revera fuit, quod docent nos Machonis de Dorione verba: Ὁ κρουματοποιὸς Δωρίων ποτ' εἰς Μύλων' ἐλθών. *Crumatum pulſator Dorion aliquando Mylonem* (urbem Aegypti teſte Her-

Hermolao Byzantio) *veniens*. Praecipue a Thebanis Argivi aliquando mutuati ſunt cum Bacchico cultu cymbala. De illis enim Nonnus Dionyſ. XLVII.

Καὶ τελετὰς στήσαντο, θεοκλήτῳ δὲ πορείῃ
Ῥόπτρα μὲν ἐπλατάγησεν, ἐπεκροτέοντο δὲ θύρσοι
Καὶ δαΐδες σελάγιζον, ὁμηγερέες δὲ πολῖται
Μυστιπόλῳ χρίοντο παρήϊα λευκάδι γύψῳ,
Τύμπανα δ' ἐπλατάγησεν, ἀρασσομένοιο δὲ χαλκοῦ
Δίκτυπος ἔβρεμε δοῦπος, &c. —

Vide locum ipſum in fine libri citati. In principio vero illius libri idem teſtatus fuerat de Athenienſibus verſ. 3. ubi ita:

— ἀκοιμήτου δὲ Λυαίου
Ἐις χορὸν εὐώδινες ἐβακχεύθησαν Ἀθῆναι, &c.

— *Bacchi vero irrequieti*
Choros frequentabant Athenae populoſae, &c.

Mentio ſane in ſequentibus διδύμων δονάκων verſ. 23. i. e. *duplicium donacum* ſeu *crepitaculorum*. Nec dubito, quin apud Thracas cymbala fuerint in uſu. Cotytia Thracum ſunt ſacra, de quibus Aeſchylus:

Ὁ μὲν ἐν χερσὶ βόμβυκας ἔχων, &c.
Ὁ δὲ χαλκοθέοις κοτύλαις ὀτοβεῖ.

Hic manibus bombicas tenens:
Ille vero aereis cotylis ſeu cymbalis tinnit.

V. lib. III. cap. 9. Corybanticus etiam Rheae cultus in Thracia fuit in Sao, quam Lycophron appellat κτίσμα κυρβάντων Σάον. Et Tzetzes ad hunc locum ita commentatur: Σάον· ὄνομα ὄρους Θρακικοῦ, οὗ μέμνηται Νίκανδρος, οὕτω πως λέγων ἐν Θηριακοῖς· ἢ Σάου ἢ Ἐμοσύχλου. Τὸ Σάον σπήλαιον Θρακικὸν, σπήλαιον τῆς Ῥέας ἢ τῆς Ἑκάτης, τῆς δεχομένης εἰς θυσίαν τοὺς κύνας· οἱ κορύβαντες, οἵτινες εἰσὶ δαίμονες, περὶ τὴν Ῥέαν ἱδρύσαντο. *Saum, nomen montis Thracii, cujus meminit Nicander in Theriacis: quin & antrum Thracicum Rheae aut Hecates, cui immolantur canes. Corybantes vero daemones & miniſtri Rheae.*

Muſas cum cantus & muſicae harmoniae Deas conſtituiſſent mendaces Graeci, cymbala, tanquam inſtrumenta antiquiſſima & digniſſima minime omittenda duxere, atque inde in ſacro illo Muſarum novenario Eratonem cymbaliſtriam ſomniarunt. Scholiaſtes Luciani ad Imagines: Καὶ γὰρ τὰς Μούσας ἄλλην ἄλλης φασὶν ἔφορον τέχνης, λογικῆς, καὶ ἐπιστήμης. Κλειὼ μὲν ἱστορίας, ἧς καὶ εὑρετὴν εἶναι φασὶ, Θαλείαν κωμῳδίας, Ἐυτέρπην αὐλῶν, Μελπομένην τραγῳδίας, Τερψιχόρην ψαλτηρίου, Ἐρατὼ κυμ-

κυμβάλων, Πολυμνίαν ὀρχήσεως, Οὐρανίαν ἀστρολογίας, Καλλιόπην ποιήσεως. Et ratio ſubeſt, niſi fallor, quia haec eadem amatoriis & meretriciis rebus praepoſita fuit. Athen. Deipnos. XIII. I. Ἡμεῖς οὖν τὸν περὶ ἐρωτικῶν λόγον ἐνταῦθα μέλλοντες καταλάττειν (ἐγένοντο γὰρ περὶ γαμετῶν καὶ ἑταιρῶν πολλάκις λόγοι οὐκ εἰδόσιν ἐκτιθέμενοι τὴν ἱστορίαν,) τῶν Μουσῶν τὴν Ἐρατὼ ἐπικαλεσάμενοι εἰς μνήμην ἡμῖν ἰέναι τὸν ἐρωτικὸν ἐκεῖνον κατάλογον, ἐντεῦθεν τὴν καταρχὴν ποιησόμεθα, Εἰδ᾽ ἄγε νῦν Ἐρατὼ, πάρ θ᾽ ἵστασο καί μοι ἔνισπε, τίνες λόγοι περὶ αὐτοῦ τοῦ ἔρωτος καὶ τῶν ἐρωτικῶν ἐλέχθησαν. *Nos igitur hoc loco apud ignaros fortaſſis de amatoriis ſermonem ordine quodam incepturi (nam ſaepius antea ſermo de uxoribus & ſcortis eſt habitus, qui illorum hiſtoriam ignaris explicaret) Erato muſam invocemus, ut memoria percurrere poſſimus Amatoriorum illam enumerationem, hinc exordientes: Age nunc Erato, adeſdum mihi, & quae ſum dicturus, ſuggerito, nempe quid olim de amore & amatoriis ſit diſputatum.* Hinc eadem Erato Venere nata reperitur & Linocerius applicat ei, quod ſcribitur Heſiodo in Theogon. *Linoc. Mythol. Muſ. c.7.*

Ἤτοι μὲν πρώτιστα χάος γένετ᾽. αὐτὰρ ἔπειτα

Γαῖ' ἐυρύϛερνος, πάντων ἕδος ἀσφαλὲς αἰεὶ
Ἀθανάτων, οἳ ἔχȣσι κάρη νιφόεντος ὀλύμπȣ,
Τάρταρά τ' ἠερόεντα μυχῷ χθονὸς ἐυρυοδείης.
Ἠ δ' ἔρος, ὃς κάλλιϛος ἐν ἀθανάτοισι θεοῖσι.

Alii Eratonem fuiſſe matrem Thamyrae aſſerunt, qui primus amatoria cecinit: omnes eo collimant, ut rerum amatoriarum praeſtitem faciant, quod vel ipſa nominis ratio declarat (ἔρως enim amor eſt) & conſentit Ovidius:

Nunc Erato & tu nomen amoris habes.

Non moror enim diſſentientem Phurnutum, qui ἀπὸ τȣ̃ ἔρεσθαι καὶ ἀποκρίνεσθαι, ab *interrogando & reſpondendo deducit.* nec Fulgentium, qui dictam ſcribit quaſi ἐυρόντα ὅμοιον, quaſi *ſimile invenientem.* Erato amoris praeſes eſt, & pulſavit cymbala, quia ita ſolebant in Graecia meretrices. Ruffinus in Epigrammate Anthol. VII.

Ουκ ἔτι παιδομανὴς, ὡς πρίν ποτε, νῦν δὲ καλȣ̃μαι
Θηλυμανής· καὶ νῦν δίσκος ἐμοὶ κρόταλον.

Quanquam non ſim neſcius, aliarum quoque rerum praefecturam eidem Eratoni adſcribi. Sic Auſonius pro cymbalis ſubſtituit

ſtituit Edyll. 20. plectra ſive citharam:

Plectra gerens Erato, ſaltat pede,
carmine, vultu.

Callimachus hymnorum ſtudium in Epigrammate:

Ὕμνους ἀθανάτων Ἐρατὼ πολυτερπέας
εὗρεν.

Qui idem in eodem epigrammate paulo ante Clionem cithariſtriam conſtituerat. Rerum naturalium apud Mart. Capellam magiſtra eſt de N. Phil. lib. 11.

Merito tibi ſubditus orbis
Rationibus ante repertus,
Sacra fulgura cur rutileſcant?
Fragor intonet unde reſultans?
Quid agat per aperta madorem
Modo nubibus imbrificatis?
Quid euntibus agmine nimbis
Revocet nitidiſſima verna,
Rotet omnia circulus anni
Properantia claudere ſecla?
Quid habent rationis operta
Canimus tibi cognita ſoli.

Sed ſatis de Eratone. Cymbala ſed diverſo ſenſu a Muſis confligi vult Nonnus Dionyſ. α' non longe a principio:

Ἄξατέ μοι νάρθηκα, τινάξατε κύμ-
βαλα, Μοῦσαι,
Verſate mihi narthecem & confligite
cymbala, o Muſae.

Non tamen putes adeo luxuriae addicta fuiſſe noſtra cymbala, ut nunquam niſi a

meretricibus uſurpentur. Nam honeſtiores quoque mulierculas cymbalis eſſe uſas liceat mihi augurari ex Plutarcho, qui id innuit Γαμικοῖς παραγγελμάτοις· Ἐπεὶ τοίνυν καὶ τῶν ἀνδρῶν οἱ μὲν ἐσθῆτας κοκκίνας καὶ πορφυρᾶς ὁρῶντες δυσανασχετοῦσιν, οἱ δὲ κυμβάλοις καὶ τυμπάνοις ἄχθονται, τί δεινὸν ἀπέχεσθαι τούτων τὰς γυναῖκας;

CAPUT DECIMUM NONUM.

Magodi cymbaliſtae. Genus Comicorum perſonatorum. An iidem cum Rhapſodis? Magorum hi vires decinebant.

MAgodorum rara mentio apud antiquos authores. Ita tamen exacte eorum meminit Athenaeus Deipnoſophiſticῶn libro XIV. c. 4. ut amplior deſcriptio deſiderari vix poſſit. Fuere hi genus Comicorum perſonatorum, qui habitu muliebri viri perſonam agebant. Ariſtoxenum hujus rei teſtem citat Athenaeus: Ἀριστόξενος δέ φησι τὸν μὲν ἀνδρεῖα καὶ γυναικεῖα πρόσωπα ὑποκρινόμενον μαγῳδὸν καλεῖσθαι. *Ariſtoxenus Magodon exponit, qui habitu muliebri viri perſonam agit.* At vero cur horum nos mentionem faciamus, ea cauſa eſt, quia ii, praeter tympana habitumque effoeminatum ac muliebrem, cymbala etiam

etiam pulſabant: Ὁ δὲ Μαγῳδὸς καλȣ́μενος τύμπανα ἔχει, καὶ κύμβαλα, ϗ πάντα τὰ περὶ ἀυτὸν ἐνδύματα γυναικεῖα. *Qui vero Magodus vocatur, habet tympana & cymbala & veſtitum muliebrem omnem.* Talem hominem perſonatum cum cymbalis invenio apud Lampridium in vita Commodi: *Praefectum praetorio ſuum Julianum togatum praeſente officio ſuo in piſcinam detruſit, quem ſaltare etiam nudum ante concubinas ſuas juſſit quatientem cymbala deformato vultu.* Ariſtocles hos magodos cum Rhapſodis eoſdem fecit: Καταλέγει δὲ ὁ Ἀριστοκλῆς καὶ τȣ̀ς δὲ ἐν τῷ περὶ μȣσικῆς γράφων ὧδε, μαγῳδός. *Ariſtocles libro primo de muſica Magodos recenſet inter rhapſodos.* Loquitur enim de rhapſodis. Nempe ut hi (de quibus videri poſſunt Cuper. in Apoth. Hom. Rhodigin. Ant. Lect. VII. c. 29. Buleng. de Theatr. II. 1. & 9. Meurſ. Graec. Fer. II. & VI. Panathen. cap. 25. Faber Agoniſt. 1. cap. 21. aliique plures) Homeri carmina in theatris concinebant, ita Magodi in prodigioſis magorum miraculis atque medicaminibus deſcribendis toti erant. Ἔσχε δὲ τȣ̈́νομα ἡ μαγῳδία ἀπὸ τȣ̃ οἱονεὶ μαγικὰ προφέρεσθαι καὶ φαρμάκων ἐμφανίζειν δυνάμεις. *Magodiam vero idcirco nuncuparunt, quod illis cantionibus magorum prodigioſa miracula exponantur,*

nantur, medicamentorumque declarentur vires. Alii eoſdem cum λυσιῳδοῖς Magodos faciebant: Οὗτος δέ ἐστιν ὁ αὐτὸς τῷ λυσιῳδῷ. *Ille vero idem eſt cum Lyſiodo.* Varias interdum iidem repraeſentare perſonas & accommodare ſe ad comoediae habitum ſolebant: Φησὶ δὲ Ἀριστόξενος τὴν μὲν ἱλαρῳδίαν σεμνὴν οὖσαν παρὰ τὴν τραγῳδίαν εἶναι, τὴν δὲ μαγῳδίαν παρὰ τὴν κωμῳδίαν· πολλάκις δὲ οἱ μαγῳδοὶ καὶ κωμικὰς ὑποθέσεις λαβόντες ὑπεκρίθησαν κατὰ τὴν ἰδίαν ἀγωγὴν καὶ διάθεσιν. *Ariſtoxenus ſcribit, poſt Tragoediam Hilarodiam graviſſimam eſſe, poſt Comoediam ſummam eſſe Magodiae gravitatem. Magodi ſaepe comicorum argumento ſumto, inſtituto ſuo atque diſpoſitione varias perſonas repraeſentarunt.* Sed nolo heic prolixior eſſe, ne nimis extra oleas vagari videar.

CAPUT

CAPUT VICESIMUM.

Cymbala a Phoenicibus accepere Hiſpani. Hiſpania Phoenicum coloniis plena. Inter eas Gades & Tarteſſos. In ambobus locis cymbala. Gaditanae mulieres. Macrobius explicatus. *Caſtagnettae. Similes his mulieribus hodiernae Saltatrices Babylonicae & Perſicae.*

CYmbala apud Hiſpanos quoque in uſu fuiſſe jam probo. Haec autem a Phoenicibus accepiſſe nullum mihi dubium. Adeo enim frequenter Phoenicum coloniis obſita eſt, ut nulla fere alias. Non jam enarro Strabonem prolixe ediſſerentem Gadira & Malaccam & Auderam & Carthaginem novam & Balearides inſulas a Phoenicibus conditas atque incultas. Bochartum plurima urbium Hiſpanicarum nomina, quin imo ipſius Hiſpaniae & Iberiae etymon ex Hebraeis radicibus docte deducentem non moror. Sufficiet mihi Gades & Tarteſſum Phoenicibus vindicaſſe, quia in utriſque locis pulſata eſſe cymbala conſtat. De Gadibus nullum dubium. Dionyſius Periegetes, ubi Gades deſcribit:

Ἐνθά τε Φοινίκων ἀνδρῶν γένος ἐνναιέτουσιν

Ἀζόμενοι μεγάλοιο Διὸς γόνον αἰγιόχοιο.

In Vellejo Paterculo circa Codri regis tempora *Tyria claſſis plurimum pollens mari, in ultimo Hiſpaniae tractu in extremo noſtri orbis termino inſulam circumfuſam Oceano perexiguo a continenti diviſam freto Gades condidit.* Etymologicon: Γάδειρα ἐν ταῖς Φοινικικαῖς· ὅτι Ἀρχαλεὺς, ὑὸς Φοίνικος, κτίσας πόλιν ὠνόμασε τῇ Φοινίκων γραφῇ. Et qua occaſione Tyrii colonias eo deduxerint, & quoties rem tentaverint, antequam ſuccederet, pluribus narrat Strabo. Tarteſſos itidem a Phoenicibus ortum & incolas habuit. Rem & cauſam rei, divitias nempe hujus loci, ex ſolo doceo Ariſtotele, qui in libris Mirabilium: Τοὺς πρώτους τῶν Φοινίκων ἐπὶ Ταρτησσὸν πλεύσαντας λέγεται τοσοῦτον ἀργύριον ἀντιφορτίσασθαι, ἔλαιον καὶ ἄλλον ναυτικὸν ῥύπον εἰσαγαγόντας, ὥστε μηκέτι ἔχειν δύνασθαι μήτε ἐπιδέξασθαι τὸν ἄργυρον, ἀλλ' ἀναγκασθῆναι ἀποπλέοντας ἐκ τῶν τόπων τάτε ἄλλα πάντα ἀργυρᾶ, οἷς ἐχρῶντο, κατασκευάσασθαι, καὶ δὴ καὶ τὰς ἀγκύρας πάσας. His enim divitiis abundaſſe Tarteſſum Baeticam indaganti patebit ex Strabone lib. III. Stephano. Diodoro lib. V. Mela lib. II. Plinio lib. III. Silio lib. I. XV. XVI. Baeticam, inquam, nam alia quoque fuit Tarteſſos, alias

Car-

Carteja dicta, eaque itidem Phoenicum navigationibus patens. Mela lib. II. c. 6. *Sinus ultra eſt, in eoque Carteja, (ut quidam putant) aliquando Tarteſſos, & quam transvecti ex Africa Phoenices habitant.* In utriſque autem cymbala pulſata. Gadibus, Statius Sylv. 6. lib. II.

Hoc plaudunt grege Lydiae tumentes,
Illic cymbala tinnulaeque Gades,
Illic agmina confremunt Syrorum.

De Tarteſſo Martialis lib. XI. Epigr. 17.

Nam mea Lampſacio laſcivit pagina verſu,
Et Tarteſſiaca concrepat aera manu.

Utraſque jungit idem lib. VI. Epigr. 71.

Edere laſcivos ad Boetica crumata geſtus,
Et Gaditanis ludere docta modis.

Baetica enim *crumata* mihi ſunt Tarteſſiaca, quia Tarteſſus inaedificata fuit oſtio hujus fluminis. Inde *mulieres κυρίως Gaditanae* dictae ſunt, cymbaliſtriae illae, quas apud Romanos ingentibus ſumtibus ex Hiſpania comparabant. Jam clara fient diverſorum authorum loca de his mulierculis ſeu potius meretriculis agentia. Juvenalis Sat. XI.

Forſitan exſpectes, ut Gaditana canoro
Incipiat prurire ſono —

Ubi Scholiaſtes: *Nunc, inquit, exſpectas apud me pantomimas, aut lyriſtrias de Ga-*

Gadibus, quod laſciviant. Vellem poſuiſſet: *cymbaliſtrias.* nec enim memini *lyriſtrias* unquam Romam accerſitas de Gadibus. Martialis ſaepius. Epigr. 62. lib. III.

Cantica qui Nili, qui Gaditana ſuſurrat,
Qui movet in varios bracchia volſa modos.

Lib. V. Epigr. 79.

Nec de Gadibus improbis puellae
Vibrabunt ſine fine prurientes
Laſcivos docili tremore lumbos.

Lib. I. Epigr. 42.

Quod non optimus Urbicus poëta,
Quod de Gadibus improbus Magiſter.

An haec referam ad cymbaliſtam Hiſpanicum, qui puellas Romanas cymbaliſſare docuit, an vero exiſtimandum puellas Gaditanas magiſtro cuidam ſubjectas fuiſſe? Viderint eruditi. Idem lib. I. Ep. 62.

Gaudent jocoſae Canio ſuo Gades
Emerita Deciano meo.

Cur vero & Gadibus & Tarteſſi cymbala pulſata fuerint, illius rei cauſam facile perſpicio. Arctiſſimo enim vinculo utrorumque conſuetudo juncta erat, ita ut ſaepius pro Tarteſſo Gades, pro Gadibus Tarteſſus inveniatur in antiquis ſcriptoribus. Prioris teſtimonia invenis apud Salluſtium Hiſtor. II. *Tarteſſum Hiſpa-*

niae

niae civitatem, quam nunc Tyrii mutato nomine Gaddir habent. Avienus in oris maritimis:

Hic Gaddir urbs eſt dicta Tarteſſus prius.

Et rurſus:

— Gaddir hic eſt oppidum:
Nam Punicorum lingua conſeptum locum
Gaddir vocabat: ipſa Tarteſſus prius
Cognominata eſt: multa & opulens civitas
Aevo vetuſto, nunc egena, nunc brevis,
Nunc deſtituta, nunc ruinarum agger eſt.

Gaddir enim idem, quod Graecis Γάδειρα, Latinis *Gades*. Poſterius evidentiſſime confirmat Plinius, qui de Gadibus agens: *Noſtri*, inquit, *Tarteſſum appellant, Poeni Gadir.* Fontes quoſdam hujus commixtionis videtur aperire Strabo lib. III. Ἐοίκασι δ' οἱ παλαιοὶ καλεῖν τὸν Βαῖτιν, Ταρτησσόν. Τὰ δὲ Γάδειρα καὶ τὰς πρὸς αὐτὴν νήσους Ἐρυθείαν· διόπερ οὕτως εἰπεῖν ὑπολαμβάνουσι Στησίχορον περὶ τοῦ Γηρυόνου βουκολίου, διότι γεννηθείη σχεδὸν ἀντιπέρας κλεινᾶς Ἐρυθείας, Ταρτησσοῦ ποταμοῦ παρὰ πηγὰς ἀπείρονας ἀργυρορίζους ἐν κευθμώνων πέτραις, &c. *Videtur ſane priſcos illos Baetin nominaſſe Tarteſſum, Gades*

des vero inſulaſque vicinas Erythiam. Ideo Steſichorum de Geryonis armento ſic ceciniſſe exiſtumant : ut e regione illuſtris Erythiae progenitum fuerit penes argenteos immenſi Tarteſſi fontes, occultaſque petras, &c. At vero, quo praecipue authore cymbala venerint in Hiſpaniam, quaerenti a me verecunde reſpondeo, videri mihi Herculem. De illius in haec loca profectione nullum erit ei dubium, qui limis tantum oculis ſcripta veterum adſpexerit. Ab eo Columnae Herculis Gadibus propinquae dictae, per quas cum primus tranſitum inveniſſet, diremiſſe fingitur. Et quis neſcit famigeratiſſimam Herculis aedem, de qua Diodor. Sic. lib. v. Silius lib. III. Mela, Philoſtratus & alii, in qua & oſſa illius credebantur aſſervata, & columnae, quas ignotis literis conſcripſerat, agens de mundi compage, atque elementorum ordine. Hic vero Hercules non Thebanus, ſed Aegyptius ſive Tyrius fuit. Appianus in Ibericis: Τότε Ἡρακλέους ἱερὸν τὸ ἐν στήλαις Φοίνικές μοι δοκοῦσιν ἱδρύσασθαι, καὶ θρησκεύεται νῦν ἔτι Φοινικῶς, ὅτε θεὸς αὐτοῖς οὐχ ὁ Θηβαῖός ἐστιν, ἀλλ' ὁ Τυρίων. Arrianus in Alexandro lib. 2. *Herculem illum, qui Tarteſſi colitur ab Iberis (ubi etiam columnae quaedam ſunt Herculeae dictae) puto ego Tyrium eſſe Herculem,*

quia

quia Tarteſſus condita eſt a Phoenicibus, καὶ τῷ Φοινίκων νόμῳ ἔτι νεὼς πεποίηται τῷ Ἡρακλεῖ τῷ ἐκεῖ καὶ θυσίαι θύονται. Cum quo conſentit Diodorus, qui vult templum Herculis Phoenices condidiſſe & in eo inſtituiſſe θυσίας μεγαλοπρεπεῖς τοῖς τῶν Φοινίκων ἤθεσι διοικουμένας. Philoſtratus quoque de vita Apollonii lib. II. cap. 14. ait *non Thebanum Herculem, ſed Aegyptium ad Gades veniſſe, ibique terrarum terminos conſtituiſſe*. Verba mox citamus. Pomponius etiam Mela lib. III. cap. 6. *Templum Aegyptii Herculis, conditoribus, religione, vetuſtate, opibus illuſtre Tyrii condidere. Cur ſanctum ſit, oſſa ejus ibi ſita efficiunt*. Sed ſatis eſt probatum, quod volebam. Conſtat hinc errare eos omnes, qui contendunt ab Hercule Graeco devictum in Hiſpania eſſe Geryonem. Scio quidem Hecataeum vetuſtiſſimum hiſtoricum hanc traditionem eo mitigare, quod narrat, tricorporem illum Geryonem a Graeco Hercule devictum non regnaſſe in Hiſpania circa Gades, ſed in Graecia circa Ambraciam. Sed vereor, ne noceat fidei hujus authoris unanimis caeterorum omnium de Geryone Hiſpanico conſenſus. Aliam conciliationis viam Philoſtratus literis conſignavit, qui duos facit Hercules, Thebanum alterum, alterum Aegyptium; utroſque autem in Hi-

ſpaniam

ſpaniam perveniſſe, & mox de horum in Gadibus cultu ita (de vita Apollon. lib. v. cap. 1.) Ἐν δὲ τῷ ἱερῷ τιμᾶσθαι μὲν ἄμφω τὼ Ἡρακλέε φασὶν, ἀγάλματα δ' αὐτοῖν οὐκ εἶναι. Βωμοὺς δὲ, τοῦ μὲν Αἰγυπτίου, δύο, χαλκοῦς καὶ ἀσήμους· ἕνα δὲ τοῦ Θηβαίου· ἡ Πυγμαλίωνος δὲ ἐλαία ἡ χρυσῆ, ἀνάκειται δὲ κἀκείνη ἐς τὸ Ἡράκλειον, ἀξία μὲν, ὥς φασι, καὶ τοῦ θάλλου θαυμάζειν, ᾧ εἴκασται, θαυμάζεσθαι δ' ἂν ἐπὶ τῷ καρπῷ μᾶλλον· βρύειν γὰρ αὐτὸν σμαράγδου λίθου. *Colunt autem eodem templo ambos Hercules. Simulacra autem illis nulla ſunt: ſed Aegyptio quidem arae ſunt duae aeneae abſque ſimulacro, Thebano autem una tantum. Pygmalionis inſuper aurea oliva in ipſo Herculis templo poſita eſt, mirabili, ut ajunt, arte fabricata: cujus praecipua pulchritudo in fructuum opere conſpicitur, qui ex lapide ſmaragdo confecta.* Pergit inde caeterum templi cultum deſcribere, & inter alia de columnis quibuſdam literatis haec memorat: Ἐπιγεγράφθαι δὲ τὰς κεφαλὰς οὔτε Αἰγυπτίοις, οὔτε Ἰνδικοῖς γράμμασιν, οὔτε οἵοις ξυμβαλεῖν. *Capita earum literis inſcripta ſunt non Aegyptiis, neque Indicis, neque ab aliquo penitus cognitis.* Non fruſtra haec exſcribo loca; nam ſub ſingulis aliquid arcani latet. Quod Hercules Aegyptius, id eſt, Phoenicius

cius abſque imagine coleretur, annon id ex veri Dei inter Judaeos cultu tranſlatum? Pygmalionis ramus, annon virgam ſapit Aaronis? Literae peregrinae & nulli cognoſcendae, annon videntur fuiſſe Phoeniciae? Sed haec exſecuti ſunt jam alias viri ſummi. Redeo in viam. Herculem cum Aegyptium fuiſſe probavi, Cabirum probavi: nam hunc ſolum inter Cabirorum myſteria cultum eſſe ſupra evici. Si quis hoc ſibi perſuadere poterit, facile cymbalorum originem in Hiſpania inveniet. Caeterum mulieres illas Gaditanas cum pſaltriis eaſdem putat Bulengerus, vel ſaltatricibus, quae nudae fluctuantibus lumbis ac criſpantibus obſcoeno motu in conviviis pruriginem ſpectantibus conciliarent. Quam ſane ſententiam confirmare videtur Macrobius Saturnal. II. cap. I. *Quia ſub illorum ſupercilio non defuit, qui pſaltriam intromitti peteret, ut puella ex induſtria ſupra naturam melior canora dulcedine & ſaltationis lubrico exerceat illecebris philoſophantes.* Quid enim impedit, cur *canoram dulcedinem* non eodem traham? Mos hic atque uſus cymbalorum adeo invaluit in hac regione, ut etiamnum iis Iberi utantur in ſaltationibus ſuis, quas tamen nunc mutato nomine *caſtagnettas* vocant, atque ab iis ad nos eorum pervenit uſus, cenſente

Spon. Miſcell. Sect. 1. Art. 7.

ſente

ſente ita celeberrimo Jacobo Sponio.

Non poſſum hoc loco omittere, quia valde convenit rei praeſenti, licet nec loco, nec aetati, quod narrant Itineraria Indiae Orientalis inter Javanenſium convivia atque nuptias frequenter adhiberi quaſdam ſaltatrices Babylonicas, quae magno pretio conquirerentur, cum una ſaepe ter millenis florenis conſtaret. Has meretrices Balliares (Balliar-Hoeren) appellant, quod quidam poſſet derivare a Balearidum nomine, quae inſulae Hiſpaniae propinquae jacent. Has ferunt ſaltare larvatas & confligere manibus quoſdam globulos ligneos, quibus mira celeritate colliſis modos muſicos formare. Statura ſunt exigua, ſed forma eleganti prorſus & liberali, quae, quod iis regionibus non adeo ſuetum, candore nivem longe relinquat. Veſtes iis ſunt pretioſiſſimae auro atque argento radiantes: caput & tempora uniones ornant, quarum ſplendore rectitudo vultus immane quantum augeatur. Deliciae interim magnatum tantum, & ditiorum hominum, quia non exiguo pretio comparari debent. Idem Itinerarium, ex quo haec hauſi, in Perſia eaſdem conviviis adhiberi ſcribit, cum quo conſentit Caſtalio, qui ex ore Philippi Pigafettae Vicentini commemorat, *cymbalorum atque acetabulorum uſum in choreis & tripudiis*

Caſtal. Obſerv. 10. *Dec.* IX.

pudiis

pudiis apud Perſas Aegyptioſque noſtro quoque tempore permanere.

CAPUT VICESIMUM PRIMUM.

Cymbalum in Italiam Bacchus non attulit. Propertii authoritas rejicitur. *Cum Cabiris in Hetruriam venere. Inde Romam fluxere. Frequentior cymbalorum uſus cum ſaltatione invectus creditur.* Vir doctus refutatur. *Symphoniaci an cymbaliſtae?* Statua marmorea. *Meſochorus.* Auguſtinus vindicatur.

DEſcendo ad Romanos, ſive potius Italos, ad quos primus cymbala importaſſe dicitur Bacchus. Propert. lib. III. el. 17.

Plauſus ab umbroſo, qua ludit pontus Averno
Humida Bajarum ſtagna tepentis aquae,
Qua jacet & Trojae tubicen Miſenus arena
Et ſonat Herculeo ſtructa labore via,
Hic, ubi mortales dextra cum quaereret urbes,
Cymbala Thebano concrepuere Deo.

Cui

Cui tamen authoritati parum tribuendum duco. Quae enim, ſi demus cymbala in Latium Bacchum intuliſſe, ea inde neceſſitas iterum ſuſtulerit? At vero longe vero convenientius mihi videtur, ſtatuere, cum Cabiris in Italiam veniſſe cymbala. Eos enim ex Aſia profugos in Hetruria conſediſſe, ſupra probavimus. Atque heic quoque cymbala pulſata eſſe manifeſtiſſimus teſtis Livius lib. XXXIX. cap. 8. *Graecus ignobilis in Hetruriam primo venit nulla cum arte earum, quas multas ad animorum corporumque cultum nobis eruditiſſima omnium gens invexit, ſed ſacrificulus & vates: nec is, qui aperta religione propalam & quaeſtum & diſciplinam profitendo, animos horrore imbueret, ſed occultorum antiſtitis ſacrorum initia erant.* Ecquis hic non deprehendit rude veſtigium Cabirorum, quanquam in eo ſit error, quod ex Graecia profectum dicat, qui e Phoenicia, ſeu Samothrace appulerat. Pergit idem de ſacris Hetruriae: *Multa dolo, pleraque per vim audebantur. Occulebat vim, quod prae ululatibus tympanorum & cymbalorum ſtrepitu nulla vox quiritantium inter ſtupra & caedes exaudiri poterat.* Clemens tamen Alexandrinus crotala a Siculis inventa exiſtumat, Strom. lib. I. Σικελοί τε οἱ πρὸς τῇ Ἰταλίᾳ πρῶτοι φόρμιγγα εὗρον, καὶ κρόταλα ἐπενόησαν.

Siculi

i quoque, qui ſunt in Italia, primi
ıere phormingem & crotala. Ex hac
e Hetruſca Romam fluxere cymba-
in quam ab omni aevo, omnium
latriarum horrendae ſpecies, tan-
n in commune aſylum confluxere.
ı Livius apertiſſime cap. 9. *Hujus*
labes ex Etruria Romam, velut con-
ne morbi penetravit. Cymbala ipſa
inat cap. 10. *Eos deducere in lo-*
, qui circumſonet ululatibus cantu-
ſymphoniae, & cymbalorum & tym-
um pulſu, ne vox quiritantis, quum
im ſtuprum inferatur, exaudiri poſ-
Atque ita etiam capio iſtud capitis
Bacchanalia tota jam pridem Italia
unc per urbem etiam multis locis eſſe
fama accepiſſe vos, ſed crepitibus
ı, ululatibuſque nocturnis, qui per-
ıt tota urbe, certum habeo. Subſti-
tamen adhuc tum temporis intra
hanalia cymbalorum uſum puto,
le vero cum receptione ſaltatorum
bem ampliora incrementa corri-
e. Iſtud autem ſub Auguſto factum
vel Luciano teſti credes, qui ita περὶ
σεως· Ἀλλὰ τό γε ἐν τῷ παρόντι
εφάλαιον τȣ̃ λόγȣ τȣ̃τό ἐςι, τὴν
ρχησιν καθεςῶσαν ἐπαινέσαι, καὶ
ι, ὅσα ἐν αὐτῇ τερπνὰ καὶ χρήσι-
εριλαβȣ̃σα ἔχει, ȣ̓ πάλαι ἀρξα-
ἐς τοσȣ̃τον κάλλ℗ ἐπιδιδόναι, ἀλ-

Cui tamen authoritati parum tribuenc
duco. Quae enim, ſi demus cym
in Latium Bacchum intuliſſe, ea
neceſſitas iterum ſuſtulerit? At vero
ge vero convenientius mihi videtur,
tuere, cum Cabiris in Italiam ve
cymbala. Eos enim ex Aſia profu
in Hetruria conſediſſe, ſupra probavi
Atque heic quoque cymbala pulſata
manifeſtiſſimus teſtis Livius lib. xx
cap. 8. *Graecus ignobilis in Hetru*
primo venit nulla cum arte earum,
multas ad animorum corporumque cul
nobis eruditiſſima omnium gens inve
ſed ſacrificulus & vates: nec is, qu
perta religione propalam & quaeſtum
diſciplinam profitendo, animos ho
imbueret, ſed occultorum antiſtitis
crorum initia erant. Ecquis hic non
prehendit rude veſtigium Cabiroru
quanquam in eo ſit error, quod ex G
cia profectum dicat, qui e Phoen
ſeu Samothrace appulerat. Pergit i
de ſacris Hetruriae: *Multa dolo, pler*
per vim audebantur. Occulebat vim,
prae ululatibus tympanorum & cymb
rum ſtrepitu nulla vox quiritantium
ter ſtupra & caedes exaudiri pot
Clemens tamen Alexandrinus crota
Siculis inventa exiſtumat, Strom. li
Σικελοί τε οἱ πρὸς τῇ Ἰταλίᾳ πρ
φόρμιγγα εὗρον, καὶ κρόταλα ἐπινόη
S

Siculi quoque, qui ſunt in Italia, primi invenere phormingem & crotala. Ex hac gente Hetruſca Romam fluxere cymbala, in quam ab omni aevo, omnium idololatriarum horrendae ſpecies, tanquam in commune aſylum confluxere. Idem Livius apertiſſime cap. 9. *Hujus mali labes ex Etruria Romam, velut contagione morbi penetravit.* Cymbala ipſa nominat cap. 10. *Eos deducere in locum, qui circumſonet ululatibus cantuque ſymphoniae, & cymbalorum & tympanorum pulſu, ne vox quiritantis, quum per vim ſtuprum inferatur, exaudiri poſſit.* Atque ita etiam capio iſtud capitis 15. *Bacchanalia tota jam pridem Italia & nunc per urbem etiam multis locis eſſe non fama accepiſſe vos, ſed crepitibus etiam, ululatibuſque nocturnis, qui perſonant tota urbe, certum habeo.* Subſtitiſſe tamen adhuc tum temporis intra Bacchanalia cymbalorum uſum puto, deinde vero cum receptione ſaltatorum in urbem ampliora incrementa corripuiſſe. Iſtud autem ſub Auguſto factum eſſe, vel Luciano teſti credes, qui ita περὶ ὀρχήσεως· Ἀλλὰ τό γε ἐν τῷ παρόντι μοι κεφάλαιον τοῦ λόγου τοῦτό ἐστι, τὴν νῦν ὄρχησιν καθεστῶσαν ἐπαινέσαι, καὶ δεῖξαι, ὅσα ἐν αὐτῇ τερπνὰ καὶ χρήσιμα περιλαβοῦσα ἔχει, οὐ πάλαι ἀρξαμένη ἐς τοσοῦτον κάλλος ἐπιδιδόναι, ἀλ-

λὰ κατὰ τὸν ΣΕΒΑΣΤΟΝ *μάλιϛα· αἱ μὲν γὰρ πρῶται ἐκεῖναι, ὥσπερ τινὲς ῥίζαι, καὶ θεμέλιοι τῆς ὀρχήσεως ἦσαν. Verum in praeſentia mihi caput orationis illud eſt, ut nunc uſitatam ſaltationem laudem, planumque faciam, quantum cum voluptatis, tum utilitatis in ſe complectatur, & ut non olim coepit tantum elegantiae incrementum capere, ſed potiſſimum Auguſti temporibus. Quippe priores illae tanquam radices & fundamenta ſaltationes fuere.*

Vir clarus, qui amplo commentario non adeo longe Suetonium illuſtrandum ſibi ſumſit, & eruditis ſcriptis aliis multum remp. literariam ſibi obſtrinxit, in Auguſtino ſymphoniacos inter cymbaliſtas collocari putat. Locus ita ſe habet de Muſic. lib. IV. *Quaero ex te, utrum poſſint copulati ſibi pedes, quos copulari oportet, perpetuum quendam numerum creare, ubi nullus finis appareat: veluti cum ſymphoniaci ſcabilla & cymbala pedibus feriantur.* Sed, lib. I. jam ſupra monui ex hoc loco hoc neutiquam conſequi, & cymbalorum nomen ſcabilla quoque deſignare. Quae enim alias cymbala pedibus ferirentur. Adducit in rem delineationem ſtatuae marmoreae, quae Rubenio jam ante ex aula magni Etruriae ducis vulgata eſt, ſed quae tamen pro ipſo nihil facit. Pulſat quidem

Ruben. de Veſt. II. c. 17.

cym-

SARDA INCUSA.

P. 267.

cymbala manibus, pedibus ſcabilla, ſed mihi probatum nondum eſt, recte hunc exiſtimari ſymphoniacum. Tam enim meſochorum, aut alium aliquem comicum hominem, theatralemve intelligi poſſe reor, quam ſymphoniacum.

CAPUT VICESIMUM SECUNDUM.

Cymbaliſtriae. Crotaliſtriae. Petronius & Propertius correcti. *In Dracontii elegiaco* Crotaliſtra *Daumius legerat. Delicatae & amatrices puellae cymbala pulſabant.*

CYmbalorum motrices apud Romanos cymbaliſtriae vocabantur. Petron. Satyr. *Quum intrans cymbaliſtria & concrepans aera omnes excitavit.* Qui vero delineationem harum muliercularum volet, inveniet tres ſtatuas elegantiſſimas in Sponio Miſcell. pag. 21. quae in ordine ſunt XL. XLI. XLII. Mutuatus eas eſt ab illo illuſtris Theologus Salomon van Till, in ſuo elegantiſſimo de Muſica Hebraeorum opere. Ejuſdem imaginem invenies in Gemma Gorlaeana, Dactyliothecae ejus Tomo II. N. LXV.

Aliquantum nec multum tamen ab his

diverſae fuere crotaliſtriae, quarum mentio apud Propert. IV. Eleg. 9.

Nile tuus tibicen erat, crotaliſtria
Phyllis.

Cum enim antiquitus *coraliſtria* legeretur, Turnebus, Paſſeratius atque alii jam medicam huic loco adhibuere manum. Similis error erat in Petronio de ciconia:

Turn. Adverſ. XII. 15. Paſſerat. praelect. in Propert. l. c.

Ciconia etiam grata, peregrina, hoſpita,
Pietaticultrix, gracilipes, crotaliſtria,
Avis exul hyemis, &c. —

Heic quoque antiquitus *coraliſtria* lectum eſt. Invenio in Epiſtolis Reineſianis locum Dracontii, in quo a Daumio maximo Reineſii neceſſario *crotaliſtra* videtur lectum fuiſſe, quod tamen Reineſius in *catulaſter* mutandum exiſtimat. Qui in ſtatua videre crotaliſtriam deſiderat, apud eundem Sponium inveniet Miſcell. Sect. I. Art. VI. FIG. XLIII. Delicatis interim atque amatricibus puellulis non infrequens fuit movere cymbala. Gallus Eleg. IV.

Reineſ. ad Daum. Ep. VIII.

Virgo fuit, ſpecies dedit aevi candida
nomen,
Candida diverſis ſat bene comta comis.
Huic ego per totum vidi ſplendentia
corpus

Cym-

Cymbala multiplices edere pulſa ſonos.

Huc reſpexit Juſtinus Martyr Apolog. I. Ὁ τὰ τοσαῦτα καὶ τηλικαῦτα δρᾶσαι δυνηθεὶς (de Hercule loquitur) ὡς νήπιος ὑπὸ σατύρων κατακυμβαλισθεὶς καὶ ὑπὸ γυναικείου ἔρωτος ἡττηθεὶς ὑπὸ Λυδῆς γελώσης κατὰ γλουτῶν τυπτόμενος ἥδετο. *Qui tam multa & talia facere potuit, is tanquam puerulus aures ſuas perſonare ſtrepitu cymbalorum, quae Satyri pulſabant, paſſus, & foeminae amore ſuperatus, ſe a Lyde ridente in nates caedi laetabatur.*

CAPUT VICESIMUM TERTIUM.

Copae crotaliſtriae. Virgilius Copae author. *An* Cupa *legendum? An copae aniculae fuerint? an utricularii? an Cicero earum mentionem faciat? Fuere meretrices, quaeſtum corpore exercentes.* Scaliger, Turnebus, Muretus, Lambinus, &c. refutantur.

DE copis hoc loco differendum paucis putavi. Has enim faemellas crotaliſtrias facit Virgiliana Copa:

Copa Syriſca, caput Graja redimita mitella,
Criſpum ſub crotalo docta movere latus,

Ebria famoſa ſaltat laſciva taberna:
Ad cubitum raucos excutiens calamos.

Virgiliana, inquam, quia talem agnovere ex antiquis Priſcianus atque Soſipater Chariſius Inſtit. Grammat. l. 1. Ex recentioribus ingens grex virorum eruditiſſimorum, M. Ant. Muretus. Phil. Beroaldus, Iſaacus Caſaubonus, Joſephus Scaliger, Petrus Pithoeus, Laelius Biſciola, Caſpar Barthius, aliique plures: quanquam ſolus Salmaſius incerti authoris Copam exiſtimet. Quicquid id ſit, in varias partes ivere in Copis his deſcribendis viri docti. Prima controverſia de lectione eſt. Heic Muretus *Cupam*, alii *Copam* legendum exiſtimant. Atque ille quidem ſuffraganeum ſibi habet Soſipatrem Chariſium, qui Inſtit. Gram. lib. 1. ita habet: *Communia, cupo, cuponis, fullo fullonis: quamvis Virgilius librum ſuum Cupam inſcripſerit.* Rectius vero puto a caeteris *Copa* reponi, vel ob hanc cauſam. *Copa* foemininum eſt de *caupo*: atqui frequentius invenio cauponis nomen apud authores *copo* legi, nunquam *cupo*. Horat. lib. 1. Sat. 1. *Perfidus hic copo.* Cic. de Petit conſul. cap. 2. *In petitione autem conſulatus copones omnes compilare per turpiſſimam legationem maluit, quam adeſſe & Populo Romano ſupplicare.* Secundo controver-

Muret. in Catull. p. 143. Beroald. in Symb. Pythag. Caſaub. ad Theophr. p. 349. Scalig. in Euſeb. p. 156. Pithae. Adverſ. lib. 2. c. 14. Biſciol. Tit. 1. H. S. lib. 12. c. 2. Barth. Adverſ. ſaepe. Salm. ad Vopiſc.

trovertitur, an Copae hae fuerint aniculae, quod ſummus Scaliger ex eo probari poſſe exiſtimat, quia mitra adſcribitur Copae: *Copa Syriſca caput Graja redimita mitella*, & adducit huic rei probandae loca Antipatri Sidonii:

Τὰν μὲν ἀεὶ πολύμυθον ἀειλάλον, ὦ ξένε, κίσσα
Φάτει· τὰν δὲ μέθας σύντροφον ἅδε κύλιξ·
Τὰν Κρῆσσαν δὲ τὰ τόξα· τὰ δ' εἴρια τὰν φιλόεργον·
Ἄνδεμα δ' αὖ μίτρας τὰν πολιοκρόταφον.

Propert. lib. IV. El. 5. in anum:

Exſequiae fuerant rari furtiva capilli
Vincula, & immundo pallida mitra ſitu.

Ovid. de Vertumno in anum mutato Metam. XIV.

Ille etiam picta redimitus tempora mitra
Innitens baculo, poſitis per tempora canis
Aſſimilavit anum.

Idem Faſtor. IV.

— *Simulavit anum mitraque capillos*
Preſſerat.

Barth. Adverſ. XXXIII. 20.

At vero quam ſtramineum eſſet hoc argumentum, probavit erudite Barthius: potius enim tranſmarinae originis hoc indicium eſſe, cum & Aſiaticae mulieres uterentur mitris. Ita Herculem Omphalae ſervientem geſtare mitram ſuſtinuiſſe, & alioqui mollitiei eſſe ſignum, illud capitis tegumentum. Prudentium id indicare in pugna luxuriae:

Ut mitra caeſariem cohibens aurata virilem
Combibat inſuſum croceo religamine nardum.

Sic Phrygas effaeminatos hoc habitu notare Virgilium Aen. IX. & meretricum barbararum eſſe geſtamen. iſtud ex Juvenali liquere Sat. III.

Ite, quibus grata eſt picta lupa barbara mitra.

Sed tertio: neſcio quid Scaligero viro alias incomparabili in mentem venerit, quando mox ad quartum Copae verſum:

Ad cubitum raucos excutiens calamos,

utricularium heic delineari exiſtimat, quia ille inflat utrem, & retinet manu calamos, per quorum foramina moduli diſtinguuntur, &c. At aniculae, quas ante denotari dixerat, non ſunt utricularii. Jure Salmaſius: „Quis eum homo, vel quae ratio induxit, ut ita „ cenſe-

Salmaſ. in Vopiſc. fol. 492.

„ cenſeret, cum nemo non videat,
„ nulla non ratio evincat de crotaliſtria
„ eum eſſe intelligendum? Totum lo-
„ cum heic vide & conſidera.

„ C
„ C
„ E
„ A

„ Nullum in his verſibus utrem habes,
„ nullum utricularium: ſed eadem illa
„ Syriſca *καπηλὶς*, quae ante taber-
„ nam ſuam ſub crotalo ſaltat, crota-
„ lum quoque manu quatit, & brachio
„ criſpante aereos calamos excutit, qui
„ raucum concuſſu crepitum reddebant,
„ unde raucos eos appellat: mulieres
„ enim crotaliſtriae ſaltabant, geſticu-
„ labanturque & crotalum ſimul qua-
„ tiebant. Epigramma Graecum:

„ Ἡ κροτάλοις ὀρχηςρὶς Ἀρίςιον —

„ cum crotalis ſaltatricem ſignificat. Ad
„ cubitum autem calamum excuti dixit
„ author Copae, quod non ſolum ma-
„ nibus, ſed brachiis geſticularentur,
„ crotalum ſimul quatientes. Graecum
„ epigramma:

„ Ἐξακριβωσκμένη τῷ πήχεϊ χει-
ρονομοῦντι.

Quarto anquiritur quoque, an locus Ciceronis in Piſonem cap. 65. ad has copas referri debeat. Verba ita ſe habent:

Piſtor dominullus, nulla cella: panis & vinum a propola atque de cupa. Hoc Turnebus atque Lambinus negant: Piſcus, Tomaſinus, Weitzius aliique affirmant. Cum his & mecum facient, qui locum curatius inſpicient. Περιφράζω: Domi nullum piſtorem, nullam cellam, adeoque nec vas vinarium in cella habuit. Panem a propola (non *propala*, ut Criticus ſummus) petiit. Vinum a copa ſeu cupa. Quae enim eſſet obſcuritas? Non habuit cellam, & tamen vinum de cupa petiit. Quaſi non habere cellam, ſupponat non habere cupam vas vinarium? aut quaſi cupa vas aliquod aut locus publicus eſſet? aut quaſi vinum de cupa petere non ſimul innuat vinum de cella petere.

Atque haec ita varie inter eruditos ventilata ſunt. Ego copas exiſtumem mulieres cauponam exercentes, quae ſimul corporis copiam facere hoſpitibus ſolebant. Nam ita aſſueverant fere mulieres de caupona. Suet. Neron. §. 27. *Quoties Oſtiam Tiberi deflueret, aut Bajanum ſinum praeternavigaret, diſpoſitae per littora & ripas diverſoriae tabernae parabantur, inſignes ganeae & matronarum inſtitorio copas imitantium, atque hinc inde hortantium, ut appelleret.* Non abſimile quid olet Taciti locus lib. xv. *Crepidinibus ſtagni lupanaria adſtabant illu-*

illuſtribus foeminis completa. Et innuit Theophr. Charact. Ethic. cap. XXIX. inquiens: *Αὖται αἱ γυναῖκες ἐκ τῆς ὁδοῦ τοὺς παριόντας ἁρπάζουσι.* Fere enim καπηλεῖα erant ἀφροδίσια ex ſententia Philoſtrati πρὸς γυναῖκα καπηλίδα. Ex Dione quoque Xiphilinus narrat, Avitum τὰ τῶν καπηλίδων ἐργαζόμενον, cum alia turpia feciſſe multa, tum etiam τοὺς παριόντας ἁβρᾶτε καὶ κεκλασμένῃ τῇ φωνῇ προσεταιρίσασθαι. Iſaacus Caſaubonus non male ambubajas dici poſſe putat; in quo ipſi facile aſſentior. Syrae enim mulieres erant, (verba Caſauboni ſunt) inque circo & aliis locis aedilem metuentibus habitantes duplici quaeſtu ſe ſuſtentabant. Nam & corpus proſtituebant & organa quaedam pulſare norant, quae ſecum ex patria attulerant Romam, unde male vir quidam doctiſſimus aſſerit Copas corpore tantum quaeſtum meritas eſſe ſine cantu & inſtrumentis muſicis.

Caſaub. ad Suet. VI. c. 27.

Moyn. Var. Sacr. Tom. II. *p.* 474.

FINIS LIBRI SECUNDI.

FRIDERICI ADOLFI
LAMPE

DE

CYMBALIS

VETERUM

LIBER TERTIUS,

Ritus atque uſus eorum declarans.

FRIDERICI ADOLFI LAMPE

DE

CYMBALIS

VETERUM

LIBER TERTIUS,

Ritus atque uſus eorum declarans.

CAPUT PRIMUM.

Cymbalorum apud Judaeos uſus in veri Dei cultu: in deductione arcae: in encaeniis murorum: in dedicatione templi: ſingulis diebus in ſacrificio jugi. In medii aevi eccleſia Chriſtiana cymbala pulſata: in antiqua & puriore eccleſia non item.

AD extremam opuſculi mei partem accingor, quae ritus atque diverſos cymbalorum uſus lectori explicabit. Heic vero merito antecedunt ſacri, ſubſequuntur profani. Ex ſacris praemitto ſanctio-

ſanctiores: in Dei nempe cultu adhibitos atque uſurpatos. Heic enim tam antiquitus, quam recenter, cum muſica ſingulare momentum ad inflammandos pietate atque devotione animos habere crederetur, cymbalorum quoque uſus invaluit. Pſalmo CL. ſacer ille & regius Pſaltes: Ἀινεῖτε ἀυτὸν ἐν τυμπάνῳ καὶ χορῷ, ἀινεῖτε ἀυτὸν ἐν χορδαῖς καὶ ὀργάνῳ. Ἀινεῖτε ἀυτὸν ἐν κυμβάλοις ἐυήχοις, ἀινεῖτε ἀυτὸν ἐν κυμβάλοις ἀλαλαγμῦ. Junius: *Laudate eum tympano & tibia, laudate eum hydraulis & organo. Laudate eum cymbalis ſonoris, laudate eum ſiſtris.* Nón mediocriter offendit Junius, cum ſiſtra ultimo loco vertit, contra omnium fere tam antiquiorum, quam recentiorum fidem. Tres vero praecipue occaſiones inter lectionem Sacrarum Scripturarum offendi, in quibus adhibita ſunt a populo Iſraëlitico cymbala. Prior erat in deductione arcae. Sic cum David arcam Dei peteret ex domo Aminadab 2 Sam. II. cap. VI. Καὶ Δαυὶδ, καὶ ὑοὶ Ἰσραὴλ παίζοντες ἐνώπιον κυρίȣ ἐν ὀργάνοις ἡρμοσμένοις ἐν ἰσχύϊ, καὶ ἐν ᾠδαῖς, καὶ ἐν κινύραις, καὶ ἐν νάβλαις, καὶ ἐν τυμπάνοις, καὶ ἐν κυμβάλοις καὶ ἐν ἀυλοῖς. Diverſa aliquantum Junii verſio: *David vero & tota domus Iſraëlis geſtiebant prae laetitia coram Jehova, cum novis inſtrumentis*

ex

ex lignis abiegnis; nempe cum citharis & cum nabliis & cum tympanis & cum ſiſtris & cum cymbalis. Res haec iiſdem fere verbis repetitur Paralip. I. cap. XIII. verſ. 8. Καὶ Δαυὶδ καὶ πᾶς Ἰσραὴλ παίζοντες ἐναντίον τοῦ Θεοῦ ἐν πάσῃ δυνάμει, καὶ ἐν ψαλτῳδοῖς καὶ ἐν κινύραις, καὶ ἐν νάβλαις, ἐν τυμπάνοις, καὶ ἐν κυμβάλοις καὶ ἐν σάλπιγξι. Junius: *David autem & omnes Iſraëlitae prae laetitia geſtiebant coram Deo totis viribus, tam canticis, quam citharis & nabliis & tympanis & cymbalis atque tubis.* Idem quoque deinde factum eſt, cum repeteretur arca foederis ex domo Obed Edom, I Chron. XV. verſ. 28. Καὶ πᾶς Ἰσραὴλ ἀνάγοντες τὴν κιβωτὸν διαθήκης κυρίου ἐν σημασίᾳ, καὶ ἐν φωνῇ σωφὲρ, καὶ ἐν σάλπιγξι, καὶ ἐν κυμβάλοις, ἀναφωνοῦντες ἐν νάβλαις καὶ ἐν κινύραις. *Denique omnes Iſraelitae deducebant arcam foederis Jehovae cum clangore, & ſono buccinae, tubiſque ac cymbalis, reſonantes nabliis & citharis.* Iterum adhibuit cymbalorum tinnitum Salomo, cum arcam ex tabernaculo transferret in templum, II Chron. V. verſ. 12. 13. Καὶ οἱ λευῖται οἱ ψαλτῳδοὶ πάντες τοῖς υἱοῖς αὐτοῦ καὶ τοῖς ἀδελφοῖς αὐτοῦ τῶν ἐνδεδυμένων στολὰς βυσσίνας ἐν κυμβάλοις, καὶ ἐν νάβλαις καὶ ἐν κινύραις ἑστηκότες κατέναντι τοῦ θυσιαστηρίου, καὶ μετ' αὐ-

τῶν ἱερεῖς ἑκατὸν εἴκοσι σαλπίζοντες ταῖς σάλπιγξι. Καὶ ἐγένετο μία φωνὴ ἐν τῷ σαλπίζειν, καὶ ἐν τῷ ψαλτῳδεῖν καὶ ἐν τῷ ἀναφωνεῖν φωνῇ μιᾷ τοῦ ἐξομολογεῖσθαι καὶ αἰνεῖν τῷ κυρίῳ· καὶ ὡς ὕψωσαν φωνὴν ἐν σάλπιγξι καὶ ἐν κυμβάλοις καὶ ἐν ὀργάνοις τῶν ᾠδῶν. Junius: *Similiter Levitae muſici omnes tam filii eorum, quam cognati eorum induti byſſo, cum cymbalis & cum nabliis ac citharis adſtabant ad orientem altari & cum illis ſacerdotes ad centum viginti clangentes tubis. Fuit, inquam, pariter clangentibus & muſicis edentibus concentum unum laudando & celebrando Jehovam, quum efferrent concentum tubis & cymbalis ac inſtrumentis muſicis.*

Deinde murorum quoque encaenia inter eundem cymbalorum ſtrepitum celebrabantur. Nehemias c. XII. verſ. 27. Ἐν ἐγκαινίοις τείχους Ἱερουσαλὴμ ἐζήτησαν τοὺς λευίτας ἐν τοῖς τόποις αὐτῶν τοῦ ἐνέγκαι αὐτοὺς εἰς Ἱερουσαλὴμ, ποιῆσαι ἐγκαίνια καὶ εὐφροσύνην θωδαθὰ καὶ ἐν ᾠδαῖς κυμβαλίζοντες, καὶ ψαλτήρια καὶ κινύραι. Junius: *Ad dedicationem autem muri Hieroſolymorum requiſiti ſunt Levitae ex omnibus locis eorum, qui reducerentur Hieroſolyma ad celebrandum dedicationem & laetitiam idque gratiarum actionibus & muſica, cymbalis, nabliis & citharis.* In hanc

rem

rem Moſes Maimonides citante Buddeo: *Quomodo ampliorem reddent urbem? offeruntur a Synedrio duo ſacrificia euchariſtica, & accipiunt panem fermentatum illorum ſacrificiorum, & procedunt Viri Synedriales poſt binos illos panes euchariſticos ſe invicem excipientes. Perſonantibuſque citharis & nabliis & tintinnabulis* (N. B. ובצלצל vertendum erat, & *cymbalo*) *circa quemvis angulum conſiſtunt*, &c. Tandem ſub conflictu cymbalorum dedicavit templum iſtud ſecundum Zorobabel, de qua re Eſdras cap. III. verſ. 10. Καὶ ἐθεμελίωσαν τοῦ οἰκοδομῆσαι τὸν οἶκον κυρίου· καὶ ἔστησαν οἱ ἱερεῖς ἐστολισμένοι ἐν σάλπιγξι, καὶ οἱ λευῖται υἱοὶ Ἀσὰφ ἐν κυμβάλοις τοῦ αἰνεῖν τὸν κύριον ἐπὶ χεῖρας Δαυὶδ βασιλέως Ἰσραήλ. Junius: *Itaque fundantibus ſtructoribus templum Jehovae, conſtituerunt ſacerdotes indutos cum tubis, & Levitas poſteros Aſaphi cum cymbalis ad laudandum Jehovam cum canticis traditis a Davide rege Iſraelis.* Singulis vero diebus in ſacrificio jugi, quod mane & veſperi ſolebat immolari, ſummus ſacerdos & alii ſacerdotes, Levitae, cantores, quilibet ſecundum ordinem ſuum ſtabant & diſponebantur, adeo ut cantores a ſacerdotibus ſatis eſſent remoti. Ut vero temporis momento, ſacrificium immolationis agni hymnis ſuis

&

& pſalmis proſequerentur cantores, monebantur ſigno celerrimo & velociſſimo, nimirum agitatione ſudarii: quo animadverſo ſtatim Levitae cymbalis tinniebant, & cantores cantica & hymnos ſacrificio ſociabant. Unde Apocal. xv. fit mentio ᾠδῆς ἀρνίȣ, quia, cum agnus immolabatur, hymnos ſolebant decantare, cymbala pulſare per ſudarii motitationem. Legitur de ea re in Codice Tamid cap. 6. *Et veniebant, ſtabant prope filium Arzae, alter e dextra ejus, alter e ſiniſtra. Incurvavit ſe, ut libaret, & princeps Sacerdotum agitabat ſudaria, & filius Arzae cymbalo tinniit & levitae cantabant canticum.* Mentio hic unius fit tantum cymbali. recte. Nec enim plura admittunt Hebraeorum magiſtri. Maſſechet Erachim cap. 2. Miſn. 5. 6. *Non ſolent eſſe pauciores duabus tubis, ſed ſemper ſuperaddunt. Non erant pauciores novem citharis. Sed ſemper addunt. Sed cymbalum unicum erat.* In medii aevi eccleſia Chriſtiana cymbala aliquando pulſata eſſe rara habeo teſtimonia, aliqua tamen. Galfridus in Poëtria:

Cymbala praecava, concors ſymphonia, dulcis
Fiſtula, ſomniferae citharae, vitulaeque jocoſae.

Vita Lamberti Martyris, cujus authorem

rem fuiſſe quendam Godeſchalcum Leodicenſem Caniſius exiſtumat: *Hinc inde fratrum fideliter pſallentium chori cum cymbalis canoris, organiſque ſuaviſſima modulatione ſonantibus concinebant.* Venantius Honorius lib. 11.

Stamina pſalterii lyrico modulamine texens
Verſibus orditum carmen amore trahit.
Hinc puer exiguis attemperat organa cannis,
Inde ſenex largam ructat ab ore tubam.
Cymbalicae voces calamis miſcentur acutis,
Diſparibuſque tropis fiſtula dulce ſonat.
Tympana rauca ſenum puerilis tibia mulcet,
Atque hominum reparant verba canora lyram.

Qui accuratius locum hunc inſpicit, facile colligit, cymbala adſcribenda eſſe ſenibus, oppoſita puerorum calamis ſeu fiſtulis. Talis enim oppoſitio in antecedenti & ſequenti verſu eſt: ibi inter puerorum organa & ſenum tubam, hinc inter tympana ſenum & tibias pueriles. de qua chororum ratione vide, quae notaverit Browerus loco citato. In antiqua tamen & puriore eccleſia cymbalorum uſum fuiſſe non puto, quia omnia inſtrumenta muſica Veteris Teſtamenti ibi abrogata erant, ſecundum Clemen-

Clementem Alexandr. Paedag. II. c. 4 Ἑνὶ δὲ ἄρα ὀργάνῳ τῷ λόγῳ μόνῳ τῷ εἰρηνικῷ ἡμεῖς κεχρήμεθα, ᾧ γεραίρομεν τὸν Θεὸν, ὐκ ἔτι τῷ ψαλτηρίῳ τῷ παλαιῷ καὶ τῇ σάλπιγγι καὶ τυμπάνῳ καὶ αὐλῷ. quod eſt: *Uno ergo inſtrumento verbo ſolo pacifico nos utimur, quo Deum honoramus, non amplius veteri pſalterio & tuba & tympano & tibia.* Cui addi poteſt Jo. Saresberienſ. lib. 1. Polycrat. Et de cymbalis in ſpecie S. Aëlredus Abbas Rievallis Bernhardi ſynchronus & diſcipulus l. 2. ſpeculi charitatis cap. 23. *Unde*, ait, *ceſſantibus jam typis & figuris, unde in eccleſia tot organa, tot cymbala? Ad quid rogo terribilis ille follium ſlatus tonitrui fragorem, quam vocis exprimens ſuavitatem?*

CAPUT SECUNDUM.

Cymbala in ſacris gentilium frequentiſſima. Barbari cumprimis Dii cymbalis culti. In Paphlagonum ſuperſtitionibus cymbala. An eadem in ſacris Saturni?

CYmbala ante ſacrum in Judaea uſum modice adhuc in cultibus atque idololatria gentium adhibebantur. Poſteaquam autem in verum Dei cultum recepta

recepta ſunt, Diabolus perpetuus Dei etiam in minutiſſimis ſimius plurimis gentium orgiis, myſteriis, ſacrificiis, adorationibus cymbala inſinuavit. Quod generaliter perſtringens Arnobius lib. VII. Adv. Gent. *Vos*, inquit, *aeris tinnitibus & tibiarum ſonis, vos equorum curriculis & theatralibus ludis perſuaſum habetis Deos & delectari & affici, iraſque aliquando conceptas eorum ſatisfactione molliri.* Cumprimis autem ſtrepitu cymbalico Barbarorum numina delectari ex ſententia eſt Apuleji de Deo Socrat. *Religionum diverſis obſervationibus & ſacrorum variis ſuppliciis fides impertienda eſt. Etſi nonnulli ſunt ex hoc Divorum numero, qui nocturnis vel diurnis, promtis vel occultis, laetioribus vel triſtioribus hoſtiis vel ceremoniis vel ritibus gaudeant: uti Aegyptia numina ferme plangoribus, Graeca plerumque choreis, Barbara autem ſtrepitu cymbaliſtarum & tympaniſtarum & choraularum.* Quod quidem a ratione averſum neutiquam eſt. Plurimi enim Deorum, in quorum ſacris cymbala, ex Barbaria in Graeciam Latiumque fluxerunt. Annon Cybele e Phrygia eſt, a cujus montibus, Cybele, Peſſinunte, Berecynthe, Ida, nomen habet? Non Bacchus illius filius, qui alias ſub nomine Attinis atque Jovis colitur? Non Cotytos Thrax & Saturnus Cretenſis?

ſis? Hinc factum, ut & Clemens Alexandrinus & ex eo Euſebius Praep. Evang. lib. x. cap. 6. inter inventa, quae a Barbaris Graecos accepiſſe volunt, crotala quoque collocent. Taceo alia, & particulatim ſingula contingo. Incipio a ſacris Paphlagonum (gentis Barbarae) ſuperſtitionibus, in quibus κυμβάλοις κροτοῦντα enarrat Lucianus Pſeudomanti: Ὁ δὲ Ἀλέξανδρος, ἔμπαλιν, τὰ οἴκοι προὔκρινε, λέγων, ὅπερ ἀληθὲς ἦν, πρὸς τὴν τοιούτων ἀρχὴν καὶ ἐπιχείρησιν, ἀνθρώπων δεῖν παχέων καὶ ἠλιθίων τῶν ὑποδεξαμένων, οἵους τοὺς Παφλάγονας εἶναι ἔφασκεν, ὑπεροικοῦντας τὸ τοῦ Ἀβώνου τεῖχος, δεισιδαίμονας τοὺς πολλοὺς καὶ ἠλιθίους, καὶ μόνον εἰ φανείη τις αὐλητὴν ἢ τυμπανιστὴν, ἢ κυμβάλοις κροτοῦντα ἐπαγόμενος, κοσκίνῳ τὸ τοῦ λόγου μαντευόμενος, αὐτίκα μάλα πάντας κεχηνότας πρὸς αὐτὸν, καὶ ὥσπερ τινὰ τῶν ἐπουρανίων προσβλέποντας. *Alexander vero e diverſo patriam ſuam praeferebat: dicens, quod res erat, ad res hujuſmodi incipiendas & auſpicandas opus eſſe pinguibus & ſtolidis hominibus, qui admittant, cujuſmodi Paphlagonas affirmabat eſſe hos, qui ſupra murum Aboni habitant, nempe ſuperſtitioſos pleroſque & ſtolidos: qui, ſi quis tantum apparuerit, tibicinem, aut tympaniſtam, aut cymbala pulſantem adducens, cribro, quod ajunt,* va-

nans, illico vehementer in illum inhient, & perinde, ut coelum, iam intueantur. Scholiaſtes Lu- ad Lucium ſeu Aſinum docet in ſa- is humanis Saturni in Sardinia li- uaedam confligi ſolita. En verba: ὁ δέ φησιν ἐκεῖ ὡς τοὺς ὑπὲρ ἔτη όντας γονεῖς αὐτῶν θύουσι τῷ Κρόνῳ, τες καὶ τύπτοντες ξύλοις καὶ πρὸς ῖς κρημνοὺς κατωθοῦντες, ὅθεν Σαρ- γέλως ἐκλήθη. An haec lignea am cymbalorum ſpecies fuerit, ſe- ıffirmare haud auſim, quanquam n ſacris Saturni non infrequentia ymbala. Sed videant eruditiores.

CAPUT TERTIUM.

ıla in matris Deum ſacris frequen- ma. Scythis & Cretenſibus ne co- ıtur quidem.

Atrem Deum cymbalis cultam eſſe authores Graeci juxta atque Latini numenta antiqua magno numero tur. Praemitto Graecos. Diodorus s l. v. in nuptiis Cadmi & Harmo- *Electra*, ait, *magnae Deum ma- cra una cum cymbalis & tympanis ıa ducentium choris donavit.* Non- ionyſ. ί.

ſis? Hinc factum, ut & Clemens Ale
drinus & ex eo Euſebius Praep. Ev
lib. x. cap. 6. inter inventa, quae a
baris Graecos accepiſſe volunt, cr
quoque collocent. Taceo alia, &
ticulatim ſingula contingo. Incip
ſacris Paphlagonum (gentis Barba
ſuperſtitionibus, in quibus κυμβ
κροτοῦντα enarrat Lucianus Pſeudom
Ὁ δὲ Ἀλέξανδρος, ἔμπαλιν, τὰ
προὔκρινε, λέγων, ὅπερ ἀληθὲς ἦν,
τὴν τοιούτων ἀρχὴν καὶ ἐπιχείρησιν
θρώπων δεῖν παχέων καὶ ἠλιθίων τ
ποδεξαμένων, οἵους τοὺς Παφλάγον
ναι ἔφασκεν, ὑπεροικοῦντας τὸ τοῦ Ἀ
τεῖχος, δεισιδαίμονας τοὺς πολλοὺς κ
λιθίους, καὶ μόνον εἰ φανείη τις αὐ
ἢ τυμπανιστὴν, ἢ κυμβάλοις κρο
ἐπαγόμενος, κοσκίνῳ τὸ τοῦ λόγου
τευόμενος, αὐτίκα μάλα πάντας κε
τας πρὸς αὐτὸν, καὶ ὥσπερ τινὰ
ἐπουρανίων προσβλέποντας. *Alex*
vero e diverſo patriam ſuam praefer
dicens, quod res erat, ad res huju
incipiendas & auſpicandas opus eſſe
guibus & ſtolidis hominibus, qu
mittant, cujuſmodi Paphlagonas aſſ
bat eſſe hos, qui ſupra murum Abo
bitant, nempe ſuperſtitioſos pleroſq
ſtolidos: qui, ſi quis tantum appar
tibicinem, aut tympaniſtam, aut cym
pulſantem adducens, cribro, quod a

vaticinans, illico vehementer in illum omnes inhient, & perinde, ut coelum, quempiam intueantur. Scholiaſtes Luciani ad Lucium ſeu Aſinum docet in ſacrificiis humanis Saturni in Sardinia ligna quaedam confligi ſolita. En verba: Τιμαῖος δέ φησιν ἐκεῖ ὡς τοὺς ὑπὲρ ἔτη γεγονότας γονεῖς αὐτῶν θύουσι τῷ Κρόνῳ, γελῶντες καὶ τύπτοντες ξύλοις καὶ πρὸς ἀχανεῖς κρημνοὺς κατωθοῦντες, ὅθεν Σαρδώνιος γέλως ἐκλήθη. An haec lignea quaedam cymbalorum ſpecies fuerit, ſecure affirmare haud auſim, quanquam alias in ſacris Saturni non infrequentia ſunt cymbala. Sed videant eruditiores.

CAPUT TERTIUM.

Cymbala in matris Deum ſacris frequentiſſima. Scythis & Cretenſibus ne colebatur quidem.

MAtrem Deum cymbalis cultam eſſe authores Graeci juxta atque Latini & monumenta antiqua magno numero teſtantur. Praemitto Graecos. Diodorus Siculus l. v. in nuptiis Cadmi & Harmoniae, *Electra*, ait, *magnae Deum matris ſacra una cum cymbalis & tympanis & orgia ducentium choris donavit.* Nonnus Dionyſ. ι'.

— Κυβήλιδος ὄργανα Ῥείης
Κύμβαλα χαλκεόνωτα —
— *Organa Cybeleïae Rheae*
Cymbala, aeneum tergum habentia —

Idem κ'.

Ῥείης εἶδ⊛ ἔχουσα φιλοκροτάλοιο θεαίνης
Similis Rheae, quae amat crotala.

Et aliquanto poſt κύμβαλα Ῥείης, *cymbala Rheae.* Strabo ex Pindari dithyrambis haec excerpſit lib. x.

Σοὶ μὲν κατάρχει μᾶτερ πάρα
Μεγάλοι ῥόμβοι κυμβάλων ἐνδεκ' ἀχλάδων
Κρόταλ' αἰθομένα τε δαῒς ὑπὸ ξανθῆσι πεύκαις.

Vertit Guarinus Veronenſis:

Tibi ſane mater inchoat
Adraſti magni cymbalorum ſtrepitus
Et fax ardens flavas ſub pinos.

Homerus in hymnis de Cybele:

Μητέρα μοι πάντων τε θεῶν πάντων τ' ἀνθρώπων
Ὕμνει μοῦσα λίγεια Διὸς θυγάτηρ μεγάλοιο,
Ἡ κροτάλων τυπάνων ἰαχὴ σύν τε τρόμ⊛ αὐλῶν
Ἔυαδεν — —

Graecum Epigramma:

Ἡ κροτάλοις ὀρχηστρὶς ἀρίστιον ἡ περὶ πεύκαις

Καὶ

Κυβέλη πλοκάμους ῥίψαι ἐπι-
σταμένη
λώτῳ κερόεντι φορουμένη —
ι. Argonaut. I. 1139.
ιβῳ καὶ τυπάνῳ Ῥείην Φρύγες
ἱλάσκονται.
tes loco citato : Ὅθεν καὶ Φρύ-
βάλοις καὶ τυμπάνοις τὴν Ῥέαν
ται. Diogenes Tragicus apud
Deipnoſoph. XIV. cap. 9.

τοι κλύωμεν Ἀσιάδος μιτρη-
φόρους
ιέλας γυναῖκας παῖδας ὀλβίων
Φρυγῶν
πάνοισι καὶ βομβοῖσι καὶ χαλ-
κοκτύπων
βοις βρεμούσας ἀντὶ χερσὶ κυμ-
βάλων.

*lition cognovimus Aſiaticas mi-
thratas
eles foeminas fortunatis ſatas
Phrygibus
panorum aere percuſſorum ſtre-
pitu
cymbalorum, quae manibus pul-
ſant murmure.*

Geograph. lib. x. ubi convenien-
ltus Cybelici & Bacchici comme-
Τῷ δ' αὐλῷ καὶ κτύπῳ κρο-
ε, καὶ κυμβάλων, καὶ τυμπάνων,
ς συμβοήσεσι καὶ εὐασμοῖς καὶ
σίαις. *Tibiae ſonitu ac crotalo-*

 rum,

— Κυϐήλιδος ὄργανα Ῥείης
Κύμϐαλα χαλκεόνωτα —
— *Organa Cybeleïae Rheae*
Cymbala, aeneum tergum habent

Idem κ′.

Ῥείης εἶδος ἔχουσα φιλοκροτα
θεαίνης
Similis Rheae, quae amat crota

Et aliquanto poſt κύμϐαλα Ῥείης, *bala Rheae.* Strabo ex Pindari dithy bis haec excerpſit lib. x.

Σοὶ μὲν κατάρχει μᾶτερ πάρα
Μεγάλοι ῥόμϐοι κυμϐάλων ἐ
ἀχλάδων
Κρόταλ᾽ αἰθομένα τε δαῒς ὑπὸ
θῆσι πεύκαις.

Vertit Guarinus Veronenſis:

Tibi ſane mater inchoat
Adraſti magni cymbalorum ſtrep
Et fax ardens flavas ſub pinos.

Homerus in hymnis de Cybele:

Μητέρα μοι πάντων τε θεῶν πα
τ᾽ ἀνθρώπων
Ὕμνει μοῦσα λίγεια Διὸς θυγ
μεγάλοιο,
Ἡ κροτάλων τυπάνων ἰαχὴ σ
τρόμος αὐλῶν
Εὔαδεν — —

Graecum Epigramma:

Ἡ κροτάλοις ὀρχηστρὶς ἀρίστιον ἡ
πεύκαις

Καὶ Κυβέλη πλοκάμους ῥίψαι ἐπισταμένη
Ἡ λώτῳ κερόεντι φορουμένη —

Apollon. Argonaut. I. 1139.

Ῥύμβῳ καὶ τυπάνῳ Ῥείην Φρύγες ἱλάσκονται.

Scholiaſtes loco citato: Ὅθεν καὶ Φρύγες κυμβάλοις καὶ τυμπάνοις τὴν Ῥέαν ἱλάσκονται. Diogenes Tragicus apud Athen. Deipnoſoph. XIV. cap. 9.

Καί τοι κλύωμεν Ἀσιάδος μιτρηφόρους
Κυβέλας γυναῖκας παῖδας ὀλβίων Φρυγῶν
Τυμπάνοισι καὶ βομβοῖσι καὶ χαλκοκλύπων
Βόμβοις βρεμούσας ἀντὶ χερσὶ κυμβάλων.

Auditione cognovimus Aſiaticas mithratas
Cybeles foeminas fortunatis ſatas Phrygibus
Tympanorum aere percuſſorum ſtrepitu
Ac cymbalorum, quae manibus pulſant murmure.

Strabo Geograph. lib. x. ubi convenientiam cultus Cybelici & Bacchici commemorat: Τῷ δ' αὐλῷ καὶ κλύπῳ κροτάλων τε, καὶ κυμβάλων, καὶ τυμπάνων, καὶ ταῖς συμβοήσεσι καὶ εὐασμοῖς καὶ ποδοκρουσίαις. *Tibiae ſonitu ac crotalo-*

rum, cymbalorum & tympanorum, clamoribuſque & ovationibus, pedumque pulſibus. Jungent ſe his Latini. Virgilius Georg. IV.

Tinnituſque cie & matris quate cymbala circum.

Propert. lib. III. Eleg. XVII.

— Dea magna Cybelle
Tundet ad Idaeos cymbala rauca ſonos.

Claudianus in Eutrop. I.

Vel ſi ſacra placent, habeas pro Marte Cybellen.
Rauca Celenaeos ad tympana diſce furores:
Cymbala ferre licet, pectuſque illidere pinu,
Inguinis & reliquum Phrygiis abſcindere cultris.

Catullus de Berecynthia & Aty:

Mora tarda mente cedat. ſimul ite: ſequimini
Phrygiam ad domum, Cybeles Phrygia ad nemora Deae:
Ubi cymbalum ſonat vox, ubi tympana reboant,
Tibicen ubi canit Phryx curvo grave calamo.

Et mox iterum:

Simul haec comitibus Atys cecinit nova mulier,
Thiaſus repente linguis trepidantibus ululat,

Leve

Leve tympanum remugit, cava cymbala recrepant.

Varro:

Tibi tympana haud inani ſonitu Dea tonimus:

Sonitum aeris intonamus tibi nos ſemiviri.

Claudent jam agmen cimelia antiquioris aevi. Romae Grutero ſuum Inſcriptionum opus colligente, ara fuit marmorea in aedibus Cardinalis Caeſii, magni rerum antiquarum aeſtimatoris. In ea eſt Cybele, capite turrito inſidens currui a leonibus vecto, dextra ſpicas ac milium, laeva autem tympanum tenens, ac pedum habens a tergo. Dextro latere binae ſunt faces tranſverſae, adjectis CYMBALIS, ſiniſtro autem conſpiciuntur fiſtulae. Inſcriptio eſt: *Grut. Inſcript. p. XXVII.*

M. D. M. I. ET ATTINIS

id eſt, MAGNAE DEUM MATRI IDAEAE ET ATTINIS. Subeſt vero epigraphe illa:

L. CORNELIUS. SCIPIO. OREITUS
V. C. AUGUR. TAUROBOLIUM
SIVE. CRIOBOLIUM. FECIT
DIE. IIII. KAL. MART.
TUSCO. ET. ANULLINO. COSS.

Caſtal. Obſerv. Dec. IX, *c.* EO'

Hanc inſcriptionem cum arae ipſius effigie explicat ex profeſſo vir doctus Joſephus Caſtalio. Ille quanquam dubitet, an in dextro illo latere cymbala, an vero tympana repraeſententur, magis tamen ad prius inclinat. Item Romae in aede S. Nicolai ara ingens eſt, in cujus latere dextro extat Cybele turrita, vecta leonibus addito tauro, quem inumbrat pinus; ſiniſtro Attis eſt, qui dextra fiſtulas & cymbalum, laeva pedum tenet. Taceo reliqua, quae ibidem conſpiciuntur, tympanum, pinum, taedas, lituum, unceum, &c. Inſcriptio arae talis eſt:

PETRONIUS. APOLLODO-
RUS. V. C.
PONTIFEX. MAJOR. XV.
VIR. SACR. FAC.
PATER. SACR. DEI. INVI-
CTI. MITHRAE.
TAUROBOLIO. CRIOBO-
LIOQUE. PERCEPTO
UNA. CUM. RUF. VOLUSIA-
NA. C. F. CON-
JUGE. XVI. KAL. JULIAS.
DD. NN.
VALENTINIANO. ET. VA-
LENTE. AUGG. III. COSS.
ARAM. DICAVIT.

Onuphrius

Hanc inſcriptionem cum arae ipſiu gie explicat ex profeſſo vir doctu ſephus Caſtalio. Ille quanquam dul an in dextro illo latere cymbala, an tympana repraeſententur, magis t ad prius inclinat. Item Romae i de S. Nicolai ara ingens eſt, in latere dextro extat Cybele turrita, leonibus addito tauro, quem inun pinus; ſiniſtro Attis eſt, qui dext ſtulas & cymbalum, laeva pedum t Taceo reliqua, quae ibidem conſp tur, tympanum, pinum, taedas tuum, unceum, &c. Inſcriptio ar lis eſt:

Caſtal. Obſerv. Dec. IX, c. 10.

PETRONIUS. APOLLO
RUS. V. C.
PONTIFEX. MAJOR.
VIR. SACR. FAC.
PATER. SACR. DEI. IN
CTI. MITHRAE.
TAUROBOLIO. CRIO
LIOQUE. PERCEPT
UNA. CUM. RUF. VOLU
NA. C. F. CON-
JUGE. XVI. KAL. JUL
DD. NN.
VALENTINIANO. ET.
LENTE. AUGG. III. C
ARAM. DICAVIT.

Onup

Onuphrius Panvinius in Circi depictione Attinem quoque ex adverſo Cybeles collocat, cymbalum inverſum in capite gerentem, quod ejus commentator Argolus adnotare non praetermiſit. Pertinent huc cymbala, quae in manu aenea Cecropii votum referente exhibet Clariſſimus Tomaſinus. Miror tamen heic non mediocriter virum alias oculatiſſimum, cum ex profeſſo ſibi ſingulari tractatu hanc manum illuſtrandam propoſuerit, de cymbalis omnino tacere. Nullum tamen mihi dubium, quo minus credam cymbala eſſe, quia forma aptiſſime congruit ei, quam exhibent caetera cimelia. Iſidi autem & Matri Deum hanc manum dedicatam probat prolixe citatus & de vetuſtate optime meritus author. Similis elegantia atque labore eſt manus, quam in matris Deum atque Attidis initiis explicavit eruditiſſimus Pignorius, in qua eadem ratione cymbala occurrunt. Tandem in gemma Gorlaei Cybele ſedet inter duos leones manu tenens cymbalum, quanquam id ipſe in Scholiis Gorlaeus omiſerit. Singularem vero, cur cum inſtrumentis muſicis Dii pingi ſoleant, rationem refert Plutarchus de animae procreatione: Ὅι τε πάλαι θεολόγοι, πρεσβύτατοι φιλοσόφων ὄντες, ὄργανα μουσικὰ θεῶν ἐνεχείριζον ἀγάλμασιν· οὐχ ὡς λύραν που καὶ αὐλὸν, ἀλ-

Gorl. Dactyl. P. I. N. cxlII.

λὰ ὄθὲν ἔργον οἰόμενοι θεῶν οἷον ἁρμονίαν εἶναι καὶ συμφωνίαν· ὥσπερ ὖν ὁ τὺς ἐπιτρίτυς καὶ ἡμιολίυς καὶ διπλασίυς λόγυς ζηλῶν ἐν τῷ ζυγῷ τῆς λύρας καὶ τῇ χελώνῃ καὶ τοῖς κολλάβοις, γελοῖός ἐςι· (δεῖ μὲν γὰρ ἀμέλει καὶ ταῦτα συμμέτρως γεγονέναι πρὸς ἄλληλα μήκεσι καὶ πάχεσι, τὴν δὲ ἁρμονίαν ἐκείνην ἐπὶ τῶν φθόγγων θεωρεῖν) ὕτως εἰκὸς μέν ἐςι καὶ τὰ σώματα τῶν ἀςέρων καὶ τὰ διαςήματα τῶν κύκλων, καὶ τὰ τάχη τῶν περιφορῶν, ὥσπερ ὄργανα ἐν τεταγμένοις ἔχειν ἐμμέτρως πρὸς ἄλληλα καὶ πρὸς τὸ ὅλον, εἰ καὶ τὸ ποσὸν ἡμᾶς τῦ μετρίυ διαπέφευγε, &c. *Priſci porro theologi, philoſophorum vetuſtiſſimi, muſica inſtrumenta in manus Deorum imaginibus poſuerunt: non ſane, quod eos lyra aut cithara ludere putarent, ſed, quod nullum Deo opus convenientius judicarent, quam conſonantiam & harmoniam. Sicut igitur, qui proportiones ſeſquitertias, ſeſquiplas atque duplas quaerat in jugo lyrae, teſtudine & clavis, ridiculus ſit: (nam quin & haec debeant inter ſe longitudinem & craſſitiem habere proportione aptam, dubium non eſt: cum interim harmonia in fidium ſit conſideranda ſonis) ita probabile eſt etiam, corpora ſtellarum, intervalla circulorum, converſionum celeritates, tanquam inſtrumenta*

recto

recto ordine diſpoſita ſuam habere cum inter ſe, tum ad totam univerſi compagem proportionem: etiamſi nos quantitas & menſura lateat. Atque ut aliis populis belle placuit cymbalicus hic cultus, ita Scythis magnae deteſtationi fuit. Clem. Alexandr. ad Gent. Πολλὰ κἀγαθὰ γένοιτο τῷ τῶν Σκυθῶν βασιλεῖ, ὅϛις ποτὲ ἦν Ἀνάχαρσις· οὗτος τὸν πολίτην τὸν ἑαυτοῦ τὴν παρὰ Κυζικηνοῖς μητρὸς τῶν θεῶν τελετὴν ἀπομιμούμενον παρὰ Σκύθαις, τύμπανόν τε ἐπικτυποῦντα, καὶ κύμβαλον ἐπηχοῦντα οἷα τοῦ τραχήλου τινὰ μητραγύρτην ἐξηρτημένον, κατετόξευσεν. *Multa bona Regi Scytharum eveniant, quicunque fuerit Anacharſis. Is civem ſuum, qui Matris Deorum ſacra, quae fiunt apud Cyzicenos, in Scythia imitabatur & tympanum perſtrepens & cymbalum reſonans, ut metragyrtes aliquis, collo appenſum habebat, ſagittis confodit.* Idem auguror de Creta, quia in Cretenſium antiquitatibus nulla cymbalorum mentio, & Rheae ſeu Cybelae nullos honores in Creta factos aperte Demetrius Scepſius apud Strabonem teſtatur lib. x. Φησὶ δὲ πάλιν ὁ Σκήψιος, ἐν τῇ Κρήτῃ τὰς τῆς Ῥέας τιμὰς μὴ νομίζεσθαι, μηδὲ ἐπιχωριάζειν.

CAPUT QUARTUM.

Cymbala cur in ſacris Cybeles? Cauſa mythologica. Curetes cymbalis occultarunt Jovem. Pyrricha. Cauſae phyſicae. Voſſius refutatur. Phurnutus vindicatur. Auguſtinus emendatur. *Aes ferro antiquius. Cymbala cur aerea? cur rotunda?*

CAuſae cur in Cybeles ſacris cymbala legantur pulſata, variae traduntur: mythologica alia, aliae vero phyſicae. Illam prolixe exponit Ovidius Faſtor. IV. quem locum ob elegantiam nefas ducerem omittere:

Reddita Saturno ſors haec erat: Optime Regum,
A nato ſceptris excutiere tuis.
Ille ſuam metuens, ut quaeque erat edita, prolem
Devorat immerſam viſceribuſque tenet.
Saepe Rhea queſta eſt toties faecunda, nec unquam
Mater & indoluit fertilitate ſua.
Jupiter ortus erat: pro magna teſte vetuſtas
Creditur, acceptam parce movere fidem.
Veſte latens ſaxum coeleſti viſcere ſedit:
Sic

Sic genitor fati decipiendus erat.
Ardua jam dudum reſonat tinnitibus Ide,
Tutus ut infanti vagiat ore puer.
Pars clypeos ſudibus, galeas pars tundit inanes:
Hoc Curetes habet, hoc Corybantes opus.
Res latuit patrem: priſcique imitamina facti
Aera Deae comites raucaque terga movent.
Cymbala pro galeis, pro ſcutis tympana pulſant,
Tibia dat Phrygios, ut dedit ante, modos.

Multi ſunt in hac occultatione Jovis tradenda authores. Nonnus Dionyſ. lib. XIV.

Γηγενέες κορύβαντες ὁμήλυδες· ὧν ποτε Ῥείη
Ἐκ χθονὸς αὐτοτέλεστον ἀνεβλάστησε γενέθλην,
Οἱ βρέφος ἀρτιλόχευτον ἀεξιτόκῳ παρὰ πέτρῃ
Ζῆνα φερεσσακέεσσιν ἐμετρώσαντο χορείαις,
Κῶμον ἀνακρούοντες ὀρίκτυπον ἠπεροπῆα,
Ἤερα βακχεύοντες· ἀρασσομένοιο δὲ χαλκοῦ

Ἀγχινεφὴς κρονίοισιν ἐπέβρεμεν οὔασιν ἠχὼ
Κουροσύνην Κρονίωνος ὑποκλέπτουσα βοείαις.

Lucianus περὶ ὀρχήσεως: Πρῶτον δέ φασι Ῥέαν ἡσθεῖσαν τῇ τέχνῃ, ἐν Φρυγίᾳ μὲν τοὺς Κορύβαντας, ἐν Κρήτῃ δὲ τοὺς Κουρῆτας ὀρχεῖσθαι κελεῦσαι· καὶ οὐ τὰ μέτρια ὤναντο τῆς τέχνης αὐτῶν· οἱ γὰρ περιορχούμενοι διεσώσαντο αὐτῇ τὸν Δία, ὥστε καὶ σῶστρα εἰκότως ἂν ὁ Ζεὺς ὀφείλειν ὁμολογοίη αὐτοῖς, ἐκφυγὼν διὰ τὴν αὐτῶν ὄρχησιν τοὺς πατρῴους ὀδόντας. *Primum autem Rheam dicunt hac arte gaviſam in Phrygia quidem Corybantes, in Creta vero Curetes ſaltare juſſiſſe. Neque parum ars eorum illi profuit: quippe circumſaltantes ſervarunt illi Jovem, ita ut ipſis mercedem ſalutis debere ſe Jupiter confiteatur, ſiquidem per ſaltationem illorum paternos dentes effugit.* Lactantius de falſa Relig. lib. 1. cap. 13. *Ops autem, quum Jovem peperiſſet, ſubtraxit infantem, eumque nutriendum furtim miſit in Cretam. Rurſus imprudentiam reprehendam, neceſſe eſt. Cur enim reſponſum ab alio potius accepit? Cur in coelo conſtitutus, quae geruntur in terra, non videbat? Cur eum Corybantes cymbalis feſellerunt?* Servius ad Virg. Georg. II. *Antequam regnaret Jupiter, qui eſt in Dictaeo monte nutritus.* Et ipſe Virgilius Georg. IV.

Nunc age: naturas apibus quas Jupiter ipſe
Addidit, expediam: pro qua mercede canoros
Curetum ſonitus, crepitantiaque aera ſecutae
Dictaeo coeli Regem pavere ſub antro.

Ubi iterum Servius: *Jovem Ops, Saturni uxor, Curetibus cuſtodiendum dedit in monte Dictaeo.* Calphurnius Ecloga IV.

Jupiter ipſe parens, cui tu jam proximus ipſe
Caeſar abis, poſito pauliſper fulmine, ſaepe
Creſſia rura petit, viridique reclinis in antro
Carmina Dictaeis audit Curetica ſylvis.

Martialis lib. IX. Ep. 9.

Curetes texere Jovem crepitantibus armis,
Semiviri poterant qualia ferre Phryges.

Lucret. lib. II.

Dictaeos referunt Curetas, qui Jovis illum
Vagitum in Creta quondam occultaſſe feruntur.

Dionyſius Halicarnaſſ. Antiq. Rom. I. 2. Καὶ φοιτῶν εἰς τὸ Δικταῖον ὄρος, ἐν ᾧ τραφῆναι τὸν Δία μυθολογοῦσιν οἱ Κρῆ-

τες ὑπὸ τῶν Κȣρήτων, ἔτι νεογνὸν ὄντα, κατέϐαινεν εἰς τὸ ἱερὸν ἄντρον. Athenagoras. Orat. pro Chriſt. de Jove agens: Τȣ̃ νεωτέρȣ μὲν Ὀυρανȣ̃ καὶ Γῆς, νεωτέρȣ δὲ Κȣρήτων, οἱ ἐξέκλεψαν αὐτὸν, μὴ ἀναιρεθῆναι ὑπὸ τȣ̃ πατρός. *Qui Coelo & Terra ſit junior, ſit etiam Cretenſibus, qui ipſum ſunt effurati, ne interficeretur a patre.* In editis quidem pro Κȣρήτων legitur Κρητῶν, ſed correxit recte Jo. Meurſius in Creta pag. 72. laudatus etiam hoc nomine a L. A. Rechenbergio, qui notis elegantibus Apologiam terſiſſimam Athenagorae illuſtravit. Non opus, ut plura cumulem, licet facile poſſim. Adducam tamen adhuc quaedam loca, in quibus videntur cymbala intelligi poſſe. Talis eſt ille Lucretii lib. II.

Hic armata manus (Curetas nomine Grajo
Quos memorant Phrygios) inter ſe forte catervae
Ludunt, in numerumque exſultant ſanguine laeti,
Terrificas capitum quatientes numine criſtas.
Dictaeos referunt Curetas: qui Jovis illum
Vagitum in Creta quondam occultaſſe feruntur.

Cum

Cum pueri circum puerum pernice chorea
Armati in numerum pulſarent aeribus aera.

Claudiani item IV. conſ. Honor. verſ. 150.

Nec te progenitum Cybeleïus aere ſonoro.
Luſtravit Corybas —

Idem de raptu Proſerp. I. verſ. 208.

Conticuere chori. Corybas non impulit enſem,
Non buxus, non aera ſonant —

Ubi lectorem providum monendum duco, nolle me per aera heic intelligere cymbala, ſed clypeorum potius atque enſium conflictus, utpote, quia Pyrricham primos Corybantas ſaltaſſe certum eſt. Compara cum ſuperiore Ovidii loco elegantiſſimam Pyrrichae ſaltationis deſcriptionem apud Apulejum Mileſ. x. *Puelli, puellaeque virenti florentes aetatula, forma conſpicui, veſte nitidi, inceſſu geſtuoſi, Graecanicam ſaltantes Pyrricham, diſpoſitis ordinationibus decoros ambitus inerrabant, nunc in orbe rotarum flexuoſi, nunc in obliquam ſeriem connexi & in quadratum patorem cuneati & in catervae diſſidium ſeparati.* Hoc vero ludi genus a Corybantibus manaſſe diſces ex Diomede Grammatico lib. III. *Dactylus a tractu digitorum dictus, &c.*

vel

vel ab Idaeis dactylis, quos Curetas ſive Corybantes Poetae appellabant. Hi namque in inſula Creta Jovem cuſtodiendo, ne vagitu ſe parvulus proderet, luſus excogitato genere clypeolis aeneis inter ſe concurrentes, tinnitu aeris illiſi, rhythmica etiam pedis dactyli compoſitione celavere vocem infantis. Idemque confirmat Lucianus περὶ ὀρχήσεως: Πρῶτον δὲ φασι Ῥέαν ἡσθεῖσαν τῇ τέχνῃ ἐν Φρυγίᾳ μὲν τοὺς Κορύβαντας, ἐν Κρήτῃ δὲ τοὺς Κουρῆτας ὀρχεῖσθαι κελεῦσαι· καὶ οὐ τὰ μέτρια ὤνατο τῆς τέχνης αὐτῶν· οἱ γὰρ περιορχούμενοι διεσώσαντο αὐτῇ τὸν Δία, ὥστε καὶ σῶστρα εἰκότως ἂν ὁ Ζεὺς ὀφείλειν ὁμολογοίη αὐτοῖς, ἐκφυγὼν διὰ τὴν αὐτῶν ὄρχησιν τοὺς πατρῴους ὀδόντας· ἐν ὅπλοις δὲ αὐτῶν ἡ ὄρχησις ἦν, τὰ ξίφη μεταξὺ κρoτούντων πρὸς τὰς ἀσπίδας καὶ πηδώντων ἔνθεόν τι καὶ πολεμικόν.

Sed fortean jam nimium de mythica cymbalorum in Rheae ſacris cauſa. Voſſius declarat ex Phurnuti loco, cujus etiam partem adducit, cymbala & tympana adumbraſſe pluvias atque tonitru, praecipue cum putet Phurnutus Rheam ἀπὸ τοῦ ῥέειν dictam, atque ad pluvias referendam eſſe, non ad terram. De poſteriore non diſputo, prius autem prorſus diſplicet, & vellem, vir alias accuratiſſimus, cum haec ſcriberet, inſpexiſſet ipſum Phur-

Phurnuti locum diligentius, qui mihi nihil probat, niſi Cybelen gaviſam cymbalis. Lector ipſe judicet. Verba ita ſe habent de N. D. cap. VI. Τῆς δὲ Ῥέας κατὰ τὴν παραδεδομένην ῥύσιν εἰδοποιȣμένης, εἰκότως ἤδη καὶ τὴν τῶν ὄμβρων αἰτίαν ἀνατιθέασιν αὐτῇ, ὅτι ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ μετὰ βροντῶν καὶ ἀστραπῶν συμβαίνει γίνεσθαι· καὶ ταύτην παρεισάγȣσι τυμπάνοις, καὶ κυμβάλοις, καὶ κεραυνοῖς, ἢ λαμπαδηφορίαις χαίρȣσαν· ἐπεὶ δὲ ἄνωθεν ὄμβροι καταφέρονται, πολλαχȣ̃ δὲ καὶ ἀπὸ τῶν ὀρῶν κατερχόμενοι φαίνονται, &c. Vertit Conrad. Clauſerus ſatis commode: *Cum veteres Rheam juxta praedictum fluxum finxiſſent, non ab re etiam pluviarum & imbrium cauſas in ipſam reduxerunt. Plerumque enim imbres cum fulgure & tonitru ad nos deferuntur. Fingunt hanc gaudere tympanis, cymbalis, fulminibus & facibus. Quoniam autem imbres e coelo deſcendunt, ſaepius autem e montibus ſtillare conſpiciuntur,* &c. Aliam cauſam commentus eſt Varro, quam ex eo narrat Auguſtinus de C. D. VII. c. 24. ubi de Cybeleïorum myſtica interpretatione: *Cymbalorum ſonitus, ferramentorum jactandorum ac manuum & aeris crepitus in colendo agro, quod fit, ſignificat. Ferramenta illa erant ex aere, quod eam antiqui colebant aere, antequam ferrum eſſet inventum.*

Locus

Locus hic in vetuſtis exemplaribus valde depravatus fuit, unde varii viri eruditiſſimi medicam ei adhibuere manum. Nam & Ludovicus Vives ultimum paragraphum ex MSS. addidit, qui in prioribus editionibus deſiderabatur: & vir undequaque doctiſſimus G. J. Voſſius *aeris* ſubſtituit pro *ejus rei*, *quod ſit* pro *quid ſit*. Spicilegium, ſed neceſſarium prorſus, & eruditum, ut omnia, addidit Celeberrimus Cuperus, cujus verba ipſa non pigebit adſcribere.

Cuper. Obſerv. l.1.c.14.

„ Locus haud dubie corruptus a mala „ manu (putat illum Auguſtini) qui „ tamen reſtitui poteſt, ſi legatur: *ja-* „ *ctatio membrorum ac manuum.* Tò „ *membrorum* in ultimis *jactandorum* „ eſt, quae voces facile injuria opera- „ rum potuerunt coaleſcere. In ſequen- „ tibus lego *qui*, non *quod.* (iſtud e- „ rat ex emendatione Voſſii.) Favet ipſe „ Auguſtinus huic emendationi, dum „ paulo poſt ait: *jactatio inſana mem-* „ *brorum, crepitus cymbalorum.* Ovi- „ dius:

„ — *Molleſque miniſtri*
„ *Caedunt jactatis vilia membra comis.*

Sed ſatis in hoc loco corrigendo inſumtum. Nihil addo, niſi alios quoque authores ante ferrum aes eſſe inventum teſtari. Tzetzes in Heſiodum: Χαλκοῖς

γὰρ

γὰρ τὸ παλαιὸν, καὶ ὅπλοις, καὶ ξίφεσι, καὶ γεωργικοῖς ἐχρῶντο βαφῇ τινὶ ταῦτα ςομῦντες. Schol. Apollonii Argonaut. I. Ἀπολλώνιός φησιν ἐν πρώτῳ τῶν ὑπομνημάτων τὸν σίδηρον ὑπὸ τῶν ἀρχαίων χαλκὸν λέγεσθαι, ἀγνοῶν ὅτι μητέπω ἐυρεθέντος σιδήρυ χαλκῷ ἐχρῶντο, ὡς καὶ Ἡσίοδός φησι. Lucret. l. v.

Et prior aeris erat, quam ferri cognitus uſus.

Hinc Iſidorus quoque Orig. VIII. c. II. *Ideo aere* (cymbala innuit) *quod terram antiqui colebant aere, priuſquam ferrum eſſet inventum.* Aliam eamque ſingularem cauſam affert Servius, quae rotunditatem cymbalorum deſignat atque attinet: *Cymbala*, ait, *in matris tutela ſunt, ideo, quod ſimilia ſunt ſemicyclis coeli, quibus cingitur terra, quae eſt mater Deorum.* Nec minus peculiaris eſt, quam Diodorus Siculus conſignatam reliquit; apud quem Baſilea ſeu Rhea nupta Hyperioni pepererat Helium & Selenem. Ambo vero liberi cum patre ob fratrum Titanum impietatem & invidiam pereunt. Mater ob caſum hunc contriſtata admodum, monetur in ſomniis de liberorum apotheoſi. *Experrecta*, verba abhinc ſunt Diodori Siculi lib. 3. Biblioth. Hiſt. *cum & ſomnium & infortunium ſuis expoſuiſſet, contendit ab illis, ut Deum cultu defunctos veneren-*

nerentur; ſuum vero corpus nemo poſthac contingat. Mox oeſtro furoris icta, arreptis filiae crepundiis, ſuſque deque ſparſis crinibus divagabatur, & cum tympanorum cymbalorumque ſtrepitu lymphantis more diſcurſitans magnum videntibus horrorem incutiebat: dumque omnes miſeratio tam acerbi caſus inceſſit, & nonnulli corpori manus admovent, ecce ingens ſubito imbrium fulminumque procella oritur. Et tum Baſilea poſtremum in terris viſa fuit. Populus autem hoc prodigium admiratus Helium & Selenen, i.e. Solem & Lunam cum nomine, tum honore inter coeli ſidera refert; matrique jam Deam eſſe perſuaſi altaria exſtruxerunt, tympanorumque ictu & cymbalorum tinnitu, nec non aliorum, quae circa ipſam evenerant, imitatione ſacra & honores ejus peregerunt. Ab hoc autem frequenti cymbalorum in ſacris Cybeles uſu facile fieri potuit, ut eorum inventio ipſi huic Divae attribueretur. Sic enim Diodorus paulo poſt de eadem: *Fiſtulam multis contextam calamis, cymbalaque & tympana ad luſum, choreaſque princeps invenit. Adhaec pecorum & infantium morbos purgationibus abigere docuit.* Repetiit id ex Diodoro Euſebius Praepar. Evang. lib. 11. cap. 2.

CAPUT

CAPUT QUINTUM.

Cymbala in Junonis ſacris. An in Eleuſiniis? Robuſtae conjecturae videntur confirmare. Ceres χαλκόκροτ⊗. In initiatione Cereris de cymbalo bibi ſolitum.

QUia e fortuito a Dea incepi, continuabo de Duabus primo loco dicere. Dii ſequentur. Junoni pulſata cymbala Lucianus te docebit in Dea Syria: Διῒ μὲν ὦν κατ᾽ ἡσυχίην θύουσι οὔτε ἀείδοντες, οὔτε αὐλέοντες· εὖτ᾽ ἂν δὲ τῇ Ἥρῃ κατάρχωνται, ἀείδουσί τε, καὶ αὐλέουσι, καὶ κρόταλα ἐπικροτέουσι. *Sed quando Junoni primitias offerunt, voce tibiaque canunt & crotala pulſant*: (non *tintinnabula*, ut male vertit locum Joh. Benedictus) *Jovi tamen in ſilentio ſacrificant, neque cantantes neque tibia modulantes.*

An Cereri atque Proſerpinae conflicta ſint cymbala, certe neſcio, conjecto tamen. De aeris ſono in Eleuſiniis uſitato praeter Ariſtophanem in Ranis teſtatur Vellejus Paterculus Hiſtoriarum lib. 1. *Hujus claſſis curſum eſſe directum, alii columbae antecedentis volatu ferunt, alii nocturno aeris ſono, qualis Cerealibus*

bus ſacris cieri ſolet. Ovidius de Arte Amandi lib. 2. Clarius:

Condita ſi nondum Veneris myſteria ciſtis,
Nec cava veſanis ictibus aera ſonant.
Attamen inter nos medio verſantur in uſu,
Sed ſic, inter nos ut latuiſſe velint.

Heic in primo verſu legendum pro *Veneris Cereris*: nullae enim in Veneris orgiis ciſtae, quod ſciam, at in Eleuſiniis nihil notius. Deinde *cava aera* clariſſime indicare cymbala puto. Juſtinus l. 2. *Megarenſes memores illati ab Athenienſibus belli & deſerti, ne bellum fruſtra moviſſe viderentur, matronas Athenienſium in Eleuſiniis ſacris noctu oppreſſuri naves conſcendunt. Qua re cognita dux Athenienſium Piſiſtratus juventutem in inſidiis locat, juſſis matronis ſolito clamore ac STREPITU etiam in acceſſu hoſtium, ne intellectos ſe ſentiant, ſacra celebrare.* Fiebat autem hic ſtrepitus ſexto die Eleuſiniorum, quam rem eleganter atque docte tractavit vir in his antiquitatibus incomparabilis & omnium conſenſu ſummus Johannes Meurſius. *Meurſ. Eleuſ. c. 27.* Et ſane videtur Pindarus eo nomine Cererem χαλκόκροτον appellaſſe in Iſthmiis 11.

— ἦ ῥα χαλκοκρότου πάρεδρον
Δαμάτερος ἀνίκ' εὐρυχαίταν

'Αν-

Ἀντείλας Διόνυσον —

Ubi idem mecum affirmat clariſſimus Schmidius. Quin etiam in ejuſdem ſacris & myſteriis ex cymbalis bibi ſolitum diſce ex Clemente Alexandr. ad Gentes: *Τὰ σύμβολα τῆς μυήσεως ταύτης* (de initiatione Cereris & ſine dubio Eleuſina loquitur) *ἐκ περιουσίας παρατεθέντα οἶδ᾽ ὅτι κινήσει γέλωτα, κἂν μὴ γελᾶσαι ἔπεισιν ὑμῖν, διὰ τοὺς ἐλέγχους· ἐκ τυμπάνου ἔφαγον, ἐκ κυμβάλου ἔπιον, ἐκερνοφόρησα· ὑπὸ τὸν παστὸν ὑπέδυον· ταῦτα οὐχ᾽ ὕβρις τὸ σύμβολα; οὐ χλευὴ τὰ μυστήρια;*

CAPUT SEXTUM.

Cymbala in Iſidis ſacris. Notatur Ouzelius. *Cymbala in Deae Syriae ſacris. Cybele, Juno, Proſerpina, Ceres, Iſis, Dea Syria, eaedem.*

VIr clariſſimus Ouzelius ex Auſonii Epiſtola xxv. ad Paulinum voluit probare, in Iſidis ſacris conſueta eſſe cymbala: ubi ego tamen nihil, quod patrocinetur huic opinioni, offendo. Locum integrum adſcribo, ut ex connexione ipſa Lector judicare poſſit:

Ouzel. in Minut. Animadv p. 80.

Dindyma Gargarico reſpondent cantica luco.

Nil

Nil mutum natura dedit. Non aëris ales,
Quadrupedeſve ſilent. habet & ſua ſibila ſerpens,
Et pecus aequoreum tenui vice vocis anhelat.
Cymbala dant flictu ſonitum: dant pulpita ſaltu
Icta pedum, tentis reboant cava tympana tergis.
Iſiacos agitant Mareotica ſiſtra tumultus:
Nec Dodonaei ceſſat tinnitus aheni, &c.

Nempe in ſecundo illo verſu probando Auſonius operam inſumit: *Nil mutum natura dedit.* Atque eo Paulino ſuo ſilentium in ſcribendo exprobrare annititur, quod ex ſequentibus colligo:

Tu velut Oebaliis habites taciturnus Amyclis,
Aut tua Sigalion Aegyptius oſcula ſignet,
Obnixum, Pauline, taces —

Melius potuiſſet hoc probare ex Tibullo, cujus patrocinio ego utor in cymbalis Iſiacis ſtabiliendis. Ille quippe ita l. 1. Eleg. 3.

Quid tua nunc, Iſis, tibi Delia? quid mihi proſunt
Illa tua toties aera repulſa manu.

Cymbala quoque in Deae Syriae ſacris no-

gebantur. Apul. Mileſ. VIII. *Inibi*
ncipalis & alias religioſus & exi-
eum reverens, tinnitu cymbalorum
nitu tympanorum, cantuſque Phry-
ulcentibus modulis excitus procur-
iam: Deamque (de Syria loqui-
otivo ſuſcipiens hoſpitio nos omnes
conſeptum domus ampliſſimae con-
Mirum ritum nunciat Lucianus,
ſacris Syriae Deae adhibitus. Lo-
b prolixitatem ex verſione Joh.
cti Latine addo: *In his* (loquitur
ibulis templi) *ſtant Priapi, quos*
s dicavit, etiam hi ſtatura trecen-
ulnarum. In horum unum vir
m ſingulis annis bis adſcendit,
dies ſeptem in ejus ſummitate ha-
Et paulo poſt: *Iſque aſcenſus fit*
modum. Catena longa ſe ipſum
& Priapum circumdat: deinde
a in Priapo prominentia conſcen-
atio, quantum ad ſummum pe-
iendum ſufficit. Adſcendens au-
riter & catenam utrimque attol-
inde ac auriga habenas. Quod ſi
n vidit, vidit autem eos, qui
ſcandunt, vel in Arabia, vel in
, vel alio quopiam in loco, in-
quod dico. Caeterum poſtquam
mum pervenit, catenam aliam,
ecum habet, demittens, longam
illam, quaecunque lubet ſurſum

Nil mutum natura dedit. Non
ales,
Quadrupedeſve ſilent. habet &
ſibila ſerpens,
Et pecus aequoreum tenui vice
anhelat.
Cymbala dant flictu ſonitum:
pulpita ſaltu
Icta pedum, tentis reboant cava
pana tergis.
Iſiacos agitant Mareotica ſiſtr
multus:
Nec Dodonaei ceſſat tinnitus
ni, &c.

Nempe in ſecundo illo verſu prol Auſonius operam inſumit: *Nil m natura dedit.* Atque eo Paulino lentium in ſcribendo exprobrare a tur, quod ex ſequentibus colligo:

Tu velut Oebaliis habites tacit
Amyclis,
Aut tua Sigalion Aegyptius
ſignet,
Obnixum, Pauline, taces —

Melius potuiſſet hoc probare ex Ti cujus patrocinio ego utor in cyı Iſiacis ſtabiliendis. Ille quippe it Eleg. 3.

Quid tua nunc, Iſis, tibi Delia
mihi proſunt
Illa tua toties aera repulſa man

Cymbala quoque in Deae Syriae

confligebantur. Apul. Mileſ. VIII. *Inibi vir principalis & alias religioſus & eximie Deum reverens, tinnitu cymbalorum & ſonitu tympanorum, cantuſque Phrygii mulcentibus modulis excitus procurrit obviam: Deamque* (de Syria loquitur) *votivo ſuſcipiens hoſpitio nos omnes intra conſeptum domus ampliſſimae conſtituit.* Mirum ritum nunciat Lucianus, qui in ſacris Syriae Deae adhibitus. Locum ob prolixitatem ex verſione Joh. Benedicti Latine addo: *In his* (loquitur de veſtibulis templi) *ſtant Priapi, quos Bacchus dicavit, etiam hi ſtatura trecentarum ulnarum. In horum unum vir quiſpiam ſingulis annis bis adſcendit, perque dies ſeptem in ejus ſummitate habitat.* Et paulo poſt: *Iſque aſcenſus fit hunc in modum. Catena longa ſe ipſum pariter & Priapum circumdat: deinde per ligna in Priapo prominentia conſcendit, ſpatio, quantum ad ſummum pedem capiendum ſufficit. Adſcendens autem pariter & catenam utrimque attollit, perinde ac auriga habenas. Quod ſi quis non vidit, vidit autem eos, qui palmas ſcandunt, vel in Arabia, vel in Aegypto, vel alio quopiam in loco, intelligit, quod dico. Caeterum poſtquam ad ſummum pervenit, catenam aliam, quam ſecum habet, demittens, longam quidem illam, quaecunque lubet ſurſum*

O attra-

attrahit, ligna videlicet, & veſtes & vaſa, ex quibus ſedem, perinde ac nidum componens ſedet, manetque ad id dierum tempus, quod dixi. Plerique autem venientes aurum & argentum, alii aes afferunt, quibus ante ipſum relictis abeunt, ſuum quiſque nomen dicentes. Aſtans autem quidam alius, ſurſum renuntiat: tum is accepto nomine preces pro unoquoque facit. ἅμα δὲ εὐχόμενος, κροτέει ποίεμα χάλκεον, τὸ ἀείδει μέγα καὶ τρηχὺ, κινεόμενθν· ἕυδει καὶ ὄδαμᾶ. *Simul vero precans concrepat crepitaculum aereum, quod motum magnum & aſperum ſonum edit.* Duo noto ad hunc locum. Priino vero valde ſimilem eſſe correctionem Palmerii, qui pro τριηκοσίων ὀργυιέων *trecentis ulnis* mavult legere τριάκοντα *triginta.* Nam & ſic ſatis magnae Priapeïae columnae. Deinde eundem bene delineaſſe ritum adſcenſus comparatum cum more, quo palmas in Arabia vel Aegypto ſcandunt. Praeter Plinium in Apulejo quoque hujuſce rei veſtigium eſt. Sed magis corrupit illum quam emendavit Salmaſius Plin. Exerc. p. 934. hoc nomine merito taxatus a Palmerio ad l. cit. Dicam amplius capite XV. ubi de agyrtis mendicantibus cymbala in ſtipe petenda adhibentibus.

Nec mirum in omnibus harum Dearum

ſacris ſueta eſſe cymbala. Unae
n atque eaedem fuere Cybele, Juno,
ſerpina, Ceres, Iſis, Dea Syria,
diverſis inter diverſas gentes nomi-
s. Iſis apud Apul. Mileſ. XI. *Me*
igenii Phryges Peſſinuntiam nomi-
Deum matrem: hinc Autochtones
ci Cecropiam Minervam: illinc fluctu-
s Cyprii Paphiam Venerem: Cretes
tiſeri Dictynnam Dianam: Siculi
ngues Stygiam Proſerpinam: Eleuſinii
tam Deam Cererem: Junonem alii,
Bellonam, alii Hecaten, Rhamnu-
alii. Et qui naſcentis Dei Solis in-
ntibus radiis illuſtrantur, Aethiopeſ-
Ariique, priſcaque doctrina pollen-
Aegyptii ceremoniis me prorſus pro-
percolentes appellant vero nomine Re-
n Iſidem. Invenis hic omnes, quas
nſui, praeter Deam Syriam. Sed haec
alia niſi Cybele ſive Rhea. Lu-
de Syria Dea ex profeſſo ſcribens
ne nos hoc docere poterit: Καὶ τὰ
'ες ϰ̀ Λυδοὶ ϰ̀ Σαμόθρακες ἐπιτελέου-
.ττεω πάντα ἔμαθον· Ὡς γάρ μιν ἡ Ῥέη
σίου μὲν ἀνδρηΐου ἀπεπαύσατο, μορ-
δὲ θηλέην ἠμείψατο ϰ̀ ἐσθῆτα γυ-
ίην ἐνεδύσατο, ϰ̀ ἐς πάσαν γῆν
ων ὄργιά τε ἐπετέλεε, ϰ̀ τὰ ἔπα-
-ηγέετο, ϰ̀ Ῥέην ἤειδε· ἐν τοῖσι, ϰ̀
υρίην ἀπίκετο· ὡς δὲ οἱ πέρην Εὐ-
εω ἄνθρωποι, οὔτε αὐτὸν, οὔτε ὄρ-

attrabit, ligna videlicet, & veſtes vaſa, ex quibus ſedem, perinde a dum componens ſedet, manetque a dierum tempus, quod dixi. Pler autem venientes aurum & argent alii aes afferunt, quibus ante ipſum lictis abeunt, ſuum quiſque nomen centes. Aſtans autem quidam alius, ſum renuntiat: tum is accepto nom preces pro unoquoque facit. ἅμα δὲ ἑ μενος, κροτέει ποίεμα χάλκεον, τὸ δει μέγα καὶ τρηχὺ, κινεόμενον· καὶ ὄδαμᾷ. *Simul vero precans co pat crepitaculum aereum, quod m magnum & aſperum ſonum edit.* noto ad hunc locum. Primo vero de ſimilem eſſe correctionem Pa rii, qui pro τριηκοσίων ὀργυιέων *trec ulnis* mavult legere τριάκοντα *trig* Nam & ſic ſatis magnae Priapeia lumnae. Deinde eundem bene delin ritum adſcenſus comparatum cum m quo palmas in Arabia vel Aegypto dunt. Praeter Plinium in Apulejo que hujuſce rei veſtigium eſt. Sed gis corrupit illum quam emendavit maſius Plin. Exerc. p. 934. hoc no merito taxatus a Palmerio ad l. cit. cam amplius capite xv. ubi de a mendicantibus cymbala in ſtipe pe adhibentibus.

Nec mirum in omnibus harum

rum ſacris ſueta eſſe cymbala. Unae enim atque eaedem fuere Cybele, Juno, Proſerpina, Ceres, Iſis, Dea Syria, licet diverſis inter diverſas gentes nominibus. Iſis apud Apul. Mileſ. XI. *Me primigenii Phryges Peſſinuntiam nominant Deum matrem: hinc Autochtones Attici Cecropiam Minervam: illinc fluctuantes Cyprii Paphiam Venerem: Cretes ſagittiferi Dictynnam Dianam: Siculi trilingues Stygiam Proſerpinam: Eleuſinii vetuſtam Deam Cererem: Junonem alii, alii Bellonam, alii Hecaten, Rhamnuſiam alii. Et qui naſcentis Dei Solis inchoantibus radiis illuſtrantur, Aethiopeſque Ariique, priſcaque doctrina pollentes Aegyptii ceremoniis me prorſus propriis percolentes appellant vero nomine Reginam Iſidem.* Invenis hic omnes, quas recenſui, praeter Deam Syriam. Sed haec nulla alia niſi Cybele ſive Rhea. Lucian. de Syria Dea ex profeſſo ſcribens optime nos hoc docere poterit: Καὶ τὰ Φρύγες καὶ Λυδοὶ καὶ Σαμόθρακες ἐπιτελέουσι, Ἄττεω πάντα ἔμαθον· Ὡς γάρ μιν ἡ Ῥέη ἔτεμε βίου μὲν ἀνδρηΐου ἀπεπαύσατο, μορφὴν δὲ θηλέην ἠμείψατο καὶ ἐσθῆτα γυναικηΐην ἐνεδύσατο, καὶ ἐς πᾶσαν γῆν φοιτέων ὄργιά τε ἐπετέλεε, καὶ τὰ ἔπαθε ἀπηγέετο, καὶ Ῥέην ἤειδε· ἐν τοῖσι, καὶ ἐς Συρίην ἀπίκετο· ὡς δὲ οἱ πέρην Εὐφρήτεω ἄνθρωποι, οὔτε αὐτὸν, οὔτε ὄργια

για ἐδέκοντο, ἐν τῷ δὲ τῷ χώρῳ τὸ ἱερὸν ἐποιήσατο. Σημήϊα δὲ ἡ Θεὸς τὰ πόλλα ἐς Ῥέην ἀπικεέται· λέοντες γάρ μιν φέρουσι, καὶ τύμπανον ἔχει, καὶ ἐπὶ τῇ κεφαλῇ πυργοφορέει, ὁκοίην Ῥέην Λυδοὶ ποιέουσι. *Ac quibus Phryges, Lydi, Samothraces utuntur, ea omnia ab Atte didicerunt. Poſtquam enim ipſum caſtravit Rhea, vitam quidem virilem agere deſiit, formam autem foemininam aſſumſit, veſtemque muliebrem induit. Atque ita per omnem terram obambulans, ſacra paſſim peragebat, quaeque paſſus eſſet, narrabat: Rheamque celebrabat. Inter quae & in Syriam venit: & cum, qui trans Euphratem habitant, neque ipſum, neque ſacra reciperent, hoc in ſolo templum conſtituit: multaque adſunt ſigna Deae, quae faciunt, ut illa Rhea videretur. Leones enim illam ferunt, & tenet manu tympanum, & ſuper capite ſuo turrim geſtat, qualem quidem Rheam Lydi depingere ſolent.* Rejicere tamen in ſequentibus author hanc ſententiam videtur & Deam Syriam Junonem verius dici perhibet, quod profecto non aliud, ſed prorſus idem eſt: Ἅνδανει δέ μοι τὰ λέγουσι τοῦ ἱεροῦ πέρι, τοῖσι Ἕλλησι τὰ πολλὰ ὁμολογέοντες τὴν μὲν θεὸν Ἥρην δοκέοντες, τὸ δ' ἔργον Διονύσου τοῦ Σεμέλης ποίημα.

CAPUT SEPTIMUM.

Bacchi cymbalicus cultus *ex Latinis atque Graecis authoribus, monumentis denique vetuſtis aſſeritur.* Scaliger & Gronovius contra Caſaubonum defenduntur.

BAcchi cymbala jam enarro, & ab eo incipio ordinem Deorum, quia huic frequentiſſima. Praemitto heic iterum, ut in Cybele, authores Graecos, ſubjungo Latinos, finio antiqui aevi cimeliis. Graeci ſcriptores cymbala Baccho adſcribunt. Euripides Cyclope verſ. 203.

Τί βακχιάζετ᾽; ȣ̓ Διόνυσος, τάδε
Ου κρόταλα χαλκȣ̃, τυμπάνων τ᾽
    ἀράγματα.

Quid Bacchamini? His in locis non
    eſt Dionyſus,
Non crotala aerea & tympanorum
    pulſationes.

Helena verſ. 1324.

Κρόταλα δὲ βρόμια, διαπρύσιον
Ἱέντα κέλαδον, ἀνεβόα,
Θηρῶν ὅτε ζυγίȣς
Ζεύξασα θεὰ σατίναν
Τὰν ἁρπασθεῖσαν κυκλίων
Χορῶν ἔξω παρθενίων.
Crotala vero Bacchica clarum

Sonitum mittentia reſonabant,
Leones quando jugales
Junxit ad ſuum Dea currum,
Raptam filiam rotundis
Choris ex virgineis quaerens.

Nonnus Dionyſ. θ΄.

— ἐπεπλατάγησε δὲ Βάκχῳ
Κύμβαλα δινεύουσα —
— *conflixit vero Baccho*
Cymbala circumrotata —

Ibidem ιά.

Οὐκ ἔτι βασσαρίδεσσι φιλοκροτά-
λοισι κελεύεις.
Non amplius incitas Bacchas, quae
amant crotala.

Ibidem ιϛ΄.

Κούρην νυκτιχόρευτον ἐφεσπομένην Διο-
νύσῳ
Τερπομένην κροτάλοισι —
Puellam noctu tripudiantem, quae
Bacchum ſequebatur
Et delectabatur crotalis.

Ibidem ιζ΄.

Κύμβαλα δ' ἐκροτάλιζε, καὶ αὐχένα
κύψε Λυαίῳ
Ἰνδὸς ἀνὴρ ἱκέτης —
Cymbala vero conflixit & cervicem
Baccho inclinavit
Vir Indus, qui ſequebatur —

Ibidem ιή, ubi prolixe diverſi ritus Bacchici deſcribuntur:

Κύμ-

Κύμβαλα δὲ πλατάγητε· παρ' ἐυε-
κλάδῳ δὲ τραπέζῃ
Πανιάδες σύριγγες ἐβόμβεον· ἔβρεμον
ἀυλοὶ, &c.
Καὶ κλύπος ἦν κροτάλων ἐπιδόρ-
πιος --

*Cymbala vero confligebantur, ad men-
ſam vero fragilem*
*Fiſtulae Panicae ſonabant, freme-
bant tibiae*, &c.
*Et ſub coena ſecundaria erat ſonus
crotalorum* —

idem κ'.

— Ἀνεσκίρτησε δὲ Βάκχη
Κύμβαλα δινεύουσα —

— *Exultim vero ludebat Bacchis*
Movens cymbala —

emque:

— Φιλοσκάρθμων δὲ γυναικῶν
Ἡ μὲν ἑῆς παλάμης ἀπεσείσατο
κύμβαλα Ῥείης,
Ἡ δὲ Φιλοκροτάλων ἀπεθήκατο τύμ-
πανα χειρῶν.

— *Inter mulieres vero choros Bacchi-
cos amantes*
*Alia quidem manu ſua quatiebat
cymbala Rheae,*
*Alia vero tympana imponebat mani-
bus crepitacula amantibus.*

idem κγ'.

Βάσσαρις ἁβροχίτων ἀπεσείσατο κύμ-
βαλα χειρῶν

Sonitum mittentia reſonabant,
Leones quando jugales
Junxit ad ſuum Dea currum,
Raptam filiam rotundis
Choris ex virgineis quaerens.

Nonnus Dionyſ. θʹ.

— ἐπεπλατάγησε δὲ Βάκχῳ
Κύμβαλα δινεύουσα —
— *conflixit vero Baccho*
Cymbala circumrotata —

Ibidem ιάʹ.

Οὐκ ἔτι βασσαρίδεσσι φιλοκροτ-
λοισι κελεύεις.
Non amplius incitas Bacchas, qu-
amant crotala.

Ibidem ιςʹ.

Κούρην νυκτιχόρευτον ἐφεσπομένην Δ-
νύσῳ
Τερπομένην κροτάλοισι —
Puellam noctu tripudiantem, qu-
Bacchum ſequebatur
Et delectabatur crotalis.

Ibidem ιζʹ.

Κύμβαλα δ' ἐκρoτάλιζε, καὶ αὐχ-
κύψε Λυαίῳ
Ἰνδὸς ἀνὴρ ἱκέτης —
Cymbala vero conflixit & cervic-
Baccho inclinavit
Vir Indus, qui ſequebatur —

Ibidem ιηʹ, ubi prolixe diverſi ritus B-
chici deſcribuntur:

K-

Κύμβαλα δὲ πλατάγησε· παρ' ἐυε-
κλάδῳ δὲ τραπέζῃ
Πανιάδες σύριγγες ἐβόμβεον· ἔβρεμον
αὐλοὶ, &c.
Καὶ κλύπος ἦν κροτάλων ἐπιδόρ-
πιος --
Cymbala vero confligebantur, ad menſam vero fragilem
Fiſtulae Panicae ſonabant, fremebant tibiae, &c.
Et ſub coena ſecundaria erat ſonus crotalorum —

Ibidem κ'.

— Ἀνεσκίρτησε δὲ Βάκχη
Κύμβαλα δινεύουσα —
— *Exultim vero ludebat Bacchis*
Movens cymbala —

Idemque:

— φιλοσκάρθμων δὲ γυναικῶν
Ἡ μὲν ἑῆς παλάμης ἀπεσείσατο
κύμβαλα Ῥείης,
Ἡ δὲ φιλοκροτάλων ἀπεθήκατο τύμ-
πανα χειρῶν.
— *Inter mulieres vero choros Bacchicos amantes*
Alia quidem manu ſua quatiebat cymbala Rheae,
Alia vero tympana imponebat manibus crepitacula amantibus.

Ibidem κγ'.

Βάσσαρις ἁβροχίτων ἀπεσείσατο κύμ-
βαλα χειρῶν

Baſſaris levi induta tunica cymbala quatiebat manibus.

Ibidem χθ′.

Τερψιχόρη φιλόβοτρυς ἐπεσκίρτησε κυδοιμὸν

Κύμβαλα δινεύουσα βαρύβρομα δίζυγι χαλκῷ.

Terpſichore amans uvas ſaltavit turbulenter & more Bacchico

Movens cymbala duplici aere graveſonantia.

Ibidem λ′ de Baſſaridibus mulieribus Bacchicis: ἐν δὲ κυδοιμοῖς κύμβαλα δινεύουσιν. *In ſaltationibus vero cymbala movent.* Plura inveniet apud eundem authorem loca, cui evolvere poëtam ſane elegantiſſimum & graviſſimum operae pretium videbitur. Philoſtratus Iconum lib. I. Καὶ οὐδὲ κυμβάλοις αἱ Βάκχαι χρῶνται νῦν, οὐδὲ οἱ Σάτυροι αὐλοῦσιν. *Nec cymbalis Bacchae, nec tibiis Satyri in praeſentia utuntur.* Ibidem: *Navis Dionyſi ad proram vergens ſquammoſa videtur,* κυμβάλων παραλλὰξ ἡρμοσμένων *cymbalis alternatim aptatis,* &c. Adde Eundem lib. II. in imagine inſularum. Oppian. Cyneget. IV. ubi de Bacchi trietericis:

Τύμπανα δ᾽ ἐκτύπεον καὶ κύμβαλα χερσὶ κρόταινον

Παιδὸς κλαιθμυρίμων προκαλύμματα —

Aga-

Agathias in Baccham:

Οὔπω ἐπιςαμένην τάχα κύμβαλα
χερσὶ τινάξαι
Βάκχην αἰδομένην ςήσατο λαοτύ-
πος.

Antipater Sidonius in Simulacrum Bacchi & Herculis:

Ἀμφότεροι Θήβη τε, καὶ ἀμφότεροι
πολεμιςαὶ
Κὴκ Ζηνός· θύρσῳ δεινὸς· ὁ δὲ
ῥοπάλῳ.
Ἀμφοῖν δὲ ςῆλαι συντέρμονες, εἴ-
κελα δ' ὅπλα,
Νεβρὸς, λεοντῆ· κύμβαλα δὲ,
πλατάγῃ.

Alexidis epigramma ἀπὸ βακχευομένων·

Κύμβαλά τ' ὀξύφθογγα, βαρυφθόγ-
γων τ' ἀλαλητὸν
Αὐλῶν, οὓς μόσχου λοξὸν ἔκαμψε
κέρας.

Lucian. Dial. Deorum: Ἐγὼ μὲν ᾐσχυνόμην ἂν, ὦ Ζεῦ, εἴ μοι τοιοῦτος ἦν υἱὸς, θῆλυς οὕτω καὶ διεφθαρμένος ὑπὸ τῆς μέθης. (Bacchum contemnit apud Jovem Juno) μίτρᾳ μὲν ἀναδεδεμένος τὴν κόμην, τὰ πολλὰ δὲ μαινομέναις γυναιξὶ ξυνὼν, ἁβρότερος αὐτῶν ἐκείνων, ὑπὸ τυμπάνοις καὶ αὐλοῖς καὶ κυμβάλοις χορεύων. Ejuſdem rei teſtes Latini authores. Ovidius lib. III. Faſtor:

Liba Deo fiunt: ſuccis quia dulcibus
idem

Gaudet & a Baccho mella reperta fluunt.

Ibat arenoſo Satyris comitatus ab Hebro,

Non habet ingratos fabula noſtra jocos.

Jamque erat ad Rhodopen Pangaeaque flumina ventum,

Aeriferae comitum cum crepuere manus

Ecce novae cedunt volucres tinnitibus actae,

Quoque movent ſonitus aera, ſequuntur apes.

Idem III. Metam.

Quis furor anguigenae, proles Mavortia, veſtras

Attollit mentes? Pentheus ait, Aerane tantum.

Aera repulſa valent?

Idem IV. Metam.

— Et adhuc Minyeïa proles

Urget opus, ſpernitque Deum feſtumque profanat:

Tympana cum ſubito non apparentia raucis

Obſtrepuere ſonis & adunco tibia cornu,

Tinnulaque aera ſonant —

Idem VI. Metam.

Tempus erat, quo ſacra ſolent trieterica Bacchi

Sithoniae

Sithoniae celebrare nurus. nox conſcia ſacris.
Nocte ſonat Rhodope tinnitibus aeris acuti.

Idem Artis amatoriae lib. I. ubi connubium Bacchi & relictae a Theſeo Ariadnes:

Quid mihi fiet? ait. ſonuerunt cymbala toto
Littore & attonita tympana pulſa manu.

Statius frequenter: ſed excerpam omnia. Thebaid. I.

— Effuſi paſſim per tecta, per agros
Serta inter vacuoſque mero crateras anhelum
Proflabant ſub luce Deum, tum plurima buxus
Aeraque taurinos ſonitu vincentia pulſus.

Thebaid. II.

— Non haec trieterica vobis
Nox patrio de more venit: non orgia Cadmi
Cernitis aut avidas Bacchum ſcelerare parentes.
Nebridas & fragiles thyrſos portare poteſtis
Imbellem ad ſonitum, maribuſque incognita veris
Foeda Celenaeo committere praelia buxo.

Imbellis enim *ſonitus* mihi exiſtimatur eſſe cymbalorum crepitus. Thebaid. IV.

Concuſſus viſis, quanquam ore & pectore marcet,
Aeraque, tympanaque & biforem recitare tumultum
Imperat, attonitas qui circum plurimus aures.

Thebaid. V.

Ceſſerunt luctus, turbataque munere tanto
Corruit, atque alio maduerunt lumina fletu,
Addita ſigna polo laetoque ululante tumultu
Tergaque & aera Dei motas crepuere per aures.

Thebaid. VIII.

— vario producunt ſidera ludo
Ante domos, intraque, ipſaeque ad moenia marcent
Excubiae. gemina aera ſonant, Idaeaque terga
Et moderata ſonum vario ſpiramine buxus.

Et paulo poſt:

— illum aereus undique clamor
Thebanique urunt ſonitus & amara laceſſit
Tibia —

Achilleid. I.

Con-

Conſedere chori paulumque exercita pulſu
Aera tacent —

Achilleid. II.

Verſo, quid imbelles thyrſos mercatus & aera
Urbibus in mediis Bacchaeaque terga, mitraſque
Huc tuleris, varioque adſperſos nebridas auro.

Et Ibidem:

— *thyaſis Iſmenia buxus*
Signa dedit, quater aera Rheae, quater Evia pulſant
Terga manu —

Catullus in Argonauticis:

Plangebant aliae proceris tympana palmis,
Aut tereti tenues tinnitus aere ciebant.

Author fragmenti, quod e vetuſtis membranis excerpſit Clariſſimus Barthius in deſcriptione Bacchicae pompae: *Barth. ad Claud. p. 462. ſeq.*

Exſultant Dryadum faciles deliria Fauni
Et Satyri ſub utroque Deo promtiſſima pubes.
Corniger hos ſtimulis impiet puer, aethera clangor
Verberat & crotalis reſponſant tympana pulſu.

Prudent. Pſychom:

— Pudor & petulantia primi
Cymbala projiciunt —

Valerius Flaccus Argon. II.

— veſteſque Lyaei
Induit & medium curru locat, aeraque circum
Tympanaque & plenas tacita formidine ciſtas.

Apul. Apolog. *Quid enim, ſi choragium thymelicum poſſiderem, ex eo argumentere etiam, uti me conſueſſe tragoedi ſyrmate hiſtrionis, crotaloque ad trieterica orgia, mimi centunculo; non opinor.*

Scal. Epiſt. Gall. ſcripta in Opuſc. Poſth. Caſaub. de Sat. I. c. 2. Gort. Dactylioth. T II. N. CCV.

Sed ſatis eſt teſtimoniorum, addo tandem cimelia antiqui aevi. Eminet ſane inter haec gemma elegantiſſima, a Joſepho Scaligero, Iſaaco Caſaubono & Abrahamo Gorlaeo vulgata. Judicabunt ita mecum, qui gemmae ejus ectypum apud laudatos authores viderunt. Videtur tamen mihi Iſaacum Caſaubonum non leviter impegiſſe, qui quidem cymbala in hac gemma conſpici putat, ſed falſo loco. Nam faemina, quae adſtat ad dextram proxima Sileno, Caſaubono ita obſcure pingitur, ut, quod tenet manu ſiniſtra, tam crotalum, quam fructus ab arbore decerptus videri poſſit. Gronovio autem apud Gorlaeum & Scaligero haec eadem clare pomum aut ſimile quid tenet, non crotalum. Heic

tamen

tamen Caſaubonus crotalum quaerendum putat. Sed profecto facile contra Caſaubonum cum Gronovio facio. Nam ipſa crotala, licet ſingulis manibus bina fligerentur, ambabus tamen manibus crepari ſolita declarant ſtatuae Sponianae, quarum ſupra mentionem feci. Porro, mulier, quae ex oppoſito ſtat ante Bacchum, protenſis manibus, apud Caſaubonum tenet tympanum, apud Gronovium & Scaligerum cymbalum. Poſtremis heic partibus iterum pollicem addo, cum Caſaubonus in eo erraverit, quod intervallum inter duo cymbala circumferentiam tympani eſſe exiſtimaret, quae tamen pro modulo tympani ita lata eſſe neutiquam poterat. Scripſeram haec, cum video Gonſalium in eadem mecum ſententia, cui Caſaubonus *non videtur ſatis rem vidiſſe, dum Baccham illam, quae Bacchum praecedit, inſtrumenta invicem concrepantem incedentemque retrorſum, facit tympaniſtriam.* Nihil addo niſi vas marmoreum artificioſiſſimum apud Sponium, in quo cum plurimae Bacchici cultus conſuetudines, tum in facie quarta cymbala quoque conſpiciuntur, quamquam eorum mentionem praetermiſerit author. Corollarii loco ad hoc caput erit locus Euſebii ex Clemente Alexandrino deſcriptus Praepar. Evang. lib. 11. Τὰ γὰρ Διονύσȣ μυςήρια τέλεον ἀπάνθρωπα,

Gonſal. in Petron. p. 75.

Spon. Miſcell. Sect. 11. Art. 4.

θρωπα, ὃν εἰσέτι παῖδα ὄντα ἐνόπλῳ κινήσει περιχορευόντων Κουρήτων δόλῳ ὑποδύντων Τιτάνων ἀπατήσαντες παιδαριώδεσιν ἀθύρμασιν· οὗτοι δὴ οἱ Τιτᾶνες διέσπασαν ἔτι νηπίαχον ὄντα, ὡς ὁ τῆς τελετῆς ποιητῆς Ὀρφεύς φησιν ὁ Θράκιος,

Κῶνος καὶ ῥόμβος καὶ παίγνια
καμπεσίγυια,
Μῆλά τε χρύσεα καλὰ παρ' Ἑσπερίδων λιγυφώνων, &c.

Jam Bacchi myſteria omni diritate teterrima ſunt, quippe quem, dum adhuc puerulus eſſet ac circum ipſum Curetes armata ſaltatione agerentur, ſubeuntes dolo Titanes puerilibus crepundiis, ludicriſque deceptum membratim diſcerpſerant, quemadmodum Thracius Orpheus hujus ſacri vates cecinit:

Turbo, trochus, tum queis in flexus
membra cientur
Ludicra & auricomi blandarum ex
arbore foetus
Heſperidum –

Fabula ipſa nota eſt, & aliis quoque commemorata authoribus, quam etiam Epiſcopus Alexandrinus in ſequentibus latius exſequitur, quae brevitatis cauſa omiſimus. Qua vero ratione crepundiis deceptus ſit Bacchus, non facile invenies apud alios, nec capio admodum. Quicquid id ſit, inter ea crepundia cymbala

fuere,

fuere, quae eleganter Orpheus παίγνια καμπεσίγγια appellat.

CAPUT OCTAVUM.

Cymbala in Jovis ſacris. Jupiter, Attis, & Bacchus videntur iidem fuiſſe. In Orgiis Graecorum omnibus cymbala.

A Baccho tranſeo ad Jovem, cui pulſata eſſe cymbala, licet authoritas deficiat, duabus tamen firmis conjecturis evincere nitor.

1. Jupiter, Attis & Bacchus iidem fuere: cum vero duo poſteriores cymbalis ſint culti, utique idem de priore illo cogitandum eſt. Heic obtinuero, quod volo, ſi Jovem Idaeae filium in Attide & Baccho detexero. De Baccho nullum dubium, quod facile videbit ille, qui utrorumque res geſtas comparaverit, quod cum ſupra partim fecimus, heic reponendum exiſtimamus loco vero & proprio. Uterque latuit, alter evitans Saturni patris crudelitatem, Titanum alter, quod teſtatur Clemens Alex. ad Gent. loco modo citato. Τὰ γὰρ Διονύσου μυστήρια τέλεον ἀπάνθρωπα· ὃν εἰσέτι παῖδα ὄντα ἐνόπλῳ κινήσει περιχορευόντων Κουρήτων, δόλῳ δὲ ὑποδύντων Τιτάνων ἀπατήσαντες παιδαρίῳ. *Bacchi enim myſteria ſunt plane inhumana,*

quem,

quem, cum eſſet adhuc puer, motu, qui fit in armis, Curetibus choream ducentibus, dolo autem ſubeuntibus Titanibus, puerilibus quibuſdam ludis deceptum hi diſcerpſerunt Titanes. Cornua habet Bacchus, habet etiam Jupiter. Uterque eſt Sabazius, quod ſuo loco conſideramus. Bacchus γιγαντολέτης dicitur ob victoriam de Gigantibus: Jupiter etiam devicit Titanas humanam faciem ſtatura corporis egredientes, qui tamen ipſi Titanes Baccho ab aliis inſidiati dicuntur, non Jovi. Bacchus vindicavit patriam in libertatem, indeque ἐλευθερίυ cognomen tulit: de eodem titulo Jovi tributo videri inter caeteros poteſt Meurſius & decus iſtud ſeculi noſtri Laurentius Begerus. Comatus & criſpatus dicitur Bacchus, quia Jupiter ille Phrygius ſub facie pueri adorabatur. Bacchus dicitur τελετάρχης, ſive primus rerum ſacrarum inſtitutor, quia antiquiſſimus Deorum cultus in Phrygia cepit ſub Corybantibus, qui Jovis feſta celebrabant. Ignotum Bacchi ſepulchrum, Jovis itidem. Nam quod in Creta monſtratum eſt, Jovis Cretenſis fuit, non Phrygii. Bacchum & Attinem eadem facilitate concilio. Bacchus primo in Phrygia cultus nomenque hoc accepit a furibunda hujus religionis adminiſtratione, cum tamen certum ſit Attinis & Cybeles cultum eum fuiſſe

Meurſ. Att. Lect. VI. c. 17. Beger. Theſ. Brand. II. pag. 333.

fuiſſe. Attin eunuchus credebatur, Bacchio itidem pudenda exciſa, quae Cabiri ſecum in Hetruriam tuliſſe dicuntur. Monſtravimus ſupra ex Clemente Alexandrino. Attin idem cum Sole, & Bacchus Sol eſt. Et hic eſt ille puer. Uterque ὕης cognomine eſt, velut id de altero teſtatur Suidas in Ἄττις, de altero in Ὕης. Effoeminatis alter viris colebatur, alter foeminis. Cymbala, tympana, tibiae, cultus reliquus, ambobus prorſus eadem. Vides Jovem & Attinem in tertio Baccho convenientes. Deinde ita puto: Attis & Cybele prius diverſiſſimi mihi credendi ſunt a Jove & Idaea, antequam confundam. Cybele enim ex Diodori atque aliorum fide Dindymae filia fuit, privata, ut videtur, nec unquam in Cretam ad torum Regium profecta, ſed perpetuo virgo, quae familiariter cum Marſya, ſed caſte converſata eſt. Hic cum haberet elegantiſſimae formae puerum, pater gravidam ex eo eſſe Cybelen ſuſpicatus, Attidem interfici curavit abſciſſis genitalibus. Haec deinde miſere confuſa injuria temporum exiſtimo. Attinem cum Sole eundem Arnobius lib. v. & Macrobius Saturnal. I. affirmat. At ecquis tandem Sol apud antiquos, niſi ſupremus Deorum & ipſe Jupiter. Attis a quibuſdam ſacra Cybeles primus publicaſſe creditur. Nam ut

Lu-

Lucianus inquit de Dea Syria: Ἄττης δὲ γένος Λυδὸς μὲν ἦν, πρῶτος δὲ τὰ ὄργια τὰ ἐς Ῥέαν ἐδιδάξατο· καὶ τὰ Φρύγες καὶ Λυδοὶ καὶ Σαμόθρακες ἐπιτελέουσι, Ἄττεω πάντα ἔμαθον. *Attes vero genere fuit Lydius, primuſque ſacra in Rheae honorem tradidit. Ac quibus Phryges, Lydi, Samothraces utuntur, ea omnia ab Atte didicerunt.* Sed ſatis fabularum.

II. In omnibus orgiis Graecorum uſitatiſſimum comperi movere cymbala. Jovi celebrata ſunt orgia: forſan ergo Jovi quoque mota ſunt cymbala. Majorem & minorem, ex quibus deduco concluſionem, ſequentibus capitibus probo.

CAPUT NONUM.

Orgia myſteria. Servii authoritas rejicitur. *Orgia primus Orpheus cantavit. Orgia Bacchi. Etymon Orgiorum. Cybeles Orgia, itemque Proſerpinae, Cereris, Veneris, Cotyti. Varia de Cotyto.*

MAjorem hoc capite probo, nempe in omnibus orgiis uſurpata eſſe cymbala. Orgia cum heic dico, nec nimis limito nec nimis extendo. Extendunt, qui ad omnia ſacra transferunt, ibi ad quaevis quae ſecreta habere volebant veteres. Ita Syneſius Epiſt. CXLIII. dixit

xit φιλοσοφίας ὄργια. Epigramma Graecum Λατινίδος ὄργια μούσης, per quae intelligit Latini ſermonis peculiarem & abſtruſam elegantiam, cui ſimile prorſus eſt quod Nonnus Dionyſ. IV. & XIV. inventionem literarum, quae Cadmo tribuitur, θεσπεσίης ὄργια τέχνης nominavit. Idem lib. VII. partem eam, qua faeminae ſunt, ἀθηήτοιο ὄργια κόλπου vocabat. Utrumque fecit Servius in IV. Aeneid. *Sciendum ὄργια apud Graecos dici ſacra omnia, ſicut apud Latinos ceremoniae dicuntur. Sed jam abuſive ſacra Liberi orgia vocant, vel ἀπὸ τῆς ὀργῆς, id eſt, a furore, vel ἀπὸ τῶν ὀρῶν, id eſt, a montibus.* Orgia mihi ſunt, quae alias dicuntur myſteria, atque ita explicavit Etymologici author: Ὄργια τὰ μυστήρια. Quem quidem ſenſum eleganter expreſſit Catullus Argonaut:

Pars obſcura cavis celebrabant orgia ciſtis,
Orgia, quae fruſtra cupiunt audire profani.

Atque haec quidem orgia Orpheus primus cecinit. Clemens Alexandr. Ὁ δὲ Θράκιος ἱεροφάντης καὶ ποιητὴς ἅμα, ὁ τοῦ Οἰάγρου Ὀρφεὺς, μετὰ τὴν τῶν ὀργίων ἱεροφαντίαν καὶ τῶν εἰδώλων τὴν θεολογίαν, παλινῳδίαν ἀληθείας εἰσάγει. Nempe conſtabant haec orgia certis quibuſdam rebus arcanis, ſerpentibus atque

atque aliis, quae praeter eos, qui initiati illis orgiis erant, videre nemo audebat: quin imo, quid ſignificarent, praeter eoſdem omnibus ignotum erat. Haec inter celebratiſſima ſunt, quae Baccho frequentabantur. Oppian. Cyneget. IV. ubi de ejus ſacris:

— πρῶτα δ' ἔφαινεν
Ὄργια κευθομένῃ περὶ λάρνακι· σὺν δ' ἄρα τῇσιν
Ἀόνιαι λάθρῃ τελετῶν ἅπτοντο γυναῖκες.

Plutarch. num improb. ſuff. ad virt. *Διονύσῳ βεβακχευμένον θύσθλον ἱεραῖς νυξὶ καὶ κοινοῖς ὀργιάζοντες κώμοις.* Stat. I. Achill.

Lucus Agenorei ſublimis ad orgia Bacchi
Stabat & admiſſum coelo nemus.

Idem II. Achill.

— Quid ſi Bacchaea ferentes
Orgia, Palladias aut circum viderit aras.

Macedonii epigramma:

Ἀνέρες οἷσι μέμηλεν ἀπήμονος ὄργια Βάκχου
Ἐλπίσιν ἡμερίδων ῥίψατε τὴν πενίην.

Nicodemi Heracleotis:

Ἀσκανίη μέγα χαῖρε καλὴ καὶ χρύσεα Βάκχου
Ὄργια, καὶ μύσται πρόκριτοι Εὐΐεω.

Et

Et paulo poſt:

Εὐίεω πρόκριτοι μύσαι καὶ ὄργια Βάκχου
Χρύσεα, καὶ καλὴ χαῖρε μέγα Ἀσκανίη.

Clemens Alex. Paedag. II. 8. Οἱ μὲν γὰρ βακχεύοντες οὐδὲ ἄνευ στεφάνων ὀργιάζουσιν. Praecipuo tamen in honore erant trieterica orgia Bacchi ſive triennalia, de quibus Ovid. de Remed. Amor. verſ. 593.

Ibat ut Edono referens trieterica Baccho
Ire ſolet fuſis barbara turba comis.

Quae orgia trieterica inſtituta ſunt in memoriam triennalis expeditionis, quam in Indiam Bacchus ſuſceperit. Sed videri de his poſſunt Herodotus, Diodorus Siculus, Pauſanias in Boeoticis & Strabo & Lucianus & Dionyſius Periegetes. Ovid. Metam. IX. Auſon. Eidyll. XI. Artemidorus Onirocr. IV. cap. 41. Athenaeus lib. V. Valerius Flaccus II. Statius paſſim, Apulejus Apolog. quem jam ſupra enarravimus, Oppian Cyneget. I. Adde ex recentioribus cum Hoſpiniano Rittershuſium. Atque hinc a Bacchi cumprimis ſacris orgia nomen traxere. Etymologicon: Ὄργια τὰ μυστήρια, κυρίως δὲ τὰ Διονυσιακὰ, διὰ τὸ ἐν ταῖς ὀργάσιν αὐτοῦ ἐπιτελεῖσθαι· ἢ διὰ τὸ ὀργᾷν καὶ ἐπιθειάζειν· ἢ παρὰ τὸ ὀρέγω

Hoſpin. de Orig. Sep. c.21. l.11. Rittersh: ad Opp. loc. cit.

τὸ

τὸ ἐπιθυμῶ. Sed ſatis de orgiis Bacchi. Cybelae quoque orgia decantata ſunt authoribus. En Claudian. II. in Eutrop.

Obſtupuere truces metu Corybantes & uno
Fixa metu tacitas preſſerunt orgia buxus.

Martial. Epigr. 81. lib. VIII.

Non per myſtica ſacra Dindymenes
Nec per Niliacae bovem juventae.

Proſerpinae quoque & Cereri, de quarum orgiis prolixus locus eſt apud Pauſaniam Meſſeniacorum cap. 1. quem non exſcribo. Sufficiat hic Epigramma Graecum:

Σκίπων με πρὸς νηὸν ἀνήγαγεν, ὄντα βέβηλον
Ὀυ μȣ̃νον τελετῆς, ἀλλὰ καὶ ἠελίȣ.
Μύστην δ' ἀμφοτέρων με θεαὶ θέσαν, οἶδα δ' ἐκείνη
Νυκτὶ καὶ ὀφθαλμῶν νύκτα καθηράμενος.
Ἀσκίπων δ' εἰς ἄστυ κατέστιχον, ὄργια Δηȣ̃ς
Κηρύσσων Γλώσσης ὄμματι τρανοτέρῳ.

Et Clemens Alexandr. ad Gentes: Καί μοι δοκεῖ τὰ ὄργια καὶ τὰ μυστήρια δεῖν ἐτυμολογεῖν· τὰ μὲν ἀπὸ τῆς ὀργῆς τῆς Δηȣ̃ς, τῆς πρὸς Δία γεγενημένης. *Et mihi*

ni quidem videtur, horum vocabulo-
a, orgia & myſteria, etymologiam
onendam eſſe. Atque illa quidem
τῆς ὀργῆς, hoc eſt, ab ira Cereris in
vem. Ad verbum eadem Euſebius
epar. Evang. l. 2. cap. 3. Veneris ὄρ-
πιςὰ Muſaeus poëmatio de Her. &
ndro agnoſcit. Cupidinis Plutarchus
ηλικῷ: Ἐγὼ δὲ ὁρῶ τοῖς Ἔρωτος ὀρ-
γαῖς καὶ μύσαις ἐν ᾅδου βελτίονα μοῖ-
ραν. Atqui hic Cupido idem eſt cum
yto ex ſententia Phurnuti, cujus iti-
a orgia inveniuntur apud Juvenalem
11. verſ. 91.

Talia ſecreta coluerunt orgia taeda
Cecropiam ſoliti Baptae laſſare Cotyton.

, inquis, an Veneri, Cupidini, Co-
cymbala pulſata. De illis dubito,
hoc conſtat apud Strabonem loco,
n mox cito. Cotyton, ut Cupidi-
eſſe affirmavit Phurnutus, ita etiam
erem deſignare poſſe exiſtumo, id-
eo aptius, quia jam deum, jam de-
faciunt authores. Adhaec numen
rerum turpium & meretriciarum.
s ad hoc probandum in praeſentia
ciet Suidas: Κότυς δαίμων παρὰ Κο-
οις τιμώμενος, ἔφορος τῶν αἰσχρῶν·
οἱ Κλεισθένης καὶ Τίμαρχοι, καὶ
ες οἱ πρὸς ἀργύριον τὴν ὥραν διατιθέ-
ὴ οἱ μὴ πρὸς ἀργύριον δὲ, ἀλλὰ διὰ
ξάγιστον ἡδονὴν καθάπαξ οἱ θηλυ-

τὸ ἐπιθυμῶ. Sed ſatis de orgiis Bacc
Cybelae quoque orgia decantata ſu
authoribus. En Claudian. II. in E
trop.

Obſtupuere truces metu Coryban
& uno
Fixa metu tacitas preſſerunt org
buxus.

Martial. Epigr. 81. lib. VIII.

Non per myſtica ſacra Dindymenes
Nec per Niliacae bovem juventae.

Proſerpinae quoque & Cereri, de qu
rum orgiis prolixus locus eſt apud Pa
ſaniam Meſſeniacorum cap. 1. quem nc
exſcribo. Sufficiat hic Epigramma Gra
cum:

Σκίπων με πρὸς νηὸν ἀνήγαγεν, ὄν
βέβηλον
Ου μῦνον τελετῆς, ἀλλὰ καὶ ἠ
λίȣ.
Μύςην δ᾽ ἀμφοτέρων με θεαὶ θέσαν, α
δα δ᾽ ἐκείνη
Νυκτὶ καὶ ὀφθαλμῶν νύκτα καθηρ
μενος.
Ἀσκίπων δ᾽ εἰς ἄςυ κατέςιχον, ὄργ
Δηȣ̃ς
Κηρύσσων Γλώσσης ὄμματι τραν
τέρῳ.

Et Clemens Alexandr. ad Gentes: Κ
μοι δοκεῖ τὰ ὄργια καὶ τὰ μυςήρια δε
ἐτυμολογεῖν· τὰ μὲν ἀπὸ τῆς ὀργῆς τ
Δηȣ̃ς, τῆς πρὸς Δία γεγενημένης. E

mi

mihi quidem videtur, horum vocabulorum, orgia & myſteria, etymologiam exponendam eſſe. Atque illa quidem ἀπὸ τῆς ὀργῆς, *hoc eſt, ab ira Cereris in Jovem.* Ad verbum eadem Euſebius Praepar. Evang. l. 2. cap. 3. Veneris ὄργια πιςὰ Muſaeus poëmatio de Her. & Leandro agnoſcit. Cupidinis Plutarchus Ἐρωτικῷ: Ἐγὼ δὲ ὁρῶ τοῖς Ἔρωτος ὀργιαςαῖς καὶ μύςαις ἐν ᾅδου βελτίονα μοῖραν οὖσαν. Atqui hic Cupido idem eſt cum Cotyto ex ſententia Phurnuti, cujus itidem orgia inveniuntur apud Juvenalem Sat. 11. verſ. 91.

Talia ſecreta coluerunt orgia taeda
Cecropiam ſoliti Baptae laſſare Cotyton.

Sed, inquis, an Veneri, Cupidini, Cotyto cymbala pulſata. De illis dubito, de hoc conſtat apud Strabonem loco, quem mox cito. Cotyton, ut Cupidinem eſſe affirmavit Phurnutus, ita etiam Venerem deſignare poſſe exiſtumo, idque eo aptius, quia jam deum, jam deam faciunt authores. Adhaec numen erat rerum turpium & meretriciarum. Solus ad hoc probandum in praeſentia ſufficiet Suidas: Κότυς δαίμων παρὰ Κορινθίοις τιμώμενος, ἔφορος τῶν αἰσχρῶν· ὅθεν οἱ Κλεισθένεις καὶ Τίμαρχοι, καὶ πάντες οἱ πρὸς ἀργύριον τὴν ὥραν διατιθέμενοι καὶ οἱ μὴ πρὸς ἀργύριον δὲ, ἀλλὰ διὰ τὴν ἐξάγιςον ἡδονὴν καθάπαξ οἱ θηλυ-

δρίαι τριχῶν πλάσαι πάντες εἰσί. Coluerunt eundem Thraces primo tempore, ab his authore Strabone lib. x. Athenienſes acceperunt. In proverbio *Cotyos ſodalis* dicitur homo effaeminatus. Syneſ. Encom. Calvit. Ὀυδὲν ἄλλο παρέχεται γνώρισμα τοῦ Θεατώτης εἶναι τῆς Κότυος, ἀλλ' εἰ μόνον ἓν τοῦτο φανείη, περὶ πλείστου τὰς τρίχας ποιούμενος, &c. In hujus vero dei deaeve ſacris religio Iſidis obſervabatur. Scholiaſtes Juvenalis: *Ad exemplum Cotyti dicuntur Iſiaca ſacra celebrari.* Nolo jam inquirere, quam vere haec dicantur; iſtud unuſquiſque perſpicit, intercesſiſſe aliquam Cotytiis ſacris cum Iſiacis ſimilitudinem. In Iſiacis vero Aegyptiorum ſacris varia crepitaculorum genera, cymbala, ſiſtra, &c. uſitata fuiſſe apertum ſatis eſt. Multo autem plus me juvat & aperte de hac re inſtruit locus Strabonis & apud eum Aeſchyli Geogr. lib. x. Τούτοις δ' ἔοικε (ſacra putat Dionyſia & Cybeleia) καὶ παρὰ τοῖς Θραξὶ τά τε κοτύτια καὶ τὰ μενδίδια, παρ' οἷς καὶ τὰ ὀρφικὰ τὴν καταρχὴν ἔσχε· τῆς μὲν οὖν κότυος τῆς ἐν τοῖς Ἠδωνοῖς Αἰσχύλος μέμνηται· εἴπων γὰρ, σεμνὰ κότυς ἐν τοῖς Ἠδωνοῖς.

Ὄρια δ' ὄργαν' ἔχοντα, τοὺς περὶ τὸν
Διόνυσον εὐθέως συμφέρει.

Ὁ

Ὁ μὲν ἐν χερσὶ βόμβηκας ἔχων τόρνȣ
κάματον δακτυλόδεικτον
Πίμπλησι μέλος, μανίας ἐπαγωγὸν ὁ-
μοκλάν.
Ὁ δὲ, χαλκοθέοις κοτύλαις ὀτοβεῖ.

Καὶ πάλιν·

Ψαλμὸς δ' ἀλαλάζει
Ταυρόφθογγοι δ' ὑπομηκῶνταί ποθεν
Ἐξ ἀφανȣ̃ς φοβέριοι μίμοι τυμπάνȣ
δ' ἠχώ.

Ὥσθ' ὑπογείȣ βροντῆς φέρεται βαρυταρ-βής. Ταῦτα γὰρ ἔοικε τοῖς Φρυγίοις, καὶ ȣ̓κ ἀπεικός γε, ὥσπερ οἱ αὐτοὶ οἱ Φρύγες Θρακῶν ἄποικοί εἰσιν, ȣ̈τω καὶ τὰ ἱερὰ ἐκεῖθεν μετενήνεκται, καὶ τὸν Ἠδωνὸν Λυκȣ̃ργον συνάπτοντες εἰς ἓν, τῶν ἱερῶν τὴν ὁμοιοτροπίαν αἰνίττονται. i.e. *Similia ſunt, & quae apud Thraces celebrantur, quae Cotytia & Mendidia, apud quos & Orphica initium habuerunt. Ipſam ſane Cotyn, quae apud Edonos colitur, & ejus inſtrumenta memorat Aeſchylus: Hic manibus bombicam tornatam tenens digitis tactilem modulos complet ſonum allectorem furoris, ille vero aeneis cotylis tinnit.* Rurſuſque: *Modulus editur, mugiunt ex occulto tauriſoni mimi, gravis tympani ſonitus quaſi tonitru ſubterraneum fertur, montanaque habentes inſtrumenta miniſtros Liberi Patris mox indicat. Haec enim Prygiis ſimilia, ut par eſt. Quippe cum a Thraci-*

 bus

bus Phryges coloniam duxerint, ſacra pariter inde attulerunt; Liberum quoque patrem & Edonum Lycurgum in unum congregantes mores in ſacris ſimiles inſinuant.

CAPUT DECIMUM.

Jovi origia ſunt facta. Jupiter Sabazius. Attis Sabazius. In conſultationibus Deorum. In donariis. In Saturnalibus, in Palilibus, in Suovetaurilibus Romae cymbala pulſarunt.

JAm vero pro ſecundo facilius probabitur Jovi orgia eſſe celebrata. Solus in hanc rem ſufficeret Strabo lib. x. Ἐν δὲ τῇ Κρήτῃ, inquiens, καὶ ταῦτα, καὶ τὰ τοῦ Διὸς ἱερὰ ἰδίως ἐπετελεῖτο μετ' ὀργιασμοῦ. *In Creta peculiariter haec Jovis ſacra celebrabantur cum orgiis.* Sed poſſit heic aliquis oggerere, concernere haec Jovem Cretenſem, qui nobis Saturnus eſt, adeoque hunc locum nihil probare. Unde amplioris mihi argumenti loco eſt cognomen Jovis, *Sabazius*, non infrequenter ab authoribus uſurpatum. Firmicus de Errore prof. Relig. *Sabazium colentes Jovem anguem, cum initiantur, per ſinum ducunt.* Solus hic locus ſufficeret ad probandum, quod volo. Habes enim Jovem Sabazium,

zium, habes anguem, habes initiationem, omnia orgiorum indicia. Sed pergo. Idem probat Inſcriptio Romana apud Sponium:

JOVI OPTIMO
MAXIMO
SABATIO
C. CAETRONIUS OCCI
US VALERIANUS MIL
SEMPLAR. ARMATURAE
V. S. L. M.

Hoc enim perſuadeas tibi velim, cognomen hoc Sabazii myſticum quid ſignificare, quia ex interiore Judaeorum diſciplina hauſtum erat, quanquam aliter ſibi perſuaſerint gentiles authores; unde & Baccho, cujus orgia adeo celebrata erant, idem titulus datus. Vide ſis Scholiaſten Ariſtophanis ad Aves, Suidam in Σαβάζιος & Σάβοι, Etymologicon in Σαβάζιος, in eadem voce Harpocrationem & Mauſſacum loco citato, Euſebium Praep. Euang. lib. 11. c. 2. ex Diodoro Siculo. Non exſcribo hos & alios, quia ſuo haec loco ſervo, qui incepi diligenti ſtudio colligere, quicquid cognominum Jovi a vetuſtate tributum eſt. Opus grande, fateor, utpote cum exigua hac aetate & tenui lectione trecenta fere collegerim. Sed det Deus vitam & vires & otium & aliorum in mea ſtudia favorem. Unum addo. Rubenius Atti-

nem quoque Sabazium facere ſtudet: quod verum in ſe eſt, at vero adducit locum Apuleji, qui nihil tale probare mihi videtur. Habetur Mileſ. x. *At te,* inquit, *cadaver ſurdum & mutum, delirumque praeconem omnipotens & omniparens Dea Syria & Sanctus Sebazius & Bellona & Mater Idaea, cum ſuo Adone Venus domina coecum reddant.* Clarius id evincit Demoſthenes pro Cteſiphonte de Aeſchine: Ἐν δὲ ταῖς ἡμέραις τοὺς καλοὺς θιάσους ἄγων διὰ τῶν ὁδῶν τοὺς ἐστεφανωμένους τῷ μαράθρῳ καὶ τῇ λεύκῃ τοὺς ὄφεις τοὺς παρείας θλίβων καὶ ὑπὲρ τῆς κεφαλῆς αἰωρῶν καὶ βοῶν Εὐοῖ Σαβοῖ, καὶ ἐπορχούμενος Ὕης Ἄττης, Ἄττης Ὕης· ἔξαρχος καὶ προηγεμὼν καὶ κιττοφόρος καὶ λικνοφόρος καὶ τὰ τοιαῦτα ὑπὸ γραϊδίων προσαγορευόμενος μισθὸν λαμβάνων τούτων ἔνθρυπτα καὶ στρεπτοὺς καὶ νεήλατα. vertit Wolfius: *Interdiu autem praeclaros illos coetus per viam ducens feniculo & populo redimitos, ſerpentes, quos Parias vocant, elidens & ſuper caput efferens & clamitans Evoe Saboe, & interim ſaltitans, Hyes Attes, Attes Hyes, auſpex & dux & piciſer & vannifer & ejus generis aliis nominibus ab aniculis ſalutabare, mercedem pro iſtis ab aliis accipiebas placentas, & ſcriblitas, & recentes panes.* Moveo pedem. Dubito, an etiam in conſulendis

ıdis oraculis uſi aliquando ſint cym-
. Plutarchus videtur tecte aliquid
ere Quaeſt. Rom. Ὅτι γὰρ ἰσχυ-
ἐφυλάττοντο ταῦτα, δῆλόν ἐστι τῷ
-ιόντας εἰς μαντείαν χαλκῷ μετὰ πα-
ῳ περιψοφεῖσθαι. *Hoc enim eos ad-
um vitare, ex eo liquet, quod ad
ılum conſulendum accedentes tinnitu
: circumſonantur.* Idem enim inde
ere vult Boxhorn. Animadv. ad 1. c.
06. In donariis tamen aliquando lo
. habuerunt. Sane Nonnus Dio-
. ί.

ρώτῳ μὲν θέτο δῶρα Κυβηλίδος ὄρ-
γανα Ῥείης
Κύμβαλα χαλκεόνωτα, καὶ αἰόλα δέρ-
ματα νεβρῶν.

*Primo quidem pone donaria, organa
Cybeleïae Rheae
Cymbala aeneum tergum habentia, &
variegatas hinnulorum pelles.*

a feſta ſunt apud Romanos, in quibus
ıbala pulſata eſſe aperta authoritas do-
De Saturnalibus Statius Sylv. ult.
11.

*Hoc plaudunt grege Lydiae tumentes,
Illic cymbala tinnulaeque Gades,
Illic agmina confremunt Syrorum.*

Palilibus Athen. VIII. cap. 16. Τοιȣ̃-
ἔτι πολλῶν λεγομένων τότε ἐξάκȣστος
νετο κατὰ πᾶσαν τὴν πόλιν αὐλῶν
ιβος καὶ κυμβάλων ἦχος, ἔτι τε τυμ-

nem quoque Sabazium facere ſtudet quod verum in ſe eſt, at vero adduc locum Apuleji, qui nihil tale proban mihi videtur. Habetur Mileſ. x. *At te* inquit, *cadaver ſurdum & mutum, de lirumque praeconem omnipotens & omni parens Dea Syria & Sanctus Sebazius & Bellona & Mater Idaea, cum ſuo Adon Venus domina coecum reddant.* Clariu id evincit Demoſthenes pro Cteſiphont de Aeſchine: Ἐν δὲ ταῖς ἡμέραις τε καλὰς θιάσας ἄγων διὰ τῶν ὁδῶν τε ἐςεφανωμένας τῷ μαράθρῳ καὶ τῇ λευ κῃ τὰς ὄφεις τὰς παρείας θλίβων κα ὑπὲρ τῆς κεφαλῆς αἰωρῶν καὶ βοῶν Ἐ νοῖ Σαβοῖ, καὶ ἐπορχάμενος Ὕης Ἄτ της, Ἄττης Ὕης· ἔξαρχος καὶ προηγ μὼν καὶ κιττοφόρος καὶ λικνοφόρος κα τὰ τοιαῦτα ὑπὸ γραϊδίων προσαγορευόμε νος μισθὸν λαμβάνων τάτων ἔνθρυπτα κα ςρεπτὰς καὶ νεήλατα. vertit Wolfius *Interdiu autem praeclaros illos coetus pe viam ducens feniculo & populo redim tos, ſerpentes, quos Parias vocant, el dens & ſuper caput efferens & clamitan Evoe Saboe, & interim ſaltitans, Hye Attes, Attes Hyes, auſpex & dux & picifer & vannifer & ejus generis ali nominibus ab aniculis ſalutabare, mer cedem pro iſtis ab aliis accipiebas pla centas, & ſcriblitas, & recentes pane* Moveo pedem. Dubito, an etiam in con

ſulendi

ſulendis oraculis uſi aliquando ſint cymbalis. Plutarchus videtur tecte aliquid innuere Quaeſt. Rom. Ὅτι γὰρ ἰσχυρῶς ἐφυλάττοντο ταῦτα, δῆλόν ἐστι τῷ προσιόντας εἰς μαντείαν χαλκῷ μετὰ πατάγῳ περιψοφεῖσθαι. *Hoc enim eos admodum vitare, ex eo liquet, quod ad oraculum conſulendum accedentes tinnitu aeris circumſonantur.* Idem enim inde elicere vult Boxhorn. Animadv. ad 1. c. p. 106. In donariis tamen aliquando locum habuerunt. Sane Nonnus Dionyſ. ι.

Πρώτῳ μὲν θέτο δῶρα Κυβηλίδος ὄργανα Ῥείης
Κύμβαλα χαλκεόνωτα, καὶ αἰόλα δέρματα νεβρῶν.

Primo quidem pone donaria, organa Cybeleïae Rheae
Cymbala aeneum tergum habentia, & variegatas hinnulorum pelles.

Tria feſta ſunt apud Romanos, in quibus cymbala pulſata eſſe aperta authoritas docet. De Saturnalibus Statius Sylv. ult. lib. 11.

Hoc plaudunt grege Lydiae tumentes,
Illic cymbala tinnulaeque Gades,
Illic agmina confremunt Syrorum.

De Palilibus Athen. VIII. cap. 16. Τοιούτων ἔτι πολλῶν λεγομένων τότε ἐξάκουστος ἐγένετο κατὰ πᾶσαν τὴν πόλιν αὐλῶν βόμβος καὶ κυμβάλων ἦχος, ἔτι τε τυμ-

πάνων κλύπος μετὰ ᾠδῆς. ἅμα γινόμενος· ἔτυχεν δὲ οὖσα ἑορτὴ, τὰ Παρίλια μὲν πάλαι καλούμενα, νῦν δὲ Ῥωμαῖα, τῇ τῆς πόλεως τύχῃ ναοῦ καθιδρυμένου ὑπὸ τοῦ πάντ' ἀρίστου καὶ μουσικωτάτου βασιλέως Ἀδριανοῦ. *Ejuſmodi multa cum ultro citroque dicerentur, auditus eſt per univerſam civitatem tibiarum ſtrepitus, cymbalorum ſonus, ac inſuper tympanorum ſtrepitus, cum multorum, qui cantabant, vocibus. Celebrabantur enim Palilia dictae quondam feriae, nunc Romanas appellant, extructo dicatoque Fortunae urbis templo ab optimo & humaniſſimo Imperatore Hadriano.* Suovetaurilibus marmor elegantiſſimum apud Sponium & tacite ſimile quid innuens Tibull. Eleg. 1. lib. II.

Vos celebrem cantate Deum, pecorique vocate
Voce, palam pecori, clam ſibi quiſque vocet.
Aut etiam ſibi quiſque palam: nam turba jocoſa
Obſtrepit & Phrygio tibia curva ſono.

CA-

CAPUT UNDECIMUM.

In eclipſi Lunae crepitacula concuti ſolita. An etiam cymbala? Vaſa haec aerea eſſe oportebat, quia medicata vis inerat aeri. Aeneae falces veneficarum. Heroës aeneis armis uſi. Aenei rhombi ſagarum. Aere leges ſcribebantur. Similis ritus in necromanticis ſacris.

CApitibus decem ſacros ritus abſolvi: totidem profanos explicabunt. Luna olim eclipſin paſſa aeneis quibuſdam crepitaculis revocabatur. Juven. Sat. VI. verſ. 439.

Paul. Girland. de Sortil. Hier. Magius Miſcell. IV. 14. Th. Gataker. ad Anton. de ſe ipſo. l. 1. §. 6.

— verborum tanta cadit vis,
Tot pariter pelves, tot tintinnabula dicas
Pulſari. Jam nemo tubas, nemo aera fatiget,
Una laboranti poterit ſuccurrere Lunae.

Tibullus:

Cantus & e curru Lunam deducere tentat:
Et faceret, ſi non aera repulſa ſonent.

Stat. Thebaid. VI.

Sic cadit, attonitis quoties attollitur aſtris

Solis opaca ſoror. procul auxiliantia gentes
Aera crepant, fruſtraque timent. At Theſſala nutrix
Ridet anhelantes audito carmine bigas.

Martial. Epigr. 57. lib. XII.

Dicet, quot aera verberent manus urbis,
Cum ſecta Colcho Luna vapulat rhombo.

Seneca Hippolyto:

Et nuper rubuit, nullaque lucidis
Nubes ſordidior vultibus obſtitit.
At nos ſolliciti lumine turbido,
Tractam Theſſalicis carminibus rati
Tinnitus dedimus —

Idem in Medea:

— Sic face triſtem
Pallida lucem funde per auras;
Horrore novo terre populos,
Inque auxilium, Dictynna, tuum
Pretioſa ſonent aera Corinthi.

In quo loco in tranſitu obſervare licet, non obſervaſſe concinnum proſopopoeiae decorem poëtam, cum veneficae Medeae illa verba facit:

Inque auxilium, Dictynna, tuum
Pretioſa ſonent aera Corinthi

Nec enim optandum hoc magicum carmen decinenti erat, quod putaret antiqua ſuperſtitio, hac re ſagarum incantamenta

menta impediri, non vero promoveri. Sed redeo ad caeteros, qui reſtant, teſtes. Plin. lib. 11. cap. 12. *Viri ingentes, inter quos fuit Steſichorus & Pindarus credide- runt Lunam eclipſin & quaſi mortem pati excantationibus, unde, ne id Luna pateretur, diſſono crepitu ſuccurrebant,* Tit. Livius lib. XXVII. *Praeliatum non ſolito modo clamore & tumultu eſt, ſed ad aliorum virorum, equorum, armo- rumque ſonum diſpoſita in muris Campa- norum imbellis multitudo tantum cum aeris crepitu, qualis in defectu lunae ſilenti nocte fieri ſolet, edidit clamorem.* Ovidius:

Te quoque Luna traho, quamvis Te- meſaea labores
Aera tuos minuant.

Idem de Medicam. fac.

Et quamvis aliquis Temeſaea remove- rit aera,
Nunquam Luna ſuis excutietur e- quis.

Idem Metamorph. IV.

Hic color aprica pendentibus arbore pomis
Aut ebori tincto eſt, aut ſub candore rubenti,
Cum fruſtra reſonant aera auxiliaria, Lunae.

Tacitus lib. 1. Anoſtat. *Milites aeris ſo- no, tubarum cornuumque concentu ſtre-*

pebant, ut Luna ſplendidior fieret. Manilius lib. 1.

Te teſtem dat Luna ſui glomerabilis orbis,
Quae cum merſa nigris per noctem deficis umbris
Seraque in extremis quatiuntur gentibus aera.

Alex. Aphrodis. Problem. lib. 1. pag. 46. Κινȣ̃σι δὲ χαλκὸν καὶ σίδηρον, ὡς τȣ̀ς δαίμονας ἀπελαύνοντες, διότι κατ᾽ ἐκεῖνον τὸν χρόνον οἱ φωςῆρες ȣ̓κ ἐπιπόμπȣσι τῇ γῇ ἀποῤῥοίας ἀγαθοποιȣ̀ς, κωλυτικὰς τῶν φαύλων δαιμόνων. *Movent aes & ferrum tanquam daemones abigentes, quoniam per illud tempus ſtellae in terram non miſerunt largos fluxus, malos ſpiritus arcentes.* Plutarchus de facie in orbe Lunae: Διὸ καὶ κροτεῖν ἐν ταῖς ἐκλείψεσιν εἰώθασιν οἱ πλεῖςοι χαλκώματα, καὶ ψόφον ποιεῖν καὶ πάταγον ἐπὶ τὰς ψυχάς. Idem in Paulo Aemilio: Τῶν δὲ Ῥωμαίων, ὥσπερ ἔθος ἐςὶ, χαλκȣ̃ τε πατάγοις ἀνακαλȣμένων τὸ φῶς σελήνης ἐκλιπȣ́σης, καὶ πῦρα πολλὰ δάλοις καὶ δᾳ̃σι ἀνεχόντων πρὸς τὸν ȣ̓ρανόν. *Cum vero Romani de more aeris crepitu lumen ejus revocarent, frequenteſque flammas taedis & facibus ad coelum porrigerent.* Theocritus Idyll. β.

Θέςυλι ταὶ κύνες ἄμμιν ἀνὰ πτόλιν ὠρύονται·

'A

'Α θεὸς ἐν τριόδοισι· τὸ χάλκιον ὡς
τάχ@ ἄχει.

Theſtyli canes nobis per urbem latrant:
Dea adeſt in triviis, vas aeneum
quamprimum pulſa.

Scholiaſtes loco citato: Τὸν γὰρ χαλκὸν ἐπεῖδον ἐν ταῖς ἐλλείψεσι τῆς σελήνης, καὶ ἐν τοῖς κατοιχομένοις, ἐπειδὴ ἐνομίζετο καθαρὸς εἶναι καὶ ἀπελαστικὸς τῶν μιασμάτων· διόπερ πρὸς πᾶσαν ἀφοσίωσιν καὶ ἀποκάθαρσιν αὐτῷ ἐχρῶντο, ὥς φησι καὶ Ἀπολλόδωρος ἐν τῷ περὶ θεῶν· τὸ ΑΧΕΙ, ἀντὶ τοῦ ψόφει, κροῦε, ἐπεὶ ὁ τοῦ χαλκοῦ ἦχ@ οἰκεῖος τοῖς κατοιχομένοις· φησὶν Ἀπολλόδωρος Ἀθήνησι τὸν ἱεροφάντην τῆς Κόρης ἐπικαλουμένης ἐπικρούειν τὸ καλούμενον ἠχεῖον· καὶ παρὰ Λάκωσι βασιλέως ἀποθανόντος, εἰώθασι κρούειν λέβητα. Hunc morem nec Chriſtianos deſiiſſe diſcas e Divo Maximo Tauronenſi Epiſcopo, qui nimis id indignatur & culpat Homilia propria: *De defectu Lunae.* Ait inter alia heic apta: *Cum requirerem, quid ſibi clamor hic vellet, dixerunt mihi, quod laboranti Lunae veſtra vociferatio ſubveniret & defectum ejus ſuis clamoribus adjuvaret.* Cauſam hujus ſtrepitus fuiſſe perſuaſionem de magarum incantationibus ex ſuperioribus ſimul addiſci potuit. Alii a certis daemonibus obſeſſam teneri Lunam ſibi finxerunt, quos hoc ſtrepitu

Lipſ. ad Tacit. Annal. 1.

fugari certo certius exiſtimabant. Alexander certe Aphrodiſaeus lib. 11. probl. 43. *in defectione Lunae aera crepari* ait, *ut Daemones fugentur.* Id quod ex loco citato patet. Similem cauſam crepitus & ſtrepitus hujus Plutarchus recitat de facie in orbe Lunae l. c. Θερμότατα ἐπάγει τὴν κίνησιν, ὅπως ταχὺ διαπερᾷ τὸν σκοτώδη τόπον, ὑπεκφέρουσα ψυχὰς τῶν ἀγαθῶν σπευδούσας καὶ βοώσας· οὐκέτι γὰρ ἐξακούουσι ἐν σκιᾷ γινόμεναι τῆς περὶ τὸν οὐρανὸν ἁρμονίας· ἅμα δὲ καὶ κάτωθεν αἱ κολαζομένων ψυχαὶ τηνικαῦτα διὰ τῆς σκιᾶς ὀδυρόμεναι καὶ ἀλαλάζουσαι προσφέρονται. Διὸ καὶ κροτεῖν ἐν ταῖς ἐκλείψεσι εἰώθασι, &c. Sed veniamus ad propoſitum. Inter aenea haec inſtrumenta atque crepitacula cymbala quoque fuiſſe mihi extra omnem dubitationis aleam poſitum eſt, quanquam nuſquam aperte, ſed communi tantum nomine aera appellitentur. Deos ſane in genere cymbalis tractos eſſe ex fragmento Menandri conſervato a Juſtino Martyre Apolog. 2. p. m. 107. Ὁ αὐτὸς Μένανδρος ἐν Ἱερείᾳ·

Οὐθεὶς δι' ἀνθρώπου Θεὸς σώζει, γύναι,
Ἑτέρου τὸν ἕτερον· εἰ γὰρ ἕλκει τινὰ Θεὸν
Τοῖς κυμβάλοις ἄνθρωπος, εἰς ὃ βούλεται,

Ὁ

῾Ο τȣ̃το ποιῶν ἐςὶ μείζων τȣ̃ Θεȣ̃, &c.
Vertit H. Stephanus:

Hominem Deus non ſervat, uxor, alterum
Per alterum. Nam cymbalis ſi quempiam
Homo trahit, quocunque vult loci, Deum,
Id perpetrans ipſo potentior eſt Deo.

Quod ſane mirum alicui eſſe non poteſt, qui miras veterum nugas, Deorum omnium potentiam ad praeſtigias magicas alligantium, non ignorat. Elegans prae caeteris locus eſt Lucani lib. VI.

Quis labor hic ſuperis cantus herbaſque ſequendi,
Spernendique timor? cujus commercia pacti
Obſtrictos habuere Deos? parere neceſſe eſt,
An juvat? ignota tantum pietate merentur,
An tacitis valuere minis? hoc juris in omnes
Eſt illis ſuperos? an habent haec carmina certum
Imperioſa Deum, qui mundum cogere, quicquid
Cogitur ipſe poteſt? —

Prolixe vero ex Porphyrio citat & hanc vanitatem refutat Euſeb. Praepar. Evang. lib. V. c. 8. ſq. Aerea vero hic eſſe debebant

bebant palmario, quia medicatam aeri vim prae reliquis metallis vetuſta tribubat ſuperſtitio. Diſcere hoc potuiſti ex paulo ante citato Scholiaſtae Theocritaei loco. Ille enim & magicam vim ineſſe aeri teſtatur, & varia inducit, quae haec evincunt, tum quia in omnibus luſtrationibus aeris uſum notaverat, tum quia Athenis in Proſerpinae ſacris aerea vaſa Hierophantae concrepebant (adde hoc ſodes iis, quae capite quinto de Proſerpina diximus.) Addit morem Laconum in regis obitu lebetes aereos fligentes. Sed nos addemus pauca alia, quae inter legendum notavimus. Quia veteres vim medicatam aeri ineſſe credebant, falcibus aeneis legebantur herbae a veneficis. Virg. IV. Aeneid.

Falcibus & meſſae ad lucem quaeruntur ahenis
Pubentes herbae. —

Ovid. VII. Metam.

— *Et plantas partim radice revellit,*
Partim ſuccidit curvamine falcis ahenae.

Spectra aeris ſono fugari credebant. Sophronius in Mimis: Θύουσι Ῥέᾳ καὶ Ἑκάτῃ κύνας, ὅτι κύων βαΰξας λύει τὰ φάσματα, ὡς καὶ χαλκὸς κροτηθείς. *Sacrificant Rheae & Hecatae canes, quod canum immolatio & aes conflictum ſolvat phaſmata.* Eadem ad verbum repetit Tzetzes

zes ad Lycophronem. Malchus, ſeu mavis, Prophyrius in vita Pythagorae p. 26. Τὸν δ᾽ ἐκ χαλκοῦ κρουομένου γινόμενον ἦχον (ex ſententia Pythagorae loquitur) εἶναι τινὸς τῶν δαιμόνων ἐναπειλημμένην τῷ χαλκῷ. Aeneis vaſis utebantur & crepitaculis magae. Ovid. teſtis, horum tinnitu ſagam manes fugare contendiſſe, Faſtor. v.

Rurſus aquam tangit, Temeſaeaque concrepat aera

Et rogat, ut tectis exeat umbra ſuis.

Ubi nihil obſtat, quo minus cymbala intelligamus. Et cui non noti aenei illi magorum rhombi? Theocrit. Eidyll. β′.

Ὡς δινεῖθ᾽ ὅδε ῥόμβος ὁ χάλκεος, ἐξ Ἀφροδίτης

Ὡς κεῖνος δινοῖτο πόθ᾽ ἁμετέρῃσι θύρῃσιν.

Ut volvitur aeneus hic rhombus, ope Veneris

Sic ille volvatur ante noſtras fores.

Hinc quoque Ovidius venena magica Tiſiphones deſcribens Met. IV. ait:

Omnia trita ſimul, quae ſanguine miſta recenti

Coxerat aere cavo viridi verſata cicuta.

Heroës non facile niſi aeneis armis uſos legas, praeſertim illos fabuloſi temporis: & praeclarus in hanc rem eſt Pauſaniae

niae locus Laonic. cap. 3. Ὅτι δὲ ἐπὶ τῶν ἡρώων τὰ ὅπλα ὁμοίως χαλκᾶ ἦν πάντα, μαρτυρεῖ μοι καὶ Ὁμήρου τῶν ἔς τε ἀξίνην ἔχοντα τὴν Πεισάνδρου, καὶ ἐς τοῦ Μηριόνου τὸν ὀϊστόν. Βεβαιοῖ δὲ καὶ ἄλλως μοι τὸν λόγον ἐν Φασηλίδι ἀνακείμενον ἐν Ἀθηνᾶς ἱερῷ τὸ δόρυ Ἀχιλλέως, καὶ Νικομηδεῦσιν Ἀσκληπιοῦ ναῷ μάχαιρα ἡ Μέμνονος, καὶ τοῦ μὲν ἥτε αἰχμὴ καὶ ὁ σαυρωτὴρ, ἡ μάχαιρα δὲ καὶ διὰ πάσης χαλκοῦ πεποίηται· ταῦτα μὲν δὴ ἴσμεν ἔχοντα οὕτως. Aere leges quoque ſcribebantur. De Romanorum & Graecorum inſtitutis nemo neſcit. Collimat huc Ovid. Metam. I.

Poena metuſque aberant, nec verba minacia fixo
Aere legebantur. —

Martianus Capella de nuptiis Philologiae lib. I. *Hoc ſuperi ſenatus conſultum aeneis inciſum tabulis per orbes & compita publicare.* Integra aliquando Deorum templa ex aere. Apud Homerum:

Ἡφαίστου δ' ἵκανε δόμον Θέτις ἀργυρόπεζα, &c.
Χάλκεον, ὅν ῥ' αὐτὸς ποιήσατο κυλλοποδίων.

Vulcani autem pervenit ad domum Thetis argentipes
Aeream, quam quidem ipſe fecit claudus.

De tali Minervae aede eſt apud Dionem lib.

lib. LI. Livium Decad. v. lib. v. Sicut templa, ita plurima templorum ſupellex aerea. Cultri, ſeceſpitae, ſecures, paterae plerumque aeneae videntur. Limina ac valvas aereas Plinius conſtituit; qua fortaſſe de cauſſa Camillo Sp. Carvilius quaeſtor crimini objecit, quod aerata oſtia haberet in domo. Cortinae inſuper, lychnuchi penſiles, & ſigna Deorum in templis ex aere omnia conſpiciebantur. Addo ſtatuas deorum & hominum, de quibus idem obſervavit Emundus Figrelius ex Livio, Dionyſio Halicarn. Plinio, Ariſtide, Arriano, Seneca, Plutarcho, Ennodio atque aliis. Cludam hanc materiam in illuſtri Macrobii loco, atque ad hanc rem aptiſſimo Saturnal. v. *Omnino ad rem divinam pleraque aenea adhiberi ſolita multa indicio ſunt, & in his maxime ſacris, quibus delinire aliquos aut devovere aut denique exigere morbos volebant. Taceo illud Plautinum, cum ait: Mecum habet vagus morbus aes. &, quod alibi Virgilius, Curetum ſonitus crepitantiaque aera. Sed Carminii curioſiſſimi & docti verba ponam, qui in libro de Italia ſecundo ſic ait: Prius itaque Thuſcos aeneo vomere uti, cum conderentur urbes, ſolitos in trajectitiis eorum ſacris invenio, & in Sabinis ex aere cultros, quibus ſacerdotes tonderent. Poſt haec Carminii*

verba

verba longum fiat, ſi velim percenſere, quam multis in locis Graecorum vetuſtiſſimi aeris ſonos tanquam rem validiſſimam adhibere ſoliti ſunt.

CAPUT DUODECIMUM.

Cymbalis revocatae apes. Aliquando fugatae: quia triſte apum omen apud Romanos. Frequenter tamen & ordinario fugabantur fumo. Hercules Stymphalidas crotalis abegit.

CYmbalis revocari ſolebant apes, quae in examine longius avolaverant. Didymus Geoponicῶν lib. XV. Θέλγει δὲ τοῦτο τὸ ζῶον, καὶ κάλλιστον μέλος· ὅθεν οἱ μελιττουργοὶ διασκορπιζομένας αὐτὰς κυμβαλίζοντες, ἢ τὰς χεῖρας εὐρύθμως κροτοῦντες συνάγουσι. *Mulcet etiam hoc animal dulcedo cantus. Unde eſt, quod apiarii diſperſas apes, cymbalis pulſatis, aut manus concinne plaudentes congregant.* Ariſtoteles H. N. lib. IX. Δοκοῦσι δὲ χαίρειν αἱ μέλιτται καὶ τῷ κρότῳ· διὸ καὶ κροτοῦντές φασιν ἀθροίζειν αὐτὰς εἰς τὸ σμῆνος, ὀστράκοις τε καὶ ψόφοις· ἔστι μέν τοι ἄδηλον ὅλως, εἴτε ἀκούουσιν, εἴτε μή· καὶ πότερον, ἢ δι' ἡδονὴν τοῦτο ποιοῦσιν, ἢ διὰ φόβον. *Plauſu etiam gaudere videntur apes. Quapropter a crepitantibus dicunt congregari*

in alveare teſtis & plauſibus. Prorſus tamen incertum eſt, an audiant, necne; & utrum id faciant prae voluptate, an prae metu. Claud. VI. conſ. Honor.

— Qualis Cybeleïa quaſſans
Hyblaeus procul aera ſenex revocare fugaces
Tinnitu conatur apes, quae ſponte relictis
Deſcivere favis; ſonituque exhauſtus inani
Raptas mellis opes ſolitaeque oblita latebrae
Perfida deplorat vacuis examina ceris.

Nam quod hoc loco clariſſimus Barthius Cybeleïa aera tintinnabula fuiſſe ait, oppido aperte falſum eſt, licet eodem modo Bartholinum in tractatu de armillis erraſſe notaverim. Eadem ſane ratione *aera Rheae* Statius nominat in Bacchicis ſacris Achill. 2. loco jam ſupra citato, & quis haec de tintinnabulis affirmanda exiſtimet? Inter caeteras authoritates eminet locus Virgilii Georg. IV.

Hinc ubi jam emiſſum caveis ad ſidera coeli
Nare per aeſtatem liquidum ſuſpexeris agmen,
Obſcuramque trahi vento mirabere nubem.

Contem-

Contemplator, aquas dulces & frondea ſemper
Tecta petunt: huc tu juſſos adſperge ſapores
Trita meliphylla & cerinthae ignobile gramen.
Tinnituſque cie & matris quate cymbala circum.
Ipſae conſident medicatis ſedibus, ipſae
Intima more ſuo ſeſe in cunabula condent.

Ibid.

Nunc age, naturas apibus quas Jupiter ipſe
Addidit, expediam: pro qua mercede canoros
Curetum ſonitus, crepitantiaque aera ſecutae
Dictaeo coeli Regem pavere ſub antro.

Servius ad locum priorem: More ſuo] *Naturali ratione, cujus cauſa non reddatur. Quis enim novit* (non *movit*, ut habent editi codices) *cur aeris ſono* (exemplar meum falſo legit *ſuo*) *redeant in alvearia, licet ipſe paulo poſt dicat:* Crepitantiaque aera ſecutae, &c. *Sed & hoc poëticum eſt.* Lucanus:

— Phrygii ſonus ut crepat aeris
Attonitae poſuere fugam, ſtudiumque laboris

Flori-

Florilegi repetunt & ſacri mellis amomum.

Columella lib. x. c. 7. *Quod* (examen) *ſive eſt abditum ſpecu, ſumo elicietur, & cum erupit, aeris ſtrepitu coercetur.* Ovid. III. Faſt.

Ecce novae cedunt volucres tinnitibus actae,
Quoque movent ſonitus aera, ſequuntur apes.

Plinius Hiſt. Nat. XI. cap. 20. ubi de avibus: *Gaudent plauſu atque tinnitu aeris, eoque convocantur.* Unde apes a Columella *Muſarum aves* dictas autumant. Eaedem tamen apes interdum ſono cymbalorum pulſae ſunt. Ammianus Marcell. XVIII. *In domo Barbationis pedeſtris militiae tunc rectoris examen apes fecere perſpicuum. Superque hoc prodigiorum gnaros ſollicite conſulenti, diſcrimen magnum portendi reſponſum eſt, conjectura videlicet tali, quod hae volucres poſt compoſitas ſedes, opeſque congeſtas fumo pelluntur & turbulento ſonitu cymbalorum.* Huc pertinet illud Suidae: Μελιττοπηχεῖν· τὸ κρούοντας ψόφον ποιεῖν, ἵνα μὴ αἱ μέλισσαι προσπέτωνται. i.e. μελιττοπηχεῖν *ſignificat ſtrepitum edere, ne advolent apes.* Aemilius tamen Portus mavult legere ἀποπέτωνται, & ſic vertendum eſſet, *ne avolent apes*, quod nos in medio relinquimus: ad utrumque enim

enim tam ad arcendas, quam ad revocandas apes talem ſtrepitum adhibitum ex dictis conſtat. Abſque neceſſitate tamen, quae hic nulla eſt, nihil temere & violenter mutandum putem. Nonnus Dionyſ v.

— Ὑπηνέμιον δὲ τινάσσων
Πυρσὸν ἀπειλητῆρα φιλοσμήνοιο μελίσσης
Δίζυγα χαλκὸν ἄειρεν. Ὑπωροφίῃ δὲ λοχείῃ
Βομβηδὸν κλονόεντος ἀσιγήτοιο κυδοιμοῦ
Χειρὶ πολυκροτάλῳ διδυμάονα δοῦπον ἀράσσων,
Φρικτὰ κορυσσομένης ἐφυλάσσετο κέντρα μελίσσης.

— *Aeream vero movens*
Facem abactricem apum examen amantium
Quaſſavit ſimul duplex aes: in domeſtica vero cohorte
Strepente & bombitante irrequieto tumultu
Crepera manu duplicem edens ſonum
Horrendos armatae apis aculeos evitavit.

Columella lib. x. cap. 12. *Crepitaculis aereis aut teſtarum plerumque vulgo jacentium ſonitu terreatur fugiens juventus.* Sed notandum, quod turbulentus fuerit hic ſonitus: quod clarius fit ex Plinio, qui

ita lib. XI, cap. 19. de iiſdem apibus:
nica eſt & echo reſultanti ſono, qui
idas alterno pulſat ictu. Abacta au-
cymbalis talia apum examina, quia
uſtum apum omen apud Romanos
omni memoria fuit. Cicero de Ha-
. reſp. cap. 25. *Si examen apum lu-
in ſcenam veniſſet, haruſpices accien-
ex Hetruria putaremus: videmus u-
rſi repente examina tanta ſervorum
miſſa in populum Romanum ſeptum
ue incluſum, & non commovemur? At-
in apum fortaſſe examine nos ex E-
corum ſcriptis haruſpices, ut a ſervi-
caveremus, monerent.* Cumprimis
lix quid ominari credebantur, ſi in
iem uvae penderent. Juv. Sat. XI.

— Bimembri
Hoc monſtrum puero vel mirandis ſub aratro
Piſcibus inventis & faetae comparo mulae
Sollicitus, tanquam lapides effuderit imber,
Examenque apum longa conſederit uva
Culmine delubri. —

umella: *Deinde, quum examen a-
glomeratum in proximo frondentis
ſculae ramo conſedit, animadvertito,
ntum examen in ſpeciem unius uvae
ndeat.* Id vero multa hiſtoriarum

Q fides

enim tam ad arcendas, quam ad r
candas apes talem ſtrepitum adhibit
ex dictis conſtat. Abſque neceſſitate
men, quae hic nulla eſt, nihil tem
& violenter mutandum putem. Non
Dionyſ v.

— Ὑπηνέμιον δὲ τινάσσων
Πυρσὸν ἀπειλητῆρα φιλοσμήνοιο λίσσης
Δίζυγα χαλκὸν ἄειρεν. Ὑπωρο δὲ λοχείῃ
Βομβηδὸν κλονόεντος ἀσιγήτοιο δοιμοῦ
Χειρὶ πολυκροτάλῳ διδυμάονα δοῦ ἀράσσων,
Φρικτὰ κορυσσομένης ἐφυλάσσετο κ τρα μελίσσης.

— Aeream vero movens
Facem abactricem apum examen mantium
Quaſſavit ſimul duplex aes: in meſtica vero cohorte
Strepente & bombitante irrequi tumultu
Crepera manu duplicem edens ſon
Horrendos armatae apis aculeos e tavit.

Columella lib. x. cap. 12. *Crepitacu aereis aut teſtarum plerumque vulgo j centium ſonitu terreatur fugiens juvent*
Sed notandum, quod turbulentus fue
hic ſonitus: quod clarius fit ex Plini
c

qui ita lib. XI. cap. 19. de iiſdem apibus: *Inimica eſt & echo reſultanti ſono, qui pavidas alterno pulſat ictu.* Abacta autem cymbalis talia apum examina, quia infauſtum apum omen apud Romanos in omni memoria fuit. Cicero de Haruſp. reſp. cap. 25. *Si examen apum ludis in ſcenam veniſſet, haruſpices acciendos ex Hetruria putaremus: videmus univerſi repente examina tanta ſervorum immiſſa in populum Romanum ſeptum atque incluſum, & non commovemur? Atque in apum fortaſſe examine nos ex Etruſcorum ſcriptis haruſpices, ut a ſervitio caveremus, monerent.* Cumprimis infelix quid ominari credebantur, ſi in ſpeciem uvae penderent. Juv. Sat. XI.

— Bimembri
Hoc monſtrum puero vel mirandis ſub aratro
Piſcibus inventis & faetae compare mulae
Sollicitus, tanquam lapides effuderit imber,
Examenque apum longa conſederit uva
Culmine delubri. —

Columella: *Deinde, quum examen apum glomeratum in proximo frondentis arbuſculae ramo conſedit, animadvertito, an totum examen in ſpeciem unius uvae dependeat.* Id vero multa hiſtoriarum

fides verum eſſe probat, nec ingratum ſperamus lectori fore, ſi, in quae loca volventes veterum monumenta incidimus, ὡς ἐν παρόδῳ heic apponamus. Mortem Claudii & mutationem Reipublicae in deterius antegreſſa prodigia habes apud Tacitum Annal. XII. *Mutationem rerum in deterius portendi cognitum eſt crebris prodigiis. Signa enim ac tentoria militum igne coeleſti arſere. Faſtigio Capitolii examen apum inſedit. Biformes hominum partus & ſuis foetus editus, cui accipitrum ungues erant.* Scipionis cum Hannibale infelicem conflictum narraturus Livius lib. XXI. cap. 46. *Apud Romanos*, ait, *haudquaquam tanta alacritas fuit, ſuper caetera recentibus etiam territos prodigiis. nam & lupus intraverat caſtra, laniatiſque obviis ipſe intactus evaſerat: & examen apum in arbore praetorio imminente conſederat.* Idem lib. XXIV. cap. 10. *Prodigia eo anno multa nunciata ſunt, quae quo magis colebant ſimplices ac religioſi homines, eo etiam plura nunciabantur, &c. Quin Romae quoque in ipſa urbe ſecundum apum examen in foro viſum.* lib. XXVII. c. 25. *Ex Campania nunciata erant Capuae duas aedes Fortunae & Martis & ſepulchra aliquot de coelo tacta: Cumis, adeo minimis etiam rebus prava religio inſerit Deos, mures in aede Jovis aurum roſiſ-ſe:*

*Caſſini examen apum in medio ſoro
diſſe, &c. Horum prodigiorum
diem unum ſupplicatio fuit.* Flo-
ib. 11. cap. 6. *Nec de Diis poſſu-
queri: imminentem quippe temerario
cladem praedixerunt inſidentia ſi-
examina.* Idem IV. 2. *Nunquam
inentis ruinae manifeſtiora prodigia,
victimarum, examina in ſignis,
diu tenebrae.* De Dione Plutarchus
ta ejus: Τὸ δὲ τῶν μελισσῶν, αἳ περὶ
λοῖα τοῦ Δίωνος ὤφθησαν, ἑσμὸν λαμ-
σαι κατὰ πρύμναν, ἰδίᾳ πρὸς αὐτὸν
ὺς φίλους ἔφραζε δεδιέναι, μὴ κα-
μὲν αἱ πράξεις αὐτοῦ γένωνται,
ον δ᾽ ὀλίγον ἀνθήσασαι μαρανθῶσιν.
*pum oſtentum, quarum in Dionis
giis conſpexerunt ad puppim examen
diſſe, privatim apud illum & ami-
imere oſtendit ſe, ne res, quas ge-
s eſſet magnificas, quum floruiſ-
pauliſper, emarceſcerent.* Idem in
o: Καὶ μελισσῶν ὤφθησαν ἑσμοὶ
άμενοι περὶ τόπον τινὰ τοῦ χάρακος
, ὃν ἐξέκλεισαν οἱ μάντεις. *Et a-
videbantur glomerata examina quo-
loco intra vallum, quem excluſerant
ices.* Virgil. Aen. VII.

*Sed variis portenta Deum terroribus
obſtant:
Laurus erat tecti medio in penetra-
libus altis*

fides verum eſſe probat, nec ingratu ſperamus lectori fore, ſi, in quae lo volventes veterum monumenta inci mus, ὡς ἐν παρόδῳ heic apponamu Mortem Claudii & mutationem Reip blicae in deterius antegreſſa prodigia h bes apud Tacitum Annal. XII. *Mut tionem rerum in deterius portendi cogn tum eſt crebris prodigiis. Signa enim tentoria militum igne coeleſti arſere. F ſtigio Capitolii examen apum inſedit. B formes hominum partus & ſuis foetus ditus, cui accipitrum ungues erant.* S pionis cum Hannibale infelicem con ctum narraturus Livius lib. XXI. cap. 4 *Apud Romanos*, ait, *haudquaquam ta ta alacritas fuit, ſuper caetera recentib etiam territos prodigiis. nam & lup intraverat caſtra, laniatiſque obviis i intactus evaſerat: & examen apum arbore praetorio imminente conſeder* Idem lib. XXIV. cap. 10. *Prodigia eo an multa nunciata ſunt, quae quo magis lebant ſimplices ac religioſi homines, etiam plura nunciabantur, &c. Qu Romae quoque in ipſa urbe ſecundum ap examen in foro viſum.* lib. XXVII. c. 2 *Ex Campania nunciata erant Capuae du aedes Fortunae & Martis & ſepulch aliquot de coelo tacta: Cumis, adeo n nimis etiam rebus prava religio inſe Deos, mures in aede Jovis aurum ro*

ſe: Caſſini examen apum in medio foro conſediſſe, &c. Horum prodigiorum cauſa diem unum ſupplicatio fuit. Florus lib. 11. cap. 6. *Nec de Diis poſſumus queri: imminentem quippe temerario duci cladem praedixerunt inſidentia ſignis examina.* Idem IV. 2. *Nunquam imminentis ruinae manifeſtiora prodigia, fuga victimarum, examina in ſignis, interdiu tenebrae.* De Dione Plutarchus in vita ejus: Τὸ δὲ τῶν μελισσῶν, αἳ περὶ τὰ πλοῖα τȣ̃ Δίωνος ὤφθησαν, ἑσμὸν λαμβάνȣσαι κατὰ πρύμναν, ἰδίᾳ πρὸς αὐτὸν καὶ τȣ̀ς φίλȣς ἔφραζε δεδιέναι, μὴ καλαὶ μὲν αἱ πράξεις αὐτȣ̃ γένωνται, χρόνον δ᾽ ὀλίγον ἀνθήσασαι μεραυθῶσιν. *At apum oſtentum, quarum in Dionis navigiis conſpexerunt ad puppim examen conſediſſe, privatim apud illum & amicos timere oſtendit ſe, ne res, quas geſturus eſſet magnificas, quum floruiſſent pauliſper, emarceſcerent.* Idem in Bruto: Καὶ μελισσῶν ὤφθησαν ἑσμοὶ συνιστάμενοι περὶ τόπον τινὰ τȣ̃ χάρακος ἐντὸς, ὃν ἐξέκλεισαν οἱ μάντεις. *Et apum videbantur glomerata examina quodam loco intra vallum, quem excluſerant aruſpices.* Virgil. Aen. VII.

Sed variis portenta Deum terroribus obſtant:
Laurus erat tecti medio in penetralibus altis

Sacra comam, multoſque metu ſervata per annos.
Quam pater inceptam, primas cum conderet arces,
Ipſe ferebatur Phoebo ſacraſſe Latinus,
Laurentiſque ab eo nomen poſuere colonis.
Hujus apes ſummum denſae (mirabile dictu)
Stridore ingenti liquidum trans aethera vectae
Obſedere apicem & pedibus per mutua nexis
Examen ſubitum ramo frondente pependit.

Ubi Donatus: *Exorto repente apum ſigno, quod ſine admiratione videri non poterat, ſuſpicio major exorta eſt: quod ipſum ex occulto aliqua futura portendebat.* Dionyſ. Halicarn. Ant. Rom. l. x. Μέλισσαι ἐν τῷ Καπιτωλίῳ παρὰ τὸν Ἡρακλέα ἱδρύθησαν. Dio libro XLII. antequam Pompejus vinceretur: Κεραυνοὶ ἐς τὸ στρατόπεδον αὐτοῦ ἐσέπεσον, καὶ πῦρ ἀέριον ὑπὲρ τῆς τοῦ Καίσαρος ταφρείας φανὲν ἐς τὴν ἐκείνου κατέσκηψε, τὰ δὲ σημεῖα αὐτοῦ τὰ στρατιωτικὰ μέλισσαι περιέσχον. Xiphilinus in Severo: Ἀετὸς ἐπ' ἄγαλμα στρατιωτικὸν ἱζήσας ἐπὶ τοσοῦτον ἐπέμεινε καίπερ ἀποσοβούμενος, ὥστε καὶ ἁλῶναι, καὶ μέλισσαι κηρία περὶ τὰ σημεῖα τὰ στρατιωτικὰ τάς

τε

κόνας αὐτῷ μάλιςα περιέπλασον·
examen malorum ſeu σμῆνος κακῶν
malis ingentibus in proverbio eſt.
ódorus Aethiopic. lib. 2. Ἰλίοθέν με
ς, ἀπεκρίνατο ὁ πρεσβύτης, ϗ σμῆ-
κακῶν, καὶ τὸν ἐκ τούτων βόμβον ἄ-
ν ἐπὶ σεαυτὸν κινεῖς. *Ex Ilio me inquit ſenex, & malorum examen ex his infinitum murmur erga te moves.* Hae tamen apes praeterquam cymbalis, etiam ordinarie fumo pantur, quod ex eodem Ammiani facile eſt cernere: *fumo pelluntur.* Quintil. Declamat. XIII. de apibus no necatis: *Hoc tu damnum intel-, hoc veneno vindicas, quod mehercu- humane etiam fumo prohibuiſſes.* Ul- lib. 9. Diſputat. D. ad L. Aqui- : *Si quis fumo facto apes alienas verit, vel etiam necaverit, magis ſam mortis praeſtitiſſe videtur quam liſſe, & ideo in factum actione tene-*. Certe apud Lycophronem anti- ſimum authorem jam inveniuntur μέ- ται συμπεφυρμέναι καπνῷ. Cum his ferri poterunt Virgil. Georg. IV. A- on. Argonaut. II. Ariſtoteles in Hiſt. mal. Nonnus Dionyſ. lib. II. Inter- retes Syrus, Chaldaeus & Arabs ad t. 1. 44. Ovid. Remed. Amor. lib. I. ig. Mirab. Hiſt. 37. Ariſtoph. Schol. Veſpis, Columella, Heſychius, Alca-

Sacra comam, multoſque metu ſerv-
ta per annos.
Quam pater inceptam, primas cum c-
deret arces,
Ipſe ferebatur Phoebo ſacraſſe Latin-
Laurentiſque ab eo nomen poſuere -
lonis.
Hujus apes ſummum denſae (mir-
bile dictu)
Stridore ingenti liquidum trans -
thera vectae
Obſedere apicem & pedibus per m-
tua nexis
Examen ſubitum ramo frondente -
pendit.

Ubi Donatus: *Exorto repente apum -gno, quod ſine admiratione videri n- poterat, ſuſpicio major exorta eſt: qu- ipſum ex occulto aliqua futura portend- bat.* Dionyſ. Halicarn. Ant. Rom. l. Μέλισσαι ἐν τῷ Καπιτωλίῳ παρὰ τ- Ἡρακλέα ἱδρύθησαν. Dio libro XLI antequam Pompejus vinceretur: Κερα- νοὶ ἐς τὸ στρατόπεδον αὐτοῦ ἐπέπεσον, πῦρ ἀέριον ὑπὲρ τῆς τοῦ Καίσαρος τ- Φρείας φανὲν ἐς τὴν ἐκείνου κατέσκηψ- τὰ δὲ σημεῖα αὐτοῦ τὰ στρατιωτικὰ μέλι- σαι περιέσχον. Xiphilinus in Severo Ἀετὸς ἐπ' ἄγαλμα στρατιωτικὸν ἱζήσα- ἐπὶ τοσοῦτον ἐπέμεινε καίπερ ἀποσοβε- μενος, ὥστε καὶ ἁλῶναι, καὶ μέλισσα- κηρία περὶ τὰ σημεῖα τὰ στρατιωτικὰ τ-

τε εἰκόνας αὐτοῦ μάλιςα περιέπλασον· Hinc *examen malorum* ſeu σμῆνος κακῶν pro malis ingentibus in proverbio eſt. Heliodorus Aethiopic. lib. 2. Ἰλιόθέν με φέρεις, ἀπεκρίνατο ὁ πρεσβύτης, καὶ σμῆνος κακῶν, καὶ τὸν ἐκ τούτων βόμβον ἄπειρον ἐπὶ σεαυτὸν κινεῖς. *Ex Ilio me fers, inquit ſenex, & malorum examen atque ex his infinitum murmur erga te commoves.* Hae tamen apes praeterquam quod cymbalis, etiam ordinarie fumo fugabantur, quod ex eodem Ammiani loco facile eſt cernere: *fumo pelluntur.* Hinc Quintil. Declamat. XIII. de apibus veneno necatis: *Hoc tu damnum intelligis, hoc veneno vindicas, quod mehercule inhumane etiam fumo prohibuiſſes.* Ulpian. lib. 9. Diſputat. D. ad L. Aquiliam: *Si quis fumo facto apes alienas fugaverit, vel etiam necaverit, magis cauſſam mortis praeſtitiſſe videtur quam occidiſſe, & ideo in factum actione tenebitur.* Certe apud Lycophronem antiquiſſimum authorem jam inveniuntur μέλισσαι συμπεφυρμέναι καπνῷ. Cum his conferri poterunt Virgil. Georg. IV. Apollon. Argonaut. II. Ariſtoteles in Hiſt. Animal. Nonnus Dionyſ. lib. u. Interpretes Syrus, Chaldaeus & Arabs ad Deut. 1. 44. Ovid. Remed. Amor. lib. I. Antig. Mirab. Hiſt. 37. Ariſtoph. Schol. in Veſpis, Columella, Heſychius, Alca-

mus & Tractatus Kelim ap. Bochartum, &c. At quo delabor. Redeundum in viam. Simili ratione uſus legitur Hercules in fugandis Stymphalidibus avibus. Diod. Siculus Bibl. Hiſtor. lib. 4. *Ex Stymphalide hinc palude aves exturbare juſſus, arte & ingenio hoc etiam non difficulter perfectum dedit. Innumera enim multitudo avium illic invaluerat, paſſim in vicinia fruges depopulantium, nec ulla vi (tam ingenti copia pullulabant) aboleri poterant. Artificioſo igitur ad hoc commento cum opus eſſet, aeneum Hercules crepitaculum excogitat, & per hoc ingentem excitans tinnitum, pavore volucres percellit, iiſque continenti tandem ſtrepitu fugatis, ne infeſta palus eſſet amplius, effecit.* Nonnus Dionyſ. 29.

Ου τόσον Ἡρακλέης Στυμφαλίδας ἤλασε βόμβῳ
Χαλκὸν ἔχων βαρύδουπον —

Non ita abegit Hercules Stymphalides ingenti ſono
Aes habens vehementer ſtrepens.

Joh. Tzetzes Chiliad. 2. Hiſt. 36

Ἕκτον, κροτάλῳ τε χαλκῷ καὶ τόξοις ὄρνις κτείνει
Τὰς τοξευούσας τοῖς πτεροῖς ἐν Στυμφαλίδι λίμνῃ.

Sextum, crotalis aereis & ſagittis aves occidit

Sagittas

Sagittas emittentes alis in Stympha-
lide lacu.

Pauſanias iu Arcadicis: Ἐπὶ δὲ τῷ ὕδατι τῷ ἐν Στυμφάλῳ κατέχει λόγος, ὄρνιθάς ποτε ἀνδροφάγους ἐπ' αὐτῷ τραφῆναι· ταύτας καταοξεῦσαι τὰς ὄρνιθας Ἡρακλῆς λέγεται. Πείσανδρος δὲ αὐτὸν ὁ Καμιρεὺς ἀποκτεῖναι τὰς ὄρνιθας οὔ φησιν, ἀλλὰ ὡς ψόφῳ κροτάλων ἐκδιώξειεν αὐτάς. Phavorinus: Στυμφαλίδας τὰς σιδηροπτέρους ὄρνιθας οὐκ ἠδύνατο ἀπώσασθαι Ἡρακλέης, εἰ μὴ κρόταλον χαλκοῦν ψόφον ποιῶν ἐφόβησε. Pherecydes & Hellanicus πλαταγὴν nominaverant. Ibidem: Φερεκύδης δέ φησιν οὐ γυναῖκας, ἀλλ' ὄρνιθας εἶναι καὶ ἀναιρεθῆναι ὑπὸ Ἡρακλέους πλαταγῆς δοθείσης αὐτῷ πρὸς τὸ τὴν κτυπεῖν καὶ ἐκφοβεῖν αὐτάς· ὁμοίως καὶ Ἑλλάνικός φησι. Puto hinc fieri, ut in epigrammate Graeco, quod in ejus atque Bacchi imaginem concinnatum eſt, πλαταγὴ ipſi adſcribatur. Epigramma ſupra citavimus. Hinc credo *aeriſonam Stymphalon* legi apud Stat. Thebaid. IV.

Aephitios idem ardor agros & Pſo-
phida celſum
Vaſtat & Herculeo vulgatos robore
montes
Monſtriferumque Erymanthon & ae-
riſonam Stymphalon.

Pro crotalis tamen tympana ſubſtituit Strabo lib. VIII. Ἐν ᾗ (λίμνῃ Στυμ-

φαλίδι) τὰς ὄρνις μυθολογοῦσι τὰς ὑπὸ τοῦ Ἡρακλέους τοξεύματι καὶ τυμπάνοις ἐξελασθείσας, καὶ αὐτὰς καλοῦσι Στυμφαλίδας. *In quo lacu Stymphalio fingunt aves vocatas Stymphalides & ab Hercule telis & tympanis fugatas.* Seneca, neſcio unde, crepitaculo etiam fugatum ab Hercule Draconem cuſtodem ſive malolorum ſive ovium (nam utrumque defenditur) aurearum, quos Heſperidas nominarunt, innuit, quod patet ex illo Argivarum in Agamemnone Act. IV.

Nube percuſſa (crotalorum ſonitu) *Stymphalis alto*
Decidit coelo.
Arborque pomis fertilis aureis
Extimuit manus inſueta carpi,
Fugitque in auras leviore ramo;
Audivit ſonitum crepitante lamna
Frigidus cuſtos neſcius ſomni.

Quicquid perhibeant interpretes, *crepitans lamna* ſeu *lamina* mihi crotalum eſt, quod nihil aliud erat niſi ferrea lamina duplex & ex conflictu crepitans.

CAPUT

CAPUT DECIMUM TERTIUM.

Cymbala in ſaltationibus frequentiſſima. Saltationes nuptiales. Improbatae hae a Patribus. Author fragmentorum Synodi Ilerdenſis corripitur. *Saltationes convivales. Cymbala aegrotis adhibita. Muſicae effectus contra adverſam valetudinem.*

CYmbalorum in Saltationibus uſus frequens admodum erat. Lucianus deſcribens Saltatorum apparatum περὶ Ὀρχήσεως· Ὁ δὲ ὀρχηστὴς τὰ πάντα ἔχει συλλαβὼν, καὶ ἔνεστι ποικίλην καὶ παμμιγῆ τὴν παρασκευὴν αὐτοῦ ἰδεῖν, αὐλὸν, σύριγγα, ποδῶν κτύπον, κυμβάλου ψόφον, ὑποκριτοῦ εὐφωνίαν, ᾀδόντων ὁμοφωνίαν. *Verum ſaltator haec omnia complectitur, cujus varium & miſcellaneum apparatum videre eſt, tibiam, fiſtulam, pedum ſtrepitum, cymbali ſonum, actoris vocalitatem, canentium concentum.* Et non longe poſt: Ἡ ὄρχησις διδάσκουσα πολλὰ τῶν πάλαι ὑπ' αὐλοῖς καὶ κυμβάλοις καὶ μελῶν εὐρυθμίᾳ. *Saltatio priſca multa docet tibiis, cymbalis, carminum concinna compoſitione.* Tales ſaltationes cum cymbalis in variis ſane occaſionibus occurrunt. In nuptiis gentilium fuiſſe colligo ex Martiano Capella,

la, qui ita de nuptiis Philol. & Mercur. lib. II. *Quae quidem virginem poſtquam lumine replevere, Muſis admixtae etiam geſticulationes conſonas & hymeneïa dedere tripudia. Sed ecce magno tympani crepitu crotalorumque tinnitu* (ſeu rectius *cymbalorum*: ea enim tinniebant, non crotala) *univerſa diſſultant, eouſque, ut Muſarum cantus aliquando bombis tympani obſcurior redderetur: & cum ſonitu introſertur lectica interſtincta ſideribus, cui ritu myſtico crepitus praecinebant, qua mos fuerat nubentes Deas in coeleſtis thalami venire conſortia.* Idem mos ad nuptias Chriſtianorum fluxit, licet invehentibus in eum Patribus. Hinc Chryſoſtomus in Geneſ. XXIV. Homil. 48. in enarrandis nuptiis Iſaaci cum Rebecca verſans, ſanctorum iſtius aevi in hac re ſobrietate ſuos ad parem modeſtiam ſtimulaturus ait: *Hic conſidera, quomodo nuſquam ſuperflua illa & inutilia, nuſquam diabolica pompa, nuſquam cymbala & tibiae & choreae & ſatanica illa convivia & ſcommata omni obſcoenitate plena, ſed omnis honeſtas, omnis modeſtia.* Idem in Geneſ. XXIX. Homil. 56. de nuptiis Jacobi: *Num tunc tibiae? num tunc cymbala? num tunc choreae diabolicae? Quare enim ſtatim ab initio damnum inducis in domum tuam, & eos, qui in ſcenis & orcheſtris operam locant,*

cant, vocas, ut cum intempeſtivo ſumtu virginis laedas continentiam & juvenem impudentiorem facias. Item in Acta Apoſtol. Homil. 42. *Turpia illic verba, riſus incompoſitus, ſeſſiones magis incompoſitae, plenus turpitudine & geſtus ſtultitiam & inſipientiam prae ſe ferens, omnia illic riſus & ridicula. Inſanit tunc natura, praeſentes prae hominibus bruta fiunt, & alii quidem ut equi hinniunt, alii vero ut aſini calcitrant: magna diffuſio, diſſolutio magna, nihil maturum, nihil generoſum. Magna ibi diaboli pompa, cymbala, tibiae & cantica plena ſcortationum ac adulteriorum.* Concilium Laodicenum Can. 53. Ὅτι οὐ δεῖ Χριστιανοὺς εἰς γάμους ἀπερχομένους βαλλίζειν ἢ ὀρχεῖσθαι, ἀλλὰ σεμνῶς δειπνεῖν ἢ ἀριστᾷν, ὡς πρέπει Χριστιανοῖς. Quod in fragmentis Synodi Ilerdenſis A. C. 524. falſo ita verſum eſt: *Quod non oporteat Chriſtianos euntes ad nuptias plaudere vel ſaltare, ſed venerabiliter coenare vel prandere, ſicut Chriſtianos decet.* Depromtum enim hoc eſſe ex Concilio Laodiceno jam notavit illuſtris Larroquanus Pater. Idem tamen non notavit erratum in eo, quod βαλλίζειν non vertendum eſſet *plaudere*, ſed *cymbala movere*. Id enim denotare hanc vocem ſupra monuimus. Saltationes cymbalicas ſecundo in conviviis privatis invenio. Propert. l. IV. Eleg. 9.

Larroq. Adv. Sacr. 13.

Nile tuus (lege *Nilotes*) *tibicen erat, crotaliſtria Phyllis,*
Et facilis ſpargi munda ſine arte roſa.

Petronius Satyrico: *Jam & Tricliniarches experrectus lucernis occidentibus oleum infuderat, & pueri deterſis pauliſper oculis redierunt ad miniſterium, quum intrans cymbaliſma & concrepans aera omnes excitavit. Refectum igitur eſt convivium & rurſus Quartilla ad bibendum revocavit. Adjuvit hilaritatem comiſſantis cymbaliſtria.* Cicero in Piſonem: *Quis te illis diebus ſobrium, quis agentem aliquid, quod eſſet libero dignum, quis denique in publico vidit? cum collegae tui domus cantu & cymbalis perſonaret, cumque ipſe nudus in convivio ſaltaret: in quo ne tum quidem, cum illum ſuum ſaltatorium verſaret orbem, fortunae votum pertimeſcebat.* Et huc jam ante collimaverat: *Quos neque hercule ego, neque ſupercilium tuum, neque collegae tui cymbala, crotala fugi.* Nonnus Dionyſ. ιή.

Καὶ κλύπος ἦν κροτάλων ἐπιδόρπιος —

Et ſub coena ſecundaria erat ſonus crotalorum.

Clemens Alexandrinus Paedagog. II. c. 4. ubi agit de conviviis ejus temporis: Εἰ δὲ αὐλοῖς καὶ ψαλτηρίοις καὶ χοροῖς καὶ ὀρχήμασι καὶ κρότοις Αἰγυπτίων, καὶ

καὶ τοιαύταις ῥατυμίαις ἀλύοι, ἄτακτοι, καὶ ἀπρεπεῖς, καὶ ἀπαίδευτοι κομιδῇ γίγνοιντο ἄν, κυμβάλοις καὶ τυμπάνοις ἐξηχούμενοι, καὶ τοῖς τῆς ἀπάτης ὀργάνοις περιψοφούμενοι· ἀτέχνως γὰρ, ὥς ἐμοὶ δοκεῖ, θέατρον μέθης τὸ τοιοῦτον γίνεται συμπόσιον. *Sin autem in tibiis & pſalteriis, choris & ſaltationibus & plauſibus Aegyptiorum & diſſolutis ejuſmodi otiis ſtudioſe verſentur, immodeſti, inſolentes, valdeque a bona diſciplina alieni evaſerint, utpote quos cymbala & tympana circumſtrepant. Revera enim mihi, ut videtur, ejuſmodi convivium eſt ebrietatis theatrum.* In convivio ebrioſo, quod *Comum* dicebant, collocat Suidas: Κῶμός ἐστι μεθυστικὸς αὐλὸς ἐγχρονίζοντος τοῦ οἴνου, ἐρεθίζων τὴν ἡδυπάθειαν, καὶ θέατρον ἄσχημον ποιεῖν τὸ συμπόσιον κυμβάλοις τισὶ καὶ ὀργάνοις καταθέλγον τοὺς δαιτυμόνας. Cum quo ſane conſentit Philoſtratus in imagine Comi. Iconum lib. 1. Τί λοιπὸν τοῦ Κώμου; τί δ᾽ ἄλλο γε ἢ οἱ κωμάζοντες; ἢ οὐ προσβάλλει σε κρόταλα καὶ θροῦς ἔναυλος καὶ βοὴ ἄτακτος; *Quid reliquum eſt Comi? quidnam aliud praeterquam laſcivientes? nonne crotala, ſtrepituſque intonans ac vox enormis?* Eodem ſenſu Nonnus Dionyſ. lib. 40.

Μὴ Φρύγα κῶμον ἴδω, μὴ κύμβαλα χερσὶ τινάξω.

Nec Phrygium Comum video, nec cymbala movebò manibus.

Author eſt Celſus, *in quibuſdam morbis ſymphoniacos & cymbala & ſtrepitus proficere.* Hinc, credo, legitur apud authores comoedos & ludios taleſque ſaltatores ad aegrotos oblectandos introduci ſolitos. Sueton. Claud. §. 45. *Quaſi pro aegro adhuc vota ſuſcepta ſunt & inducti per ſimulationem comoedi, qui velut deſiderantem oblectarent.* Senec. Ἀποκολ. *Exſpiravit autem, dum comoedos audit, ut ſcias, me non ſine cauſa illos timere.* Perſuaſi ſcilicet fuere veteres inſtrumentis muſicis vim aliquam medendi adeſſe aegritudines tam animi quam corporis. De morbis animi res ſatis trita: de corporeis Mart. Capell. de nupt. Philol. lib. IX. ubi Harmonia ita perorat: *Quid afflictionibus corporeis nonne aſſidua medicatione ſuccurri? Febrem curabant vulneraque veteres cantione. Aſclepiades item tuba ſurdiſſimis medebatur. Ad affectiones animi tibias Theophraſtus adhibebat. Schiadas quis neſciat expelli aulica ſuavitate? Xenocrates organicis modulis lymphaticos liberabat. Thaletem Cretenſem citharae ſuavitate compertum morbos ac peſtilentiam fugaviſſe. Erophilus aegrorum venas rhytmorum collatione penſabat.* Eodem Cenſorinus de die Natali cap. 12. *Aſclepiades*

des medicus phreneticorum mentes morbo turbatas ſaepe per ſymphoniam ſuae naturae reddidit. Erophilus autem artis ejuſdem profeſſor venarum pulſus rhytmis muſicis ait moveri. Theophraſtus libro de enthuſiaſmo teſtis fuerat muſica multos animi & corporis morbos ſanari, animique deliquium, timores, epilepſiam, &c. fugare. Repetiere hanc rem ex illo Athen. Deipnoſ. XVI. Ὅτι δὲ καὶ νόσους ἰᾶται μουσική, Θεόφραστος ἱστόρησεν ἐν τῷ περὶ ἐνθουσιασμοῦ, ἰσχιακοὺς φάσκων ἀνόσους διατελεῖν, εἰ καταυλήτοι τις τοῦ τόπου τῇ Φρυγικῇ ἁρμονίᾳ & Apollon. in Hiſt. Mirab. Ἄξια δ' ἐστὶν ἐπιστάσεως τὰ εἰρημένα Θεοφράστῳ ἐν τῷ περὶ ἐνθουσιασμῶν· φησὶ γὰρ ἐκεῖνος τὴν μουσικὴν πολλὰ τῶν περὶ ψυχὴν καὶ τὸ σῶμα γιγνομένων παθῶν ἰατρεύειν, καθάπερ λειποθυμίαν, φόβους, καὶ τὰς ἐπὶ μακρὸν γιγνομένας τῆς διανοίας ἐκστάσεις· ἰᾶται γάρ, φησιν, ἡ καταύλησις καὶ ἰσχιάδα καὶ ἐπιληψίαν.

CAPUT

CAPUT DECIMUM QUARTUM.

Cymbala ſaltatoribus comicis & agyrtis mendiciſque tripudiantibus. Μητραγύρται. *Pocula loco cymbalorum confligebantur.* Minutius Felix, diſſentiente Cupero, correctus.

RＥſtant binae occaſiones, in quibus ſaltavere cum cymbalis, quod ego quidem notavi. Primo id factum in theatro ludiſque ſcenicis. Euſtath. Iliad. λ΄. Ἐκ δὲ τοῦ κροταλίζειν καὶ κρόταλον, οὗ χρῆσις καὶ παρὰ τῷ κωμικῷ. Iſidorus Peluſiota Epiſt. 61. lib. 1. Ἢ γίνωσκε, κύμβαλον ὤν, τῇ σκηνῇ τῶν θεάτρων ἁρμόδιον. Ultimo loco colloco ſaltantes agyrtas, eoſdemque effigiem aliquam dei deaeve circumferendo cymbala pulſantes. Strabo Geograph. l. xv. Πλὴν κυμβάλων καὶ τυμπάνων καὶ κροτάλων, ἃ τοὺς θαυματοποιοὺς κεκλῆσθαι. *Praeter cymbala & tympana & crotala, quibus uti praeſtigiatores ſolent.* Et quod maxime obſervatu dignum, ſtata haec apud Romanos erant ſacra. Dionyſius. l. 11. ex quo habet Euſebius Praep. Evang. lib. 11. cap. 8. Ἱερᾶται δι᾽ αὐτῆς ἀνὴρ Φρὺξ καὶ γυνὴ Φρυγία καὶ περιάγουσιν ἀνὰ τὴν πόλιν οὗτοι μηναγυρτοῦντες, &c. Addam ſtatim Latine: *Ejus* (Cybeles) *tamen*

men ſacerdotio vir ac mulier Phryges ambo funguntur, qui totam civitatem circumeunt, ſingulis menſibus ſtipem more ſuo hinc inde corrogantes, imagunculas pectori alligatas geſtantes, tympanaque pulſantes, quos ſequens multitudo materna carmina ad tibiam modulata circumſonat. At e Romanis indigenis nemo vel matri ſtipem emendicans, vel incentione tibiarum afflatus ac verſicolore ſtola indutus oberrat urbem, nullaque Populi lege, nullo Senatus conſulto celebranda Phrygio ritu Matris orgia ſuſcipit. Ex quo loco ſequentes reliqui facile explicari & debent & poſſunt. Apulejus Mileſ. lib. IX. *Ad iſtum modum vitato duplici periculo die ſequente rurſus divinis officiis onuſtus cum crotalis & cymbalis circumforaneum mendicabulum producor ad viam.* Idem Mileſ. VIII. *Unum de triviali popularium fece, qui per plateas & oppida cymbalis & tympanis perſonantes, Deam Syriam circumferentes mendicare compellunt.* Nempe haec erat conſuetudo agyrtarum, ut per praeſentes, quos vehebant, Deos eo majorem miſericordiam extorquerent. Lucianus in Aſino: Κίναιδος γὰρ καὶ γέρων ἦν, τούτων εἷς τὴν θεὸν τὴν Συρίαν εἰς τὰς κώμας καὶ τοὺς ἀγροὺς περιφερόντων. Tertull. Apolog. *Majeſtas quaeſtuaria efficitur. Circuit caupones religio mendicans.*

Ibidem

Ibidem: *Non ſufficimus & hominibus & diis veſtris mendicantibus opem ferre.* Plutarchus de Orac. Pythiae: Πλείστης μέντοι ποιητικῆς ἐνέπλησεν ἀδοξίας τὸ ἀγυρτικὸν, καὶ ἀγοραῖον, καὶ περὶ τὰ μητρῷα καὶ σεράπεια βωμόλοχον καὶ πλανώμενον γένος, οἱ μὲν αὐτόθεν, οἱ δὲ κατὰ κλῆρον ἔκ τινων γραμματίων χρησμοὺς παραίνοντας οἰκέταις. Ita explicat

Behot. Apopbor. III. Behotius locum Juvenalis Sat. III.

— In magna legatum quaere popina,
Invenies aliquo cum percuſſore jacentem
Permiſſum nautis & furibus ac fugitivis
Inter carnifices & fabros ſanda pilarum
Et reſupinati ceſſantia tympana Galli.

Quanquam facile concedam ab aliis haec melius exponi. Admiſcebant vero & carmina, velut de Homeri muſa teſtatur Jo. Tzetzes Chil. v. Hiſt. 24.

Οἱ μοῦσαν τὴν οὐράνιον Ὁμήρου καθελόντες
Εἰς γραικὰ μυθύδρια μηναγυρτῶν τε λόγους.
Qui muſam coeleſtem Homeri detrahunt
Ad Graecas fabellas & circulatorum nugas.

Hi autem cum Dea Syria ita mendicantes μητραγύρται dicebantur. Et μηναγύρται. Id Hiſt. 475. inter plura alia:

Κυρίως τοὺς ἀγύρτας δὲ καὶ μηναγύρτας νόει,

Ὅπε-

Ὁπόσοι περιτρέχουσι χώρας, καὶ προσαιτοῦσι.
Μετὰ ὠδῶν, ἢ ἐπῳδῶν, ἢ λόγοις ἐγκωμίων.
Οἱ παλαιοὶ ἀγύρται γὰρ, ὥσπερ Βαβρίας γράφει,
Εἰς ὄνον θέντες εἴδωλον θεᾶς αὐτῶν τῆς Ῥέας
Τυμπάνοις περιήρχοντο τὰς κώμας, προσαιτοῦντες,
Μετ' ἐπασμάτων καὶ ᾠδῶν σελήνης ἀρχιμήνοις.

i.e. *Proprie autem Agyrtas & Menagyrtas ſcito, quotquot circumcurrunt, ad januas mendicantes, cum cantilenis, epodis, vel verbis encomiorum. Antiqui enim Agyrtae, ſicut Babrias ſcribit, in aſinum ponentes ſimulacrum Deae ſuae Cybeles, tympanis circuibant vicos, mendicantes, cum carminibus & cantilenis, lunae primo menſe.* Scholiaſtes Alcaei: Μητραγύρται δὲ ἱερεῖς τῆς Ῥέας μητρὸς τῶν θεῶν τῶν κινητικῶν μορίων ἀπόκοποι, τουτέστι, γάλλοι, ἣν ἱλάσκονται τυμπάνῳ καὶ ῥόμβῳ, ὡς Ἀπολλόδωρός φησι τοὺς Ἀργοναύτας τελέσαι ἐπὶ τῷ Κυζίκου θανάτῳ· φησὶ γὰρ ῥόμβῳ καὶ τυμπάνῳ Φρύγες ἱλάσκονται. Athenaeus XII. II. Αὐτὸς δὲ Διονύσιος τέλος μητραγυρτῶν καὶ τυμπανοφορούμενος οἰκτρῶς τὸν βίον κατέστρεψεν. Falſo interpres: *Dionyſius vero ſub extremum aetatis tempus Cereri ſtipem*

ſtipem emendicando cogens ac tympanum pulſans cum morte vitam commutavit miſerabiliter, Vertendum erat: *D. v. ſ. e. ae. Metragyrtes aut cum Cybele mendicans ac tympanum pulſans c. m. v. c. m.* Clemens Alexand. ad Gentes: Τύμπανόν τε ἐπικλυπȣ̃ντα καὶ κύμβαλον ἐπηχȣ̃ντα. οἷα τȣ̃ τραχήλȣ τινὰ μηναγύρτην (legendum omnino μητραγύρτην) ἐξηρτημένον. Innuit eoſdem Mart. lib. XIV. Ep. 204. quod inſcribitur CYMBALA:

Aera Celenaeos lugentia matris amores
Eſuriens Gallus vendere ſaepe ſolet.

Ovid. lib. I. de Arte amandi:

Ecquis ita eſt audax, ut limine cogat abire
Jactantem Pharia tinnula ſiſtra manu.
Ante Deum matrem cornu tibicen adunco
Cum canit, exiguae quis ſtipis aera neget.

Gabrias in fabulis:

Ουτοι δὲ κύκλῳ πᾶσαν ἐξ' ἔθνȣς κώμην
Περιόντες ἔλεγον, τὶς γὰρ ἀγροίκων
Ουκ οἶδεν Ἄττιν λευκὸν, ὡς ἐπηρώθη;
Τίς ȣ̓κ ἀπαρχὰς ὀσπρίων τε καὶ σίτων
Ἀγνῷ φέρων δίδωτι τυμπάνῳ Ῥείης;
Hi in circulo omnem ex more vicum

Cir-

Circumambulantes ditunt, quis ruſticorum
Quem lateat, pulcher Attis ut exciſus?
Quis non primitias frumenti triticique
Caſto ferens praebeat tympano Rheae.

Budaeus: Μητραγύρται οὕτω ἐκάλουν οἱ παλαιοὶ τοὺς μετ' ᾠδῶν προσαιτοῦντας, καὶ εἴδωλα συμπεριφέροντας, ὅθεν καὶ ἀγυρμὸς ἀντὶ πτωχείας λέγεται. Auguſtin. de C. D. l. VII. c. 26. *De mollibus eidem Matri magnae contra omnem virorum mulierumque verecundiam conſecratis, qui uſque in heſternum diem madidis capillis, facie dealbata, fluentibus membris, inceſſu faemineo per plateas vicoſque Carthaginis etiam a populis, unde turpiter viverent, exigebant.* Cicero l. 2. de Leg. ex leg. XII. Tab. *Praeter Ideae matris famulos eoſque juſtis diebus ne quis ſtipem cogito.* ἔξω τῶν μητραγυρτῶν καὶ ἀποτεταγμέναις ἡμέραις. Et paulo inferius: *Stipem ſuſtulimus niſi eam, quam ad paucos dies propriam Ideae matris excepimus. Implet enim ſuperſtitione animos & domos exhaurit.* Quae omnia verbis Minutii Felicis conſona: *Nudi cruda hyeme diſcurrunt. Alii incedunt pileati, ſcuta vetera circumferunt, pelles caedunt, mendicantes vicatim deos ducunt.* Quid hic per *pelles* intelligatur, & an ſana lectio, diſquiritur? Vir Incomparabilis

parabilis & magno rei literariae ornamento natus, mutat in *peltas.* Ita ut alludatur ad ſalios, qui armati per plateas diſcurrebant, peltas pulſabant & verberabant. Hanc emendationem licet laudet Cl. le Moyne, pace tamen virorum maximorum malim mutari in *pelves*. ſub quo nomine cymbala intelliguntur. Nam & facilior mutatio & evitari videtur ταυτολογία. Peltas enim jam comprehendiſſe mihi perſuadeo ſub nomine *ſcutorum.*

Moyn. Var. Sacr. Tom. II. *p.* 365. 366.

Non abſimilem hodie Brachmanum in India morem commemorant itineraria. Affine eſt huic rei, quod narratur de mendicis in nova Roma, quod vulgo in oblectationem divitum & ad eliciendam ſtipem ſoliti fuerint calices & pocula concutere. Chryſoſtomus in I. ad Theſſ. Κύλικας καὶ κισσύβια καὶ ποτήρια τοῖς δακτύλοις ἐνείρων καὶ περιτιθεὶς κυμβαλίζειν. Neſcio an huc trahendum ſit, quod narrat Jo. Tzetzes de Beliſario, qui, cum in offenſionem Juſtiniani incidiſſet, oculis privatus ligneum manu tenens poculum mendicabat. Apud lectorem eſto arbitrium. En verba Chil. III. Hiſt. 88.

Οὗτος ὁ Βελισάριος ὁ στρατηγὸς ὁ μέγας
Ἰουστινιανείοις ὢν ἐν χρόνοις στρατηλάτης,

Πρὸς

Πρὸς πᾶσαν τετραμέρειαν γῆς ἐφαπλώσας νίκας
Ὕστερον φθόνῳ τυφλωθεὶς, ὦ τύχης τῆς ἀστάτου,
Ἔκπωμα ξύλινον κρατῶν ἐβόα τῷ μιλίῳ,
Βελισαρίῳ ὀβολὸν δότε τῷ στρατηλάτῃ,
Ὃν τύχη μὲν ἐδόξασε, ἀποτυφλοῖ δὲ ὁ φθόνος.

Hic eſt Beliſarius imperator magnus,
Juſtiniani temporibus praefectus militibus,
Qui ex omnibus quatuor terrae partibus victorias retulit,
Tandem invidia excoecatus, o Fortuna inconſtans,
Tenens poculum ligneum, exclamavit in milio:
Beliſario praefecto militum date obolum,
Quem fortuna honoravit, invidia excoecavit.

CAPUT DECIMUM QUINTUM.

Crotalorum inter crepundia locus. Dicta communiter crepitacula. Eadem in luſibus puerilibus & puellaribus. Circa Nilum Aegyptiorum pueri cymbalis ludebant. Φρυγίνδα.

CRotala locum inter puerorum crepundia habuiſſe, docuimus alio loco ex Polluce, cujus authoritate *platagonia* nuncupabantur crotala & ſiſtra, quibus utebantur nutrices, dum lenire infantes cupiebant. Eandem rem innuit Martial. IX. Epigr. 9.

— ut ab ubere raptus
Sordida vagitu poſceret aera puer.

Haec autem infantum crotala alias *crepitacula* audiebant & eorum ſaepe mentio inter Latinos authores. Mart. Capell. I. *Auro atque monilibus inhiare membraque vinciri honorationis celſae affectatione perſuaſerat. Tunc crepitacula tinnituſque, quis infanti ſomnum duceret, adhibebat quieſcenti.* Sic reſtituerunt pro *ſomnium* Meurſius & Grotius. Idem lib. IX. *Infantibus crepitacula vagitus abrumpere. Fides Delphinis amicitiam hominum perſuaſerunt.* Arnob. lib. II. *Exſugerent fellitantes mammas, proluvie linirent & madidarent ſe ſua: & ut ad ſilentium pa-*

Meurſ. Crit. Arnob. lib. II. 8. Grot. ad l. c.

pavidi, nutricis vocibus & crepitaculis adducerentur auditis. Itidem lib. IV. *Suxit fluenta mammarum, vagitum edidit, repſit? atque ut fletum poneret ineptiſſime tractum, crepitaculis obticuit auditis: & ad ſomnos inductus eſt in molliſſimis cunis jacens, & vocibus delinitus infractis.* Tertull. adverſus Judaeos: *Scilicet vagitu ad arma eſſet convocaturus infans & ſignum belli non tuba, ſed crepitacillo daturus.* Lucret. lib. V. de ſenibus loquens:

Nec crepitacula eis opu' ſunt, nec cuiquam adhibenda eſt
Almae nutricis blanda atque infracta loquela.

Thomas Bartholinus expreſſe contendit cymbala inter crepundia fuiſſe, cui non difficilem adhibeo fidem, legens ſane apud Diodorum Siculum lib. 3. *Mox oeſtro furoris icta, arreptis filiae crepundiis, ſuſque deque ſparſis crinibus divagabatur & cymbalorum tympanorumque ſtrepitu lymphantis more diſcurſitabat.* Filius autem ejus Caſparus ignotam crotali effigiem dat ex Tabula antiquiſſimi operis apud Lambecium. Haec autem crotala ſervabant pueri in ludis ſuis, ubi mutato nomine πλαταγαὶ dicebantur. Leonides in Epigrammate Anthologiae lib. VI.

B. Barthol. de puerper. Caſp. Barthol. ad l. c. Lambec. Com. Bibl. Caeſ. Tom. 3.

Ἔυφημόν τοι σφαῖραν, ἐύκρόταλόν τε Φιλοκλῆς
Ἑρμείῃ ταύτην πυξινέην πλαταγήν.

Ariſtoteles Polit. θ'. Ἅμα δὲ καὶ δεῖ τοὺς παῖδας ἔχειν τινὰ διατριβὴν καὶ τὴν Ἀρχύτου πλαταγὴν οἴεσθαι γενέσθαι καλῶς, ἣν διδόασι τοῖς παιδίοις, ὅπως χρώμενοι ταύτῃ μηδὲν καταγνύωσι τῶν κατὰ τὴν οἰκίαν· οὐ γὰρ δύναται τὸ νέον ἡσυχάζειν. Plutarchus Sympoſ. Probl. 3. Ὅθεν ὥσπερ ἡ κλίνη τοῖς πίνουσι τῆς καθέδρας ἀμείνων, ὅτι τὸ σῶμα κατέχει καὶ ἀπολαύει κινήσεως ἁπάσης, οὕτως ἔχειν ἀτρέμα τὴν ψυχὴν ἄριστον· εἰ δὲ μὴ, δοτέον, ὥσπερ παισὶν ἀτρεμεῖν μὴ δυναμένοις οὐ δόρυ καὶ ξίφος, ἀλλὰ πλαταγὴν καὶ σφαῖραν. Thomas Bartholinus expreſſe vult, circa Nilum Aegyptios in cymbis luſiſſe cymbalis & tibiis adhibitis. In quem locum ita commentatus eſt filius: „ Qui antiquitus repraeſentarunt Nili imaginem, in ea luſus ſpecimina varia adumbrabant. Philoſtratus: Περὶ τὸν Νεῖλον, οἱ πήχεις ἀθύρουσι παιδία ξύμμετρα τῷ ὀνόματι. i. e. *Circa Nilum cubiti ludunt, pueri corporis quantitati cognomines.* Huc reſpexiſſe crediderim Ovid. Triſt. lib. 1.

Delicias videam Nile jocoſe tuas.

„ Hunc puerorum Aegyptiacorum circa „ Nilum in cymbis luſum cum cymbalis

Bartholin. l. c.

„ &

x tibiis illuſtrat optime ſepulchrale il-
ud marmor apud Petrum la Sena in
Cleombroto c. VI. Haec Bartholinus.
ellae quoque crotalis ludebant. Scho-
es Ruffini: Τὰ δὲ κρόταλα ταῖς παρ-
οις ἦν παιδιά. Aliquid ſimile cum
flictu cymbalorum videtur habuiſſe
is, quam *phrygindam* Graeci appel-
nt. Pollux lib. IX. cap. 7. Ἡ δὲ
γίνδα· ὄστρακα τῶν λείων μεταξὺ τῶν
ἀριστερᾶς χειρὸς δακτύλων διαθέντες
ουσι τῇ δεξιᾷ κατ' ἀριθμόν. Fa-
pro teſtis adhibitas ponit Heſychius:
γίνδα παιδιᾶς εἶδος διὰ κυάμων.

CAPUT DECIMUM SEXTUM.

*ymbalo bibebant ſacerdotes Berecyn-
iae. An cymbala haec fuere vaſcula
tui deſtinata?*

igularem capitulo hoc morem noto.
ymbalorum loco pocula uſurpata
mendicantibus ſupra monui. At
interdum poculorum munus cym-
quoque occupabant. Factum id,
do ſacerdotes Cybeles ſeu Berecyn-
matris bibebant de cymbalo, quem-
dum de tympano edebant. Julius
cus libro de errore Prof. Relig. *De
ino manducavi, de cymbalo bibi &
nis ſecreta perdidici:* quod Graeco

Ἔυφημόν τοι σφαῖραν, ἐύκρόταλό
τε Φιλοκλῆς
Ἑρμείῃ ταύτην πυξινέην πλατα
γήν.

Ariſtoteles Polit. Θ'. Ἅμα δὲ καὶ δε
τὰς παῖδας ἔχειν τινὰ διατριβὴν καὶ τη
Ἀρχύτε πλαταγὴν οἴεσθαι γενέσθαι κα
λῶς, ἣν διδόασι τοῖς παιδίοις, ὅπως χρώ
μενοι ταύτῃ μηδὲν καταγνύωσι τῶν κατ
τὴν οἰκίαν· ἐ γὰρ δύναται τὸ νέον ἡσυ
χάζειν. Plutarchus Sympoſ. Probl. 3
Ὅθεν ὥσπερ ἡ κλίνη τοῖς πίνεσι τῆς κα
θέδρας ἀμείνων, ὅτι τὸ σῶμα κατέχει
ἀπολαύει κινήσεως ἁπάσης, ὅτως ἔχε
ἀτρέμα τὴν ψυχὴν ἄριστον· εἰ δὲ μὴ, δ
τέον, ὥσπερ παισὶν ἀτρεμεῖν μὴ δυναμέ
νοις ἐ δόρυ καὶ ξίφος, ἀλλὰ πλαταγ
καὶ σφαῖραν. Thomas Bartholinus ex
Bartholin. l. c. preſſe vult, circa Nilum Aegyptios i
cymbis luſiſſe cymbalis & tibiis adhi
bitis. In quem locum ita commentatu
eſt filius: „ Qui antiquitus repraeſent
„ runt Nili imaginem, in ea luſus ſpec
„ mina varia adumbrabant. Philoſtratu
„ Περὶ τὸν Νεῖλον, οἱ πήχεις ἀθύρε
„ παιδία ξύμμετρα τῷ ὀνόματι. i.
„ *Circa Nilum cubiti ludunt, pueri co
„ poris quantitati cognomines.* Huc r
„ ſpexiſſe crediderim Ovid. Triſt. lib.

Delicias videam Nile jocoſe tuas.

„ Hunc puerorum Aegyptiacorum cir
„ Nilum in cymbis luſum cum cymba

„

„ & tibiis illuſtrat optime ſepulchrale il-
„ lud marmor apud Petrum la Sena in
„ Cleombroto c. VI. Haec Bartholinus.
Puellae quoque crotalis ludebant. Scholiaſtes Ruffini: Τὰ δὲ κρόταλα ταῖς παρθένοις ἦν παιδιά. Aliquid ſimile cum conflictu cymbalorum videtur habuiſſe ludus, quam *phrygindam* Graeci appellabant. Pollux lib. IX. cap. 7. Ἡ δὲ Φρυγίνδα· ὄστρακα τῶν λείων μεταξὺ τῶν τῆς ἀριστερᾶς χειρὸς δακτύλων διαθέντες ἐπικρούουσι τῇ δεξιᾷ κατ᾽ ἀριθμόν. Fabas pro teſtis adhibitas ponit Heſychius: Φρυγίνδα παιδιᾶς εἶδος διὰ κυάμων.

CAPUT DECIMUM SEXTUM.

De cymbalo bibebant ſacerdotes Berecynthiae. An cymbala haec fuere vaſcula potui deſtinata?

SIngularem capitulo hoc morem noto. Cymbalorum loco pocula uſurpata eſſe a mendicantibus ſupra monui. At vero interdum poculorum munus cymbala quoque occupabant. Factum id, quando ſacerdotes Cybeles ſeu Berecynthiae matris bibebant de cymbalo, quemadmodum de tympano edebant. Julius Firmicus libro de errore Prof. Relig. *De tympano manducavi, de cymbalo bibi & religionis ſecreta perdidici: quod Graeco*

 ſer-

ſermone dicitur: Ἐκ τυμπάνȣ βέβρωκα, ἐκ κυμβάλȣ πέπωκα, γέγονα μυςικός. Addo Clementem Alexandr. ad Gentes: Ἐκ τυμπάνȣ ἔφαγον, ἐκ κυμβάλȣ ἔπιον, ἐκερνοφόρησα, ὑπὸ τὸν παςὸν ὑπέδυνον. *Ex tympano comedi: bibi ex cymbalo: cernum geſtavi: me in thalamum inſinuavi.* Eadem Euſebius Praep. Euang. lib. 11. cap. 3. Ambo vero introducunt initiatos Cybeles ſacris. In aliis vero occaſionibus idem obſervatum colligere liceat ex Nemeſiano Eccl. 3.

Pronus at ille lacu bibit & crepitantibus haurit
Muſa labris: alius vocalia cymbala mergit.

Niſi mavelis cymbala haec fuiſſe certa vaſcula, uſui ſacro deſtinata, quae a ſimilitudine cymbala dicta fuere. Apul. Metamorph. lib. XI. occaſionem daret iſtud augurandi: *Idem gerebat & aureum vaſculum in modum papillae rotundatum, de quo lacte libabat.* Sed viderint alii.

CAPUT

Caput Decimum Septimum.

mbala hydraulicorum. Improprie attributa. Deſcribuntur hydraulica organa, ſed breviter.

Ymbalum in organis Hydraulicis collocaſſe Vitruvium lib. x. jam Tur-ɔus monuit. Quod ego non a formae, ſoni ſimilitudine fluxiſſe mihi per-deo. De hoc enim teſtis eſt Notke-Monachus (ex citatione Barthii) in ı Caroli M. lib. 11. cap. 10. *Adduxe-t etiam iidem miſſi omne genus orga-um: ſed & variarum rerum, quae cta ab opificibus ſagaciſſimi Caroli, ſi diſſimulanter adſpecta, accuratiſſi-ſunt in opus converſa: & praecipue d Muſicorum organon praeſtantiſſi-n, quod * DELUS* (* corrupta c lectio, nec reſtituit Barthius) *ex conflatis follibuſque taurinis per fi-as aereas mire perflantibus, rugitum lem tonitrui boatu, garrulitate vero e vel cymbali dulcedine.* Hinc excu-tur Mart. Capella, qui tinnitum hy-ılis tribuit, de Nupt. Philol. lib. 11. *ante fores quidam dulcis ſonitus tifidis ſuavitatibus ſuſcitatur, quem arum convenientium choris impendens ialibus ſacramentis modulationis do-*

ſermone dicitur: Ἐκ τυμπάνȣ βέβρω
ἐκ κυμβάλȣ πέπωκα, γέγονα μυςι
Addo Clementem Alexandr. ad Gen
Ἐκ τυμπάνȣ ἔφαγον, ἐκ κυμβάλȣ ἔπ
ἐκερνοφόρησα, ὑπὸ τὸν παςὸν ὑπέδ
Ex tympano comedi : bibi ex cymba
cernum geſtavi : me in thalamum inſir
vi. Eadem Euſebius Praep. Euang.
11. cap. 3. Ambo vero introducunt
tiatos Cybeles ſacris. In aliis vero
caſionibus idem obſervatum colligere
ceat ex Nemeſiano Eccl. 3.

Pronus at ille lacu bibit & cr
tantibus haurit
Muſa labris : alius vocalia cym
mergit.

Niſi mavelis cymbala haec fuiſſe c
vaſcula, uſui ſacro deſtinata, quae
militudine cymbala dicta fuere. A
Metamorph. lib. XI. occaſionem d
iſtud augurandi : *Idem gerebat &*
reum vaſculum in modum papillae ro
datum, de quo lacte libabat. Sed v
rint alii.

CA

Caput Decimum Septimum.

Cymbala hydraulicorum. Improprie attributa. Deſcribuntur hydraulica organa, ſed breviter.

Cymbalum in organis Hydraulicis collocaſſe Vitruvium lib. x. jam Turnebus monuit. Quod ego non a formae, ſed ſoni ſimilitudine fluxiſſe mihi perſuadeo. De hoc enim teſtis eſt Notkerus Monachus (ex citatione Barthii) in vita Caroli M. lib. II. cap. 10. *Adduxerunt etiam iidem miſſi omne genus organorum: ſed & variarum rerum, quae cuncta ab opificibus ſagaciſſimi Caroli, quaſi diſſimulanter adſpecta, accuratiſſime ſunt in opus converſa: & praecipue illud Muſicorum organon praeſtantiſſimum, quod * DELUS* (* corrupta haec lectio, nec reſtituit Barthius) *ex aere conflatis follibuſque taurinis per fiſtulas aereas mire perflantibus, rugitum quidem tonitrui boatu, garrulitate vero lyrae vel cymbali dulcedine.* Hinc excuſabitur Mart. Capella, qui tinnitum hydraulis tribuit, de Nupt. Philol. lib. II. *Ecce ante fores quidam dulcis ſonitus multifidis ſuavitatibus ſuſcitatur, quem Muſarum convenientium choris impendens nuptialibus ſacramentis modulationis do-*

ctae tinnitibus concinebat. Nam nec tibiarum mela, nec ex fidibus ſonitus, nec hydraulorum harmonica deerat plenitudo. Pro cymbalis alii tibias ſubſtituunt. Vetus Scholiaſtes: Ὑδραυλεῖς εἰσιν οἱ αὐλοῦντες ἐν τοῖς οὐκ ἀπ' ἀσκῶν, ἀλλ' ἀφ' ὕδατος κατὰ μηχανὴν τὸ πνεῦμα δεχομένοις. Buccinam alii. Virgil. in Aetna:

Nam veluti reſonante diu Tritone canoro
Pellit opes collectus aquae, victuſque movetur
Spiritus & longas emugit buccina voces.

Quidam tubas. Tertull. lib. de anima cap. 14. *Specta potentiſſimam Archimedis munificentiam, Hydraulicum organum voco, tot partes, tot compendia ſonorum, tot commercia modorum, tot acies tubarum & una moles erant omnia. Spiritus ille, qui de tormento aquae anhelat, per partes adminiſtratur ſubſtantia ſolidus, opera diviſus.* Propius accedunt vero, qui calamos ſeu cicutas ſubſtituunt, in quo non multum diſſentiunt hydraula a noſtris ἁπλῶς ita dictis organis. Author libri ad Dardanum, vulgo Hieronymus: *Per quindecim cicutas aheneas in ſonitum nimium, quos in modum tonitruum concitat, ita ut per mille paſſuum ſpatia ſine dubio ſenſibiliter utique & amplius audiatur.*

Opta-

Optatianus Porphyrius ad Conſtantinum:

Haec erit in varios ſpecies aptiſſima cantus,
Perque modos gradibus ſurget foecunda ſonoris
Aere cavo & tereti calamis creſcentibus aucta.

Quorum ipſorum ſonum cum cymbalis comparavit Anonymus Sangallenſis de geſtis Karoli M. lib. II. Caniſ. Antiq. Lect. Tom. I. p. 402. *Adduxerunt etiam iidem miſſi omne genus organorum, ſed & variarum rerum ſecum, quae cuncta ab opificibus ſagaciſſimi Karoli quaſi diſſimulanter aſpecta accuratiſſime ſunt in opus converſa & principue illud Muſicorum organum praeſtantiſſimum, quod Delus ex aere conflatis follibuſque taurinis per fiſtulas aeneas mire perflantibus rugitum quidem tonitrui boatu, garrulitatem vero lyrae vel cymbali dulcedine coaequabat.* Caeterum, quid ſint Hydraula, nec ii neſciunt, qui quadrantem nondum ſolvunt, & praeter recentiores illuſtria loca ſunt apud Vitruv. lib. IX. c. ult. Marcellin. lib. XIV. Athen. Deipnoſ. IV. c. 9. & 23. Suet. Neron. c. 41. & 54. Cladian. Mall. Conſ. Plin. Hiſt. Nat. lib. VII. c. 37. Serv. ad VII. Aen. Euſtath. ad XVII. Iliad. &c. &c.

CAPUT DECIMUM OCTAVUM.

Cymbala in bello. Non apud Romanos, ſed Indos, Arabes & Pygmaeos. Gloſſae explicantur. *Grues aratoribus infeſtae. Fugatae a Pygmaeis.*

NEc vero ita faeminarum propria fuiſſe cymbala tibi perſuadeas, ut nunquam a viris uſitata ſint. Nam Arabes horum uſum habuere in bello, ſi fides affirmanti Clementi Alexandro Paedagog. II. 4. Χρῶνται γοῦν παρὰ τοὺς πολέμους αὐτῶν Τυῤῥηνοὶ μὲν τῇ σάλπιγγι· σύριγγι δὲ, Ἀρκάδες. Σικελοὶ δὲ, πηκτίσιν· καὶ Κρῆτες, λύρᾳ· καὶ Λακεδαιμόνιοι, αὐλῷ· καὶ κέρατι Θρᾷκες· καὶ Αἰγύπτιοι, τυμπάνῳ· καὶ Ἄραβες, κυμβάλῳ. *In bellis itaque ſuis tuba utuntur Hetruſci, fiſtula Arcades, Siculi autem inſtrumentis, quae appellant pectidas, Cretenſes lyra, Lacedaemonii tibia, cornu Thraces, tympano Aegyptii & Arabes cymbalo.* Pygmaei quoque, ſi Diis placet, in ſuis contra grues decertationibus cymbala fligebant. Euſtath. in Iliad. γ΄. Ἱστορεῖται δὲ καὶ ὅτι κέρατα παρατίθενται, καὶ ἐν σχήματι κριῶν, ὡς Ἑκαταῖός φησι, κρόταλα ψοφοῦντι, καὶ οὕτω τὰς πυγμαιομάχους γεράνους ἀμύνονται καταφρονούσας ἄλλως τοῦ μήκους.

Vi-

Videor tamen mihi aliquid veri videre in hac traditione. Aſſentior viris clariſſimis, qui Pygmaeos quidem fuiſſe volunt, ſed ſolum nomen, quod ex Hebraeorum derivant fontibus, in cauſa fuiſſe ut cubitales putarentur. Horum cum gruibus certamina ita explico. Grues aves aratoribus & ſrugibus recenter ſparſis infeſtae ſunt. Theocritus Eidyll. 10.

Ἁ ἄιξ τὸν κύτισον, ὁ λύκος τὰν
    ἆιγα διώκει,
Ἁ γέρανος τὤροτρον —
Capra cytiſum, lupus capram ſequi-
    tur,
Grues aratrum —

Aelian. lib. 2. c. 1. Σπείροντας τοὺς Αἰγυπτίους καταλαμβάνουσι, καὶ τράπεζαν, ὡς ἂν εἴποις, ἄφθονον τὴν ἐν ταῖς ἀρούραις εὑρόντες εἶτα ἄκλητοι ξενίων μεταλλαγχάνουσι. *Aegyptios ſementem facientes offendunt & in arvis, ut ita dicam, menſam cibis affluentem invenientes hoſpitalitatis jure non vocatae fruuntur.* Antipater Sidonius l. 3. Antholog.

Ὁ πρὶν ἐγὼ καὶ ψῆρα, καὶ ἁρπά-
    κλειραν ἐρύκων
Σπέρματος ὑψιπετῆ Βιστονίαν γέ-
    ρανον.
Ego qui prius ſturnum & ſeminum
    rapacem gruem
Biſtoniam & alte volantem pro-
    hibens.

 Hinc

Hinc eſt apud Ariſtophanem in avibus: *Σπείρειν μὲν ὅταν γέρανος κρώζουσ' ἐς τὴν Λιβύην μεταχωρῇ. Seminare cum grus clamans in Libyam migrat.* Vetus author apud Suidam: Γέρανοι γεωργοῦ κατενέμοντο χώραν ἐσπαρμένην νεωστὶ πυρίνῳ σίτῳ. *Grues agricolae agrum tritico nuper ſatum depaſcebantur.* Hinc appellabantur βωλοκόποι. Apud Stephanum in voce Δωδοναῖον affertur locus vel Cratini vel Menandri, ubi dicitur de loquaci foemina, quod ſit *Dodonaeo cane loquacior & grue glebas tundente.* Δωδωναίῳ κυνὶ βωλοκόπῳ τίτθη γεράνῳ προσεοικώς. Ob has vero moleſtias, quas grues agricolis Aegyptiorum & Aethiopum, in quorum vicinia Pygmaei collocantur, cauſſabantur, varia machinabantur, quibus abigerentur grues. Paſſim enim fictis homuncionibus ſeu priapis arva muniebant, in terrorem avium; quod ubi viderent peregrinantes, iidem qui ex equitum conſpectu centauros ſibi finxere, potuere ſibi aliquod Pygmaeorum, quos illos ſtramineos mirmillones exiſtimabant, cum gruibus fingere bellum. Deinde cymbalis utebantur non claſſici loco, ſed ad abigendas grues in modum Herculis, qui ſtymphalidas, aliorum, qui apes turbulento cymbalorum ſonitu fugabant. Non vero cymbala in uſu fuere apud Romanos, quanquam Gloſſae veteres

teres id perſuadere videantur, in quibus invenitur: *Aeneatores*, *κυμβαλοκρουσταί*. Cumprimis, quia aeneatores cornicines fuiſſe apud Romanos nemo neſcit. Sed cave fallaris. Aeneatores mihi ſunt, qui aeneis inſtrumentis qualibuſcunque utuntur. Sufficit authoritatis loco, fruſtra quaeſita authoritas & altum ſcriptorum ſilentium. Alexander ab Alexandro, affirmat, *Indos cum cymbalorum & tympanorum pulſu in hoſtes ducere.* Sed neſcio an ſatis vere, & vereor, ne cum aliis non indoctis viris tintinnabula & cymbala confuderit, quaſi idem duo haec diverſiſſima eſſent. Reor ego intelligere eum conſuetum Indorum tympanum, quod paulo ante ille idem Parthis adſcripſerat, atque ita delineaverat: *Parthis cornua ſaepius ingens tympanum cum ferreis tintinnabulis pugnae acuebant, animos, quod ſimul ac diverberabant, ignoto & horribili ſono tonitrus inſtar tonabat.* Omnino hic Indorum mos erat, non Parthorum, de qua re Suidas atque alii evidentiſſime. Ita quidem ſenſi, antequam in Arrianum inciderem, cum primum ſchediaſma hujus tractatus publicarem, ſed fateor, feci viro optumo injuriam. Ita enim Arrianus Reb. Indicis: Οἱ Ἰνδοὶ ὑπὸ τυμπάνων τε καὶ κυμβάλων στελλόμενοι ἐς τὰς μάχας. *Indi tympana ac cymbala pulſantes pu-*

Ab Alex. Gen. Dier. IV. 2. Kircher. in Muſurg.

gnas adeunt. Quin etiam paulo poſt idem prolixius docetur.

CAPUT DECIMUM NONUM.

Cymbala pulſata in nubibus, antequam Aegyptus occuparetur: die praelii Pharſalici. Cymbala audita in ſpelunca Britanniae: in Lipare inſula: in autro Corycio. Cauſae naturales hujus rei.

ANtequam Aegyptus in provinciae formam redigeretur, arma in nubibus apparuere, ſonituſque cymbalorum & tympanorum. Dionem audi lib. LI. Ὗσε γὰρ οὐκ ὅπως ὕδατι ἔνθα μηδὲ ἐψέκασέ ποτε ἀλλὰ καὶ αἵματι· ταῦτα ἅμα ἐκ τῶν νεφῶν ἐξέπιπτε, ὅπλα καὶ παρεφαίνετο, κτυπήματά τέ τινα ἑτέρωθι καὶ τυμπάνων καὶ κυμβάλων, καὶ βοήματα, καὶ αὐλῶν καὶ σαλπίγγων ἐγίγνετο. Die quoque praelii Pharſalici Pergami tympanorum ac cymbalorum ſonitus a ſano Bacchi ortus totam urbem peragravit. Idem lib. XLII. Ἐν Περγάμῳ τυμπάνων τέ τινα καὶ κυμβάλων ψόφον ἐκ τοῦ Διονυσίου ἀρθέντα διὰ πάσης τῆς πόλεως χωρῆσαι. Talis nempe armorum & organorum Muſicorum ſonitus praelia cruenta credebatur portendere. Conſ. Tibull. lib. II. Appian. 4. Civil. Bell. Pauſan. in Atticis, atque

que alios. Iſtud vero naturales ſuas cauſas habere Philoſophis purgatioris cerebri probatum abunde eſt. Vel Carteſium adi de Meteoris c. 7. §. 17.

In Britannia quaedam ſpelunca fuit monti ſubjecta, in faſtigio autem hiatus. Cum vero ventus in ſpeluncam incideret, audiebatur ſonitus quaſi pulſatorum cymbalorum. Clemens Alexandr. Str. VI. *Λέγουσι δὲ καὶ οἱ τὰς ἱστορίας συνταξάμενοι, ἀμφὶ τὴν Βρεττανικὴν νῆσον ἄντρον τι εἶναι ὑποκείμενον ὄρει· ἐπὶ δὲ τῆς κορυφῆς χάσμα· ἐμπίπτοντος οὖν τοῦ ἀνέμου εἰς τὸ ἄντρον, καὶ προσηγνυμένου τοῖς κόλποις τοῦ ὀρύγματος, κυμβάλων εὐρύθμως κρουομένων ἦχον ἐξακούεσθαι.* Vide annon par quaedam res de templo Bacchi Indici narretur a Philoſtrat. de vita Apollon. l. 11. c. 4. *Ὀργιάζοντος δὲ αὐτοῦ* (de Baccho loquitur) *καὶ σείοντος τὴν Νύσαν, ἀκούουσιν αἱ πόλεις αἱ ὑπὸ τῷ ὄρει καὶ συνεξαίρονται.* *Quotieſcunque autem bacchatur & Nyſam concutit, a ſubjectis urbibus, quae una ſaliunt, audiri ſertur.* Simile quid adnotarunt rerum naturalium ſcriptores in antro Corycio, quod Pomponius Mela prolixe hanc ſpecum deſcribens teſtatur, dum lib. 1. c. 13. ait: *Terret ingredientes ſonitu cymbalorum divinitus & magno fragore crepitantium.* Idem accidit in Lipare inſula. Ariſtoteles affirmat in

Mirabilibus: Ἐν μιᾷ τῶν ἑπτὰ νήσων τῶν Αἰόλε καλεμένων, ἣ καλεῖται Λιπάρα, τάφον εἶναι μυθολογεσι, περὶ ὃ καὶ ἄλλα μὲν πολλὰ καὶ τερατώδη λέγεσι, &c. Ἐξακέεσθαι γὰρ κυμβάλων καὶ τυμπάνων ἦχων γέλωτά τε μετὰ τορύβε καὶ κροτάλων ἐναργῶς. *In una ſeptem Aeoli inſularum, quam Liparam vocant, ſepulchrum tradunt eſſe, circa quod multa fiunt prodigioſa, &c. Sonitum quippe tympanorum cymbalorumque & riſum cum ſtrepitu & crotalis maniſeſto exaudiri.* Fabula haec facile exploditur, & ſimul origo detegitur, nempe incluſus ignis ex imis terrae exaeſtuans atque erumpens non ſine mugitu & murmure. Confer Paulum Silentiarium de aquis Pythiis, ubi de Lipara:

Πέμπει λίθες θειώδεις
Πολυψόφες βροντώδεις.

I. e.

Mittit lapides ſulphureos, qui tonitrus inſtar valde fremunt.

Nonnus Dionyſ. ά:

Καὶ χθόνιαι σύριγγες ἐβόμβεον, ἔτρεμον ἄκραι.
Ἠϊόνες, σείοντο μυχοὶ καὶ ὀλίσθανον ὄχθαι.

i. e.

Et terreſtres fiſtulae ſonuerunt, tremuere ſuprema
Littora, concuſſae ſpecus & periere ripae.

Virgil. Æen. 8. *Inſula*

Inſula Sicanium juxta latus Aeoliamque
Erigitur Liparem, fumantibus ardua ſaxis:
Quam ſubter ſpecus & Cyclopum exeſa caminis
Antra Aetnaea tonant, validique incudibus ictus
Auditi referunt gemitum, ſtriduntque cavernis
Stricturae chalybum & fornacibus ignis anhelat,
Vulcani domus & Vulcania nomine tellus.

Callias apud Scholiaſtem Apollonii: Τηλικοῦτος βρόμος γίνεται, καθ' ὃν καιρὸν συμβαίνει ἐργάζεσθαι τὸν Ἥφαιστον, ὥστε ἐπὶ πεντακόσια στάδια ἐξακούεσθαι τὸν ἦχον. *Tantus inde editur fragor, cum Vulcanus operi incumbit, ut ſonus audiatur uſque ad quingenta ſtadia.* Ibidem lib. IV. Θεόφραστος ἐν ἱστορικοῖς ὑπομνήμασί φησι τὸν βρόμον τοῦ πυρὸς ἀπὸ τῶν τοῦ Αἰόλου νήσων ἀκούεσθαι ἕως χίλια στάδια. *Theophraſtus in hiſtoricis commentariis refert fragorem ignis, qui ex Aeoli inſulis emittitur, ad mille uſque ſtadia audiri.* Ibidem: Ἐν τῇ Λιπάρᾳ καὶ Στρογγύλῃ (τῶν Αἰόλου δὲ νῆσοι αὗται) δοκεῖ ὁ Ἥφαιστος διατρίβειν· διὸ καὶ πυρὸς βρόμον ἀκούεσθαι καὶ ἦχον σφοδρόν. *In Lipara & Strongyle, quae ſunt*

ſunt ex Aeoli inſulis, degere putatur Vulcanus, ideoque etiam ignis fragor illic audiri & ſonitus vehemens. Hinc nomen illius apud authores Meligunis. v. Strab. lib. v. Stephanum Byzant. Heſychium, Pompon. Sabinum Aen. I. Euſtath. in Dionyſ. Callimachum hymno in Dianam, &c. Interpretatur hoc nomen Bochartus Runico vocabulo מנגנין, quod deſignat inſulam eorum, qui pulſant inſtrumenta Muſica, citharam, barbitum, nablium, cymbalum, tympanum, &c. Et generaliter de his locis Stobaeus ex Ariſtot. Eclog. Phyſic. I. Συμβαίνει δὲ καὶ τὰ μυκήματα, ποτὲ μετὰ σεισμῶν, ποτὲ δὲ καὶ χωρὶς τοῦ πνεύματος ἠχοῦντος, ὥς τ' ἐξακούεσθαι ψόφον τινὰ καὶ βόμβον ἐπὶ μήκιστον, ὁπότε διὰ τῶν συρίγγων διαυλοδρομεῖ παρατριβόμενον, μήδ' ἐξιόν· τὰ δὲ χάσματα σεισμῶν ἤδη γοῦν τινὰς σεισμοὺς μὴ πρότερον λῆξαι, πρὶν ἢ διαῤῥαγῆναι τοὺς τόπους ἐν οἷς ἐγένετο, βιαταμένου τοῦ περιληφθέντος πνεύματος περὶ τὴν ἔξοδον, ὥσπερ ἐκ νεφίου τινὸς ἀνέμου, καθάπερ καὶ περὶ τὴν ποντικὴν Ἡράκλειαν, καὶ τὸν ἔτι πρότερον γενόμενον περὶ τὴν ἱερὰν καλουμένην Αἰόλου νῆσον· ἐν ταύταις γὰρ ὑπὸ σεισμῶν οἰδήματα τῆς γῆς γίγνεσθαι μεγάλα· καὶ ταῦτα διαῤῥαγέντα πολὺν ἄνεμον ἐκπεφυσηκέναι καὶ φέψαλον ὥστε κατατεφρῶ-

σαι

σαι πλησίον οὖσαν τὴν τῶν Λιπαρῶν πόλιν.

CAPUT VICESIMUM.

In Aethiopiae ſolitudine vaſta cymbala a Satyris pulſata. Cymbala elephantum. Crotaliſtria in marmore Clivenſi. Opus concluditur.

PORtum reſpicio. In Aethiopia ſolitudo vaſta fuiſſe dicitur & nulli habitata, in qua tamen crebri ignes micarent, cymbala creparent, quae loca Satyros & Panes incolere putabant. Pomponius Mela de ſitu orbis III. c. 9. *Ultra montem viret collis longo tractu, longis littoribus obductus, unde viſuntur patentes magis campi, quam ut proſpici poſſint. Panum Satyrorumque hinc opinio cauſae fidem cepit* (J. Gronovius Vir Clariſſimus & hodie in Republica literaria nemini ſecundus optime interpunxit: *q. u. p. poſſint, Panum Satyrorumque. Hinc opinio ea fidem cepit*) *quod cum in his nihil culti ſit, nullae habitantium ſedes, nulla veſtigia, ſolitudo in diem vaſta & ſilentium vaſtius, nocte crebri ignes micant, & veluti caſtra late jacentia oſtenduntur, crepant cymbala & tympana, audiunturque tibiae ſonantes majus humanis.* Sic ſcriptum fuiſſe invenimus in

ea

ea navigatione Annonis ducis Carthagi-nienſium, quam fecit ultra Columnas Herculis in Libyae partibus, quam reverſus Carthaginem in templo Saturni depoſuit, ut ſcripſit Arrianus. nam praeter caetera audita admirabilia haec etiam in illa ſcribebantur: Ἄχρι ἤλθομεν εἰς μέγαν κόλπον, ὃν ἔφασαν οἱ ἑρμηνέες καλεῖσθαι ἑσπέρου κέρας· ἐν δὲ τούτῳ νῆσος ἦν ἑτέρα· εἰς ἣν ἀποβάντες, ἡμέρας μὲν οὐδὲν ἀφεωρῶμεν, ὅτι μὴ ὕλην· νυκτὸς δὲ πύρα τε πολλὰ καιόμενα καὶ φωνὴν αὐλῶν ἠκούομεν, κυμβάλων τε καὶ τυμπάνων πάταγον καὶ κραυγὴν μυρίαν· φόβος οὖν ἔλαβεν ἡμᾶς. *Donec ad magnum quendam ſinum pervenimus, quem interpretes Veſperi cornu vocari dixerunt: in illo vero erat alia inſula, in quam deſcendentes die quidem nihil niſi ſylvas videbamus: noctu vero ignes multos ardentes vidimus & audivimus ſonitum tibiarum, cymbalorumque & tympanorum ſtrepitum & incredibilem clamorem: unde timor nos occupavit.* Simile quid videtur innuere Lucret. lib. II.

Haec loca capripedes Satyros, nymphaſque tenere
Finitimi fingunt & Faunos eſſe loquuntur,
Quorum noctivago ſtrepitu ludoque jocanti

Affir-

Affirmant volgo taciturna ſilentia rumpi,
Chordarumque ſonos fieri dulceſque querelas,
Tibia quas fundit digitis pulſata canentum
Et genus agricolum late ſentiſcere, cum Pan
Pinea ſemiferi capitis velamina quaſſans
Unco ſaepe labro calamos percurrit biantes,
Fiſtula ſylveſtrem ne ceſſet fundere Muſam.

Ridiculum & ſupra fidem eſt, quod de Elephantis Indorum, qui & cymbalis demulcerentur & cymbala ipſi pulſarint, refert Arrianus in Reb. Indic. p. m. 178. Ἄγοντες δὲ (Ἐλφάντους) εἰς τὰς κώμας, τοὺς ἁλόντας τοῦ τε χλωροῦ καλάμου καὶ τῆς πόας τὰ πρῶτα ἐμφαγεῖν ἔδοσαν· οἱ δὲ ὑπὸ ἀθυμίης οὐκ ἐθέλουσιν οὐδὲν σιτέεσθαι. Τοὺς δὲ περιϊστάμενοι οἱ Ἰνδοί, ᾠδαῖσί τε καὶ τυμπάνοισι καὶ κυμβάλοισιν ἐν κύκλῳ κρούοντές τε καὶ ἐπᾴδοντες κατευνάζουσι. *Quos vero elephantos ceperunt, in pagos ducunt, ac primum eos gramine & viridibus culmis paſcunt, & ſi prae dolore ac moerore pabulo abſtineant, Indi circumſtantes tympanorum ac cymbalorum pulſu cantuque eos exhilarant & demulcent.* Paulo autem

poſt:

poſt: Εἶδον δὲ ἔγωγε καὶ κυμβαλίζοντα ἤδη ἐλέφαντα, καὶ ἄλλες ὀρχεομένες, κυμβάλοιν τῷ κυμβαλίζοντι πρὸς τοῖν σκελοῖν τοῖσιν ἔμπροσθεν προσηρτημένοιν, καὶ πρὸς τῇ προβοσκίδι καλεομένῃ ἄλλο κύμβαλον· ὁ δὲ ἐν μέρει τῇ προβοσκίδι ἔκρουε τὸ κύμβαλον ἐν ῥυθμῷ πρὸς ἑκατέροιν τοῖν σκελοῖν· οἱ δὲ ὀρχεόμενοι ἐν κύκλῳ τε ἐχόρευον καὶ ἐπαίροντές τε καὶ ἐπικάμπτοντες τὰ ἔμπροσθεν σκέλεα ἐν τῷ μέρει, ἐν ῥυθμῷ καὶ ὗτοι ἔβαινον, καθότι ὁ κυμβαλίζων σφίσιν ἐφηγέετο. *Vidi ego aliquando elephantem cymbalum pulſantem, aliis ſaltantibus, duobus cymbalis ad anteriora crura appenſis, alioque ad proboſcidem alligato. Ipſe alternatim proboſcide cymbalum ad utrumque crus pulſabat: reliqui in gyrum choreas ducebant & ſublatis flexiſque prioribus cruribus in numerum etiam procedebant, prout is, qui cymbalum pulſabat, ſono praeibat.* Prius etiam innuit Strabo, quanquam cymbalorum nullam faciat mentionem, Geograph. lib. XV. Μετὰ δὲ ταῦτα πειθαρχεῖν διδάσκεσι, τὲς μὲν διὰ λόγε, τὲς δὲ μελισμῷ τινι καὶ τυμπανισμῷ κηλᾶντες. *Dehinc obtemperare* (Elephantos) *docent; alii oratione aliqua, alii cantu quodam ſeu tympanorum ſonitu deliniuntur.* Cuperus Vir longe celeberrimus Monum. Ant. pag. 229. *Infra inſcriptionem, inquit Clivenſem, cernitur*

nitur crotaliſtria, quae forte additur, ut exprimerent choreas & oblectamenta, quibus eos, qui ad campos Elyſios deducebantur, frui perſuaſum habebant. Poteſt etiam eſſe ſignum ſepultae ibi crotaliſtriae. Quanquam non nego, traditiones veterum miras fuiſſe de Elyſiorum deliciis. Nos Chriſtiani certiore ſpe fovemus, & faxit Deus, non ſpe tantum. Veniat dies, qua quicquid de futurae vitae gaudiis praeſentire potuimus, plenius longe poſſideamus. In quo voto

DESINO.

ADDENDA.

Dies diem docet, cumprimis in rebus, quae ſide authorum conſtant, & per lectionem copioſiorem decus ſuum ſortiuntur. Id mihi accidit, qui cum haberem jam ſub praelo Cymbala mea, & interea temporis requirerem, ſi quid adhuc in rem meam proditum literis eſſet, labore meo non prorſus excidi. Inveni enim adhucdum varia, quae meum hunc libellum attinere videbantur & non pigebit adſcribere. Cumprimis quia errata nonnulla Typographica, ut facile accidere poſſe nemo eſt qui ignorat, irrepſerint, de quibus hic Lector Benevolus monendus videtur, ſaltem de iis, quae magis in oculum incurrere, legentemque retinere poſſunt. Caetera excuſabit, noſtriſque conatibus favebit.

AD LIB. I.

PAg. 5. lin. 27. *eſſe quod* l. eſt, qui

P. 7. lin. 15 κκλȣ̃σι l. καλȣ̃σι

P. 11. lin. 9. Suidae haec ſunt verba in Ἀμύκλας. Ἀμύκλαι, inquit, κόσμιόν τι, ὅπερ ἐν ποσὶν εἶχεν Ἐμπεδοκλῆς·

εἶχε

εἶχε γὰρ ἀμύκλας ἐν τοῖς ποτὶ χαλκᾶς. i. *Amyclae ſunt ornamentum, quod in pedibus habebat Empedocles. Habebat enim in pedibus amyclas aereas.* „ Colligit hinc Iſ. Caſaubonus hoc Empedoclis calceamentum dictum fuiſſe ἀμύκλας. Nec video cur id diſpicuerit Aegidio Menagio ad Laertii l. cit. qui tamen ut in cauſa non ſat aequa parum etiam ſibi conſtans eſſe videtur. Haec ejus eſt κρίσις: „ Quae verba (Suidae) non eum „ ſenſum videntur habere, quem eis dat „ Caſaubonus, qui inde aeneas illas „ Empedoclis crepidas ἀμύκλας vocatas „ exiſtimat: nihil enim aliud ſignifi„ cant, quam pedis indumentum eſſe, „ ſive ſit ex aere ſive ex alia qualibet „ materia. Immo ſi Suidam audimus, „ ne indumentum quidem pedis erat, „ ſed ornamentum: κόσμιον· idque ſa„ tis veroſimile eſt: quo enim aerea „ calceamenta? Sed Comici, ut γελω„ τοποιοὶ, rem, ut fit, in majus auxe„ runt. Heſychius: Ἀμυκλαΐδες εἶδος „ ὑποδήματος πολυτελοῦς Λακωνικοῦ. Sic „ legendum ex Meurſio in Laconicis. „ De his crepidis Pollux VII. 22. Ἀμυ„ κλαΐδες δὲ, ἐλευθεριώτερον ὑπόδημα· „ δηλοῖ δὲ κλήσει τὸν τόπον. Hactenus Caſaubono dicam dicit. Eccur vero? quod dixerit calceos eſſe? Videtur id velle Menagius: & tamen adſtruit ex Heſychio

ſychio ἀμυκλαΐδες eſſe calceamentum. Si merum calcei ornamentum, cur audit Heſychium & Pollucem contrarium affirmantes? An quod aereorum calceamentorum nulla mentio in vetuſtis ſcriptoribus? Verum id eſt. Hinc conſtanter de Empedocle tanquam ſingulare aliquid memorant Authores. Cur vero mox ipſe contrarium defendit, quando pergit: „ Quidni tamen aerea calceamen- „ habuerit Empedocles? cum de Go- „ liatho dicatur 1 Reg. XVII. 6. *Ocreas* „ *aereas habebat in cruribus.* Et Vul- „ canus ſtanneas ocreas Achilli fabrica- „ verat, apud Homerum Iliados Σ, ver- „ ſu 612. in quas Agenoris telum re- „ ſultavit Iliad. φ'. verſ. 593. Sed & „ & Graeci omnes Iliados ή, χαλκο- „ κνημίδες appellantur. Quaeſo, ec- „ quid haec probant? Quis neget ocreas „ ferreas, ſtanneas, aeneas a militibus „ Graecorum olim adhibitas? Quis vero exinde colligat calceos quoque ejuſdem materiae habuiſſe veteres? Aut an ocreae cum calceis eaedem ſunt? Quis vel linguae peritus hoc affirmare auderet? Eſt tamen alius in Sacro Codice locus Deut. XXXIII. 25. qui videtur harum eſſe partium. Iſtud enim ברזל ונחשת מנעלך vertunt οἱ ό. Σίδηρος καὶ χαλκὸς τὸ ὑπόδημα ἀυτȣ̃. & Vulgatus: *Ferrum & aes calceamentum ejus.* Deſcenduntque

que in eandem ſententiam plurimi interpretum. Sed omne in hoc loco explicando punctum tulit Vir Celeberr. Antonius Bynaeus in Erudito de Calceis Hebraeorum Commentario. Abunde enim probavit, per מנעל nunquam deſignari calceum, ſed ocreas. Vide eum prolixe de hac re diſſerentem laudato libro 1. cap. 4.

P. 14. lin. 2. *Hypocritum* l. Hypocritam.

P. 20. lin. 4. *corruptum* l. corruptam.

P. 24. lin. 14. *centonem : quod* l. centone: quota

Ibid. lin. 30. *croatalum* l. crotalum

Pag. 25. lin. 16. *manitu* l. manibus.

Pag. 28. lin. 27. Eodem ſenſu Callimachus Hymno in Dianam v. 247.

— Αἱ δὲ πόδεσσιν
Οὖλα κατεκροτάλιζον, ἐπεψόφεον δὲ φαρέτραι.

i. e. — *Ipſae vero pedibus*
Valde ſtrepebant, ſonitumque edebant pharetrae

Pag. 38. lin. 18. *laudi* l. laude

Pag. 42. lin. 24. Varias haſce hujus vocis ſignationes notavit quoque Vir ad ſtuporem uſque doctus Ez. Spanhemius in profundae ejus eruditionis teſtibus Notis ad Callimachum pag. 467. Cumque volupe ſit, tantos viros cauſſae ſuae aſſertores habere, non pigebit adſcribere:

„ Nota vero Inſtrumentorum Muſico-
„ rum apud veteres diſtinctio & de qua,
„ ut alios mittam, Maximus Tyrius Diſ-
„ ſert. XXI. p. 715. εἰς τὰ κρȣόμενα,
„ *in ea quae pulſantur*, ut lyra vel ci-
„ thara, quaeque τὰ ἔγχορδα, κάθα-
„ πτα, vel τὰ ἔντατα, *quae chordis*
„ ſeu *fidibus tenduntur*, ac inde in ve-
„ teri Epigrammate ἄπνοα νεῦρα ταθέν-
„ τα, *ſine flatu nervi tenſi* dicuntur An-
„ thol. lib. I. c. 45. & εἰς τὰ ἐμπνεό-
„ μενα vel ἔμπνευστα aut ἐμφυσώμενα,
„ eadem etiam ἔνηχα, in ea, quae in-
„ flantur, ſeu flatu reſonant, ut tibia,
„ ac unde φυσατήρια vocat *tibias* Ari-
„ ſtophanes Lyſiſtr. p. 910. Hinc au-
„ tem κρȣ́ματα, ſicut etiam adducto a-
„ apud eundem Comicum loco, & κρȣ̃-
„ σις, ut apud Plutarchum de Muſica
„ p. 1140. ac alibi, de pulſatione fi-
„ dium citharae, aliorumne ἐγχόρδων
„ ὀργάνων, ac inde κρȣ́ματα ἄφωνα,
„ *citharae pulſus, qui ſine voce*, ſeu ad-
„ dito iis cantu fierent, quomodo κιθα-
„ ρισαὶ ἐπὶ τῶν κρȣμάτων ἀφώνων a
„ citharoedis proinde diverſi vocantur a-
„ pud Pauſaniam l. x. p. 621. ſicuti in
„ genere τȣ̀ς κιθαριστὰς ἐπὶ τῶν κρȣ-
„ μάτων, non quidem *citharoedos*, ut
„ ibi doctiſſimus Petavius, ſed *cithari-
„ ſtas* de citharae *pulſibus* non eſſe ab
„ aliis edocendos, dixit Themiſtius O-
rat.

t. XXVI. pag. 311. ult. edit. Unde
ϰρȣματικὴ σοφία, de *arte cithariſtica*,
on de *Muſicae ſcientia* in genere, ut
i Interpres, in eodem, de quo mo-
o, Epigrammate dicitur, cujuſque
itium τὸν σοφὸν ἐν κιθάρῃ *peritum*
tharae, &c. Ac ubi de aliquot *ci-*
arae chordis, de quibus hic in gene-
Callimachus, earumque proprieta-
ous agitur & κρȣ́ειν citharam plectro
lſare, alibi dicitur Anthol. lib. IV.
p. XVI. Ep. IV. Quamquam κρȣ́μα-
etiam de eo, & peculiari quidem
ncentus genere dicta, qui ῥυθμὸς
τὰ δάκτυλον, *rhythmus ad digitum*
cabatur, & ad quem inflabant ſub-
de tibiam, tradunt eruditi Comici
arratores ad Nub. p. 165. cujuſque
eminit etiam Plutarchus de Muſica
103. Unde, ut hoc addam, δακτυ-
κοὶ, quas Pollux memorat p. 192.
ctae videntur eaedem tibiae: κρȣματ-
τοποιὸς autem Dorion, de tali ti-
ine, a Machone Comico apud A-
enaeum l. VIII. p. 337. qui certe
λητὴς paullo poſt ibidem vocatur,
n proinde *fidicen*, juxta illuſtrem
otium in Excerpt. Comic. p. 849.
, ut de eo magnus Animadverſor,
cio quorum inſtrumentorum pulſa-
Haec Magnus Spanhemius.
45. lin. 28. *Ferianus*. l. feriamus.

„ Nota vero Inſtrumentorum Muſic
„ rum apud veteres diſtinctio & de qu
„ ut alios mittam, Maximus Tyrius D
„ ſert. XXI. p. 715. εἰς τὰ κρουόμενα
„ *in ea quae pulſantur*, ut lyra vel c
„ thara, quaeque τὰ ἔγχορδα, κάθα
„ πτα, vel τὰ ἔντατα, *quae chord*
„ ſeu *fidibus tenduntur*, ac inde in v
„ teri Epigrammate ἄπνοα νεῦρα ταθέ
„ τα, *ſine flatu nervi tenſi* dicuntur A
„ thol. lib. I. c. 45. & εἰς τὰ ἐμπνευ
„ μενα vel ἔμπνευστα aut ἐμφυσώμενα
„ eadem etiam ἔνηχα, in ea, quae i
„ flantur, ſeu flatu reſonant, ut tibi
„ ac unde φυσατήρια vocat *tibias* A
„ ſtophanes Lyſiſtr. p. 910. Hinc a
„ tem κρούματα, ſicut etiam adducto
„ apud eundem Comicum loco, & κρ
„ σις, ut apud Plutarchum de Muſi
„ p. 1140. ac alibi, de pulſatione
„ dium citharae, aliorumne ἐγχόρδ
„ ὀργάνων, ac inde κρούματα ἄφωνα
„ *citharae pulſus*, *qui ſine voce*, ſeu a
„ dito iis cantu fierent, quomodo κιθ
„ ρισαὶ ἐπὶ τῶν κρουμάτων ἀφώνων
„ citharoedis proinde diverſi vocantur
„ pud Pauſaniam l. x. p. 621. ſicuti
„ genere τοὺς κιθαριστὰς ἐπὶ τῶν κρ
„ μάτων, non quidem *citharoedos*,
„ ibi doctiſſimus Petavius, ſed *citha*
„ *ſtas* de citharae *pulſibus* non eſſe
„ aliis edocendos, dixit Themiſtius
ra

,, rat. xxvi. pag. 311. ult. edit. Unde
,, *κρȣματικὴ σοφία*, de *arte cithariſtica*,
,, non de *Muſicae ſcientia* in genere, ut
,, ibi Interpres, in eodem, de quo mo-
,, do, Epigrammate dicitur, cujuſque
,, initium *τὸν σοφὸν ἐν κιθάρῃ peritum*
,, *citharae*, &c. Ac ubi de aliquot *ci-*
,, *tharae chordis*, de quibus hic in gene-
,, re Callimachus, earumque proprieta-
,, tibus agitur & κρȣ́ειν citharam plectro
,, pulſare, alibi dicitur Anthol. lib. iv.
,, cap. xvi. Ep. iv. Quamquam κρȣ́μα-
,, τα etiam de eo, & peculiari quidem
,, concentus genere dicta, qui ῥυθμὸς
,, κατὰ δάκτυλον, *rhythmus ad digitum*
,, vocabatur, & ad quem inflabant ſub-
,, inde tibiam, tradunt eruditi Comici
,, Enarratores ad Nub. p. 165. cujuſque
,, meminit etiam Plutarchus de Muſica
,, p. 103. Unde, ut hoc addam, δακτυ-
,, λικοὶ, quas Pollux memorat p. 192.
,, dictae videntur eaedem tibiae: κρȣμα-
,, ματοποιὸς autem Dorion, de tali ti-
,, bicine, a Machone Comico apud A-
,, thenaeum l. viii. p. 337. qui certe
,, αὐλητὴς paullo poſt ibidem vocatur,
,, non proinde *fidicen*, juxta illuſtrem
,, Grotium in Excerpt. Comic. p. 849.
,, aut, ut de eo magnus Animadverſor,
,, *neſcio quorum inſtrumentorum pulſa-*
,, *tor*. Haec Magnus Spanhemius.

P. 45. lin. 28. *Ferianus*. l. feriamus.

P. 50. In fine loci Ariſtotelis legitur παιδεία. Corrigo παιδία & dein verto: *Inter ludos vero puerorum grandiorum crepitaculum eſt.* Ita ſenſus commodior & dictio elegantior.

P. 51. Ad loc. Heſychii. Appoſite ad rem Heſychius vertit ἀπολημυθίσας. Cum enim Graecis ληκυθίζειν ſit garrula eloquentia fatigare aures & verborum ampullas projicere, nullum mihi dubium, quin reſpiciat proverbialem platages ſignationem, de qua modo dicebam.

P. 57. lin. 27. *aut alium fructum humeris* l. humeris aut juncturae manus.

Pag. 59. lin. 12. *omnium* l. inſtar omnium.

Pag. 68. lin. 3. *Certamen, &c.* Verſio haec valde corrupta eſt. Ita oportuerat reddi: *Certamen in eo erat ſitum, ut oxybaphis, quotquot adeſſent, repletis, ſubmergerent ea per immiſſas deſuper* λάταγας *ſeu particulas, quae relictae erant in poculo.*

Ibid. lin. 10. & 16. *Manes, ſtatua.* Ex authoritate interpretis, cujus opera Pollucem Latinum habemus, id eſt, quam tamen facile rejicio. μάνις l. μάνης. poculum quoddam eſt, cujus uſus erat in cottabis. v. Athen. l. c.

Pag. 70. lin. 5. *littus a mari* l. vas.

Ib. lin. 9. *lapidibus* l. ſupplicibus.

Ib. lin. 28. πέλει l. πέτει.

Pag. 73. lin. 21. *certam aliquam* l. ncunque.

'ag. 92. lin. 21. interſere: Ῥόπτρων que meminit Plutarchus in Craſſo p. . Πάρθοι γὰρ οὐ κέρασιν, οὐδὲ σαλ-ξιν ἐποτρύνουσιν ἑαυτοὺς εἰς μάχην, ὰ ῥόπτρα βυρσοπαγῆ καὶ κοῖλα περι-ντες ἠχείοις χαλκοῖς ἅμα πολλα-εν ἐπιδουποῦσι. Liceat hic addere ionem & criſin Magni Literatoris Ja-i Perizonii ad Aelian. p. 540. „ *Par-bi non cornibus, neque buccinis, ex-tant ſe ad pugnam, ſed in circulis co-o extenſo obductis & cavis, quos ereis tintinnabulis circumtenderant, nultis ex locis ſimul ſtrepitum edunt.* 'όπτρα enim ſunt circuli incurvi mpanorum, quibus pelles inten-untur, & qui in concava parte con-nent tintinnabula aerea. Niſi quis er ἠχεῖα malit intelligere *vaſa aenea,* uibus illa tympana quaſi obtende-antur, ſeu quae illis tympanis undi-ue quaſi claudebantur, qualia tym-ana, hujuſmodi vaſis ligneis obdu-a, ſed in quorum medio vel ſic ntinnabula inerant, Indis in bello ibuit Suidas. Prius tamen credo ve-us, quoniam ipſa illa ῥόπτρα βυρσο-αγῆ dicuntur etiam κοῖλα, *cava* iſſe, quibus ergo ipſis incluſiſſe vi-entur iſthaec ἠχεῖα χαλκᾶ aerea tin-

S 3 „ tin-

P. 50. In fine loci Ariſtotelis legit
παιδεία. Corrigo παιδία & dein vert
Inter ludos vero puerorum grandiorum c
pitaculum eſt. Ita ſenſus commodior
dictio elegantior.

P. 51. Ad loc. Heſychii. Appoſite
rem Heſychius vertit ἀπολημυθίσας. Cu
enim Graecis ληκυθίζειν ſit garrula el
quentia fatigare aures & verborum a
pullas projicere, nullum mihi dubiu
quin reſpiciat proverbialem platages
gnationem, de qua modo dicebam.

P. 57. lin. 27. *aut alium fructum E*
meris l. humeris aut juncturae manus.

Pag. 59. lin. 12. *omnium* l. inſtar
mnium.

Pag. 68. lin 3. *Certamen, &c.* V
ſio haec valde corrupta eſt. Ita op
tuerat reddi: *Certamen in eo erat ſitu*
ut oxybaphis, quotquot adeſſent, rep
tis, ſubmergerent ea per immiſſas de
per λάταγας ſeu particulas, quae relict
erant in poculo.

Ibid. lin. 10. & 16. *Manes, ſtat*
Ex authoritate interpretis, cujus op
Pollucem Latinum habemus, id eſt, qu
tamen facile rejicio. μάνις l. μάνης. I
culum quoddam eſt, cujus uſus erat
cottabis. v. Athen. l. c.

Pag. 70. lin. 5. *littus a mari* l. vas.

Ib. lin. 9. *lapidibus* l. ſupplicibus.

Ib. lin. 28. πέλει l. πίτει.

P

Pag. 73. lin. 21. *certam aliquam* l. quamcunque.

Pag. 92. lin. 21. interſere: Ῥόπτρων quoque meminit Plutarchus in Craſſo p. 557. Πάρθοι γὰρ οὐ κέρασιν, οὐδὲ σάλπιγξιν ἐποτρύνουσιν ἑαυτοὺς εἰς μάχην, ἀλλὰ ῥόπτρα βυρσοπαγῆ καὶ κοῖλα περιτείναντες ἠχείοις χαλκοῖς ἅμα πολλαχόθεν ἐπιδουποῦσι. Liceat hic addere verſionem & criſin Magni Literatoris Jacobi Perizonii ad Aelian. p. 540. „ *Parthi non cornibus, neque buccinis, excitant ſe ad pugnam, ſed in circulis corio extenſo obductis & cavis, quos aereis tintinnabulis circumtenderant, multis ex locis ſimul ſtrepitum edunt.* „ Ῥόπτρα enim ſunt circuli incurvi „ tympanorum, quibus pelles inten„ duntur, & qui in concava parte con„ tinent tintinnabula aerea. Niſi quis „ per ἠχεῖα malit intelligere *vaſa aenea*, „ quibus illa tympana quaſi obtende„ bantur, ſeu quae illis tympanis undi„ que quaſi claudebantur, qualia tym„ pana, hujuſmodi vaſis ligneis obdu„ cta, ſed in quorum medio vel ſic „ tintinnabula inerant, Indis in bello „ tribuit Suidas. Prius tamen credo ve„ rius, quoniam ipſa illa ῥόπτρα βυρσο„ παγῆ dicuntur etiam κοῖλα, *cava* „ fuiſſe, quibus ergo ipſis incluſiſſe vi„ dentur iſthaec ἠχεῖα χαλκᾶ aerea tin-

„ tinnabula. „ Haec Vir ſine controverſia maximus. Nec dubito, quin ita interpretandus ſit locus difficilis & obſcurus ex ipſa rei veritate. Addo tantum *rhoptra* potuiſſe haec dici vaſcula, quibus corium obtendebatur, quod ſemirotunda fuerint, tympanorum inſtar, quibus equites noſtri utuntur, ſed minora, atque adeo quadam ratione cymbalis ſimilia. Fallor? an hinc inductus in errorem Alexander ab Alexandro, de quo lib. III. moneo, ut Parthis adſcriberet cymbala, quod inveniret apud Plutarchum ῥόπτρων mentionem, quae inſtrumentum cymbalis affine erant. Sed dabitur amplior de hac re dicendi locus in tractatu de Tympanis, quem molior.

Pag. 95. lin. 7. *laudatur* l. rejicitur.

Ib. lin. 29. *arides* l. aridas ſeu ambuſtas.

Pag. 103. *quibut* l. quibus.

Pag. 105. Cito Scholiaſtae in Juvenalem verba, ſed corruptiſſima. In editione Clariſſimi Henninii, cui maxumas de Juvenale nitori ſuo reddito habemus gratias, aliquantum legitur emendatius: *quin jam tunc non erat, ut meſochori percuterent manibus.* Sed ſic quoque quid intendat Grammaticus, obſcurum eſt.

Pag. 109. lin. 17. Interſere: Patet ergo falli Brodaeum Miſcell. IX. cap. 17. qui

qui putat intelligendos Juvenalem & Suetonium de vaſis quibuſdam teſtaceis, quae parietibus infarciebant, ut exceptum hominum ſpectantium plauſum cum harmonia quadam redderent. Quin & adagium eſt apud Graecos: *Teſta teſtae colliſa*, quod monet Eraſmus adag. p. 706. Author illius eſt Ariſtophanes in Pace:

> Καὶ πίθος πληγεὶς ὑπ' ὀργῆς ἀντελάκτιζεν πίθῳ.
>
> *Ac recalcitrans per iram teſta teſtam vulnerat*

Neſcio tamen, an ad hunc ritum collimet optimus poëta. Eraſmus de ollis interpretatur. *Talis*, ait, *eſt fere conflictatio rerum inter ſe belligerantium, qualis ollae cum olla colliſio. Nonnunquam perit uterque*, &c. Vid. l. c.

Pag. 114. lin. 14. *ſo-* l. ſonum.

Ib. lin. 22. πετρίμματα l. περιτρίμματα.

Pag. 127. *loca Herodiani* l. loca authorum. Herodianus.

Pag. 130. l. 2. *deſcriptos* l. deſcriptor.

Pag. 131. lin. 11. ad fin. capitis XXI. haec adde. Putabam me novam cymbali ſpeciem detecturum, cum legerem, quae habebat Vir tenebricoſis, in quibus naſcebatur, temporibus deſideratiſſimus Deſ. Eraſmus in adagium: *Glauci ars*. Illic enim ita commentatur: *Hujus paroemiae*

roemiae duplex eſt uſus. Convenit enim vel in opus celeriter abſolutum. Quidam ortum exiſtimant a Glauco quodam Samio, qui primus aeris ferruminationem invenerit. Alii a Libyco quodam, qui quatuor cymbala quaedam fabricatus dicitur certis proportionibus ita inter ſe reſpondentia, ut primi ſpiſſitudo epitriti rationem haberet ad ſecundum, ad tertium hemiolii, ad quartum dupli. Ea pulſata Muſicam quandam harmoniam reddebant. Author Zenodotus. Verebar jam, fateor, ne locus eſſet inextricabilis; ne rationes meas omnes confunderet, ita obſcurus mihi videbatur. At vero cum explicato, ut erat in Graeco textu, loco, pro cymbalis δίσκους invenirem, amplius nihil morandum duxi: quamvis mirabar, unde animum induxerit Eraſmus, ut δίσκους *cymbala* verteret.

AD LIB. II.

PAg. 146. lin. 31. *tacta* l. jactata.

Pag. 155. lin. 5. *radiantia.* Male verteram, quod monuit me Vir Doctiſſimus. Reponendum utique *movens.* Perit ergo tota haec obſervatiuncula, quod non aegre fero: humani enim nihil a me alienum puto. Errare cuique hominum in proclivi eſt.

Pag. 178. lin. 2. inſere: Malo tamen Apoſtolum reſpexiſſe ſignificationem priorem, quam cum quibuſdam Theiologis uſum vocis in re militari, inter quos Vir Clariſſimus: *Haec*, ait, *ad dicta Pauli illuſtranda valde accommoda ſunt, qui ſermonem charitate orbum cum inconditis illis barbarorum ante praelia clamoribus componit.* De cymbalis ἀλαλάζοντι ſermo eſt Apoſtolo. quae apud Gentes inter quas vivebat Apoſtolus & ad quas ſcribebat, in bello nunquam in uſu fuere. Quin, quod magis eſt, nullos unquam populos uſos vere cymbalis negari tuto poſſet. Quae vero occurrunt loca de expeditione Bacchi in Indos, &c. ex fabulis veterum depromta eadem, qua citantur, opera rejiciuntur. Et quod infra trado de Arabibus ex Clemente Alexandrino, ne mihi ipſi contradicere videar, illius rei fidem penes authorem omni alio teſte deſtitutum depono. Vix vero credibile, ſi vel id maxume largiamur, proverbiali hac locutione intendiſſe Apoſtolum ritum dubium atque obſcurum prae alio, qui tum in omnibus gentibus praevalebat, qualis erat in Corybanticis matris Deum ſacris. Et quid impedit, quo minus, cum de amore loquatur Apoſtolus, ad Gallos cumprimis collimet, qui in memoriam amorum Attidis, ex amore erga Deam Be-

recynthiam inter inconditos cymbalorum aeriſque & tibiarum ſtrepitus furebant, teſtis ſe laniabant, virilia exſecabant.

Ibid. lin. 8. Adde: hoc ſenſu ſaepiſſime apud LXX. Interpretes, itemque Xenophontem & Euripidem venit haec vox teſte & authore Viro Incomparabili & jam ſupra a nobis laudato Ez. Spanhemio in Obſ. ad Juliani Orationem primam p. 233. 234.

Pag. 195. lin. 8. *Satutno* l. Saturno.

Pag. 201 lin. 31. Adſcribenda hic exiſtumo quaedam Euripidis loca, ex quibus multa in hanc rem notari poſſunt, quoque ſimili de cauſſa Magnus Antiquarius Laur. Begerus adduxit in fine diſſert. elegantiſſimae de nummis Cret. Serp. Do illa brevitatis cauſſa Latine:

O Beatus quicunque felix ſacra Deum
Cognita habens religioſe vivit,
Matriſque magnae
Orgia Cybeles celebrans,
Thyrſumque ſurſum quatiens,
Edera redimituſque
Bacchum colit.
Ite Bacchae,
Bromium Dei natum, Deum
Bacchum deducentes
Phrygiis de montibus
In Graeciae compita lata.

Alie-

Alter ita ſe habet, cujus partem cito lib. II. c. 12.

O Contubernium Curetum,
Divinique Cretes,
Jovis Genitores, tibiis
Tribuſque galeis inſtructi in antris,
Globum hunc contentum pellibus
Mihi Corybantes invenerunt.
Bacchicumque intento
Temperantes Phrygiarum
Tibiarum flamine, Matris Rheae in
Manum poſuere pulchre ſtrepens evaſma Baccharum.
Juxta autem furentes Satyri
Matri famulabantur Rheae:
Et choreas
Inſtituerunt trietericas,
Quibus gaudet Bacchus.

Tertius eſt apud Chorum in Palamede:

Cum Baccho commeſſans,
Qui apud Idam oblectatur cum matre cara
Tympanorum iacchis.

Pag. 209. lin. 14. Minut. Felix Octavio pag. 172. *Avido patri ſubtrahitur infans, & Corybantum cymbalis, ne pater audiat vagitus, tinnitus eliditur.*

Pag. 216. lin. 12. *numen* l. nomen.

Pag. 221. lin. 4. *Sydyx* l. Sydyc.

Pag. 229. lin. 19. *ſanguine* l. ſanguinem.

P. 238. lin. 20. Interſerendum : Nomina quibus apud Hebraeos cymbala inſigniuntur, bina ſunt צלצלים. Sic 2 Sam. VI. 5. Pſal. CL. 5. & מצלתים in duali ad deſignandum binas laminas aereas, quae confligebantur, ut monent Rabbini. Sic 1 Chron. XIII. 8. Nehem. XII. 27. &c. Cymbala haec vertenda non Septuaginta tantum & Commentatorum pars plurima, ſed perpetuo etiam Rabbini conſentiunt, & quadrat apprime eorum deſcriptio. Barthenora ad Schekalim cap. v. Miſch. 1. צלצל כלי שיר שיש לו קול גדול לשון תצילנה אזניו צימבל"ו בלע"ז : i. *Tziltzil inſtrumentum Muſicum, quod habet grandem ſonum, ex phraſi* (1 Sam. III. 11.) *tinniant aures ejus. In alia lingua cymbalum dicitur.* Ita etiam vertit in Tamid. c. 3. Miſch. 8. Et deſcribit Erachin cap. 2. Miſch. 5. ubi rationem reddit, cur מצלתים dicatur in duali : ואע"ג דמצלתים כתיב לשון רבים מפני שהן שתי חתיכו' רחבות של מתכת שמכין זו על זו ומיהו חדא עבידתא עבד שאין אחד מהם מופיל בלא חברו . וחד גברא עביד בהו i. e. *Et quamvis Mitziltaim ſcriptum ſit in duali, hoc inde contigit, quia erant duae partes ex metallo fuſo, quae invicem ſibi confligebantur, ſed unum tamen tantum opus ſit, quia una pars ſine altera nil juvat, & vir unus confligit eas.* Adde quae habent Raſchi & To-

Toſephos ad eandem Miſchnam, itemque Kimchius libro Schoraſchim & tractatus doctiſſimus שלטי הגבורים cap VI. &c. ubi de inſtrumentis Muſicis Hebraeorum multa frugi inveniuntur, quae fors alio loco excerpam.

Pag. 240. lin. 22. *cap.* 3. l. cap. 5. Miſchn. 1.

Pag. 253. Ad initium cap. xx. adde: Non poſſum e Graecia in Hiſpaniam vela dare, niſi iterum ſalutem Cretam. Quod ſeculis antiquiſſimis illic fuerint cymbala, conſtat. Noli vero putare, licet ejecerint Cybelen, licet nullis eam honoribus afficiendam putarint, obmutuiſſe illic & cymbala. Etiam neſcii Cybeleïum cultum tenuere, Joviſque ſecundi, ſi Firmico fides, orgia celebravere, ſed, ut videtur, ſub Bacchi nomine. Sic ille de err. prof. relig. p. m. 14. *Cretenſes, ut furentis tyranni ſaevitiam mitigarent, feſtos funeris dies ſtatuunt, & annum ſacrum trieterica conſecratione componunt, omnia per ordinem facientes, quae puer moriens aut fecit, aut paſſus eſt. Vivum laniant dentibus taurum, crudeles epulas annuis memorationibus excitantes, & per ſecreta ſylvarum clamoribus diſſonis ejulantes fingunt animi furentis inſaniam, ut illud facinus non per fraudem factum, ſed per inſaniam crederetur: praefertur ciſta, in qua cor ſo-*

ror latenter abſconderat, tibiarum cantu & CYMBALORUM tinnitu crepundia, quibus puer deceptus fuerat, mentiuntur.

AD LIB. III.

PAg. 284. lin. 11. *cap.* 6. l. cap. 7. Miſch. 3.

Ibid. lin. 17. Adde ſuffragium Barthenorae ad Schekalim cap. 5. Miſchn. 1. וכשהיו שומעין קולו היו הלוים מתחילין בשיר i. e. *& quando Levitae audiebant ſonum ejus* (cymbali) *incipiebant hymnum ſuum* ſc. in jugi ſacrificio de quo ſermo.

Pag. 294. lin. 14. *unceum* l. urceum.

Pag. 309. lin. 8. *Duabus* l. Deabus.

Ibid. lin. 11. ὧν l. ὗν.

Pag. 327. lin. 23. Addi poteſt lucerna apud Bellorium, quem nuper nitori ſuo reſtituit Cl. Begerus parte 11. fig. 27. ubi conſpicitur Silenus Bacchi miniſter, Bellorio vel invito id fatente, cum rem evidentem faciant adpicta palmes & cantharus. In terminum autem ſerviturus, ut ſolebant frequenter lapides terminales varios Deos Genioſve referre, a miniſtris erigitur. Subtus invenis fiſtulam, tibias, cymbala, quae id ſingulare habent, quod colligata ſibi invicem videantur.

Pag.

Pag. 329. lin. 2. Nihil evidentius, ubi contuleris, quae ad p. 253. modo citavi, Firmici verba: *Cymbalorum tinnitu crepundia, quibus puer deceptus fuerat, mentiuntur.*

Pag. 331. lin. 6. *eſt* l. &.

Pag. 332. lin. 27. *ibi* l. imo.

Pag. 337. lin. 16. ad locum Juven. haec adde: Dom. Calderinus *Coſyton* legit *Cocyton*, Cereremque interpretatur. quae interpretatio veriſimilitudine non careret, ſi hoc unquam nomen datum Cereri fuiſſet. Ait quidem: *Ceres ita dicta eſt a verbo Attico, quod lugeo ſignificat* (*κοκκύζω*) *quamvis alterum c elidatur, ut corripiatur ſyllaba: nam Cererem raptu Proſerpinae moeſtam, qualis apud Arcades lugubri habitu colitur, lacrimis & gemitu placaſſe dicuntur, ut ſcribit Pauſanias.* Neſcio tamen, an hoc ſenſu *κοκκύζειν* apud Atticos uſquam occurrat. Dein ipſum etymon detorti aliquid habet & non ſatis commode deduci inde nomen hoc poſſe videtur. Addit: *Aviam & antiquiſſimam familiae authorem Attici* Cocyam *appellant, authore Suida: nam & Cocyto, hoc eſſe, Ceres Deorum ſacrorumque antiquiſſima & prima dicitur.* Nolo ſingula examinare. Si dem omnia, nihil tamen inde aliud colligas, quam potuiſſe Cererem ita vocari, quod non

ſuffi-

ſufficit. Quam firma vero noſtra ſit ſententia, docet locus Horatii, quem non debueram omittere Epod. XVII.

Inultus ut tu viſeris Cotyttia
Vulgata, ſacrum liberi Cupidinis?

Ita enim recte ex vetuſtiſſimo Florentino codice reſtituere Critici ſummi pro *Cocytia*, quod editi habebant: ubi tamen nemo de Cerere unquam cogitavit. Quis enim Cereri cum Cupidine nexus? quae ſacra communia? V. & de Cotyto Adrian. Junium Adag. Centur. I. Polit. Miſcell. cap. 10. Lil. Gyrald. de Diis Gent. Synt. VI. &c.

Pag. 340. lin. 7. *origia* l. orgia.

Pag. 350. lin. 23. *eſſe, ex* l. eſſe conſtat ex.

Pag. 358. lin. 20. Ad Virgilii locum notanda venit cauſa fabulae, quae Jovem paſtum melle apum cymbalis advocatorum, memorat. Ita cum Viris Doctis exiſtumo. Vetuſtiſſimi poëtarum Jovi duas nutrices adſignaverant: unam Amaltheam, quae lac caprinum: alteram Meliſſam, quae mel illi adminiſtraret. Lactant. lib. I. c. 22. de falſ. rel. Didymus in libris ἐξηγήσεως πινδαρικῆς ait: *Meliſſea Cretenſium Regem primum Diis ſacrificaſſe, ac ritus novos ſacrorumque pompas introduxiſſe. Hujus duas fuiſſe filias, Amaltheam ac Meliſſam, quae Jovem puerum caprino lacte ac melle nutriverunt.*

verunt. Unde poëtica illa fabula originem ſumſit, advolaſſe apes atque os pueri melle compleſſe. Non deſunt enim ex veteribus, ne educationi Jovis hoc peculiare fuiſſe putes, qui infantes quoslibet primo melle, deinde lacte nutritos fuiſſe teſtentur. Epiſtola Barnabae: Τί οὖν τὸ γάλα καὶ μέλι; ὅτι πρῶτον τὸ παιδίον μέλιτι, εἶτα γάλακτι ζωοποιεῖται. Huc pertinet illud Theocriti Idyll. 2. verſ. 84.

— καὶ τὰ μελισσᾶν
Κηρία φερβόμενος, ἔτος ὥριον ἐξετέλεσσας.

i. e.

Atque ſic apum favis paſtus totum annum exegiſti.

Et Apollonii Rhodii de Baccho recens nato lib. IV. verſ. 1136.

Καὶ μέλιτι ξηρὸν περὶ χεῖλος ἔδευσεν.

Ac ſitibundum labellum circumlevit melle.

Adde Apollod. lib. I. c. 3. Heſychium in Κηρίῳ βύσασα & inter recentiores Meurſ. Cret. lib. II. c. 7. Bochart. Hieroz. l. II. c. 51.

Pag. 366. lin. 18. Apollodorus Biblioth. lib. II. cap. 6. Ἦν δὲ ἐν Στυμφάλῳ πόλει τῆς Ἀρκαδίας Στυμφαλὶς λεγομένη λίμνη, πολλῇ συνηρεφὴς ὕλῃ· εἰς ταύτην ὄρνεις συνέφυγον πλωΐδες τὴν

ἀπὸ τῶν λύκων ἁρπαγὴν δεδοικῦιαι· ἀμηχανῦντος ἦν Ἡρακλέους, πῶς ἐκ τῆς ὕλης τὰς ὄρνιθας ἐκβάλῃ, χάλκεα κρόταλα δίδωσιν αὐτῷ Ἀθηνᾶ παρὰ Ἡφαίστου λαβοῦσα. Ταῦτα κρούων ὑπό τινος ὄρους τῇ λίμνῃ περικειμένου, τὰς ὄρνιθας ἐφόβει· αἱ δὲ τὸν δοῦπον οὐχ᾽ ὑπομένουσαι μετὰ δέους ἀνίπ]αντο· καὶ τοῦτον τὸν τρόπον Ἡρακλῆς ἐτόξευσεν αὐτάς. i. e. *Erat autem ad Stymphalum Arcadiae urbem Stymphalis palus multis contecta atque umbroſis arboribus addenſata: quare in hanc magna avium multitudo, luporum vim pertimeſcentes, ex fuga ſeſe recipiebat. Herculi itaque, quanam ratione aves e ſylva diſpelleret; ambigenti, Pallas aenea crepitacula Volcani munere accepta dedit. Haec ille quaſſans ſub monte quodam paludi proximo aves territabat. Quae ſonitum minime ſuſtinentes prae metu ſubvolabant: eumque in modum Hercules eas ſagittis impetivit.*

Pag. 372. lin. 9. *Cymbaliſma* l. cymbaliſtria.

Pag. 380. lin. 13. Non negligendus heic elegans Dionyſii Halicarn. locus. lib. 2. Ant. Rom. fol. 91. Θυσίας μὲν γὰρ αὐτῇ καὶ ἀγῶνας ἄγουσιν ἀνὰ πᾶν ἔτος οἱ στρατηγοὶ κατὰ τοὺς Ῥωμαίων νόμους· ἱερᾶται δὲ αὐτῆς ἀνὴρ Φρὺξ καὶ γυνὴ Φρυγία, καὶ περιάγουσιν ἀνὰ τὴν

πόλιν.

πόλιν ὗτοι μητραγυρτῦντες, ὥσπερ αὐτοῖς ἔθος, τύπȣς τε περικείμενοι τοῖς ςήθεσι, καὶ καταυλȣ́μενοι πρὸς τῶν ἑπομένων τὰ μητρῷα μέλη καὶ τύμπανα κροτῦντες. Ῥωμαίων δὲ τῶν αὐθιγενῶν ὔτε μητραγυρτῶν τις ὔτε καταυλȣ́μενος πορευέται διὰ τῆς πόλεως, ποικίλην ἐνδεδυκὼς ςόλην, ὔτε ὀργιάζων τὴν θεὸν τοῖς Φρυγίοις ὀργιασμοῖς, κατὰ νόμον ἢ ψήφισμα βȣλῆς. i.e. *Huic* (Idaeae matri) *Imperatores quotannis Romano ritu victimas caedunt & ludos faciunt : ſacerdotio vero ejus funguntur Phrygii generis vir & mulier, eamque per urbem circumferunt, circulatorio ritu ſtipem Matri colligentes & pectora plangentes, proſequentibus eos cum matrio carmine tibiis, & tympanorum pulſu. Sed e Romanis indigenis nemo cum Matriacis vicatim ſtipem colligit, nec ad Phrygios tibiae modos per urbem incedit varia indutus ſtola, nec e decreto Senatus Phrygia Matris orgia celebrat.*

Pag. 382. lin. 12. Nihil moror; ſi quis antiquam lectionem potius velit: *pelles caedunt.* Sic *pelles* ſunt tympana. Tympana enim, ut noſtra hodie, conſtabant e pelle taurina, aſinina, alia. De qua re alias.

Pag. 384. lin. 15. Addo Stobaeum Serm. 247. Πεινᾷ τὸ παιδίον, ἡ δὲ τροφὸς κατακοιμίζει· διψᾷ, ἡ δὲ λȣ́ει· κοιμη-

κοιμηθῆναι θέλει, ἡ δὲ κρόταλον ἔχουσα ψοφεῖ i. e. *Eſurit infans, a nutrice ſopitur; ſitit, lavatur; dormire vult, nutrix quatit crotalum.*

Pag. 390. lin. 29. *quos.* l. quas.

Pag. 391. lin. 24. *Cladian.* l. Claudian.

Pag. 396. lin. 2. Huc pertinent illa Polyaeni Strat. lib. 1. c. 1. §. 1. Κυμβάλοις καὶ τυμπάνοις, οἷς ἐσήμαινεν ἀντὶ σάλπιγγος, καὶ οἴνῳ τοὺς πολεμίους ἰαίνων εἰς ὄρχησιν ἔτρεπεν. i. e. *Cymbalis & tympanis, quibus tubae loco ſignum dabat, & vino hoſtes inebrians ad ſaltationem impulit.* Quam ego fabulam inde natam putem, quia audiverant incerta fama authores, inſtrumenta talia apud eas gentes in uſu eſſe, eaque ipſa in ſacris Bacchi, qui nunquam eo uſque penetravit, pulſari videbant. Stratagemate fallebat Midas, cum per cymbala victoria potiretur, quod eſt apud eundem Polyaenum lib. VII. c. 5. Μίδας προσποιησάμενος τελετὴν ποιεῖν τοῖς μεγάλοις θεοῖς, νυκτὸς ἐξηγάγε τοὺς Φρύγας μετ᾽ αὐλῶν καὶ τυμπάνων καὶ κυμβάλων κρυπτὰ ἔχοντας ἐγχειρίδια, οἱ μὲν πολῖται τῶν οἰκιῶν ἐξῆλθον ἐπὶ τὴν θέαν· οἱ δὲ τυμπανίζοντες καὶ κυμβαλίζοντες τοὺς μὲν θεατὰς κατεφόνευσαν, τὰς δὲ οἰκίας αὐτῶν ἀνεῳγμένας καταλαβόντες, Μίδαν τύραννον ἀνηγόρευσαν. i. e. *Midas ſimulans ſe*

DIIS

ADDENDA.

DIIS MAGNIS rem divinam factu-rum, per noctem Phryges cum tibiis, tympanis & cymbalis eduxit, quibus enſes occulte geſtandos dederat. Cives e domibus egrediebantur ad ſpectaculum. Illi tympana, cymbalaque pulſantes, ſpectatores trucidaverunt & in aedes apertas impetu facto, Midam tyrannum conſtituerunt

Pag. 402. lin. 6. *audita* l. inaudita.

FINIS.

IN-

INDEX AUTHORUM,

qui hoc tractatu citantur.

Numerus major librum, minor paginam monſtrat.

ABarbanel. I.22.
Academici Cruſcani. I.23.
Accius. II. 5.
Aelianus. I.2.6. II.14. III.18.
Aelredus. III.I.
Aeſchylus. I. 12. II. 18. III.9.
Achilles Tatius. I.7.20. II.7.
Agathias II.5.6. III.7.
Alcaeus I. 7.
Alcamus. III. 12.
Alcuinus. II. 2.
Alex. ab. Alexandro. III. 18.
Alexis. I. II. 12. III.7.
Leo Allatius. I.3. II.I.
D. Ambroſius I. 6.
Ameipſias. I. II.
Ammianus Marcellinus. II.7. III.12. 17.
Amularius Fortunatus. II. 5.
Anonymus Combeſianus. I. 3.
—Sangallenſis. III.17.
Anthologia Graeca. I.6. 7.9.11.20. II.16.18. 23. III. 3. 9. 12. 18.
Antigonus. III. 12.
Antipater Sidonius I. 9. II. 23.
Antiphanes. I. II.
Apitius. I. 16.
Apollonius. I. 13. III. 3. 12. 13.
Apoſtolius. I. 6.
Appianus. II. 20. III. 19.
Apulejus. I.4. 21. II.7. 17.

17. III. 4. 6. 7. 9. 10. 14. 16.
Archeſtratus. I. II.
Leonh. Aretinus. I. 9.
Argolus. III. 3.
Ariſtaenetus. I. 17.
Ariſtides. III. II.
Ariſtophanes. I. 2. 6. 8. 12. 17. 18. III. 5. 18.
Ariſtoteles. I. 9. 17. II. 7. 20. III. 12. 15. 19.
Ariſtoxenus. II. 19.
Arnobius. I. 4. II. 5. 7. 15. III. 2. 8. 15.
Arrianus. I. 21. II. 5. 6. 17. 20. III. 11. 18. 19.
Artemidorus. I. 16. III. 9.
Athenaeus. I. I. 3. 5. 6. 11. 12. 14. 15. 16. 17. 18. II. 2. 4. 6. 7. 14. 17. 18. 19. III. 3. 9. 10. 13. 14. 17.
Athenagoras. III. 4.
Anton. Auguſtinus. I. 22.
D. Auguſtinus. I. 22. II. 2. 16. 21. III. 4. 14.
Leon. Auguſtinus. I. 7.
Avienus. II. 20.
J. Autumnus. I. 6.
BAlſamon. I. II.
Caſp. Barthius. I. 4. 11. 23. III. 7. 12. 17.
Caſp. Bartholinus. III. 15.
Thom. Bartholinus I. 6. III. 15.
Beda. I. 23.
Laur. Begerus. III. 8.
— *Behotius.* III. 14.
Joh. Benedictus. III. 5. 6.
Benedictus Levita. II. 6.
Ph. Beroaldus. II. 23.
Bibliotheca Patrum. I. 3.
Laelius Biſciola. II. 23.
Sam. Bochartus. I. 6. 21. II. 14. 15. 17. 20. III. 12. 19.
P. Borellus. II. 7.
M. Zuer. Boxhornius. III. 10.
— *Brittannicus.* I. 6.
W. Brito. I. 16.
— *Brodaeus.* I. 4.
Chr. Browerus. I. 23. III. I.
Buddeus. III. I. 14.
J. Caeſ. Bulengerus. I. 4. 16. II. 7. 19. 20.

C*Aelius Rhodiginus.* I. 6. 8. 10. 21. II. 2. 19.
Caeſarius. II. 7.
Cajetanus. II. 5.
Callimachus. II. 18. III. 19.
Calphurnius. III. 4.
H. Caniſius. II. 2. III. 1. 17.
Capitula Caroli M. II. 6.
Ren. Carteſius. III. 19.
Caſalius. I. 20.
Iſ. Caſaubonus. I. 3. 6. 18. II. 18. 23. III. 7.
Caſſiodorus. I. 7. 16.
Caſſius Hemina. II. 6.
Joſ. Caſtalio. II. 5. 20. III. 3.
Catullus. I. I. 13. II. I. 6. 7. 16. III. 3. 7. 9.
Cedrenus. II. 14.
Celſus. I. 16. III. 13.
la Cerda. I. 2.
Guil. Choulius. I. 21.
D. Chryſoſtomus. III. 13. 14.
Cicero. II. 15. 16. 23. III. 12. 13. 14.
Chronicon Abbatiae S. Trudonis. I. 3.
Claudianus. I. 13. 14. II. 4. 6. 7. III. 3. 4. 9. 12. 17.
Conr. Clauſerus. I. 13. III. 4.
Clemens Alexandrinus. I. 7. II. II. 2. 6. 7. 8. 14. 15. 17. 21. III. I. 2. 3. 5. 7. 8. 9. 13. 14. 16. 18. 19.
D. Clemens Romanus. II. 13.
Car. Cluſius. II. 2.
Cenſorinus. III. 13.
Codex Theodoſianus. II. 5.
Codinus. I. 3. II. 23.
Columella. I. 17. III. 12.
Concilium Ilerdenſe. III. 13.
— Laodicenum. II. 6. III. 13.
— Romanum ſub Lothario. II. 6.
— Toletanum. I. I.
Conſuetudines S. Benigni Divionenſes. I. 3.
Corippus. I. 17.
Cratinus. I. II.
Gisb. Cuperus. I. 21. II. 19. III. 4. 20.

Cyrillus Scythopolitanus. I:8.

D*Alechampius.* I:11.
Damaſius. II:17.
Demoſthenes. III: 10.
Didymus. I:17. III:12.
Diphilus. I: 12.
Dio Caſſius. II:23. III: 11. 18.
Dio Chryſoſtomus. I:7. II: 17.
Diodorus Siculus. II: 8. 9. 10. 13. 14. 15. 20. III:4. 9. 10. 12. 15.
Diogenes Laërtius. I: 2. 9.
Diogenes Tragicus. I: 13. II:6. III: 3.
Diomedes Grammaticus II: 10. III:4.
Dionyſius Halicarnaſſeus. II:7. 13. III: 4. 11. 12. 14.
Dionyſius Periegetes. I: 1. II: 20. II: 9.
Dionyſius Sinopenſis. I: 12.
Dioſcorides. II: 2.
Donatus. III: 12.
Dracontius. II: 22.
Durantus I: 3.

EMpiricus. I: 16.
Ennodius. III: 11.
Epigrammata vetera. I:6. 7. 9. 11. 20. II: 16. 18. 23. III: 3. 9. 12. 18.
Ephipphus. I: 12.
Epochae Marmoreae. II: 9.
Erachin Babylonicum. II: 17.
Des. Eraſmus. I: 3. 9.
Eſdras. II: 17. III: 1.
Etymologicon Sylburgii. I: 1. 8. 10. 12. 13. II:7. 20. III:9. 10.
Euchologia. II: 6.
Eupolis. I:9.
Euripides. I: 2. 6. 13. II: 7. 12. III:7.
Euſebius Pamphilus. II: 14. 15. 17. III: 3. 4. 7. 9. 10. 11. 14. 16.

F*Aber. (Petrus)* II:19.
Oct. Ferrarius. I:4.
Feſtus. II: 16.
Edm. Figrelius. III: 11.
Firmicus. II: 16. III: 10: 16.
Flodoardus. I: 16.
Florus. I: 17. III: 12.
Forcatulus. II: 16.

Car. du Freſne. I. 3. 8. II. 15. 23. II. 6.
Fulgentius. II. 18.

Gabrias. III. 14.
Th. Gale. I. 13.
Galfridus. III. I.
Gallus. II. 6. 7. 22.
Gaſſendus. II. 7.
Th. Gathakerus. III. II.
Gaudentius Philoſophus II. 6.
Joh. Gazenſis. I. I.
P. Girlandus. III. II.
Gloſſae Graeco-Latinae. I. 20. 22. II. 7. &c.
Graeco Barbarae Meurſii. I. 3.
Iſidori. I. I.
Labbei. I. 20.
Philoxeni. I. 2. 4.
Stephani. I. 3.
Joſ. Ant. Gonſalius III. 7
Abr. Gorlaeus. II. 22. III. 3. 7.
Golfridus Viterbienſis. II. 14.
J. G. GRAEVIUS II. 14.
Iſ. Grangaeus. I. 6
Gregorius Magnus. I. 3.
Jac. Gretſerus. II. 3.
Jac. Gronovius. III. 7. 20.
Hugo Grotius III. 15.
J. Gruterus I. 5. II. 15. 16. III. 3.
Rod. Gualtherus I. 8. 10.
Guarinus Veronenſis. III. 3.
Guntherus. II. 7.

Harmenopulus. I. 20
Harpocration III. 20.
Heliodorus III. 12.
Hephaeſtio. I. 8.
Hermippus. I. 14. 18.
Hermolaus Byzantius. II. 18.
Herodianus. I. 21.
Herodotus. III. 9.
Heſiodus. II. 18.
Heſychius I. I. 2. 5. 6. 7. 8. 10. II. 12. 13. 14. 15. 17. 20. 21. 22. II. 6. III. 12. 19.
D. Hieronymus. I. 2. II. 9. 14. 16 III. 17.
Homerus. I. I. 12. 13. II. 2. 6. 9. III. 3. II.
Honorius. II. 14.
Horapollo. I. 6.
Horatius. II. 2. 23.
Rod. Hoſpinianus. III. 9.
P. D. Huetius I. 21. II. 9. 15.

Hy-

ginus. II. 17.

Oh. de Janua. I. I. 8.
II. 5.
eſaias. I. 21. 22.
erpres Arabs. III. 12.
ldaeus. III. 12.
rus. III. 12.
Johannes Apoſtolus.
III. I.
ua. II. 9.
orus Hiſpalenſis. I.
. 6. 16. II. 2. 5. 8. 10.
4. III. 4.
ſidorus Peluſiota. I.
. II. 2. III. 14.
anus. I. 3. 12.
Junius. I. 21. 23. II.
7. III. I.
dr. Junius. I. 2. 7.
tinus. III. 5.
inus Martyr. II. 22.
II. II.
enalis. I. 6. 17. II. 6.
6. 20. 23. III 9. II.
2. 14.

Elim. III. 12.
D. Kimchi. I. 22.

Actantius. III. 4.
Lambecius. III. 15.
nbinus. II. 23.

Lampridius. II. 19.
Lanfrancus. I. 3.
Matth. Larroquanus III
13.
Leighius. I. I.
Leonides I. I. 9. III. 15.
Lexicon Gr. Lat. Vulcanii. I. 4.
Vetus. I. 15. 16. &c.
Linocerius. II. 18.
J. Lipſius. II. 3. III. II.
T. Livius Patavinus. II.
21. III. II. 12.
Livius Tragoedus. II. 5.
Lucanus. III. II. 12.
Lucianus. I. 2. 7. 12. II.
6. 13. 13. 21. III: 2.
4. 5. 6. 7. 8. 9. 13. 14.
Lucillius. I: II.
Lucretius. II: I. 5. 6. 16.
III: 4. 15 19.
Lycophron. II: 18. III:
12.

MAcedonius. III: 9.
Macrobius. III: 8.
II.
Macrus Melitenſis. I. 23.
Andr. Matthiolus. II. 2.
Hier. Magius. I: 4. III: II
Maimonides. I: 22: III: I.
Manilius. III: II.

Car. du Freſne. I. 3. 8. II. 15. 23. II. 6.
Fulgentius. II. 18.

GAbrias. III. 14.
Th. Gale. I. 13.
Galfridus. III. I.
Gallus. II. 6. 7. 22.
Gaſſendus. II. 7.
Th. Gathakerus. III. II.
Gaudentius Philoſophus II. 6.
Joh. Gazenſis. I. I.
P. Girlandus. III. II.
Gloſſae Graeco-Latinae. I. 20. 22. II. 7. &c.
Graeco Barbarae Meurſii. I. 3.
Iſidori. I. I.
Labbei. I. 20.
Philoxeni. I. 2. 4.
Stephani. I. 3.
Joſ. Ant. Gonſalius III. 7
Abr. Gorlaeus. II. 22. III. 3. 7.
Golfridus Viterbienſis. II. 14.
J. G. GRAEVIUS II. 14.
Iſ. Grangaeus. I. 6
Gregorius Magnus. I. 3.
Jac. Gretſerus. II. 3.
Jac. Gronovius. III. 7. 20.
Hugo Grotius III. 15.
J. Gruterus I. 5. II. I
16. III. 3.
Rod. Gualtherus I. 8. I
Guarinus Veronenſis
III. 3.
Guntherus. II. 7.

HArmenopulus. I.
Harpocration II
20.
Heliodorus III. 12.
Hephaeſtio. I. 8.
Hermippus. I. 14. 18.
Hermolaus Byzantiu
II. 18.
Herodianus. I. 21.
Herodotus. III. 9.
Heſiodus. II. 18.
Heſychius I. I. 2. 5. 6.
8. 10. II. 12. 13. I
15. 17. 20. 21. 22. I
6. III. 12. 19.
D. Hieronymus. I. 2. I
9 14. 16 III. 17.
Homerus. I. I. 12. 13. I
2. 6 9. III. 3. II.
Honorius. II. 14.
Horapollo. I. 6.
Horatius. II. 2. 23.
Rod. Hoſpinianus. III.
P. D. Huetius I. 21. II.
15.

Hyginus. II. 17.

JOh. de Janua. I. I. 8. II. 5.
Jeſaias. I. 21. 22.
Interpres Arabs. III. 12.
Chaldaeus. III. 12.
Syrus. III. 12.
D. Johannes Apoſtolus. III. I.
Joſua. II. 9.
Iſidorus Hiſpalenſis. I. I. 6. 16. II. 2. 5. 8. 10. 14. III. 4.
D. Iſidorus Peluſiota. I. 3. II. 2. III. 14.
Julianus. I. 3. 12.
Fr. Junius. I. 21. 23. II. 17. III. I.
Hadr. Junius. I. 2. 7.
Juſtinus. III. 5.
Juſtinus Martyr. II. 22. III. II.
Juvenalis. I. 6. 17. II. 6. 16. 20. 23. III 9. II. 12. 14.

KElim. III. 12.
D. Kimchi. I. 22.

LActantius. III. 4.
Lambecius. III. 15.
Lambinus. II. 23.
Lampridius. II. 19.
Lanfrancus. I. 3.
Matth. Larroquanus III 13.
Leighius. I. I.
Leonides I. I. 9. III. 15.
Lexicon Gr. Lat. Vulcanii. I. 4.
Vetus. I. 15. 16. &c.
Linocerius. II. 18.
J. Lipſius. II. 3. III. II.
T. Livius Patavinus. II. 21. III. II. 12.
Livius Tragoedus. II. 5.
Lucanus. III. II. 12.
Lucianus. I. 2. 7. 12. II. 6. 13. 13. 21. III: 2. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 13. 14.
Lucillius. I: II.
Lucretius. II: I. 5. 6. 16. III: 4. 15 19.
Lycophron. II: 18. III: 12.

MAcedonius. III: 9.
Macrobius. III: 8. II.
Macrus Melitenſis. I. 23.
Andr. Matthiolus. II. 2.
Hier. Magius. I: 4. III: II
Maimonides. I: 22: III: I.
Manilius. III: II.

Marcianus. II: 14.
Marianus Scotus. II: 14.
Joh. Marshamus. II: 8. 9. 15.
Edm. Martene. I: 3.
Martialis. I: 7. 12. 19. II: 2. 4. 6. 16. 20. III. 4. 9. 11. 14. 15.
Martianus Capella. I: 7. II: 7. 14. 18. III: 11. 13. 15. 17.
Mart. Martinius. I: 15.
Martyrium SS. Patrum Sabaitarum. I: 8.
Maſſechet Erachin. III: 1.
Matthias Pariſienſis. I: 3.
Megiſerus. I: 7.
Menander. III: 11.
Merula. I: 6.
Meſſala Corvinus. II: 14.
Metellus. II: 7.
Minutius Felix. III: 14.
Moſes. I: 6. II: 12. 17.
Moſchopulus. I: 13: II: 2.
Steph. le Moyne. I: 3. II: 23. III: 14.
M. Ant. Muretus. I: 16. II: 23.
Muſaeus. III: 9.
Mauſſacus. III: 10.
Muſonius Philoſophus. I: 14. 21.

NAzianzenus. I: 7. 16. II: 16.
Nehemias. III: 16.
Nemeſianus. II. 16.
Nicander. I: 11.
Nicephorus Blemmydes. II: 6.
Nicetas. I: 23.
Nicodemus Heracleotes: III: 19.
Nicolaus Damaſcenus. II: 14.
Nicomachus. I: 15. II: 6.
Nicon. I: 12.
Nonius. II. 16.
Nonnus. I: 1. 5. 9. 13. 14. 15 II. 4. 5. 6. 7. 13. 14. 15. 18. III. 3. 4. 7. 9. 10. 12. 13. 19.
Notkerus Monachus. III. 17.
Greg. Nyſſenus. II. 5.

OPpianus. I. 13. II: 11. 2. 6. III. 7. 9.

Opta-

Optatianus Porphyrius. III. 17.
Ordo antiquus converſationis Monaſticae. I. 3.
— Monaſterii Caſulorum. I: 8.
— S. Victoris. I: 3.
Oroſius. II: 14.
Orpheus. III: 7.
Ovidius. I: 6. 13. 15. 19. II: I. 2. 4. 5. 6. 7. 13. 16. 18. 23. III. 4. 5. 7. 9. II. 12. 14. 15.
Ouzelius. III: 6.

PAlladius. II: 2.
Jac. Palmerius. III: 6.
Pamelius. I: 2.
On. Panvinius. III: 3.
Paralipomena. II: 4. 17. III: I.
J. Paſſeratius. I: 6. II: 22.
D. Paulus. I: 3. 7.
Paulus AEgineta. I. I.
Paulus Silentiarius. III: 19.
Pauſanias. II: 8. III: 9. 11. 12. 19.
Nic. Peireskius. II: 7.
Petronius. I: 6. II: 22. III: 13.
Phavorinus. I: 15. 17. 20. 21. III: 12.
Philoſtratus. I: 2. 6. 17. II: 20. 23. III. 7. 13. 15.
Philoxenus. I: 2.
Photius. II: 6. 17.
Phrynichus. II: 6.
Phurnutus. I: 13. II: 18. III: 4. 9.
Pierius Valerianus. I: 20.
L. Pignorius. I: 19. 21. II: I. 3. III. 3.
Pindarus. III. 3. 5.
Petr. Pithoeus. II: 22.
Sam. Pitiſcus. II: 23.
Plato. I: 9. II: 7.
Plautus. I: 9. II: 7.
Plinius. I: 3. 6. 16. 17. II: 7. 10. 13. 14. 16. 20. III: 6. II: 12. 17.
Plutarchus. I. 7. 12. 15. 21. II: I. 4. 6. 15. 17. 18.

18. III: 3. 9. 10. 11. 12. 14. 15.
Ang. Politianus. I: 6.
Julius Pollux. I: 2. 3. 7. 8. 10. 11. 12. 15. 19. 21, II: 6. III: 15.
Polybius. II: 6.
Pomponius Mela. II: 20. III: 19. 20.
Pomponius Sabinus. I: 4. 22. III: 19.
Porphyrius. III: 11.
Aemil. Portus. I: 3. 8. 9. 18. II: 6. III: 12.
Priapeia I: 3. II: 2.
Priſcianus. I: 16. II: 23.
Propertius. I: 18. II: 1. 6. 16. 21. 22. 23. III: 3. 13.
Prudentius. II: 7. 16. 23. III: 7.
Pſalmi Davidis. III: 1.
Pſellus. II: 10.

Q Uintilianus. III: 12.

R Egula S. Benedicti. I: 3.
L. A. Rechenbergius. III: 4.
Reineſius. I: 1. II: 15. 22.
Conr. Rittershuſius. II: 2. III: 9.
Alb. Rubenius. I: 1. 22. II: 1. 21. III: 10.
Ruffinus. II: 13. 18.

S Alluſtius. II: 20.
Salluſtius Philoſophus. II: 1.
Claud. Salmaſius. I: 1, 2. 4. 6. 20. 22. II: 2. 15. 23. III: 6.
Salomon Epiſcopus. II: 2
Samuel. III: 1.
Sanchoniathon. II: 15. 17.
Joh. Saresberienſis. I: 4. 5. 6. III: 1.
Joſ. Scaliger. I: 3. 4. 6. 20. II: 23. III: 7.
Schekalim. II: 7.
A. Schmidius. III: 5.
Scholiaſtes Alcaei I: 13. III: 14.
Scholiaſtes Apollonii II: 8. 15. III: 3. 4. 19.
Scholiaſtes Ariſtophanis. I: 5. 6. 8. 10. 11. 12. 13. 15. 17. 18. II: 6. 13. 15 III: 10. 12.
— Callimachi. II: 10.
— Homeri. II: 14.
— Juvenalis. I: 6. 17. II:

II: 16. 20. III: 9.
— Luciani. I:6. 11. II: 2. 14. 18. III:2.
— Lucillii. I: 11.
— Euripidis. I: 2.
— Oppiani. II: 2.
— Ruffini. I:5.6. III:15
— Statii. I: 21.
— Theocriti. I:10. III: 11.
Scribonius Largus. II:2.
J. Seldenus. I: 1.
P. la Sena. III: 15.
Seneca. I:16. II:7. III: 11. 12. 13.
Septuaginta Interpretes. I: 21. II: 4. III: 1.
Servius. I: 2. II:14. III: 4. 9. 12. 17.
Silius Italicus. I: 2. II:1. 4. 7. 20.
Simonides. I: 1.
Solinus. I: 2. 6. II:8. 10. 14.
Sopater. I: 17.
Sophocles. I:13.
Sophronius. III: 11.
Soſipater Chariſius. II:23.
J. Spencerus. II: 14.
Jac. Sponius. I: 5. 7. II: 20. 22. III: 7. 10.
Statius. I:3. 19. II: 2. 5. 6. 7. 13. 20. III: 7. 9. 10. 11. 12.
Stephanus Byzantinus. II:9. 10. 14. 16. 20. III: 18. 19.
H. Stephanus. I: 1. 7.
Stobaeus. II:14. III:19
Strabo. II: 8. 10. 13. 14. 19. 20. III: 3. 9. 10. 12. 19. 20.
Suetonius. I: 17. 18. II: 7. 23. III: 17.
Jac. Suzius. I: 6.
Suidas. I: 1 2. 3. 5. 6. 8. 9. 10. 11. 15. 16. 18. II: 6. 25. III: 8. 9. 10. 12. 13. 18.
Euſt. Swartius: I: 3.
Syneſius. III:9.

TAcitus. I: 17. II: 9. 12. 23. III: 11: 12.
Tamid. II: 17.
Tarrhæus. I: 12.
Teleclides. I: 15.
Tertullianus. I: 2. 6. II: 13. 16. III: 14. 15. 17
Theocritus. I: 10. III: 11: 18.
Theodorus Epiſcopus. II: 6.

Theophraſtus. II: 23. III. 13.
Themiſtius. I: 7. 12.
Thomas Magiſter. I: 13.
Thucydides. I: 12. II: 6.
Tibullus. II: 6. 16. III: 6. 10. 11. 19.
Sal. van Till. II: 1. 17. 22
Jac. Ph. Tomaſinus. I: 1. II: 23. III: 3.
Tremellius. I: 21.
Triſtanus. I: 21.
Adr. Turnebus. I: 3. 6. II: 22. 23.
Typica. I: 3. II: 6.
Jo. Tzetzes. I: 11. II: 4. III: 12. 14.
If. Tzetzes. I: 6. II: 11. 14. 15. 18.

V

Valerius Flaccus. I: 13. III: 7. 9.
Laur. Valla. II: 16.
G. Joh. Voſſius. II: 6. 7. 14. 16. III: 4.
Varro. II: 7. 15. 16. III: 3. 4.
Udalricus. I: 3.
Vellejus Paterculus. II: 20. III: 5.
Venantius Fortunatus. I: 3. 32. II: 2. 6. 7. III. I
Ughutio. I: 2. 3. II. 7.
Virgilius. I: 3. 20. II: 4. 6. 14. 15. 23. III: 3. 4. II: 12. 17. 19.
Vitae S. Alb. Abbatum. I: 3.
— Athanaſii Geleſii. I: 8.
— S. Heldradi. I: 3.
— Lamberti. III: I.
— S. Leonis. I. 3.
— S. Ludovici. I: 23.
— Nicolai Studitae. I: 8.
— S. Niconis. I: 8.
— S. Simeonis. II: 6.
— S. Wilhelmi. I: 3.
Vitruvius. III: 17.
Lud. Vives. III: 4.
Vopiſcus. II: 6.
Ulpianus. III: 12.

W

Wigornius. II: 14.
Joh. Weitzius. I: 4. 20. II: 23.

X

Xiphilinus. II: 23. III: 12.

Z

Zenobius. I: 3. 12.

INDEX
RERUM.

ACetabula I. 16.
Acetabula polypi. II. 2.
Acetabularii. I. 16.
Acmon. II. 8.
'Αδωνιὰς. I. 10.
AEdes Herculis Gaditana. II. 20.
Aeneatores. III. 18.
Aeris medicata vis. III. 11. ejus ope muſica inventa. II. 8. aeris ſonus. II. 4. 7.
Aes ante ferrum inventum. III. 4. Corinthium. II. 4. Corybantium. II. 13. Dodonaeum. II. 5. medicatum. II. 4. aes pro cymbalo. *ibid.*
Aethiopiae deſertum. III. 20.
Agioſidyri. II. 5.
'Αγκοτύλη. I. 12.
Agyrtae. I. 16. ſaltantes cum cymbalis. III. 14.
'Ακροδακτύλιον. I. 3.
'Ακρότατα. I. 3.
'Ακροχειρισμὸς. I. 3.
'Αλαλαγμὸς. II. 7.
'Αλαλάζειν. II. 7.
Alternabant cymbala. II. 5.
Alybitae. I. 20.
Ambubajae. II. 23.
Anacarae. I. 23.
Anactoteleſtae. II. 14.
'Ανακαράδαι. I. 23.
'Ανακαρισαι. I. 23.
'Ανακυμβαλιάζειν. II. 6.
Anemones folia ab amantibus adhibita. I. 10
Antiquitas cymbalorum II. 8.
Antrum Corycium. III. 19.
Antrum Zerynthium. II. 15.
Apes cymbalis fugatae & revocatae. III. 12. fumo abigi ſolitae. *ib.*
Arabum cymbala. III. 18
Archigalli. II. 16.
Archytas platages inventor. I. 9. columbae ligneae. *ibid.*

Ἀρδανίας. I. 2.
Argivorum cymbala. II. 18.
Arma aenea Heroum. III. 11.
Armorum ſonitus in nubibus quid ſignificarit. III. 19.
Ἄσκαροι. I. 21.
Aſtuti homines crotala dicti. I. 6.
Athenienſium cymbala. II. 18.
Attis idem cum Jove & Baccho. III. 8. Sabazius. III. 10.
Audera. II. 20.
BAcchus cymbalis cultus. III. 7. ἐλευθέριος. III. 8. idem cum Attide. II. 17. III. 8. cum Jove & Moſe II. 11. Sabazius. III. 10. τελετάρχης. III. 8.
Βακύλλιον. I. 15.
Balearides a Phoenicibus cultæ. II. 20.
Ballematia. I. 1.
Βαλλίζειν. I. 1. II. 6.
Bellica cymbala. III. 18.
Berytus urbs. II. 17.
Boeotiorum origo. II. 17. cymbala. *ibid.*
Βρεμεῖν. II. 6.
Britanniae ſpelunca, in qua ſonus cymbalorum audiebatur. III. 19.
CAbiri cymbala pulſabant. II. 13. diverſi a Corybantibus, &c. II. 15. in Hetruria conſederunt. II. 21. in Phoenicia. II. 17
Calybarium. I. 20.
Καλύβη an ſit cymbalum? I. 20. quid proprie ſignificet? *ibid.*
Καπηλεῖα. II. 23.
Carteja. II. 20.
Carthago nova. II. 20.
Celmis. II. 8.
Cereris orgia. III. 9.
Ceres χαλκόκροτος. III. 5
Κηθάριχ I. 11.
Κήθεια. I. 11.
Chalcis. II 14.
Chriſtianorum cymbala. III. 1.
Chrottæ. I. 23.
Χρυσεοκρόταλον. I. 6.
Ciconia κρόταλος. I. 6. crotaliſtria. *ibid.* pia avis & concordiae ſymbolum. *ibid.*

Cir-

Circulatores. I. 16.

Κληροπαῖκται. I. 16.

Coloniae in Phrygiam ex Creta ductae. II. 14

Κόναβος. I. 18.

Confligere. II. 5.

Conum. I. 2.

Copae. II. 23.

Corybantes tympanorum authores. II. 12. cymbala pulſabant. II. 13. Phryges, &c. *ibid.* 14.

Cottabus. I. 11.

Κοτύλη. I. 12.

Cotyledones. II. 2.

Cotytos III. 9.

Κρέμβαλα. I. 14.

Κρεμβαλίζειν. I. 14.

Crepare. II. 6.

Crepitacula. I. 19.

Crepitaculum Archytae. I. 9.

Crepundia. III. 15.

Crepidae aereae. I. 2.

Creta Curetis olim dicta. III. 4.

Κρόταλα. I. 4. *ſeq.*

Κροτάλια. I. 6.

Κροταλιστής. II. 18.

Crotaliſtria. II. 21.

Κροταλίζειν. I. 5.

Κροτεῖν. II. 6.

Κροτητὰ μέλη. I. 3.

Κρούειν. II. 6.

Κρούγειν. II. 6.

Κρούματα. I. 7. *ſeqq.*

Κρουματικὴ σοφία. I. 7.

Κρουματοποιοί. II. 18.

Κτυπεῖν. II. 6.

Κτύπος αὐλοῦ. I. 7.

Cupidinis orgia. III. 9.

Curetes Cretae indigenae. II. 10. an Idaeorum Dactylorum filii? *Ibid.* cymbala pulſant. *Ibid.* 13. Cretenſes, profecti in Phrygiam, &c. *ib.* 14.

Currus bellici cymbala vocantur. I. 2.

Cybele quaenam proprie? III. 8.

Cybeles cultus. III. 3. 4. orgia. *Ibid* 9.

Cymbaliſſare. II. 6.

Cymbaliſtae. II. 18.

Cymbaliſtriae. II. 21.

Cymbalium meretrix I. 2

CYMBALUM. *Vide ſummaria capitum.*

Κύπαλον. I. 1.

Κῦφος. I. 1.

DAmaneus. II. 8.
Dardanus penates in Phrygiam fert. II. 15
Deae Syriae pulſata cymbala. III. 6.
Dedicatio templi ſecundi Hieroſolymitani cum cymbalis. III. 1.
Deductio arcae apud Judaeos cum cymbalis. III. 1.
Demophon ſcripſit de cotylis. I. 12.
Digiti deſignant robur. II. 10. 15.
Digiti Samothracii. II. 15.
Dii Barbarorum cymbalis culti. III. 2. cum inſtrumentis muſicis pingi ſoliti. III. 3. magni. II. 15. Samothraces. II. 15.
Δίκτυπος ἠχώ. II. 5.
Δικύμβαλα. I. 3.
Δῖνος. I. 13.
Διόσκουροι. II. 15.
Διπλῆ. I. 8.
Δίζυγον χαλκός. I. 14.
Δόναξ. I. 15.
Dorion quis? II. 18.
EClipſis Lunae. III. 11.
Eetion Samothracia ſacra docuit. II. 15.
Εἰρεσιώνη. I. 12.
Elenchi. I. 6.
Elephantorum in India cymbala. III. 20.
Eleuſinia. III. 5.
Ἡμιξέστιον. I. 12.
Empedocles crepidis aereis uſus. I. 2.
Encoenia murorum apud Judaeos cum cymbalis. III. 11.
Ἐν κοτύλῃ ludus Graecorum. I. 12.
Ἐπικτυπεῖν. II. 6.
Ἐπιπλαταγεῖν. I. 9.
Erato cymbaliſtria, mater Thamyrae, amorum praeſes, &c. II. 18.
Eteocretes. II. 14.
Examen apum ſiniſtrum omen. III. 12.
Exſectio Gallorum ad modos Phrygios. II. 16.
FAlces aeneae veneficarum. III. 11.
Flictus. II. 5.
Fligere. II. 5.
Forma cymbalorum. II. 1. 2.
Fumus apes fugat. III. 12.

Ga-

GAdes. II. 20.
Galeae tinniebant. II. 7.
Gadira. II. 20.
Gallae. II. 16.
Gallare. II. 16.
Galli. II. 16.
Gaza ubs. II. 9.
Gaditanae mulieres. II. 20.
Geryon. II. 20.
Grutillare. II. 7.
Gruum cum Pygmaeis certamina. III. 18. grues aratoribus infeſtae. *ib.* *βωλοκόποι. ib.*
HEmina. I. 12.
Hercules cymbala in Hiſpaniam tulit. II. 20. fugat Styphalides. III. 12.
Hiſpanorum cymbala. II. 20.
Hydraulae. III. 17.
IDaea mater. II. 9.
Idaei Dactyli invenere cymbala. II. 8. nomina eorum. *ibid* etymon. *ibid.* 10. antiquitas. *ibid.* 9. 10.
Imbrices. I. 18.
Indorum cymbala. II. 17.
Inſtrumenta Muſica in veteri Eccleſia an licita? III. 1. cur Diis appicta. III. 3.
Iſidi pulſata cymbala. III. 6.
Italorum cymbala. II. 24.
Judaeorum cymbala. II. 17. III. 1.
Junoni pulſata cymbala. III. 5.
Jupiter Cretagenes. II. 9. Cretenſis. II. 9. 10. idem cum Attine & Baccho. III. 8. inſtituta ei orgia. III. 10. Marnas. II. 9. pulſata ei cymbala. III. 8. Sabazius. III. 10.
LAbia comparata cum cymbalis. II. 2.
Lapides Idaei. II. 10.
Leges aere ſcriptae. III. 11.
Λεκάδες. I. 17.
Λεκανίδες. I. 15.
Lipare inſula ſtrepitu multo reſonans. III. 19.
Loquaces homines crotala dicuntur. I. 6.

Luna

Luna cymbalis revocata III. 11. in eclipſi credita a ſagis detrahi. *ib.*
Lyrae inventores II. 8.
Lyſiodi. II. 19.
M litera ſaepe redundat & eliditur. I. 1.
Magodi. II. 19.
Malacca Hiſpaniae urbs Phoeniciorum colonia. II. 20.
Manubria cymbalorum. II. 3.
Marnas. II. 9.
Materia cymbalorum. II. 4.
Medemana urbs. II. 9.
Μητραγύρται. III. 14.
Meliganis. III. 19.
Minoa urbs. II. 9.
Minos indigena. II. 9. Jovis filius. II. 10. profectus in Aſiam. II. 9.
Mitra. II. 23.
Modi cymbalorum. II. 7. Phrygii. II. 16.
Morbi fugantur cymbalis. III. 13.
Moſes collatus cum Jove & Baccho. II. 11.
Motio cymbalorum II. 5
Muſicae vis medendi ineſt. III. 13.
Mylon urbs. II. 18.
NAcarae. I. 23.
Nacariae. I. 23.
Naccherae. I. 23.
Naclaria. I. 23.
Narciſſus crotalum dicta. I. 6.
Naulia. I. 19.
Νίγλαροι. I. 8.
Nubes conflictae. III. 19
OΛολυγμὸς. II. 7.
Ὀμφαλοὶ ἀσπίδος. II. 2.
Ora canora. I. 6.
Oratio pathetica, κρότος dicta. I. 6.
Ore ſonare. I. 6.
Organa Hydraulica. III. 17.
Orgia quid? III. 9.
Orichalcum ad cymbala aptum. II. 4.
Orpheus primus cantavit orgia. III. 9.
Ὄστρακα. I. 2.
Ὀξίδες. I. 11.
Ὀξύβαφα. I. 11.
PAlilia cum cymbalis. III. 10.
Παίγνια καμπεσίγγα. III 7.

Palmae quomodo ſcandantur. III 6.
Papaveris folia ab amantibus adhibita. I. 10.
Paphlagonum cymbala. III. 2.
Παςὰς. I. 20.
Pelasgi. II. 14.
Pelyx. I. 21.
Phoenices adhibuerunt cymbala. II. 17.
Φιλοκρόταλοι. I. 5.
Φρυγίνδα. III. 15.
Πλαταγὴ. I. 9.
Πλαταγεῖν. I. 9.
Platagidorus. I. 9.
Πλαταγωνεῖν. I. 9.
Πλαταγώνιον. I. 10.
Πλατυγίζειν. I. 10.
Plauſus ad modum cymbalorum factus. I. 17.
Πλόκαμοι. II. 2.
Pluviae cymbalis adumbratae. III. 4.
Poculi loco cymbalum. III. 16.
Polypi acetabula. II. 2.
Praefecti cymbalorum. II. 17.
Praeſus urbs. II. 14.
Πρόπολος. I. 20.
Proſerpinae orgia. III. 9.
Pſaltriae an cymbalis uſae? I. 20.
Ψηφολόγοι. I. 16.
Ψηφοπαῖκται. I. 16.
Ψηφοπλῆκται. I. 16.
Pulſare II. 6.
Pygmaeorum cymbala. III. 18. fabula unde orta? *Ibid.*
Pygmalionis ramus. II. 20.
Pyrrhicha ſaltatio. II. 13. III 4.
QUaſſari. II. 6.
Quati. II. 6.
RHapſodi. II. 19.
Rhodi incolae antiquiſſimi. II. 14.
Ῥόμβος. I. 13. III. 11.
Ῥόπτρον. I. 15.
Ῥύμβος. I. 13.
SAcrificium juge. III. 1.
Saltationes comicae. III. 14. convivales. III. 13. cum cymbalis. *Ib.* nuptiales. *Ibid.*
Saltatrices Babylonicae. II. 20.
Samothraces cymbala pulſant. II. 13. multa de illis. II. 15.
Samothracia. II. 15.
Sandalia an crotala. I. 16
Saos. II. 18.

Sa-

Saturnalia cum cymbalis. III. 10.
Saturni in Sardinia cultus. III. 2.
Scabella. I. 22.
Scuta umbilicata. II. 2.
Scythae deteſtantur cymbala. III. 3.
Siculi crotala invenerunt. II. 21.
Siſtra. I. 21. tinniebant. II. 7.
Σμῆνος κακῶν. III. 12.
Sonare. II. 7.
Sonus cymbalorum II. 7
Spadix. I. 21.
Spectra fugata cymbalis. III. 11.
Στρόμβοι. I. 15.
Stymphalides aves cymbalis fugatæ. III. 12.
Summa faſtigia. I. 3.
Suovetaurilia cum cymbalis. III. 10.
Sydyc. II. 15.
Symandri. II. 5.
Symphoniaci an cymbala pulſaverint. II. 21.
Θαλαμήπολος. I. 21.
Tarteſſus II. 20.
Θαυματοποιοί. I. 16.
Tectamus. II. 14.
Telchines cymbala pulſant II. 13. Rhodi incolae, &c. II. 14.
Telchinis inſula II. 14.
Templa ex aere fabricata. III. 11.
Teſtae I. 17.
Thamyras primus amatoria cecinit II. 18.
Therapontigonus I. 9.
Thracum cymbala II. 18.
Tibiae catachreſtice tinnire dicuntur II. 7. tibias quis invenerit II. 8.
Τινάσσειν. II. 6.
Tinnitus. II. 7.
Tintinnabula a tinnitu dicta. II. 7.
Tonitru cymbalis adumbratum. III. 4.
Τρικύμβαλα. I. 3.
Tundi. II. 6.
Tympana I. 22. II. 7. tympanorum inventores II. 12.
Vallematia I. 1.
Veſtes cruſtae. II. 6.
Umbilicus Veneris. II. 2.
Umbilicus ſolitum dici de figura convexa II. 2.
Vox tinnula. II. 7.
Ξυλύφιον. I. 11.
Zerynthus. II. 15.

FINIS.

3748

* Kort

* 21844

front. & 10 pl.

Kat. Hirsch I 300
Muz. hist. mus. Schembera I
p. 328

3748